Pomhaj Bóh!



Čzißło 1.
2. jan.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Nowe lěto.

1. Sam. 7, 12.

Na to wſa Samuel kamjeń, a ſtaji jón mjes Mizpu a mjes Senom, a da jemu mjeno Eben Ezer, a dźeſche: „Hacz ſem je nam tón Knjes pomhał.“

Naſch ſapoczatk bycz w mjenje teho Knjeſa, kiž njebjeſa a ſemju ſtworił je! —

Próza a kſchiwda a horjo teho duja běchu pſchewinjene, ſtaroſcz a nuſa, bojoſcz a ſtrachota mějeſche kónz. Bóh bě hnadu dał ſwojemu ludu. Njepſchecźel bě ſbity a poniżeny, Iſrael pak ſ cźeſczu a ſ dobycźom krónowany. Na to ſtaji Samuel kamjeń mjes Mizpu a Senom a dźeſche: „Hacz ſem je nam tón Knjes pomhał!“ — To je ſo też nam k ſpomnjenju ſtało. Njeſtejimy też my dźenſa na tajkim ważnym měſtnje, na kajkimž Samuel tam ſtejeſche? S tym ſtarym lětom ſmy wczera ſo roſzohnowali; nětk ſtejimy na proſy noweho lěta. Kaž njeſnaty, zuſy kraj leži wone pſched nami. Dźeń je lědom ſaſzwitał, tolſta mhła a ſczěn leži pſched naſchimaj woczomaj. Hdźe naſch pucz wjedźe a kajki wón je, kak daloki hiſchcźe naſch běh budźe, ſchto nadeńdźemy, ſchto na naſz czaka: ſelena łuka ſe ſbożom, wjeſelom a měrom wupyſchena, abo ſchcźežka połna cźerńjow a kamjenjow, ſrudoby a boloſczow, na kotrejž pſches hory ſtaroſczow a doły ſtyſknoſczow ſo pſchecźiſchczecz smějemy — hacz naſch pucz ſ teho noweho lěta też ſaſo won wjedźe, abo hacz w nim pſchi jenym kſchižu a w jenym rowje naſch pucźowarſki kij smějemy dele położicz? Ja to njewěm. — Hlaj, njewěſtoſcz a ſtyſkne praſchenje koło wokoło. A do wſcheho praſchenja, wubojenja a nadźecza klincza nam te ſtrowjenja a ſbożopſchecza napſchecźiwo, kotrež cźi, kiž pod jenej tſěchu bydla, kiž pſchecźeljo, ſmużodźo a ſnacźi k nowemu lětu mjes ſobu dadźa a wosmu. Haj, hdy by wſchak dźenſa kóždе ſtrowjenje wutrobna próſtwa, a kóždе pſchecźe ſprawna modlitwa była, ſa teho bliżſcheho ſboże a żohnowanje dele położena pſched tym trónom teho, wot kotrehoż wſchitkón dobry a dokonjany dar k nam dele pſchińdźe! — Ale chzeſch ſo na ludźi dopuſchcźicz ſ tym ſbożom twojeho żiwjenja, twojeho doma a twojeje wutroby?

Tola pak — ſchto rudźiſch ſo moja duſcha a ſy tak njepokojna we mni? — Njewidźiſch tu jaſnu hwězdu, kotraž Bożu nóz ſwětej ſaſwěcźena, wyſche wſcheje cźěmnoſcźe tuteje ſemje też tebi ſwěcźi? Hladaj horje a

„porucz Bohu ſwěru
twój pucz a ſrudobu,
a wopomń ſ prawej wěru:
Bóh knježi na njebju!“

Njeje wón hnadnje, ſmilnje, ſcźerpliwje hacz dotal też na tebi knježił? Nimaſch dźenſa ty, kaž Samuel tón cźaſz kamjeń, wopomnik ſtajicz, kotryž wot wjeſelehо ſwědczenja a dźakowneho wopomnjenja prěduje? Samuel ſ tymi ſwojimi ſ wojowanja a dobycźa pſchińdźe. S wotkal pſchińdźeſch ty ſ tymi twojimi? Hladaj do ſady a wopomń to! S dźakom a ſ khwalbu dyrbja ſo naſche wutroby pſcheliwacz, hdyž tón pucz wopominamy, kotryž

je tón Knjes naſch lud, naſche woßady, kóždeho wot naß hacž ßem wjedł. „Tón Knjes je wulke wězy nad nami cžinił; teho my ßo ſwjeßelmy!“

Słoty měr ſnutskach a ſwonkach je dźeržał naſchemu ludu a wótznemu krajej, a wſchě derje ſaßłużene cžwile je hnadnje wot naß wotwobrocžił. Dźakujcže ßo teho dla temu Knjeſej! Ale hdyž do naſchich woßadow hladamy, da nam ſ teho ſtareho lěta ſ noweho tak mnohe ſtyſkne ſkorženje napſchecžiwo klincži. Wodow ſchumjenje, ſkaženje, ſapuſcženje, ſkónzowane žně, ſatepjene nadźije, — cžeho dla je tón Knjes nam to nacžinił? — Domapytał, pytał je naß w naſchich domach a woßadach. Nawucžicž naß chzyſche, ſo njedyrbimy na pěſk naſche ſboże twaricž; wopomnicž ſ noweho dyrbjachmy, ſo wón je tón Knjes, naſch Bóh, ſo wón dźerži naſch wſchědny khlěb w ßwojej ruzy, a wudźěli kóždemu tak mało abo tak wjele, kaž chze. — Jeho luboſcž naß pytaſche. Derje temu, kiž ßo da namakacž a powucžicž, kiž ponižnje Božej ruzy cžiſche dźerži a ſ profetu rjekńje: „Pójcže, wróćmy ßo ſaßo k temu Knjeſej, pſchetož wón je naß ſranił, wón budźe naß tež ſahojicž; wón je naß ſbił, wón budźe naß tež wobalecž.“

Kak wjele wopokaſmow hnady pak ßmy kóždy we ßwojim žiwjenju, domje a powołanju w tym ſańdźenym lěcže naſhonili! Kak wjele kamjenjow ſtaroſcže je nam Bóh ſ naſcheho pucža wotwalił, kak wjele ßylſow ſetrěł, kak wjele ſdychowanjow a próſtwow wußłyſchał, kak huſto temu ſkutkej naſcheju rukow ßo dał derje radźicž pſche wſchitko, ſchtož proſchachmy abo myßlachmy, ſ dobrym ſpodobanjom, ſe žohnowanjom, ſbožom a wjeßelom je napjelnił naſchu wutrobu! — Teho dla pſchecželo, ſtaj, kaž Samuel, wopomnik, a dźakowny napiſch ſ wohenjowym pißmom na njón a do wutroby: „Hacž ßem je nam tón Knjes pomhał.“ — A njech tón ßamy wopomnik tež pucžnik je tebi do noweho lěta. Njeboj ßo, twoje brymjo a twój kſchiž ßobu wſacž do teho noweho lěta. Ale, hacž budźe tón Knjes, twój Bóh, tebi tež dale pomhacž? Saßłużiſch to? Wěſch, kak ßy tak huſto jemu hubjenje ſapłacžił jeho luboſcž a ßwěrnoſcž, tak huſto ſabył jeho a jeho ßłowo, a ßo minył wot jeho pucžow? Wěſch, kak wulki dołh ßy pola njeho a pola twojeho bližſcheho ßebi nadźěłał? A wón dyrbi tebi dale pomhacž? Wón drje cži dźenßa pſchiwoła: „Njemol ßo, Bóh ßo njeda ſa ßměch měcž!“ Ale tola pomhacž tež w nowym lěcže w tutym twojim cžaßu cži budźe, jeli ſo jenož jeho pomoz žadacž a pytacž a jemu ßo dowěricž budźeſch we wjeßelu a ſrudobje, w žiwjenju a wumrjecžu. Boža luboſcž nihdy njewupanje. Njejßmy dha wſchitzy jeho dźěcži pſches tu wěru w Khryſtußu Jeſußu? Kak wjele je na naß waźił, kak droho naß k ßwojemu bohatſtwu wumohł, warbował a dobył! — Wón woſtanje nam bliſko. Wón budźe tež w pſchichodnych dnjach ßo ſa naß ſtaracž a nam pomhacž, a wupſcheſtrjecž ßwoju ßmilnu ruku a naß ſ dobrym ſpodobanjom naßycžicž. Dźenßa ßo pokhili luboſnje k nam ßłabym, bojaſnym, a rjekńje: „Njeboj ßo, ja ßym tón Knjes, twój Bóh, kiž tebje wucžu, ſchtož wužitne je, a wodźu cže po pucžu, po kotrymž ty dźeſch.“ „Dha porucž temu Knjeſej twoje pucže, a měj nadźiju k njemu, wón budźe wſchitko derje cžinicž!“ Hlaj, twój najßwěrniſchi pſchecžel, twój dobry paſtyř ſteji hotowy, ſo by jako ßobupucžowař cže pſchewodźił. Wſmi jeho ruku a tych twojich lubych, ſ kotrymiž ßy dźenßa hiſchcže hromadźe na pucžu, wſmi ßobu ſa nim do ſbožowneho noweho lěta. — A budźe-li ßmjercž ßwoju njeßmilnu ruku ſa jenym wot nich abo ſa tobu wupſcheſtrjecž, njetrjebaſch ßo bojecž. Ty wěſch, wón je to horjeſtawanje a to žiwjenje, ſchtóž do njeho wěri, budźe žiwy, hacž wón runje wumrje. — Mnohu lubu duſchu, kotruž ſańdźene nowe lěto ſtrowu a cžerſtwu mjes nami mějachmy, ßmy ſhubili na naſchim pucžu. Woni wotpocžuja a žnju; my hiſchcže mamy pucžowacž, dźěłacž, wachowacž a ßo modlicž. Dźěłajmy ſ nowej luboſcžu, ſ nowej ßwěrnoſcžu, dokelž je dźeń nam. Ta mſa, to herbſtwo, kotrež na naß cžaka, je teho hódne. Tón Wótcžez cžaka na naß, naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß cžaka na naß, Boże kraleſtwo a wěcžna ſbóžnoſcž cžaka na naß. —

Knježe, pomhaj nam wachowacž a ßo modlicž, wěricž, wojowacž, cžerpicž a dobycž. Knjcže, žohnuj naſch nutskhód, žohnuj naſch wonkhód, ſo mohli junu ſ radoſcžu pſched twojim trónom ſaſpěwacž tón dźakny khěrluſch: „Hacž ßem je nam tón Knjes pomhał!“ — Hamjeń.

Krüger-Laſowſki.

Hody.

O ty wjeßeły, ſbóžny hodowny cžaßo, kak dyrbju ja twoju kraßnoſcž cžeſcžicž? To najrjeńſche pak wot hodowneho ßwjedźenja njejßu te dary, niz te ßwěcžki na jědlowym ſchtomiku, ale to najrjeńſche je ta hodowna powjeſcž. Wona je dawno ſnata, ale tola naſche wutroby pſchezo ſaßo ſapſchimnje. Hdyž ßo tale powjeſcž ſaßo ßłyſchecž dawa, ßo wocži tych dźěcži ßwětla, potom woſtajitaj muž a žona njejednotu, ßwoje ſtaroſcže, potom pſchekraßni ßo ßamo wjecžor žiwjenja ſchědźiwzej. Duž podajmy ßo k hodownemu ßwjedźenjej do teje ſbóžneje powjeſcže. Bóh tón Knjes wotewř nam wuſchi a wutrobu a praſchejmy ßo:

1. Hdy je ßo ta hodowna powjeſcž ſtała? W tym cžaßu, jako khěžor Auguſtus teho ſchazowanja wuńcž da. Rom ſtejeſche tehdom na najwyſchſchim ſkhodźenku ßwojeje mozy. Ale nutskach we wutrobach knježeſche najhłubſche hubjenſtwo. Wěra a dobre waſchnje běchu w rospadowanju. Najlěpſchi ſ luda mějachu žadanje po wumoženju. Duž ſjewi ßo tón Knjes, jako bě cžaß dopjelnjeny a ßwět ſrały ſa teho wumožnika a jeho ſkutki.

2. Hdže je ßo hodowna powjeſcž ſtała? W małym Bethlehemje na židowſkej ſemi, w tutym nowym měſtacžku pytaj to měſtno, niz w wjerchowym hrodźe, ale w hródźi je to měſtno namakacž. Ale cžeho dla tak khudy a mały? So by tež tón khudy a mały dowěrjenje měł k ßwojemu ſbóžnikej. Tón najßnadniſchi njetrjeba ßo pſched nim hańbowacž, a tón najbohatſchi dyrbi najprjedy pſched nim khudy bycž, prjedy hacž móže ßo ßwojeho ſbóžnika troſchtowacž.

3. Schtó je nětko tón knjes a kral — to ßrjedźiſno — teje hodowneje powjeſcže. Dźěcžo. Ale wone je dźiwne dźěcžo, wone je dźěcžo bjes hrěcha, mjes wſchitkimi dźěcžimi ſemje zyle cžiſte a bjes poroka narodźene. Haj, hiſchcže wjazy, Boże dźěcžo, Bóh wot Boha, ßwětło wot ßwětła, žiwjenje wot žiwjenja, wſchehomózny w ſchtalcže ßłaboſcže, wěcžny w ſchtalcže cžaßneho. To dźěcžo je ſawěrnje kral, kotremuž ßo žadyn druhi kral njeruna. Haj, wone je móznjſche hacž khěžor w Romje. 300 lět poſdźiſcho ſmahuje khorhoj teho krala na Romſkim kapitole. Roſumiſch nětko, cžeho dla dźenßa temu dźěſcžu ßwěcžki ſaßwěcžuja? Roſumiſch, ſo ßo tutemu dźěſcžu we wſchitkich rěcžach ßwěta ſ próſtwu bliža? Njechaſch tež ty dźenßa hicž a k temu dźěſcžu w žłobiku ßo modlicž? Cži khudźi paſtyrjo běchu tehdom cži prěni ßwjedźeńſzy towařſchojo. W ßwojej ßamotnoſcži praſchachu ßo woni ſe žadanjom ſa tym ſbóžnikom. A ty luby kſcheſcžijano, žadaj ßebi tež dźenßa ſa tym lubym ſbóžnikom a wón k tebi pſchińdźe a cže ſ wěcžnymi kubłami wobohacži. Schtóž ßebi žaneho wumožnika njeżada, nima žane njebjeſke kubła. Wón ſtorka móznych ſe ſtołow a powyſchuje ponižnych. Khudych napjelni ſ kubłami a bohatych woſtaji próſdnych.

4. S jandźelſkeho rta doſtanjemy to zunje ßwjedźeńſke prědowanje hodowneje powjeſcže. Njebojcže ßo! praji wón, pſchetož hlaj, ja pſchipowjedam wam wulke wjeßele, kotrež ßo wſchemu ludu doſtacž dyrbi. Pſchetož wam je ßo dźenßa tón ſbóžnik narodźił, kotryž je Khryſtuß, tón Knjes w Davitowym měſcže. O

ßłyschcźe jo tola, wy luby kscheścźijenjo! To je to najßłódsche a najmóznische, schtož móże ßo cźlowjekej prědowacź. Sßłyschcźe jo, wy khudźi hrěschnizy, to dźěcźo chze pschah wot nascheho ßwědomnja prjecź wsacź. — Sßłyschcźe jo, wy khudźi! To dźěcźo pschinjeße wam duchowne pokłady, kotrež mole njeżeru a ża kotrymiž ßo paduschi njekopaja. — Sßłyschcźe jo, wy khori! To dźěcźo chze waß troschtowacź na waschim bolescźe polnym łożu. Sßłyschcźe jo, wschitzy srudni: Wam je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił.

Wsmijmy to poßelstwo do naschich wutrobow, potom też sahłoßujmy do teho hodowneho khěrluscha njebjeskich wójskow. Tam w ßwjatej nozy na Bethlehemskich honach saklincża wón tak dźiwapołny wyßoko s powětra, tamny khěrlusch s njebjeskich wyßokoscźow: „Cźescź budź Bohu we wyßokoscźi, měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje.“ My pak shibujmy, każ cźi pastyrjo, psched tym dźěscźom Bożim ßwoje kolena a spěwajmy s tymi ßwjatymi jandżelemi, każ dołho budźemy żiwi, a chzemy junu spěwacź na honach wěcźnoscźe: Cźescź budź Bohu we wyßokoscźi, měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje! To spożcź nam Bóh luby Knjes!

E. H.

Hodowny khěrlusch.

Luk. 2, 1—14.

Hłóß: Jesuß, moja nadźija.

Boži ßyno, sbóżniko,
Budź nam lubje powitany,
So ßy puschcźił s njebja ßo,
Ssy nasch bratr lubowany,
Cźełko, krej ßy na ßo wsał
A naß s Wótzom wujednał.

Ty ßy narodźił ßo nam,
Jako cźaß bě dopjelnjeny,
Tebi, kiž wscho sdżerżisch ßam,
Budź tón khěrlusch saspěwany;
Kajku masch ty khudobu,
So tam leżisch w żłobiku.

Cźista knjeżna wostała,
Kiž cźe pod wutrobu noßy,
Tebi pak ßo dostawa
Twjerdy żłobik; duż cźe proßy
Duscha: Pój! We wutrobje
Mam ja łóżko ża tebje.

Cźěmna nóz, nětk rosjaßń ßo,
Nam nětk nowe ranje ßwita,
Sslónzo nam je skhadźało,
We ßwětle je kóżdy wita:
Jesu, ßłónzo, ßwěcź ty ßam
Naschim cźěmnym wutrobam.

Hdyż tam spěwy jandżelske
Pastyrjam na polu klincża,
Sbóżnik narodźił ßo je,
So wschě hona rjenje synicża:
Dźicźe, dźěcźo pytajcźe,
W pjeluschkach, we żłobje je.

Duż tam dźijmy s wjeßelom
S pastyrjemi k jeho żłobej,
Boha cźescźicź s khwalenjom
A ßo dźerżecź k jeho ßlubej;
To, schtož ßyła jandżelska,
Spěwa nascha wutroba.

Cźescź budź Bohu s wyßoka,
Jeho měr budź tu na semi,
So ßo cźłow'kam spodoba,
Cźertej ßo nětk schija slemi:
Jesuß je nasch radźicźel,
S nami Bóh, Immanuel.

Ernst Helaß.

Hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele.

O kak wjele żałoscźe, wołanja a ßmjertneje boloscźe je tola na naschej khudej semi. A hdyż ja hischcźe junkrócź wschitkich lubych cźitarjow „Pomhaj Bóha“ postrowju, ßebi najprjedy na tych pomyßlu, kotrychż wutroby ßu w żałoscźach a boloscźach, a kotrychż khěże ßu polne staroscźow, a kotrychż ruzy ßu prózdne. Tych wschitkich swjeßeli saßo dźenßa ßwjaty jandźel s hodownym postrowjenjom: „Hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, pschetoż wam je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił.“ W najhubjeńschim kucźiku semje ma wón hospodu w khudobje, a hdyż ßo praschesch: cźeho dła ßy ßebi tuto městno wuswolił? wón tebi wotmolwi: To ßym ja twoje dła cźinił, so by widźił, so ßym ja spokojom, hdyż ßo mi ta najmjeńscha khěżka, ta najhubjeńscha komorka, najkhudobnischa wutroba poskicźi. Njeje to wulke wjeßele ża khudych? Jako twój sbóżnik chze wón pschińcź a ßebi pola tebje wobydlenje scźinicź. Pohladaj do tuteho dźěscźowej wocźi, s nich błyschcźi ßo wumożaza ßmilna luboscź Boża. Pohladaj na teho dźěscźi hubi; tam drémka to jene ßłowo: „Ssmilnoscź Boża.“ Pohladaj tutemu dźěscźu do wutroby a ty wohladasch w njej móznu ruku ßmilnoscźe.

Twój sbóżnik nima jenoż ża tebje ßłowa, ale też skutki ßmilnoscźe, a do wschitkich ranow twojeje wutroby chze wón wulíwacź rěki ßmilnoscźe, tak so budźesch wyskacź móz: „Knjeże, hdyż ja jeno tebje mam, dha ja njerodźu wo njebjeża a wo semju!“

„Haj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele! To jandżelowe postrowjenje płacźi bohatym a khudym, wyßokim każ też niskim, wucźenym a njewucźenym. Abo myßlicźe ßebi, wy woßebni ludźo, so macźe wjeßela doscź, hdyż wy pjenjesy, cźescź a wědomoscź wobßedźicźe? Myßlicźe ßebi, so waß te rjecźasy teho njewólnistwa teho ßwěta wjazy njecźischcźa, hdyż ßu se skotym jěchcźom połěpjene? Derje wam, kiž ßebi k wutrobje wosmjecźe, so je to jenicźzy to prawe wjeßele na tutej semi, hdyż macźe teho sbóżnika. — Hody, ßwjedźeń wjeßela ża dom, ża zyrkej, ża wótzny kraj. To dyrbi tón postrow bycź, s kotrymż ßo nasche kopjeno „Pomhaj Bóh“ sapocźnje a s kotrymż wobsamknje.

Luby cźitarjo! budź postrowjeny s tym wjeßełym hodownym postrowom: Tebi je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił, a wobradź nam prawje wjele ßwěrnych ßobucźitarjow nascheho njedźelskeho kopjena „Pomhaj Bóh“.

E. H.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sańdźenu ßrjedu mějesche wubjerk ża pocześcźowanje nascheho lubowaneho krala Alberta na ßwjedźeńskim dnju ßwoje prěnje shromadne poßedźenje. Dźeń 23. haprleje budźe dźeń dwojeho ßwjedźenja: sakski lud ßwjecźi s prěnja 70lětny narodny dźeń ßwojeho lubowaneho krala, a s druha ßłěborny jubilej kralowanja krala Alberta. Po dobrym pěknym waschnju dari ßo na ßwjedźeńskich dnjach kóżdemu jubilarej ßwjedźeński dar. Nasch lubowany kral ßebi k ßwojemu dwójnemu ßwjedźenju ani skote ani ßłěborne dary njepscheje; wón pak ßebi pscheje, so bychu ßo na jeho ßwjedźeńskim dnju dobrocźerske wustajenja sałożiłe, kotrež chze nasch lubowany kral k spomożenju ßwojeho sakskeho luda s miłoscźu pschijecź. Duż maja sakscy Serbja też pschißłuschnoscź, shromadnje ßwoju luboscź ßwojemu kralej wopokasacź. W pschedběżnym poßedźenju, kotrež běsche ßo pod pschedßydstwje njeboh knjesa D. Imischa pschi składnoscźi poßlednich ßerbskich kemschow w Draždżanach mełło, běchu tehdy pschitomni knjeża ża najpschihódnische měli, so bychu Serbja wjetschi pjenjes nahromadźili, s kotrehoż danje mełło ßo wudowam ßerbskich wucźerjow darmotne wobydlenje w Budyschinje wobstaracź, ßo wě, s prěnja tajkim, kotrež ßu najpotrjebnische. S tym wobaramy trasch też někak wulkej nusy, kotraż nam s tym hrosy, so nam ßerbscy wucźerjo njedoßahaju. Wokrjeßne hejtmanstwo je dźeń 18. hodownika dowolilo, so ßměmy sjawnje ża tele saměry sběracź. Dary budża ßo we wschěch ßerbskich cźaßopißach kwitowacź, a skónczńje wocźischcźi ßo mjeno kóżdeho daricźela w shromadnym sapisku, a ßo s wustawkami ßerbskeho jubilejneho dara kralej na ßwjedźeńskim dnju pschepoda. Tak budźe kral mjeno kóżdeho daricźela s tuteho sapiska widźecź. Sarjadnistwo nascheho ßwjedźeńskeho dara wostanje na kóżdy pad w ßerbskich rukach, a budźe ßo stajnje na to dźiwacź, so stej wobej wěrywusnacźi we wubjerku jenak sastupjenej. So by ßo sarjadnistwo nascheho ßerbskeho wustajenja někajkemu zusemu wustawej, n. psch. sakskemu Pestalozzińskemu towarstwu, pschepodacź mohł, wo tym ani rěcźe bycź njemóże. To ma ßo tu sjawnje wuprajicź, dokelż ßu

ßo tu a tam tajke mĕnjenja wuprajike. Wſcho dalſche a nadrobniſche ſhonicze, lubi cžitarjo, ſ wubjerkoweje próſtwy, kotraž ßo ſa tydzeń wſchĕm ßerbſkim cžaßopißam pſchipoloži, a potom też dowĕrnikam do kóždeje ßerbſkeje woßady w ſakſkej Łužizy roſeſczele. A nĕtko ſ Božej pomozu do prĕdka! Do wubjerka ſa ßwjedżeńſki dar ßłuſcheja cžile kk. farař Gólcž-Budyſchinſki, pſchedßyda, tachantſki prĕdař Jakub Schewcžik w Budyſchinje, mĕſtopſchedßyda, wucžeŕ Sommer w Budyſchinje, pißmawjedżeŕ a pokładnik, kantor Ssmoła w Budeſtezach, zyrkwinſki wucžeŕ Hila w Khróſczizach a gymnaſialny wyſchſchi wucžeŕ dr. Muka w Freibergu.

— Protyka ſa evangelſko-lutherſkich duchownych w Sakſkej je wuſchła. Wona dawa roſprawu wo zyrkwinſkich podawkach w minjenym lĕcze. Wot 1. ſeptembra 1896 hacž do 31. auguſta 1897 je 30 duchownych wumrjeło, a to bjes 1340 duchownymi 13 hiſchcze w ſaſtojnſtwje ſtejazych a 17 emeritirowanych. Wobßadżiło je ßo 117 mĕſtnow, 47 farow, 18 kapłanſtwow a 24 pomoznych duchownſkich mĕſtnow. Prĕnje pruhowanje w Lipſku wobſta w ſymje 1897 34, w lĕcze 1897 jenož 14 kandidatow. Druhe pruhowanje wobſta naſymu 1896 34, nałĕto 1897 39 kandidatow. Protyka ſpomina na wſchitke zyrkwinſke cžaßopißy, też na naſche ßerbſke „Pomhaj Bóh“, „Mißionſki Poßoł“ a „Guſtav-Adolfſke łopjeno“.

— Sa noweho wokrjeßneho ſchulſkeho inſpektora w Budyſchinje je ßo wot wyſchnoſcze knjes ſchulſki radżicžel Schütza poſtajił, kotryž je w ßwojim cžaßu w Kamjenzu tole ſaſtojnſtwo ſaſtarał. Wón po tajkim naſche ßerbſke wobſtejnoſcze ſnaje, dokelž je w Kamjenzſkim wokrjeßu też ßerbſke ſchule mĕł, a my mamy ßo wyſchnoſczi dżakowacž, ſo nam tajkeho knjeſa poſtaji, kotryž je bjes Sſerbami hižo ſnaty. Bóh žohnuj jeho ſkutkowanje a wodž jeho wutrobu, ſo by nam w luboſczi pſchikhileny był a jeho dżĕło w naſchich ßerbſkich ſchulach žohnowane było!

Nowe lĕto.

Nam dżenża ſaßo ſwony ſyncža,
Do nowoh' lĕta wołaja,
W Božich domach khĕrluſche klincža,
Sso ſ próſtwu k Bohu ſpĕwaja.

Ach Božo, budž nam dobroczżiwy
W tutym nowym lĕcže ſaß',
A budž nam ſaßo hnadny, miły,
Budž ßmilny nam tón nowy cžaß!

We Božim mjenje ſapočžnjemy
Tón nowy wotdżĕł żiwjenja,
Wſcho Bohu Knjeſej poručžimy,
Wón je ſchkit, naſcha nadżija.

Najprjódży proßymy wo ſtrowoſcž,
Wo ſhoże, mĕr a jednotu,
Chżył wotwobroczżicž wſchitku khoroſcž,
Nam żiwnoſcž dawacž wobſtajnu!

Bóh žohnuj wſchĕch w ſprawnym dżĕli,
Wſchĕm dobrym ſkutkam radżicž daj,
So by lud, knjeſtwa, derje mĕli!
A njepſchecżelam wobaraj!

Njech twoje ßwjate ßłowo ßwĕcži
Nam do wutrobow w cžiſtoſczi,
So byli twoje lube dżĕczi
A hotowe k tej wĕcžnoſczi.

A ſahoŕ ſaßo wſchitkich ludżi,
Kiž khodża w bludżi, w cžĕmnoſczi,
Njech bohacži ßu, njech ßu khudżi,
So pſchińdu k wĕrje, k ßwĕtłoſczi!

Daj pſchiſporjecž we tamnym kraju,
Hdżež knježi hiſchcze pohanſtwo,
So Jeſu tebje dopóſnaju
A horje wosmu kſcheſcž'janſtwo.

Daj, ſo ßo naſche powołanje
By jara derje radżiło,
Daj wſchitkim ſchtantam žohnowanje,
A ſhoże mĕło rjemjeß'ło!

Ta cžeſcž, ta jeno tebi ßłuſcha
O Knjeże Božo na njebju,
To wopomń, moja khuda duſcha,
Raſch Bóh je Knjeſ ßam na njebju.

Budž Božo tudy pſchi naß cžaßnje,
Budž pſchi naß też we wumrjeczu,
So widżimy cže w njebju jaßnje,
Tam w tym wĕcžnym żiwjenju.

Ernſt Helaß.

Naſche „Pomhaj Bóh“

ſkónczi ßwój 7. lĕtnik a ſaſtupi do 8. lĕtnika ßwojeho wukhadżenja. My wuprajimy hnuty dżak wſchitkim, kiž ßu w ſańdżenym lĕcze nam pſchi wudawanju naſcheho łopjena ſ luboſczżiwej pomozu k bokej ſtali. Woßebje dżakujemy ßo lubym ſaſtojnſkim bratram ſa natwarjaze naſtawki, kotrež ßu naſchemu ludej podali, ſ tym wobßwĕdcženjom, ſo je lud tele wukłady ßwjateho pißma woßebje krucze cžitał, dokelž je wot ßwojich duſchowpaſtyrjow doſtawaſche. Sjawny dżak praji ßo też knjeſej wucžerjej Sommerej w Budyſchinje, kotryž je naſche „łopjeno“ w ſańdżenym lĕcze ſ rjanymi wjetſchimi powjedanecžkami wuhotował. Sso lubymaj ßerbſkimaj ludowymaj pĕßnjerjomaj ſa jeju rjane khĕrluſche podżakujo, proßymy jeju, ſo byſchtaj nam też w nowym lĕcze naſchich lubych cžitarjow ſe ßwojimi ſpĕwami ſwjeßelili. Skónczżnje wſchitkich lubych cžitarjow wutrobnje proßymy, ſo bychu nam naſche „łopjeno“ pomhali roſſchĕrjecž. Poručžcze naſche „łopjeno“ ßwojim pſchecželam, ßußodam a ſnatym, haj, dobudżcze nowych ßobucžitarjow! To by tola jara rjenje było, hdyž by kóždy ßobucžitař jeneho noweho cžitarja nam dobył. My tu próſtwu naſche dla njewuprajimy, ale naſchich lubych cžitarjow dla. My ſ wudacžom ani wužitka nimamy ani mĕcž njechamy, ale hdyž liczba cžitarjow pſchibjera, potom móżemy też naſche „Pomhaj Bóh“ huſcziſcho ſ rjanymi wobraſami wuhotowacž, kotrež ßu naſchim Sſerbam jara witane. Tajkich wobraſow chżemy huſcziſcho podawacž w nowym lĕcze! Schto pak pomha wſcho naſche cžłowſke wotmyßlenje, hdyž Bóh ſe ßwojej pomozu naß njeſchkituje. My proßymy ſ żyłej wutrobu: O Knjeże, pomhaj nĕtk, o Knjeże, daj nĕtk, ſo by ßo derje radżił ſkutk naſcheju rukow!

Khudżi doſtanu naſche „łopjeno“ też w nowym lĕcze darmo pſches ßwojich duchownych. Tajzy potrjebni chżyli ßwojim knjeſam duchownym ſjewicž, ſo chżeda rad naſche „łopjeno“ ßobu cžitacž, a knjeża duchowni jim potom „Pomhaj Bóh“ wobſtaraja. W pſchedawarnjach pak żane darmotne cžißła doſtacž njejßu, jenož pola knjeſow duchownych!

J. Gólcž, farař, redaktor.

Kak budża naſchi Sakſzy Sserbja ßwojemu kralej k jeho 70lĕtnemu narodnemu dnjej ßwoju luboſcž a cžeſcž wopokaſacž.

We wſchitkich ſtronach Sakſkeje ßo hotuja ßwojeho horzolubowaneho krała Alberta cžeſczicž k jeho 70 lĕtnym narodninam 23. haprleje 1898. Naſchi Sserbja, kotrychž naſch lubowany krał Albert ſnaje a lubuje jako kralej ßwĕrny lud, chżedża, wĕ ßo, też bjes tymi bycž, kotſiž chżedża jemu ſjawnje ßwoju cžeſcž a luboſcž wopokaſacž, a dokelž naſch krał njecha darow ßam ſa ßebje, ale jenož ßmilne wuſtajenja ſa khudych a hubjenych, chżemy my jako Sserbjo hromadżicž ſa wudowy a ßyroty naſchich ßerbſkich wucžerjow. To je dobra narodna myßl, kotraž naß k temu wabi a naſch luby krał ßo ſwjeßeli, hdyž my jemu na jeho cžeßnym dnju prajimy, ſchto je naſch lud naſhromadżił ſa wbohe wudowy a ßyroty naſchich wucžerjow, kotrymž ſhoże naſchich dżĕczi na wutrobje leži. Komitej je ſa tu ważnu naležnoſcž hromadże ſtupił, a my w bliżſchim cžaßu ßwoju ſjawnu próſtwu, kotraž wĕſcze mjes Sserbami żiwy wothlóß namaka, roſeſczelemy.

W komitejowym mjenje J. Gólcž, farař w Budyſchinku.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a naklad Ssmolerjez knihicžiſchczĕrnje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!



Cžißło 4.
23. jan.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźerni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

3. njedźela po tſjóch kralach.

Rom. 12, 18.

Je=li móžno, tak wjele hacž na waß je, dha dźerżcźe měr ſe wſchěmi ludźimi.

My ßwjecźimy pſchichodny ſchtwórtk narodny dźeń naſcheho khěžora. Wón dostanje na tym dnju njeliczomne wopokaſma luboſcźe a poczeſczowanja, niz jenoż ſe ßwojeje ßwójby a ſe wſchěch ſtawow Hohenzollernſkeho doma, ale tež wot wſchitkich fěrſchtow němſkeho khěžorſtwa, a wſchitkich europiſkich knjeżerjow. Jeho generalojo a miniſtrojo jemu rtnje ßwoje pſchecźa wupraja. Jeho ſaſtojnizy a wojazy, kaž tež wótczinſke towarſtwa tón dźeń ßwjecźa we wutrobnej radoſcźi. Duž tež my njechamy wróczo woſtacź. Młodźi a ſtari, wyßozy a niſzy, bohacźi a khudźi, ſtupmy pſched Boži trón, poſběhńmy ßwojej ruzy modlo ſa naſcheho lubowaneho khěžora, kotrehoż my w połnomozy jeho żiwjenja a w njeſprózniwej dźěławoſcźi pſched ßobu widźimy, a proſchmy: Bóh wobarnuj, Bóh żohnuj, Bóh ſdźerż naſcheho khěžora w nowym kaž w ſtarym lěcźe, jeho żiwjenje nam jako wótza, knjeſa a ßudnika jeho luda, jako fěrſchtu, kajzyż ßu jeho wótzojo prjedy njeho byli, jako kryw porjada a móz żohnowanja ſa naß a naſchich potomnikow.

Jene najwjetſchich żohnowanjow, ſa kotrež mamy ßo wyſchnoſcźi naſcheho khěžora dźakowacź, je ſdźerżenje měra. Kóżda wójna, kaž dobycźerſzy tež wotběži, je tola żałoſtny podawk w ludowym żiwjenju. Wona ſapali najdźiwiſche żadoſcźe, wucźiſchcźi rěki ßylſow, żada ßebi njewuprajomne wopory. Pomyßlcźe ßebi na te ſrudne podawki na bitwiſchcźach a w hoſpitalach, pomyßlcźe ßebi na te hroſnoſcźe, kotrež wójna ßobu pſchinjeße, a wy ſ dźakomnoſczu k trónej naſcheho khěžora pohladacźe, kotryż ßu njeſpróżniwje ſa ſdźerżenje ſłoteho měra prózuje.

Ale luboſcź k měrej njedyrbi jenoż jako najkraßniſchi drohi kamjeń ßo błychcźicź w krónje naſcheho khěžora, wona dyrbi tež kóždeho kſcheſcźijana pyſchicź. Luboſcź k měrej je powſchitkowny kſcheſcźijanſki poczink. Prawy kral měra je Knjes Jeſuß. Hižo we wěſchcźenju, kotrež proſeta Jeſajaß wo Božim dźěſczu na 9. ſtawje podawa, mjenuje ßo wón „měrny fěrſchta“. Jako pak tón Knjes na ſemju pſchińdźe, pſchewodźachu jeho ſynki měra wot jeneho wotdźěła żiwjenja k druhemu. „Měr na ſemi“, tak ſpěwachu jemu njebjeſke ßyły na nóznych Bethlehemſkich ſahonach, jako khěrluſch do kolebki. „Měr budź ſ wami!“ S tymi ßłowami mějachu jeho wucżobnizy tón dom poſtrowicź, do kotrehoż bychu ſaſtupili. „Mój měr ja wam dawam, mój měr ja wam woſtaju“, tak praji tón Knjes do ßwojeho dźělenja. „Měr budź ſ wami!“ ſ tym poſtrowom ſtupi tón horjeſtanjeny mjes ßwojich wucżobnikow. So ma wón ſ tym najprjedy měr mjes Bohom a hrěſchnikom w myßli, ßo hakle dopokaſacź njetrjeba. Ale wo tym měrje po naſchim texcźe rěczecź nimamy. My dźě ßmy hakle pſched 4 njedźelemi wulki ßwjedźeń měra mjes Bohom a cźłowjekami, drohi hodowny ßwjedźeń, ßwjecźili. Tež wo měrje ludow a kralow jow rěczecź nimamy. Modlmy ßo jenoż horliwje, ſo by Bóh ſprawne prózowanja naſcheho

kheżora ſa tón měr ſe ßwojim żohnowanjom krónował. Ale wo tym měrje, kotryż dyrbimy mjes ßobu měcź, wo tym rěczmy. Japoſchtoł napomina: „Je=li móżno, tak wjele hacź na waß je, dźerżcźe měr ſe wſchěmi ludźimi.“

„Je=li móżno.“ To wſchak pſchezo móżno njeje. Ludźo wſchak ßu, kotſiż chzedźa wſcho wſchemu ßwětej prawje cźinicź a njechadźa ſ nikim ßebi ſkaſycź, kotſiż ßamo pſchecźiwo ßwojemu pſcheßwědcźenju a ßwědomnju tak mjenowaneho lubeho měra dla rěcźa a cźinja. Ale to njemóże nihdy naſcha pſchißłuſchnoſcź jako kſcheſcźijanow bycź, ſo njebychmy nihdźe poſtorkowali a ßo hładzy pſche wſchitke ſkaliny towarſchneho żiwjenja pſchewinyli. Wopacźny měr, ſhniły měr njeßměmy ſpěchowacź. Abo je ßnano měrny fěrſchta Jeſuß Khryſtuß, kotryż běſche cźicheje myßle a ſ wutrobu ponižny, ſ fariſejſkimi ſwjaſk pſchecźelſtwa ſcźinił? Ssu cźi ßwěrni ßwědkojo Boži, Luther na prěnim měſtnje, lubeho měra dla mjelcźeli, a ßwoje wucźby po żadauju ßwojich pſchecźiwnikow ſaßo ſapřěli? Abo ßměmy my ßnano naſche pſches wutrobne bědźenja dobyte pſcheßwědcźenje wěry woprowacź, hdyż ßo to njewěrjazemu narodej njelubi? Na żane waſchnje.

A hdyż my wſcheje ſwady na ſemi ßo ſminycź njemóżemy, tak wjele hacź na naß je, dyrbi ßo ſtacź. O wjele leži na naß. Ssy ßo ty hižo pſchepytał, mój luby kſcheſcźijano, kiż cźlowjcka ſnajeſch, kotryż je tebi njepſchecźelſzy ſmyßleny, hacź jemu ty njejßy pſchicźinu k hněwej dał? Ssy ßo ty wſcheho woſtajił, ſchtoż mohło jeho roshněwacź? Ssamo, hdyż je wſcha wina pola njeho, ßy ty jako mudriſchi wſchitko cźinił, ſo by każeny měr ſaßo poſtajił? Njemohł ty ßo poddacź? Njemohł ty něſchto cźerpicź a ſnjeſcź? Njemohł ty cźakacź? Njemohł ty ſa twojeho njepſchecźela proßycź, a ſ tym jeho wutrobu polěpſchicź? Dopomń ßo na to ßłowo twojeho ſbóżnika: Sbóżni ßu cźi měrni. Płacźi to ßłowo też tebi? Pomyßl ßebi na Abrahama, kotryż dobre paſtwiſchcźo pola Sodoma ßwojemu wujej Lotej pſchewoſtaji, a ſe ßuchim krajom w Judźe ſa lubo wſa, měra dla.

Duż wopomń to ßłowo: „Dźerżcźe měr ſe wſchěmi ludźimi“, po tajkim niz jenoż ſ pſchecźelemi a ſnatymi, ale też ſ njepſchecźelemi, niz jenoż ſ prjódkſtajenymi, ale też ſ poddanami. To je wulke ſwucźeniſchcźo ſa měr dźerżenje, kotreż ßo pſched tobu ſjewi. Bóh pſchikhil twoju wutrobu k měrej. Wón daj tebi ducha měra do twojeje wutroby. Wón wobradź nam hnadnje měr w ludu a w domje! Wón dawaj nam na ſemi wjele měra roſſchěrjecź, ſo by też naſche żiwjenje ſpěwanje njebjeſkich ßyłow khwaliło: Měr na ſemi! Hamjeń.

Romſki njewólnik.

I.

Běſche lěto 69 po Khryſtußowym narodźenju. Je jedyn ſ tamnych kraßnych naſymſkich dnjow, kajkeż jenoż rjana Italſka ſnaje. Mile błyſchcźi ßo ßłónżo, wſchako je hiſchcźe rano, ßłónżo, tamne wulke wóczko Bože, kotreż kóżdeho poſtrowi, kotryż k njemu pohladujo, tajki poſtrow Boži roſumi a ſacźuwa; tola Bóh poſtrowi někotrehożkuli, kotryż ßo jemu njedźakuje.

Dźenßa běſche zyle woßebita hibańża w měſcźe. Po wſchěch haßach mjerwjeſche ßo ſ ludźimi, woßebje pak po tamnej dołhej haßy ſ torhoſchcźa na Janikulus (j. t. jena hora) wjedźaża. Tu mjerwjeſche ßo wſcho ſ lěnikami a dundakami, kajkichż ſtajnje w wulkich měſtach nadeńdźeſch. Wſchitzy nadżachu ßo, ſo budźe dźenßa něſchto widźecź a ſo móżeſch ßo derje ſabawjecź. Wocźakowaſche ßo, ſo dźenßa wulli cźah njewólnikow pſchińdźe. Romjenjo, knježerjo nad zyłej ſemju, każ ßo woni w ßwojej nadutoſcźi rad mjenowachu, kotrymż běſche ßwobodnoſcź najwjetſche kubło, njemóżachu cźerpicź, hdyż mějachu druhe ludy ßwobodu. Stajnje mějachu wójny, niz ßnano ſo bychu ßwoju wótznu ſemju pſched zuſymi dobywarjemi ſakitowali, ně, ſo bychu zuſe ludy poraſyli, kotſiż běchu hacź dotal w měrje a pokoju żiwi byli.

Tak běchu jużnu Galliju (nětſiſchu jużnu Franzowſku) poraſyli. W ſanjeßenym kónzu, tehdy nimale njeſnatym, w Bretagnje, ßydleſche tehdy ſplah ſtarych Keltow, Armórikojo, kotrychż chzemy w naſchim powjedancźku ſ krótka Keltow mjenowacź. Jich ſemju kryjachu potajne lěßy a mózni bohojo ſchkitowachu jich ßydliſchcźa — tak ſ najmjeńſcha tamón póhanſki lud wěrjeſche. Na tónle ſměrny lud běchu ßo Romjenjo nawalili, a hacź runjeż ßo Keltojo khroble wobarachu, dha buchu tola pſches romſke kohorty, na dobywanje ſwucźene, porażeni. Wſchitkich, kotrychż běchu ſajeli, běchu k njewólniſtwu ſaßudźili, a dźenßa mějachu ßo na ßwjatocźne waſchnje do Roma pſchiwjeſcź. Do cźaßa běſche ßo w Romje hižo wo rjanoſcźi, wo ßylnoſcźi, wo wyßokim ſróſtu a wo zuſej, ſpodźiwnej draſcźe tehole luda powjedało. Běſche teho dla dźiw, ſo běſche wſchón romſki lud wcźipny hacź pod nóß! S prěnja běſche to nowa ßława ſa hordych wobkněżerjow wſcheho ſnateho ßwěta, ſ druha pak běſche to też hra, ſ kotrejż ßo ſ wjeßelom naßycźeni Romjenjo roswjeßelichu.

Cźakaze cźlowjeſtwo ſahna ßebi woſtudłe hodźinki ſe wſchelakimi rosrěcźowanjemi. Někotſi khwalachu njeporażitoſcź romſkich wojakow, druſy powjedachu wo dźiwim ludźe tamniſchich krajinow wſchelake bajki, a hiſchcźe druſy huntorjachu ßo a běchu njeſpokojni, ſo njemějachu někotre tyßaz ſeſterzow na wubjerk, ſo mohli ßebi Keltu ſa njewólnika kupicź; tole běſche jich najwjetſche żedźenje a jich jenicźka nadźija.

Na dobo padźe někajka kula na runej templowej tſěſche ſchtworje wótſje ſaſynczo do někajkeje moßaſneje ſchtlě, ſ tym ſchtwórtu rańſchu hodźinu woſjewjo (by to pola naß w Sserbach dopołdnja w 10 hodź. było,). Dha pſchehanja někajke dźiwne bórbotanje wcźipne ludſtwa, a ſkónczńje wudoby ßo ſ njeho wołańża: Woni pſchińdu! Tale wołańża ßo bóle a bóle poßylni a rżeſche po wſchěch haßach. Runje pſchińdźe cźah pſches awreliſke wrota do woprawdźiteho měſta a bliżeſche ßo tamnej haßy, hdźeż běſche ßo wulka cźrjóda lěnikow a dundakow ſ wcźipnym noßom ſeſtupała. Schtwórcź hodźiny traſch ßo miny — to pak ßo hladakam poł wěcźnoſcźe ſeſda — bliżeſche ßo dołhi, dołhi cźah ſ doſpołnym mjelcźenjom. Wjazy dyżli 6000 Keltow cźehnjeſche nimo ßwojeho noweho knjeſa. Pſched krótkimi měßacźkami běchu woni hiſchcźe ßwobodni rjekojo, a dźenßa běchu — njewólniży. Woprowajomnej ſwěrinje podobni běchu ſe ſelenymi wěnzami wěnzowani — běſche to hroſna njerunoſcź ſ jich khutnym wobliczom, kotreż wo hórkej boloſcźi ßwědcźeſche.

Mohło to też hinak bycź! Jich wutroba běſche ſtajnje a wſchědnje ſa ſłotu ßwobodu howrika — nětk bědźeſche ßo ſ njewużitnym ſadwělowanjom, a ſ nim towarſchichu ßo cźělne boloſcźe. Wjele njedźel běchu dźeń wote dnja ſ napinanjom běżecź dyrbjeli, a k temu bě jim ßmudźaże ßłóncźko italſkeje krajiny na hłowu pražiło. Tak běchu na ßmjercź wotpjecźi. Njeběchu tucźi njeſbożowni hacź dotal w krajinje bydlili, hacź k kotrejż żołmy wulkeho atlantſkeho morja pluſkotachu, a wot kotrehoż wſchědnje cźerſtwy wětſik ſ miłym powětrom wějeſche? Armoriſke ßłónżo běſche jim ſ porědka doſpołnje jaßne wobliczo pokaſało, ſ wjetſcha běſche ſ mrócźelemi něżnje pokryte. A kajka ßwjata cźiſchina běſche knjeżiła w ßwjatych hajach! — Wſcho běſche nětko doſpołnje hinak.

Pražaza ßłóncźna tużnota, drobny běły próch romſkich dróhow, dźiwje hewrjekanje ſhromadźeneho luda: wſcho to běſche wina, ſo běchu tele ßylne, hoborſke poſtawy wotpjate. Jeli ſo chzyſche tajki njeſbożowny ras na někotre wokomiki wotpocźnycź, dha dopokaſa jemu bórſy njeßmilny kſchud teho, kotryż mějeſche njewólnikow k ſpěſchnoſcźi pohonjecź, ſo nima tu nichtó prawo, też jenoż na wokomik wodychnycź. Pomału, jako bychu na pſchewodźenju byli, dźěchu jecźi dale. S wcźipnoſcźu a ſe ſpodźiwanjom hladaſche ſhromadźeny lud na nich. Żane wóczko ßo njepokhili, żane lizo ßo njeſacźerwjeni, żana ßylſa ßobuželnoſcźe ßo njewuroni; Romjenjo běchu na tajku kekliju ſwucźeni, a njemějachu to też ſa niczo druhe, hacź ſa kekliju, kotraż mějeſche jich ſwjeßelicź.

Jenoż dyß a dyß ſarěcźa někajki wocźidrějeŕ, ſo je ſpodźiwne, ſo ßu ßebi wſchitzy tak podobni. Běſche temu dźiw, hdyż běſche ßo żałoſtna boloſcź kóżdemu ſ jaßnym wuraſom do mjeſwocźa ſaryła? Někotry běſche ßo też na dołhu żónſku, něhdźe 40 lět

staru, dohladał. Wona sdasche ßo bědnischa, dyžli wschitzy drusy. Jenož druhdy wožiwi jeje mjeswoczo, jako by ji khroblosćz do dusche sacžahnyła. Jeho wóczko paßysche hólczka, ju pschewodžazeho. Husto hladaschtej na ßo, potom pak mózesche jaßnje spósnacź, kak macź ßwoju bojosćz a tyschnosćz potaji, so by ßwojeho ßynka skhroblła.

Norwa a Arwin, tak rěkaschtaj macź a ßynk, běschtej w cźichim měrje w ßwojej khěžzy na mórskim brjosy bydlikoj. Staroscź a nusu njeběschtej snałoj. Morjo a hola běschtej jimaj skiczikoj, schtož trjebaschtaj k wschědnemu žiwjenju. Tehdy běsche wójnske hewrjekanje jeju cźichi měr a pokoj kasyło. Schtóž ßo brónicź wjedžesche, cźehnische na wójnu. Norwiny mandželski a jeje najstarschej ßynaj cźehnichu też ßobu na wójnu, woni bijachu ßo jako rjekojo, woni wudychachu na krwawnym polu ßwoje žiwjenje jako rjekojo, žadyn ßo njeje domoj wrócźił. Jenož dwanacźelětny Arwin běsche ji wostał; jeju wobeju wsachu Romjenjo ßobu do — njewólnistwa. Móžno, so by ßo Norwa radscho s dóńtom ßwojeho mandželskeho mèniła. Arwin, hódny ßyn ßwojeho naroda, džěsche nimale hordy pornjo ßwojeje macźerje.

Ruzy psches kschiž położenej nad paßom, hłowu posbèhnjenu, s pokhmurjenym wóczkom, tola bjese wscheje ßylsy, krocźesche wón ßobu w cźahu. Hdyž na ßwój pschichod ßebi pomyßli, pocža jeho woko njemérne bycź. Jeho towarschojo w bědnosczi njeběchu jemu samjelczili, schto na nich cźaka. So mohło ßo jemu stacź, so jeho wot macźerje prjecź wosmu, na to ßo na wulke sboże hischcźe dopomnił njebèsche.

Nětko pschińdžechu psches najrjeńsche haßy stareho Roma. Tam stejachu na wschěch rózkach rjane stołpy s rjanymi wobrasami a postawami. Najwjetsche wumělzy běchu je shotowali, a se ßněhběłeho marmora wuryli. Kraßne temple s khodami a se stołpami, hrody bohatych Romjanow s rjenje wudebjenymi ßwißlemi: wscho to cźinjesche na tehole hólza mózny sacźischcź. Arwin saby, so běsche wón jaty, a wjeßelesche ßo s dźěczazej radosczu na wschej tejle rjanosczi. Hdyž pak cźah na torhoschczo, na forum, pschińdže, dha wón ßwojimaj wocžomaj njewěrjesche; wón ßebi myßlesche, so je wón w někajkej wobkusłazej krajinje. Templ pschi templu, jedyn pschezo rjeńschi hacž prěni, niczo hacž hrody a saßo hrody; a wysche wscheho běsche kapitol.

Arwin njemóžesche ßo dosćź wudźiwacź, hischcźe hladasche na postawu wulkeho jěsdneho, dha sakoži na dobo do teho, kotryž psched nim džěsche. Postróżeny pohlada, a hlej, cźah běsche tu sastał runje wo ßrjedź torhoschcźa. Dha shubi ßo na dobo tamna womorha, s kotrejž běsche na cźaß ßwój dóńt do zyła sabył. Woni běchu na kónzu ßwojeho pucźa. Tu mějachu ßo njewólniczy pschedawarjam rosdźělecź. Na wscho, schtož běchu jemu towarschojo powjedali, ßo wón nětko s postróżenjom dopomni, a tyßaz praschenjow nasta w jeho duschi, na kotrež jemu nichtó wotmolwicź njemóžesche. Wyschschi dohladować pschiswoli psches někajke snamjo, so je njewólnikam dowolene, so ßmědźa tu troschku wotpočžowacź.

(Pokračžowanje.)

Schto nam pohrjebnischczo powjeda?

Běsche w symje 1847, jako młody samožity fabrikanta psches Herrnhutsku koloniju Königsfeld džěsche, so by ßebi te wustawy tamneje bratrowskeje woßady wobhladał. Prjedy hacž wón wotjědže, stupi hischcźe na rjane, w lěßu ležaze pohrjebnischczo. Husto ßněh pucźe pschikrywasche, a też na pomnikach a rowowych hórkach wón ležesche. Wón pak njechasche to cźiche městno wopuschczicź, prjedy hacž njeběsche jene s tych napißmow wucžitał. A hlaj, pschi pucźu — pod selenym schtomom běsche pomnikowe napißmo widźecź, a jako ßo skhili, ßo jemu w słotych pißmikach ßame jeho mjeno napschecźiwo ßwěcźesche: Khorla Mez. Sastróżeny wón na tón morwy kamjeń hladasche, kotryž jemu mózne cźělne prědowanje džeržesche, so jemu myßle ßmjercźe a ßudźenja psches duschu džěchu. Wot wscheho, schtož běsche jemu hacž dotal tak wěste — ßo jemu hischcźe něschto njekhabłaze a wěste sda; niz jeho pjenjesy, niz jeho strowosćz, niz jeho žiwjenje — ale — jow stejesche pißane, ßmjercź, se wschěm, schtož na nju pschińdže. W tajkich mjeńschinach frawja ßywy sa wěcžnosćz, kaž hewak ženje w žiwjenju. Wone běchu też temu młodemu mužej wěcžne pohnucźe, wubudźenje k žiwej wěrje. A schtož běsche tam na cźichim pohrjebnischczu psched Bohom ßlubił, wón je to w žiwjenju ßwěru džeržał, kaž to jeho žiwjenje wobßwědczi.

Haj, pohrjebnischczo móže něschto powjedacź, mjenujzy so je to najwěsczischce ßmjercź, a kaž wěsta je ßmjercź, tak njewěsta je hodžina ßmjercźe. Teho dla napomina naß wschitkich, so ßebi hižo pschi žiwych dnach ßwoje cźělne prědowanje džeržecź damy, prjedy hacž naß do kaschcźa położa, so bychmy ßebi naß a nasche žiwjenje naschu pokutu a naschu wěru, nasch troscht a naschu nadźiju, naschu winu a Božu miłosćz — njebjeßa a helu, s krótka wokoło naß, w naß, psched nami, sady naß prawje wobhladali, dokelž je to wschitko jara ważne sa wěcžnosćz, a ßo to s teho boka zyle hinak pokaże; a dokelž potom, hdyž ßo row wysche naß samknje, tajke sbóżne napominanja niczo wjazy njepomhaja. Ale błaśń je tón, kotryž džensa myßli: „jutsje chzu ja pokutu cźinicź.“ Schtó wě ßwój kónz, wón ßnadź je blisko?

Pohrjebnischczo nam 90. psalm s khutnym hłoßom spěwa: „Knježe, wucź naß wopomnicź, so wumrjecź dyrbimy.“ Sskyschmy jeho hłóß a nawukúmy tule mudrosćz!

Modlcźe ßo!

Modlicź, rěka twjerdy swjask
Mjes semju a njebjom swjasacź;
Wocži jeno složuj tak
So ty k njebju horje hladasch:
Modl ßo, so duscha sacžuje,
Kajka kraßnosćz w njebju je.

Modlicź, rěka wobora
Pschecźiwo wschom' spytowanju,
Ssu też cźežke bědźenja,
Modlicź pomha k dobywanju,
Rěczi s Bohom wutroba,
Hrěchi s njeje cźěkaja.

Modlicź, rěka bratrow wschěch
Lubowacź tu na tym ßwěczi;
Wopuschczicź jich, to je hrěch!
Njejßmy Boże lube džěczi;
Hdyž je lubosćz s modlitwu,
Tajke Bohu lube ßu.

Modlicź, rěka pschezo bycź,
Kaž je Jesuß k njebju hladał;
W Božich rukach wotpočznycź,
To bych s wutrobu ßej žadał,
Modlicź chzu ßo do kónza,
Njebjo mi ßo wotewrja.

Modlicź, ßłowo poßlednje,
Tak dyrbi jo pschezo rěkacź.
Na Jesußa, we wutrobje
Nadźijam ßo, sbóżnosćz dostacź,
Duž, hdyž junu wumru ja,
Poßledne je — modlitwa.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— W tych dnjach wunńdže knižka, kotraž budže wschitkim Sserbam wěsce najwutrobnischo witana: **D. Hendrich Jaroměr Imisch, njeb. farař w Hodžiju,** kopjena dopomnjenja na jeho žiwjenje a wotßalenje. W tej knižzy namakacźe fotografowany wobras nascheho njesapomniteho Imischa, jeho žiwjenjoběh w němskej a ßerbskej rěczi, wschitke pschi khowanju džeržane rěcže, kózda w tej rěczi, w kotrejž je ßo džeržała. Te knižki ßu pola knjesow duchownych a we wudawarni „Sserbskich Nowin“ sa 20 np. dostacź. Njewuhaßliwa džakowna lubosćz k naschemu drohemu wótcźinzej a duchownemu wodźerjej nascheho luda hori ßo we wschitkich wutrobach. Duž budže też nasch lud tule poskicźeńku k dopomnjenju na teho, kotryž je w ßwojim, wot Boha žohnowanym žiwjenju wschě ßwoje mozy ważił na duchowne sboże ßwojeho luda, s wutrobnej radosczu do ruki bracź, a my mózemy ßo nadźecź, so wopomnjeńske kopjena na nascheho Imischa pucź namakaja do wschitkich serbskich domow.

— Kajke džakowne pschipósnacźe je nascha ßerbska sběrka sa

70lětny narodny dźeń krala Alberta, kotraž ma wudowam a ſyrotam ſerbſkich wučerjow k lěpſchemu pſchińcź, mjes wučerjemi namakała, ſa to je rjane ſwědčenje, ſo je Maleſchanſka pobočna wučeŕſka konferenza po ſwojim jenohłóßnym wobſamknjenju pſches deputazyju pſchedßydźe wubjerka ſa kralowy narodny dźeń dźak ſa tole pſchecźelniwe poſtaranje ſa ſerbſkich wučerjow wuprajicź dała. S teho, luby ſerbſki ludo, ty póſnajeſch, kak ßu tebi twoji ſerbſzy wučerjo dźakowni, hdyž ßo ſa nich wutrobnje ſtaraſch. Wopokaž pak też ty nětko ſ bohatymi darami ſa naſch ſerbſki fond, ſo maſch ty cźopku wutrobu ſa ßwojich wučerjow, kotſiž na twojich dźěcźoch, na twojim najdróżſchim kuble, dźěłaja.

— Sakſki ßejm je ſańdźenu póndźelu 207,300 hriwnow ſa pſchitwarjenje a powjetſchenje Budyſkeho dwórniſchcźa pſchiſwolił. Sa to ma ßo też tak mjenowany tunel natwaricź, pſches kotryž ludźo po ſkhodach horje k cźahaм khodźa. Jedyn njedoſtatk pak woſtanje, kotryž ſ dobom wotſtronicź k. ſapóßłanzaj Kokla a Reiß=mann proſcheſchtaj, ſo by ßo ſpody kolijow też pſchekhodny tunel k tworowej expediziji natwaril, dokelž je nětko pucź wot woßoboweho dwórniſchcźa k tworowej ſtazyji pſches ſchtwórcź hodźiny daloki. Budyſke pſchemyßłowe towaŕſtwo běſche teho runja wo to proßyło, ale tale petizyja běſche kuſk ſaposdźena dóſchła. Tuteho ſaposdźenja dla ßo nětko tale nuſna próſtwa dopjelniła njeje, a tón njedoſtatk na pſchezo woſtanje; pſchetož hdyž je ßo dwórniſchcźo potom junkrócź pſchetwariło, ßo ta wěz wjazy wurunacź njehodźi. W tajkej wězy by tola lěpje było, hdyž ßo njeby tak krucźe na wobkedźbowanje ſwonkownych formalnych žadankow hladało, a tajka petizyja ßo na bok njecźißnyła, hdyž něſchto dnjow posdźiſcho pſchińdźe, pſchi tym pak na dobru a nuſnu wěz dźiwa.

— Dokelž cźaß k kónzej khwata, w kotrymž móża ßo wučomzy na ſeminar w Budyſchinje na jutry pſchipowjedźicź, ſerbſkich ſtarſchich hiſchcźe junkrócź proßymy, ſo bychu po móżnoſcźi ßwojich ßynow, kotſiž maja dary k temu, haž do 27. januara pola ſeminarſkeho direktora pſchipowjedźili, pſchi tym pak też woſjewili, ſo ßu jich hólzy ſerbſzy, ſo bychu też na ſerbſkich hodźinach dźěła měcź mohli. To pak dyrbi ßo wěſcźe hacž do 27. januara ſtacź, dokelž ßo potom žane ſamolwjenja wjazy njepſchijimaju.

— S wulkej radoſcźu móżemy lubym Sserbam woſjewicź, ſo je ßo na měſtno naſcheho lubeho njeboh' Jmiſcha, kotryž běſche měſtopſchedßyda provinzialneho towaŕſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo, wulzyczeſcźeny knjes farař ryczeŕ Jakub w Njeßwačidle wu=ſwolił. To je wěſcźe cźeſcźomne ſa naſch ſerbſki lud, ſo je druhi pſchedßyda towaŕſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo w naſchej Łužizy ſerbſki knjes duchowny.

— W ſhromadźiſnje měſchcźanſkich ſaſtupjerjow w Barlinje ßo 6500 hriwnow pſchiſwoli k ſwonkownemu wupyſchenju teho měſtna, hdźež cźi 18. měrza 1848 padnjeni ſběžkarjo ſahrjebani leža. Wyſche teho ßo poſtaji, ſo by ßo wopomnjeńſki kamjeń tam poſtajił ſ tym napißmom: „Cźi padnjeni 18. měrza 1848. Měſto Barlin.“ Njeje to wulzy jara ſrudźaze, hdyž ſaſtupjeŕſtwo hłowneho měſta naſcheho khěžorſtwa tu ſjawnje revoluzionaram hołduje, a tak rjez pjecź dźeßacź lětny ßwjedźeń ſrudneje revoluzyje wuhotuje.

— W Franzowſkej ßo w poßlednim cźaßu wulke hibanje ſa evangelſku zyrkej pokaſuje. Ssamo zyłe woßady ßu pjecźa k evan=gelſkej wěrje pſcheſtupiłe. Też w Pariſu ßu lutherſzy pſched něſchto cźaßom nowu zyrkej ßebi natwarili, a nětko je ßo ſaßo lutherſka zyrkej w Montmartre poßwjecźiła.

— W poßlednim cźißle ſ radoſcźu woſjewichmy, ſo ßo po wuprajenju trónſkeje rěcźe pſchi wotewrjenju pruſkeho ßejma też ſkónczńje pruſkim duchownym jich dokhody powyſcha. Nětko na dobo finanzny miniſtr w ßwojej rěcźi w ßejmje rjekńje, ſo ßo ſakoń k powyſchenju dokhodow ſa duchownych ßnano w tym ßejmje ſ zyła njepſchedpołoži, na žane waſchnje pak ßo wuwjeſcź njemóże. Schto ma ßo k temu prajicź, hdyž ßebi jowle ßłowa trónſkeje rěcźe, ſ kotrejž je miniſtrowy preſidenta w mjenje jeho majeſtoſcźe krala a khěžora ßejm wotewrił, a nětko wuprajenja jeneho miniſtra napſchecźiwo ſteja! Finanzny miniſtr dyrbi ſe wſchej wěſtoſcźu ſa to dźěłacź, ſo ßo to wſchitko wuwjedźe, ſchtož je ßo ßlubiło, a ßo teho na žane waſchnje ſminycź njemóże, ſo njeby nahladnoſcźi wyſchnoſcźe ſchkodźił. A njeſaßkuża ßebi pruſzy duchowni, kotſiž ßu směrom pſchihladowali, kak ßo druhim ſaſtojnikam a wučerjam dokhody powyſchachu, ſo ßebi wyſchnoſcź nětko też na nich pomyßli? Duž ma ßo doczakacź, ſo ſaſtupjerjo w ßejmje ßwój hłoß poſběhnu a ßebi žadaja, ſo ßo dokhodny ſakoń pſchedpołoži a pſchiwoſmje, a ßo duchownym ſaßłużene dopjelnjenje jich nadźijow doſtanje, na kotreż ßu dołhe lěta ſcźerpliwje cźakali.

Wocźińcźe wokna.

Hdyž woßebje k khudſchim ludźom a w ſymſkim cźaßu do jſtwow, hdźež ßu khori, pſchińdźeſch, mohł pſched hubjenym a hroſnym powětrom, kotryž tam je, ſaßo won cźeknycź. A hdyž ßo praſcheſch: „Cźeho dla wy wokna njewocźinjecźe, ſo by cźerſtwy powětr nuts cźahnył?“ drje to wotmolwjenje ßłyſchiſch: „My ßo wjeßelimy, hdyž je cźopło, drjewo a wuhlo ßu drohe; my nje=móżemy rjanej cźopłocźe ſ woknom wuleczecź dacź.“ — Jako ja w hodownym cźaßu khoru wopytach, kotraž mějeſche ſahorjenje płuzow a pſche wulku hězu, ßo w tej jſtwi kołacźe pjecźechu. Horzota njebě ſkoro ſnjeſcź — ale wokna wocźinicź cźi ludźo nje=chachu. A tola cźerſtwy powětr khoremu huſto lěpje hoji, hacž drohe lěkarſtwo.

Wocźinjene wokna trjebamy też w druhim naſtupanju. Wo tajkich wocźinjenych woknach cźitamy my Daniela na 6. ſtawje: „Daniel mějeſche na ßwojej łubi wotewrjene wokna k Jeruſalemej, a wón ßo wſchědnje tſi krócź poklaknywſchi, na ßwojich kolenach modleſche, khwaleſche a dźakowaſche ßo ßwojemu Bohu.

Maſch ty też tajke wocźinjene wokna k Jeruſalemej, k Jeruſalemej tam horkach, k temu wyßokemu měſtu ſ dwanacźe parlojtymi wrotami a ſ jaßnej rěku žiweje wody? Poklaknjeſch ßo ty wſchědnje trójzy a modliſch ßo na ßwojich kolenach, khwaliſch a dźakujeſch ßo ßwojemu Bohu?

W dobrych dnjach ludźo lohko na ßwojeho Boha ſabudźa, a k njebjeßam njehladaja. Kolena ßo wjazy njeſhibuja, a modlitwa wotmjelknje. Chzeſch ty cźakacź, hacž Bóh tebi ſ kijom ſrudoby kolena roſłama, a tebi ßam wokna wocźini, ſo by ſ nimi hladacź nawuknył k tym horam, wot kotrychž pomoz pſchińdźe, k temu Jeruſalemej horkach? Ty njewěſch, hacž je tebi potom hiſchcźe cźaß woſtajeny k pokucźe. Ssy=li pak ßo ſwučił w ßłóncźnych dnjach ſboża temu Knjeſej ßo dźakowacź, potom budźeſch też wjedźecź jeho namakacź w cźaßach cźeźkeho domapytanja, a ty jeho hnadu naſhoniſch.

Wocźinjene wokna namakach ja jedyn dźeń na deſchcźowym naſymſkim dnju we jſtwi pobożneho khoreho rjemjeßlnika, kotryž na ßuchocźinu pomaku hinjeſche.

„Pſchi tajkim wětſiku a deſchcźiku wocźinjene wokna, miſchtrje?“

„Haj, dźenßa wětſik ſ wjecźora duje, a k temu je njedźela, duž dyrbja wokna wocźinjene ſtejecź. Wot teho cźaßa, ſo wjazy ke mſchi khodźicź njemóżu, ſwony woßebje rad ßłyſchu, a njedźelu je mi, kaž bychu mi prědowanje dźeržałe. Hdyž wone ke mſchi ſwonja, ßo też na Bożu ßłużbu hotuju a wotměwam ju cźiſche. Hdyž wone popołdnju k kſchcźenjam ſwonja, pomyßlu ßebi na ßwoju ßwjatu kſchcźenizu, a hdyž ßo hiſchcźe junkrócź ſe wſchitkimi ſwonami ſaſwoni, potom ja wěm, ſo ßo podrožnik k měrej pſche=wodźa — a ja ßebi na ßwoje wumrjecźe myßlu. Też wſchědny dźeń, hdyž ßo rano, pſchipołdnju a wjecźor ſwoni, mam ja ßwoje cźiche myßle. Teho dla mam wokna rad wotewrjene, woßebje njedźelu, a ja ßo wjeßelu, hdyž wětſik ſ wjecźora duje, tón ſynk ſwonow najjaßniſcho ke mni donjeße.“

Luby cźitarjo, praſchej ßo, hacž ßu też pola tebje wokna wotew=rjene, hacž też ty ſwony ßłyſchiſch. Jeli ſo dyrbi jich ſynk tebje troſch=towacź w cźeźkim cźaßu, potom poßłuchaj, kaž dołho ſamóżeſch, na jich pſchecźelniwe wabjenje: „Pójcźe, pſchetož wſchitko je hotowe!“

Sakſki jubilejny krala Albertowy fond.

Pſches k. gmejnſkeho pſchedſtejiecźerja Fricźu ſ Budyſchinka: Ssuſchka, kantor 5 hr., Fricźa, gm. pſch. 50 np., Schenk 50 np., Handrij Jěrmus 50 np., Falten 25 np., Holan 50 np., Wowcźeŕk 20 np., Guſta Jěrmus 15 np., Guſta Pjecźka 50 np., Jan Jěrmus 20 np., Jan Gruhl 50 np., Běrka 20 np., Guſta Jěrmus 50 np., Hejduſchowa 25 np., Nowak 80 np., Gólcźowa, farařka 3 hr., Henſel 20 np., Bobak 15 np., Stübner 20 np., Bar 50 np., Wenzel 20 np., Schcźěpan 50 np., Bart 20 np., Bretſchneider 1 hr., Frieda Hart=manez 50 np., Felgnar 50 np., knjeżna Senfez 75 np., Schołta 20 np., Schmidt 15 np., Liſchka 15 np., Schneider 50 np., Mjertink 25 np., Hennersdorf 30 np., k dorunanju 20 np. Hromadźe 20 hr.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 5.
30. jan.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedźela po tſjóch kralach.

Mat. 8, 24—26.

A hlaj, wulke njewjedro ßo ſběže na morju, tak, ſo ta łódź ſe żołmami bě pschikryta; wón pak ſpaſche. A czi wuczobnizy, pschistupiwschi k njemu, wubudźichu jeho a dźachu: „Knjeże, pomhaj nam, my kónz wosmjemy. A wón dźesche knim: „Schto ßo tak jara bojicze, wy małowěrni?“ Duż ſtany wón a wobhrosy wětram a morju; dha wschitko wocźichny.

„Njeboj ßo, Caeſar je we łódźi“, tak dźesche junu Julius Caeſar, ßławny wojeŕſki wjednik ſtarych Romſkich, k łódźnikej, kiž ßo njewjedra bojesche. To bě pohanſka ßamokhwalnosćź. „Njeboj ßo, Khryſtuß je we łódźi“, tak praji naſch ſbóżnik k nam w nusy naſcheho żiwjenja. A to je wěrnosćź. Żana łódź na wſchitkich morjach ßo ſ łódźiczku na Galilejſkim morju pschirunacź njemóże, pschetoż Khryſtuß je w njej. Żadyn druhi njeſamóże, ſchtoż kſcheſczijan móże: pſches morjo a żołmy ſměrom a bjes bojosćze pſcheńcź, pschetoż wón ma Khryſtußa pſchi ßebi.

Łódźiczka naſcheho żiwjenja ma tež husto nusu. Njewjedro ju domapyta, wody żałosćze dźeja wyßoko, a wona je wot żołmow pschikryta. Schtó njeſnaje tajke hodźiny, hdźež wſchitko ßo mota: pod nohomaj cźeńka deſka naß dźěli wot hłubiny ſkaženja; na njebjeßach cźorne mróczele, kiž ßłónzo pschikrywaju, wokoło naß wichor a we naß ſtyſknosćź. Ssamo Jeſußowe mjeno nam wſchelake pſcheſczěhanje pschinjeße: ſtupi-li Khryſtuß do łódże, cźehnje do njeje njewjedro, ßwěta pſcheſczěhanje a hanjenje. W tajkich cźaßach troſchtuje kſcheſczijana jena myßl: ja mam Khryſtußa! Wón tych ßwojich dźerži a jich wumoże ſe wſcheje nusy: wón żałosćź ſaczěri, hanjerjow ſaniczi. Khryſtuß we łódźi naſcheho żiwjenja, ſ nami we wſchěm njewjedrje, tež pod żołmami, kiž naß pschikrywaju, w najwjetſchej nusy, tež w nusy ßmjertneje żałosćze: o kak ßmy my kſcheſczijenjo tola tak bohacze pożohnowani a wobhnadźeni!

To tež wuczobnizy na Galilejſkim morju běchu. Wěſcze woni wěrjachu, ſo móże jim pomhacź, ale hlaj wón ſpi, a njewě niczo wo jich nusy. Tak ßo tež nam husto dźe. My wěmy, ſo mamy Khryſtußa, my pytamy jeho ßłowo a ßo k njemu wołamy w cźaßu teje nusy, ale wón mjelczi. Spi wón? Kak někotry myßli w ßwojej nusy, ſo je Bóh jeho ſapomnił, dokelž w ßwojim njemĕrje cźaßa doczakacź njemóże, a njeroſumi Khryſtußoweho ßłowa: moja ſchtunda hiſcheze pſchiſchła njeje. Kak někotry je hižo w ßwojej njeſcźerpliwoſczi ßwoju wěru ſhubił a Khryſtußa ſ łódże wuczěrił. Haj woprawdźe, hdyž chzemy po cźłowſkim rěczecź, husto tak je, kaž by wón ſpał. Ale ſbudź jeho! Ty maſch jene ßłowo, na kotrež poßłucha. Sa poroki nima żanej wuſchi; żadacź njemóżeſch niczo wot njeho; ßo powołacź na twoje cźłowſke prawo pſched nim niczo njepłaczi, tak dołho hacź ſ twojimi hrěchami jeho bójſke prawo ſaniczujeſch. Jenož jene ßłowo jeho wubudźi: ßłowo ponižneje próſtwy: Knjeże, pomhaj mi, ja kónz wosmu! To je jeho wubudźiło na Galilejſkim morju, a wón je ſtanył a je wobhroſył

wětram a morju, a wschitko wocźichny. To wubudźi jeho tež dźenßa hischcźe w naschej nusy, a wón stanje a pomha. Njejßy hischcźe nashonił Khrystußowu pomoz w nusy, a s wocžomaj widźił Khrystußowe pschińdźenje a wußłyschenje próstwy? Tón, kiž je njebjo a semju stworił, a teho dla wschitke jich mozy w ruzy ma, kiž morju pschikaže a wětram pucź pokasuje, ma tež móz, morjo twojeho žiwjenja k mjelczenju pschinjescź, wichoram, kiž na tebje pschińdźa, a žołmam, kiž tebje pschikrywaju, wobhrosycź. Pod jeho ßłowom wocźichnje wutroba, ßłónzo Božeje luboscźe a pschecźelniwoscźe jej ßo saßo ßwěcźi, miły wětr ju wobdawa a wokschewja, a směrom jědźe łódź psches žołmy!

Sbóžny tón, kiž bliskoscź a pomoz ßwojeho sbóžnika tak nashoni. Ale nježadaj ßebi w kóždej nusy wot twojeho Knjesa dźiwy a zejchi. Ty wěsch, kak wón wo tajkich žadanjach myßli. To njetrjeba pschezo dźiw bycź, s kotrymž wón pomha, to njetrjeba ßo pschezo tak stacź, kaž a hdyž ßebi cźlowjek myßli. Wón dźe ßam ßwoje pucźe, a žada wot ßwojich wěru a dowěrjenje. Wěscźe ßu wucžobnizy do jeho pomozy wěrili, hewak njebychu jeho budźili, ale tola praji wón: schto ßo tak jara bojicźe, wy małowěrni! Połneje wěry wón njewidźi. Běsche nusnje, so jeho wubudźichu? Myßlisch ßebi, so by ßo łódź do žołmow ponuriła? Njeběsche Jesuß we łódźi? Njebychu-li jeho wubudźili, by tola łódź wostała a ßwój pucź namakała psches wětr a žołmy k brjohej: pschetož Jesuß běsche w njej! Tajku wěru pytaj! Hdyž wón tež hnydom njepomha, hdyž tež pomoz w twojej hodźinje njepschińdźe, masch-li wěru a dowěrjenje, masch ty Khrystußa pschi ßebi, a twoja łódźiczka budźe ßwój pucź namakacź psches žołmy a wichory k brjohej, a na poßlede tež psches wody ßmjercźe k brjohej wěcžneho žiwjenja!

Schtóž Khrysta sakhowa
Stej' wobtwjerdźeny,
A budźe s njesboža
Won wutorhnjeny.
Schtóž Khrysta sakhowa,
Schto temu schkodźi?
Wón troschta wužiwa,
Kiž duschi ßłodźi. Hamjeń.

Wendt-Cžornokholmczanski.

Romski njewólnik.

6000 Keltow leżesche sa někotre mjeńschiny w mnohich sajimawych kupach na schěrokich kamjenjach, s kotrymiž běsche zyke torhoschczo pokładźene. Kóždy pytasche ßebi, wot ßmudźazeho ßłónza cźwilowany, městaczko, hdźež ßwißle pódla stejazeho hrodu khódk skiczachu. Macź a ßynk běschtaj woßebje sbožownaj. Wonaj stejeschtaj pódla hoborskeje postawy jěsdneho, kotruž běsche dźakowna wótczina Kurzijej postajiła, so běsche ju něhdy psched njepschecźelom wumohł. Tola rjeńschi pomnik běsche wón ßebi ßam stajił, a to we wutrobach ßwojich krajanow.

W 365. lěcźe psched Khrystußowym narodźenjom roslěhasche ßo junu strach po wschěm Romje. W nozy běsche ßo na torhoschczu žalostna jama wotewrita, s kotrejež ßo jědojty dym walesche, wschěm ßmjercź hrožo. Měschczańszy wótzojo njewjedźachu ßebi radu. Woni póßłachu do templa, so bychu ßebi wěschczicź dali. Tu ßo jim sjewi: Jama njebudźe ßo prjedy sakrycź, doniž njebudźa Romjenjo to woprowacź, na cžož ßo jich móz složuje. Hnydom prózowachu ßo, so bychu to dopjelnili, schtož ßebi wěschczenje pschejesche. Pokłady a drohotnoscźe — schto bychu lěpsche měli? — mjetachu do jamy. Tola wona ßo njesamkny, a hrožesche dale se sahubjenjom. Tehdy pschińdźe Kurzius k měschczańskim wótzam, wuproßy ßebi wot nich tsi dny khwile, a ßlubi, potom Bójski hněw sjednacź. Sa tsi dny pschińdźe wón saßo; nadobnje běsche na njeho hladacź; wón ßedźesche na hordym konju, błyskotajo brónjeny: „Schto ma Roma lěpsche, dyžli brónje a khroblosczź?“ tak wón sawoła, a na kapitol hladajo, skoczi wón do jamy, kotraž ßo sa nim sawrě.

Tak powjedaju stawisny. Dźakowni Romjenjo stajichu jemu, kaž hižo horkach spomnichmy, na torhoschczu pomnik, kotryž runje Norwu a Arwina se ßwojim khódkom kryjesche. Dołho njemóžachu tu Keltojo wotpocžowacź; bórsy wołachu jich k stawanju, a rosdźělenje ßo sapocža. S něhdźe 30 druhimi njesbožownymi pschipokasachu Norwu a Arwina woßebitemu wikowarjej. Woprawdźite pschedawanje sapocža ßo hakle sa někotre dny, pschetož Romjenjo běchu ßwojeje khowy, hdyž njewólnikow kupowachu. Njeběsche sa bohateho Romjana jenož wěz cźesćze, so wón mnohich njewólnikow w domje mějesche, ně, woni dyrbjachu też rjenje sroscźeni ludźo bycź, a nusu njeßmědźische nichtó na nimi widźicź. Tola pomyßl ßebi, kak dołho běchu Keltojo hižo na pucźu, kelko běchu tu tradali! Tajkeho njeby ßebi nichtó sa njewólnika kupił. Teho dla dyrbjachu ßo najprjedy „wukormicź“, jako wikowarjo po ßwojim swucźenym hrubym waschnju prajachu.

Po rosdźělenju dowjedźichu kóžde wodźělenje do postajenej hospody. Norwa a jeje towarschojo njemějachu daloko; pódla Kastoroweho templa běsche twarjenje, do kotrehož mějachu sacźahnycź. Sa někotre mjeńschiny tam běchu. Kajki rosdźěl prjedy a nětk! Wschitzy pohladachu se spodźiwanjom jedyn na druheho. Na dołhich blidach stejachu dobre jědźe a wulisanki, tež karany dobreho wina njeběchu ßo sabyle, kraßna hoscźina běsche tu sa nich pschihotowana. Stari njewólnizy, kotrychž bjes dwěla nichtó njekupowasche, stejachu w rózkach, stajnje hotowi, temu něschto pschinjescź, kotryž ßebi hischcźe wjazy pschejesche. Tola wschitke lisanki njesamózachu Keltow spokojicź, a jim shubjenu ßwobodu wrócźicź! Tež njemózachu pschi wschej dobrej jědźi ßwój njewěsty pschichod sabycź. Sa někotre dny ßnano běsche ßo jich dóńt k žałostnemu kónzej wobrocźił! Ani cźłowska luboscź, ani ßobucžucźe s njesbožom njeskiczeschtej jim wschě te dobroty; najwohidnischa nahrabnoscź to běsche: woni mějachu ßo „kormicź“

Tak miny ßo pjecź dnjow. Schesty dźeń seskhadźa ßłónczko w njemylenej kraßnoscźi, a ßwěcźesche na 32, kotsiž tu w měrje leżachu. Jecźi spachu hischcźe w měrje, a w spanju sabuchu wschitku ßwoju srudobu. Rjane ßony ßo jim dźijachu. Sdasche ßo jim, so ßu doma w Armorizy w ßwojich domach, jako ßwobodny lud. Arwin chzysche runje wo ßnje ßwojeho nana wobjimacź, kotryž chzysche na honťtwu hicź, hdyž hruby hłóß saklincža, jatych se spanja budźo a k stawanju wołajo. S tym wschě rjane ßony roseńdźechu. Wschitzy stawachu. Wikowarjo běchu dozpili, schtož běchu ßebi pscheli. Pjecź dnjow měra a dobra jědź njeběchu bjes scźěwkow wostałe. S womkłodźenymi stawami a derje „wukormjeni“, jako splah s minjenych cźaßow rjekow a „połbohow“, hdyž tež s pokhmurjenym wóczkom, tajzy stejachu Keltiszy rjekoju pódla ßwojich cźwilowarjow. Zusi móžachu jich sa knjesow, a Romjanow, s lohkim žiwjenjom a s njeschwarnoscźemi skaženych sa wotroczkow měcź.

Nětko sapocžachu ßo wschelake pschihotowanja. S wubjernymi wolijemi poczachu jatych žałbowacź, włoßy jim wumělszy splecźichu a s debjeńkami debichu, kaž běchu to ßebi Romjenjo pola Keltow w Armorizy wobhladali. Wscho to sta ßo teho dla, so bychu wschitzy woßebje zusy napohlad měli. Seleny wěnz, snamjo wójnskich jatych, wěnzowasche jich khowy. Na wutrobno powjeßnychu kóždemu tafliczku. Na njej by mohł wucžitacź, kak stary kóždy njewólnik je, a zyły běh jeho žiwjenja, pak wěrne, s wjetscha pak nałžany. Tule składnoscź wužichu wikowarjo, pódla teho hischcźe dobry pjenjes saßłužicź. Do tamnych 32 kraßnych keltiskich njewólnikow styka wón hischcźe někotrych starschich zusych njewólnikow. Jim pomasa nohi s krydu. To běsche snamjo, so ßu woni s tamneje strony wulkeho morja doma. Jim na khowu staji wón běłu wołmjanu cźapku jako snamjo, so wón sa to njesteji, schto a kelko woni dźěłaju.

Hdyž běchu wschě tele pschihotowanja dokonjane, dowjedźichu njewólnikow na torhoschczo. Tu běchu na mnohich městnach drjewjane prohi natwarjene. Na tele powyschene městna mějachu ßo njewólnizy sestupacź. Wospjet wobhladachu ßebi jecźi wschu kraßnoscź, na torhoschczu nakopjenu; tola njesbožownych wona mało jimasche. W něcžim pak běsche ßo torhoschczo jara pscheměniko. Njeběsche tu dźenßa njelicžomna ßyła pschihladowarjow, kotsiž tu prěni ras stejachu. Nětko běsche saßo cźaß dźěła. Měschczańska rada ßedźesche pschi wußudźenju, pschekupzy a kupzy běchu w pschedawanskich domach, rjemjeßlnizy pschi dźěle, rólnizy na polu,

a jenoż mała cžrjódžiczka tajkich ludži běsche žo skhadžowało, kotsiž druhich sa žo džełacź dadža.

Poßlednje wokomiki psched pschedawanjom wužichu jeczi hischcże žwěrnje. Nětko mózachu žo hischcże poßledni ras rosrěczowacź, a žebi poßlednje „w božemje“ prajicź; nětkole, hdyž nichtón njehladasche, dha mózesche žo hischcże poßlednja žylsa, hórku bolosczź polózaza, wuronicź. Hischcże ras dopomnichu žo na žwojich lubych, kotsiž běchu, sa Keltisku žwobodnosczź wojujo, na bitwischczu žwoje žiwjenje wukrwawili. Wschě lube mjena žo w jich lubej keltiskej maczérnej rěczi wospjet mjenowachu, a jim běsche derje, so mózachu žo hischcże ras w žwojej rěczi rosrěczowacź. Bojachu žo, so jim to wjazy dołho mózno njebudże, so budża dyrbjecź rěcź žwojich podtłóczerjow nawuknycź. Ssylni směrowachu žłabych, a dopomnichu jich na mózuych bohow, kotsiž budża žo nad podtłóczerjemi wjeczicź. Na jene dobo mjelczachu wschitzy, woni mějachu žo k jenemu. Wožrjedź kupy stejesche stary schědžiwz. Dołha běła broda kryjesche wutrobno, jeho woko žapasche, hacž runjež běłe włoßy jeho hłowu kryjachu, a wo jeho wyßokich lětach žwědczachu. S wupscheſtrjenymaj rukomaj tu stejesche, romskemu pschibohu, na torhoschczu postajenym, podobny. (Pokracžowanje.)

K dźełu sa Jesuża.

Knjes Jesuß k semi dele hlada,
Wón widži polo srawe k žnjam,
So wschitzy sbóžni byli, žada,
Je wukupił naß psches žmjercź žam,
Wón s luboscźu k nam wschědnje khodźi,
Woła: „Schtó chze mój poßoł bycź“,
Kiž sasparnych saß' ke mni wodźi,
So sbóžni mohli k njebju hicź.

Schtó rodźi pak joh' namolwjenje?
Najwjazy wuswola žej žwět,
K skaženju běža saßlepjeni,
Jich Bóh je czesczź, lóscht, kubła nětk;
O dyrbi czert jich zyle swjasacź,
Jich do hele nuts saczahnycź;
O njechasch k nim hicź a jim kasacź,
S tej' wěczнej' žmjercźe wuczeknycź?

O człowcże! chzesch ty prósdny khodźicź,
Na torhoschczu do jědnaczich?
Hlaj, njechasch ty wo teho rodźicź,
Kiž w ranach leżo žałosczi;
O rosßudź žo na lěpsche pucże,
Daj Jesußej žo woživicź,
Stup sa Jesuża k dźełu rucże
A nawukń Samaritski bycź.

O wopomń wschak, so je cże wumohł
Ssyn Boži, wißał na kschižu,
Je tež sa tebje w rowje pobył,
Tón kral ma krónu czernjowu.
Sa póßła pósczel mje, mój Jesu,
Sa wotroczka mi žłużicź daj,
So wschitkim twoju luboscź njeßu,
So s hnady dostanu twój raj!

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kaž tež w tutym czißle podate kwitowanje wosjewi, nascha žerbska sběrka k czesczi krala Alberta jara derje pokracžuje, a to běsche tež doczakacź po kraloßwěrnym smyßlenju nascheho žerbskeho luda, schtož je nascha dobra khwalba stajnje a pschezo była, a schtož nascha czesczź wostanje do wscheho pschichoda. Luby žerbski ludo! tule žwoju czesczź žebi ty wyßoko ważisch, a hdyž je nětko składnosczź naschemu lubowanemu kralej naschu staru žerbsku kraloßwěrnosczź sjewicź, ty wěscże rad žwoju ruku wotewrisch k temu czestnemu darej, kotryž chzemy jemu jako Sserbja na jeho wulkim jubilejskim dnju pschepodacź. „Czesczże krala“, to budże to dobre heßło, kotrež wam ruku wotewri. Pschi tajkim darje žadyn dobry Sserb wróczo njewostanje. Hdyž ma mało, da wón mały dar; hdyž je jeho Bóh s kublami žohnował, radlubje nam bohaty dar położi. Pschetož tež w tym leži wulka ważnosczź, so žo po móżnosczi wschitzy lubi Sserbja wobdźěła. Jow dyrbi žo pokasacź, so muž pschi mužu hromadźe stejimy w tej myßli, so chzemy jako Sserbja nascheho krala czesczicź. Tale myßl waß wodź! A hdy by žnano s blakami žo něka jki hłóß poswěhnył, kotryž w saßlepjenosczi pschecźiwo naschej wězy rěczi, — wy njepoßłuchajcże na nich, kotsiž njedopósnawajo ważnosczź nascheje wězy, czesczi nascheho žerbskeho luda schkodża, — wy scże Sserbja w žwojich wutrobach, a jako tajzy wy wěscże, schto scże žwojemu kralej winojczi, a žo nihdy wottraschicź njedacże psches prósdne žłowa tajkich, kotsiž chzedża wam se žwojej symnej wutrobu tež czopku luboscź s wutroby wsacź.

— Jara witana je naschemu žerbskemu ludej była ta knižka wo naschim lubym njebo Jmischu, duchownemu wodźerjej nascheho luda, kotrehoż mjeno nam wschitkim s njewuhaßnitymi pißmikami we wutrobje napißane steji. My žłyschimy, so žu žo te „kopjena dopomnjenja na jeho žiwjenje a wotßalenje“ jara bohacże prěnju žobotu a njedźelu jich wukhadźenja wot nascheho žerbskeho luda kupowake. To je rjane dopokasmo žiweje luboscże k naschemu Jmischej, kotraž njewumrje, hdyž wón tež w rowje spi. Dokelž pak hischcże wjele Sserbow ma žadanje po tych knižkach, jim sjewimy, so woni te knižki tež hischcże pschichodne njedźele pola žwojich knjesow duchownych dostawaju, kaž tež we wudawarni „Sserbskich Nowin“, pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje.

— Knjes farař Bergan we Wulkich Sdžarach je žo nětko se žwojeje woßady, kotruž je dołhe lěta žwěru sastarał, wotßalił, a žo pscheßydlił na derje saßkużeny wotpoczink do Draždżan. Poßlednje božemje jemu spěwachu, jeho wužohnujo s teho doma, w kotrymž je tak dołho jako žwěrny duschowpastyŕ žwojeje woßady s tymi žwojimi w srudnych a wjeßełych dnjach žiwy był. Luboscź jeho pschewodźesche s jeho woßady — žylsy luboscże. Bóh wobradź jemu rjany wjeczor žiwjenja, hdźež mohł bjes bolosczow a czerpjenja žiwy bycź w dobrym wotpoczinku.

— Psched krótkim tudy naspomnichmy, so strach sa ludži psches skażene pßy khětro pschibjera, a so by nusne było, wuhojeŕnju po Pasteurowym waschnju tež pola naß sałożicź. Na sakskim žejmje je žo wo tym jednało a žo wuprajiło, so by sa Saksku žamu tajka wuhojeŕnja mało dźěła měła, ale wot wyschnosczże žo sjewi, so žo tajki wustaw najskerje w bližschim czaßu w Barlinje sałoži. To je wěscże dobre a nusne.

Hromadźeńka biblijow w kralowskej knihowni w Stuttgarcże.

Sa najwjetschu hromadźeńku biblijow na žwěcże wobhladuje žo s prawom britiski musej w Londonje, pschetož wona wobsteji s 18,000 wudawkow. Dołhi czaß běsche Stuttgartska najwjetscha nimo tuteje. A hdyž je wona w nowischim czaßu psches hromadźeńki w Parisu, Barlinje abo Winje pschetrjechena, wona tola po žwojich žadnych wudawkach na žane waschnje sady nich wróczo njewostanje. Stuttgartska hromadźeńka liczi 5777 wschelakich wudawkow w 7209 swjaskach.

Wójwoda Khorla Würtembergski, sałożeŕ zyłeje kralowskeje knihownje w Stuttgarcże, je tež jejny sałożeŕ. Haj woßebje sa nju je žo wón postarał, a jemu žo poradźi, ju k temu posběhnycź, so bu najdospołnischa hromadźeńka wschitkich biblijow. Dokelž mějesche wón wschelaku składnosczź žadne a rjane wudawki, s dźěła kupjene a s dźěła darjene, žebi dobycź, ta hromadźeńka khětsje roscżesche.

Najwažnischi dobytk běsche nakupjenje žadneje hromadźeńki fararja Josiaża Lorka, pschi němskej zyrkwi w Kopenhagenje. Tón jednory farař běsche s mało žrědkami, ale s czim wjetschej pilnosczu na 5000 biblijow wschelakich wudawkow hromadźe swjesł. Wón w lěcże 1784 wójwodźe Khorli tu hromadźeńku sa tuni pjenjes pscheda.

Hdyž tale hromadźeńka fararja Lorka tež někotry mjenje ważny wudawk wopschija, je wona tola najwažnischi dźěł kralowskeje hromadźeńki, a duž je wěscże lubym czitarjam witana wěz, wo njej něschto žłyschecź. Haj my wěscże rad shonimy, kak běsche móżno, so Kopenhagenski farař taku bohatu hromadźeńku swjeże. Wón po žwojim jednorym waschnju wschu saßkużbu wotpokasa, a by prajił, so je „psches dobre wodźenje žwojeho Boha“ tajki sbožowny hromadźeŕ biblijow. Po jeho wuprajenju pschińdże jemu w lěcże 1753 prěnja myßl tajkeho hromadźenja biblijow we wschelakich rěczach žwěta. Wón mjenujzy w paczeŕskej wuczbje wo swonkownych dopokasmach sa bójstwo žwjateho pißma rěczesche, a k temu jeho bohate rosschěrjenje a mnohe pschełożenja pomjenowa. Duž žo

wón praschesche, kak mohł to dźěćźom najlěpje dowujaßnicź, a ſ tym je pscheßwědźicź. Duž ſapocźa wón biblije hromadźecź. To ßo jemu lěpje, hacž běsche to wocźakał, poradźi, hacž runje wón tule ßwoju pschikhilnoscź w nuſnych mjesach dźerźesche. Ale wón mějesche dar k temu, a w pobožnym ſmyßlenju widźesche wón w pschibywanju ßwojeje hromadźeńki wopokaſmo Božeho žohnowanja. Wón bohaty njeběsche, duž też wjele pjenjes na to ſložicź njemóžesche. Jenicźki krócź wjetschi kup ſcźini, a Haßelschu hromadźeńku, 351 wopschijazu, ſa 400 toleŕ kupi. Hewak mějesche ſa lěto něhdźe 200 licźbow pschibytka. W lěcźe 1778 mějesche 4182 wudawkow w 4676 ſwjaſkach. Pschi tym bě 46 rěcźow ſaſtupjenych, mjes nimi 33 europiſkich. To běsche tehdom wěſcźe najwjetscha privatna hromadźeńka, po zykym ßwěcźe ßławnje wuwołana, a hromadźeńſka ſtwicźka w farje mějesche pschezo ßwojich wopytowarjow ſ bliſka a ſ daloka. Też wójwoda Khorla Würtembergſki tam 1784 pschińdźe. Najſkerje je wón ſ tym wotpohladom, tu hromadźeńku kupicź, do Kopenhagena pucźował. Kak je ßo mělo, ſo faraŕ Lork ßwoje nahromadźene biblije, kotrež běchu jemu lube a drohe, pscheda, ßo prajicź njeda; najſkerje je jeho też ta myßl rosßudźiła, ſo wone do dobrych rukow a do najlěpſcheje khowanki pschińdźechu, hdźež mózachu cźłowjeſtwu bóle k lěpſchemu ßłužicź hacž w jeho domje. Sbožownje te biblije pſches Lübek do Stuttgarta dóńdźechu a wójwoda běsche ßam pódła, jako ßo do knihownje ſeſtajachu. Lork běsche ßo cźežko wot ßwojich biblijow dźělił, a też bórſy po tym wumrje — w lěcźe 1785.

Ważny dalſchi dobytk ſa Stuttgartſku hromadźeńku běsche kupjenje 1645 biblijow archidiakona Panzera w Nürnbergu. Wójwoda Khorla běsche ßebi na nje hižo 1785 myßlił, dokelž běsche ta hromadźeńka woßebje bohata na uěmſkich wudawkach. Po dlěžſchim jednanju wón ßam do Nürnberga pucźowaſche a je kupi. Dalſchi pschibytk dosta ßo cźaß žiwjenja wójwody Khorle, jako ßo 1789 knihownja prynza ſe Soubiſe pscheda. Posdźiſcho ßo wjetsche hromadźeńki wjazy njekupichu. Jeniczy w lěcźe 1823 ßo knihownja kanzlera Schnurrera kupi, kotraž mějesche woßebite poklady w orietalſkich rěcźach. Pschi tym pak knihownja pschezo pomału roſcźesche; kóždе lěto tam nowe biblije ßo pschidachu, kaž na pschikład wulka jendźelſka biblija we wóßom ſwjaſkach a nowe pscheložki, kotrež britiſke bibliſke towaŕſtwo we wſchěch mózných rěcźach wudawa. W Stuttgarcźe namakaſch woprawdźe poklad wulkich žadnych biblijow; my jenož na to ſpomnimy, ſo ßu tam wſchitke 14 wudawki w uěmſkej rěcźi, kotrež ßu ßo do Lutheroweho pscheložka wudałe. To je woßebita pycha teje hromadźeńki.

Licźba uěmſkich wudawkow biblije w Stuttgartſkej knihowni wopſchija 1580 w 1847 ſwjaſkach. Prěnja je ſ lěta 1466. Mjes uěmſkimi biblijemi je jena ſ lěta 1732 wot wěſteho Junkherota pscheložena, kotraž ma wjele dźiwnych pscheložkow. Wjele je jich kacźanſkich biblijow, mjenujzy 1046 w 1282 ſwjaſkach. Mjes nimi je najſtarſchi cźiſchcź w lětach 1450—1460 cźiſchcźaneho wudawka. Też naſpomnicź ma ßo wot Fußa a Schriffera w Mainzu 1462 dokonjana biblija. Grichiſkich wudawkow je tam 491 w 706 ſwjaſkach, ſ kotrychž je najſtarſchi cźiſchcź, pſalmy, 1486 w Venedigu dokonjany. Franzowſki wotdźěl wopſchija 467 cźißkow w 778 ſwjaſkach. Hebrejſkich je 414 w 458 ſwjaſkach. Jendźelſka rěcź je pſches 377 biblijow ſ 410 ſwjaſkami ſaſtupjena. Wyſche teho je tam ſyriſkich, italſkich, ſchpaniſkich, rußowſkich a druhich wudawkow, do zyła pſches 100 rěcźow a narěcźow.

Tale bohata hromadźeńka ſe wſchěch cźaßow, wot wunamakanja cźiſchcźa hacž do najnowiſcheho cźaßa, podawa powucźaze roſjaßnjenje wo zykym wumělſtwje cźiſchcźa. S dobom pak nam wutrobu posběhuje to póſnacźe, kak je naſche ßwjate pißmo we wſchěch rěcźach ßo cźiſchcźało, ſo by ßo wſchitkim ludam k wutrobam pschinjeßło tón ßwjaty evangelijon wo Božej hnadźe w Khryſtußu.

Nózny ſwónczk k lěkarjej.

Žona ßwoju pschecźelnizu ſetka a ßmějo k njej praji: „Ty horje a dele hladaſch. Hladaſch ſa wjedrom? Abo je něſchto ſ tſěchi dele padnyło?“

„Woboje niz“, wotmolwi ta druha. Ja ßebi na tónle nózny ſwónczk k lěkarjej myßlu. Ja mějach ßwoje myßle, kak huſto je ßo trjebał, a wo tym, kak je tón blak jow ſpody ſwónczkoweho pschimadła tola jara ważny. Schtó wě, kak někotra wutroba je jow hižo połna ſtyſknoſcźe ſtała, kak někotra je ßo pschimadła cźepjetanjom dótkała. Ja na tón gród hladach, kak wón horje dźe. Hdyž ßo potom horkach tón ſwónczk w nozy ſaſwoni, lěkaŕ ſ dobom wě, wo cźož ßo jedna. Wón khětſje ſtanje, pschetož wón je ſa khorych.“

„Ja mam też nózny ſwónczk k lěkarjej“, praji ta druha. „Hdyž ja ſa njón cźaham, ßo w njebjeßach ſwoni, a tón wulki lěkaŕ hlada, ſchtó tu je, a ßo khětſje naſtaji, pomhacź; pschetož ſa tych tu wón je, kotſiž w nozy a nuſy cźěła a dušche ßo k njemu wołaja. Tónle nózny ſwónczk je modlitwa, a tón lěkaŕ, kotryž móže pschezo pomhacź, je naſch Knjes a ſbóžnik.“

Tej herbſtwo.

Hdyž awſtriſki khěžor Franz Joſeph w lěcźe 1888 do Gaſteina pschińdźe, hdźež khěžor Wylem I. ſkoro kóždе lěto w ßwojej wyßokej ſtarobje poßylnjenje pytaſche, dosta wot burſkeje žony ßlědowazy liſt: „Pſched někotrymi lětami ßym khěžorej Wylemej pschi cźežkim njewjedrje wukhowanje w ßwojej khěžzy dała, a Jeho Majeſtoſcź dari mi ſa to 50 ſchěßnakow; tule ſumu ßym wot teho cźaßa kóždе lěto doſtała, hdyž tu khěžor běsche. To je mi jara ważne k ſdźerźenju mojeho khudeho žiwjenja. Duž proſchu Waſchu Majeſtoſcź na kolenomaj, ſo byſcheźe herbſtwo njeboheho khěžora naſtupił, a mi na jeho měſcźe lětßa tele pjenjesy póßłał.“ Khěžor Franz Joſef w ßwojej ſnatej dobrocźe pschikaſa, ſo by ßo burowzy lětnje 50 ſchěßnakow jako hnadny dar ßłało.

Něſchto k roſpominanju.

Mozy Bóh tebi da, ſo by dźěłał a ßo próżował.

* * *

Schtóž hrěchej ßłuži, ma wjele towaŕſchow, ſchtóž chze ſa tym ſbóžniku khodźicź, dyrbi ßo na ßamotnoſcź ſwucźicź.

* * *

Kohož luboſcź cźěricź njemóže, teho dyrbi bojoſcź cźěricź. Połna luboſcź pak wſchej bojoſcźi tónz ſcźini.

* * *

Schtóž móže na pschißłodźenje ſměrom poßłuchacź, ma ßam winu pschißłodźenja.

Sakſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 81 hr. *Dale ßu ſa njón ſkładowali: kk. Marko* Ssmoleŕ 25 hr., Madiena Mynkez w Sarěcźu 2 hr., pſches k. g. p. Mikk. Cźornaka w Ralbizach: Cźemjera, Kucźank, Cźornak a Manjoka po 2 hr., Schewcźik a Andrizli po 5 hr, Błožik a Bjedrich po 1 hr, Dubawa, Rab, J. Rachel a Jurij Rachel po 30 np., Cźoſka, M. M., Kopor, P. B. Žur a M Žur po 50 np., Narcźik 40 a Schwejda 25 np., pſches k. g. p. we Walowach: Granda, Jan Mynk, Müſſig a Sahrodnik po 10 np, Ernestina Gampez 50 np., Duba a N. N. po 20 np., Lorenz a Natuſch po 30 np., Pětrk 40 np., pſches redakziju „Kath. Póßła“, cźo 3.: Pětr Lebſa ſ Ralbiz 2 hr., Michał Kubaſch ſe Schunowa 1 hr., can. faraŕ Skala w Budyſchinje 10 hr., Budyſki pjerjeſkobaŕ A. S. 19 np.

Pſches k. g. pſch. Patoku I. w Njeßwacźidle 55 hr. a to: faraŕ Jakub 30, knjeźna E. Jakubez, prof Pfulowa, wucźeŕ Kalich a wucźeŕ Hilbrig po 3, kubler Skopa 10, wumjeńkaŕ Pollenk a blidaŕ Patoka po 50 np., Lena Wojnarjez a Lena Kónzez ßłużobnej po 1 hr.; pſches k. g. pr. Herzoga w Zokowje 2 hr. 85 np., a to: A. Hänſel, G. Gneuß, A. König, J. Kſchižan, A. Schrama, A. Bryl, A. Berthold, F. Loſa, J. Lukaſch, W. Rychtaŕ, E Pjetraſch po 10 np., M. Lenert, P. Holan, A. Lenert po 50 np., A. Nowak, A. Haaſer, K. Ssuſchka po 20 np.; pſches redakziju „Kath. Póßła“ cź. 4., 12 hr., a to: dwójzy njemjenowany ſ Podhroda po 1, tachantſki prědaŕ Schewcźik w Budyſchinje 10 hr.; pſches k. p. Janaſcha w Raſchowje 5 hr. 10 np., a to: Mět 3 hr., Wyrgacź 1 hr., Schuſter 50, Ackerman a Kubaſch po 30 np.; Ella w Rakojdach 50 np.; pſches k. pſchedſt. Schramu w Kumſchizach 10 hr., a to: Wjela a Guda po 3, Vogel a Mikela po 1, a Schrama 2 hr.; pſches gm. pſch. w Zyžezach 2 hr. 50 np., a to Nutnicźanſki 2 hr. a Pjech 50 np.; pſches k. wucźerja Kónza we Luwocźizach 8 hr. 10 np., a to: wucźeŕ Kónza 6 hr., A. Haſchka a wumjenkaŕ Scholta po 30 np., ſahrodnik Pětſch 1 hr., wumjenkaŕ Rila w Starej Kójnzy 30 up.; pſches gm. pſch. w Nowoßlizach 2 hr. 82 np., a to: J. Wjazławk 1, J. Pecźak 1 hr., M. Lebſa 50 np., wułožki ſa porto a t. d. 32 np., Budyſki pjerjeſkobaŕ 27 np.; Ssmola ſ Bochſchez 1 hr.; pſches k. pſchedſtejicźerje Schmißa ſ Budeſtez 51 hr 5 np, a to: faraŕ Mrózak 5, pomozny duchowny Rychtaŕ a wucźeŕ Wjazka po 3, kantor Ssmola 25, wucźerjej Wyrgacź a Schletza a P. Kſchižan po 2, E. E. Schmiß, J. A. Janaſch, A. Schcźěpan, Lena Grulez, J. E. Schmiß, A. Sswara I po 1 hr., J. M. Schmiß, A. Röſick a A. Wróbl po 75 np. a A. Rabowſki 80 np,; pſches pſch. Bjenadu w Zalhowje, 2 hr. 70 np., a to: Bjenada 60. A Schuſter 25, M. Krawcźik 30, J. Krawz, A. Wjazki, A. Pohoncź, E. Pohoncź a J. Ducźman po 20 a J. Lorenz 40 np. — Hromadźe 301 hr. 73 np.

Mjena daricźelow a jich darow ßo posdźiſcho woßebje wocźiſchcźa a ßo kralej pſchepodadźa.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 6.
6. feb.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedzela Sexagesima.

Luk. 8, 4—15.

Czeho dla pomha prědowanje tak mało?

Ludzo, kotsiž ke mschi njekhodza, ßo husto s tym wurěczuja, so ke mschi khodzenje mało pomha, a so czi, kiž ke mschi khodza, tez najlěpschi njejßu. Schto chzemy k temu prajicz? Najprjedy njech ßo kóždy ßam sa ßo stara a ßo ßudzenja wostaji. S druha: Bohu žel je woprawdze tak, so wschelazy kscheszenjo czisze podarmo ke mschi khodza, a so je wscho prědowanje sa nich shubjena próza. Kak to pschińdze, praji nam Jesuß w naschim dzenßnischim szenju. Kak pschińdze, so prědowanje tak mało pomha?

1. Něk o t r e padze pschi pucżu. Jesuß pschiruna ßwoje ßłowo se ßymjenjom, prědarja se ßyjerjom a człowsku wutrobu s rolu. Něk o t r a wutroba pak, kotraž běsche prjedy płódna semja, je ßo twjerdze steptanemu puczej runa szeziniła. Swět je tak rjez tak dołho horkach wokoło teptał, so ßymjo ßłowa Božeho wjazy nuts njepschińdze, ale horkach leżo wostanje, a ßo teho dla bórsy rostepze abo wot ptaczkow sežerje. Myßlene je na tajkich, kotsiž wschak prědowanje ßłysscha a khwilu w zyrkwi ßydaja, ale jich wutroby ßu psche jara rosprószchene, swjerschne, sabucżiwe, so bychu něschto skhowałe. Mnohe njenusne blady, nowoszże a rosprószchenja w ßwěczże, jich lohkomyßlnoscz hischczże to ßwoje dopomhaja, so jim prědowanje niczo njepomha, a ßłowo bjes płoda wostanje. — Dyrbi-li ßo twjerdze steptana semja pschi pucżu płódna szeżinicz, potom dyrbi ßo stacz, schtoż rólnik czini. Wón wobhrodżuje rolu, so njeby nichtó psches nju běhał. Wobhrodżcże ßwoje wutroby, wy rosprószcheni ke mschi khodżerjo s wobhrodżenjom nutrnoszże, czińcże płót wokoło, so njebychu wjazy hrajischczo sa wschitko móżne było. Pschihotujcże ßo we wutrobje, prjedy hacz dawacże Bohu s wami rěczecz, saßuńcże ryhel waschej hubje! Człowska wutroba njeßmě torhoschczo bycz, ale dom modlitwy, czicha semja, do kotrejež ßymjo Božeho ßłowa ßo dobywa.

2. Něk o t r e padże na skału. Tam wschak je nikka ßmuha semje, ale spody twjerda skała. Kaž khětsje tez w semi, sa mału khwilu shrětej, ßymjo seskhadza, a khwilu rjany, seleny napohlad poskicza, runje tak khětsje wuskhnje młode ßymjo, dokelž korjenje dale puschczicz njemóże, a ßłónczko jo se ßwojimi ßmudżazymi pruhami spali. Myßlene je na khětsje sahorjene a czucżiwe dusche, kotrež ßo na prědowanju radżi natwarja a najlěpsche pschedewsacża ßebi pschedwosmu. Móżno tez, so jich swonkowne żiwjenje nadżijomny kscheszżijanski saczischcz dostawa. A tola runje tajzy czucżiwi ludżo ßu husto najtwjerdsche kamjenje, hdyž ßo wo to jedna, dobre pschedewsacże do skutka stajicz, hdyž je nusne, wolu słamacz a staru, wopaczną wutrobu pscheměnicz. Kaž dołho pak ßo khrobłoscz a ßamowola njeslemitej, padnje Boże ßłowo na skału, hdżež ßo sakorjenicz njemóże. S teho pschińdże, so woni khwilu kscheszżijanske żiwjenje swonkownje ßobu czinja, a potom ßo saßo wotlakuja, njech je, dokelž ßo wußměschenja njewěrjazych boja, abo njech je, so ßebi na dobre dny myßla a srudoba ßo jim wostudzi,

abo njech je, so ßo jim to spodobacź njecha. — Dyrbi=li skałojta semja płódna bycź, dyrbi ßo skała rosbicź. Kaź bnr na ßwojej roli, dyrbi kscheścźijan na ßwojej wutrobje dźěłacź, a ßebi lubicź dacź, hdyž chze Bóh wutrobu s płuhom horja wobdźěłacź, s hamorom pokutneho prědowanja smjehczicź. Najlěpsche te prědowanja njejßu, kotrež naß khwilu swjeßela, ale te, kotrež naschu wutrobu pscheměnjeja a polěpschuja. Najwjetscha khwalba, kotraž je ßo hdy prědarjej dostała, je ta, kotruž něhdy Ludwik XIV. ßwojemu dwórskemu prědarjej wupraji: Ja ßym wschelakich wulkich rěcźnikow w mojej khapałzy ßłyschał, a běch pschezo ßam se ßobu spokojom; hdyž pak waß ßłyschu, ßym kóždy krócź ßam se ßobu njespokojom.

3. Někotre padźe do cźernjow, a cźernje roscźechu ßobu a sadußychu jo. To je srudne nashonjenje, so kscheścźijanske žiwjenje, kotrež w někotrym roscźesche a pschibywasche, ßo saßo w ßwojim roswiwanju sadźěwa, ßo saßo podcźischcźa a morjesche psches cźernje, to rěka psches staroscźe, bohatstwo, žadoscźe žiwjenja. — Dyrbi=li ßo cźernjojta semja płódna scźinicź, wot teho pschede wschěm wotwißuje, so ßebi kscheścźijan rosjaßni, so njemóže dwěmaj knjesomaj ßłužicź, niz njerjad a dobre ßymjo hromadźe w ßebi měcź. Sskuženje mammonej podtłóczuje ßłuženje Bohu, ßwětna luboscź luboscź k Bohu, pschetož schtóž ßwět ma, w tym njeje ta luboscź teho Wótza.

Tak pschińdźe, so ßłowo Boże wjazy płoda njenjeße, a so prědowanje tak mało pomha. Někotre padźe pschi pucźu, někotre na skału, někotre do cźernjow. Chzemy my teho dla sastacź prědowacź? Ně — my dale to dobre ßymjo wußywamy. Czeho dla? S prěnja: wona je teź dobra semja — to ßu cźi, kotsiž Boże ßłowo ßłyscha a jo wobarnuja w dobrej pěknej wutrobje a schinjeßu płody w scźerpliwoscźi. A s druha: teź njepłódne móža ßo płódne scźinicź. My ßmy wohladali role polne cźernjow a wóstow, na kotrychž kamjenjow dla njeroscźesche. Někotre lěta posdźischo běchu najrjeńsche žitne pola. Człowska wutroba je teź rola. Schtó chzył na jeje polěpschenju sadwělowacź? Ale to praschenje budź kóždemu k pruhowanju:

Rola je drje schtworaka;
Kajka twoja wutroba?

Romski njewólnik.

(Pokracźowanje.)

II.

Do ßwobody wupuschcźeny njeběsche hólza ßam sa ßebje kupił, ale sa teho knjesa, pola kotrehož ßłużesche. K njemu jeho teź na měscźe dowjedźe. Běsche to Korvinus, patrizisti (sejmjanski) cźłowjek stareho rodu, kotryž běsche hakle psched někotrymi lětami dwaj milionaj namrěł, wot kotrejuž pak dźenßa lědma hischcźe połojzu mějesche. Sswój dom mějesche wón na Zölinskej hórzy; tón běsche wschudźom snaty psches ßwoju kraßnoscź. Tam běsche semja se ßněhbělym marmorom pokładźena, a stołpy běchu s drohotneje bronzy; ßwjecźatka s bělokoscźe debjachu wschě stwy; pódła běsche kuparnja s drohotneho kamjenja natwarjena. W prěnim poskhodźe njeběsche mjenje, dyžli schtyri jědźerńjow pódła ßebje; tele běchu po schtyri lětnych cźaßach pomjenowane a po nich wuhotowane. Tam stejachu drohotne blida, stólcźki błyskotachu ßo se słotom a ßlěborom, na scźěnach wißachu drohotne, wumělßzy wuschite płachty s Persiskeje; hłowacźki běchu s lebjedźowym moschkom wutykane a s babelonskej židu pocźehnjene.

Hdyž běschtaj tu wobaj dóschłoj, saswoni Arwinowy pschewodźeŕ sa ßlěborny swónczk. Wrótnik ßo runje njepschekhwata, so by cźakazymaj wotewrił, a so by ßo hólza wuwopraschował.

„Nětko chzu tebje k Kartagskemu dowjescź", měnjesche pschewodźeŕ.

Tónle Kartagski běsche w prjedawschich cźaßach s pschekupzom był, a běsche nimale wschě nabrjožne krajiny pschepucźował. Teho dla snajesche teź mnohe rěcźe. Něhdy běchu jeho sajeli a sa njewólnika do Roma pschiwjedli. Jeho dónt njeběsche runje hórki; wón sastawasche w Korwinowym domje sastojnstwo tołmacźerja, dokelź běchu mjes Korwinowymi 500 njewólnikami nimale wschě narody sastupjene. Jemu ßo Arwin pschepoda, so by wot njeho ßwoje nowe pschißłuschnoscźe nashonił. Wón powita hólza nimale pscheczelniwje, a woprascha ßo jeho, hacź je ßnano hižo něhdźe ßłużił a hacź wón ßwoje pschißłuschnoscźe snaje.

„Ssym w kraju doma", wotmolwi Arwin, „hdźež je kóždy cźłowjek ßwobodny!"

„Aha, lubschi wujko, ty ßy wěscźe ßyn tamnych Keltow, kotsiž ßo niczeho druheho njeboja, hacź teho, so mohłe njebjeßa hromadu padnyeź! Ja pak chzył tebi s dobrej radu radźicź, so chzył ty pschichodnje niz jenož ßo tehole bojecź, ale teź njeßmilneho kschuda! Wopomń ßebi s woprědka tole, schtož je sa tebje hłowna wěc: Njewólnik njeje wjazy cźłowjek, ale jenož wěc, s kotrejž móže knjes sapocźecź, schtož a kaž ßo jemu spodoba. Wón móže jeho k ßwojemu roswjeßelenju s kschudom pscheschwikacź dacź, wón móže jeho skónzowacź dacź, wón móže jeho teź, kaž je ßo to hakle wóndano w Romje stało, ßwojim rybam do hata cźißnycź, so bychu ßo s tajkim njewólnikom naßycźiłe."

Pschi tajkich rěcźach ßo wbohemu Arwinej jezny a wón ßo styskniwje woprascha: „Cźini nasch knjes to teź tak?"

„Nó", wotmolwi jemu Kartag, „słóstniwy wschak Korwin runje njeje; jeho njewólnizy maja ßo s wjetscha derje pschi nim; s wjetscha teź nima cźaßa, so by ßo wo nje postarał. Ty budźesch ßo sawěscźe dźiwacź, kak jednorje běchu Keltojo žiwi pornjo tajkemu woßebnemu knjesej w Romje. Nasch knjes na pschikład žadyn dźeń do pschipołdnja w 12 hodź. njestanje. Hdyž je ßo skónczńje se ßwojeho lěhwa posběhnył, dha dyrbja jeho njewólnizy woßebnje shotowacź, jemu brodu se želežkom ßmudźicź, jemu liza rybowacź a hubje molowacź. To wscho traje hacź něhdźe do 5 hodźin. Sa tónle cźaß je jich 150 njewólnikow wokoło njeho poskakało, wot kotrychž ma kóždy ßwoje woßebite sastojnstwo. Bliže wjecźora wotjědźe s wosom, abo wujěcha něhdźe k ßwojemu wjeßelu. Pósdny wjecźor pak ma pschi hoscźinach ßedźecź a schklicźki lisacź, a hacź do pósdnej nozy naßadźuje ßo s picźom. Tak minje ßo jedyn dźeń kaž druhi. Nětko pak pój, hólcźe, to tu steju a s tobu bachtam! Pój jenož, chzu tebje do twojeho noweho kraleństwa dowjescź. Nadeńdźesch twoje dźěło w mojim domje, směješch dohladowaŕstwo nad wosami!" To prajiwschi, dowjedźe hólza do wosownje.

„Hlej, tu ßu schtyrikoleßate wosy; tajke twaricź, ßu Romjeujo wot twojich krajanow nawukli. Tele wosy ßu sa njewólnikow. S tymile krytymi wosami pak jěsdźi nasch knjes w deschcźikojtym cźaßu. S tymile dwěkoleßatymi pak, na kotrychž ßo ßlěboro a běłokóscź mjerwitej, wujědźe wón wschědnje wjecźor. Tu ßu teź noßydła! Kak wobsboženy chzył bycź, hdyž bych sa lěto jenož telko dostał, schtož tajke noßydła płacźa."

S wosownje dóńdźeschtaj do hródźe, s lawu plestrowanej. Rjane marmorowe korta wuhladawschi, njemóżesche ßo hólz doscź wudźiwacź. S zyła by tu mohł w židźanych stupnczkach khodźicź, tak cźiste tu wscho běsche. Poł sta najrjeńschich mulow a schěscź dźeßacź kraßnych koni tu stejesche.

„Cźemu dha trjeba nasch knjes telko skotu?" woprascha ßo Arwin bojasliwje.

„Mule sapschahnu ßo do wosow sa njewólnikow; nasch knjes njewujědźe hinak, khiba so jeho wulka cźrjóda njewólnikow pschewodźuje. Konje ßu sa tych s jeho pschewodźeŕstwa, kotsiž psched nim abo pódła njeho jěchaja. To dyrbjał wohladacź, hdyž ßo tajki woßebny knjes pschiwjesy! To ßebi sawěscźe pomyßlisch, so zyła kohorta (polk) pschihanja. Nětko snajesch městno, hdźež pschichodnje ßwoje dźěło směješch. Njech ßo tebi tu stajnje derje wjedźe; ty ßo mi spodobasch, hólcźe!"

Nětko dóńdźeschtaj k wyschschemu dohladowarjej nad njewólnikami. Jemu mějesche ßo Arwin pschedstajicź; pschetož tón mějesche jemu wschědnje dźěło woßebje pschipokasacź. Běsche to kruty, ale tola pscheczelniwy cźłowjek. Wón rěcźesche nimale to ßame, schtož běsche Arwin hižo wot Kartaga shonił; jenoz tole wón hischcźe dorěcźa: „Jene radźu tebi: njerěcź ženje, hdyž nasch knjes to ßłyschecź mohł! Doniž kacźanszy njemóżesch, njeßmě wot tebje ani ßłowcźka ßłyschecź, hewak mohło ßo tebi srudnje seńcź.

Nasch knjes je hordy, tón ani ßłowczka se ßwojimi njewólnikami njerěczi. Hdyž ma něschto kasacź, dha stanje ßo to se snamjenjemi, abo wón napische ßwoju wolu na tafliczku. To ßebi spomjatkuj! Hdyž chzesch wjedźecź, schto masch wschědnje sa dźěło, dha pschińdź do pschedkhěže. Tu nadeńdźesch na wulkim kopjenje wschitke twoje dźěła napißane.

Tak běsche Arwin se wschěm rosjaßnjeny.

Wscho, schtož Keltiski młodźenz nětko wuhlada, běsche jemu dospołnje nowe. To běsche też derje sa njeho; tak ßo jemu mjenje hórko wo macźeŕ styskasche. Haj, druhdy sdasche ßo, kaž by ju do zyła sabył. Tola to běsche jemu njemóżno, wschako ju wutrobnje lubowasche. Arwin běsche drje hižo zyły tydźeń w domje ßwojeho knjesa, tola wohladał jeho hischcźe njeběsche. Wón běsche wcźipny na tón wokomik, hdyž budźe jeho wuhladacź. Junu rano ßo jemu jeho pschecźe dopjelni. Pschewodźany wot cźrjódy ßlěnyliśarjow a pschißłodźerjow, kotśiž ßo wot njeho żiwjachu, dźěsche Korwin psches ßwój dom. S nim dźěsche pohanski měschnik wójnskeho pschiboha Marßa. Piskarjo wotewrichu cźah, a drusy piskarjo skónczichu jón. Drohotny purpurowy płaschcź kryjesche Korwinowe stawy. Jeho włoßy wonjachu s najwoßebnischimi wolijemi, a jeho ruzy debjachu najdrósche spinki. Dobre wonjenja wot spaleneho wyrucha napjelnjachu wschě rumnoscźe, kotreż mějesche hordy Romjan pscheńcź. Tak běchu tehdy bohacźi Romjenjo żiwi. Hórje njeběsche pschi dworach asiatskich kralow a mózнarjow było, hacź runjeż ßu cźi ßwojich ßłabosczow a njepózcźiwosczow dla snacźi.

(Pokracźowanje.)

Wjeßele a frudoba po Bojej radźe.

Wschědnje wjeß'le, frudoba
Wotměnja ßo we żiwjenju,
Boża rada wótzowska
Wjedźe wschitko k pscheměnjenju,
Pschinjeße dźenß' ßylsyczku,
Jutsje dźesch saß' k wjeßelu.

Dźenß ßo jaßne pokasa,
Jutsje ßo saß' w cźěmnym wodźisch,
Dźenß' ßy polny poroka,
Jutsje saßo w khwalbje khodźisch,
Tak tón Knjes naß wodźi tu
We tym wschědnym żiwjenju.

Wschědnje bliże k kónzej dźe
Wscho, schtož na ßwěcźe ßo stanje,
Njech je frudźba, wjeßele,
Njech ßo khwalba, porok stanje:
Wschitko, schtož Bóh postaji
K powuczenju ßłuży cźi.

Teho dla, schtož pósłał jo
Bóh tón Knjes cźi na tej semi,
Sa to jemu dźakuj ßo
S zyłej duschu pschezo rjenje,
Pschetož wón wě najlěpje
Wscho, schtož tebi k sbożu dźe.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Hlowna konferenza ßerbskich duchownych mějesche w ßwojim wurjadnym poßedźenju, kotreż ßo 3. makeho rózka wotmě, ßebi najprjedy noweho pschedßydu na město ßwojeho dotalneho wodźerja njebo fararja D. Imischa wuswolicź. Jenohłóßnje ßo knjes farař rycźeŕ Jakub-Njeßwacźidliski wuswoli. Jako město pschedßyda, kotryż běsche dotal nasch wodźeŕ był, postaji ßo teho runja jenohłóßnje knjes farař Mrósak-Budesczanski. Hdyž też ważnischich wuradźenjow njemějachmy, ßebi wschelake w bratrowskim smyßlenju rospominachmy. S wutrobnej radosczu ßłyschachmy, jo je knjes pschedßyda naschu należnosczź dla pschijecźa młodych Serbow na seminar dowujednał, a so móżemy, da-li Bóh, s lěpschej nadźiju do pschichoda hladacź. Bóh tón Knjes kładź ßwoje bohate żohnowanje na dalische skutkowanje nascheje ßerbskeje konferenzy!

— Rospóßłała je ßo 8. rosprawa wo Marcźinym wustawje w Budyschinje. W njej cźitamy ßwjedźeńsku narěcź knjesa tajneho zyrkwinskeho radźicźela Kellera, a rosprawu wo Marcźinym wustawje, kotruż je hischcźe se snatej ßwědomliwosczu podał nasch luby, njesapomnity Imisch. Wón běsche tak rjez wótz tuteho żohnowaneho wustawa; pschetož wón je tón cźeżki skutk pschewjedł, so je ßo po prawom s małymi ßrědkami tónle twar dokonjał, a wón je ßo też sa to prózował, so je ßo hižo wulki dźěł dołha na tym twarjenju wotpłacźił. Duż też w tym domje jeho mjeno w trajnym, dźakownym wopomnjecźu sawostanje. Wodźenje Marcźineho wustawa je ßo podało do rukow wulzy cźesczeneho tajneho zyrkwinskeho radźicźela Kellera. Wón nětko, dokelż ßo jutry bliża, duchownym scźěhowaze napominanje, tónle żohnowany wustaw poruczejo, rosdawa, kotreż lubym starschim w tej myßli sjewimy, so bychu ßwoje dźowki do teho wustawu dawali: „Dokelż ßo cźaß konfirmazyje pschibliżuje, je wjele starschich psched to praschenje stajene, hdże bychu ßwoje dźowki dali, so bychu ßo sa ßwoje posdźische powołanje wudospołnjałe, a se wschěm tym wuhotowałe, schtož trjebaja, so bychu hospodarstwo sastacź mohłe. Tule ßłużbu chze Marcźiny wustaw w Budyschinje, kotryż hižo wjele lět w żohnowanym skutkowanju steji, a wob lěto wjazy hacź 50 holczkow pschiwosmje, wotroscźazej żónskej młodźinje wopokasacź.“ Duż lubi Serbja! njekomdźcźe ßo, so byschcźe wasche dźowki tam pschipowjedźili, pschetož te prósdne městna ßu bórsy wobßadźene, a potom dyrbicźe cźakacź, dokelż móże ßo jenoż wěsta liczba pschijecź. Hdyž chzecźe něschto bliższe shonicź, wam wasch knjes duchowny rosjaßnjenje poda, abo lěpje je, so ßo ßami, hdyž do Budyschina pschińdźecźe, do Marcźineho wustawa podacźe. Pschedstejaza diakoniśa wam tam wscho dokładnje rosjaßni.

— Se wschěch kónzow nascheho wótzneho kraja ßłyschimy, kak ßo wschudźom bohate wustajenja k cźesczi krala Alberta pschihotuja. Wulka woporniwosczź wschudźom sjewi tu wulku lubosczź, kotruż ma nasch kral we wutrobach ßwojich poddanow. A mohło to pola naß Serbow hinak bycź? Jow njemóże żadyn Serb, kotryż ßo jako Serb cźuje, wróczo wostacź, a hdyż je ßnano tam a jow jedyn, kotryż je ßo wot schcźuwarjow narěczecź dał, so je ßo wotlakował a żaneho dara dał njeje, tón ßo nadźijomnje hischcźe w prawym cźaßu dopomni. Hdyż je ßnano hižo wo wßy hromadźene, ßo jenotliwe dary pola gmejnskeho pschedstejicźerja hischcźe pschiwosmu, abo wy mózecźe je też ßobotu pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje wotedacź. Duż dopomńcźe ßo hischcźe w prawym cźaßu. Schtóż pak naschej ważnej wězy napscheczźiwo rěcźi, schkodźi zyłej cźesczi ßerbskeho luda. To prajcźe tym pschißłodźerjam, a nadźijomnje budźe jim potom hańba, so ßu cźescź nascheho luda podrywali.

— Knjes schulski radźicźel Schütza je ßo nětko do Budyschina pscheßydlił a městno njeboczicźkeho knjesa Rabizy nastupił. Bóh daj, so by dołho se żohnowanjom mjes nami skutkowacź mohł, so njeby tak khětsje żane pscheměnjenje pschischło, kaž nětko dwójzy sa ßobu po ßmjercźi knjesa schulskeho radźicźela Wilda a Rabizy. Schtož nasche ßerbske schule nastupa, móżemy w dobrej nadźiji bycź, dokelż wón nasche ßerbske schule hižo s teho cźaßa snaje, so běsche schulski inspektor w Kamjeńzu.

— W Sorabiku, w ßerbskim wotdźěle Łużiskeho prědarskeho towarstwa saßo rjane żiwjenje kcźěje Tam młodźenzojo saßo ßwěru dźěłaja w ßwojej macźeŕnej rěcźi. Sorabikum steji w tu khwilu pod wodźenjom knjesa stud. theol. Wicźasa s Khwacźiz.

W mużazym rcźe hanjaze ßłowa — Dźěcźaze modlitwy, hdyž dźe do rowa.

Snata wucźba je w sozialdemokratiskim programje: „wěra je privatna wěz.“ So to niczo druhe njerěka hacź tak wjele: „wěra je sa naß njewuschna wěz a w pschichodnym stacźe żaneho ruma nima“ móże kóżdy dźeń ßłyschecź, kotryż s tymi ludźiczkami wobkhodźuje; psched krótkim dźě hakle jedyn s nich w ludowej shromadźisnje praji: „so je hischcźe wjele tajkich ludźi, kotśiž to hischcźe wěrja (so je stary Bóh hischcźe żiwy a knjeży, to pschińdźe wot nascheho stata s tymi wschelakimi stantami.“ Ssnano jeho woni tola hischcźe sesnaja, so ßo wón njeda sa ßměch měcź. Jich wodźeŕ Bebel je junkrócź to wosnamjenjaze ßłowo wuprajił: „Hdyż je jedyn Bóh, potom ßmy my sjebani.“ A my hischcźe *nashonimy*, schtó budźe prěni zofacź: blidaŕ Bebel abo wón, nasch Bóh, do kotrehoż Bebel a jeho pschiwißowarjo wěricź njechadźa.

Septembra 1890, tak wosadna diakoniśa s Kaiserwerta powjeda, pschińdźe żona ke mni a proschesche mje wo żałbu sa ßwojeho cźeżkokhoreho muża. Jako ßo sa mjenom praschach, ßo mi

praji, so tam ßama khodźicź njetrjebam, dokelž je khory ſ cźełom a ſ duschu sozialdemokrata a jenož ſ hanjazymi ßłowami wo zyrkwi a Božim ßłowje powjeda. Pschi tym wschěm mějach sa ßwoju pschißłuschnoscź sa tym khorym pohladacź. Jako tam prěni krócź pschińdźech, mi ta žona praji: „Mój muž nětko runje spi; wón pak ßo na waschim wopycźe ani swjeßelicź njebudźe, ale wón budźe jeho njeměrneho cźinicź. Wschitko, schtož na staru pschiwěru dopomina, je jemu w najhłubschej duschi napschecźiwne.“ Pschi wschěm tajkim wotpokasanju buch pschi ßwojim druhim wopycźe pschijata. Jako jeho na te wěcźne žórło luboscźe pokasach a proschach, so chzył ßo tam wobrocźicź, wotmolwi wón: „Jeno so bych to samóhł!“ To běsche ßwětło do cźěmnoscźe. Kak ßo ta diakonißa wjeßelesche, so běsche tu ſ najmjeńscha žadanje po sbožu. Tola jako chzysche wona po duchownehо póßłacź, bu wona ſ krótka a krucźe wotpokasana. Cźim pilnischo wona jeho wapytowasche, so by jeho, cźim bóle wón ßłabnysche, cźim ßwěrnischo hladała a pschi tym ßłowcźko wo luboscźi Božej ßobu saschcźěpika. A hlaj — twjerda wutroba ßo smjehcźi. Wón, kiž běsche w strowych dnjach modlitwu sa dźěcźazu a njerosomnu wußměschał, pytasche nětkole ßłowa, so by ßwoju wutrobu psched Bohom położił. Wón wschak namaka jenož hischcźe lubu jednoru dźěcźazu modlitwu, kotruž běsche jeho macź wucźiła a kotruž běsche tak dołho sazpiwał.

Bórsy wón wumrje. Pschewodźany wot wulkeje ßyły sozialdemokratow, kotsiž běchu ſ cźerwjenymi różemi pyscheni bu wón k rowej njeßeny. Kajki běsche to rosdźěl bjes jeho poßlednjej modlitwu a tej poßlednjej semskej cźesczu, kotraž ßo jemu dosta.

Kak wjele jeho towarschow budźa ßebi hischcźe junu žadacź, ßwoje w ßmjercźi sběhnjenej ruzy k poßlednjemu sdychowanju modlitwy ßebi styknycź; kak wjele budźe ßo jich haŭbowacź na saŭdźene a shubjene žiwjenje wróczo hladacź. Tón wot nich hanjeny Bóh je tola dźiwny muž, kotryž bu hižo ſ cźisćze druhimi ludźimi w ßwětnej historiji a ßwětnym ßudźenju hotowy a wón je móznych na ßmjertne łožo cźißnył, so na hanjenje a wußměschenje sabychu. Nam pak njech historija k rospominanju dawa to ßłowo napominanja Romſk. 11, 22: „Wohladaj tu dobrocźiwoscź a ßurowoscź Božu; tu ßurowoscź wschak nad tymi, kotsiž ßu panyli; tu dobrocźiwoscź pak nad tebi, jeli so pschi dobrocźiwoscźi wostanjesch; hewak budźesch tež ty porubany.“

Luboscź.

W Rußowskej steji pschi drósy jednory pomnik jako stołp ſ tym napißmom: Nichtó nima wjetscheje luboscźe, hacź so wón ßwoje žiwjenje wostaji sa ßwojich pschecźelow. Tón pomnik ma hnujazu historiju: ßwójba w tamnej krajinje pucźowasche, jako na dobo cźrjóda wjelkow na nju pschińdźe. Pistole ßo wutsčlichu, ale to niczo njepomhasche. Jedyn kóń po druhim bu dźiwim swěrjatam woprowany, ale tu doscź njemějachu. Žiwjenje tych ludźi běsche w najwjetschim strasche; duž ßo ßwěrny ßłužobnik mjes krejlacźne swěrjata cźißny a ßylnje do nich bijesche, skóncźnje pak bu wopor jich wótrych subow; jeho knjeża pak buchu wukhowani. Tón pomnik wosnamjenja to městno, hdźež ßo posdźischo jeho koscźe namakachu, a khwali dopomnjecźe teho ßłužobnika, kotryž běsche hacź do ßmjercźe ßwěrny był. Tak khwala te kschiże na naschich pohrjebnischcźach luboscź Khrystußowu, kiž je ßo naß wschitkich ßłužomnik a wumožnik scźinił psches ßwoju wopornu ßmjercź sa naß.

Njesapomń na Jesußa.

Njesapomń na Jesußa!
Kiž tebje ßwěrnje horzo lubuje,
Kiž tebi k lěpschemu ßam do ßmjercźe ßo podał je,
Kiž ßo cźi ßlubi, haj ßam njebjo tebi wotewrja,
Njesapomń na Jesußa!

Njesapomń na Jesußa!
Kiž ty ßy jemu ßwěrnoscź pschißahał,
Joh' njesrudź a tež njewopuschcź! Je tebje lubował,
Wón je twój Bóh, twój troscht a ßwjate ßwětło,
Njesapomń na Jesußa! [krycźisna,

Njesapomń na Jesußa!
Dźerž pschezo k jeho ßłowu wobstajnje.
W nim jeho masch. Wón je te ßwjate wrota njebjeske,
Cźi pokaże, tam hladasch do joh' ßwjatoh' woblicża
Njesapomń na Jesußa!

Njesapomń na Jesußa!
Sso dopomń pschezo twojej' kschcźenizy,
Dźi pschezo njebojasny sa njoh' mózny do bitwy
A wndźerž wobstajny, hacź słama ßo cźi wutroba,
Njesapomń na Jesußa!

Njesapomń na Jesußa!
Pschińdź husto k jeho ßwjatej wjecźeri,
So wón cźe poßylni, cźe žiwi a tež wokschewi:
Wón wěcźne žórło je, kiž tebje ſ moschtom napowja,
Njesapomń na Jesußa!

Njesapomń na Jesußa!
Hdyž drusy jeho saßo wopuschcźa
A khodźa se ßwětom po hrěschnych haßach wjeßela.
Jom' wostań ßwěrny pak, cźi dawa ßwoje njebjeßa,
Njesapomń na Jesußa!

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Tež pokraczowanje! Sdźěłanoscź, sdźěłanoscź! tak ßłyschisch w ßwěcźe trubicź, a tale sdźěłanoscź wschudźom kscheszijanstwu napschecźiwo stupi. Je pak to pokraczowanje, kotrež ßo wot waß, wy ßwětnje smyßleni, wukhwaluja, so chzecźe wy rostlinu wot korjenja wottorhnycź.

* * *

Ambrosius praji: „Khrystußowa khudoba je moje herbstwo.“

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 520 hr. 78 np. Dale ßu składowali:
kk. dwórski radźicźel Jakub w Draždźanach 20 hr, jedyn ßobustaw jubilejneho wubjerka druhi pschinoschk 15 hr., kantor em. Bartko w Budyschinje 5 hr., Budyski pjerjeskobaŕ 21 np.; kubleŕ Albert w Jeschizach 1 hr.; psches g. p. Wróbla w Lětonju 3 hr. 50 np.; a to: Jak. Simon 50 np., Rychtarjowa 25 np., Scholta 30 np., Měto 1 hr. 50 np. a Wróbl 1 hr, psches g. p. ſ Bójßwez 5 hr. 50 np.; a to: A. Ryczěŕ, G. Lorenz, J. Ryczeŕ, A. Panach a J. Krjenz, kóždy po 1 hr, a swud. Lorenzowa 50 np., psches g. p. ſ Wulkich Debßez 6 hr. 95 np.; a to: dźěłaczeŕ Kral, cźeßla Gruhl a Bjar, kóždy po 30 np., swud. Wicźasowa, Handrij Lorenz, J. Gödan, M. Kruschwiza, A. Loka, rěsnik Rachlowz; Tr. Gruhl, A. Kótwiza, kóždy po 50 np., młynk Jurak 1 hr. a pschedstejiczeŕ Freyschlag 80 np., psches g. p. ſ Małych Debßez 1 hr. 55 np., a to: korczmaŕ Ramsch 75 np., žiwnoscźeŕ Wjela 50 np., skałaŕ Brěsowski 30 np, psches g. p. ſ Lejna p. Budestez 3 hr., a to: korczmaŕ Marschner a wulkosahrodnik Běbrach po 50 np., swud. kubl. Schusterowa a želesniski dohladowaŕ Zawta po 1 hr.; psches g. p. se Skanez 1 hr. 50 np., a to: g. p. Bamsch 1 hr. a Pětr Krujaz 50 np., psches g. p. ſ Panez 3 hr., a to: kubleŕ Wanak 1 hr. a g. p. Jursch 2 hr., psches g. p. ſ Wadez 11 hr.; a to: Kloß, Wjela a Scholta po 2 hr., Wünscha, Hensch a Pfuhl po 1 hr., Lelanz 60 np, Matthes 50 np., Kopacź 30 np., Lelanski 40 np., Steglich 20 np., psches g. p. ſ Minakała 7 hr; a to: faraŕ Ssykora 5 hr., kowaŕ Tietza 2 hr., psches g. p. ſ Bohowa p. Njeßwacźidła 2 hr. 50 np.; a to: Stiller, Wjenka, Piwaŕz a Jordan ſ Krójnzy po 50 np., Mjechelk, Huschmann a Kobanja po 20 np., Wojnaŕ 30 np., psches g. p. ſ Pěskez 1 hr.; a to: J. Ryczeŕ a Matka po 50 np., psches g. p. ſ Banez 1 hr. 40 np., a to: Weitzmann, Winkler, Měrsch a Scholta po 20 np., Kapleŕ a Warnacź po 10 np., Helaß 40 np., psches g. p. ſ Trjebeńz 2 hr., a to: Bernhard a Kschižan po 1 hr., psches g. p. se Sdźarkow 70 np.; a to: Nedo a Kubjenz po 20 np., Pjerach a Barcź po 15 np., psches redakziju „Kath. Póßła“ cźo. 6, wucźeŕ Hajna w Konjezach 2 hr. — Hromadźe 614 hr. 59 np.

Mjena daricźelow a jich darow ßo posdźischo woßebje wocźischcźa a ßo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Dalische dobrowólne dary ja wbohe armenijske ßyroty:

Hobrak ſ Budestez	1 hr.	—	np.
S Klukschanskeje woßady:			
Wudowa Schüzena w Klukschu	1	—	
Janezyna = = ...	1	—	
N. N. = = ...	1	—	
Dreßlerka w Czelchowje	1	—	
Hromadźe:	5 hr.	—	np.

W mjenje wbohich ßyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcź, faraŕ.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 8.
20. feb.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Estomihi.

Jan. 11, 49. 50.

„Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema a wschitko budźe dokonjane, schtož pißane je psches profetow wot cźlowschkeho ßyna", tak rjeknje tón Knjes w dźenßnischim scźenju k ßwojim wucźomnikam. A ßy=li ty wucźomnik teho Knjesa, je tež tuto ßłowo k tebi prajene. S twojim Knjesom dyrbisch ty horje hicź do Jerusalema, so by ty jeho cźerpjenje a wumrjecźe widźił, a to wschitko prawje hłuboko w ßwojej wutrobje sacźuł. A ty póńdźesch horje do Jerusalema se ßwojim sbóźnikom, hdyż ty na te prědowanja ßwjateho póstneho cźaßa s nutrnoscźu poßłuchasch, pschetoż tute prědowanja budźa cźe psches Khryschtußowe cźerpjenje dowjescź hacź na horu Golgatha pod Khryschtußowy kschiż. Cźi dwanacźo tamne ßłowa ßwojeho Knjesa tehdom hischcźe njerosymichu. Ale schtoż běsche Jesuß ßwojim wucźomnikam do prědka prajił, to pocźa ßo w Jerusalemje s mozu dopjelnjecź. Wyschschi měschnizy a farisejßzy ßu pschecźiwo njemu, a to woßebje teho dla, dokelž tón zyły židowski lud ßo jemu pschiwobrocźi. Woni njewjedźa schto cźinicź, so bychu tutemu cźlowjekej s Nazaretha hubu satykali. A jako woni teho dla radu składowachu, wustupi Kaiphas, kiž to ßame lěto wyschschi měschnik běsche, a dźesche k nim: wy niczo njewěscźe, ani njerosymicźe tež niczo; lěpje nam je, so jedyn cźlowjek wumrje sa lud, dyžli so by zyły lud sahinuł. Kajka cźertowska słóscź ßo w tutych ßłowach wupraji! Kaiphas ma jenoż wotmyßlenje na to, so by Jesußa na najlózsche waschnje sanicził, njech by po prawdźe abo po njeprawdźe było. Ale to ßłowo, kotrež s Kaiphaßoweho rta ßłyschachmy, je tola spodźiwne ßłowo. Wobhladajuy ßebi jo, a pósnajemy, so je wono rjane wěschcźenje na Khryschtußowu ßmjercź, a schtoż ßo w tutym ßłowje wupraji, to je Boża rada a Boża wola wot wěcznoscźe ßem była. Bóh w ßwojej luboscźi nochzyschе, so by cźlowski lud shubjeny był; a so by jón wumohł, je wón też pschi ßebi we wótzowskim ßmilenju prajił: „Lěpje je, so mój jeniczki narodźeny ßyn wumrje sa cźlowski lud, dyžli so by zyły lud sahinuł." O kak dźiwnje Bóh wschitko wodźi. Też sli ludźo dyrbja, hacź runjež to njewjedźa ani nochzedźa, husto Bohu do rukow dźěłacź a Bożu radu dokonjecź pomhacź. Kaiphas je slě myßlił, ale Bóh je derje myßlił. Knjeża składuja hromadźe radu pschecźiwo temu Knjesu — ale tón, kiž w njebjeßach bydli, ßměje ßo jim, (Ps. 2, 2. 4.) a wuwjedźe wschitko derje po ßwojim spodobanju. Kaiphaßowa rada drje bě w ßwojim cźaßu dokonjana: Jesuß drje bu morjeny — ale Jesuß njebě psches ßmjercź saniczeny, a wschitkón jeho skutk njeběsche wutupjeny, kaž běchu ßo Kaiphas a jeho towarschojo nadźeli, ně, runje psches ßwoju ßmjercź bě Jesuß Khryschtuß cźlowjekam to dokonjał, schtoż trjebachu: wumoženje wot wschitkich hrěchow a wujednanje s Bohom, żiwjenje a sbóźnoscź, a runje tón kschiżowany Khryschtuß bu posdźischo to prědowanje, s kotrymž cźi póßli teho evangeliona psched ludźimi wustupichu. O njepohórschuj ßo na Kaiphaßa a jeho towarschow, pschewostaj jich radu a jich skutk Bożemu ßudej, ale hladaj ty

jeniczźy na to, so by w Khrystußowym kschižu namakał a měł twojeje dusche sboże. Chzesch=li to, dha dźi s tym Knjesom ßobu horje do Jerusalema, stup pod jeho kschiž a saczuwaj w ßwojej wutrobje jeho czerpjenje a wumrjecze. Hamjeń.

Unger=Lejnjanski.

Romski njewólnik.

(Pokraczowanje.)

Kóżde ranje woczakowachu w Korwinowej pschedstwi někotre sta ludźi. Proscherjo to runje njeběchu, a tola jim hinak narjez njemóżesch. Běchu to ludźo, kotrychž Korwin s wjetscha sežiwi, sa kotrychž dórtki s jeho blida padachu. Kóżdy s nich dosta wschědnje ßwoje 5 kwadranßy, je to po naschich pjenjesach něhdże 1 hriwna. „Ale sa czo to?“ mohł ßo woprascheczź. Dźělachu dha woni sa njeho? To runje niz. Woni mějachu druhe pschißkuschnoscze wukonjeczź. Běsche w Romje někajke wyßoke sastojnstwo wuprósdnjene, dha hłoßowachu woni sa ßwojeho dobroczerja. Pomyßlisch ßebi, so mějesche tehdy kóżdy bohaczk wjetschu liczbu tajkich klijentow, kaž tajkom ludej narjeknychu, dha móżesch tak někak sapschijeczź, kelko tajkich njedoczinkow tehdomnischi Rom hospodowasche. Dóńdże Korwin do pschedstwy, dha czitasche jemu njewólnik s wjetscheje tafle mjena tych lěnikow, kotrychž mějesche wón sežiwicź. Schtóż s nich ßwoje mjeno wußłyscha, kłonjesche ßo bjes wscheho komdźenja hacž na semju.

Huscźischo hacž w pschedstwi móżesche Korwina na „Forumje“ (na torhoschczu) wohladacź, hdźež ßo romski woßobny ßwět we wěstych hodźinach wukhodźowasche. Tu spytasche jedyn druheho s woßebnoscźu a drohotnej pychu pschekhwatacź. Wjeczor a husto doscź też zyku nóz mějesche tónle lud hoscźiny, pschi kotrychž tajka woßebnoscź knježesche, so ßebi ju woprawdże wumyßlicź njemóżesch. Woßebje běsche Korwinowe blido wuwołane a ßkawjene, dokelž ßo tam najlěpsche lisanki nanoschowachu. Teho dla njepobrachowachu jemu żenje hoscźo a ßlěnylisarjo, kotsiž ßo s nim wujědowachu a ßo jemu husto doscź sa khribjetom ßmějachu. Prěnjeho warjerja, běsche to też njewólnik, běsche ßebi Korwin sa 33,000 hriwnow kupił. Prjedy běsche tón druhemu bohaczkej w Romje, s mjenom Apizius, ßłużił. Tutón też s pjenjesami browjesche a nahladny pjenjes sa tajkich wustaji, kotsiž wjedźachu nowe jědże waricź. Warjeŕ, Korwinej pschedaty, běsche ßebi Apiziowu hnadu woßebje dobycź wjedźał; teho dla běsche tón jemu, hacž runjež běsche to pscheczźiwo wschemu waschnju czaßa, něhdy ßlěborny wěnz na hłowu stajił a jemu darił.

Arwin běsche w spoczatku wot tajkeje pychi a tajkeho błyschczenja wschón pscheßłapnjeny, tola khwalicź njemóżesche tajkele żiwjenje Romjanow. Wón sazpiwasche tajke mjehke żiwjenje, tajku pychu, tajke swonkowne błyschczenje. Kak husto spominasche na ßwojeho nana a na ßwojeho bratra! Kajke postawy běschtaj taj byłoj! Kak jednorje a tola kak spokojnje běschtaj taj ßo żiwiłoj. Bórsy spominasche też saßo bóle a bóle na ßwoju macź. Nadźesche ßo, so ßo bórsy s njej wohlada. Kak pak běsche to móżno, hdyž wón ani njewjedźesche, hdże wona je? Kak mohł ßo něhdże sa njej woprascheowacź, hdyž łaczanszy rěczecź njemóżesche! Tu rěcź dyrbjesche wón nawuknycź! — —

Rad ßo jemu njechasche tule rěcź nawuknycź; běsche to tola rěcź ßwojich podtłóczowarjow. Tola luboscź wschitko pschewinje a płodźi wutrajnoscź. Chzysche ßo wón tola se ßwojej maczerju saßo widźecź, a to móżesche ßo jenoż stacź, hdyž móżesche ßam łaczanszy rěczecź. S wutrajnoscźu a pilnoscźu wużiwasche wón wschě składnoseże, hdźež móżesche něschto nawuknycź, a hižo sa někotre měßazy srosymjesche mnoho a móżesche ßo s domjazymi trochu dorěczecź. To běsche sa njeho wulke wjeżele. Tola něschto jemu hischcże pobrachowasche: trěbny czaß, so by ßo sa maczerju napraschowacź mohł. Wschako ßłuschesche zyły dźeń jeho knjesej; sa njeho njewosta niczo wysche.

Tak minychu ßo někotre měßazy, tola ßwoju macź njeběsche hischcże wohladał, njeběsche też wo njej niczo shonił. Na jene dobo sta ßo něschto, so Arwin zyle druhe wotpohlady dosta. Psched wjeczorom ßedźesche Arwin, ßebi hłowu do rukow saprěwschi, na wosowninym prjosy.

Ssnano wospjetowasche to, schtoż běsche dźenßa we łaczanskim nawuknył; ßnano pschebywasche se ßwojimi myßlemi pschi ßwojej maczeri. Na dobo nasta na dworje někajka wołańza, kaž běsche tajka s porědka ßłyschecź, dokelž ßo wschitzy nahladowarja bojachu. Wczipny posběże Arwin ßwoju hłowu, ßo roshladujo, kajku pschiczinu ma tale wołańza. Zyła czrjóda njewólnikow pschiběża s dwora a khwatachu do domskeho, hdźež knjes bydlesche. Wo ßrjedź czrjódy wuhlada wón ßobunjewólnika, potomka Serbow s baltiskeho pobrjoha. Jeho czeszczesche dla jeho pilnoscże a slutniwoscże. Sdasche ßo, so běsche tónle Serb hłowna woßoba zyłeje czrjódy. Arwin dźěsche s nimi a wopraszcha ßo, schto ßo tu ma.

„Sserbski njewólnik dostanje dźenßa ßwobodu!“ wotmolwichu jemu.

„Njewólnik dostanje ßwobodu?“ Arwin rosdźěrasche hubu, na wschěch njewěromnje hladajo.

„Dostanje njewólnik też ßwobodu?“

„O haj, hdyž tak sapoczinje, jako tón, dha je to hižo móżno. Hlaj, bratsiko, tsi lěta je wón sa dwejoch dźěłał, żaneho kroschka pschenjechał a wschitko hromadźał. Dźenßa ma 6000 sesterz hromadźe. Telko je ßebi knjes sa jeho ßwobodu żadał, hacž runjež je sa njeho jenoż 4000 płacził. S nimi je ßo wukupił. Pój jenoż ßobu, tu je něschto widźecź!“

Njewólnik wsa Arwina pod pażu, a tón dźěsche bjeswólnje ßobu.

„Potajkim, njewólnik móże ßo wukupicź, jeli so ma wjele pjenjes!“ tale myßl sary ßo jako nowa pruha nadźije do Arwinoweje wutroby.

Bórsy běchu w Korwinowej najwjetschej jstwi. Tu ßedźesche sa rjanym blidom Korwin a pódla njeho stejesche „prätor“. Njewólnizy ßo rosdźělichu a młody Sserb pschistupi k blidu. Se ßwjatoczinej dostojnoscźu postanywschi, położi knjes ruku na njewólnikowu hłowu, (pjenjesy běsche wón hižo prjedy dostał), a dźesche: „Chzu, so by tónle njewólnik ßwobodny był, a so by wschě prawa romskeho měschczana dostał a wużiwał.“ —

Prätor, w ruzy walczk prucźikow jako znamjo ßwojeho dostojnstwa dźerżo, schwikny s nimi trójzy młodeho Sserba a sawoła potom: „Ty by ßwobodny!“

Mózne juskanje saklincża psches jstwu, hacž runjež knjes trochu pokhmurjeny hladasche. Hischcże wospjet sarěcża Korwin nětczischemu ßwobodnemu měschczanej, jeho s waha s kjeschkom klepnywschi: „Dopomń ßo stajnje, so masch mje jako mój prjedawschi njewólnik sežiwicź, jeli ßym shubjeny a wokhudźeny człowjek, a měł ßnano mjenje dyżli ty.“

To ßłyschawschi woteńdźichu njewólnizy se jstwy. Nowemu ßwobodnemu měschczanej bèsche dowolene, so ßwojim prjedawschim towaŕscham w někajkej winaŕni wjeżeku hodźinku wuhotowa. To ßo też sta. Tónle podawk pokasa Arwina na zyle nowe pucźe. Tutón wjeczor saßedźi ßo wón nimale dołho na prjosy ßwojeje wosownje. Hacž dotal běsche jenicżku żadoscź měł: so by ßwoju lubu macź saßo wohladał, so mohł ßo s njej nad ßurowym dóńtu njewólnistwa wupłakacź, so mohł ßo s njej wo drohej domisnje rosrěczowacź, so mohł ßo pschi njej směrowacź. Nětko pak ßwěczesche jemu nowa hwěżka nadźije! wjedźische, so móże ßo njewólnik do ßwobody wukupicź. To běsche jeho krute pschedewsacże, ßebje a ßwoju macź wukupicź. Pjenjesy saßłużicź, wjele pjenjes saßłużicź, běsche nětko jeho pschecże. Hižo na druhe ranje staji wón to do skutka. Arwin wopokasa we wschěm rosßudźenoscź a wutrajnoscź. Njewólnizy dostachu wjele a derje k jědźi Czeho dla? Wotmolwjenje na to ßmy hižo prjedy dostali. Arwin běsche na slutniwoscź swuczeny, teho dlu pscheda dźěl ßwojeho wobjeda tajkim, kotsiž běchu hłódnischi dyżli wón. Dale dźěłasche wón sa tajkich, kotsiž radscho czasto lěnika paßechu; lóscht a luboscź k dźěłu jemu ruku spěschnischtej. Wjeczor posdźe dźěłasche hischcże brónje, kajkež jeho lud mějesche. Tajke běchu Romjanam s wjetscha njesnate, a teho dla nadeńdźe Arwin też stajnje dobrych kupzow. Wscho to njeżesche jemu pjenjesy.

Sso wě, s hobrskimi krocżelemi ßo wón ßwojemu nadawkej njebliżesche; tola Arwin běsche sczerpliwy. Wón wjedźische se ßwojeho wótzneho kraja, so chze żołdź dobru khwilu khwilu měcź, prjedy hacž s njej mózny dub narosce. Wón drje dale sa ßwojej maczerju pytasche, tola hacž dotal podarmo; też dyrbjesche ßo na czaß tajkeho pytanja wostajicź. Korwin wucżeże mjenujzy s Roma won na wßy, a to na ßwoju rjanu wjeßnu khżu w Bajach. S najmjeńscha na czaß běsche pschenjechazeho Romskeho żiwjenja ßyty. Něhdy, hdyž běsche ranje woßebje rjenje seskhadźało, pscheßydli ßo Korwin na wßy. Njewólnizy njeżechu knjesa na woßebje

rjanych noßydłach. Sa nimi dźěſche dołhi rynk pſchewodźerjow. So njetrjebali w korcžmach ſaſtacź, dha běchu tam a ßem khěžki natwarjene, hdźež móżeſche ßebi woßłabnjeny Romjan wſchelake wokſchewjeńki porjedźicź. Wokoło wjeczora pſchińdźechu do wjeßneho doma, kotryž móżeſche ßo ſ tamnym romſkim hrodom khróble měricź.

S wopŕědka běſche ßo Arwin na tele pſcheměnjenje hněwał; tola ſa něktore dny běſche wón hižo druheho měnjenja. Na wßy běſche Korwin na jednoriſche žiwjenje nuſowany, a teho dla trjebaſche mjenje poßłużenja. Arwin běſche tu ſahrodnika nadeſchoł, pola kotrehož ßebi něſchtoſchkuliž ſaßłużicź móżeſche, a bórſy ßo dohlada, ſo jeho ſaßłużene kroſchki hladajzy roſtu. Dokelž Arwin ſ njekhabłazej wutrajnoſczu pjenjeſy ßebi ſaßłużicź chzyſche, dha pytaſche a khodźeſche tež ſtajnje ſa dźěłom. Wón njemějeſche a njepopſcheſche ßebi ženje khwile, ſo by ßo ſ druhimi rosrěčžował abo ſo by ßo na pryſłach ßwojich ßobunjewólnikow wobdźělił. To běſche tež wina, ſo ßo wón ſe žanym ſ nich bliže njeſeſna, abo ſ nim ſtowaŕſcheny běſche, a Arwin njemějeſche tež žane požadanje ſa tajkim ſnajomſtwom. Nadźija, ſo ßam ßebje a ßwoju macź do ßwobody wukupi, běſche jeho ſtajna a najlubſcha pſchewodźerka. Jeho pak mějachu wſchitzy rady, haj woni jeho cžeſczachu, dokelž ßebi pilnoſcź a kruta wola pola druhich ſtajnje poczeſczowanje dobudźetej.

(Pokracžowanje.)

Lutherowy row.

18. februara je ßmjertny dźeń doktora Marczina Luthera. Na tym dnju wumrje wón w lěcźe 1546 w Eislebenje, hdźež běſche ßo tež něhdy narodźił. A hdyž ſaßo tón dźeń pſchińdźe, ßo my rad na teho wulkeho muža dopomnimy, kotremuž mamy ßo tak jara dźakowacź.

My ßmy wěſcźe wſchitzy w ſchuli nawukli, ſo bu Lutherowe cźěło po pſchikaſni Sakſkeho kurwjerćha do Witenberga pſchinjeßene a tam w hrodowej zyrkwi khowane. Duž ßo wulke ſdźiwanje ſbudźi, jako ßo ta powjedanza rosnjeße, ſo je Lutherowy row próſdny, abo ſo tam ſ zyła njeje w hrodownej zyrkwi we Witenbergu. Sso powjedaſche, ſo je ßo w ſchmalkaldiſkej wójnje cźěło ſe ßwojeho wotpočžinka wſako, ſo by hanjenjam njepſchecźelow wukhowane było. Husto běſche ta powjedanza hižo ßłyſchecź była. Duž ßo dźiwacź njetrjebamy, ſo ßo wona w lěcźe 1883, w tym wopomnjeńſkim lěcźe, kotryž ßo wſchudźom w evangelſkich krajach wulkotnje ßwjecźeſche, ſ nowa ſta. S pißmow, woßebje ſ Bugenhagenowych, ßo to ſa wopacžne dopokaſa; ale połnje je ta powjedanza tola hakle wotmjelknycź dyrbjała wot teho cžaßa, ſo w februarje lěta 1892 ßo Lutherowy row wočžini. — Nětko evangelſke kſcheſcźijanſtwo wſchudźom wě: cźěło naſcheho wulkeho reformatora wotpočžuje w ßwojim rowje w hrodowej zyrkwi we Witenbergu.

W pomjenowanym lěcźe 31. oktobra dyrbjeſche ßo ponowjena hrodowa zyrkej poßwjecźicź. Někotremu mjes nami je hiſchcźe wjeßele hibanje, kotreż evangelſkich kſcheſcźijanow ſapſchimny, derje w pomjatku. Woßebje wulke běſche wone we Witenbergu ßamym, a hakle prawje mózne běſche hibanje mjes twarzami ßamymi. Dwěmaj ſ nich tamna powjedanza měra njewoſtaji; wonaj chzyſchtaj a dyrbjeſchtaj wěſtoſcź měcź.

Wot lěta 1886, hdyž běchu połdra metra hłuboko ryli a pytali, njeběſche ßo niczo wjazy ſpytało, twar zyrkwje běſche wſchitke mozy a myßle na ßo cźahnył. Tón wjelb, w kotrymž Melanchtonowy kaſchcź ſtejeſche, běſche drje ßo namakał, tola niz pytany Lutherowy row. Wobej dźě dyrbjeſchtej ſpody ſtareho moßaſneho pomnika bycź.

Na tym ßamym měſtnje, hdźež běchu podarmo pytali, ſapočžachu ſpomnjenej mužej ſ nowa rycź 14. februara 1892. Wonaj ßo komdźicź njeßmědźeſchtaj ſe ßwojim pytanjom, pſchetož pleſtr běſche hižo w zyrkwi kładźeny; wyſche jenož hiſchcźe běſche wopomnjeńſkej tafli Lutheroweho a Melanchtonoweho rowa na jeju měſtno ſtajicź. Taj mužaj ßebi myßleſchtaj: Chzemy na próſdny row taflu ſtajicź? S najmjeńſcha chzyſchtaj hiſchcźe junkrócź pytacź, ſo byſchtaj wotmołwjenje namakałoj. Wonaj ryjeſchtaj a pytaſchtaj najprjedy podarmo, hacž 2 metraj hłuboko běſchtaj wſchitko pſchepytałoj; duž ſkónczńje drjewjany kaſchcź, w kotrymž moßaſny ſtejeſche, namakachu, a tam koſcźe Luthera leżachu, kaž běſche ßo jeho cźěło do kaſchcźa położiło.

Duž běſche to próſdna powjedanza, ſo tam Lutherowe cźěło njeje, a evangelſzy kſcheſcźijenjo ßo nad tym wutrobnje wjeßela. Duž mamy ßo tymaj mužomaj dźakowacź, kotrejž ſtaj k temu pomhałoj.

Kak pak móżeſche tale bajka ſ zyła naſtacź? Tak je drje ßo hižo někotry praſchał.

Někotſi chzychu to na ßłowa krejlaczneho Schpaniſkeho Alby ſwjaſacź, ſo tón ßwojemu khěžorej, kiž dźě běſche tež němſki khěžor, Korli V. radźeſche kazarja Lutherowe cźěło wurycź a ſpalicź dacź. Tole žadanje pak je Korla V. wotpokaſał, dokelž ſe žiwymi a niz ſ morwymi wójnu wjedźe. Nětko pak je mało k wěrje podobne, ſo je Korla V. hdy do hrodoweje zyrkwje pſchiſchoł, tež najſkerje Alba to ſ zyła prajił njeje.

Duž je ßo poſdźiſcho tej bajzy druha, bóle k wěrje podobna pſchicžina dała. — Kurwjerćh Jan Bjedrich běſche w tym ßamym wukaſu, w kotrymž poſtaji, ſo dyrbi ßo Lutherowe cźěło do Witenberga pſchiwjeſcź a w hrodownej zyrkwi khowacź, teho runja poſtajił, ſo dyrbi ßo wyſche Lutheroweho rowa ſ moßaſa laty pomnik ſtajicź, hdyž je ßo jemu, temu Kurwjerćhej, powjeſcź dała wo ſnamjenju a napißmje teho pomnika.

Duž je ßo tež Lutherowe ſnamjo ſ moßaſa łako a pſchi jeho rowje poſtajiło ſa pjenjeſy kurwjerćha, kotryž běſche ſ poradźenym wobraſom ſpokojom. Tón pomnik pak tam dołho ſtał njeje. Pſchetož najſkerje bu hižo w pſchichodnym lěcźe, mjenujzy w ſchmalkaldenſkej wójnje, jako bu kurwjerćh Jan Bjedrich ſajaty, a jako dyrbjeſche měſto Witenberg wjele pſchecźerpicź, tón wobraz Lutherowy prjecź wſaty. Duž lohko ta powjedanza naſta, ſo je ßo Lutherowe cźěło ſe ßwojeho wotpočžinka prjecź wſako.

Tón „wobraz“ ßo poſdźiſcho w zyrkwi w Jenje ſaßo namaka, tam běſche jón Jana Bjedrichowy ßyn, prynz Wylem, donjeſcź dał. Tam tež hiſchcźe je. Woni ßu drje pſchi ponowjenju hrodowſkeje zyrkwje ſ tymi w Jenje jednali: ale woni tón pokład prjecź dacź nochzychu. Wyſche teho je wulki wobraz Lutherowy do ſcźěny hrodoweje zyrkwje ſ napſchecźa hłownych duri ſamurjowany — to je wotliw wot prěnjeho wobraza, kotryž je abt evangelſkeho klóſchtra Lokkum w Hannoverſkej, hrodowej zyrkwi we Witenbergu darił.

To je wěſcźe rjenje, ſo my wěmy, ſo Lutherowy row próſdny njeje; rjenje je tež, ſo my wěmy, ſo je na tamnym wopomnjecźa hódnym dnju 31. oktobra 1892 krónprynz naſcheho khěžorſtwa wěnz na woprawdźity row muža Božeho położił.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Schtwórtk dopołnnja je ßo nowy knjes ſchulſki radźicźel Schütza wot pſchedßydſtwa konferenzy ßerbſkich duchownych, wobſtejazeho ſ knjeſa fararja ryczerja Jakuba, knjeſa fararja Mrózaka-Budeſcźanſkeho a knjeſa fararja Gólcža ſ Budyſchinka powitał. S hnujazymi ßłowami ſtrowjeſche pſchedßyda konferenzy knjeſa ſchulſkeho radźicźela a jeho proſcheſche, ſo by w luboſcźi ßo ſtarał ſa naſche ßerbſke ſchule. Knjes ſchulſki radźicźel ßo wutrobnje dźakujo wotmołwi, ſo budźa jemu ſtajnje naſche ßerbſke ſchule na wutrobje leżecź, a ſo budźe ßo ſa to poſtaracź, ſo bychu po móżnoſcźi wſchitke naſche ßerbſke ſchule ſe ßerbſkimi wuczerjemi wobßadźene byłe. To je wſchitkim lubym Sserbam wěſcźe jara ſwjeßelaze, a nam dobru nadźiju ſa pſchichod do wutroby płodźi.

— Sańdźenu póndźelu poda ßo ſaſtupjerſtwo łužiſkich evangelſko-lutherſkich duchownych pod wodźenjom knjeſa tajneho zyrkwinſkeho radźicźela Kellera do Draždźan k poſtrowjenju noweho knjeſa wyſchſcheho dwórſkeho prědarja Ackermana. Naſche ßerbſke duchownſtwo běſche pſches wodźerja naſcheje ßerbſkeje konferenzy, knjeſa fararja ryczerja Jakubu ſaſtupjene. Wſchitke ßobuſtawy knjes wyſchſchi dwórſki prědař na wobjed pſcheproßby. Pſchi tej ſkładnoſcźi ßo wyßoki knjes woſpjet pola naſcheho ßerbſkeho ſaſtupjerja ſa naſchimi ßerbſkimi wobſtejnoſcźemi wobhonjowaſche. S teho widźimy, ſo mamy na cžole naſcheje zyrkwinſkeje wyſchnoſcźe muža, kotryž ßo ſ wutrobu ſajimuje ſa naležnoſcźe naſchich ßerbſkich woßadow.

— Provinzialne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo ſměje pſchichodnu póndźelu, 21. teho měßaza ßwoju lětnu ſhromadźiſnu wjecžor w 6 hodź. w „běłym konju“ w Budyſchinje. Najprjedy ſměje knjes farař Gäbler lětnu rosprawu wo ſkutkowanju towaŕſtwa. Sličžbowanje poda knjes rěcžnik Sachſa, a ſkónczńje ſměje knjes diakonus Kálcź ſ Draždźan ſajimawy pſchednoſchk wo „evangelſkich dźěłacźerſkich towaŕſtwach“. My wſchitkich lubych Sserbow na tule wažnu ſhromadźiſnu kedźbliwych ſcźininy, ſo njebychu ßo komdźili tu ſhromadźiſnu wopytacź, a ßo na tym wažnym pſchednoſchku ſahoricź ſa ßwjaty ſkutk ſnutskowneho mißionſtwa.

— Wubjerk lutherſkeho knihownehо towarſtwa je ſa ßwojeho pſchedßydu na měſto njebo knjeſa fararja D. Imiſcha, knjeſa fararja ryczerja Jakuba, a ſa měſtopſchedßydu knjeſa fararja Gólcza ſ Budyſchinka w ßwojim poßedzenju ſchtwórtk 17. februara wuſwolił.

Saſtup do póſtneho czaßa.

Hłóß: Njebudź ſparna, moja duſcha.

Jeſuß k czerpjenju nětk czehnje,
Chzemy dha ſ nim ßobu hicź,
Wotpołożcze ſwjeßelenje,
Hrěſchne lóſchty woſtajicź;
Pſchiſtupcze k tym dwanacze
A ßej ßlubcze hromadze,
Hdyż měcź Khryſta herbſtwo chzecze,
So ſ nim ßobu k ßmjercźi dzecze.

Jeſuß praji: „Hlaj, my dzemy
Do měſta Jeruſalem“,
Rospomnicź ßej prawje chzemy,
So chze wón ſ tym prajicź wſchěm:
Ja du ſa waß k ßudzenju,
Sa waß wſchitkich k czerpjenju,
Mje tam na kſchiż powißneja,
Każ profejtow pißma praja.

Jeſu, daj mi twoje rany
Stajnje pſched woczomaj měcź;
Schtoż ßy czerpił, lubowany,
W wutrobje też wopomnicź,
Schtoż bě we njej potajne,
To nam czińi ty ſnajomne,
Wot póhanow ſapluwany,
Swjaſany a krjudowany.

O, tón tydzeń budza wjele
S nowa tebje kſchižowacź,
Hdyż te hrěſchne ſwjeßelenje
Póſtnizy ßo budze ſtacź;
Woczi wſchak jim wotewŕ ty,
So te lóſchty bjesbóżne
Bychu ſ boka woſtajili,
Niz ſaß' tebje kſchižowali.

Czeho dla ßo chzemy ßlepicź?
Duchownje 'żno ßlepi ßmy,
Dyrbimy tu wſchitzy ſkorżicź,
Każ tón ßlepy pſchi drózy;
Kajka torhnoſcź to wſchak je,
To ßej ßwěru wopomncze;
Ach, ſo bychmy njehrěſchili,
Khryſta ßmjercź we czeſczi měli.

Wſmi prjecź ſchupiſny wot woczow
Człowſkim dźěczom na ßwěczi!
Skutki njejßu hódne prózow,
Hdyż ßo twój ſkutk wopomni;
Czińń tych czertow wot ßebje,
Też toh' ſleho ſkutki wſchě;
Wobrocź, kiż cze ſakliwaja!
Pſchińdź k tym, kiż cze pytacź dzeja.

Chze mi ßwět też runje hroſycź,
Dha chzu ſ wutrobu ja wſchón
Tebje ja czim bóle proßycź,
Wſchak ßy ty mój hnadny thrón;
Ssmil ßo, ßmil ßo nade mnu!
Wotewŕ woczi, wutrobu!
Daj mi twoje jaßne ßwětko
Do wutroby ßwěczicź nětko.

Ja cze w wěrje njem'żu ſhubicź,
Junu cze tam wohladam,
Chze mi ßmjercź wſcho ßwětko rubicź,
Jeſu, ty mje woſmjeſch tam;
Ja chzu, hdyż ßo budze ſtacź,
W Salemi cze wohladacź;
Niz, hdźeż ßo twój kſchiż ſaß' ſtaji,
Ale hdźeż ßo dźak czi praji.

Ernſt Helaß.

Nĕſchto k rospominanju.

Se wſcheho, ſchtoż ty myßliſch a czinisch, dyrbja twoji ßobuczłowjekoju luboſcź czucź, pſchetoż ſchtoż ßo bjes luboſcze ſtawa, a by-li ßo wulke pſched ßwětom ſdało, niczo pſched tym Knjeſom njepłaczi, dokelż jemu to bójſke pobrachuje. To bójſke je dźě ta luboſcź. Ale kak móżemy my ſa wſchitkich człowjekow, też ſa tych pſches jich winu ſkażenych tajku luboſcź měcź? To drje budze najlĕpje móżno, hdyż ty w kóżdym człowjeku ßobuwumoženeho póſnajeſch, duſchu, ſa kotruż je tón ſbóżnik tak derje wumrjeł każ ſa tebje. Hdyż móżeſch to pſchezo prawje wopomnicź, tebi czežko njebudze luboſcź k bliżſchemu měcź.

* * *

Wyſche helſkich wrotow ſteji napißane: Waſcha ſaßłużena mſda! Wyſche njebjeſkich wrotow: Hnáda a ßmilnoſcź waſcheho Boha!

* * *

Pſches puſczinu dze do Kanaana.

* * *

Praſchenja a wotmolwjenja.

Schto je dźěſczu Bożom' żiwjenje?
Czaß k wěczнom' ſbożu dawany.

Schto je dźěſczu Bożom' ſboże?
S wěczнoh' pokkada ſbóżne maliczkoſcze.

Schto ßu dźěſczu Bożom' boloſcze?
Wótza pokiwń: „czekń k mojej wutrobje!“

Schto je dźěſczu Bożom' wumrjecze?
We wódnej nuſy żołm, kiż wumoże.

Njeměj wumrjecze ſa hórke dyrbjenje!
Nĕ wone je ſbóżne jandzelowe koſchenje.

Sſerbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadzene: 614 hr. 59 np. Dale ßu ſkładowali:
kk. pſchekupz Wiczas w Budyſchinje 2 hr., měſchczan a mureŕſki polĕr Kruſchwiza w Budyſchinje 3 hr.; ſ Kſchidoła 6 hr. 60 np., a to: Mocker, Hencź, J. Mikławſch, Sarjenk, J. T. Mikławſch, Schütza, J. K. Mikławſch a Leſcha po 50 np., Marja Lorenzowa a Brodak po 30 np., Schczĕpank a Hancź po 1 hr.; ſ Kóſłoł 3 hr. 20 np., Kozor 20 np., Wiczas, Rauſendorf a Mèto po 1 hr.; ſ Wóßlinka 7 hr., a to: kantor em. Frycza a F. H. R. po 2 hr. a zyrkwinſki wuczeŕ Starka 3 hr.; pſches redakziju „Kath. Póßła“ czo. 7, 56 hr. a to: can. faraŕ Herrmann we Wotrowje 50 hr., Jurij Czornak ſ Konjez 1 hr. a zyrkw. wuczeŕ Wjenka w Różeńcze 5 hr.; ſ Dźiwocźiz 2 hr. 70 np., a to: wuczeŕ Łahoda a g. p. Schuba po 1 hr., tyſcheŕſki miſchtr Pĕtka 50 np. a ſahrodnik Wiczas 20 np.; ſ Praſkowa 40 np., a to: ſahrodnikaj Brĕſowſki a Krawz po 20 np.; ſ Kłukſcha 17 hr. 80 np, a to: faraŕ Vĕrnich a kantor Schuſter po 3 hr., M. Schuſterowa, A. Kunath, Merſiowſki, Behniſch, Kochta. Scholta a Granich po 30 np, Hobrak, Jurenz, Janez, ſwud. Scholczina, Balas, Wenzel, Altſchenk, Nowak, Dinter, Domaſchk, Schawa, Schwurak, Hartſtein, Mětrach a Wojnaŕ po 20 np., Jarſchka a Duczman po 75 np., Kopta, E. Wiczas, Němz, Buſchmann a John po 50 np., ſwud. Jandźina a Hawſch po 10 np., Schrama 15 np., Bartel 60 np. a Schuſter 1 hr.; wuczeŕ Łódnja w Rakojdach 3 hr.; ſ Droždźija 6 hr. 70 np., a to: Khĕżor, Hurban, Kerk a Rheſe po 1 hr., Lowka 40 np., Polenz 50 np., Mrós 30 np. a J. A. Bartuſch 1 hr. 50 np.; ſ Wulkeho Woßyka 5 hr. 50 np., a to: Muka, Abraham a Bjar po 1 hr., Kral 2 hr. a Nycza 50 np.; ſ Lejna 8 hr. 50 np., a to: kublerjej Hanſki a Jeſchka po 3 hr., Schade a Dojta po 1 hr. a Leinert 50 np; ſ Wujeżka pod Czornobohom 2 hr., a to: żiwnoſczeŕ Wiczas 50 np. a hajnik Rybak 1 hr. 50 np; Hana Klepotarjowa pod Hanßowej kruſchwinzy do ſchtrympizy w Rakojdach naſběrała 7 hr. 16 np.; ßrjedowne ßerbſke blido w Plußnikezach 6 hr. 20 np.; ſ Hornjeho Wunjowa 3 hr. 50 np., a to: Wyrgacź a Panach po 1 hr., Schütza, Kral a Winkler po 50 np.; ſ Bukez 15 hr., a to: kantor Hatnik 10 hr., faraŕ Kubiza 5 hr.; faraŕ dr. Rencź we Wjeleczinje 6 hr.; khĕżkaŕ Bräuer w Schunowje 50 np. — Hromadze 777 hr. 35 np.

Mjena daricźelow a jich darow ßo poſdźiſcho woßebje wocziſchcza a ßo kralej pſchepodadza.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cziſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczeŕnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 9.
27. feb.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Invocavit.

Pſ. 91, 15. 16.

„Wón woła ßo ke mni, dha chzu jeho wußłyschecź; ja ßym pschi nim w nusy, ja chzu jeho wutorhnycź a k czeſczi postajicź. Ja chzu jeho naßyczicź ſ dołhim ži=wjenjom a chzu jemu ſjewicź ßwoje ſboże“, ſ tutymaj ſchtuczkomaj jedyn a dźewjecźdźeßateho pſalma ſapocza ßo tutu njedźelu w ſtarym czaßu mſcha. „Wón woła ßo ke mni“, to je po łaczanſkim „Invocavit“, a wot teho je dźenßniſcha njedźela ßwoje mjeno dostała a wobkhowała: Invocavit. Rjane nadobne ßłowa ßu, kotrež ßwjaty pſalmiſta nam ſ tym pschiwoła, ßłowa bohate na troſchtu w nusy, a derje hódne teho, ſo tež my je nětko ßebi ros=pominamy, hdyž na wulku nusu ßebi pomyßlimy a na hórke czerpjenje naſcheho Knjeſa a ſbóžnika Jeſom Khryſta.

Wulka nusa a czerpjenje! Ach, ſchtó mjes wami, moji lubi kſcheſczijenjo, njemohł ßam powjedacź wo tym hórkim czerpjenju, kiž je tež jemu ßo ſtało? Nětkotryžkuliž dyrbi w poczе ßwojeho woblicza dźeń wote dnja wot ranja hacž do wjeczora dźełacź, ſo by ßebi dobył, wot czehož móże wón a jeho lubi žiwi bycź! Nětkotryžkuliž na dołhim bolostnym khorym łožu leži a jeho bolenja nochzedźa pſche=ſtawacź, khoroſcź ßo njeſkónczicź! A kajka to nusa a ſtyſknoſcź, hdyž ßurowa ruka ßmjercze jeneho abo druheho tych lubych wot jich lubych prjecź wosmje: ſtarſchimaj lube dźěczatka, mandźelſkemu lubu mandźelſku, bratrej lubu ßotru, ſtarej maczerzy lubowaneho ßyna a ſeźiwjerja. Ach, kak wjele mohł wam hiſchcze wupowjedacź wo nusy a czerpjenju tuteho ßwěta, tuteho doła żałoſcze.

Tola, hdyž tež je naſcha nusa wulka doſcź, hdyž tež ßo nam hubjenje wjedze, ßměli teho dla ſadwělowacź, ßměli teho dla ßami ßwojemu žiwjenju kónz ſtajicź, kaž to huſto doſcź, Bohu żel, w naſchim czaßu ßo ſtanje? O ně, to budź daloko wot naß; my dyrbimy wocżakowacź a ßo ſpużczecź na hnadne wotpomhanje ßmilneho Boha, kiž je naſche wukhowanje ſtajnje a pſchezo, teho wſchehomózneho, kiž ßam pomhacź móże a budze. Pſchetož kak praji ßwjaty ſpěwař w pjecźdźeßatym pſalmje? „Wołaj ßo ke mni w czaßu teje nusy, dha chzu ja cze wumoz a ty dyrbiſch mje khwalicź.“ Abo kak rěka w naſchim tekſcze: Wón woła ßo ke mni, dha chzu jeho wumoz, ja ßym pſchi nim w nusy. Haj, ſchtóž pod pſchikrycźom teho najwyſchſcheho ßedźi a pod khłódkom teho wſchehomózneho pſchebywa, tón rjeknje temu Knjeſej: Moja nadźija a mój hród, mój Bóh, na kotrehož ja ßo ſpuſchczam.

A nětko, moji lubi, hdyž tam horjekach trónuje tón Bóh teje luboſcze, kiž tak rad pomha tym, kiž ßu w nusy, czeho dla tak wjele kſcheſczijanow ſadwěluje? To jeno teho dla, dokelž jeneje wulkeje nusy, najwjetſcheje, njeſnaja, ßwojeje hrěſchneje nusy. Hrěch ſtupi mjes naß a naſcheho Boha, wón dźěli naß wot Boha, wón da nam ſabycź, ſo wón je naſch Wótczez, kiž je ßmilny a hnadny a wot wulkeje dobroty, tak ſo móżemy jeho ßameho ßo bojecź. Tak khodźimy ßami bjes Boha, bjes pomozy, a hdyž nusa a czerpjenje na naß pſchińdze, njepósnajemy w ßwojej

ſtwjerdnjenej wutrobje, ſo ßu to Boże ßrědki ḱ naſchemu lěpſchemu, a huſto doſcź ſ ḱhroblеje wutroby to praſchenje ßłyſchiſch: S cźim ßym ßebi to ſaßłużił? A tola, moji lubi pſchecźeljo, my ßmy hrěſchnizy, w hrěchach podjecźi, w hrěchach narodźeni, w hrěchach ḱhodźili, a njejßmy niczo ſaßłużili hacź ßame ḱhoſtanje, ḱaź to naſch Dr. M. Luther wupraji. Ale jene nam pomha wot tutych derje ſaßłużenych ḱhoſtanjow, to je, ſo póſnajemy a ßo wuſnajemy naſchich hrěchow, a ſprawnu pokutu cźinimy. Jeli ſo my pak naſche hrěchi wuſnajemy, dha je wón ßwěrny a prawy, ſo nam te hrěchi wodawa a wuczíſcźi naß wot wſchitkeje njeprawdoſcźe. O moji lubi, dha póſnajmy a wuſnajmy ßo naſcheje wulkeje nuſy, naſcheje hrěſchneje nuſy; póſnajmy, ſo naſche hrěchi njejßu ḱ wuliczenju.

Ale hladajmy teź ſ dowěrjenjom horje na naſcheho hnadneho a ßmilneho Boha, a modlmy ßo ſe ßwěrneje wutroby ſ tamnym złonikom: Knjeże, budź mi hrěſchnikej hnadny. A wón budźe tebi je wodawacź, a „runje tak budźe wjeßełoſcź w njebjeßach na jenym hrěſchniku kiž pokutu cźini pſched dźewjecź a dźewjecźdźeßacź prawymi, kotſiž pokuty njepotrjebaju.“

A hdyž nuſa tuteho žiwjenja na tebje pſchiińdźe, póſnaj: to je Boże roswuczenje ḱ twojemu lěpſchemu, pſchetož kohož tón Knjes lubo ma, teho wón powuczi, a jemu wſchitke wězy ḱ lěpſchemu ßłuża. Hlajcźe, tón ſbóžnik je teź ḱhodźił pſches wulku nuſu, cźerpjenje a wumrjecźe, ale tón Knjes je jeho pſche wſcho powyſchił a je jemu mjeno dał, kotrež pſche wſchitke mjena je, ſo bychu ßo w Jeſußowym mjenje poklakowałe wſchitke kolena tych, kiž w njebjeßach a na ſemi a pod ſemju ßu, a wſchitke jaſyki póſnałe, ſo Jeſuß Khryſtuß tón Knjes je ḱ cźeſcźi Boha teho Wótza.

Wſchak pſches tyſchnoſcźe naſch pucź ḱ tebi dźe.

Teho dla wojujmy, bědźmy ßo a cźerpmy, ſo bychmy teź my tu krónu wěczneho žiwjenja doſtali. Pſchetož:

Schtóž njewojuje, tón krónowany njebudźe. Hamjeń.

kand. Wanka w Delnim Wujeſdźe.

Romſki njewólnik.

(Pokraczowanje.)

„Mały Kelta“, tak narjeknychu jemu jeho ßobunjewólnizy, běſche wſchudźom rad widźany. Mjes jeho ßobunjewólnikami běſche mjenujzy jedyn, kotryž běſche Arwina ſ woßebitej radoſcźu wobkedźbował. Arwinowa ſcźerpliwoſcź, ſlutniwoſcź a wutrajnoſcź běchu jeho cźaſto ſ cźicha ſahorike. Běſche to Armejna, a jemu rěkachu Naſel. Hdyž běſche něhdy pſches ßrjedźnokrajne morjo jěł, běchu jeho Romjenjo lapnyli a ſajeli. Naſel wuſnamjenjeſche ßo pſched druhimi njewólnikami najbóle pſches ßwoju wjetſchu ſdźěłanoſcź. Wón ſnajeſche mnohe rěcźe, cźitaſche knihe grjekſkich ßwětnych mudrych, a cźitacź móz, to běſche tehdy něſchto porědkne. Naſel ßamón móżeſche zyke ſtawy najwurjadniſchich grjekſkich ſpißacźelow ſ hłowy pſchedujeſcź. Jeho wuſtojnoſcź njeběſche potajna woſtała, haj wón běſche w Korwinowym domje woßebicźe pſchijomne městno doſtał. Wón běſche tak rjez knihownik ßwojeho knjeſa. Chzyſche Korwin ßwoju knihownju wo jenu knihu powjetſchicź, dha mějeſche ju Naſel wotpißacź. Porědko běſche Armejna něhdźe druhdźe nadeńcź, hacź ſo w něḱajkich knihach cźitaſche. Pódla grjekſkich knihow cźitaſche wón teź něḱotre ſpißy, kotrež běſche ßebi ſe židowſkeho kraja ßobu pſchinjeßł. Huſto běſche hižo ſpytał, ſo by ßo ſ Arwinom ſtowařſchik; tola tón běſche jeho krucźe wotpokaſał. Junu ßedźeſche Arwin pſched wjecźorom w ſahrodźe ſe ßwojimi nalutowanymi pjenjeſami. S wjeßelom a radoſcźu klinkotaſche ſ nimi. S wjetſcha běſche to wjecźor po ßwjatoku jeho najwjetſcha ſabawa, hdyž móżeſche ßebi ßwoje pjenjeſy pſcheliczicź. Tak cźini drje teź ḱóždy nahrabnik a ſkupak; tola hólzowe ſwjeßelenje nad ßwojim nalutowanym mějeſche nadobniſcheho podkložka.

Arwin runje liczeſche, hdyž jeho něḱajki zuni hłóß nježnje poſtrowi: „Měr budź ſ tobu!“ Poſtróżeny wobhladny ßo hólz, a ſchtó ſtejeſche pſched nim? Naſel to běſche, a jeho wobliczo kryjeſche njebjeſki měr. Wjeßele nad tym, ſo bě jeho ſamoženje rjenje rosroſtko, běſche wrota ḱ Arwinowej wutrobje wotewriło a ſ wjeßełym: „Budź mi witany!“ poſtrowi wón Armejna ſ ruku. Bórſy ßo wobaj žiwje rosrěczowaſchtaj. Arwin běſche wſchón ſwjeßeleny, ſo móże něḱomu ßwoje horjo, ßwoju minyłoſcź, ale teź ßwoju nadźiju na wumoženje ſ njewólniſtwa wupowjedacź. Hólz pak běſche bórſy pytnył, kak ḱhětſje běſche ßo Armejnowe mjeſwoczo pokhmuriło.

„Dwělujeſch ty nad tym, ſo ßo mi njeporadźi, mje a moju macź ſ njewólniſtwa wukupicź?“ woprascha ßo Arwin.

„Nad tym ja njedwěluju; wſchako twoju wutrajnoſcź ſnaju. Ale ſchto to tebi pomha! Ty romſke wobſtejnoſcźe hiſchcźe njeſnajeſch, lubſchi pſchecźelko. Wěriſch ty ßnano, ſo tebi Korwin dowoli, ſo ßměſch ßo ſaßo do Armoriki wróczicź? Dha ßo wulzy myliſch! Wſchitzy cźile ludźo jako naſch knjes dóńdu bórſy abo poſdźiſcho na proſcherſtwo. To woni derje ſnaja, a ßnano ßo to teź ſ Korwinom bórſy ſtanje. Potom dyrbja jeho jeho wußwobodźeni ſeźiwicź, kóždy po ßwojich mozach. Ty dyrbiſch potajkim w Romje woſtacź, njewólnik woſtanjeſch ßwoje žiwe dny, jenož ſo ßo cźi puta podlěſcha.“

„To mi wſchak niczo njeſchkodźi“, wotmolwi Arwin ſpěſchnje, „wſchako móżu potom ſe ßwojej maczerju hromadźe bycź. Potom budźemoj ßebi powjedacź wo naſchich ſtatokach a wo naſchim kraju, wo naſchim nanu a wo bratru, a ja chzu“, tak powjedaſche ſ woczichnjenym hłoßom dale, „ßwoju bróń wótſicź, jeli bychu ßo ßnano hdy ſbożownſche dny wróczike.“

„To rěka dny wjecźenja?“ wotmolwi Naſel nježnje.

„Haj, dny wjecźenja!“ To prajiwſchi Arwin poſkoczi. „Naſchi druidźa (měſchnizy) ßu nam ßlubili, ſo naß naſchi wěczni bohojo ſ wotroczkowſtwa wumožu! Dny wußwobodźenja nam ſeſkhadźeja. Potom chzemy rowy naſchich lubych ſ krwju hordych nadutych Romjanow pokrjepicź. Naſelo, ja wěm, hdźe je mój nan pokhowany, jeho row budźe cźerwjeniſchi, dyžli purpurna Korwinowa toga (= romſki płaſchcź).“

Arwin rěcźeſche ſe ſahorjenjom, ruku wupſcheſtrěwſchi, jako by hižo wjecźazy mjecź w njej dźeržał. Hdyž Arwin takle rěcźeſche, kryjeſche Naſelowe mjeſwoczo najluboſniſcha nježnoſcź. Dlěſchi cźaß na Arwina pohladawſchi, ſarěcźa wón ſ něḱajkim luboſnym hłoßom jandźelej podobny, takle: „Lubujcźe ßwojich njepſchecźelow, žohnujcźe tych, kotſiž waß ſakliwaju! Wodajcźe, dha budźe wam wodate! Boże ßłónczko ſeſkhadźa ſłym a pěknym, a Bóh ſcźele deſchcźik prawym a njeprawym!“ —

Na dobo wón mjelczeſche, ßam ḱ ßebi prajiwſchi: „To je ja njeho hiſchcźe pſche ſahe. Arwin ſpuſcheźa ßo hiſchcźe na ßwoje dźiwje mozy, wón póßelſtwo njeroſumi, kotrež luboſcź pſchipowjeda. Bóh jeho duſchu bjes dwěla hiſchcźe dobudźe.“ Wón ſtany, ſawali ßo do ßwojeho wokmjaneho kwicza a woteńdźe ſ potulenej hłowu.

Arwin hladaſche ſe ſpodźiwanjom dołho ja nim, ſdachu ßo jemu tola tamne ßłowa jako ſynki ſ zuſeho, njeſnateho kraja! „Wjecźicź ßo chzu!“ tak wołaſche hłóß w Arwinowej wutrobje, „wodajcźe!“ ſynczachu jemu Naſelowe ßłowa hiſchcźe dołho we wuſchomaj. Wón dźěſche lehnycź. Bórſy wobjima jeho ßłódke ſpanje. Wospjet wuhlada wón Naſela wo ßnje.

(Pokraczowanje.)

Dwaj europiſkaj pſchibohaj.

Mało ludźi je mjes ḱſcheſcźijanami, kotſiž ßebi, hdyž ßo wo pſchibohach a pſchibójſtwje rěcźi, hnydom myßlili njebychu daloko pſches morjo ḱ póhanam, ḱaź by tam jenicźzy to městno było, hdźež bójſke napominanje ſe Sinai: „Ty njedyrbiſch druhich Bohow měcź pſchi mni!“ by hiſchcźe ßwoju płacźiwoſcź měko. A tola teź naſch lud w ßwojich pſchiwěrach hiſchcźe něſchto pohanſke na ßebi njeße, a kóždy wot naß, na kotrymž dźiw noweho narodźenja pſches Bożu hnadu hiſchcźe dokonjany njeje, njeße niz jenož jeneho, ale wſchelakich pſchibohow w ßwojej wutrobje a wopruje jim, boji ßo jich, měſto teho ſo by ßo Boha wyſche wſcheho bojał, lubuje jich, měſto teho ſo by Boha wyſche wſcheho lubował, dowěri ßo jim, měſto teho ſo by ßo Bohu wſchón dowěrił; duž je jemu napominanje ſe Sinai runje tak nuſne, ḱaź iſralelſkim dźěczom w puſcźinje, ḱaź dźenßa hiſchcźe pohanam. Schtóž na tym dwěluje, poßłuchaj na hiſtoriju, kotraž je ßo pſched něhdźe ſchtyrzycźimi lětami w Hannoverſkej wßy podała.

Bur dawa pſches robocźana hromadu ſemje wot ßwojeje role wotwoſycź. Na dobo ſaklinknje pod dźěłaćerjowym łopaczom, a wón ſe ſemje dwaj ſłotej wuhrjeba, kotrejž pak ſtaj ßo ſćžornikoj, tola pak je póſnacź, ſo je to dobre ſłoto. Wjeßele je wulke. Wón k burej khwata a wo tym powjeda, ſchož je namakał. Tón bur pak je jedyn wot tych, kotſiž maja, hacž runje ßu kſcheſćžijenjo, potajnje we wutrobje jeneho pſchiboha ßedźo. Pola njeho rěkaſche wón mamon, a wón poſběže ſ dobom ßwój hłóß a praji: „Te pjenjeſy ßu twoje, pſchetož wone ßu ßo na twojej roli namakałe.“ Ale hlaj, tež w robocźanowej wutrobje ma ßwoje ßydło a hłóß, a praji: „Słoto je twoje! Tón bur je ſhubił njeje, teho dla tež žaneho prawa na nje nima!“ Bur a robocźan ßo ſwadźitaj, a temu ſłemu njepſchecźelej ßu durje wotewrjene. Prjedy běſchtaj bur a robocźan kaž bratraj w měrje hromadźe žiwaj byłoj, wot teho cźaßa dźetaj ßebi ſ pucźa, ßamo hdyž ßo w Božim domje ſeńdźetaj, ßo hněw njeſhubi, — a hdźež ßo hněw njeſhubi, tam wón pſchibywa. Duž ßo Božich ßłužbow ſdalujetaj, a jich zyłe duchowne žiwjenje je w ſtraſche wotemrjecź. To je tón ſły nje=pſchecźel nacžinił. Ale tón, kotryž njeje naſche njeßmjertne duſche ſe ſachodnym ßłěborom abo ſłotom, ale ſe ßwojej drohej krwju wukupił, dźěła ſ cźicha na wutrobje robocźana. Jeho ßwědomnje praji: „Te pjenjeſy twoje njejßu.“ Jeho ſtara mamonſka myßl chze je twjerdźe dźeržecź. Wón dźe k ßwojemu duchownemu, jemu wſchitko ſjewi, a ßwěrny duſchowpaſtyŕ, jako prawy ßobudźěłacźeŕ Boži, jemu cźiſcźe wocźi wotewri wo jeho hrěchu, a jako ßo jeho robocźan praſcheſche: „Schto mam cźinicź?“ wotmolwi duchowny: „K burej dyrbiſch hicź, jeho wo wodacźe proßycź, jemu jene teju ſłoteju dacź a jemu prajicź, ſo to druhe tež ſkhowacź njechaſch, ale ſo chzeſch jo ſa miſſionſtwo dacź; hdyž pak ßebi jo wón žada, ßy hotowy, jemu tež to druhe dacź.“ Wón tak cźinjeſche. Nětko ßebi myßliſch, ſo běſche nětko měr hotowy? Ale cźłowſka wutroba je khrobła a jara bojaſliwa — ſchtó móže ju dopósnacź? Cźěmna mróczakka lěha ßo na burowe wobliczo, jako wón robocźanowu rěcź ſaßłyſchi; měra połne pohladanje a luboſcźe połne ßłowa jeho ßwědomnje trjechja, ale njepſchecźelſki hłóß w nim woła: „To je hejchleŕſtwo.“ W jeho wutrobje ßo wari, a wón njeſamóže ani ruku k ſjednanju poſkicźicź, ani wot ſłoteho puſchcźicź. Duž tón robocźan w ſprawnym bratrowſkim ſmyßlenju rjekńe: „Proſch teho Knjeſa, ſo by tebi móz dał, jemu jo daricź.“ To ßłowo ſapſchimnje bura, wón cźuje wabjenje ßwojeho Boha. Ale tež tón ſły nje=pſchecźel ßo ſaßo hiba a nuts rěcźi: „Cźiniſch=li to, potom ßy hejchleŕ, pſchetož ty to ſ wutrobu njecźiniſch!“ A kónz jeho běďźenja je to rosßudźenje: Ty chzeſch pjenjeſy ſkhowacź a je poſdźiſcho khudym dacź. Po ſdaczu jeho ßwědomnje měr namaka. Ale tón, k kotremuž ßo hižo David modleſche: Cźěmnoſcź cźěmna pola tebje njeje! klapa w nozy tež wo burowe wutrobine durje, ſ nim woßebje rěcźi, ſo wón wot ßwojeho lěhwa ſtanje, na kolena padnje a woła: „Knježe, wumož mje wot mojeho ſłoteho! Božo, budź mi hrěſch=nikej hnadny!“ Potom dźe wón k temu robocźanej, jeho wo wodacźe proßy, a njedźelu dźetaj wobaj k ßwojemu duchownemu a jemu tej ſłotej pſchinjeßetaj. Prjedy běſchtaj jeju pſchibohaj byłoj, nětko ſtaj małej woporaj k dźakej ſa tu wulku hnadu. Wot teho cźaßa dźetaj wobaj jako bratraj temu jenemu wottyknjenemu kónzej napſchecźiwo, kotryž ſtaj nadźijomnje nětko dozpiłoj. Duchowny pak tej ſłotej miſſionſkemu towaŕſtwu póßła ſ tym napißmom: Dwaj europiſkaj pſchibohaj.

Dźiwny wobjed.

Lěto 1816 běſche ſa němſki kraj a woßebje Würtembergſku deſchcźowe lěto. Sso ſdaſche, kaž by ßłónczko ßwoje błyſchcźate wobliczo na pſchezo pſchikrycź chzyło. Khude žně ßo ani njeběchu pſchi mokrym wjedrje domoj khowacź mohłe, najwjazy wonkach na polu kónz wſa. Duž naſta wulka drohota, kajkaž była njeje, kaž dołho ludźo pomnichu. Hižo naſymu běſche tak mało khlěba a běrnow, ſo na wſchelakich měſtnach jabłuka ſ muku hromadźe pjecźechu, ſo bychu muku lutowali. Najwjetſchi ſkhodźenk dozpi drohota naleczo 1817. Tyßazy běchu ſadwělowanju bliſko. Wſchudźom po=kaſowachu ßo tydźeń a hórje ſcźěhwki hłoda we woßuchnjenju a powſchitkownej ßłaboſcźi cźěła a ßamo ludźo roſoma ſbychu, ſo móžeſche ßo ßmjercź, hdyž ſkónczńje pſchińdźe, jako ßame wumoženje ſ teho ſrudneho bycźa wobhladacź.

W tym lěcźe běſche we würtembergſkim měſcźe khuda wudowa ſ dźewjecź dźěcźimi žiwa. S njewuſtawazej dźěławoſcźu a ſlutni=woſcźu běſche dotal ßebje a ßwoje dźěcźi ſ cźeſcźu pſchenjeßła. Ale w tym cźaßu wſchědnje pſchibywazeje drohoty wona, kaž tyßazy druhich, ſkónczńje do tajkeje wuſkoſcźe pſchińdźe, ſo dyrbjeſche jene ranje ßwoje dźěcźi bjes ßnědanja woſtajicź a jim prajicź, ſo niczo wjazy nima a tež njewě, ſ wotkal by ſchto doſtała. To wſchak ßo dźěcźom wěricź njechaſche a jene praji: „Haj, macźi, cźeho dla njeńdźecźe k buram? Ja ßłyſchach, ſo ßu burjo, kotſiž maja hiſchcźe zyku bróżeń połnu žita.“ — „To móže bycź, moje dźěcźo“, wona wotmolwi, cźi pak niczo njedawaja. Wcźera hakle wot jeneho ßłyſchach, ſo niczo njeda, doniž kóžde ſornjatko roſcha njepłacźi.“ — „Ale“, druhe rjekny, „ja ßym tež ßłyſchało, ſo ſe Stuttgarta zyłe dónzy połne muki a khlěba do kraja won ſcźelu; cźeho dla ßebi my po niczo njekhodźimy?“ — „O dźěcźi“, dźeſche macź, „te pſchińdu tam na cźorny lěß, hdźež je nuſa najwjetſcha, jow pak niczo njepſchińdźe a teho dla ßo wot cźłowjekow niczo nadźecź njetrjebamy. Nam dyrbi Bóh pomhacź, hewak ßmy ſhubjeni. Teho dla wołajcźe ßo k njemu, ſo by ßo nad wami ßmilił.“ Duž běchu wone ſpokojom a roſeńdźechu ßo. Macź pak, kotraž do prjedy widźeſche, ſo budźe jim pſchipołdnju tak mało něſchto dacź móz kaž rano, pſchewinycź njemóżeſche: Staroſcź a ſtyſknoſcź ju pſchewſaſchtej a jej běſche kaž Hagarje w puſcźinje, jako bu ſe ßwojim ßynom Ismaelom wuhnata a pola Berſaby ßo ſabłudźi a žaneje wody wjazy w bleſchi njemějeſche. Tehdom rěka wo nej: „Wona połoži teho hólza pod jedyn ſchtom a woteńdźe a ßyny ßo naſdala napſchecźiwo njemu tak daloko jako něhdźe ſe ſchipom jedyn tſělicź móže, pſchetož wona dźeſche: „Ja njemóžu hladacź na wumrjecźe teho młodźenza. A ßyny ßo napſchecźiwo njemu, a poſběhny ßwój hłóß a płakaſche.“ Tak ßo tež tej wudowje dźěſche; wona njemóżeſche niczo hacž płakacź a ruzy łamacź.

Mjes tym bu pſchipołdnju, hdyž by hewak blido kryła. Na dobo, jako ßo žałoſcźo a ſadwělujo praſcheſche: „Schto ſapoczńu?“ w jejnym ſnutſkownym rěka: „Jeno kryj blido a daj Bohu ßo ſa wobjed ſtaracź!“ Tak wona cźinjeſche. Wona talerje na blido ſeſtaja a ſchłě próſdne, kajkež běchu. Potom wona dźěcźi ſawoła a praji: „Pójcźe, dźěcźi, wuſpěwajmy paczerje a ſeßydajmy ßo ſa blido!“ Dźěcźi, kotrež próſdne ſchłě widźachu a ßebi myßlicź nje=móżachu, kajki budźe to wobjed, ßo dźiwajo pſchińdźechu a kóžde ßo na ßwój błak ſtupi. Duž macź ruzy ſtykny a ſpěwaſche: „Pſchińcź, Knježe Jeſu, budź naſch hóſcź a požohnuj, ſchtož ßy nam wobradźił. Hamjeń.“ —

Tón ßamy dźeń rano běſche ſamożity, bohabojaſny bur we wßy, 4 hodźiny ſdalenej, ſ tym ſchpruchom wotucźił: „A Abraham rano ſahe ſtany“ a ta myßl, kotraž jemu pſchi tym pſchińdźe, běſche: „Hłód je nětko tak wulki. Kelko khudych ludźi budźe, hdyž dźeń ſaßwita, hłódnych wotucźicź a ßo praſchecź: Schto budźemy jěſcź? A ßnano ßu tež wudowy a ßyroty mjes nimi, kotſiž po khlěbje wołaja. Ty pak maſch muki a khlěba, butry a jejow doſcź. Ty dyrbiſch cźinicź kaž Abraham a ſahe ſtanycź a wot twojeho ſbytk=neho tym hłódnym něſchto pſchinjeſcź.“ — Wón ſtany, wſa měch, natyka do njeho muku, khlěb, butru a jeja a ſ nim woteńdźe. Hdźe dyrbjeſche jón njeſcź, drje njewjedźeſche, ale wón ßebi myßleſche: „Tón Knjes tebje hižo powjedźe, ſo na prawy błak pſchińdźeſch.“ Tak dźěſche wón ſe ßwojim měchom a khodźo hladaſche po wſchěch twarjenjach horje, hacž jeho njeby ſnutſkowny hłóß do teho abo druheho doma pokaſał. Ale wón niczo njeſaßłyſchi. Duž ßebi myßli: „Ssnano w bliżſchej wßy“, — a tam pſchiſchedſchi, ßo ſaßo roshladowa. Ale w nim wſchitko cźiſche woſta. Duž ſaßo myßli: „Ssnano w druhej wßy!“ a dale dźe. Měch pak ſapocźa po něcźim cźeźki bycź, ſo ßebi wón myßleſche: „Haj, hdy bych ja wjedźał, ſo mam jón tak daloko njeſcź, njebych tak wjele nuts na=tykał.“ Tola to ßo wjazy pſcheměnicź njehodźeſche a duž jón ſcźerpliwje dale njeßeſche a ſaßo pſches wjeß pſchińdźe. Skónczńje běſche hacž do měſta dóſchoł, ſ měſchcźanſkimi wrotami ſaſtupi a pocźa ßebi twarjenja wobhladowacź. Te pak běchu wſchitke wulke a rjane, ſo ßebi praji: „Haj, dyrbjała ßo hakle w tychle rjanych a wulkich nuſa ſapoczecź a we wſchěch druhich wßach, pſches kotrež ßy twój měch njeßł, njedyrbjała žana nuſa bycź?“ Tola lědy běſche nětotre krocźele ſchoł, duž rěkaſche w jeho ſnutſkownym: „Tam nuts!“ Wjeßely w tej nadźiji, ſo ßwoju wobcźežnoſcź ſkónczńje wotbudźe, wón ſaſtupi, a tón hłóß, kotryž běſche w ßebi ſaßłyſchał, jeho k durjam dowjedźe. Wón durje bjes klapanja wotewri, žonu ſ dźewjecź dźěcźimi ſe ſtyknjenymaj rukomaj wokoło blida ſtejecź wohlada, a hiſchcźe to ßłowo „Hamjeń!“ ſaßłyſchi. Pſchekhwatany wón měch dele ſtaji a ſnutſkownje hnuty rjekńe: „Jow wam tón Knjes něſchto k jědźi ſcźele!“ a tak khětſje ßo

ſaßo ſhubi, kaž běſche pſchiſchoł. Wón njewjedźeſche, ſchtó ta žona běſche a kak ſ tej ßwójbu ſtejeſche, a tón hłóß jemu wobßwědczi, ſo je Bóh tak měcź chzył. Wudowje ſ tymi dźewjecź dźěczimi njeſdaſche ßo wón, hacž runje běſche bur ſwoblekany, ßamy cźłowjek bycź, ale kaž jandźel ſ njebjeß póßłauy. Sswjata bojoſcź jej pſches duſchu pſcheńdźe, a ſawoſtaji njewuhaßliwy ſacźiſchcź wo ſkutkowanju ßmilneje ruki teho ſbóžnika nad nami a nad naſchim žiwjenjom.

Pjecź lět poſdźiſcho buſchtaj bur a wudowa ſaßo hromadźe wjedźenaj a ßo ſeſnaſchtaj. Duž ßo to hudancźko pſched jeju wocžomaj rosjaßni, a wonaj ßebi, kaž huſto ßo wohladaſchtaj, niž jenož na wulku nuſu w lěcźe 1817, ale tež na wjetſchu pomoz wot horkach pomyßliſchtaj, kotraž ßo kaž ßłónczko pſches mróczałki dobywa, hdyž my na njeho ßwoju nadźiju ſtajimy, kiž je prajił: „Wołaj ßo ke mni w cźaßu teje nuſy, dha chzu cźe wumóz.“

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Wulki kraßny wobras naſcheho njeſapomniteho wótcžinza Jmiſcha je wuſchoł. Wón je jara rjenje wutrjechjeny a płaczi jenož 1 hr. 25 np. To budźe rjana pycha w naſchich ßerbſkich domach. Lubi Sserbja! kupcźe ßebi tón rjany wobras! Wón dyrbjał w kóždym ßerbſkim domje widźecź bycź. To žada ßebi dźakownoſcź k naſchemu drohemu Jmiſchej, kotryž je ßwoje zyłe žiwjenje ważił na njeſpróznive prózowanje ſo naſch ßerbſki lud. Wobras je w Budyſchinje pola knjeſa Ssmolerja doſtacź, kaž tež pola redaktora naſcheho „Pomhaj Bóh“ (adreßa: Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz).

— Sańdźenu póndźelu wjecžor w 6 hodź. wotdźerža Łužiſke provinzialne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo ßwoju lětnu ſhromadźiſnu w Budyſchinje. Hdyž běſche měſtopſchedßyda direktorija knjes faraŕ ryczeŕ Jakub ſ Njeßwacźidła nutrnu modlitwu wuſpěwał, powita pſchedßyda knjes hamtſki hejtman dr. Hempel cźeſcźenych pſchitomnych, ſpominaſche ſ dźaknymi ßłowami na teju dweju ßobuſtawow direktorija, kotrejž ſtaj w ſańdźenym lěcźe wumrjeloj. To ſtaj naſch wótcžinz knjes faraŕ D. Jmiſch, kotryž je 31 lět ſ měſtopſchedßydu był, a knjes ſchulſki radźicźel Rabiz, kotryž běſche ſ pokładnikom. Lětnu rosprawu poda knjes faraŕ Häbler. S rosprawy ſ krótka naſpomnimy, ſo je wodźeŕſtwo Marcźineho wuſtawa w Budyſchinje, kotrež mějeſche tež naſch luby Jmiſch, dobrocźiwje knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller na ßo wſał. Wón ſpomni na žohnowane ſkutkowanje naſcheho ßerbſkeho lutherſkeho knihowneho towaŕſtwa, kotrež dobre pobožne knihe w naſchim ludu rosſchěrja. Sliczbowanje na 1896 a 1897 cźitaſche nowy knjes pokładnik rěczník Sachſa. Sliczbowanje bu ſa prawe póſnate. Na to dźerżeſche nam knjes diakonus Dr. Kölcź kraßny pſchednoſchk wo „evangelſkich dźěłacźeŕſkich towaŕſtwach.“ Wón, kiž ßam wulke evangelſke dźěłacźeŕſke towaŕſtwo w Draždźanach nawjeduje, ſtaji ßebi w pſchednoſchku to praſchenje „Schto ßmy my?“ a wotmolwi ßebi we wukoženju: 1. ludźo, kotſiž pſched krótkim hiſchcźe njeběchu; 2. ludźo, kotſiž bychu dawno hižo bycź dyrbjeli; 3. ludźo, kotſiž Bohu dźakowano nětko ſkutkuja a 4. ludźo, kotſiž maja hiſchcźe wjele dokonjecź. Na kónzu ßwojeho pſchednoſchka napominaſche knjes rěczník ßo ſ tym praſchenjom ſabjeracź, hacž njebychu ßo tež w naſchej Łužizy tajke dźěłacźeŕſke towaŕſtwa ſakładacź hodźiłe, dokelž ßu wone najlěpſcha bróń pſchecźiwo njepſchecźelſkim žołmam ſozialdemokratow. Wulzy ſwjeßelaze je, ſo ßo wubjerny pſchednoſchk do cźiſchcźa poda, a ſo móża ßo na tele waſchnje te kraßne myßle do luda rosſchěricź. Pſchetož wuſnacź ßo dyrbi, ſo běſche ſhromadźiſna hubjenje wopytana, hdyž na ważnoſcź wězy ßameje dźiwamy. Woßebje móżeſche ßo wocžakowacź, ſo by jich wjazy ſ pſchekupſkeho a pſchemyßłoweho ſchtanta pſchiſchło, dokelž dyrbjeſchejich pſchedmjet pſchednoſchka na prěnim měſtnje jimacź.

— W bliżſchim cźaßu tež druha komora nowemu ſakonjej wo wobßadźenju duchownſkich měſtnow, kotryž je loni ſynoda wuradźiła a pſchiwſała, pſchihłoßuje, hdyž je prěnja komora njedawno ßwoju pſchesjenoſcź wuprajiła. Po tym nowym ſakonju budźe zyrkwina wyſchnoſcź prěnje 5 měſtnow, kotrež ßo wuprózdnja, ßama bjes wólby zyrkwinſkeho prjódkſtejeŕſtwa wobßadźicź. Tajke wobßadźenje pak ßmě ßo ſa 30 lět jenož junkrócź ſtacź. Hdyž ßo po tajkim měſtno do 30 lět ſaßo wuprózdni, ma ßo po ſtarym waſchnju wobßadźicź, ſo kollator tſjóch poruczi, a zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo jeneho ſ nich wuſwoli.

— Towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo w Sakſkej je ſaßo leczaze łopjeno wudało ſa kollektu, kotraž ma ßo 1. pokutny dźeń ſběracź. Tole łopjeno ßo tež w ßerbſkej rěczi wuda. To je wěſcźe jara hódne, ſo pſchedßydſtwo na naſche ßerbſke woßady dźiwa; w tym ſjewi ßo rjane pſchipóſnacźe, ſo ßu ßo ßerbſke woßady ſ bohatym pſchinoſchkom pſchi kollekcźe wobdźěliłe. Ważmy ßebi tu cźeſcź a ſdźerżmy ju ßebi ſ tym, ſo ſaßo bohaty dar woprujemy ſa ßwjaty ſkutk ſnutskowneho mißionſtwa.

— Woßma lětna rosprawa Bethlehemſkeho wuſtawa w Delnjej Wjaſońzy je wuſchła. My ßmy w ſańdźenym lěcźe roshlad podali wo tym žohnowanym wuſtawje, w kotrymž hubjene a khorowate dźěcźi khudych ſtarſchich lětny pſchebytk k ßwojemu wocžerſtwjenju a poßylnjenju namakaja. Wuſtaw je w lěcźe 1897 ſaßo 119 dźěcźom tu wulku dobrotu wopokaſacź mohł. W twarjenju ßamym dyrbi ßo pſchetwarjenje maßiwny ſkhód a pſchitwar k polnju cźinicź. W naleczu budźe ſ Božej pomozu wſchitko dokonjane, a wuſtaw budźe hiſchcźe lěpje ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnicź móz.

Jeſußowy krwawny pót.

Hłóß: Po krótkim bědźenju.
Luk. 22, 44.

Pój duſcha k wolijowej horje
A ſe ſpodźiwanjom pohladaj,
Kak Jeſuß w modlenju ßo hori,
To ßwojim hrěcham winu daj!
Wopomń, ſchto Jeſuß cźini wſcho,
Krej pocźi ßo, krej pocźi ßo.

Sjew. Jan. 14, 19. 20.
Koh' widźu ja tu na jěſorje,
Ssej barbi draſtu cźerwjenu?
Koh' ßłyſchu ja ßo k Bohu wołacź?
Schtó bědźi ßo tu ſe ßmjercźu?
Ssy ty to luby Jeſußo?
Schtó je cźi tole cźinił wſcho?

2 Mójſ. 17, 6.
Je Mójſaßa kij, kiž cźe bije?
Schto tajku cźežu noßycź maſch,
So ßo tak woda ſ tebje lije
A krwawny pót ßo pocźicź daſch?
O to ßu moje hrěchi wſchě,
So ßo tak ſtyſknje pocźeſche.

Haj tutón pót tón wobßwědczuje,
Schto naczinił ßym tebi ja,
A tuta krej tež pokaſuje,
Kak maſch ty cźežke cźerpjenja;
Te moje cźežke ſhrěſchenja,
Te ßu, kiž ſtyſk cźi naczinja.

Daj, ſo by twoja kóżda kapka
Mi na wutrobu kapała,
A wokſchewk mi do duſche ßak'ła
Niz tuta ſtudźeń ſaprah'ła,
Hdyž hrěchow cźeża cźiſchcźi mje,
A wſchitka móz mi ſahinje.

Hdyž junu ßo we ßmjercźi pocźu,
Chzył mi dacź twój pót k wužitku;
Hdyž bědźu ßo, do rowa krocźu,
Njech ſ twojej krwju ßo poßylnju;
S tej póńdu ſbóżny ſe ßwěta,
To je mój troſcht a nadźija. Ernſt Helaß.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 777 hr 35 np. Dale ßu ſkładowali:
kk. wucźeŕ Rěſak we Wotrowje 5 hr; wucźeŕ Smij w Sdźěrje 3 hr; ſ Khwacźiz 38 hr, a to: Kuſchka, Piwarz, Lipka, Meltka, Krawz, Scholta a Iſrael po 1 hr., wucźerjej Wicź-s a Rybak a Khwacźiczanſke ßerbſke towaŕſtwo po 10 hr., Prósk 20 np., Lowka 50 np. a Nowak 30 np.; Madlena Kwerſerowa w Budyſchinje 50 np.; dr. E. Muka, wyſchi gymn. wucźeŕ w Freibergu 50 hr.; jedyn ßobuſtaw jubilejneho wubjerka 3. pſchinoſchk 10 hr, (1.—3 hrom 50 hr.); nekotſi Sserbja ſ Jiłoz pſches g. p. Gruhla 3 hr. 30 np.; — Hromadźe 887 hr. 15 np.

Mjena daricźelow a jich darow ßo poſdźiſcho woßebje wocźiſchcźa a ßo kralej pſchepodadźa.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 10.
6. měrza



Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Reminiscere.

Jes. 54, 7—10.

To je kraßne ßłowo nascheho Boha: „Skerje budźa hory ßo hnucz a hórki ßo wróczicz, ale moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróczicz!“ To je ßłowo, kotrež sahojazu žałbu do hłubokich ranow naschich wutrobow dawa. Tajke ßłowo je nam wschitkim jara nusne. Hdyž mamy ßnano dźenßa hischcze wjeßelu wutrobu, schtó wě, kak bórsy ßo nasche wjeßele do srudoby pschewobroczi; hdyž tež hischcze dźenßa wschě kubła, kiž człowjeka na semi wobsbožuja, mamy, schtó nam sa to rukuje, so my je tež wobkhowamy? Teho dla je to dźenßa a jutsje a sa wschě czaßy nam jara dobre, so Knjesowe ßłowo ßebi k wutrobje wosmjemy: moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróczicz. Druhdy drje ßo nam sda, kaž by Bóh tón Knjes k nam rjekł: Ja ßym cze mału khwilu wopuschcził; haj druhdy je czaß nusy niz jenož mała khwila, ale wón traje dołhe hodźiny a dny; ale hacz runjez nascha žaloscz wulka je a nascha tyschnoscz dołho traje, tón Knjes dawa ßwojemu hnadnemu ßłónzu nam bórsy saßo ßwěczicz a praji k nam: s wulkej ßmilnosczu chzu ja cze shromadźicz. Dopomńcze ßo na tamnu mału khwilu, hdźez nasch Knjes a sbóžnik na kschižu wißajo pschi najwjetschich bolosczach k Bohu ßo wołacz dyrbjesche: Mój Božo, mój Božo, czeho dla ßy ty mje wopuschcził! Tehdy běsche Boże wótzne wobliczo pod wulkim hněwom psched nim potajene, ale jeho kschiž a czwila ßo pschewobroczi do ßmilenja Božeho, s kotrymž je jeho se wscheho stysku wsał a saßo pschijał do ßwojeje kraßnosczе na ßwoju prawizu. Dopomńcze ßo też, kaž tón Knjes a sbóžnik kananejsku žónsku mału khwilu njeje wußłyschał, ale na poßledk je jej s wulkej ßmilnosczu pomhał; tak też Bóh naß jenož teho dla mału khwilu wopuschczi, so bychmy jeho wulku ßmilnosczu czim bóle spósnali. Człowjek w sbožu husto sapomni, njebjeskemu dawarjej sa wschě dary ßo dźakowacz; teho dla wosmje tón Knjes tebi twoje sbožo a wopuschczi tebje po sdaczu, woprawdźe pak teho dla, so by tebi ßwoju wulku ßmilnosczu wopokasał a tebje wjele sbožownischeho dyžli prjedy sczinił. Tón Knjes to pschezo derje s tobu myßli, hacz runjez wón praji: ja ßym ßwoje wobliczo wokomiknjenje teho hněwa khwilu psched tobu potajił.

Wschitkim ßwojim pschecziwnikam steji tón Knjes napschecziwo; wón sapłaczi jim po jich słószach a schtrafuje jich se ßwojim hněwom. Hacz runjez wón pak tebi khorosczu sa twoje hrěchi pschipószczele, a ty w twojich bolosczach schtrafu a hněwa njebjeskeho ßudnika spósnajesch, tola jeho hnada wot tebje hischcze njeje ßo wróczika, wón chze tebje wjele bóle jenož nawabicz, so by spósnał, w czimž ßy hrěschił, kak daloko ßy ßo wot njeho sabłudźił, kak wjele masch saßo wurunacz; wón drje tebje pokhosta, ale jenož, dokelž ma cze lubo. S wěczнej hnadu chzu ßo na tebi ßmilicz, praji tón Knjes, twój wumožnik. Runje tehdy, hdyž Boża schtrafa je na tebje pschischła a Boże domapytanje je tebje k pokucze wjedło, ßy ty dostojnischi wěczneje hnady, dyžli prjedy w twojich hrěchach. Hacz runje tón

Knjes maku khwilu hněwa tebje schtrafuje, jeho hnada pak ßo wot tebje njewróćźi, ně, wona ßo tebi potom cźim jaßnischo ßwěćźi, a wotcźehnje tebje wot hrěschenja, a wjedźe tebje k roskaćźu a k pokućźe, k žiwjenju a k sbóžnoscźi. Duž ßwěru na to pokedźbuj, kak tón Knjes tebje też w njesbožu a domapytanju k ßebi woła, kak wón tebje nihdy njewopuschćźi, a kak masch ty, kiž ßy jeho wopuschćźił, k njemu ßo wróćźićź.

Kajkežkuliž nětk twoje pschichodne žiwjenje też budźe, pak wjeßele, pak srudoba, woboje masch s dźakownoscźu wot teho Knjesa bracź. Hacž runjež najwjetscha srudoba na tebje cźaka, njewopuschćź teho Knjesa, ale ßo dowěř jeho ßłowu: Skerje budźa hory ßo hnućź a hórki ßo wróćźićź, ale moja hnada njedyrbi ßo wot tebje wróćźićź, a tón ßlub mojeho měra njebudźe ßo wot tebje prjećź hnućź. Tón Knjes budźe ßo nad tebi ßmilićź. Teho dla khwal ßo też teje srudoby a pytaj teho Knjesa, kiž tebje woła; měj twjerde dowěrjenje k njemu; wón, tón ßmilny, kotrehož hnada wot naß ßo njewróćźi, kotrehož ßlub teho měra měcźnje traje, budźe wscho derje cźinićź. Haj,

Wón s troschtom khwilu cźaka,
Sso s molom njesjewi,
Na prawu schtundu łaka,
Hdyž pomoź wudźěli.
Wón druhdy s tobu cźini,
Kaž by cźe sapomnił
A w twojej hrěschnej winje
Cźe zyle sastorcźił.

Dha pak ßo budźe podacź,
Hdyž jemu ßwěrny ßy,
So budźe hrěchi wodacź,
Cźe wumóź se srudźby,
Kónz cźinićź wobcźežnoscźe,
Dacź troschtnu wutrobu,
A pomhacź se wschej' słóscźe,
Kotruž ßy wustaw tu.

Hamjeń. Henczźka-Wochožanski.

Romski njewólnik.

(Pokracźowanje.)

III.

Arwinowu porjadnoscź a sprózniwoscź spósnachu ßo wě też bórsy jeho nahladowarjo. Schtož drusy bojoscźe dla cźinjachu, to mějesche Arwin sa ßwoju cźescź. So je spjecźowanje bjese wscheho wužitka, běsche wón wot wscheho spocźatka spósnał. To sakhowa jeho psched ßwarom a psched khostanjom, a tak běsche sa njeho njewólnistwo tak někak snjeßomne. Pohoncź dwěkoleßateho wosa, s kotrymž Korwin wujěsdźowasche, běsche wumrjeł. Korwinowy dwórny mischtr postaji Arwina na jeho městno. Wschitzy popschachu Arwinej tole sboże. Arwin mějesche nětko ßwojeho knjesa pschi jeho wulětach pschewodźecź, a wyschsche sastojúnstwo wobradźi jemu też někotry pjenjes.

Pschebywanje na wßy njeběsche Korwinej to wobradźiło, cźehož běsche ßo nadźał. Měscźanski ropot, hoscźiny, wscha pycha běsche ßo jemu wostudźiło. Wón běsche ßo wscheho na cźaß sdalował. Wotměnjenje dyrbjesche jeho s noha wabićź. So by tole dozpił, běsche wón mnohe ßrědki naložił. Tak běsche w ßwojim hrodźe jenu stwu sarjadował, kotruž wón „stwu khudeho“ mjenowasche. Město swucźeneje pychi běsche tu jenož zyle jednora domjaza nadoba. Město drohotneje papjerje běchu na scźěnach ßłomjane plecźenja powjeßnjene. Tu wo „jstwje khudeho“ běsche Korwin na cźaß s jeniczźkim njewólnikom žiwy. Na drjewjanym stólczźku ßedźo jědźische wón najjednorische jědźe s korjeschkow a wschelakich płodow. Tola tajke dobrowólnje napołożene tradanja móžesche Korwin jenož krótki cźaß wucźerpicź. Žiwjenje na wßy ßo jemu bórsy wostudźi, a tak dha junu dopołdnja pschikasa, so ßo saßo do Roma wróćźi.

Arwin ßo nad tajkej pschikasni sradowasche. Móžesche tola nětko saßo se ßwojej macźerju jedyn a tón ßamy powětr dychacź. Bórsy po datej pschikasni nastaji ßo dołhi cźah na pucź do Roma. Psched wjecźorom běchu blisko psched Romom a bližachu ßo Appiskej drósy. Tale kraßna dróha, pokryta s wurěsanymi stołpami a pomnikami, wobkłódźena wot rjanych, wulkoliscźatych schtomow, běsche skhadźowanka wschěch woßebnych romskich ludźi. Wobohacźeni senatorojo, romszy rycźerjo, wußwobodźeni njewólnizy, khěžorowi lubuschzy a tajzy, kotsiž běchu ßebi namrělstwo s lescźu naběhali: wschitzy cźile wukhodźowachu ßo tu w pißanej měscheńzy. Arwin to hižo snajesche, a njemějesche sa prózy hódno, so by na to kedźbował. Na dobo sastachu jěsdni s prědka cźaha, a też Arwin dyrbjesche se ßwojimaj koleßomaj sastacź, na kotrymajž běsche ßo Korwin lěnje wupschestrěł. Dołhi cźah pschińdźe s bliska pódla nich nimo. Běsche to Metella, sestarjena knjeni, po wschěm Romje psches ßwoju pyschnoscź, ale też psches ßwoju ßurowoscź snata. Wona ßedźesche na kraßnych noßydłach; jeje łóhcź bèsche na kraßnje wuschity hłowacźk seprèny. Psched njej khwataschtaj dwaj afrikanskaj běžerjej, wopaßanaj s paßom se ßněhběłeho płatu, a na rukomaj se ßlěbornymi rjecźaskami. Pódla noßydłow jěchasche młody njewólnik, woprawdźe rjany cźłowjek, w ruzy pschedßłónczźnik s pawowych pjerow džeržo. Sa nim džěschtaj druhaj, kóždy w rukomaj stólczźk sa Matellinej nosy njeßo. Běschtej to mischtrskej džěle wurěsowarskeho a słótnikarskeho džěła. Na kónzu pschińdźe něhdźe sto njewólnikow.

Arwin puschći cźah nimo, wulzy na njón kedźbujo. Numidiszy jěsdni jěchachu dale, a młody Kelta chzysche runje ßwojimaj mulomaj snamjo sahwisdnycź, so matej dale hicź, hdyž wón wótry kschik saßłysscha, wschu jeho kedźbliwoscź wubłudźazy. Arwin njeběsche se ßwojim dwěkoleßatym wosom hischcźe wotjěł. Wón ßo roshlada. S Metellinej cźrjódy, hižo trochu sdalenej, běsche žónska s wupschestrjenymaj rukomaj na drohu wustupiła.

„Macźe, moja macźe!“ sawoła hólz s wjeßelymi stróżelemi, woteschzy s rukow shubiwschi. Mulej běžeschtaj spěschnje dale. Podarmo prózowasche ßo Arwin, so by woteschzy saßo shrabnył a mulej wobknježił. Skónczźnje skoczi wón s wosa. Tola mulej njemóžesche sadźeržecź. Wonaj hanjeschtaj dale. Nětko ßo saßo na ßwoju macź dopomniwschi, ßo sa njej roshladowasche. Ta luba dusscha běsche ßo bjes dwěła hižo daloko sdalika. Wón běžesche skoku na sad, hdźež běsche ju wuhladał. Tola jenož pomałku pschińdźe wón dale. Jěsdni, wosy, pěschi pschińdźechu jemu napschecźiwo. Wón pschedobu ßu wschudźom. Někotsi jemu s kschudom na khribjet naßmolichu, někotre poklecźe dyrbjesche wußłyschecź; wón pak na wscho to njekedźbowasche.

Arwin pscheběža stonajo zyku Appisku drohu. Tola podarmo. Cźah běsche ßo bjes dwěła něhdźe s boka do Roma wróćźił. Sadwělowanje saja Arwina. Njestroschtny stejesche wón psched wrotami hłowneho města. Skónczźnje ßo wón saßo shraba. Wón ßebi s cźicha pschemyßli, so je tola nětkole s molom lóžo sa njeho, macź nadeńcź; wschako wjedźische, hdźe ma ju pytacź. Hischcźe njeběsche ßo rosßudźił, hdyž ßo jemu běžeć, wot Korwina póßłany, bližesche. Tón wsa jeho ßobu. Njedaloko sa wrotami stejesche Korwinowy wós. Tu běchu ludźo mulow sadźerželi. Korwin njepohlada runje pschecźelniwje na Arwina, na woteschzy pokasawschi. Arwin wsa jej do tschepotateju rukow. Korwinowy cźah cźehnische w starym rjedźe dale. Arwin myßlesche ßebi jenož na ßwoju macź.

Lědma běchu Korwinowy hród naschli a Korwin bě s wosa wuléśł, hdyž hižo jenemu njewólnikej pokiwny. Arwin njewocźakowasche niczo woßebneho. Sa někotre wokomiki wróćźi ßo tamny njewólnik s naprawu, kotrejž widliczźki narjeknychu a kotraž ßo cźasćźischo pschi khostanjach nałožowasche. Arwin se stróżelemi sakschicźi.

„Haj, wschak haj! bratsiko!“ rjekny khostać, „ßy ßo dołho pěknje měł! Dźenß pak jim njewucźeknjesch! Teho ßo sawěscźe nadźał njejßy.“

Mjes tym, so khostać ßwoje pschihoty scźini, stejesche Arwin němy psched nim. Khostać s nowa sarěcźa: „Poßłuchaj, bratsiko, nasch knjes je tebi bjes dwěła jara pschikhileny; ty móżesch ßo jemu podźakowacź! To ßo s tobu troschku žortuje, druheho pak bu rybam do hata schwiknył.“

To prajiwschi, běsche widliczźki Arwinej na wutrobno a na ramjeni położił, a potom ruzy na dwě drjewje pschiwjasał. Drjewje

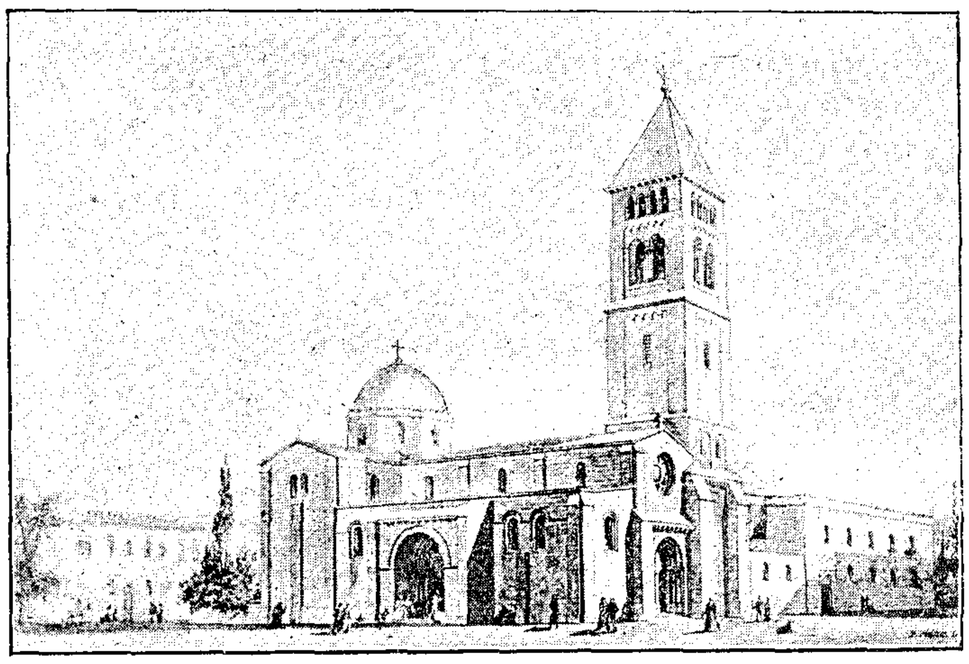
pak ſcźeže na wyßoki ſtołp. Tak wißaſche hólz mjes njebjom a ſemju. Někotre wokomiki ßebi ßwój ſkutk wobhladawſchi, rjekny khoſtař wußměſchujo: „Ty maſch ßo woprawdźe rjenje; bórſy ßo nóz nakhili, a dokelž ßy njebju bliže, dha móżeſch hwězdy ſtudowacź.“ Hiſchcźe někajke wußměchowaze ſnamjo k božemje prajenju machajo khoſtař woteńdźe.

Ani ſe ßłowczźkom wón njepſcheradźi hórku boloſcź, kotraž w jeho wutrobje žeriſche. S myßlemi běſche wón pſchi macźeri. Nětko běſche ßo wjeczor nakhilił; to běchu hewak jeho ßwobodne hodźiny. Njeby-li nětkole trjebał tak wonjeczźeſcźowaze khoſtanje wuczźerpicź, dha by wón ſawěſcźe ſa ßwojej macźerju ßlědźił. Metelliny dom wón ſnajeſche; wón by Norwu hižo nadeſchoł, jeli ſo by jenož mohł. Bjes dwěla wona jeho wočźakowaſche. Skónczńje móżeſche ßebi myßlicź, ſo je wón na nju ſabył, ſo je wón njedźakowny ßyn. Tale myßl jeho woßebje krjudowaſche. Wón ßo na wſchě móżne waſchnja prózowaſche, ſo by ßo ſe ßwojich putow wußwobodźił, tola wſcho běſche podarmo. Khoſtař běſche ßwój nadawk derje wukonjał. Do myßlow ponurjeny hladaſche horje k njebjeſkim hwězdam. Hodźinu dołho drje Arwin hižo cźerpjeſche, hdyž bojaſliwy hłóß ſ cźicha „Arwin“ ſaſchepota. Wón to njewußłyſcha. Hdyž pak ßo mjeno někotre ras a wótſiſcho wospjetowaſche, dha ßo wón poſtróži. Wón poßłuchaſche: wón ßo njemyleſche! Tak luboſnje klinczźeſche jenož macźerny hłóß. Sſo roshladawſchi wuhlada žónſku.

„Macźe!“ ſawoła wón, a chžyſche dele ſkoczźicź, ſo by ßwoju lubu macź wobjimał. Wbohi běſche ſapomnił, ſo je ſputany.

Dyrbju tebi wo dźěcźazej ſbožownoſcźi powjedacź, kotrež ſa lěto ßwoju lubowanu macź ſaßo wohlada? a wo macźerńej ſbožownoſcźi, kotraž móże ßwojeho ßyna ſaßo k wutrobnje pſchitłóczźicź! To cźłowjek njeſamóże wupißacź. W tajkich ßwjatoczńych wokomikach hladaja Boži jandźeljo ſ njebjeß dele, a ſapißuja do knihow wjeßela jeniczźke ßłowczźko: „ſaßowidźenje!“

Norwa wokoſcha Arwinowej noſy a pokrjepi jej ſe ßwojimi ßylſami. Wjele wonaj njerěczźeſchtaj. Najwjetſcha radoſcź a najwulkotniſche wjeßele ßłowow njenadeńdźetej. Wonaj ronjeſchtaj ßylſy wjeßeloſcźe, a to ßu najdrohotniſche pacźerje, kotrež Bóh tež khudemu darmo ſkicźi.



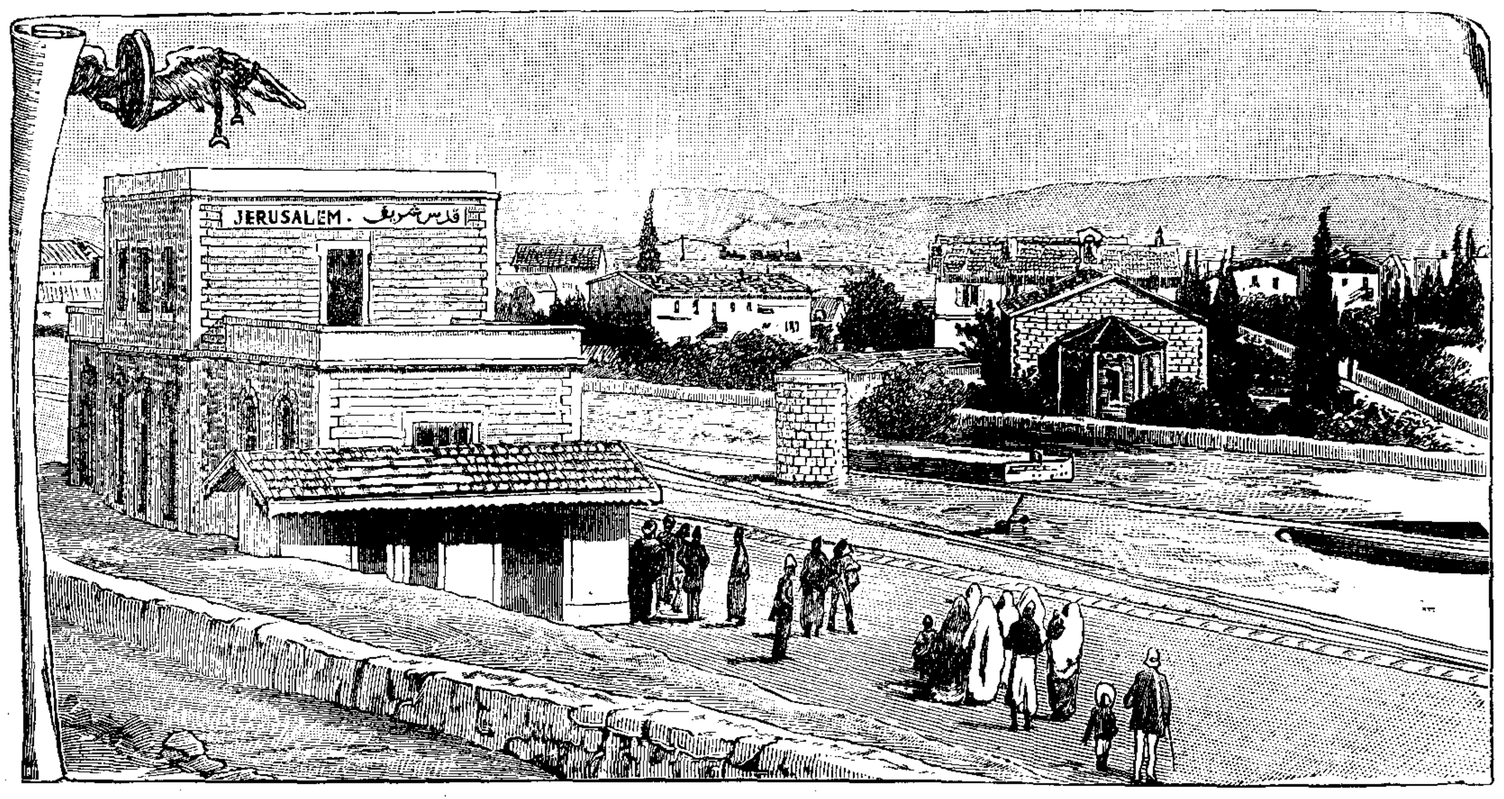
Arwin ſkónczi mjelczźenje najprjedy. Schto njeby ßebi macź wſcho myßlicź mohła, wuhladawſchi, ſo je wón takle pokhoſtany? Njedyrbjeſche ßebi wona teho dla najwſchelakoriſche myßle cźinicź? Wón wupowjeda jej teho dla ſ woprědka, ſchto běſche ßo dźenża wſcho podało, ſo je jenož luboſcź k njej ſ pſchicźinu, ſo je ßo jemu wob lěto prěni ras khoſtanje napołożiło. Norwa podwoji ßwoje luboſnoſcźe; wſchako běſche wona ſ pſchicźinu tajkich cźwilow.

Hdyž běchu ßo cźucźa ſwěrowałe, powjedaſchtaj wonaj ßebi dale. Zyle nadrobnje dyrbjeſche Arwin powjedacź, kak běſche ßo jemu hacź dotal ſeſchło. Husto myleſche jeho macź. Wón dyrbjeſche wſchelake podawki dwójzy, ßamo trójzy powjedacź; wſchako chžyſche Norwa wſcho wjedźecź. A pſchi tym wußłyſcha wón wot macźerje někotre ßłowa wjeßela, někotre ßłowa ßobuželnoſcźe. Arwin pak tež chžyſche wjedźicź, kak je ßo lubej macźeri ſeſchło. Nětko dyrbjeſche Norwa powjedacź. Jeje ßłowa wubudźichu hórke ſdychowanja, a ßyn bórſy ſpóſna, ſo je jeho dóút pſchezo hiſchcźe ſbožowny pornjo macźeri.

(Pokracźowanje.)

Naſchej wobraſaj.

Na bibliſkich pucźach khodźicź móż, je wěſcźe žadanje, kotrež jich wjele kſcheſcźijanow we wutrobje noſcha. Tole žadanje pak móże ßo nětko lóžo dyžli prjedy dopjelnicź, dokelž ßo wſchelaka ſkładnoſcź poſkicźuje w naſchim cźaßu do ßwjateho kraja pucźowacź. Pſchi tym wſchěm wſchak je dźenża hiſchcźe mnohim njemóżne, to daloke pucźowanje cźinicź a te měſtna ßebi wobhladacź, kotrež ßu pſches wulke ſkutki Boże na pſchezo wopomnjecźa hódne a ßwjate. So by ßo tajkim po móżnoſcźi żiwy wobras ßwjateho kraja a ßwjatych měſtnow podał, k temu maja wopißanja tych pucźowanjow ßłużicź, kotrež ßu ßo do Paläſtiny a do Jeruſalema cźiniłe. Mjes tymi knihemi ma woßebitu ważnoſcź wot Ninka ſpißana kniha: „Na bibliſkich pucźach“, kotraž je hižo w pjatym nakładźe wuſchła. Ta kniha płacźi w kraßnym ſwjaſanju 10 hriwnow. Pſchi ßwojim dobrym pobożnym wopſchijecźu, kaž tež pſches ßwoje ſwonkowne wuhotowanje a kraßne wobrazy hodźi ßo jara derje ſa hódny dar ſa pacźerſke dźěcźi. Měſto wſcheho daliſcheho porucźenja podamy lubym cźitarjam ſ dwěmaj wobraſomaj ſ tych knihow krótki wotdźěl, ſapočźatk dźewjateho ſtawa: „W Jeruſalemje, powſchitkowne“: My ßmy w Jeruſalemje, w „měſcźe měra“, wot Arabiſkich El Kuds, „ßwjate“ mjenowane. Žane měſto po wſchěm ßwěcźe njeje tak wyßoke hnadne ſjewjenja, tak kraßne ſkutki Božeje luboſcźe wohladało wot teho dnja, na kotrymž bě prěni krócź w bibliji pomjenowane (1 Mój. 14, 18—20) hacź k tej hodźinje, hdźež Jeſuß Khryſtus, naſch ſbóżnik, tam wumrje a horjeſtany. Wot Morija a Golgatha ßwěcźi ßo jaßnoſcź ßmilneje luboſcźe Božeje pſche wſchě kraje a ludy ſemje. Žane měſto pak njeje tak žałoſtnych wotßudow pſchecźerpiło, kaž Jeruſalem. Žane měſto po zykej ſemi njebu tak husto wobłěhane — 32 krócź — a tak husto wupuſcźene, kaž Jeruſalem. Najžałoßniſche pak běchu te podawki, kotrež mějeſche to měſto pſchecźerpicź, hdyž bu wupuſcźene pſches romſkeho wójwodu Tita.



Druhe ßławne měſta maja husto doſcź ßwoju ważnoſcź pſches ßwoju leżomnoſcź, ſo na pſchikład leża pſchi rěkach a morjach a pſchi ważnych wobkhodnych drohach, abo ſo ßu w płódnej wokolinje a ſo w njej pſchekupſtwo a pſchemyßło a rjemjeßlniſtwo kcźěja. — Jeruſalem, tole ßławne měſto bje wſchěmi měſtami zykeho ßwěta, wot teho wſcheho niczo nima. Ssamotne w puſcźinje, na twjerdej ſkali natwarjene, bjes bohatych ſahonow, bjes rěki, ſdalene wot wobkhadnych drohow, ma ßo wone ſa ßwoju ważnoſcź a ßławnoſcź ßamym druhim pſchicźinam dźakowacź hacź wſchitke druhe wulke měſta ßwěta. Wone je ßławne ßwětne měſto jeniczźy · pſches te ßwět pſchewinjaze ſjewjenja Boże, kotrež ßu ßo w nim ſtałe a kotrež ßu ſ njeho pſches zyły ßwět pſcheſchłe. Bjes druheje

wažnoſcźe je Jeruſalem dźenſa hiſchcźe to wulke ſwjate měſto, dokelž jemu jeho ſchtyri tyſſaz lětna hiſtorija pola židow, kſcheſcźijanow a muhamedanſkich woſebiteje wažnoſcźe ſpožcźi.

Žane měſto ſwěta tež w běhu lětſtotetkow telko rumſkich a twarſkich pſcheměnjenjow měło njeje, kaž Jeruſalem. Wone njebuchu jenož domy a hrody ſ templom wot ſałožka wupuſcźene, ſaſo natwarjene a ſ nowa wupuſcźene, ale tež zyłe hórki, na kotrychž měſto leżeſche, ſu wotnoſchene a doły wupjelnjene, ſo hiſchcźe dźenſa wjele měſtnow a drohow na wyſſokich ſaſypkach leži, a ſo dyrbiſch huſto 40 a 70 ſtopow hłuboko pſches rospadanki a ſemju pſchehrjebacź, prjedy hacź na prjedawſchi ſałožk dóńdźeſch.

Pſchi tychle wobſtejnoſcźach wſchak ſo ſamo ſměſchne ſda, hdyž tebje abeſſynſki mnich w Jeruſalemje zyle dowěrliwy k cźernjam dowjedźe, w kotrychž je pjecźa boran wiſſał, kotrehož dyrbjeſche Abraham měſto Iſaaka woprowacź, hdyž ſo pokaſuja domaj bohateho muža a khudeho Lazaruſa, abo row Hadama a Methuſalema, a poſledni ſeńſki ſtop Jeſuſſowy, kotryž je ſo pjecźa pſchi jeho k njebju ſtpicźu na ſkali wolijoweje hory wotcźiſchcźał. Zły dyrbjachmy na to pſchihotowani bycź, ſo běchmy dowjedźeni do ſameho labyrintha bajkow a njewěrnoſcźow, a duž běchmy dźakowni, hdyž naš ſtary knjes twarſki radźicźel Schick, kotryž je hižo 40 lět w Jeruſalemje žiwy, a wſcho do zyła ſnajeſche, dale pſches měſto wodźeſche. Duž běchmy wſchitko wažne wohladali a ſeſnali, a dóſtachmy to pſcheſſwědčenje, ſo móže ſo wo najwažniſchich měſtnach, n. pſch. wo ſtarych měſcźanſkich murjach, wo měſtnje, hdźež je Golgatha leżało, wo Gethſemane, wo pucźu, po kotrymž je tón ſbóžnik k cźerpjenju ſchoł, atd. nimale měſto rospokaſanja podawacź.

To njech je ſ krótka ſ wopſchijecźa tych knihow podate; taj dwaj wobraſaj ſ knihow pokaſujetaj nam dwaj twaraj ſ nowiſcheho cźaſa: dwórniſchcźo, wot kotrehož nowa żeleſniza do Jaffa jěſdźi, pódla němſka kolonija Refaim, a nowa němſka zyrkej, k kotrejž poſſwjecźenju ſo w tutym lěcźe wopyt naſcheho němſkeho khěžora woczakuje, kotrehož nan jako pruſki krónprynz w lěcźe 1868 to jemu wot ſultana pruſkemu kralej Wylemej darjene Wuriſtan do wobſſedźenſtwa wſa, a to měſtno ſa evangelſku zyrkej poſſwjecźi. Poſſlednju patorżizu a nowe lěto rano ſu ſo prěni krócź te tſi ſwony ſ wyſſokoſcźe tejele wěże w ſwjatym měſcźe ſaſſłyſchecź dake.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Po zyłej Sakſkej ſo ſylnje hotuja na wulki jubilejſki ſwjedźeń krala Alberta, a my Sserbja chzemy tež na tym dnju mjes tymi bycź, kiž my naſchemu horzolubowanemu kralej ſbože pſchejemy a jemu naſch ſerbſki krala Albertowy fond jako wopokaſmo naſcheje ſnateje ſerbſkeje kraloſwěrnoſcźe pſchepodamy. Cźaſ kralowſkeho jubileja ſo bóle a bóle pſchibliżuje, ale naſch ſerbſki dar hiſchcźe hotowy njeje. To dyrbi ſo hiſchcźe wjele wot lubych Sserbow nadawacź, ſo by ſo naſch ſerbſki dar tež ſ druhimi cźeſtnymi darami na kralowſki jubilej pſchirunacź mohł. W měrzu dyrbimy po móżnoſcźi naſchu ſběrku wobſamknycź, ſo bychmy pſchepodajomny ſapiſſ ſerbſkich darow ſeſtajecź mohli. Duž, lubi Sserbja, njemyſſlcźe ſebi: ta wěż ma hiſchcźe dobru khwilu! nichtó njewoſtań wróczo, ale dajcźe w luboſcźi k naſchemu lubowanemu kralej ſwój dar — dźenſa lěpje dyžli jutſje. Njepoſſłuchajcźe na ſrudnych pſchiſſłodźerjow, kotrychž móżemy jako dobri Sserbja jenož w jich wobżaromnej ſaſſlepjenoſcźi wobżarowacź! Cźi, kotſiž ſo wotwlakuja, podrywaju cźeſcź naſcheho ſerbſkeho luda, a ſchto budźe na tych, kiž ſo pſchecźiwo naſchej dobrej wěży ſapjeraja, a ſ pódlanſkich wobmyſſlenjow ſwoje żórko k ſchcźuwanju pſchecźiwo naſchej wěży cźerpacź ſpytaju, ſkónczńje wiſſajo woſtacź, hacź jenicźzy ta hańba, ſo njejſſu ſo chzyli pſchi cźeſtnym holdowanju naſcheho ſerbſkeho luda ſa naſcheho krala wobdźěli. Lubi Sserbja! duž njekomdźcźe ſo a dajcźe k ſwojej a k naſchej ludowej cźeſcźi rjany a bohaty dar ſa naſch ſerbſki krala Albertowy fond.

— Kralowſki jubilej budźe ſo w naſchich Božich domach w Sakſkej po pſchikaſni krajneho konſiſtorſtwa na to waſchnje ſwjecźicź, ſo budźe ſo wjeſſely ſwjedźeń njedźelu Quaſimodogeniti 17. haprleje po prědowanju ſ klětki pſchipowjedacź, a ſo ma ſo potom 24. haprleje njedźelu Miſerikordias dźakna modlitwa a dźakny khěrluſch wuſpěwacź. Poſſledniſchu njedźelu ma tež prědowanje na żadny ſwjedźeń ſpominacź a zyrkwinſke prjódkſtejerſtwa móża tež na woſebite waſchnje tónle dźeń poſſwjecźicź, ſo ſnano Boże domy pyſcha abo pſches ſwjedźeńſke ſwonjenje w pſchipoldniſchej hodźinje 24. haprleje ſwoju luboſcź k naſchemu drohemu kralej ſwonkownje ſjewja.

— **Krala Albertowy fond.** Nichtó njebudźe prěcź, ſo maja tež Sserbjo jubilej naſcheho lubowaneho krala ſwjecźicź, ſo maja ſo tež Sserbjo jako tajzy wobdźělicź na holdowanju zyłeje Sakſonſkeje. A to woni tež chzedźa a budźa. Abo hdźe je żana ſerbſka wutroba, kotraž njeby ſo ſ luboſcźu horiła k kralej Albertej, kotryž je nam Sserbam tak nutrnje pſchikhileny? Duž ſu ſo naſchi najnahladniſchi wótcźinzojo ſrěcźeli, ſo maja Sserbjo, po kralowym pſchecźu jubilej ſe ſkutkom miłoſcźe cźeſcźujzy, ſałożicź fond, ſ kotrehož budźa ſo podpjeracź potrěbne wudowy a ſyroty wukubłarjow naſchich dźěcźi. Bohužel je tutón nadobny wotmyſſł dotal mjes naſchim ludom mało wothłoża nadeſchoł, dokelž tam a ſem mudracźkojo njemudrje baja. K rosjaſſnjenju dha njech je to wuprajene:

1. ſo ſo fond ſałoži pſchede wſchěm teho dla, ſo bychu Sserbjo ſ nim ſwojeho krala poczeſcźili;
2. ſo fond ſawoſtanje ſtajnje w dobrych ſerbſkich rukach a
3. ſo budźa ſ njeho jenož woprawdźe **potrěbne** wudowy a ſyroty podpjerane.

Schtóž po tajkim ſa tónle fond ſwoje ſcherpatko dari, cźini nadobny ſkutk kſcheſcźanſkeje miłoſcźe. Ale Sserbjo mnoſy radſcho ſwoje pjenjeſy do zuſby noſcha, radſcho hacź bychu ſo ſa domjazych ſtarali.

Ty tež? Niz? Duž wotewŕ móſchnicźku a daj ſ luboſcźe k kralej ſwój kſcheſcźanſki ſerbſki dar.

— Kaž ſłyſchimy, ſ dalewjedźenjom Budyſko-Rakecźanſkeje żeleſnizy do Wojerez a do Hródka niczo njebudźe. Pſchi dołholětnym wuſchparanju zyłeje naležnoſcźe ſ wulkej nadźiju do pſchichoda ſo noſſycź njetrjebamy. Hdyž ſo najprjedy wo tej wěży jednaſche, njechaſche najprjedy Sakſki ſtat do dalewjedźenja żeleſnizy ſwolicź, — a nětko je ſo ſaſo wobrocźiło, ſo w tu khwilu Pruſki ſtat ſobu cźinicź njecha. Pſchi tymle ſtajnym khabłanju tam a jow ta wěż drje tež w pſchichodźe do wěſtych kolijow ſo njenamaka.

— Najprjedy běſche bojoſcź, ſo mohł ſo khěžorſtwowy ſejm roſpuſcheźicź, hdy by ſejm wot wyſchnoſcźe pſchedpołożenu żadanku ſa kóźe wotpokaſał. Nětko pak ſo ſda, kaž by tónle ſtrach wotwobrocźeny był, dokelž je drje zentrum, kotryž ma roſſudźazy hłoſſ, ſo nětko k temu pſchikhilił, ſo do żadankow wyſchnoſcźe, kotrež ſu bjes dwěla ſa naſch wótzny kraj wulzy nuſne, ſwoli.

Něſchto k roſpominanju.

Njebjeſa ſo jenicźzy dele puſchcźa do měrneje wutroby, kaž ſo wobras njebjeſſow pokaſacź njemóże w njeměrnym, ale ſo jenož w zyle měrnym morju w najkraſſniſchej pyſchi wobraſuje.

* * *

S wjetſcha je kóżdy cźłowjek ſam ſwój — pſchibóh.

* * *

W luboſcźi roſpuſchcźi ſo kóżda roſkora żiwjenja.

* * *

Kotre pſchecźelſtwo je ſwěrniſche a lěpſche hacź to, kotrež je kaž ſłoto ſ luboſcźe palene a wuſpytowane.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 687 hr. 15 np. Dale ſu ſkładowali:
kk. rěcźnik Moſſak-Kłoſſopólſki w Łubiju 25 hr.; farař Waltař we Wóſſlinku 3 hr.; ſ Leſkeje 1 hr.; wucźeŕ Lenert w Nowej wſſy n. Spr. 3 hr. 5 np.; korcźmař A. Pilz, dotal w Piwnym hrodźe w Budyſchinje 1 hr. 50 np.; pjekařſki miſchtr Kerk w Droždźiju (druhi pſchinoſchk) 1 hr.; ſe Spytez: wicźeżny kubleŕ Smoła, ſejmſki ſapóſſłanz, 10 hr., Kurzreiter 1 hr.; ſ Małeje Prahi: Hana a Marja ſwud. Kſchiżanowje, kóżda po 3 hr.; ſ Njeſſwacźidła, druha ſběrka: g p Handrij Patoka, Jan Scholta I. mł., Alma ſwud. Krauſowa a Alwina ſwud. Kürſchnerowa, kóżdy po 1 hr., wumjenkař Handrij Menger, wjeſſny ſudnik Jan Nowak, zyrk. p. Jan Scholta I., ſtarſchi, ſohrodnizy: Korła Pètſchka, A. Scholta, J. Bjar, Jan Hobrak, B. Hórſt a J. Freudenberg, kóżdy po 50 np., ſahrodnik J. Leſchawa 25 np.; ſ Nowej wſſy p Njeſſ.: ſahrodnik Wódnař a kubleŕ Hermann, kóżdy po 50 np.; ſ Noſſacźiż ſ Truſſezami: E. Wünſcha 70 np., zyrkw. wucźeŕ Schlenkař 5 hr., Schöbel, wulki ſahrodnik Krawz, wulki ſahroduik J. Schmidt a A. Wünſcha, kóżdy po 20 np., farař Wicźas 3 hr.; ſ Barta: farař Matek 10 hr., zyrkw. wucźeŕ Weſař 5 hr. a wucźeŕ Wicźas 3 hr.
— Hromadźe 975 hr. 95 np.

Mjena daricźelow a jich darow ſo poſdźiſcho woſebje wocźiſchcźa a ſo kralej pſchepodadźa.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čzißło 11.
13. měrza



Łětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczišchczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Oculi.

1. Pětr. 1, 18—23.

W tutym ßwjatym póſtnym czaßu, hdźež my ſpominamy na Knjeſowe czeŕpjenje a wumrjecze, napomina naß ßwj. japoſchtoł w textowych ßłowach na naſche wumoženje pſches Khryſta. Wón roswucži naß, wot czoho ßmy wumoženi, a potom, ſ czim ßmy wumoženi. Hdyž wón praji: „Wěſcze, ſo ſcże wukupjeni ſ waſcheho kniczomneho wobeńdźenja, kotrež wot wótzow běſchcze nawukli“, a pokaſa nam, kajke wotpohladanje mějeſche Khryſtuß ſe ßwojim wumožeŕſkim ſkutkom, mjenujzy: zyłe człowjeſtwo wot wopaczneho, wot wótzow nawuknjeneho hrěſchneho žiwjenja wußwobodźicź. Człowjekoju wſchak běchu wot Hadama ßem wot Boha wotpadnyli; židźi a pohanjo běchu ßo wot ßwojich wótzow ßem ßamo-prawdoſczi a kniczomnej pſchibójſkej ßłużbje podali, tak, ſo Bohu ſpodobne žiwjenje njewjedźichu. Duž běſche nuſne, ſo buchu woni wumoženi wot tajkeho hrěſchneho hubjeńſtwa a na prawy pucź ſaßo wróczo dowjedźeni, ſo bychu, ßwobodni wot wſcheje hrěſchneje winy, dźěła měli na njebjeſkim herbſtwje. To też my prawje ßebi rospominajmy, ſo je Khryſtuß teho dla czeŕpił a wumrjeł, ſo by naß wumohł wot wſcheje kniczomnoſcze a naß wußwobodźił wot knjejſtwa hrěcha a jeho czaßnych a wěczných ſchtrafow, ſo bychmy wſchitkich hrěſchnych żadoſczow a waſchnjow ßo ſdalowali, a pobożne žiwjenje w myßlach, ßłowach a ſkutkach wjedli. My njemóżemy ßo ſ tym ſamolwicź, ſo ßu naſchi wótzojo też hrěſchili. Jako kſchesczijenjo wěmy, ſo dyrbimy my cziſteje wutroby bycź a pobczne žiwjenje wjeſcź, a to też ſamóżemy pſches teho, kiž naß móznych czini, kotryž je Khryſtuß. Haj tu móż, ſo my wſcho kniczomne waſchnje wotpołożimy a wſchitkim ſłym żadoſczam napſchecziwo ſtejimy, dawa nam runje naſche wumoženje pſches Khryſta, hdyž my jenož prawje k wutrobje ßebi wosmjemy, ſ czimž ßmy wumoženi. „Niz ſe ſachodnym ßlěborom abo ſłotom“, praji ßwj. japoſchtoł, „ale ſ tej drohej krwju Khryſta, jako teho njewinojteho a njeſmaſaneho jehnjecza. Khryſtuß naß njeje ſ wulkimi pjenjeſami wot wěczneho ſkaženja wukupił, ně, wjele dróżſcheho je woprował, ßebje ßameho je ſa naß podał, ßwoju ßwjatu krej je ſa naß k wumoženju pſchelał; to je wón czinił, tón njewinojty, tón cziſty, kotryž bě bjes hrěcha; wón bě to njeſmaſane jehnjo, kotrež teho ßwěta hrěchi njeßeſche. O luba duſcha wopomń, kak wjele prózy a boloſczow je twój ſbóżnik na twoje wumoženje ważił, kak wjele je ſa tebje dźěłał, czeŕpił, woprował, kak je ſa tebje ßo krwawił. Spóſnaj jeho njedowußlědźenu luboſcź, kak njeje ſachodne ßlěboro abo ſłoto, ale ßwoju drohu krej ſa tebje podał. A ty nochzył ſ praweje dźakownoſcze wotpołożicź wſcho hrěſchne waſchnje, wſcho honjenje ſa ſachodnym ßlěborom a ſłotom, ßo woſtajicź wſchěm hrěſchnym żadoſczam.

Wěſcze, hdyž my rospominamy, kajki drohi njeſachodny pokład je naſche wumoženje pſches Khryſta, budźemy też ſ dźakownej wutrobu naſcheho wumożnika pſches wěru ſapſchimnycź, we wěrje do naſcheho ßmilneho Boha wutracź, kiž je ßwojeho ßyna ſbudźił wot morwych a jemu kraßnoſcź

dał, so byschcźe, kaž ßwj. japoschtoł praji, wěru a nadźiju k Bohu měli. Haj, schtož je Bóh pśches Khryśta śa naß cźinił, to poßylni naß w tej wěrje, so budźe Bóh nam pśches njeho wschitko dacź, to poßylni naß w tym dowěrjenju, so budźe nam k wěcźnej sbóžnoscźi dopomhacź. Hdyž pak tajka wěra a tajke dowěrjenje dyrbitej prawje žiwej a wobtwjerdźenej bycź, dyrbi też nasche wumoženje pśches Khryśta naß sbudźicź, so my rostorhamy swjaśki hrěchow w naschich wutrobach. K temu napomina naß ßwjaty japoschtoł, hdyž wón praji: cźińcźe ßwoje dusche pózcźiwe w poßłuschnoscźi teje prawdy pśches teho ducha, k prawej bratrowśkej luboscźi, a mějcźe ßo mjes ßobu ś cźistej wutrobu jara wulzy lubo. Dokelž bě Khrystuß cźisty, dha dyrbimy też my cźisćźi bycź a mamy wucźiscźicź ßwoje wutroby wot wschěch njecźistych, njepózcźiwych myßlow a žadoscźow w pśchißłuschnoscźi teje prawdy. Schtóž pak napominanjam Božeho ducha napschecźiwo śteji, a ßwoju wutrobu pschecźiwo Božemu ßłowu stwjerdnje, tón ßo njewucźiscźi, a tón njepraj, so je Khrystußowy wumoženy. Cźista wutroba nawabi naß k prawej troschtarśkej luboscźi. Sprawna, cźista a wutrajna je bratrowśka luboscź wschitkich wěrnych kscheścźijanow. Je twoja luboscź tajka? Bydli w twojej wutrobje prawa bratrowśka luboscź? To móže jenož tehdy bycź, hdyž ßy ś nowa narodźeny ś njesachodneho ßymjenja, pśches to žiwe Boże ßłowo, kotrež wěcźnje traje, Schtož pak je ś nowa narodźene, je nowe stworjenje, w kotrymž bydli nowa myßl, nowa luboscź; tón dopjelni nowu pschikasnju: lubujcźe ßo mjes ßobu. W tajkej luboscźi wobtwjerdźi naß žiwe Boże ßłowo, kotrež wěcźnje wostanje. O hdy bychmy wschitzy Khrystußowi wumoženi byli, kiž wutraja we wěrje hacź do kónza, wutraja w prawej bratrowśkej luboscźi, w poßłuschnoscźi Božeho ßłowa. Luba duscha, wojuj prawje. Wukuj tón nětcźischi ßwjaty póstny cźaß; hlaj, nětk je tón prawy spodobny cźaß, nětk je tón cźaß teho sboža. Njedaj ßebi Boże ßłowo wot Khrystußoweho kschiža podarmo prědowacź; njedaj ßo podarmo dopomnicź na krwawne wumrjecźe twojeho sbóžnika. So ßo to njeby stało, dha modl ßo:

Jesu, twoje krwawne rany, twoje hórke wumrjecźe
Troschtuja mje, so kschiž žaydn pśches měru mje njerudźi.
Hdyž mi něschto njeprawe, druhdy pschińdźe do myßle,
Na tu twoju martru spomnju, hnydom budźe lěpje so mnu.

Hamjeń. Henczka-Wochožanski.

Romski njewólnik.

(Pokracźowanje.)

„Nascha knjeni", sarěcźa Norwa, „je, kaž ßy ty hižo saßłyschał, po wschěm Romje ßwojich słóscźow a ßurowoscźow dla snata. Sswojich njewólnikow cźwilowacź a krjudowacź je jejne najwjetsche wjeßele. Też najmjeńsche pschestupjenje ßo ßurowje khosta. Ja ßym ßo hižo wospjet dyrbjała psched njej poklaknycź, a ßym dyrbjała ßwojej liza naduwacź, so je mje mohła cźim lózo plistowacź. Też Morgan, kotrehož wona dla jeho hordoscźe wucźerpicź njemóže, je jejny hněw sacźut. Trójzy ßu jeho hižo wuschwikali. Žadyn synk, žana skórźba njewuńdźe ś jeho huby, žana ßylsa ś jeho woczow."

Luboßny hłóß skónczi macźerne ßłowa. Běsche to Nasel, kotryž běsche ś khostarjom pschischoł. „Wbohi pacholo", sarěcźa wón, „bórsy móżesch twoju macźeŕ wobjimacź." Niz runje pschecźelniwje sapocźa jeho pschewodźeŕ puta roswjasowacź. Sa někotre mjeńschiny běsche Arwin wumoženy a wobjimasche ßwoju macźeŕ. Nasel běsche w knihowni dźěłał, hdyž tam Korwin radoßtneje myßle sastupi. Tónle sbožowny wokomik wuźiwschi, sapołoži Nasel próßtwu sa Arwina. Něme pokiwnjenje ś hłowu běsche snamjo sa to, so je próßtwa wußłyschana. Jenož tak ßo sta, so bu Arwin tak khětsje wot ßwojich putow a bolosczow wumoženy.

Nasel dowjedźe macźerju a ßyna bóle na stronu a woteńdźe wot njejn. Tsecźi njenadeńdźe městna tam, hdźež staj dwaj w najwjetschim sbožu, w najwjetschej radoscźi! Tu móżeschtaj ßo dospołnje ßwojemu wjeßelu pschewostajicź, žana duscha jeju njemyleschе. So staj njewólnikaj, so staj jataj, na to ßo nětko žadyn ś njeju njedopomni. Wonaj běschtaj ßo nadeschłoj a běschtaj sbožownaj. Wonaj njehladaschtaj wjazy na khłódno módre njebjo, niz na kraßne hwězdy Boże, wonaj hladaschtaj ßebi do woczow, to běchu jeju hwězdy, a te běchu jimaj najlubsche a najlubosnische. Norwa powjedasche wo starym Morganje, kak wón pilnje dźěła a ßebi pjenjesy nahromadźuje. „Sa to kupuje wón skradźu brónje", powjedasche wona dale. „S zyła knježi zyle woßebity duch mjes njewólnikami. Husto maja skradźu sthadźowanki. Dacźa a Němzy ßu ßo skradźu stowarschili k sběžkej. Wschědnje powjeda ßo wo wěstym Perdicźe."

S pschiběrazym ßobucźucźom běsche Arwin poßłuchał. Norwa ßo postróži, na ßwojeho ßyna pohladawschi. Jeho woczi ßapaschtaj žiwy woheń, wón tschepotasche ś roshorjenjom. „Wón nam sesthadźa, dźeń wjecźenja!" sejrawasche Arwin poskakujo.

„Ssyno", sawoła macź wscha postróżena, „schto ßy ty ßebi wumyßlił? Ssy ty wschón na ßwoju młodoscź posabył? Abo ßy ty na ßwoju macźeŕ sabył, kotraž dale uicźo tu na semi nima, khiba jenož tebje? Chzesch ty wěstej ßmjercźi napschecźiwo khwatacź? Dowěŕ ßo ßłowam ßwojeje nashoniteje macźerje: Te cźaßy hischcźe pschischłe njejßu; my ßmy hischcźe psche ßłabi! Njesbožowny budźe kónz stowarschenja! Ja tu prjedy njewoteńdu, doniž mi ty něschto njeßlubisch. Luboscź k tebi je mje k temu pohnuła. Sslub mi, so ßo ty wscheho stowarschenja sdalujesch, doniž ßym ja hischcźe žiwa. Hromadź, luby ßyno, sa krótke lětka ßmój wußwobodźenaj bjese mjecźa a bjese krwě!"

Arwin wojowasche ßam se ßobu, tola běsche to hódne bědźenje. Ssylsu ś woczow wuroniwschi wotmolwi wótsje: „Haj! to ja ßlubju!" Wscha swjeßelena wobjimasche jeho macź. Macź a ßyn byschtaj ßo sawěscźe hischcźe zyły dźeń rosrěcźowałoj, tola prěnje pruhi skhadźazeho ßłónza, poßoła womkodźazeho žiwjenja, pschipowjedźichu młody dźeń, a dopomnichu Norwu krucźe, so ma ßo saßo do ßwojeho dźěła wrócźicź. Arwinej dosta ßo dowolnoscź, so ßmě ßwoju macźeŕ pschewodźicź. Pomału dźěschtaj wobaj horje na Zöllinsku hórku, hdźež mějesche Metella ßwój hród. Wo rózk haßy duzy cźrjódu njewólnikow wuhladawschi Norwa woblědny. Norwu ś daloka pytnywschi, khwatachu hewrjekajo k njej a sestupachu ßo wokoło njej.

„Nadeńdźemy tebje skónczńje?" sawoła wjednik.

„Schto ßebi wote mnje pschejecźe?" woprascha ßo Norwa.

„Schto ßebi wote mnje pschejecźe? tajkele błudne praschenje! Njejßy dha ty ßwojej knjeni cźekła?"

„Ja, a cźekła? Sswojeho ßyna ßym ja wopytała, a nětko ßo runje won wrócźu."

Hrosne ßmjecźe běsche wotmolwjenje na jeje ßłowa.

„Tak samołwjeja ßo wschitzy, kotsiž ßu hdy cźeknyli.

To prajiwschi hrabnychu Norwu, a dale dźěsche ś njej. Arwin běsche wschón poraženy ś bolosczemi a dźěsche płakajo sa nimi.

„Schto ßo mojej macźeri stanje?" woprascha ßo wón bojasliwje wjednika.

„Schtož ßo kóždemu cźěkazemu njewólnikej stanje", tón jemu wotmolwi. „Jej ßo snamjo na cźoło wupali, so budźe ßo sawěscźe pascź druhi ras saßo cźeknycź."

Arwin wschón tschepotasche.

„Póńdu ś wami", sawoła skónczńje, „psched Metellu ßo poklaknu a wo ßmilnoscź sa macźeŕ proschu."

„To ßebi njeswěŕ!" radźesche jemu něchtó; „naschej knjeni mohło ßo wusdacź, so też tebi snamjo wußmudźi, a sa to Korwinej někajke pjenjeżne sarunanje póscźele."

Arwin běsche ś bolosczemi wschón poraženy, so tajku dobru radu njewußłyscha. Pomału wjedźichu popadnjenu dale, Arwin stajnje pódla. Sa schtwórcź hodźiny běchu tam, hdźež chzychu. Hrodowy swónczk ßo saswoni a domjazy nahladowaŕ pschińdźe. Jemu ßo wscho nadrobnje wupowjeda. Potom sawrjesche wón Norwu do salěßyzowanej stwy. Knjeni njeběsche doma, wona běsche něhdźe na wßy njedaloko Roma na wopycźe; sa někotre hodźiny ju domoj woczakowachu. Njestroschtny stejesche Arwin psched dohladowarjom: wón proschesche, wón płakasche; tola macźerny dóńt njemóżesche ś tym pscheměnicź.

„Njenadeńdźe ßo žadyn pucź, ſo mohł ja ßwoju macźeŕ wumóż?“ žałoſćeſche wón.

„O haj! taſki ßo nadeńdźe“, wotmolwi wußměchujo dohladowaŕ: „Wukuṕ ßwoju macź.“

„Wukupicź!“

Jemu ßo we wutrobje ſabłyſkny. Na to ßo wón w ßwojich ſtróżelach dopomnił njeběſche.

„Kelko ßebi drje Metella žada?“

Tſchepotajo a bojaſliwje wočakowaſche wón wotmolwjenje.

„Sa 4000 ſeſterzow drje ju doſtanjeſch; Metella ji woßebje pſchikłilena ujeje.“

„4000 ſeſterzow!“ To běſche nowa ſrudoba ſa njeho. 3000 běſche wón ßebi nahromadźił.

„Ssym někotremu ßwojich towaŕſchow luboſćź wopokaſał a jemu poßłużił. Ssnano ßo tež jedyn nade mnu ßmili a mi wupomha?“ tak ßebi wón pomyßli. „Hdy ßo moja macź khoſta?“ woprašcha ßo wón dohladowarja.

„Wěſch ty ſchto? Ty ßo mi ſpodobaſch, bratſiko“, wotmolwi tón, „ſpuſchćźicź ja twojej macźeri njemóžu, ale ſakomdźicź khoſtanje móžu. To ßo hodźi. Chzu wočakneź haež do 5. hodźiny (po naſchim cźaßu hacź do 11. hodźiny dopołdnja). Jeli ſo do teho cźaßa trěbne pjenjeſy nahromadźiſch a jeli do poſtajeneho cźaßa ßo ßem wrócźiſch, dha móže wſcho hiſchće k dobremu kónzej ßo ſpleſcź.“

(Pokračźowanje.)

Pſchi Jeſußu je derje bycź.

Hdyž ßym pſchi mojim Jeſußu
Mi roſćże móz a wěra,
Hdyž wumyju ßo ſ jeho krwju,
Ma moja duſcha měra,
Ja k jeho ßwjatym ranam du,
Hdyž uje ßwět ſawjeſcź pyta,
Mi dajcźe bycź pſchi Jeſußu,
So wutroba je kryta.

Ja k mojom' ſbóžnikej chzu hicź,
Wón je mi wěcźne ßwětło,
Pod jeho kſchižom wotpocźnycź,
So ßwobodny ßym nětko,
Wot njeho nochzu wotſtupicź
Niz wodnjo a niz w nozy,
Mje ſ troſchtom budźe wokſchewicź
Po modlenju a prózy.

Schtóž knjeſa prawje ſpóſnaje
Pſches modlitwu a wěru,
Schtóž k Jeſußowom' kſchižej dźe,
Sso k njemu dźerži ßwěru,
Wón teho ſ hnadu wobdari
A woda jeho hrěchi,
Tom' cźert, ßwět wjazy njeſchkodźi
A wſchitke helſke ßměchi.

Ssym pak tej' hnady hódny ja,
So wodawa mi hrěchi,
Kiž ja ßym pjerſchcź a ruſliczka,
S nim mějach ßwoje ßměchi?
Wo hnadu, Božo, proſchu cźe,
Ja njewjedźach, ſchto cźinju,
Na twojim pucźu ſdźerž ty mje,
Dha moje hrěchi ſhinu.

Ja dołžne knihi wotewrju,
W nich widźu moje winy,
Běch zyle ſmylił w žiwjenju,
Ska nóz ßo na mnje liny,
Dha pſchińdźe ty, mój Jeſu, ßam,
Mje wubudźicź, cźahncź k ßebi,
Nětk njebjeſki měr we mni mam,
Sa to dźak dawam tebi.

To ſawèrnje njej' próſdny ßón:
Schtóž Jeſußej je žiwy,
Wón žiwjenja je wěrny ſchtom,
Schtóž wot njoh' jě, je žiwy;
O Jeſu, tak je derje mi,
Hdyž k twojim noham leżu,
Chzu pſchezo ßwěrny woſtacź cźi,
Tak k dobycźu ja běžu.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— S wulkej radoſćźu móżemy ſjewicź, ſo naſch ßerbſki krala Albertowy fond, kaž tež dźenßniſche kwitowanje wobßwědčźuje, derje pokračźuje. S teho je ſpóſnacź, ſo ßo naſch lud njeda wot hubjenych ſchćźuwarjow wot dobreje wěźy wottraſchicź, kotraž tola niczo druhe njecha, khiba cźeſćźi naſcheho lubeho ßerbſkeho luda ßłużicź. My ßo nadźijamy, ſo budźa na poßledku cźi wboſy cźłowjekojo ßami ſtejecź, kotſiž ßu pſchecźiwo naſchej wěźy dźełali — a naſch lud budźe jich ßudźicź, kaž ßebi woni to lěpje njeſaßłuża. Pſchi wſchěm dobrym ſpěchowanju naſcheje ſběrki tola hiſchće ſ jara wjele wßow ſběracźne liſtno ßo wrócźiło njeje. Duž my tych gmejnſkich prjódkſtejerjow, kotſiž maja hiſchće naſche liſtno, proßymy, ſo bychu jo pokładnikej naſcheje ſběrki po móżnoſćźi w najbliżſchim cźaßu wrócźili, wěßo popißane ſ bohatymi nahromadźenymi darami. Hewak bychmy nuſowani byli, ßo na nich ſ woßebitym liſtnym napominanjom wobrocźicź, a ſkóncźnje, je-li ſo njebychu ßo ſa naſchu wěź prózowali, hiſchće woßebiteho póßła do jich wßy póßłacź, ſo by tam dary ſběraŕ.

— Sańdźenu ßrjedu měješche wubjerk ſa „ßerbſki jubilejny krala Albertowy fond“ poßedźenje. S wuradźenjow ſdźělimy naſchim lubym cźitarjam tole: Pſched někotrymi dnjemi je ßo pißmo na miniſterſtwo kraloweho doma wotpóßłało, pſches kotreż ßo naſche ßerbſke jubilejne wuſtajenje k cźeſćźi naſcheho krala Alberta miniſterſtwu woſjewi a ſ kotrymž ßo proßy, ſo chzył kral Albert na ßwojim ßwjedźeńſkim dnju naſche wopokaſmo ßerbſkeje kraloßwěrnoſćże hnadnje pſchijecź. Swjeßelaze je, ſo ßu ßo Sserbjo nětko we wſchěch ſtronach ſakſkeje ßerbſkeje Łužizy ſa naſch jubilejny fond hibacź počźeli, ſo mamy nětko hižo nimale poł dwanata ſtow hriwnow nahromadźenych. A ſ cźim mjeńſchich darow je ßo tak nahladny pjenjes ſ dźěła naſběraŕ, wo cźim wjetſchej luboſćźi a ßwěrnoſćźi k naſchemu kralej wón ßwědčźi. Wubjerk budźe ßo hiſchće nětko, hdyž ßo kralowy jubilej dźeń a bóle bliži, wo to ſtaracź, ſo mohł hiſchće kóždy, kotryž hacź dotal ſa naſchu ſběrku ſkładowaŕ njeje, ßwój pſchinoſchk ſa dobru wěź woprowacź. A ſo by ßo to ſtało, to daj Bóh!

— Saſki ßejm w Draždźanach pilnje dale dźěła. Wón hacź do kralowſkeho jubileja ſhromadźeny woſtanje Nuſne pſchikłohi ſa duchownych, kotreż běchu wot wyſchnoſćże ßejmej namjetowane, je druha komora hižo pſchiwſała, a nadźijomnje tež 1. komora do teho ſakonja ſwoli. Pſchi tym ſakonju ßo woßebje na to dźiwa, ſo bychu duchowni w prènim cźaßu ßwojeho ſaſtojnſtwa, hdźeż maja ßwójbu a dźěcźi ſaſtaracź, w ßwojich dokhodach ſ najmjeńſcha tak ſaſtarani byli, ſo njebychu ſ cźežkimi ſtaroſćźemi ßo bědźicź trjebali. Tež ſakoń wo powyſchenju wucźeŕſkich dokhodow, wo kotryž ßo po najpřeńſchim ſeńdźenju ßejma bojachmy, ßo najſkerje po nacźiſku wyſchnoſćże wot ßejma pſchiwoſmje. To je ſdobne a prawe, pſchetož wucźeŕſke dokhody běchu naſchemu cźaßej pſchiměrjene pſcheniſke; pſchetož ſchto je 1000 hriwnow ſa wucźerja, kiž ma ßwójbu.

— Najwyſchſchi ſkhodźeńk wucźerjowych dokhodow budźe 2100 hriwnow. Radoſćźiwe je, ſo ßu tež w Pruſkej ßo ſa ßwojich wucźerjow poſtarali a ſo ßu jim jich dokhody lěpje ſarjadowali. Sakoń wo dokhodach duchownych pak pſchezo hiſchće w tu khwilu ſhromadźenemu pruſkemu ßejmej pſchedpołożeny njeje, a duž wſchak je mało nadźije, ſo ßo hiſchće w tym lěcźe dowuradźuje. To je jara wobžarowacź; pſchetož hdyž ßo junkrócź tajki ſakoń pſchipowjedźi a ßo nadźija we wutrobach wubudźuje, potom ta wěź wjazy klazacź njeßmje, potom dyrbja ßo tež ſkutki pokaſacź.

— Sańdźenu wutoru měješche ßo maturitatne pruhowanje na Budyſkim gymnaſiju. Mjes tymi, kotſiž ßu pruhowanje wobſtali, je tež jedyn Sserb, Wicźeźk ſ Pſchiſchez, kotryž chze pjecźa theologiju ſtudowacź.

— My hižo woſjewichmy, ſo je kraßny wobras naſcheho njebocźicźkeho wótcźinza Jmiſcha wuſchoł a ſa 1 hr. 25 np. doſtacź. Kaž móżachmy ßo teho nadźecź, ßo tón wobras wot naſchich

Sserbow, kotsiž naschcho droheho wótczinza sabycz njemóża a njebudża, ßylnje kupuje; pschetoż wón ßłuscha do kóżdcho ßerbskeho doma. My pak tych lubych Sserbow, kotsiž ßebi ßnano hischcże njejßu tón woprawdże wubjernje poradżeny wobras wobstarali, s nowa na to dopomnimy, so je wón dostacz pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje, kaž tez pschcs redaktora naschcho kopjena (adreßa: Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz).

— We wschitkich stronach hotuja ßo ßylnje na wólbu do khěżorstwowcho ßejma, kotraż smeje ßo nětidże w juniju teho lěta. We wokrjeßu pruskich Sserbow ßo saßo knjes hrabja Arnim-Mużakowski sa kandidatu postaji, a tez podpjerany wot naschich Sserbow kotsiž jeho snaja sa pschecżela naschcho ßerbskeho luda, nadżijomnje s nowa wuswoli. W sakskim wokrjeßu, w kotrymż maja Sserbja ßobu wolicz, ßo wot reformarjow s nowa knjes Gräfa w Biskopizach postaji. Konservatiwni hacz dotal hischcże żaneho kandidatu pomjenowali njejßu, ale to w blizschim czaßu czinja. Tón wokrjeß, kotryż wot stareho czaßa konservatiwnym ßłuscha a w kotrymż ßu Sserbja stajnje ßobu wojowali sa konservatiwnu stronu, dyrbi ßo saßo dobycz, hdyż bu nam pschi poßlednich wólbach wsaty.

— Nęschto woprawdże spodżiwne je ßo w Drażdżanach stało. Tam bęsche ßo snaty 20 lět stary njedoczink wot krajneho ßuda k wjazylětnemu jastwu saßudził. Hdyż bęsche jemu jeho saßud sjewjeny, wón se ßylsojtymaj woczomaj wupraji, so dyrbjał ßo sakoń pschemęnicz a so dyrbjake ßo puki saßo sa khostanje sawjescz, dokelż lěpje a dokładnischo na człowjeku skutkuja. Wón dżesche: „Ja ßo boju, mje móża jenoż puki polěpschecz, a ja wěm — Bohu żel — s naschonjenja, so dołhe pschebywanje w jastwje człowjeka njeczuczliweho czini a sprawnu wolu polěpschenja saniczuje.“ To ßu wěscże wopomnjecża hódne ßłowa s tajkeho rta. Sa młodych njedoczinkow by wěscże druhdy lěpje było, so bychu czucz dyrbjeli, schtoż ßu s lohkomyßlnoscżu sworali.

Trosćht a pomoz w kschiżu.

Schtóż wot schwajzarskeje wßy Leuk horje po nahłej, wuskej, skałojtej sczeżzy dże, tón ma składnoscz, do kraßnoscże a wulkotneje rjanoscże Alpow pohladacz, kajkaż je s czeżka hdże namakacz. Każ ßamo wot ßebje pschińdże człowjekej to czucże, so wón w templu Bożim steji, w pschitwarku k jeho ßwjatnizy. A horkoch w dżiwej skalinje je mały dólczk wurubany, w kotrymż mały marmorowy kschiż s tym napißmom steji: Unica spes, to rěka: Jeniczka nadżija. Tónle kschiż se ßwojim krótkim, wjele wuprajazym napißmom ma sa sałożk sczěhowazy podawk: Na tym ßamym městnje je młoda franzowska hrabinka, s mjenom d'Hrolincourt, 1700 stopow do hłubiny padnyła. Ssrjedz najbohatscheho ßłónczneho, ßo ßmějazeho żiwjenja bu młoda mandżelska na dobo torhnjena a ani jeje rosrażene częło njemóżachu czi srudni sawostajeni namakacz. Sa ßwoju boloscz njenamakachu żaneho połóżenja, sa ßwoje rany żaneho balsama, sa ßwoje sdychowanja żaneho kónza, doniż ßo njeshrabachu a wscho ßwoje horjo, ßwoju srudobu a ßylsy k kschiżej naschcho wumożnika snjeßechu, hdżez wschitke wutroby wocżichnu a kóżda rana sażije a wscha częmnoscz ßo rosßwětli. A sa snamjo teho tón hrabja na to městno kschiż postaji, hdżez bu jeho żiwjeńske sboże tak nahle we hłubinje pohrjebane, kschiż, na kotrymż bęsche jeho jeniczki trosćht w srudobje a horju pschi dżělenju czitacz: Unica spes! Jeniczka nadżija! A kelko ßylsow je ßo psched tym kschiżom wupłakało wot putnikow w dole ßylsow, kiž horje hladachu k Unica spes — ßylsy dżaka a wjeßela, so je Unica spes tudy delkach, hdyż wschitke semske podpjery ßo tez łamaja a wscha semska nadżija ßo pohrjeba — sa hrabjow a knjeżich tak derje, kaž sa męschczanow a burow a wotroczkow w Schwajzarskej a Němskej, wschudżom, hdżez ßłowo wot kschiża ßo pschipowjeda.

Na puczowanju do Griechiskeje wohlada w kschiżu nashonjeny, nětko njebocżiczki dwórski prědar Kögel jene ranje pschi muri města żelesny kschiż. Pschi rańschim ßwitanju pósna wón, so nęchtó ßo modło kschiż wobjaty dżerżi.

To dyrbjach ßebi pschi czitanju teho makeho powjedanczka na moju woßadu pomyßlicz, woßebje na wschitkich kschiż-noscherjow — ach, staroscże, hrěch, winy, srudoby a horja doscz a pschewjele, hdżez człowska noha stupi, pschetoż

Sswět je dospołny wschudżom tam,
Hdżez człowjek njepschińdże se ßwojej czwilu ßam.

Najważnische praschenje pak je, hacz kóżdy wobczeżeny ßwoju czeżkotu k kschiżej teho njeßy, wo kotrymż pißane steji: „Khrystuß je nascha nadżija.“ Tam żórli ßo ta móz tez to najczeżsche pschecżerpicz. Tam rosjaßnja ßo częmnoscże, tam wuhudaja ßo hudanczka żiwjenja. Pobożni khěrluscherjo spěwaja nam rjane khěrlusche wo tym męscże, hdżez Khrystußowy kschiż stejesche, kaž na pschikł. w rjanej schtuczzy:

O duscha, stup na Golgatha!
Jow widżisch wotewrjene
To kraßne żórko żiwjenja,
S tej wodu napjelnjene,
Kiž ßłabych móznje poßylni
A srudnych, tyschnych wokschewi
A rany khorych hoji.

Wot druheho bjesbóżneho człowjeka pak nětdy te żałoßne ßłowa czitach: „Euosez l'infame!“ t. r.: „Wutorhńcże jón, tón wohidny kschiż!“ „Ha, ha, tón stary kschiż dyrbi pschezo poßledni wuczek bycz, hdyż ßo wschitke swjaski rostorhnu. Mi je napschecziwny.“ A jako ßo nęchtó teho sazpimarja kschiża woprascha: „Nó, mój knjeże, schto myßlicże ßebi sapoczecz, hdyż budże Wam najstysknischo wokoło wutroby, hdyż dyrbitej częło a duscha sawutlicz?“ Duż tón człowjek ßo ßmějo wotmolwi: „Schto sapoczecz? S pjascżu hrosycz, ßo na druhi bok położicz a ßłaknycz!“ „A potom?“ ßo tamny praschesche. A wotmolwjenje bęsche: „Sso wě, hnicz.“ — Poßłuchaj, luby czitarjo! Błęda ßmjercz je jěsdny, kotryż ßebi s pjascżu hrosycz njeda a kotremuż nichtó njewuczeknje. Derje temu, kotrehoż na konja wosmje a s nim do njebjeß dojęcha.

Wjerch Bismark ßo wukhodżujo junu s burom, kiž drjewo wożesche, do rěczow da. Jako wón wjerchej powjedasche, so je psched krótkim w jeho hrodże pobył a kak bęsche ßo jemu wschitko jara derje lubiło, ßo Bismark woprascha, schto je ßo jemu najlěpje spodobało. Sprawnje tamny wotmolwi: „Najlěpsche je tola tón kschiż s tym sbóżnikom, kotryż wysche Waschcho knjenineho loża wißa; tón je ßo mi najlěpje lubił.“ Luby czitarjo, snajesch ty nęschto lěpscheho?

Kak wulki muż wumrje.

Jako arzybiskop Whately na ßmjertnym łożu leżesche, praji jedyn jeho pschecżelow, kotsiž jeho wopytachu, w pschehnatym khwalenju k njemu: „Wy wumrjecże, kaž scże Wy żiwy był — wulki hacz do poßledneje hodżinki!“ — Wón wotmolwi: „Ja wumru, kaž ßym żiwy był, — we wěrje do Jesußa!“ — Na prajenje druheho: „Kajke to żohnowanje, so je Wasch wyßoki rosom zyle njewoßłabnjeny“, praji wón: „Njemjenujcże mój rosom wyßoki. Niczo wyßoke njeje nimo Khrystußa.“ — Pschi druhej składnoscżi nęchtó k njemu rjekny: „Wulka ßylnoscz Waschcho smyßlenja Waß dżerżi.“ Wón na to dżesche: „Ně! moja móz njeje, kiž mje dżerżi, ale jeniczży moja wěra do Khrystußa.“

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadżene: 975 hr. 95 np. Dale ßu składowali:
kk. njemjenowany (pschir. dopiß w „Ss. N.“ wot ßoboty 5. měrza) 10 hr., Lahoda, bywschi farar Bukeczanski, nětko w Drażdżanach 30 hr, wuczerjej Hocker a Frejschlag w Hornjej Hórzy, kóżdy po 3 hr., Hana Grolmußowa w Dalizach 50 np., farar em. Räda-Bartski w Budyschinje 5 hr, kantor E. K. w M. 5 hr., pschekupz J. M. w M. 2 hr, ratar Jan Scholta w Budyschinje 1 hr.; s Dubrawki: g. p, Kuba 60 np., Jan Wowßnik, Jan Granich, Ernst Jurk a B. Wilhelm po 10 np, A. Bar 20 np., korczmar Schönau 50 np. a Hana Wowßnikowa 40 np.; s Pomorez: inspektar Weißflog 2 hr, dżękacżer Wjela, Hermann Vogt, Michał Wicżas a Bartusch po 50 np., Pawoł Krecżmar a g p. Handrij Rjeda po 1 hr, Pawoł Fiola, Handrij Zimmermann, Schuster, Heinzka a swud. Matekowa po 30 np.; direktor tachant. schule J. Nowak 10 hr. a kaplan Nowak w Budyschinje 5 hr, Jakub Hesca, pschekupz w Ronschperku w Czechach 3 hr 35 np., spitzacżel a hudżbnik dr. Jurij Pilk w Drażdżanach 10 hr, kantor Bur w Königshajnje pola Wostrowza 3 hr., kubleŕ Panach w Lětonju 1 hr.; se Sahorja: Marja swud. Wicżasowa 4 hr., A Marschner, Michał Bjenada a Pětr Pětschka po 50 np., Hana Nowakowa 25 np a kubleŕ Gruhl 3 hr.; jedyn ßobustaw ßwjedżenskeho wubjerka druhi pschinoschk 10 hr., kantor Hanka we Wjelecżinje 6 hr., wobßedżeŕ młyna, A. Kschiżan w Budestezach 5 hr., can. cap. schol. Luschczanski w Budyschinje 20 hr., ßerbski korczmar Oskar Dietrich. w „Lischczej jamje“ w Budyschinje 3 hr.; s Konjez (Porschicżanska woßada): kubleŕ A. Mitasch 3 hr. a Pětr Krawz 1 hr; s Bobolz: kubleŕ Mět 1 hr. 50 np. a żiwnoscżeŕ Gruhl 50 np.
— Hromadże 1135 hr. 65 np.

Mjena daricżelow a jich darow ßo posdżischo woßebje woczischcża a ßo kralej pschepodadża.

S najwutrobnischim dżakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku. Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczeŕnje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!



Czißło 12.
20. měrza.

Letnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedzela Lätare.

Jes. 66, 10.

Lätare, t. j. wjeßel ßo, rěka ta njedzela po Jesaias 66, 10: Wjeßelcze ßo s Jerusalemom, a sradujcze ßo nad nim wschitzy, kotsiž jo lubujecze! Njeje to spodźiwne napominanje w ßwjatym póstnym czaßu? Póstny czaß je srudny czaß; wón naß na czérpjenje a wumrjecze nascheho sbóžnika pokasuje a dopomina. Nasche hrěchi a słósce a pschestupjenja ßu jemu to naczinile. A teho dla my spěwacź mamy:

Mje dyrbjesche Bóh khostacź
Ja w heli dyrbjach wostacź,
Swjasany wot czerta,
Te swjaski, krjudowanje
A schtoż cze hewak srani,
Ssy ty wscho czérpił moje dla!

A tola mamy wjele, wjele pschiczinu, so ßo też w ßwjatym póstnym czaßu wjeßelimy. Wschako wulku, njewurjeknjenu hnadu nascheho wumožnika wohladamy, kotryž ma naß tak lubo, sc je ßwoje žiwjenje sa naß podał a ßwoju drohu krej sa naß pschelał. Teho dla ßměmy my ßo, hdyž też se ßylsami, na jeho hórkim czérpjenju wjeßelicź; pschetoż s teho wscheho spósnawamy, so Bóh tak wjele do naß dzerži, so jemu njeje žel, žiwjenje ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna sa naß podacź, so by naß se ßwojej ßmjercźu s mozy czerta wukupił a wudobył. Wjeßelcze ßo teho dla nad Jerusalemom, kaž ßo pschecźelniza njewjesty sraduje, hdyž ßłyschi, kajke wopory nawoženja pschinjeße, so by ßebi njewjestu dobył.

Něhdy jedyn Indianski a Europiski w Božej ßłužbje w Amerizy hromadze ßedzeschtaj. Europiskemu běsche wěz jara wostudła. Indianski pak bě tak jara hnuty, so jemu ßylsy s woczow běžachu. Hdyž s kemsche domoj dźěschtaj, Indianski jedyn krócź po druhim prajesche: „Ach, kak kraßne! ach, kak kraßne!“ „O“, Europiski wotmolwi, „ja tola njewěm, schto tajku haru wo prědowanju cźinisch; mi je wěz jara wostudła była.“ „O“, Indianski wotmolwi, „to ja hižo wěrju. Hlaj, hdyž by žadyn knjes prajił, ja chzu cźi nowu ßuknju daricź, dha ßwoju rostorhanu drastu ßebi wobhladam a rjeknu: proschu, proschu, s wjeßelom też poskiczenu ßuknju wosmu. Ty pak ßebi ßwoju drastu wobhladasch a rjeknjesch: o, moja ßuknja je hischcze dobra doscź, naproscheneje ßukuje nochzu měcź. — Hlaj, ja ßym khudy, hubjeny hrěschnik, a ßmjercź psched woczomaj widźu. Duž mój sbóžnik pschińdze a mi žiwjenje poskicźi. Tehdy ja praju: měj dźak, měj dźak, a s woběmaj rukomaj sa nim hrabam. Wy pak scze ßamßneje prawdy tajzy połni, a we ßwojich dobrych poczinkach tak hordźi, so měnicze, wy hižo ßami se ßwojej mozu do njebjes pschińdźecze a sbóžnika njetrjebacze.“ Na tym leži, so ßo tak prawje ßwojeho wumoženja njewjeßelimy a ßo temu Knjesej s zyłeje wutroby njedźakujemy. W ßwojej wutrobje hischcze tak prawje nusy a hubjenstwa hrěcha njejßmy pósnali a sacźuli. Prawje wjeßelicź ßo jeno tón móže, kotryž je prawje srudny był. Teho dla naß tón Knjes tak husto do srudoby wjedze,

so by naß na pucź praweho wjeßela pschiwjedł. — To wóczko, kotreż wschudźe wokoło jenoż cźëmnu nóz widźi, ßebi sa serami żada, kotreż skhadźaze ßlónzo pschipowjedaju. Tón Knjes chzył nam k prawej srudobje dopomhacź, k tajkemu bolenju psche nasche hubjenstwo, so bychmy wulke sboże wumoženja spósnali a tak prawje Lätare ßwjecźili a ßo ßwojeje sbóżnoscźe wjeßelili. Hamjeń.

M. H.

Romski njewólnik.

(Pokracźowanje.)

Arwin njebëschе poßlednje ßłowa wotcźaknył. Khwatajzy bëżeschе po Zölinskej hórzy dele do Korwinoweho hrodu. Wón dóńdźe najprjedy do wosownje a wupyta ßwoju móschniczku, kotruż bëschе na potajnym mëstnje skradźu skhował. Wón ju wuprósdni a sapocźa ßwoje pjenjesy liczicź. Woprawdźe: 3000 sesterzow mëjeschе. Tyßaz dyrbjejche ßebi potajkim hischcźe pschipożczicź. Se ßwojim bohatstwom w ruzy, dźëschе wón psches dwór. Samyßleny wón njepytny, so bëschе ßo tu wscho dospołnje pschemëniło. Njeporjadnje stejachu tu wosy a noßydła. Na durjach bëchu wulke listna pschibite, zusi bëhachu tam a ßem. Każ hižo prajach, Arwin ßo teho wscheho njedohlada. Wón dóńdźe do prënjeho poskhoda, hdźeż mëjachu njewólnizy ßwoju stwu.

Sa jeniczku nóz ßo mnoho pschemëni, praji ßo husto doscź. Schtoż bëchu ludźo hižo dawno wëschcźili, cźehoż bëschе ßo Korwin hižo dołho bojał, to bëschе ßo se skhadźazym ranjom stało. Hordy bohaczk bëschе — s khudym proscherjom. Honjeny wot ßwojich dowërnikow bëschе wón pożczował a s nowa pożczował, ßo wë na lichownisku dań. Jako had se ßwojim rubjeństwom, tak sakhadźachu Korwinowi dowërnizy se ßwojim dołżnikom. Dźeń a bóle bëchu ßo jemu bliżili, a dźenża s młodym ranjom bëchu jeho sadajili. Rano seńdźechu ßo hłowni dowërnizy s dwëmaj radnymaj knjesomaj a sasyglowachu wscho. Wscho wobßedźeństwo ßo ßwëru sapißa a hischcźe dźenża dyrbjeschе ßo rospschedawanje sapocźecź. Korwin pak móżeschе ßo podacź, hdźeż ßo jemu spodobasche.

Do pschedsale sastupiwschi nadeńdźe ju Arwin s ludom pschepjelnjenu. Bjese wscheho stracha chzyschе wón ju pschekrocźicź; tola s hrubym hłoßom ßo jeho wopraschachu: „Schto tu masch?“

„Moje nahromadźene!“

„Kelko tu masch?“

„3000 sesterz; tych dla ßym ßo husto sapocźicź dyrbjał.“

„To runje doßaha, so ßo jëdź sapłacźi!“ sarjekny jedyn k ßwojemu ßußodej, pschi tym ruku sa pjenjesami wupschestrëwschi.

„Pjenjesy ßu moje!“ sawoła młodźenz, cźłowjekowe wotpohlady spósnawschi.

„Twoje niczo njeje, młodźenzo. Ty ßy njewólnik. Schtoż trasch masch, to twojemu knjesej ßłuscha!“

S nowa hrabasche ßo ruka sa mëschkom. Tola Arwin jón krucźe dźerżeschе. Wón jón pschimny s bojoscźu sadwëlowazeho. Wschako swißowasche s nim sboże a njesboże maczerje! Hdyż dowërnik widźeschе, so je jeho próza podarmo nałożena, pokiwny wón dwëmaj ßudniskimaj ßłużobnikomaj a schepny jimaj nëkotre ßłowa do wucha. Hnydom dobëżeschtaj k młodemu Kelcźe a hrabnyschtaj jeho. Arwin nałożowasche ßo na proschenje, spósnawschi, so je tu spjecżowanje podarmo.

„Romszy mëschcźenjo, popschejcźe mi moje pjenjesy!“ sawoła wón sdychujo. „Moja macź dyrbi khostanje cźeknjenych njewólnikow pschecźerpicź. S tymi pjenjesami chzu ju wukupicź. Budźcźe nadobni, wostajcźe mi je!“

Tu pak njebëschе ani ßmilnoscźe! Ssudniskaj ßłużobnikaj schwiknjeschtaj jeho po krótkim spjecżowanju k semi a jedyn wuwiny jemu pjenjeżny mëschk. S tschiczenjom sadwëlowanja dobëża Arwin won na dwór. S wobëmaj pjascźomaj bijeschе ßo wón do hłowy, jako by ßo ßam chzył pokhostacź sa ßwoju njemóz. Tehdy położi ßo cźicha ruka na jeho ramjenjo.

„Schto je s tobu, lubschi ßyno?“ woprascha ßo hłóß, Arwinej derje snaty.

Arwin ßo wobrocźi. Nafel stejeschе psched nim, s tym ßamym wuraßom nëżnoty, kotryż bëschе Arwina hižo husto roswjeßelił.

„Moja macź, ach moja macź!“ sdychowasche wón s bolosczu.

Potom ßyże ßo, pschemóhty wot ßwojich bolosczow, na ławku. Nafel wosta psched nim stejo a hladasche jemu jeho pruhowajo do mjeswocża. Wón njemóżeschе ßebi wumyßlicź, cźeho dla je młodźenz tak roshorjeny. Wschako bëschе wón wulke sboże mël, so bëschе ßwoju macź saßo wohladał! Hacź bëschе wona khora? Po nëkotrych mjeńschinach bëschе ßo Arwin tak daloko shrabał, so móżeschе w pschetorhnjenych ßadach, se sdychowanjemi pschetorhnjenych, Nafelej wupowjedacź, schto bëschе ßo dźenża rano podało.

„Wbohi pschecźelo!“ wotmolwi Nafel, „ja derje sapschijam, kak je tebi wokoło wutroby. Tola smëruj ßo; chzu tebi pomhacź. Też ja ßym hromadźił, ja ßym ßebi 4000 sesterz nahromadźił, te dyrbisch dostacź. Pój so minu!“

Se spodźiwanjom skoczi Arwin s ławki, ßwojimaj wuschomaj njewëriwschi. Nafel chzyschе jemu 4000 sesterz, ßwoje zyłe bohatstwo, daricź. Wón pruhowajo na Nafela pohlada, jako chzył w jeho wocźomaj cźitacź, hacź je to jeho kruta wërnoscź, abo hacź jenoż żortuje. Tola sa żortowanje njebëschе nëtkole pschihódna hodźina. To dyrbjeschе wërnoscź bycź. Druhe Nafelowe ßłowo jemu to wobkrucźi. Wón synkny psched Nafelom na kolena, wopschimny jeho koleni a sdychowasche dźakne ßłowa, ßłowa najwutrobnischeho dźaka.

„Postań, bratsiko! Njepoklakń ßo psched hrëschnym cźłowjekom, jako ja ßym! Njedźakuj ßo mi! Sa mnje nimaju tele pjenjesy żaneje hódnoscźe a ważnoty. Wschako snajesch, schto ja wo njewólnikowej ßwobodźe myßlu. Wschako ßym wschë tute pjenjesy jenoż hromadźił, so bych s nimi dobrocźerske skutki wukonjał. Nëtko ßym prawu składnoscź sa to nadeschoł. Schtoż scźe wopokasali jenemu s najßnadnischich bratrow, to scźe mi wopokasali! Haj, tak praji Knjes, a tónle knjes je mi telko dobrotow wopokasał! O, ja ßo wjeßelu, lubschi bratsiko, so móżu ßwojemu sbóżnikej scherpatku sarunacź!“

Arwin poßłuchasche, ßo wschón dźiwajo, ale niczo njerosymjo.

„Nëtko pak pój“, honjeschе Nafel; „mam tele pjenjesy pola jeneho ßwojich bratrow na Julijanskich drohach, tam dyrbimoj ßebi po pjenjesy dóńcź.“

Se spëschnymi krocźelemi woteńdźeschtaj wobaj s hroda, tón dźeń hischcźe Korwinej ßłuschazeho. Sa poł hodźiny bëschtaj hacź tam doschłoj, hdźeż mëjeschtaj hicź. Bohu żel bëschе tón cźłowjek, kotrehoż Nafel ßwojeho bratra rëkasche, wuschoł. Wonaj dyrbjeschtaj na njeho cźakacź. Stysknjwje liczeschе Arwin kóżdu mjeńschinu. Jeli so by ßo cźaß minył! To ßebi ponyßliwschi, mjetasche jeho symiza. Stysknа hodźina ßo miny; skóncźnje wróczi ßo dołho wocźakowany domoj. Nafel wupowjeda jemu ßwoje pschecźe, a sa nëkotre mjeńschiny mëjeschе Arwin ßwoje pjenjesy. Nimale bëschе sabył ßo podźakowacź a „w bożemje“ prajicź, tak khwatasche prjecź. Nimo Julijanskeho twarjenja duzy pohlada horje na runu tsëchu. Pjecź krócź padźe kula do moßaßneho kótlika. To bëschе 5. hodźina. Arwin leczeschе nimale dale, a sa nëkotre mjeńschiny stejeschе psched hrodowymi wrotami stonajo a sdychowajo. Psches wrota sastupiwschi, wußłyscha wón tak srudne żałoscźenje, so sapocźa wschón tschepjetacź.. Bëschе to jemu snaty hłóß. Wón khwatasche ßo njekomdźo psches pschedstołpownju. Tu hrabny jeho nëkajka pjascź sa kornar, so dyrbjeschе stejo wostacź.

„Ty ßy skomdźił!“ rjekny Morgan. Wón to bëschе. Wón bëschе młodźenza Arwina wocźakował.

Tele nastróżaze ßłowo wußłyschawschi, by Arwin bjes małeho na semju padnył; hischcźe pak swobara ßo jeho ßylne cźëło womory. Wón dobëża do dwora. Tu bëchu ßo wschitzy Metellini njewólnizy shromadźili, nichtón ßebi njeswaži ani ßłowczka wótsje prajicź. Wo ßrjedź dwora stejeschе kótlik se żehlinym wuhlom a pódła njeho khostań. Na pleczeńzu wupschestrjena leżeschе macź; s płatom bëschе jeje mjeswoczo sakryte. Arwin ßo pschetłóczi a sawoła Norwu s mjenom. Tehdy wupschestrje wona ßwoju ruku a chzyschе ßo poßmëjkotacź. Na njeho pohladacź njemóżeschе; jeje wocźi bëschtej tak saczełkej, so jej wotewricź njemóżeschе. Arwin klakny ßo k njej, Norwa pschimny jeho sa ruku a s jakocźiwymi ßłowami, każ daloko móżeschе ßo ßwojich żałostnych bolosczow wobaracź, wobkrucźi jemu ßwoju luboscź, a powjedasche jemu wo njebo nanu a wo bratru. Stysknjwje poßłuchasche Arwin na kóżde ßłowczko. Wón pytny, kak macź mjenje a mjenje rëczecź samóh, a kak wona ßo s najwjetschim napinanjom wschitkich ßwojich mozow prózowasche, so by postanyła. Skóncźnje położi ßwoju ruku żohnowajo Arwinej na hłowu, hischcźe jene poßlednje sdychnjenje — wona bëschе wußnyła na wëcźnje!

Arwin sdychny s hłoßom — nëtko bëschе wón ßyrotka.

„Twój nan Menru je ju k ßebi wſak do mróczeloweho hroda“, rjekny Morgan khutnje.

Arwin ſaßkyſcha to jenoż ſ poł wuchom; jeho mloda duſcha běſche pſche wjele wuczerpicz měła. Womora pokry jeho ßmilnje ſe ßwojim płaſchczom. Wón rosum ſhubiwſchi na ſemju padny.

(Pokraczowanje.)

Naſcha czěř dże k njebjeßam.

Hłóß: Jeſuß moja nadźija.

Naſcha czěř dże k njebjeßam,
Jenoż hoſczo ßmy na ſemi,
Hacz my tam do Kanaan
S puſczíny ßmy pſchiwjedźeni,
Tudy je naſch puſtny kraj,
W njebju pak naſch wótzny raj.

Duſcha ſběhń ßo k njebjeßam,
Dokelż njebjeſke maſch bycze;
Schtoż je ſeńſke, njem'że nam
K njebjeßam dacz prawe tycze,
Myßl Bóh ßam rosßwětla,
Hdżeż ſaß' dżeſch, ßwój wukhod ma.

Bóh naß woła k njebjeßam,
Hdyż ja w ßłowje ßłyſchu jeho,
Pokaże to měſtno nam,
Hdżeż je měr a hdżeż ßmy jeho;
Hdyż to ßłowo wobkhowam,
Dha ja czahnu k njebjeßam.

Wěra k njebju pokaże,
Kajki łóß mam junu doſtacz,
Wutroba żno horje dże,
Hdżeż chze wyſche hwězdow woſtacz,
Tam jich ßwětko ſahinje,
Tam je wjele jaßniſche.

Ssmjercz mje budże k njebjeßam
K prawej domiſnje dom wodźicz,
Hdżeż ja po wſchej nuſy tam
Wyſkajo tam budu khodźicz:
Jeſuß dże mi do prědka,
Sa mnu duſcha wjeßeła.

K njebjeßam, haj, k njebjeßam!
Dyrbi moje heßło woſtacz,
Czeknycz hrěſchnym wjeßelam,
So tam mózu ſbóżnoſcz doſtacz:
Moja myßl dże k njebjeßam,
Hacz ßym junu w njebju ßam.

Ernſt Helaß.

Pawoł Flemming.

(1609—1640.)

Woßebje lubowany khěrluſch je khěrluſch Pawoła Flemminga: W wſchěch ſkutkach a wſchěm dżěle dam Bohu radźicz zyle! W jeho żiwjenju je ßo to na ſpodźiwne waſchnje wopokaſało. Srudżeny dla hubjeńſtwa ßwojeho wótzneho kraja a evangelſkeje zyrkwje w 30 lětnej wójnje běſche ßo wón k poßelſtwu pſchiſamknył, kotrež wójwoda Bjedrich Schleswig-Holſteinſki k ßwojemu ßwakej, ruſkemu zarej, wuhotowaſche. Prjedy hacz wón to ſtraſchne puczowanje naſtupi, pſchihotowa ßo ſnutskownje ſa nje ſ tym, ſo tón khěrluſch ſpěßni. A tajkeho pſchihotowanja běſche jemu trjeba, pſchetoż wot tuteho puczowanja ßem tón khěrluſcheŕ w ßwojim żiwjenju żaneho měra wjazy njenamaka. Pſchetoż k jěſbje do Ruſkeje ßo druhe poßelſke puczowanje do Perſiſkeje pſchiſamknu. A na tutymaj puczowanjomaj mějeſche wón najczežſche ſtrachoty pſchětracz: Wichor na narańſchim morju, na Kaſpiſkim morju ßo łódź roſłama, woni mějachu njewuprajne czežkoty pſchětracz, prjedy hacz pſches Taurus do Iſpahana pſchińdżechu a tam buchu nadpadnjeni, ſo ßo Flemming ſ nuſu w armeniſkej zyrkwi wukhowa. Na dompuczu mějeſche ßo ſaßo na hórku ſawiſcz a pſchißłodżenje hněwacz. Tola wſchitko ſdaſche ßo dobre bycz, jako chzyſche ßo do wótzneho kraja ßo wróczíwſchi w Hamburgu jako lěkař ſaßydlicz. Jako pak běſche tam lědy ßwoje dżěło ſapoczał a chzyſche ßo ſe ßwojej dołholětnej njewjeſtu wożenicz, duż jeho tſizyczi lět ſtareho nahła ßmjercz prjecz wſa. Kak ſrudnuſchki dyrbjał ßo nam ſahi kónz żiwjenja tuteho wobdarjeneho khěrluſcherja ſdacz, hdyż to njeby ſ dobom dobre kſcheſczijanſke żiwjenje było, hdyż wón njeby ßam ſe ßwojeho naſhonjenja prajicz mohł:

Ja ßym ßo podał jemu
Żiwy a morwy k wſchemu,
Schtoż na mnje dopuſcheżi;
Njech Bóh tón Wótz ßo jara
Ssam ſa wſchě wězy ſtara,
Wón wě, hdy je czaß najlěpſchi.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— W ſjawnej rosprawje provinzialneho towaŕſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo wot knjeſa fararja Gäblera podatej a w Budyſkich Nowinach woczíſchczanej, ſpomina ßo tež na naſche njedżelſke kopjeno „Pomhaj Bóh“, jako jeniczke w Sakſkej wukhadżaze, kotrež każ „ßußod“ a „njedżelſke kopjeno“ k natwarjenju ßłuży. To budże wěſcze lubym czitarjam naſcheho kopjena, kotrychż liczba Bohu dżakowano lěto wot lěta pſchibywa, ſwjeßelaze, ſo naſche ßerbſke kopjeno tež druhdże pſchipójnacze namaka.

— Sańdżenu njedżelu ſemrje w Budyſchinje po dołhim czeŕpjenju knjes wokrjeßny hejtman tajny radźiczel ſ Boſſe, runje na ßwojim 63. narodnym dnju. 1. haprleje 1895 naſtupi wón ważne ſaſtojnſtwo wokrjeßneho hejtmana w Budyſchinje, a wón bu ſ tym tež wodźeŕ konſiſtorialneje wyſchnoſcze we Łużizy. S wulkej ßwědomliwoſczu je ßo wón ſtaraŕ ſa naſche zyrkwinſke należnoſcze, każ běſche wón we wutrobje wěrjazy żiwy kſcheſczijan. Duż wutrobnje żarujemy pſchi rowje teho muża, kotryż bu nam po krótkim żohnowanym ſkutkowanju tak khětſje wſaty.

— Wulke ważne pſcheměnjenje ſtanje ßo wot 15. haprleje na naſchich ſakſkich żelelnizach. Tak mjenowane dżeńſke billety, kotrež hacz do teho czaßa 3 dny płaczachu, wot pomjenowaneho dnja 10 dnjow na ſakſkich żeleſnizach płacza. To budże wěſcze wſchitkim jara witana wěz, pſchetoż ſa daliſche puczowanje, hdżeż dyrbjeſche człowjek pſches poł dnja jěcz, běchu 3 dny kuſchi czaß, ſo mohł ßo ſaßo w prawym czaßu domoj wróczicz. Wěßo pak tež budże ſczěhwk tehole poſtajenja khětre pomjeńſchenje w dokhodach w żeleſnizy. S dobrym prawom pak je direkzyja żeleſnizy ßo ſ tym na to prawe ſtejniſchczo ſtupiła, ſo ma żeleſniza ludźom ßłużicz a jim puczowanje po móżnoſczi połóżecz.

— Tule njedżelu ſměja ßo prěnje lětuſche ßerbſke kemſchenje w nakhwilnej zyrkwi na Lipowej haßy w Draždżanach. Spowjednu wuczbu ſměje knjes faraŕ dr. Rencz ſ Wjeleczina a prědowanje knjes faraŕ ryczeŕ Jakub ſ Njeßwaczidła. Prědowanje budże ſ dobom wopomnjeńſke prědowanje na naſcheho njeſapomniteho Imiſcha, kotryż je dołhe lěta ßerbſke kemſchenja w Draždżanach nawjedował. Wodżenje kemſchenja je ßo po jeho minjenju knjeſej fararjej Jakubej w Njeßwaczidle pſchepodało.

— Sakońſki naczíſk wo dokhodach pruſkich duchownych je w tychle dnjach na pruſki ßejm dóſchoł. Nadźijomnje ßo wot ßejma pſchiwoſmje, ſo pruſzy duchowni ßwoje dołho wocżakowane a derje ſaßłużene ſarjadowanje ßwojich dokhodow doſtanu.

— Kak daloko móże fanatismus człowjeka dowjeſcz, pokaſuje ſczěhowazy podawk: Krajny ßud w Moſkwje je po wjazydnjowſkim jednanju młodeho bura Sava Skoru k ßmjerczi wotßudźił, dokelż běſche ſ nabożinſkeho fanatisma żałoſtny njeſkutk wukonjał. Jeho ßotra wożeni ßo w dezembrje 1896 ſ katholſkim burom, hacz runjeż to ßwójba hinaſcheje wěry dla pſchidacz nochzyſche; najhórſcho czinjeſche jejny bratr, a jako ßo wona wot żeńtwy wottraſchicz njechaſche, jej wón woſpjet hrożeſche, ſo ju ſkónzuje. 5. junija ſańdżeneho lěta wón ßwój żałoſtny wotpohlad do ſkutka ſtaji. Wón ßwojej ßotſi, kotraż ſtadło na paſtwu czěrjeſche, do pucża ßo ſtupi, ju ſ nożom wjazy krócz do wutrobna a żiwota kłó; ta wboha hnydom na żałoſtne ſranjenja wumrje.

— W ßadowſtwje naſhonjeni ludźo wěſchcża lětßa dobre ßadowe lěto. Woni ßu na ſchtomach wobkedżbowali, ſo ſchtomy na płody derje czěrja. To by wěſcze jara dobre było po ſańdżenym khudym lěcze, hdżeż bě jara mało ßadu, ſo dyrbjeſche ßo ßad ſ hromadami ſ wukraja pſchiwożowacz. Ale njechamy ßo tež do

cžaßa wjeßelicź, dokelž ßadowym schtomam wot cžaßa kcźěcźa hacž k žnjam wjele njepschecźelow hrosy, kotrež husto dobre nadźije na jene dobo sanicža.

— Wulki strach je, so mjes sjenocźenymi amerikanskimi statami a Schpanisker wójna wudyri, dokelž Amerikanszy sběžkarjow na kupje Kuba pschecźiwo Schpanisskim, tule kupu wobknježazym, skradžu podpjeraja, a dokelž saßo Amerikanszy Schpanisskich winuja, so ßu woni wulku amerikansku lódź pschi brjohu teje kupy rostjelicź dali. Wobaj stataj ßo na wójnu hotuja, a kóždy dźeń móže powjesćź wo wudyrjenej wójnje dóńcź. Bóh daj, so by ta hrožaza mróczakla hnadnje nimo cžahnyła!

Luboscź a dźak Jesußej sa jeho cžerpjenje.

Hłóß: Hdyž Jesuß na kschiž pschibity.

Schtóž Jesom Khrysta lubuje,
Jom' ßwoju duschu podał je,
Tón s wutrobu tak praji:
Ja ßo cźi, Božo, dźakuju,
So ßyna sa mnje staji.

Tak sle njej' niczo na ßwěcźe,
Ssmjercź, nusa, stysk, pót, cžerpjenje,
Haj tež to helske wucźe,
Wot wscheho Bóh naß wumože
Psches ßwojoh' ßyna rucže.

Tej heli běchmy woprawdźi
A wěcžnej ßmjercźi podacźi,
Kiž skasycź naß wschěch chzysche;
Bóh lěpschi ßrědk pak naloži,
Ssyn sa naß k ßmjercźi dźěsche.

Duž lubuj, khwal joh' teho dla,
Sso wotroczk sczini nasche dla,
To wopomń tola ßwěru!
Wón da cźi paradis a raj,
Kaž schacharjej psches wěru.

Dźi s nim hacž k kschižej do ßmjercźe
A njeměj w nusy stróženje!
Budź s nim tež pohrjebany,
Dha budźesch tu a wěcžnje tam
Měcź horjestacźe s hnady.

Cžesćź, khwalba, dźak do wěcžnoscźe
Budź tej trojeńczkej jednocźe,
Tak dołho hacž ßmy žiwi,
Psches Jesom Khrysta ßmjercź a krej
Naß wot hrěchow frej cžini.

Ernst Helaß.

---

91. psalm.

Jako Ruskej w lěcźe 1812 Franzowsojo hrosychu do kraja padnycź, běchu wschitzy jara njeměrni, jenož wjerch Gallizyn niz. Jeho pschecźeljo ßo dźiwachu; bě wón ßnano khěžorowy pscheradnik? To běsche njemóžno; jeho ßwěrnoscź běsche wěsta. W tym ważnym wokomiknjenju myßlesche ßebi wjerch, so je jeho pschißluschnoscź, khěžora s tej skału snateho sczinicź, psches kotruž wón w strachocźe měrny wosta; wón proschesche wo rosrèczowanje; wone bu jemu dowolene. Wěßo, rěczesche ßo najprjedy wo bliženju njepschecźela; na to khěžor na dźiwne sadźerženje teho wjercha pokasa, kotrež wschitkim nadpadowasche. Khěžor ßo jeho woprascha, psches cžo je tak cźichi a měrny pschi wschěch wulkich strachotach; wjerch maku bibliju se saka wucźeže a ju khěžorej poda. Jako pak tón ruku wupschestrě, so by ju wsał, wona na semju padźe a ßo pschi 91. psalmje woczini. „O so by Wascha Majestoscź tónle wucźek pytacź chzyła!" praji wjerch, jako běsche ßłowa teho psalma cžital. Wonaj ßo dźělischtaj. Dźeń powschitkowneho modlenja bu wukasany a duchowny, kotryž prědowasche, wsa sa tekst — 91. psalm. Khěžor pschesłapnjeny ßo wjercha woprascha, hacž je wo tym podawku powjedał, kotryž běsche ßo pschi jeju rosrěczowanju měł; wón jemu wobkrucźi, so niczo wo nim powjedał njeje.

Krótki cžaß po tym, jako mějesche khěžor někotre ßwobodne wokomiki a ßebi po kscheseźijanskim poßylnjenju žadasche, wón k ßwojemu kapłanej póßła, so by jemu tón w jeho stanje s biblije cžital. Wón pschińdźe a sapocža — 91. psalm cžitacź. „Směrom", praji khěžor, „schtó wam praji tole cžitacź?" „Bóh", wotmolwi tón kapłan. „Schto?" sawoła Alexander. Kapłan dale powjedasche: „Pscheßłapnjeny, jako Wascha Majestoscź ke mni póßła, ja psched Bohom na moje kolena padźech a jeho proschach, so by mojej ßłabej hubje wucźił, schto dyrbju rèczecź. Ja sacžuch, so bu mi to wotdźělenje ßwjateho pißma, kotrež dźenßa cžitacź sapocžach, sjawnje pokasane. Cžeho dla je mje Wascha Majestoscź pschetorhnyła, ja njewěm." To mózuje na khěžora skutkowasche. Wón bu cžiscźe hinaschi a wón ßo jara sa rosschěrjenje ßwjateho pißma prózowasche. W ßwojim saku wón stajnje papjerku noschesche; nichtó pak njewjedźesche, schto na njej steji. Hdy by ßo wón druhu ßuknju woblekł, by wón tu papjerku s dobom do njeje tyknył. Ludźo mějachu sa wulzy ważne pißmo. Pschi khěžorowej ßmjercźi ßo pokasa, so běsche to 91. psalm.

Kwaßna drasta.

Bohaty a mózny wjerch ßo junkrócź nastaji ßwój kraj a lud ßebi wobhladacź. Wón wopuschcźi ßwój hród a cžehnjesche jako jednory muž mjes ßwojim ludom wokoło, swotrěwasche ßylsy njeßbožownych a pomhasche hubjenym. Duž namaka w puscźinje młodźenza, kiž běsche dźiwi wot rubjeństwa žiwy; ale na jeho wobliczu běsche tola hischcźe póznacź, so běsche wón wot woßebneho naroda a derje sdźěłany. Wutroba wjercha bě wscha hnuta a wón temu młodźenzej rěczesche, so by ßobu na jeho kralowski hród cžahnył, so chze jeho měcź kaž ßam ßwoje dźěczo. Tón młodźenz dźěsche ßobu a bydlesche w kralowskim hrodźe a khodźesche w drascźe kralowych dźěczi. Ale ta drasta, do kotrejež ßo namakacź njemóżesche, běsche prawa wjerchowska drasta, to běsche woßebne a sdobne waschnje, ta dostojnoscź, majestoscź, kotraž ßo jenož na pschinarodźenej dostojnoscźi pokaże. Kak cžežko bu temu młodźenzej ßo do teho namakacź a kak husto žadasche ßebi wróczo do stareho dźiwjeho žiwjenja. Ale kralowa miłoscź běsche nad nim a kaž husto by wón dobre waschnje sabył a ßwojeho dobrocźelowu luboscź s njedźakom płacźił, — wón by jenož do teho wóczka połneho wyßokoscźe a miłoscźe pohladacź trjebał, a jemu bu žel teho, schtož běsche sawinował, a wón ßebi pomyßli na tu luboscź, kotraž běsche jeho se skaženja torhnyła, horze ßylsy roßkacźa maczachu jeho wobliczo a pschezo hłubje saroscźe jemu do wutroby noweho Wótza cžescźe dostojny wobras a pschezo ßwobodnischo ßo wón nuts scziwi do rjaneho a sdobneho waschnja noweho žiwjenja a wón bu domjazy w domje ßwojeho Wótza a jeho stare žiwjenje a waschnje běsche ßo w kraßnoscźi noweho podnuriło! To je ta historija kóždeho wobhnadźeneho dźěscźa Božeho a jeho kwaßneje drasty.

Nèschto k rospominanju.

O njehladaj na bohatstwo
A na twoju móz njetwař wscho,
Sso Bohu jeno dowěř!

* * *

Dwoje pózera cžłowiske sboże —: staroscźe a njeměrna wutroba.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1135 hr. 65 np. Dale ßu składowali:
kk. Sserb se Židowa (psches ßotru) 1 hr; kubleŕ Schudak s Komorowa-Rakecźanskeho 2 hr.; wucźeŕ Bohuwěr Wróbl w Delnjej Hórzy 3 hr.; s Cžemjerźz: kubleŕ Jan Młynk 3 hr., Fryczа 20 np., Jan Kral 1 hr., Jan Mjerwa a J. B. Hencź po 50 np; Rakecźanske ßerbske towarstwo „Lipa" 5 hr.; kantor Gräfa w Kotezach 5 hr.; Jan Jenko w Herrnhucźe 5 hr; Hedwig Sommerez w Budyschinje 3 hr.; hósćź Khwacźicźanskeho ßerbskeho towarstwa sa pěknu hospodu 1 hr.; Hana Winklerez s Njeßwacźidła 50 np.; wyschschi wucźeŕ em. Kreczmaŕ w Budyschinje 20 hr; Wjela-Schekecźanski w Budyschinje 10 hr.; sem. wyschschi wucźeŕ K. A. Fiedler 20 hr.; faraŕ Garbaŕ w Kotezach 5 hr. — Hromadźe 1221 hr. 35 np.

Mjena daricźelow a jich darow ßo posdźischo woßebje wocźischcźa a ßo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Porjedźenka: W 2. kwitowanju s Njeßwacźidła ma rěkacź město Nowak: „Wanak."

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 18.
1. meje.

Letnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jubilate.

Jap. skutki 4, 8—20.

Jubilate, wyskajcze! (Po sawódnym schpruchu dzeńßnischeje njedzele: Wyskajcze temu Knjesej wschitkón ßwět!) To je rjane napominanje, kotrez człowjek ßebi rady lubicz da, runje kaž to pschichodneje njedzele: Cantate, spěwajcze! pschetoz wyskanje a spěwanje to ma kóžde stworjenje radscho dyzli płakanje a stonanje. A nětk je woßebje lubosny czaß k wyskanju a spěwanju — wonkach w Bożej stwórbje kaž nutskach w kschescżijanskej wutrobje; wschudzom wjeßele klinczi: Ssmjercz je pózrjeta do dobycza. Semja ßo saßo swoblekuje a wupyschuje, a w młodych trawiczkach, w rjanych różiczkach, w selenych kerkach a kczéjazych schtomach widzisch jene wulke potajnstwo: To žiwjenje je ßo sjewiło! Žiwjenje, kajke njedowußlědzomne hudańczko! Kajka wschelakosczá a pißanosczá a połnosczá, kajke mozy, kajke bohatstwo, kajke pscheměnjenje, wobnowjenje, wudokonjenje! Pschezo saßo nowe rostliny, nowe swěrjata, nowi człowjekojo! O kajka hłubokosczá teho bohatstwa, woboje teje mudrosczé a wědomosczé Bożeje! Pschetoz to kóždy někak wěrjazy człowjek widzi: Wot njeho a psches njeho a k njemu ßu wschitke wězy!

Duch, kiž wschitko njeße,
W kotrymž my ßmy czili
A kaž wschitke wězy žiwi:
Ty pschecżischczisch wschitko,
Wěczno ßwětła kraßnosczá,
Czischczá ßo do naß, Boża jaßnosczá!

Haj, potom hakle je prawe žiwjenje w naß, potom hakle prawje wyskacz a spěwacz mózemy, hdyž je Boži duch w naß mózny, hdyž nascha wutroba wě a czuje: Tež ja ßym wot njeho a psches njeho a k njemu žiwa.

Tak běsche ſ Pětrom. Wot Jesußa napominany: Pój sa mnu, běsche jeho tsi lěta dołho wschudzom pschewodzał, běsche ſ nim khodźił, jědł a pił a spał, běsche jeho lubosczá a sczérpliwosczá, jeho njesprózniwe dźěłanje a ßwjate sahorjenje sa Boże kralestwo widźił, běsche jeho mózne prědowanja, połne ducha a žiwjenja ßłyschał. Hacz je tamne powědańczka wo Jesußowym dźiwnym narodźenju w Bethlehemje snał, ßo jara prascha, ale tež bjes teho wón widźesche a czujesche: To je žiwjenje ſ Boha! a wón ßo ſ radosczu wusna: Komu pójdźemy? My ßmy wěrili a póznali, so ty ßy Khrystuß, tón ßyn teho žiweho Boha! A hdyž tež w Kaifaßowym hrodźe teho hanjeneho a schwikaneho Jesußa ßo hanibowasche a bojosczá a ßłabosczá jeho wutrobu napjelni — posdźischo běsche we wulkej shromadźisnje měschnikow, wyßokich sastojnikow a Sadduzejskich — teho horjestanjeneho a pschekraßnjeneho sbóžnika ßo hanibował njeje; tón da jemu móz a khrobłosczá, niz jenož běbnych człowjekow wustrowicz w Jesußowym mjenje, ale tež tym njewěrjazym njepschecżelam teho kschižowaneho mózmje wobßwědczicz: „Tón ßamy je tón kamjeń, wot waß cżéßłow saczißnjeny, kotryž rózkny kamjeń je sczinjeny. A njeje w žanym druhim ta sbóžnosczá, tež njeje žane druhe mjeno pod njebjom date tym człowjekam, w kotrymž my mohli sbóžni bycz.“ Kraßne ßwědczenje a spodźiwna

khroblosć wot Pětra a Jana, tuteju njewuczeneju a njewustateju człowjekow, kotrejež scże wy měschnizy a Sadduzejszy ßo s polnym prawom dźiwali a kotrejež ßo wschitzy sdobnje dźiwacże, kotsiž niczo njewěscże wo sbóżnosczi a wjeßelosczi wěry do Jesußa, kiž je wěrjazym pucź k Wótzej a sawdawk wěczneho žiwjenja!

Nochzesch dha tež ty s nim spytacź, luba duscha? Nochzesch w jeho mjenje spěwacź a dźěłacź, w jeho duchu Božu wolu czinicź a lubosć wopokasacź wschitkim bratram a ßotram? Móże dha něchtó druhi wutrobu tak wjeßelu a khroblu sczinicź, so žaneho człowjeka ßo njeboji, ale kaž Pětr pscheđ wyschschim měschnikom wobßwědczi: Ja ßo wschak teho njemóžu wostajicź, so njebych rěczał, schtož ßym widźał a ßłyschał, abo so kaž Luther pscheđ bamžom a khěžorom wobkrucźi: Tu steju, ja hinak njemóžu, Bóh pomhaj mi! Je dha něschto druhe tón ßwět czisćże pschewobrocźiło, tak so hrosne pohanske waschnja ßo minychu, prawo a prawdosćź mjes człowjekami pschibjerasche, hłowy ßo rosjaßnichu, wutroby ßo polěpschowachu, wědomosćże a khumschty ßo wutworjachu? Njewostanje pschi Pětrowym ßłowje: „Njeje w žanym druhim ta sbóżnosćź"; wostanje pschi wěrje prjedawschich a nětczischich kschesczijanow: Jesuß je tón rózkny kamjeń Božeho kralestwa a wscheho bójskeho žiwjenja na semi; wostanje pschi naschim a naschich wótzow pscheßwědczenju: Schtóž jeho ßłowo ßłyschi a wěri temu, kiž jeho póßłał je, tón ma wěczne žiwjenje a je wot ßmjercże k žiwjenju ßo pschecźischczał. A to wschitko mi wutrobu tak swjeßeli, so wocźi mojeho pósnacża ßo wocźinitej a s zyle druhimaj wocźomaj na Boži ßwět a człowske žiwjenje hladam, tak so ßo mi wscho widomne czini, pschirunanje na njewidomne, a w knicźomnosczi wschitkich stworjenjow widźu tu njesachodnosćź teho stworiczela a bójske žiwjenje wot spocźatka hacź do konza, w žiwjenju, czerpjenju a wumrjeczu ßo troschtujo a wyskajo:

Na ßwěcże wscho sahinje,
Boža lubosć wostanje!

Wicźas-Klětnjanski.

Jaßne wokno.

1. Ssamlutki — a tola niz wopuschczeny.

„Semja a njebjo móżetej troschtowacź,
ale tola jenož wumoženych!"

S czicha běsche ßo měßaczk nastajił k ßwojemu pucźowanju po nóznym njebju. Delka na semi wotpocźowasche wjeß w czischinje a spanju. Horka pschi horach, pódla hórskeho lěßa mischkrjesche ßo hischcże ßwěczka w hajńkowni. Běsche to jaßna, czicha nasymska nóz; prènje nasymske smjerski czahnu psches nasymsku krajinu, a se smjerskami padaju sežołczene a sczerwjenjene łopjena se schtomow, jako bychu człowjeka seschericź chzyke, tak padaju k semi, a na ranje budże sawěscże wscho běle s mrósom. Polnóz je ßo hižo minyła. Stary straznik, kotryž je satrubił a wucźepjenu hodźinu s hłoßom pschipowjedźił, pohlada horje k jaßnemu woknjeschku a potschaßy s hłowu, na ßwoje potajne praschenje ßebi wotmolwjenja njenadeńdźiwschi.

Schtó drje njespi tam horka hischcże po ßrjedź nozy?

Pohladajmy do niskeje, mólczkeje stwiczki! Nichtó tu ani wotucźeny njeje; ale w sawczkach leża tu tsi dźěcźatka w spanju, pacholkaj a holczka, se sacźerwjenjenymi liczkami, a wone sdychuja tak hluboko a czicho, so to lědma wußłyschisch. Jich dla drje ßo ßwěczka njemischkri.

Tola stwine durje ßu jenož pschisacźinjene; wonka drje je tež czicho, tola ty wußłyschisch czichi płacź.

Khěžne durje maja hornju a delnju połojzu; delnja je sacźinjena, hornja schěroko wocźinjena. Psches nju scźele połny měßaczk ßwoje pruhi na wotewrjeny dźěcźazy kaschcź. S czicha padaja wot makeju stykнjeneju ruzy psches seßuschenej rucźzy; a nětkole ßwècża na wusce, blěde wobliczko. Ach, kak měrne je tele dźěcźaze wobliczko! Sjeba naß měßaczkowe ßwětko, abo je temu woprawdże tak, so ßo wokolo dźěcźatkoweje huby sbožowne a sbózne pruhi wjeßelosćże rosłěhaju? Tsi abo schtyri lěta běsche holczka drje stara, a tola rospschescźěrachu ßo na běłych hłowaczkach dołhe, kudźerjawe, jaßno-barbne włoßy.

Nětkole ßwěczi měßaczk jaßnje morwej na mjeswocžo — dha posběhnje też žónska ßwoju hłowu, kotruž je pódla czěła ßedźo, sprózna na kaschczowu kromu słožiła. Jeje mjeswocžo je pokryte se ßylsami, wona sajědże ßebi s ruku psches czoło, dźěcźatkowe mjeswocžo je tak spodźiwnje pschekraßnjeny wuras dostało. Hdyž běsche wona ßwoju hłowu pokhiliła, dha běsche tu hischcże zyle czěmnje było; tola dołho běsche tu takle ßedźiła, mjes tym běsche ßo wscho koło wokoło njej rosjaßniło — rosjaßniło też w czěmnym kaschczu!

Ta, kotraž tu ßedźi, je s wudowu! Wudowa, ßedźaza pschi kaschczu ßwojeho dźěsćża, snajesch ty trasch něschto srudnische?

Tale žónska czežko sdychuje, pomałku wobrocźi hłowu, wobrocźi ju k njebju a hlada na měßaczk. Jeje ruzy leżitej stykнjenej na kaschczu nad stykнjenymaj rukomaj jeje dźěcźatka! Jaßne měßaczkowe pruhi kałaja ji do wocžow, a tola njesamóże, so by ßo wot měßaczka wotwobrocźiła. Je ji, jako bychu ßo jaßne pruhi schěrike k schěrokim, wyßokim njebjeskim wrotam, a we wotewrjenych wrotach mjerwi ßo s postawami, s jaßnymi, rjanymi postawami njebjeskeho raja; nětko ßo sdaluja, tola jedyn wupschestrěła ßwojej ruzy jej napschecźiwo, ju strowjo, ju požohnujo!

Žónska pokhili saßo hłowu a stykнje ruzy na wutrobu. Tak ßedźi tu dołho, jara dołho ßo ani njehibno. Wona njepytnje žyry nózny powětr, s durjemi sacźahowazy, njepytnje, so ßo měßaczk po njebju dale wjedże, so ßo czěmnota k njej nakhili, wona spomina na dawno minjene czaßy! Tehdy njeběsche tu ßamalutka! tehdy mějesche hischcże dwě sprawnej, ßwěrnej ruzy, kotrejž ju schkitowachu a sa nju ßo staraschtej, a dwě jaßnej wócźzy, kotrejž ßo błyschczeschtej pschi domojwrócźenjom s wjecžorom s wjeßelosczu saßowidźenja, a pěknu, pobožnu mužsku wutrobu, kotraž móżesche ßo s njej a sa nju modlicź!

Ženje pak njeblyschczeschtej ßo tejle wócźzy bóle a jaßnischo, hacź hdyž móżesche wona temule lubowanemu mandźelskemu stroweho, nowonarodźeneho hólczka s wutrobnej radosczu napschecźiwo dźerżecź. Potom by ßo wón poklaknył pschi jeje ložu, jeho běsche radosćź tak pschewsała, so njemóżesche rěczecź, tola se ßylsojtym wócźkom pohlada wón potom k njej, jeje ruzy stajnje a pschezo wokoscho.

Tak pěknej a ßwěrnej wócźzy njeběsche Hana ženje wjazy wuhladała, tajke běsche jenož jejny mandźelski měł, a nětko je wjazy njewuhlada! Dołho hižo je njeje wjazy wuhladała; běsche to žałostne ranje, kotreż běsche ßo ji kaž wótre żeleso do wutroby saryło, hdyž jeho pschinjeßechu, krwaweho a rostsělaneho a morweho. Běsche to czěmny podawk; někotsi měnjachu, so je ßo jeho tsělba wutsěliła, drusy měnjachu, so je to njekedźbliwosćź abo sła wola była, pschetož na revěrje běchu wulku hońtwu měli, a hajnik mějesche njepscheczelow dla ßwojeje ßwědomliwosćże.

Mału Marsu, nětko tu w kaschczu leżazu, njeběsche nan ani wohladał; wona běsche ßo hakle po jeho ßmjercźi narodźiła, a Hana běsche ju drje s hórkimi ßylsami, tola też jako noweho, lubosneho jandźelka powitała, kotrehož je ji njebocźiczki sa troschtowarja w srudobje a stysknosczi pósłał. So ma ßo wona pódla tsjóch starschich dźěsczow hischcże sa jene wjazy staracź w ßwojim wudowstwje, na to ßebi njeběsche ani pomyßliła.

Tale holczka pak běsche też wot prènjeje młodosćże ßem tak pěkna a luboscziwa; wona běsche zyle hinak była hacź jeje druhe tsi dźěcźi. Też wona běsche drje druhdy płakała, tola to njeběsche žane kschiczenje, kaž pola tych druhich; a poßmějkowała je ßo tak sahe. A na kohož ßo wona poßmějka se ßwojimaj wulkimaj, módrymaj wocžomaj, temu sdasche ßo drje, so ßo jemu wyßoke Boże njebjo wotewri. A hdyž bě hakle sapocżała prènje ßłowczka rěczecź a rucźzy stykнywschi běsche prènje pacźerje wuspěwała! A kak běsche ßo wona stajnje k macźeri lischczała tak pěknje a nježnje a poßłuschnje! Haj, kajka běsche tola tale holczka była! Žadyn człowjek njeběsche jeje potajnu kraßnosćź ani pytnył, khiba jeje macź!

Tola hrosna, njewuproschna khorosćź ßo nawali, a tsi dny a wona běsche strowa a morwa! — Tyßazorje nashonjeny a wucźerpjeny ból, — a kohož potrjechi, teho potrjechi też stajnje najcźežscho a najhórscho! s tyßazorych macźernych wutrobow je ßo

hižo wudobyła ta hórka skóržba: Cžeho dla je šo mi to tola stało? — cžeho dla runje tole? cžeho dla wosmje šo mi runje mój lubuschk, moje najpěknische a najwobdarjenische dźěcžo?

Teš tu wudoby šo tale skóržba, a šebi tak pomyßliwschi běsche Hana šwoju hłowu na kaschcžinu kromu położiła; tola njebjeski błyschcž wuhladawschi, běchu šo jeje myßle wschě pscheměnike! Tak je Bóh po šwojej njewußlědženej radže postajił, pomyßli wona šebi nětko, — schto dyrbjesche tu Marska dlěje na tutym srudnym šwěcže, — khlěb, wote mnje ji poskicženy je psches wschu měru twjerdy a hórki, — a draschcžiczka, wote mnje sa nju schotowana, je šurowa; — a — schto je moja luboscž pornjo jeho luboscži, pornjo luboscži dobreho a šmilneho pastyrja, — měj šo derje, lubsche jehnjatko, o měj šo na wěcžnje rjenje pod jeho schkitowazej ruku a na jeho klinje! A s wurasom najnežnischeje macžerneje luboscže położi wudowa šwoju wot cžežkeho dźěła stwjerdnjenu ruku, tola mile, tak mile morwej holcžzy na hłowu. Potom pokry mały kaschcž s běłej płachtu a požohnowa šwoju njebocžiczku holcžku se šnamjenjom kschiža.

(Pokracžowanje.)

Šnutskowne mißionstwo

(Pokracžowanje a skónczenje.)

II. Šwonkowne mißionstwo.

Jeho najwažnischi dźěl je mißionstwo mjes pohanami, kotremuž šo to šłowo prjedy šwěcži: Mat. 18, 18—20. To je nowa hodžina w Božim kralestwje. Poniženje Jesußowe ma kónz a jeho kraßnosczž pschińdže. Duž je teš s tym nimo, so by mißionstwo na israelski lud wobmjesowane byłe. Evangelijon dyrbi šo wschitkim ludam pschinjesczž.

Japoschtołam prěnim ta pschikasnja płacži, ale niz jenož japoschtołam. Hewak dźě by to: „Ja šym pola waß“ jenož jim płacžiło, a to „wschitke dny hacž do skónczenja teho šwěta“ njeby žaneho srosymjenja mělo. K temu „wschitko“, schtož dyrbjachu japoschtołojo druhich wucžicž, šłuscha teš pschikasnja mißionskeho skutkowanja. Wěšo cži japoschtołojo běchu a rěkachu prěni mißionarojo. Japoschtołske skutki, prěnja zyrkwinska historija běchu s wjetscheho dźěła mißionska historija. Cži japoschtołojo mějachu wulki nadawk. K temu potrjebachu bohateho troschta Jesußoweho a poßylnjenja jeho ducha — s krótka saložene mißionstwo dyrbjesche na nich šwój skutk dokonjane měcž, so woni njebychu wustali.

Schto pak je to najmózniische wabjenje k mißionstwu? Pschikasnja nascheho sbóžnika, na kotruž prawy kschescžijan swólniwje poßłucha. Cžerjenje kschescžijanskeje wutroby, kotraž dyrbi nashonjene sboże teš druhim pschinjesczž. Hubjenstwo pohanow, kotrež k njebjeßam woła.

Hdyž šo na to džiwa, wschitke wobmyßlenja šwoje prawa shubja, n. pšch. te: My mamy telko hubjenstwa mjes nami, jemu dyrbi šo najprjedy pomoz pschinjesczž. Tak s wjetscha tajzy powjedaja, kotsiž ani sa zusbu, ani sa wótzny kraj niczo njeczinja. My dyrbimy jene cžinicž a druhe niz wostajicž. Kschescžijanstwo njeby sa mißionstwo mjes pohanami khmane wostało, hdy by na hubjenstwo w šwojej šrjedžisnje sabyło.

III. Šnutskowne mißionstwo.

Jeho šłowo cžitamy Hesek. 34, 11. 16. Woboje mißionstwo (šwonkowne a šnutsk.) ma kaž jene mjeno teš jeneho ducha. Mužojo kaž Goßner, Harms, Löse, Fliedner stejachu s jenej nohu we wótznym kraju, s druhej w dalokosczi. Ale dźěło šame je tak wschelake, kaž to teho runja to mjeno „šnutskowne“ a „šwonkowne“ wupraji. Kschcženi kschescžijenjo ženje pohanam runacž njejßu — ale hdyž woni mißionstwa potrjebaja, šu tamni tak wobžarowacž, kaž tucži. Schtož tucži hischcže šnali njejßu, šu tamni s nohomaj podteptali.

Kak pak pschińdže k tajkemu pohanstwu šrjedža w kschescžijanstwje? S dźěła maja te schkody šwoje korjenje w dalokej sańdženosczi („wobrocženja psches móz“, n. pšch. psches Khorlu Wulkeho, pschi cžimž jenož k cžischče šwonkownemu podcžißnjenju zykych ludow pschińdže). S dźěła maja šwoju pschicžinu w nusach nascheho cžaßa (pobrachowaze duchowne mozy, so bychu ludowe žiwjenje pschekißake).

Duž šnutskowne mißionstwo se šwojej nusnej pomozu sastupi. Jeho mjeno, potrjebnosczž je hanibne sa zyrkej. Schtóž pak chzył šnutskownemu mißionstwu wobaracž, dokelž by šo hewak schkoda pschidała, by šo mužej runał, kotryž lěkarja do domu puschcžicž njechasche, dokelž mohli šebi ludžo myßlicž, so tam khory leži. — Wě šo šnutskowne mißionstwo wróczo stupi, hdyž je šwoje dźěło dokonjało.

Jeho cžerjaza móz je šmilnosczž. Jeho hłowny šrědk stej šłowo (hłowna wěz, pschetož šo jedna wo sboże dusche) a skutk (pomozne šrědki). Kraßny ma wottyknjeny kónz: ludowu duschu saßo dobycž sa Boże kralestwo. My šmy spokojom, hdyž prawje wjele jenotliwych saßo dobudžemy.

To zyke je hobrski skutk. Troschtujmy šo teho, schtož Neh. 4, 19. 20 pißane steji a dźěłajmy šwěru hacž k šwjatokej.

Falschni khrystojo a falschni profetojo budža stanycž. Mat. 24, 24.

Wo tajkim wopacžnym Meßiaßu šo nam s Jendželskich stawisnow powjeda. Pod knjejstwom Olivera Cromwella (1653—1658) běsche wustupjenje wěsteho Jakuba Naglera w Jendželskej s wulkim pohorschkom. Wón šam wo šebi wěrjesche, so je do Khrystußa pscheměnjeny a so móže šo šwětej jako woprawdžity sbóžnik sjewicž. Hdyž šam wo šebi tajke myßlesche, teš w šwojim žiwjenju a khodženju po Khrystußu cžinjesche, kaž je nam w scženjach wopißane; wón šebi brodu roscž da kaž Khrystußowe šnamjenja pokasuja; haj, wón morwych se šmjercže sbudžicž spytasche. Hacž runjež bě se wscheho widžecž, so nima praweho rosuma, šo tola wucžobnizy namakachu, kotsiž jeho pschewodžachu.

Wón chzysche šwoje nutscžehnjenje do města Bristola dźeržecž, ale woßoła žaneho njenamaka, na kotrehož khribjecže mohł po pschikładže sbóžnika do města jěchacž; to dyrbjesche šo teho dla na konju stacž. Jeho wucžobnizy pak šwoju drastu na pucžu rospschescžěrachu a selene hałožki šypachu, na pschemo wołajo: „Cžesczž najwyschschemu knjesej wójskow, halleluja, halleluja!“

Měschczańska rada šo hnuta sacžu, pschecžiwo tajkemu spocžinanju wustupicž a Naglera pšched šebje žadacž. Na wschitke praschenja rady mějesche jenož jene wotmolwjenje: „Ty to prajisch.“

Tale wěz jara wjele hary nacžini, so šo šamo w šemje wo tym rěcžesche. Dlěje hacž dźešacž dnjow jednanja wo tym trajachu, schto ma šo wo Naglerje dźeržecž, schtó je, schto je cžinił a sawinował. K wschelakim mózným cžwilam a krjudowanjam šo saßudži; napoßledk dyrbjesche šo jemu jasyk se žahłym želesom schcžipacž. Hacž runjež bu bóle cžwilowany, tola nježałosczesche; wschitko se spodžiwnej scžerpliwosczu snješy, ale wot šwojich wopacžnych a samyßlenych myßlow šo wotwobrocžicž njeda.

So by šo wschemu dalschemu njekasanstwu wobarało, šo ani jemu ani jeho wucžobnikam šwoboda njewrócži, a so by šo wot šwojich samyßlenjow wuhojił, bu Nagler jenož s khlěbom a s wodu pschi stajnym jara twjerdym dźěle w jastwje dźeržany. To mějesche najlěpschi wuspěch; jeho wrótne myßle sańdžechu, jeho rosum šo saßo wróczi; skónczńje teš šwobodu dosta a šo wot šwojeju rukow dźěła žiwjesche.

M. H.

Wschelake s bliska a s daloka.

— S hnujazym wobdźělenjom šwojeho Sakskeho luda je kral Albert šwój jubilejski šwjedzeń šwjecził. W tych dnjach je wón mohł jaßnje pósnacž, kaju ma wón nutrnu luboscž we wutrobach šwojich poddanow. Jene mózne hibanje dźěsche psches zyły kraj. Ale niz jenož w Sakskej, po zykej Němskej, haj šamo we wukraju w luboscži na krala Alberta spominachu. Khěžor Wylem běsche šam do Draždžan pschijěł, so by kralej Albertej šwoje a zykeho němskeho luda sbožopschecže wuprajił. Teš awstriski khěžor w Draždžanach pschebywasche a s wutrobnymi šłowami pschi šwjedzeńskej hoscžinje krala Alberta šławjesche. „Bóh sdžerž hischcže dołhe lěta šławneho, wot šwojeho luda nutrnje lubowaneho a cžesczeneho knježerja, krala Alberta!“ je to wutrobne pschecže, je w tych jubilejskich dnjach we wschitkich wutrobach žiwje klinczało.

— Nascha šerbska jubilejna knižka je šo nimale we wschitkich šerbskich schulach po wobsamknjenju schulskich prjódkstejeństwow dźěczom rosdźělika se saplacženjom se schulskeje pokładnizy. Jenož nčkotre schulske prjódkstejeństwa njejßu šo rossudžicž mohłe k wopomnjeczu krala Alberta dźěczom tu knižku pschiswolicž, hacž runjež knižka jenož 5 np. płacżesche. Kajke myßle šu je pschi tym wodźiłe, šo dopósnacž njemóže. Knižka je hischcže pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje dostacž. Schtóž chze šebi ju kupicž, njech to bórsy cžini, dokelž je šo jenož 5000 nacžischczało a šo skład bórsy rospscheda.

— Budyska Bjeßada wuhotowa ſańdźenu njedźelu ßwjedźeń k jubilejej krala Alberta. Sswjedźeńſku rěcź mějeſche knjes farař kan. Skala. Wón pokaſa ſ hnutymi ßłowami na žohnowanja bohate žiwjenje a ſkutkowanje krala Alberta. Na rjanym ßwjedźenju ſběrachu ßo dobrowólne dary ſa naſch ßerbſki krala Albertowy fond. Sběrka 60 hriwnow wunjeße. S tym je Bjeßada druhim ßerbſkim towaŕſtwam dobry pſchikład daka. Nadźijomnje jón też druhe ßerbſke towaŕſtwa, woßebje ſpěwanſke towaŕſtwa, ſcźěhuja, ſo bychmy naſchu ſběrku, hdyž je wotmyßlenu wyßokoſcź dozpiła, wobſamknycź mohli. Też jenotliwych Sserbow, a woßebje naſchich dowěrnikow proßymy, ſo bychu nam bórſy naſběrane dary póßłali.

— Wažny wukas je ſchulſka wokrjeßna inſpekzyja w Budyſchinje wudała. We wjazorych ſchulach je ſ dźiwanjam na ratařſtwo to waſchnje, ſo ßo pokračźowanſka ſchula jenož w ſymſkim połłěcźe wotměwa. Duž ßo pokračźowanſzy ſchulerjo w lětnym cźaßu jako ßwobodni cźuja, kaž njebychu pod žanym ſchulſkim ſakonjom ſtejeli. Temu pak ſchulſka inſpekzyja napſchecźiwo ſtupi ſ tej pſchikaſnju, ſo maja ßo cźi, kotſiž do pokračźowanſkeje ſchule ßłuſcheja, jutry ſjawnje pſchiwſacź a ſapißacź dacź a ßo jim ſjewicź, ſo woni też w lětnym cźaßu pod ſchulſkim ſakonjom ſteja.

— Sakſki ßejm ßo, hdyž je dlěje hacž hewak w Draždźanach ſhromadźeny był, w bliźſchim cźaßu roſeńdźe. Wažny ſakoń hiſchcźe na ßwoje dowuradźenje cźaka — ſakoń wo powyſchenju dokhodow wučźerjow.

— Sakoń wo dokhodach pruſkich duchownych je ßo w komißiji pruſkeho ßejma wuradźił a też pſchijał. Wſchelazy ſapóßłanzy chzychu rad, ſo by ſakoń prjedy hacž pſchichodne lěto do mozy ſtupił. Saſtupjerjo wyſchnoſcźe a woßebje finanzny miniſter pak temu žadanju ſ tym hroženjom napſchecźiwo ſtupi, ſo mohł pſches to zyły ſakoń ſtrachowacź, dokelž wyſchnoſcź do teho na žane wajchnje ſwolicź njemóže. Duž dyrbjachu cźi ſapóßłanzy ßwoje žadanja dźiwajo na zyły ſakoń wrócźo ſcźahnycź.

— Wójna mjes ſjednoceńenymi ſtatami a Schpaniſkej je wudyrika. K krejpſcheleczam hacž dotal dźakowano Bohu hiſchcźe dóſchło njeje. S radoſcźu ßłyſchimy, ſo ßu ßebi na jubilejſkim ßwjedźenju w Draždźanach pſchebywazy knježerjo ßlubili, ſo chzedźa ßo hromadźe ſa to ſtaracź, ſo njeby ßo njetrjebawſchi krwej pſchelała.

Sserbſki ſpěwař hłoża: „Njech Bohu dźakuje“, Jan Krygař ſ Brjaſnny.

Khěrluſch „Njech Bohu dźakuje“ je jedyn ſ najbóle ſnatych a najwjazy ßo ſpěwazych khěrluſchow bje wſchěmi w naſchich ſpěwařſkich. Wón je w ſapuſcźenjach, žałoſcźach a tyſchnoſcźach, kajkež je naſcha evangelſka zyrkej w naſchim wótznym kraju w tſizyceźilětnej wójnje ſhonicź dyrbjała, naſtał. Wón je ßo dźakowny khěrluſch w naſchej zyrkwi ſcźinił. Na wſchěch ßwjedźenjach, pſchi wjeßełych ſkładnoſcźach, kaž pſchi kſchcźiſnach, na kwaßach, pſchi ſběhanju twarjenjow atd. ßo tutón khěrluſch ſ dźakownej wutrobu ſpěwa.

Pſchiczina k powſchitkownemu ſpěwanju tuteho khěrluſcha je była prěnje ßwjecźenje weſtfaliſkeho měra, ſ kotrymž ßo žałoſtna tſizyceźilětna wójna ſkónczi, dźeń 10. dezembra 1648, tak ſo budźe w dezembru 250 lět, hdźež ßo tutón khěrluſch najprjedy powſchitkownje ſpěwaſche. Tehdy jako dźakny khěrluſchk Knjeſej wójſkow horje klinczeſche. — Najſkerje pak je ßo tutón khěrluſch 1630 pſchi ſkładnoſcźi jubilejſkeho ßwjedźenja Augsburgſkeho wěrywuſnacźa wudźěłał, a to w Fikowje (Eilenburg), hdźež běſche pěßnjeŕ teho ßameho, Martin Rinkart, wot lěta 1617 ſ archidiakonom. Tola hłóß, pſches kotryž ßo tutón khěrluſch tak prawje roſcheŕi, ßo w lěcźe 1648 najprjedy namaka. Tutemu hłoßej pak ma ßo tón khěrluſch dźakowacź, ſo je tak daloko roſcheŕjeny. A wón je wot jeneho Sserba ſpěwany. Minjeny 9. hapryl je 300 lět było, ſo je tutón wot Boha wobhnadźeny ſpěwař ßwětko ßwěta wohladał.

Jan Krygar je ßo 9. haprleje 1598 w Brjaſnnje pola Gubina narodźił. Wo jeho ßwójbje a pſcheceźelſtwje, wo nanu a macźeri niczo bliźſche njeſhonimy. Wo jeho dźěcźatſtwje jenož to wěmy, ſo je hacž do 15. lěta ſchulu w Gubinje wopytował. Waſchnje tamneho cźaßa běſche, ſo młodźenc, kotryž chzyſche něſchto prawe nawuknycź, na wſchelakich ſchulach ßo ſ wědomoſcźemi ſanoſchowaſche. Tak też młodeho Krygarja pak jow pak tam namakamy, ſ Gubina do Żarowa dźěſche; tu krótki cźaß pſchebywſchi ßo do Wrótßławja poda. Hdyž běſche jow cźaß poſtudował, ßo do Wołomuz na Morawje poda, ſo by w tamnym jeſuiſtkim klóſchtrje wjazy wědomoſcźow nadobył. Też jow dołho njepoby, ßwój pucź dale do khěcźorſtwoßwobodnych městow naſtaji a w Regensburgu jene lěto na pěßnjeŕſkej ſchuli pſcheby. Jow wjele nawuknu, ſchtož ßwojemu poſdźiſchemu powołanju trjebaſche, k kotremuž běſche tón Knjes jeho powołał. Potom po Awſtriſkej do Wuheŕſkeje pucźowaſche, ſo by nješchto cźaßa w Brěcźißławje (Preßburgu) pſchebywał. Na to ßo ßaßo do wótzneho kraja wrócźi; pſches Morawu a Cźěſku duzy do Freiberga w Miſchnjanſkim dóńdźe a wot tam w lěcźe 1615 prěni raz do Barlina. Na ßwojich wulkich pucźowanjach běſche wſchelake naſhonjenja a nawjedźenja naſběrał, kotrež jemu dalſchi pucź žiwjenja pokaſachu. Khryſtof ſ Blumenthal, kurwjeŕchſki hejtman na hamcźe Młynſkim Dworje (Muhlenhof), jeho jako wučźerja ſa ßwoje dźěcźi do ßwojeho doma wſa. Jemu ßo tam ſpodobaſche; ale jenož lěto tam woſta. Won do ßwěta jeho ßaßo cźěrjeſche, ſo by ßwoje wjedźenje ßaßo wudopjelnił. Do Barlina ßo wrócźiwſchi k hejtmanj ſ Blumenthal pſchińdźe jako wučźeŕ, ale ſ tym wuměnjenjom, ſo ßmě ßo pódla ßwojeho wučźeŕſtwa na gymnaſiju na wopyt univerſity pſchihotowacź. Wón hudźbu jara lubowaſche a pſches to ßo ſa duchownſku wědomoſcź dobycź da. 1620 ßo do Wittenberga pſcheßydli, ſo by na duchownſtwo ſtudował. Hižo jako ſtudenta ßo w hudźbje jara wobdarjeny wopokaſa a ſe ßwojim woßebnym hłoßom ßo wuſnamjeni. To měſchcźanſku radu w Barlinje pohnu, jeho 1622 do wuprózdnjeneho kantorſkeho městna pſchi zyrkwi ßwjateho Mikławſcha powołacź, ſ cźimž běſche wučźeŕſke městno na gymnaſiju ſchěreho klóſchtra ſjenocźene. Prěnju njedźelu po ßwjatej Trojizy ßamßneho lěta do tuteho ſaſtojnſtwa ſaſtupi, a nětko běſche jeho nadawk, Božu khwalbu a cźeſcź, hdyž też niz ſ prědowanjom a wukładowanjom Božeho ßłowa, tola ſe ßwojim ſpěwanjom roſſchěrjecź. Sa jeho woßebite a wurjadne dary ßo jemu bórſy doſtojnoſcź „hudźbneho direktora“ ſpožcźi. Hdyž běſche 6 lět w tutym ſaſtojnſtwje, ßo 3. auguſta 1628 ſ wudowu radneho knjeſa Khryſtiana Aſchenbrennera w Barlinje, rodźenej Mariju Bělinkez, dźowku měſchcźanoſty w Bernawje woženi, Bóh tuto mandźelſtwo ſ pjecź dźěcźimi žohnowaſche. Tola te ßame kaž też jeho mandźelſku Bóh po krótkim cźaßu wot jeho boka prjecź wſa. 1637 tſecźu njedźelu po tſjóch kralach ſ Liſu Schmidez ſ Barlina, dźowku hoſcźenzarja, kotraž hiſchcźe njeběſche 17 lět ſtara, druhi raz do ßwjateho mandźelſtwa ſtupi. Bóh luby Knjes tuto mandźelſtwo ſ 14 dźěcźimi požohnowa, kotrež pak ſ wjetſcha ſahe wumrjechu. Se wſchěch dźěcźi ßo jenož jena dźowka naſpomni, kotrejež mjeno njeje ſnate, kotraž pak běſche ſ dwórſkim molerjom wulkeho kurwjeŕcha, ſ Michałom Konradom Hirtom woženjena, dokelž mamy wot tuteho pſchichodneho ßyna wobras Krygarja, kotryž hiſchcźe dźenßa w Mikławſchowej zyrkwi na prawym boku piſchcźelow wißy.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Něſchto k rospominanju.

Wot ſkeho ßwědomnja honjena wutroba to je hela; měrna wutroba to je paradis.

* * *

Na tſjóch ſnamjenjach je póſnacź, hacž je Jeſuß w naß: Jeho žiwjenje, jeho ßwědczenje, jeho ſkutk.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1735 hr. 82 np. Dale ßu ſkładowali:
kk. wučźeŕ Pětrik w Bórku 3 hr.; 60 hr. 30 np. wunoſchk ßwjedźenja, k poczeſcźowanju Jeho Majeſtoſcźe krala Alberta Sakſkeho, wuhotowany dźeń 24. haprleje wot Budyſkeje Bjeßady; ſe Stróżiſchcźa: Jakub Zyž 2 hr. a Mikławſch Hrehork 1 hr.; ſ Hrubocźiz ſe Ssokolzu: Pjech 1 hr. 30 np., Groſcha 50 np. a Sejleŕ 20 np.; twarſki miſchtr Rocho w Sserujanach 3 hr. — Hromadźe 1807 hr. 12 np.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ßo twari, a to ſa Waß! Duž ſkładujcze ſanjón po Waſchim ſamoženju hnydom, burja a měſchczenjo, wučźeni a njewučźeni, ſtari a młodźi, mužſzy a žónſke, a ſběrajcze ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaßach a kſchcźiſnach, pſchi ßwjedźenjach a ſkhadźowankach; ſkładujcze a ſběrajcze! A Wy, kiž wotkaſanja ſcźinicze, wotkaſajcze na prěnim městnje ſa Waſch „ßerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcze ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Čzißło 20.
15. meje.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Rogate.

Mat. 5, 48.

„Teho dla dyrbicze wy dokonjeni bycź, runje jako teź wasch Wótz w njebjeßach dokonjany je", żada wot naß tón sbóżnik w ßwojim prědowanju na horje. „Ale to je tola wěscze psche wjele żadane; to tola żadyn człowjek dopjelnicź njemóże", myßli drje někotryżkuliż, kiż ßłowa Jesußowe ßłyschi abo czita. Kak steji nětko s tym? Je temu tak? Dajcze nam ßłyschecź.

Jesuß je do nascheho texta wo luboscźi a ßmilnoscźi rěczał, kotruż dyrbimy wopokasacź ßwojemu bliżschemu, a to niz jenoż pschecźiwo pschecźelam, ale też pschecźiwo njepschecźelam a njepschecźiwnikam, haj pschecźiwo tym ßamo najbóle. K temu pschida wón nětko to napominanje: Teho dla dyrbicze wy dokonjeni bycź, runje jako teź wasch Wótz w njebjeßach dokonjany je. Duż płacźi jeho żadanje woßebje w nastupanju tamneje pschißłuschnoscze luboscze, kotruż je nam runje na wutrobu położił.

Ale wyßoke, jara wyßoke żadanje teź pschi tym wostanje. Dokonjeni bycź w luboscźi a ßmilnoscźi a miłoscźi runje tak każ tón Wótz w njebjeßach — sawěrnje to je czeżki nadawk. Ale tola je rt teho jón nam pschikasał, kiż móżesche ßam wo ßebi prajicź: ja ßym tón pucź a ta wěrnoscź a to żiwjenje, rt teho, kiż běsche ßamlutki bje wschitkimi człowjekami zyle dokonjany a kiż je zyle wěscze najlěpje wjedźał, schto ma to na ßebi: dokonjany bycź runje tak każ tón Wótz w njebjeßach.

A woprawdże běsche nusne, so tón sbóżnik ßamo tajke wyßoke żadanje postaji. Pschetoż wot żaneje kschescźijanskeje pschißłuschnoscze njemyßli człowjek lóżo, so ju doscź dopjelni, dyżli wot pschißłuschnoscze luboscze. Hdyż ßmy na jenym naschich bliżschich, kiż je nam luby a drohi, něschto dobre czinili — hdyż ßmy ßußodej, kotrehoż je njesboże trjechiło, kotremuż je skót spadał abo dom ßo wotpalił, s nęczim podpjerali —, hdyż my ßmy ßo s pschecźelom, kiż běsche nam sle ßłowo prajił, a na kotrehoż ßo teho dla rosnęwachmy, saßo wujednali — s dobom wotucźi w naß ßamoprawa myßl: nětko ßym ja ßo tola jako jara dobry kschescźijan wopokasał, nětko ßym ja tola pschißłuschnoscze luboscze prawje dopjelnił a Bóh dyrbi mi to sapłacźicź.

Hlajcze: psched tajkim błudom chze nam Knjesowe napominanje wobarnowacź: „Wy dyrbicze dokonjeni bycź runje jako teź wasch Wótz w njebjeßach dokonjany je." Wone chze naß potom pschezo saßo dopomnicź: Schtoż wy scze hacź dotal na skutkach luboscze czinili, to běsche mało doscź. S tym njejscze wy hischcze s molom to czinili, schtoż wy czinicź winojczi scze a czinicź mózecze. Pohladajcze na teho Wótza w njebjeßach! Lubuje wón teź jenoż tych, kiż jeho lubuju? Czini wón teź jenoż dobre tym, kiż ßu jeho pschecźeljo? Wodawa wón teź jenoż junkrócź tym, kiż ßu na nim shrěschili? Hlajcze, dokonjeni każ wón dyrbicze bycź w luboscźi a ßmilnoscźi a miłoscźi.

Ale je mózno, to Knjesowe żadanje woprawdże dopjelnicź? — Na semi wschak hischcze dospołnje niz. Ale chzyli my teho dla myßlicź: „nětko, hdyż ja tamny wyßoki

wottyknjeny kónz tola dozpicź njemóžu, njecham też wo to ßo prózowacź", bychmy ßo cźlowjekej runali, kotryž myßli: dokelž ja jako jednory muž tola žadyn kral a žadyn fĕrschta na bohatstwje a mozy ßo sczinicź njebudu, njecham też do zyła dźĕłacź a prózu nałożicź, so bych ßebi nĕschto saßłużił; to mi tola niczo njepomha. —

Nĕ, jenož potom smějemy tu prawu, Bohu derje spodobnu luboscź pschecźiwo bližschemu we wutrobje a budźemy w tym roscź a pschibjeracź, hdyž my ßami ßebi wschĕdnje Knjesowe žadanje psched wocźi dźeržimy: wy dyrbicźe dokonjeui bycź runje jako też wasch Wótz w njebjeßach dokonjany je.

A chzemy=li dobry pschikład mĕcź, na kajke waschnje my k dopjelnjenju teho žadanja pschezo bliže pschińdźemy, trjebamy jenož na teho sbóžnika pohladacź, kiž bĕsche ßam wĕrnje dokonjany w luboscźi, runje tak kaž tón Wótz w njebjeßach. Wón je sawĕrnje ßwojich njepschecźelow lubował, je tych, kiž jeho poklĕjachu, požohnował, a sa tych, kiž jeho sranichu a hidźachu, ßo modlił. A budźemy my khutnje ßo prózowacź, w tym sa nim khodźicź, a budźemy my jeho wo jeho pomoz k temu proßycź a te hnadne ßrĕdki, kotrež wón nam poskicźa (jeho ßwjate ßłowo a sakramentaj) pilnje wužiwacź, potom budźe wón naschemu prózowanju też žohnowanje a wuspĕch wobradźicź, a my wote dnja do dnja dale na pucźu wußwjecźenja a dokonjanoscźe pschińdźemy.

Tuto pak je, schtož ßebi luby njebjeski Wótz wot naß žada. Zyle dokonjanych, runje tak kaž wón ßam, budźe wón naß sczinicź, hdyž my po pobožnym žiwjenju a sbóžnym wumrjecźu ßměmy sańcź do njebjeskich wobydlenjow.

Hamjeń. Handke=Krjebjanski.

Jaßne wokno.

(Pokracźowanje.)

Marfzyna ßmjercź bĕsche drje też Hańžinu wutrobu pohnuła, dokelž bĕsche tale pĕkna holcźka stajnje jeje lubuschk była, kotremuž bĕsche nĕkotry kusk zokora do hubki mjes bĕłe jubcźki tykła. Tola nichtó njedyrbjesche wo tym shonicź, so je ju to srudźiło, a so by mohła nĕkoho troschtowacź, k temu ßo wona njebĕsche narodźiła. Tola sa to bĕsche ßo hižo rosßudźiła: wona chzysche Marfzy kschižik na row stajicź dacź, na nim dyrbjesche jeje mjeno se słotymi pißmikami saryte bycź. Zyle skradźu chzysche wona to cźinicź a nichtó njedyrbjesche wo tym shonicź, so je wona to cźiniła.

Hana wschak ßo ſ njej rosumi; ſ hłowu pokiwnywschi ßlubi wona, so chze ßo nĕtko sawĕscźe k mĕrej podacź.

Bórsy bĕsche też ßwĕza wuhaßnjena, a straźnik, ſ nowa wjeß pschekhodźujo, njenadeńdźe wjazy jaßneje ßwĕzy w starej khĕžzy.

Mhłowojty dźeń sesthadźa na druhe ranje; bĕły mrós kryjesche hona a sahrody, runje posbĕhowachu ßo stołpy kura ſ wuhenjow deleka wo wßy do młodeho ranja. Hanine tsi dźĕcźatka bĕchu hižo dawno wozucźiłe a bĕchu ßwoju rańschu poliwku seschlapałe; wone bĕchu cźiche a jim bĕsche ßwjatocźnje wokoło wutroby; mĕjesche ßo tola dźenßa jich Marfka khowacź, a macź bĕsche poručźiła, so maja wschĕ tsi ßobu na pschewodźenje hicź a so maja hladacź, kak ßo jich ßotsicźka do poßlednjeje komorki pokhowa.

Jan bĕsche hižo do bliskeho lĕßa dobĕžał po jĕdline hałosy; ſ nich chzyschtej macź a Madlenka wĕnzy wicź, so byschtej mały kaschcź wupyschiłoj. — Kaschpor bĕsche ßo wonka na khĕžku slehnył a rymsasche twjerdu skórcźiczku, kotruž mějesche hischcźe wot wcźera w saku, a hladasche na ßwój dych, kotryž jako bĕła mróczałka do symneho rańscheho powĕtra ßahasche, Kaschpor mějesche pódla hłowu połnu se wschelakimi myßlemi. Jemu njechasche ßo najradscho ßobu hicź na pschewodźenje a na kerchow, jemu ßo sta, spominajo na to, so dyrbi Marfka tam dele do cźĕmneje, khłódneje semje, a so budźa tajku cźežku, drobnu pjerschcź na nju seßypacź, so njebudźe wjazy módre njebjo a lube Bože ßłónczko wohladacź; duž dha chzyschte ßo radscho dale na twjerdu schulsku ławku ßynycź a liczicź, cźitacź a pißacź wuknycź.

Macź sawoła Kaschpora, dokelž njemóžesche na nihdy wucźerpicź, so nĕchtó lĕnika paße. Saßo dyrbjesche nimo kaschcźa ſ morwej ßotsicźku. To ßo jemu rad njechasche a teho dla bĕsche ßo też skradźu won psched khĕžu mĕł. Jeho pokne, cźerwjene mjeswocźko ſ pĕknymi dólcźkami ßo też do zyła njehodźesche do blistoscźe ßmjercźe. Spodźiwnje bĕsche na Kaschporka pohladacź, kak ßo wón, hłowu k scźĕnje wobroceńu, nimo Marfki mějesche. Pschi žiwjenju bĕsche ßwoju Marfku tak lubjerad mĕł, a hdyž bĕsche wona se ßwojimaj rucźkomaj jeho sa wlósi pschimała, dha bĕsche wón smĕrom ßedźo wostał, też hdyž jeho to bolesche. Tola w ßmjercźi wón wo nju njerodźesche, a na blĕdej, wóstkowej rucźzy njemóžesche wón ani pohladacź.

Nĕtko pschińdźe też Jank domoj. Wulki walcźk njeßesche na khribjecźe. Njemĕnjesche, so mohł wón pschewjele pschinjesćź sa morwu ßotsicźku. Madlenka wsa jemu wał ſ khribjeta a bórsy bĕchu wĕnzy nawite, a semja ſ hałožkami pokładźena. Scźežku, po hórzy dele do wßy wjedźazu, bĕchu wcźera hižo ſ pĕskom poßypali; dźenß pokładźechu ju hischcźe ſ hałožkami. To bĕsche nĕtko sa Hanu pucźik bolosczow a srudoby.

Dwaj mužej se ßußodstwa njeßeschtaj kaschcź. Bĕschtaj to khudaj lĕßnaj dźĕłacźerjej. Sa kaschcźikom dźĕchu najprjedy tsi dźĕcźi, Madlenka ßrjedźa mjes bratromaj; sa nimi dźĕsche macź se starej Bamschez Hańžu ſ dołhim kijom. Bĕsche to dźiwne pschewodźeństwo w spodźiwnej žarowanskej drascźe. Hana bĕsche ßebi ßwoju cźornu wĕrowansku drastu woblekła, tu bĕsche ßebi we wschej khudobje hischcźe sdźeržała, ale sblĕdnyła a swjetknyła bĕsche tola ſ lĕtami. Madlenzy bĕsche cźorne rubischko wokoło schije swjasała. Hólzaj bĕschtaj w ßwojimaj módrymaj njedźelskimaj roporcźkomaj a Hańža bĕsche ßebi cźorne a bĕłe rubischko na hłowu wodźeła; bĕsche ſ najmjeńscha poł sta lĕt stare a židźane. Schtož bĕ na nim židźane było, bĕsche sežołtnyło.

Sso wĕ, se wschĕmi swonami ßo Marfzy njeswonjesche; sa to bĕsche wona hischcźe pschemała a pschе — khuda była. Schto też wo to! Tótka swonjesche swónczk ßwjatocźnje a te tsi dźĕcźatka płakachu, so mohł ßo nad nimi ßmilicź. Kaschpork rudźesche ßo tak jara, so jemu macź ruku wokoło schije położi a jeho k ßebi sczeže.

Fararjez knjes bĕsche pschecźiwo wschĕm jara pschecźelniwy był, bĕsche wschĕm ruku dał a kóždemu ßłowcźko troschta prajił. Kaschporej bĕsche ſ ruku jaßne wlósi pomajtał.

Nĕtk stejachu hischcźe pschi rowcźku, hdźež bĕchu telko luboscźe a tak pĕkne žiwjeńcźko pokhowali. Dha pschistupi stary wucźeŕ k nim. Wón bĕsche hižo na wumjeńku a jeho cźesczachu wschitzy, kotsiž bychu hdy pschi nim na schulskej ławzy ßydali. Mnohe sastojnstwa pak wón tola hischcźe sasta, sastojnstwo khostanja a troschtowanja, kaž bĕsche runje trĕbne. Tu sdasche ßo jemu poßlednje najlĕpje nałożene, woßebje teho dla, so bĕsche jemu Hana stajnje luba schulerka była, kotraž njebĕsche jenož ſ hłowu, ale też ſ wutrobu wuknyła, a tajke bĕsche stajnje najradscho mĕł.

Najprjedy scźeže ßebi cźapku a wuspĕwa cźichi „Wótcźe nasch". Potom wsa wón Hanu sa ruku a mikotasche tak dźiwnje se ßwojimaj jaßnymaj, mólcźkimaj wocźomaj, so nichtó prawje njewjedźesche, hacź płaka abo ßo poßmĕwkuje, też pózerasche nĕkak, jako by najprjedy nĕschto ſ huby dele dyrbjało, potom sarjekny ſ jara miłym hłoßom: „Hanka" — tak rĕkasche jej pschezo hischcźe wot schulskeho cźaßa ßem —, „ßym derje widźał ßwĕzu w twojim woknje, zyle posdźe ßo hischcźe tam horka w twojim woknu ßwĕcźesche! Tehdom ßym tebi moje myßle pósłał a ßym Boha lubeho Knjesa proßył, so by tebi jandźela troschta pósłał, kaž je jeho do Gethsemany pósłał! Njehladamy tu do wuskeho rowcźka runje tak, jako Marja Madlena, hdyž psched stajnym płakanjom njemóžesche ßwojeho Knjesa a Sbóžnika wohladacź. — Posdźischo bĕ sa nju wotewrjeny row runje kaž jaßne wokno, ſ njeho hladachu lube Boże jandźelki a kiwachu jej a rĕcźachu jej spodźiwne ßłowa. — Ty, Hanka, tónle rowcźk dyrbi też tebi ſ jaßnym woknom bycź! S njeho hlada twoja Marfka a kiwa tebi se ßwojej kudźerjawej hłojcźku a rjeknje: »Schto dha ty tak płacźesch, moja luba, luba macźi! mi je woprawdźe derje!« Ssy drje tola pschi wschĕm płakanju twojeho Knjesa a Sbóžnika wohladacź mohła, schto? — jeli so ßy teho wuhladała, potom pschińdźe to ſ tym jaßnym woknom zyle wot ßamo! — A, schtož chzych prajicź, dźenßa tak psched wjecźorom, hdyž ßmĕrki padaja, pschińdu hischcźe

ras k wam horje, potom chzemy ßebi ſtari a mlodźi khěrluſch ſanjeſcź, wěſch to hiſchcźe, kaž ßmy ßebi w ſchuli ſaſpěwali: »Ja ſ njebjeß dele« — abo: »Jeſuß moja nadźija« — woboje jenak rjenje a pěknje. Dha dyrbi ßo nam wutroba a duſcha rosßwětlicź! a hlej, jaßna duſcha a jaßna wutroba ſtej hiſchcźe ſ molom lěpſchej dyžli jaßne wokno! Ty mi hižo roſumiſch!“

Sso luboſnje poßměwkawſchi, pokiwny wón wſchitkim a wſchitzy dźěchu ſ cźicha domoj.

(Pokračźowanje.)

Parla ta najkraßniſcha.

W ſcźenju ßwjateho Mateja pißane ſteji: „Woſpjet je njebjeſke kraleſtwo podobne kupzej, kiž drohe parle pytaſche. A jako jenu jara drohu parlu namaka, dźěſche wón a pſcheda wſchitko, ſchtož měješche, a kupi tu ßamu.“

Wot naß daloko we Wlóſkej,
Mjes horami wyßoko,
Woßadki tam evangelſke
W pobožnoſcźi žiwja ßo.

Evangelion jich wótzow
Něhdy Walda wucźeſche,
Duž, waldenſka ßo ta cźrjódka
Po nim nětko mjenuje.

Waža ßej tam Boże ßłowo,
Bibliju rad cźitaja,
Sswědcźa: „Ta je najkraßniſcha
Parla Božoh' kraleſtwa.“

Woni, ſ zyła khudy ludźik,
Paßu drobne ſtadleſchka,
A te kamjenjate polka
S pilnej ruku kopaja.

Někotſi pak w dalſchim kraju
Wikowajzy cźahaju,
Jako pſchedawarjo ſprawni
Wſchudźe derje ſnacźi ßu.

A hdźežkuli tych Waldenſow
Žadyn pſchińdźe do zuſby,
Bibliju wón wukhwaluje,
Poßoł Boži horliwy.

Jedyn tajki pſchedawaſche
Knjejſke drohe debjeńki;
Jena woßebna jom' knjeni
Rjecźaſk parlow wotkupi.

A hdyž běſche ſapłacźiła
S kupju wulzy ſpokojna,
Wucźahny wón hiſchcźe knihi
S wikowarſkoh' waczoka.

To běſche to pißmo ßwjate
Teſtamenta noweho;
S lubym ßłowom to ji ſkicźi
Jako pſchidawk ſadarmo.

„Kupiſchcźe ßej drohe parle
Jako pychu woßebnu —
Ale w tutych knihach macźe
Parlu wjele kraßniſchu.“

„Ta wam pucźe pokaſuje
Do kraßnoty njebjeſkej; —
Tajkej' parle drohotneje
W zyłym ßwěcźe nihdźe njej'!“ —

A wón dźěſche. — Wona wcźipna
Cźitacź pocźa w bibliji,
A cźim dlěje na tym woſta,
Sso cźim bóle ſahori.

Pſched ßobu to Boże ßłowo
Měješche dźeń wote dnja,
A ßo na to „jene nuſne“
Dale bóle dohlada.

Poßledy ßo rosßwětlena
Tym Waldenſkim pſchiſamkny,
A da ßwjatnizu jim ſtwaricź
Sa wſchě ßwoje pjenjeſy.

Dźeſche, hdyž ßo druhe knjenje
S hłowu wijo dźiwachu:
„Ja ßym ſ Boha namakała
Parlu tu najkraßniſchu!“ *

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Wulka mokrota hroſy nadźije naſchich ratarjow ſaniczicź. Njepſcheſtawazy deſchcźik naſchim polam cźim bóle ſchkodźi, dokelž je ſemja hižo wot ſańdźeneho lěta napita. We wſchelakich ſtronach ludźo hiſchcźe njejßu běrny doßadźecź móhli. Žita ßo hižo ſ blakami lěhaja. Duž wſchak ratarjo ſkoržo a ſdychujo do pſchichoda hladaja. Schto pomha wſcho morkotanje? My dyrbimy póſnacź, ſo je wſcha naſcha próza podarmo, hdyž Bóh tón Knjes ſe ßwojej wſchehomóznej ruku naſche dźěło njepožohnuje. Tajke póſnacźe pak je tež naſchemu narodej jara nuſne; pſchetož njeſſu ludźo w naſchim cźaßu žiwi, kaž by žadyn Bóh luby Knjes w njebjeßach njebył, bje wſcheje bohabojoſcźe. Je potom dźiw, hdyž tež Bóh ßwoje wobliczo wotwobroczi, ſo bychmy jeho hłóß ſaßłyſcheli: „Ja ßym tón Knjes, twój Bóh“, ſo bychmy k njemu ßwoje wutroby ſaßo wobroczili? K njemu khwatajmy ſ naſchimi próſtwami. Wón móže ßam pomhacź, ſo by ſaßo cźopłe ßłónczko naſche ſahony ſhřěło, ſo bychu pólne płody roſtłe a ſrawiłe. Naſcha dźenßniſcha njedźela rěka „Rogate“, t. r. proſchcźe. Haj proſchcźe a wam budźe date. Wot teje njedźele ßo kóždu njedźelu do naſcheje zyrkwineje modlitwy woßebita próſtwa ſa pólne płody wobſamkuje. Lubi kſcheſcźijenjo ſtykńcźe ßebi waſchej ruzy, hdyž ſe ſrudnej wutrobu pſchi waſchich polach ſtejicźe a hladajcźe k njemu horje, kotryž je prajił: „Wołaj ßo ke mni w cźaßu teje nuſy, dha chzu ja cźe wumóz a ty dyrbiſch mje khwalicź.“ Hdyž je modlitwa móz naſchich wutrobow, potom tež Bóh tón Knjes ßwoje wucho k nam nakhila a modlitwy tych ßwojich wußłyſchi.

— Saſki ßejm ßo najſkerje 17. meje roſpuſchczi, hdyž je ßwoje mnohe dźěło dokonjał. Jedyn ſakoń, kotryž běſche ßo jemu pſchedpołożił, je wón do zyła ſacźißnył, to je ſakońſki nacźiſk, po kotrymž dyrbjachu ßo na wyſchſche ſamoženje dawki dawacź. W poßlednich dnjach ßo ſ wjetſcha ſ tym ſabjera, ſo mataj prěnja a druha komora wobſamknjenja, w kotrychž pſches jene njejßu, wujednacź. Woßebje je njepſchesjenoſcź w tym, hdźe ma ßo nowa ßejmownja w Draždźanach natwaricź, hacź ma ßo ſtaroſnata teraßa ſdźerżecź abo niz. Powſchitkownje pak móżemy jenož ſ radoſcźu wróczo hladacź na wuradźenja lětuſcheho ßejma, kotryž je naſchemu ludej wſchelake dobre ſakonje pſchinjeßł. Pruſki ßejm pjecża hacź do 18. t. m. ſhromadźeny woſtanje. W poßlednich dnjach je nuſny ſakoń wo dokhodach duchownych pſchiwſał a nadźijomnje jón tež ßejm knjeżkow pſchiwoſmje. Je wěſcźe wulki cźaß, ſo ßo naſchim pruſkim duchownym pſches wěſty ſakoń jich dokhody ſarjaduja. Wſchitke druhe ſaſtojnſtwa ßu w poßlednich lětach ßo wot wyſchnoſcźe derje ſaſtarałe, ßamo duchowni dyrbjachu hiſchcźe cźakacź. Se ſchkodu je, ſo wyſchnoſcź ſakonjej njecha huydom do mozy ſtupicź dacź, ale ſo wón hakle wot 1. haprleje 1899 płacźiwoſcź doſtanje.

— Wulka radoſcź, ſo dobre ßerbſke waſchnja tam, hdźež běchu wußłe, ſaßo wotucźuja. Hdyž běchu hižo w ſańdźenym lěcźe we wjazorych ßerbſkich wßach ſaßo ſapocźeli ßerbſku meju ſtajicź, ßmy lětßa ſ wjele wjazy ßerbſkich wßow tu powjeſcź doſtali, ſo tam ßerbſka meja ſaßo ſteji. To je khwalobne! Nadźijomnje budźe jich k lětu junu wjazy. Lubi Sserbja! ſdźerżmy a hajmy naſche dobre ßerbſke waſchnja!

— Nowowólby do franzowſkeho ßejma ßu ßo w poßlednim tydźenju měłe. Republikanarjo, kotſiž na ſtronje nětcźiſcheje wyſchnoſcźe ſteja, ßu wulki dobytk pſchi wólbach cźinili. Monarchiſtojo, kotſiž ſa poſtajenje ßamoknjeżerſtwa — monarchije — wuſtupuja, ßu podleżeli. Duž žana nadźija njeje, ſo by ßo w Franzowſkej w bliżſchim cźaßu republika wotſtroniła.

— Wójna mjes Schpaniſkej a ſjednoczenymi amerikanſkimi ſtatami je pokroczíła, haczrunje ßo hiſchcze prajicz njeda, kotra ſtrona dobudze. Pſchi Philippinſkich kupach ßu Amerikanſzy dobyli a ſchpaniſke kódze ſaniczili. Nowiſcha powjeſcz ſaßo dońdze, ſo ßu ſchpaniſke kódze na morju amerikanſkim kódzam dobyczérſzy napſchecźiwo ſtupiłe. Na kupje Kuba, wo kotruż ßo w zyłej wójnje jedna, ßo hiſchcze niczo ważneho ſtako njeje. Amerikanſzy hiſchcze njeißu ſamóhli ßwojich wojakow na kupiny brjóh ſtajicz. Duż bohużel hiſchcze nadźija njeje, ſo by wójna w bliżſchim czaßu kónza dozpiła. K temu pſchińdze, ſo w Schpaniſkej ßamej je njemér mjes ludom wudyrił, kotryż mohł hiſchcze ſtraſchniſchi bywacz, hdyż bychu Schpaniſzy we wójnje podleżeli. Nadźijomnje druhe wulkomozy w prawym czaßu ßwoje mózne ßłowo porécza, ſo njeby k dołhim krejpſchelecźam pſchiſchło.

— Kak ludźo pſchiwéru luda wuwużija, wo tym ſaßo ſcźéhowazy podawk ßwédczi: W Memmingu ßud robocźana k 4 dnjam jaſtwa ſaßudźi. Tón béſche na pohrjebniſchczu dźéſcźowy kaſchcz wurył, ſe ſerſawych kaſchcźowych hoſdźow pjerſchcźenje dźéła a je pſchiwérnym ludźom jako ßrédk pſche widliſchcza pſchedawał.

Tſi wopominanja wo ſałożkach ſnutskowncho miſſionſtwa.

Mat. 5, 1—12. Sbóżnych khwalenja.

W ßwojim prédowanju na horje, w kotrymż naſch luby ſbóżnik ſhromadżenemu ludej porjad ßwojeho njebjeſkeho kraleſtwa poruczuje a to ſmyßlenje pokaſuje, kotreż dyrbi w ſtawach jeho kraleſtwa knjeżicz, dawa wón też w ſbóżnych khwalenjach pſchi ſpoczatku prédowanja rosjaßnjenje wo ſkutkach luboſcze kſcheſcźijanſkeje zyrkwje. Prénje: „Sbóżni ßu cźi, kiż duchownje khudźi ßu, pſchetoż jich je to njebjeſke kraleſtwo“, wupraji, ſchto ßo wot teho żada, kiż ſaſtupi do njebjeſkeho kraleſtwa, a pokaſuje ſ tym na miſſionſtwo mjes pohanami, ſchto ma prédowacz a na cźo ßo ſłożicz. Schtwórte: „Sbóżni ßu cźi, kiż ßu hłódni a laczni po prawdoſcźi, pſchetoż woni budźa naßyczeni“, móże bibliſkemu towaŕſtwu ſa heßko ßłużicz. Woßme a poßlednje: „Sbóżni ßu cźi, kiż prawdoſcze dla pſchecźéhani budźa; pſchetoż jich je to njebjeſke kraleſtwo“, naſche wocźi wobroczi na pſchecźéhanych wérybratrow w rospróſchenju a jich pomoz: Guſtav Adolfſke towaŕſtwo. A hdyż my pohladamy na ſnutskowne miſſionſtwo, namakamy bohate a dokładne roswuczenje; nam pokaſuje ßo nadawk, móz a mſda ſkutkowanja ſnutskowneho miſſionſtwa.

„Sbóżni ßu cźi ſrudni, pſchetoż woni budźa troſchtowani.“ Srudnych troſchtowacz je nadawk ſnutskowneho miſſionſtwa, tajkich, k kotrymż hewak troſcht zyrkwje njedóńdze. Każkuliż wſchelaka je ſrudoba ſemje, wona żana njeje, ſa kotruż pola Jeſuſa njeby rada, troſcht a pomoz namakacz była. „Pójcze ßem ke mni wſchitzy, kiż wy ſprózni a wobcźeżeni ſcze, ja chzu waß wokſchewicz“, praji tón ſbóżnik (Mat. 11, 28), a ſnutskowne miſſionſtwo ſteji w ßłużbje tehole ßłubjenja.

Jako Jeſuß na ßwojim pucźowanju pſches ßwój lud a kraj „junkrócz tych ludźi wuhlada, béſche jemu żel tych ßamych, pſchetoż woni béchu ſawutleni a roshonjeni jako wowzy, kiż żaneho paſtyrja nimaju.“ (Mat. 9, 36). Jow maſch najhłubſchu ſrudobu a ſ dobom najſbóżniſchi troſcht wosnamjenjeny. Żaneho paſtyrja mécz — to je we wocźomaj teho ſbóżnika najwjetſcha ſchkoda jeho luda. Bjes paſtyrja bycz — je najſrudniſche ſa cźłowjeka, ſchtoż móże bycz. Bjes dźéła, bjes ſtatoka, bjes ſtarſchich, bjes domiſny bycz je ſlé, ale bjes paſtyrja bycz je najſrudniſcha, najcźeżſcha a też najpowſchitkowniſcha ſrudoba, a ſaßo k Jeſußowej paſtyŕſkej wutrobje wukhowany bycz, to je najſbóżniſchi troſcht. W tym leży wulki nadawk ſnutskowneho miſſionſtwa: ſawutlenych wokſchewicz a hladacz, abo rospróſchenych hromadźicz w jeho wuſtawach a towaŕſtwach, pſchezo wodźi jo to jene żadanje: ſawutlenych a rospróſchenych k dobremu paſtyrjej wodźicz a pola njeho ſdźeržecz a jeho troſchta dźélomnych ſcźinicz.

S tym nadawkom dźéła na tyßazorej ſrudobje ſemje: na khorych, na padawu khoroſcz cźerpjazych, na dźéczoch, kiż ſtarſchiſkeho hladanja paruja, na njeradźenych dźéczoch, na młodoſcźi, na jatych a ſ jaſtwa puſchczenych, na ſabłudźenych atd. — woni wſchitzy dyrbja troſchtowani bycz pſches ßłużbu ßmilneje luboſcze a jeje paſtyŕſke powołanje.

„Sbóżni ßu cźi, kiż cźicheje myßle ßu; pſchetoż woni budźa ſemju wobßynucz.“ W tym ßłowje je ßylnoſcz ſnutskowneho miſſionſtwa wuprajena. Wobßydnjenje ſemje ßo nießmje roſymicz w myßli ſwonkowneho wobßedźenja mozy, ale w myßli pſchewinjenja cźłowſkich wutrobow. Na ſwonkowne wobßedźenſtwo ßo myßl ſnutskowneho miſſionſtwa njewobrocźi, każ też niz na ſwonkowne błyſchczenje. Każ je naſcha lutherſka zyrkej chzyła wot wſcheho ſpoczatku jednora, pſched ßwétom njewidźena ßłużobniza bycz, tak też ßo ſa ſnutskowne miſſionſtwo njeßłuſcha ſeńſku cźeſcz a khwalbu pytacz. Wona w ponižnoſcźi ßwoju drohu cźehnje a dyrbi ſtajnje wopomnicz, ſo by hewak njemohł jeje knjes a miſchtr ßwoje ſpodobanje na nim mécz. Wona ſa tym njeſteji pokłady hromadźecz, hdyż też wo pjenjeſy proßy; ſnutskowne miſſionſtwo jich jenicźzy ſa nuſu potrjeba. We wſchéch kruhach, w ßłowje a ſkutku a we wſchém waſchnju dyrbi podobnoſcz teho ſbóżnika na ßebi noßycz a jenoż ſa tym ſtejecz, ſo by jeho mjeno na ſemi pſchekraßnjene było. To je jeho pycha, błyſchczenje a cźeſcz; Khryſtußowe kraleſtwo njeje wot teho ßwéta, teho dla też ſnutskowne miſſionſtwo na ſwonkownu móz njedźiwa, duż też ſe ſwonkownymi ßrédkami njedźéła, jeho móz je cźicha myßl.

Wé ßo dyrbi też ſnutskowne miſſionſtwo wojujo wuſtupowacz — wone ma wojowacz pſchecźiwo wopacźnym pſchecźelam luda (ſozialdemokratam), pſchecźiwo powſchitkownym hréchom, mjes kotrymiż ßu wopiłſtwo a njepózcźiwoſcz najhórſche. Snutskowne miſſionſtwo ma też ßobu ſkutkowacz pſchi ſtatnym żiwjenju — pſchi dawanju ſakonjow; nékotry żohnowanja bohaty ſakoń je hižo pod ſwliwom ſnutskowneho miſſionſtwa do ſkutka ſtupił, n. pſch. njedźelſki ſakoń; wot ſnutskowneho miſſionſtwa je naſtork wuſchoł k ſakońſkim nacźiſkam pſchecźiwo wopiłſtwu a njepózcźiwoſtwu, kotrejż tola ſażo abo poſdźiſcho płacźiwoſcz doſtanjetej. Też na tym poli ſnutskowne miſſionſtwo ßwój wottyknjeny kónz dozpije w tej mérje, w kotrejż ßwoju potajnu móz njeſaprèje abo njeſhubi; ſ njej pak móże hiſchcze wjetſche dokonjecz: wona ſamóże, ſchtoż żadyn ſakoń njedokonja, cźłowſke wutroby wujednacz a pſchewinycz.

Jeho móz je cźicha myßl, móz luboſcze, kotraż ßo w Jeſußu ſjewi. Khryſtuß je jeho miſchtr, kotryż praji: „Wukńcze wote mnje, pſchetoż ja ßym cźicheje myßle a ſ wutrobu ponižny“, (Mat. 11, 29). Wot njeho nawuknjecze luboſcz, kiż wſcho ſnjeße, wſcho wéri, wſcheho ßo nadźija, wſcho pſchecźérpi, nihdy njewupadnje. (1 Kor. 13, 7. 8.) S tejle mozu wuhotowane ſamoże wopraudźe ſa Boże kraleſtwo dobywacz. Wone ſmjehczi a ſhréwa ſymne, ſtwjerdźene wutroby a wjedźe je ſ cźichim wabjenjom, hdyż też druhdy po dołhim pſchecźiwjenju ſtareho cźłowjeka, k mérje ßyna Bożeho, k temu wuſnaczu: „Knjeże, ty ßy mje narécźał a ja ßym ßo dał narécźecz; ty ßy mje pſchemohł a ßy dobył.“ (Jer. 20, 7.) Tajke ßu dobycźa luboſcze, kotreż ßo w ßłużbje cźicheho Jeſuſa dobydu.

Wſchitzy rycźerjo ßmilneje luboſcze, mużojo a żony ſnutskowneho miſſionſtwa, hdźeżkuliż woni ßwoje dźéło dokonjachu, mózachu ßwój żohnowanja bohaty ſkutk jenoż dokonjecz, dokelż ßu ßo pola miſchtra luboſcze, pola naſcheho ſbóżnika ſ jeho cźichej myßlu wuwucźowali a wſchédnje ſ jeho połnoſcze nowu móz cźerpali. Zyłe ſnutskowne miſſionſtwo ſe ßwojej hiſtoriju a bohatym roswiwanju je njepowalny dopokas teho ßłowa: „Cźi, kiż ßu cźicheje myßle, budźa ſemju wobßynucz.“

Nèſchto k rospominanju.

Naſchi prjedomnizy ßu pſches te mjena njedźelow po jutrach rjane jutrowne prèdowanje dźerżeli. Chzeſch-li wjedźecz, ſchto je nam horjeſtacze Khryſtußowe do wulkeho wużitka pſchiniełło, nam to prénjej dwé njedźeli po jutrach prajitej: my wérjazy dyrbimy wſchitzy nowonarodźene dźéczi Boże bycz a rèkacz (Quaſimodogeniti); ſemja a naſcha wutroba dyrbitej połnej bycz dobroty teho Knjeſa (Miſerikordias Domini). Hdyż ßo dale praſcheſch, kajka dźakomnoſcz na to ßłuſcha, to dwé pſchichodnej njedźeli prajitej: Wyſkajcze Bohu, Pſ. 66, 1, (Jubilate); ſpéwajcze temu Knjeſej, Pſ. 98, 1, (Cantate). Praji-li pak ſchtó ja chzył rad wjedźecz, kajke ma Bóh ſpodobanje na tym, dawatej poßlednej dwé mjeni to wotmołwjenje: Bóh wuſßyſchi (Rogate); naſcheho Boha khwalicz, je kraßna wéz, tajke khwalenje je luboſne a rjane (Exaudi).

(Val. Herberger.)

Samołwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku. Cźiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczérnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 21.
22. meje.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedzelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Exaudi.

Pſalm 91, 15.

Modlenje ßłuſcha k prawej naturje kſcheſczijanſkeje wěry. Hdzez ßu Boze dzěczi, dyrbja wone ßo k Bohu wołacz, modlicz, jeho khwalicz, ßo jemu dzakowacz, ßwoju bolosczˊ kaz ßwoje wjeßele w modlitwje pſched teho Knjeſa pſchinjeſcz. Wjele ſamyßła je ſa naß ßmjertnych, ſa naß ßłabych na czěli a duſchi, k modlenju pſched naſchim njebjeſkim ſtworiczelom a Knjeſom. A wjele je tez ſa naß napominanjow naſcheho Boha k temu, ſo bychmy ßo k njemu wołali we wſchej nuſy, a ßlubjenjow teho, ſo chze naß wußłyſchecz. Tez ſemſkemu nanej na tym leži, ſo bychu jeho dzěczi ſ proſchenjom a dzakowanjom, khróble a ſe wſchej nadziju k njemu pſchiſchłe, tak tez Bóh chze, ſo bychmy my człowſke dzěczi ßo we wſchěch nuſach a wjeßelach jeho dobroty a pomozy dopomnili ſ proſchenjom a dzakowanjom. Je=li, ſo tak w naſchej wutrobje njeje, ſ naſchej wěru derje njeſteji. Bjes modlenja niczo njedoſtanjemy wot ſbóżnych kubłow a darow Bożeho kraleſtwa. Ale modleŕ wjazy doſtanje, hacz wón proßy, pſchetoz Bóh je ßlubił, ſo chze naſche próſtwy wußłyſchecz. „Wón woła ßo ke mni, dha chzu jeho wußłyſchecz“, rěka w naſchim texcze. Njeje=li kóżdy, kiż prawje ßo modli, husto doſcz ſhonił, kak ſ njebjeß na naſche ſdychowanja wotmołwjenja doſtanjemy. W zyłym ſtarym a nowym ſakonju ßo powjeſcze wo nutrnym modlenju Bożich dzěczi a wo kraßnym dopjelnjenju jich próſtwow namakaju, tak na pſchikład wo Abrahamowym dobroproſchenju ſa měſta Sodom a Gommora, wo Jakubowym modleŕſkim běcżenju ſ Bohom, wo Mójſaßowym modlenju ſa iſraelſke dzěczi, pſches kotrez wón jim tak husto dobycze na jich njepſchecželow a wodawanje jich wotpada wot Boha wuproßy, wo Heliaßu, kotremuz tón wěrny Bóh na horje Karmelu ſ wohenjom wotmołwi, wo Davitu, Danielu a najwoßebniſcho wo naſchim Knjeſu Jeſom Khryſcze ßamym, kiż je w tych dnjach ßwojeho czěła modlitwu a próſtwu ſ wulkim wołanjom a ſe ßylſami woprował temu, kiż jemu wot ßmjercze pomhacz móżeſche, a je tez wußłyſchany teho dla, ſo mějeſche wón Boha w czeſczi. Wón je nam ßlubił: je=li ſo dwaj mjes wami pſches jene ſtaj na ſemi, njech je, ſchtoz chze, ſo chzetaj proßycz, to dyrbi ßo jimaj doſtacz wot mojeho Wótza w njebjeßach. Kak ſteji ſ twojim modlenjom, luby kſcheſczijano? Móżeſch ty ßo tak prawje w Naßowym mjenje k Bohu jako twojemu lubemu njebjeſkemu Wótzej wołacz? Ty dyrbiſch k temu woßebje něſchto dwojake wjedzicz, mjenujzy najprjedy, ſo je Boża wutroba kóżdy czaß połna pſchikhilenja a ſwólniwoſcze nam pomhacz, kaz ßo tebi w pſalmowym ßłowje naſcheho texta ßlubi: „Ja ßym ſ nim w nuſy, ja chzu jeho wutorhnycz a k czeſczi poſtajicz.“ Tuto póſnacze dyrbi twoju wutrobu ſmużitu ſczinicz, ſe wſchěmi twojimi ſnutskownymi należnoſczemi ßo troſchtnje k temu Knjeſej pſchibliżowacz. Dale pak dyrbiſch wjedzicz, ſo Bóh tez móże, ſchtoz wón chze. Pola njeho njeje tak, kaz by wón drje chzył ale njemohł, kaz pola ßłabych człowjekow husto doſcz je, hdyz pſchi nich pomoz pytamy. Schtoz Bóh chze, to ßo hnydom ſtanje,

Bohu niczo njemóżne njeje. Tež naturſke ſakonje, pſches kotrež je Bóh zyłe ſemſke bycże do wěſteho porjada ſtajił, wón, tón wſchehomózny Knjes njebjeßow a ſemje pſchezo tak w ßwojej ruzy dżerži a wodźi, ſo ßo niczo ſtacź njemóże, khiba ſchtoż ßo jeho njewußlědżenej bójſkej mudroſczi derje ſpodoba. Ssamo ſke na ßwěcże, wola bjesbóżnych ludźi dyrbi jemu jako ßrědk ßłużicź, wobſamknjenje jeho mudroſcże a dobroty na jeho dżěczoch wuwjeſcź. Praſche=li ßo pak, ſ kajkimi naležnoſczemi ty ßo w modlitwje k Bohu pſchibližowacź móżeſch, dha tebi naſche textne ßłowo tež na to wotmolwjenje da: „ja ßym ſ nim w nuſy.“ Potajkim we wſchej nuſy cżěła a duſche maſch ty prawo, w modlitwje k ßwojemu Bohu wuczeknycź. Tež we wězach cżělneho żiwjenja móża twoje próſtwy pola Boha wußłyſchenje namakacź, jeli ſo ßu mjenujzy ſ Bożej mudroſczu a wolu pſches jene. Woßebje pak ſ twojimi duchownymi naležnoſczemi dźi k temu Knjeſej, kiž niczo tak rad nochże, hacź naſche duſche ſ jaßnoſczu a ßwětłoſczu ßwojeje njebjeſkeje hnady rosßwětlicź a wobſbożowacź. Najkhudſchi hrěſchnik ßo wot njeho hnadnje pſchiwoſmje a wodawanje ßwojich winow namaka, hdyž wón kaž ſhubjeny ßyn w pſchirunanju ſ nutrnym roskaczom we wutrobje ſaßo dom pſchińdże. Modl ßo jenoż w mjenje teho Knjeſa Jeſom Khryſta a budź wěſty: ſa cżoż ty teho Wótza proßycź budżeſch w jeho mjenje, to budże wón tebi dacź.

Hamjeń. Schall=Borſchczanſki.

Jaßne wokno.

(Pokracżowanje.)

2. Sła krej.

„Pjenježna luboſcź je koreń wſchitkeho ſleho.“ 1. Tim. 6, 10.

Kermuſchna hußyczka njeje wólborna pjeczeń a kermuſchne hoſcźiny ßu po wſchěch Sserbach witane. To je cżaß, hdżež bur na ßwojej cżeſczi wotpocżuje, abo wjele bóle na njeſaßłużenym Božim żohnowanju. W hródżach ſteji ſkót na dobrej hoſpodże a kormi ßo ſ wonjazym ßynom abo ſe żołtym wowßom. Na hunje wumłócża ßo nakładżene ßnopy. A hdyž ßo pſched wjecżorom abo ßobotu wumłócżene żito wuwěje, dha bur měchi ſawěſcże ßam ſawjaſa, cżim wjazy cżim lěpje. Někotry ma potom jenoż myßle na pjenježny měch, kotryž budże nětk tež bórſy pjelnicź a ſawjaſacź, a poßmějkota ßo pódla. Derje temu, kotryž pódla tež na dawarja wſcheho dobreho ſpomina, wot kotrehoż wſchón ſdobny dar wukhadża, a na wbohu khudobu, kotrež ma tež ßwój dżěl doſtacź.

Poł na hórzy, ſ napſchecża tamneje khěżki ſ jaßnym woknom, běſche rjany burſki ſtatok, kotremuż „proſcherſki dwór“ narjeknychu. Někotſi měnjachu, ſo dworej tak rěkaju, dokelž je prjedawſchi wobßedżeŕ w ßwojej młodoſczi po proſcheń khodźił a hakle poſdźiſcho běſche ßebi bohatſtwo nahromadźił a běſche ßebi burſke kubło kupił.

Nětcżiſchi wobßedżeŕ běſche Pětr Kamjenſki, ßylny cżłowjek ſe ſchěrokimaj ramjenjomaj, něhdże ſchtyrzeczi lět ſtary, ſ wyßokim cżołom a ſymnymaj, ſchěrymaj wocżomaj. Tón běſche dżenża wjecżor tež ßwoje żitne měchi ſawjaſował, wſchè połne rjaneje pſcheńzy, tola na njebjeſkeho daricżela a na wbohich khudych njeběſche pódla ſpominał, ale na kermuſchnu hoſcźinu, na kotruż chzyſche jutſje dóńcź, ſo by ßo tam jeho żołdk derje měł, — wón ßebi hižo tajke popſchecź móżeſche.

Haj, to ßebi wón hižo popſchecź móżeſche. Jeho kubło njeběſche proſcherſke, kaž jemu narjeknychu, ale woprawdźita ſłota jama, ſ płódnymi polami a rjanymi łukami. A dokelž běſche wón ſ wudowzom, kotremuż běſchtej mandżelſka a jeniczke dżěczatko hižo dawno wumrjełoj, dha njemějeſche ßo ſa nikoho ſtaracź, khiba ßam ſa ßebje, a kóżdżiczke lěto dawaſche wjazy a wjazy na dań. Jenoż ſchkoda, ſo njeběſche jeho dwór żadyn Beth=El! Bohaty bur Pětr Kamjenſki njeběſche hiſchcże kamjeń poſtajił ſa wopomnjecże a njeběſche wolij na njón linył a Bohu ßlub ſcżinił, ſo by ßo tu dom Boži poſběhnył, a ſo by wot wſcheho teho, ſ cżimž jeho Bóh pożohnuje, jemu dżeßatk woprował; — tajke Kamjeńſkemu ani njepſchipadny; — a jeli by ßebi něchtón ſwažił, jemu wo tajkim něcżim ſarěcżecź, teho by ſa wowrótnjeneho měł. Hewak njeby tež kóżdy wjecżor tamne jaßne wokno lěborka w khěżzy wuhladacź mohł, hdyž do ßwojeje ſpanſkeje komorki dżěſche a ßo do loża lehny, pſchi tym na niczo njeſpominajo. Sady tamneho wokna bydleſche mjenujzy wudowa ßwojeho jeniczkeho bratra ſ jeje ßyrotkami, — to běſche wudowa Hana. S wjetſcha ßo wón na jaßne wokno ani njedohlada; dohlada pak ßo tola ras pſchipadnje na nje, dha ßo na to dopomni, ſo wón tej żonje tam lěborka kóżde lěto ſa ſymu poł woſa walcżiſny a dżěczom na hody jedyn wulki kołacżk dari, — a potom ſawodźi ßo cżople ſe ßamej ßamoprawdoſczu a dobrocżiwoſczu.

Dżenż wjecżor chzyſche kubleŕ hiſchcże na hoſcźinu. Wón wobleecże ßo njedżelſku draſtu a powjeßny ßebi cżeżki ſłocżany rjeczas pſches ßomocżany laz. K temu bu po prawym ſchwarny brjuſchk ßłuſchał, ale Pětr Kamjeńſki běſche ßuchi a dołhi, koſcżaty a khudy na cżěle, pſchi tym pak móżeſche jěſcź derje ſa tſjóch; korcżmarjo njemóżachu a njedyrbjachu pſches njeho pſche wjele ſaßłużicź, hdyž wón na hoſcźinu pſchińdże, ſa to ßo wón ſawěſcże poſtara. Tola cżim wjazy wón jědźiſche, cżim mjenje jemu tyjeſche, wón běſche ßuchi a woſta ßuchi.

Ssměrki naſymſkeho dnja hižo padachu, jako naſch Pětr po wßy dele do korcżmy dóńcź chzyſche, jako jeho něchtó ſ mjenom něhdże ſ wotewrjenych khěżnych duri ſawoła. Wón tónle hłóß jara derje ſnajeſche; běſche to tola tón ßamy hłóß, kotryž běſche jemu Boże dżeßacź kaſnje a kſcheſcżijanſku wěru w tſjóch artiklach a ßwjaty „Wótcże naſch“ nawucżił, jako hiſchcże na ſchulſkej ławzy ßydaſche. Stary wucżeŕ bydleſche ſ napſchecża korcżmy w pěknej khěżzy ſe ſtarej, hłuchej żónſku ſe ßwojeho pſchecżelſtwa hromadże, kotruż běſche ſ luteje ßmilnoſcże k ßebi wſał. Pětr Kamjeńſki běſche mało ſwjeßeleny, hdyž tónle hłóß wußłyſcha, dokelž jemu hiſchcże żenje njeběſche witany był; pſchetoż jeniczke, do cżehoż běſche ßo Pětr w ſchuli někak hodźił, běſche pißanje było! Sa nabożinu a ſa wſcho, ſchtoż ſ Božim ßłowom ſwißowaſche, běſche wón tak njewuſchny był, jako wół do ſpěwanja. Jeho wucżeŕ běſche ßo ſtajnje a ſaßo do njeho dał, hacź njeby móżno było, někajke płódne měſtaczko w jeho wutrobje wußlědżicź, hdżež mohła ßo hnada do wutroby dobywacź. Wón ßo tež hacź do dżenża teho wſdał njeběſche; pſchetoż, tak wón prajeſche, Bohu njeje niczo njemóżne. Do tajkeho cżłowjeka dyrbiſch pſchezo ſaßo ſałożicź, ſkónczńje ßo hnada tola pſchedobudże.

(Pokracżowanje.)

Wo ßnje nózneho widżenja, hdyž ſpanje na ludźi pſchińdże, wotewri wón wucho tych ludźi a traſchi jich a powucźi jich. Hiob 33, 15—16.

Wěſta wěz je, ſo ßo na ßony niczo njemóże a njedyrbi dacź; ale ßo tola huſto ſtawa, ſo Bóh luby Knjes ſe ßonami na ſpodżiwne waſchnje cżłowjekow wodźi a wucźi a traſchi, kaž to hižo Hiob praji.

Prěni pſchikład: W Ranchi běſche jedyn Hindu ſ Vaiſhyakaſty żiwy a mjes ßwojimi jara widżany. 21 lět dołho běſche ßłużobnik mißionarow był, ale Boże ßłowo ßo podarmo wo njeho prózowaſche. Wſchitko ßo na bojoſczi rosbi, ſo, hdyž budże ſchcheſcżijan, ßwoju kaſtu ſhubi a ſ tym ßwoje zyke pſchecżelſtwo. Napoßledk na jenym pjatku w lěcże 1867 k mißionarej Batſchej pſchińdże a prajeſche: „Saheb, ja ßebi żadam, Knjeſa Jeſußa wobßedżecź.“ Hdyž bu praſchany, kak je ßo po telko lětach k tutej krocżeli rosßudźił, wón wotmolwi: „Tutu nóz je ßo mi Knjes Jeſuß wo ßnje ſjewił a je ke mni prajił: „Patti, tejkole lět ßy ty nětko moje ßłowo ßłyſchał, a pſchezo hiſchcże w ßwojich hrěchach wokoło khodźiſch; hdyž ty hiſchcże dołho tak cżiniſch, ty ßo do hele a ſatamanſtwa ſaſchmjataſch!“ Duż ja wotucźich a wobſamknych, niz dlěje cżakacź ale Knjeſa Jeſnßa ſapſchimnycź.

Druhi pſchikład: W Afriziy dźiwi fěrſchta, Jager Afrikanſki mjenowany, ßwoje żiwjenje w hrěchach, ſłóſczach a rubjenſtwach wjedżeſche; ale ßrjedża w ßwojim bjesbóżnym żiwjenju bu wón pſches jedyn ßón a widżenje naſtróżany. Jemu ßo dźijeſche, ſo pſchi jara wyßokej horje ſteji a dyrbi na nju horje ſaléſcź. K prawizy je runa ſkalina ſcżěna, k lěwizy żałoſtna hłubina, ſ kotrejež płomjenja ßapaja, błyſki ßo pala a kurowe mróczele ßo horje waleja. Hdyž chze ßo Jager wſchón ſaſtróżany wobrocżicź a cżěkacź, wón hrimazy

hłóß ſaßłyſchi, kotryž jemu pſchiwoła: „Tu cžěkanje móžne njeje, khiba po tej wuſkej ſchcžeſchzy!“ Wón ſaßo po tej ſkali horje lěſe. Sſkónzo, kotrehož wótre pruhi ßo na tu ſkalu ſtajeja, horzyſcho pali hacž płomjenja ſ hłubiny. Jemu chzedža ßo ſ hroſu a bojoſcžu myßle ſhubicž. Duž ßwojej woczi poſběhnje a horka na wjerſchku hory muža w kraßnym ßwětle a błyſchcžu wuhlada; tón jemu pſchecželniwje kiwa, ſo dyrbi jeno dale ſtupacž, a ßwoju ruku wupſcheſtrje, ſo by jeho pſchecžiwo ßmalazym a pražazym pruham ßłónza ſchkitował. Skónczńje je horjeka! Pſchecželniwy muž jeho ſa ruku pſchimnje a wón wotucži. Dołho je Afrikanſki wo tym myßlił, ſchto ma tutón ßón na ßebi. Napoßledku jón ſroſymicž nawukny. Tón ßamy je ßo tež na nim dopjelnił, a Knjes Jeſuß je jeho ſa ruku wſał a ſ palazeho wohenja wutorhnył. —

Tſecži pſchikład: Cžłowjek, kotryž kharty molowaſche, w jaſtwje ßedži, wospjetowazych paduchſtwow dla, kotrež běſche wobeſchoł, bu k jaſtwu na cžaß žiwjenja ſaßudženy. Tam wón ſe ſadwělowanjom wobſamkny, ßwojemu žiwjenju kónz cžinicž. W nozy pak mějeſche ſpodžiwny ßón. Wón ßo do jara rjaneje ſahrody pſcheßadženeho wuhlada. Woßrjedža běſche khětro wulke, kulojte měſtno, ſe żołtym pěſkom poßypane a wot wyßokich topowoł wobdate, mjes kotrymiž wſchelake druhe kerki ſtejachu. W nich wſchelake ptacžata ſlětowachu a ſkakachu, kraßne, ſ džěła ſe ßwojim pjerjom, ſ džěła ſe ßwojim ſpěwanjom. Wón ßo k nim ſpodžiwnje cžehnjeny ſacžuwaſche, a ſo by chzył tu rjanoſcž tak prawje wužiwacž, ßo pſchi kromje kulowateho měſtna, kotrež běſche ſe ſelenej trawu wobroſcžene, poßyny. Bórſy mějeſche žadanje ſa tajkim ptacžkom, kotrehož pjerja běchu woßebje błyſchcžate a ſybolate, a bje wſcheje prózy jeneho popadže. Temu ptacžkej pak dale niczo wo to njebě, ſo bě popadnjeny, a na jeho klinje ßedžo woſta. Ale hlaj, na jene dobo ßo błyſchcžate pjerjo ſhubi a wón ma naheho ptacžka w ßwojej ruzy. Na to jeho ſaßo puſchcži; tak rucže pak hacž běſche ßo na bliżſchim kerku poßynył, wón ßwoje błyſchcžate pjerjo ſaßo doſta. Jako to ſe ſpodžiwanjom wobkedžbuje, ßo ſ njewidomnymaj rukomaj poſběhnje a do wjerſchka najwyſchſcheho topoła pſcheßadži. Tam nětko ſ na kſchiż ſłożenymaj rukomaj ßedži a nowy džiw ßo pſched nim ſtanje. S mróczelow won ßo mózna ruka pokaże a jemu na prawe ramjo wuſkobanu hußyzu, na lěwe wuſkobanu kaczku, a do rukow wuſkobanu kokoſch położi. Na to bu runje kaž prjedy poſběhnjeny, ſaßo dele puſchcżeny. Hdyž ßo ſemje dótkny, wotucži. Na druhe ranje jemu duch Boži ßam wułożenje tuteho ßona da; pſchetož kaž błyſk ſ njebjeß ßo w nim ſaßwěcži. Tón pißany ptacžk dale niczo njebě hacž ßwět ſe ßwojim lóſchtom; ty ßy ſa nim łojił, kaž ſa tym ptacžkom wo ßnje. Hdyž mějeſche, ſchtož ßebi žadaſche, běſche to wſchitko wobſchuda a jebanſtwo, a wſchón błyſchcž a kraßnoſcž ßo bórſy ſhubi. Haj, dołho je cže ſchudžił a jebał ſe ßwojim wopacžnym a njeměrnym błyſchcženjom a ſybolenjom. Poſběhnjeſch pak ßo k Bohu, kaž bu wo ßnje poſběhnjeny, ßo tebi woprawdžite njebjeſke kubła doſtawaju. — Wot tuteho dnja ßo pola jateho nowe žiwjenje ſapocža, žiwjenje we a po Boſy.

Na poßledk bu ſ wobhnadženjom ſ jaſtwa puſchcżeny. M. H.

Tſi wopominanja wo ſałožkach ſnutskowneho mißionſtwa.

Mat. 5, 1—12.

3.

„Sbóżni ßu cži ßmilni, pſchetož woni budża ßmilnoſcž doſtacž“. S tym ßo nam mſda luboſcže pokaſuje, a dokelž je ſnutskowne mißionſtwo ßmilna luboſcž, tež mſda ſnukskowneho mißionſtwa. S tym ßo njepraji, ſo ßo luboſcž ſa mſdu doſtawa. Evangelſki kſcheſcžijan, njech wón po ßwojim powołanju w ßłużbje luboſcže (diakonija) ſteji abo niz, wě, ſo ßebi wón ſe wſchěm ßwojim cžinjenjom, tež ſe ſkutkami luboſcže, najmjeńſcheho žadanja mſdy pſched ßwojim Bohom dobycž njemóże, dokelž wón wſchědnje wjele ſhrěſchi a lutu ſchtrafu ſaßłuži a ma ßamu hnadu hladadž.

Ale ſ prěnja je wěſta wěz, ſo wopokaſanje ßmilnoſcže kraßnu mſdu hižo w ßebi njeßu; pſchetož wona je żorko sbóżnych naſhonjenjow, pucž k ſbożu; ſnutskowne mißionſtwo je ſtudžeń żohnowanja ſa wſchitkich jeho ßłużobnikow a ßłużobnizy ßame. Cžłowjek wjazy doſtawa, hacž dawa. „Moja mſda je, ſo ja ßměm“, wucži farař Löhr w rjanym ßłowje ſa ßwoje diakoniße. Hamburgſka Tabra Amalia Sierekiny, „grat w knjeſowej ruzy, pſches kotryž ßo njeběchu wſchědnje ſkutki wěry a luboſcže ſtake“, ßo ſbożowna cžujeſche, hdyž móżeſche někomu jenož maku ßłużbu luboſcže wopokaſacž; jene ßłowo chzyſche wyſche ßwojeho zyłeho ſkutkowanja napißane měcž: Ja ßměm. Kaž wona, myßleſche ßebi tež wjele druhich. Woprajchej ßo pomoznikow a pomoznizy evangelſkich ſkutkow luboſcže; woni praja: „Naſche ſkutkowanje naß ſpokoja; naſche žiwjenje ma wěſty wotpohlad; my mamy na ſnutskownym mißionſtwje pſchecželneho knjeſa, kiž dobru mſdu dawa.“ Ach ſo by jich wjele, kotſiž pſchi ſwonkownych dobrych wobſtejnoſcžach njeſpokojne žiwjenje wjedu, tola wjedžało, kak je jim dobre tak bliſko; jeno ſo bychu na pucž ßmilnoſcže ſtupili, kotryž by jich huſto dale njewjedł hacž do ßußodoweho doma; kajke ſbože by jim ſkhadżało; nowe žiwjenje by ßo ſa nich ſapocżało. Wopokaſanje ßmilnoſce cžini cžłowjeka wjeßeweho, ſbóżneho a to ſ dobom.

Dale pak je tón Knjes ſ jaßnym ßłowom ßmilnoſcži ßlubił: „Schtóž tych hubjenych tež jeno jeneho ſ khanku ſymneje wody napowa we wucžobnika mjenje, ſawěrnje, ja praju wam, to jemu njebudže njeſapłacžene woſtacž. (Mat. 10, 42.) A kajke kraßne ßłowa rěcži wón ſ tymi požohnowanymi ßwojeho Wótza k ßwojej prawizy (Mat. 25, 34 ſcž. jich ßmilnoſcže dla. Jich ſkutki luboſcže drje jim njejßu ſaſtup do njebjeſkeho kraleſtwa wotewrile; woni ßu ßami ſaſtróżeni, jako tón Knjes k nim tak rěcži; jich ſkutki jim njemóżachu prjedy hicž, jich ſboże a ſbóżnoſcž ſałożicž, ale wone ſa nimi dżeja. (Sjew. Jan. 14, 13.) Kajka budże naſcha mſda, ſ kotrejž budże tón Knjes ßmilnoſcž krónowacž, my njewěmy; to je nam pſchikryte; ale to my wèmy: ſchtož my w ßłużbje ßmilneje luboſcže ſe ßwjatej cžiſtej myßlu dokonjamy, teho ßo kacž njebudżemy. Na würtembergſkim pohrjebniſchczu je ſ eſeujom wobroſcżeny row namakacž, hdżež je diakoniża khowana; wona je, hdyž běſche w franzowſkej wójnje na tyfus khorych hladała, ßama na tu khoroſcž ßo minyła. Na jejnym rowje leži jednory kamjeń, na kotrymž jenož ſteji: „Ja ßo teho njekaju.“ Sbóżni ßu cži ßmilni, pſchetož woni budża ßmilnoſcž doſtacž.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Dokelž ßo cžaß bliži, w kotrymž chzemy naſchu ſběrku ſa naſch ßerbſki krala Albertowy fond wobſamknycž, proßymy wſchitkich tych dowěrnikow, kotſiž nam hiſchcže ßerbſke dary pſchepodali njejßu, nam tak khětſje kaž możno ſběracžne liſtna ſe ſapißanymi darami wróczicž na adreßu naſcheho pokładnika knjeſa wucžerja Sommera w Budyſchinje.

— Pſched krótkim je knjes Mikla ſ Kumſchiz theologiſke pruhowanje wólbokhmanoſcže pſched konſiſtorſtwom w Draždżanach khwalobnje wobſtał. Nadžijomnje wón bórſy ſaſtojnſtwo doſtanje. Tón cžaß wſchak je nimo, hdżež na ßerbſkich duchownych w Sakſkej pobrachowaſche. Hdyž budża nětcžiſchi ßerbſzy ſtudenczi duchownſtwa hotowi, budża drje dlěje cžakacž dyrbjecž, prjedy hacž ſaſtojnſtwo doſtanu, dokelž ßo w bliżſchim cžaßu po cžłowſkim wobliczenju wjazy ßerbſkich duchownſkich měſtnow njewuprózdni.

— Na měſto knjeſa fararja Mrózaka-Rychwałdſkeho, kotremuž Rychwałdſka woßada jara njerad prjecž cžahnycž da, je ßo knjes kand. Wanka ſ Manjowa ſa fararja wuſwolił. Wón je rodżeny Němz, kiž je ßerbſku rěcž uawuknył. My ßo nadžijamy, ſo budże tež ßwojej ßerbſkej Rychwałdſkej woßadże dobry ßerbſki duchowny.

— Sakſki ßejm je tež w 1. komorje nowy dokhodny ſakoń ſa wucžerjow pſchijał a wón nadžijomnje bórſy do płacžiwoſcže ſtupi. Jara wobžarowacž je, ſo njeje wyſchnoſcž ßwój druhi wotpohlad pſchecžiſchcžecž mohła, ſo ſtat wſchitke ſtarobne pſchikohi na ßo wosmje. Sakońſki nacžiſk, na wjetſche ſamoženja wjetſchi dawk napołożicž, ßo nam njeprawy njeſdaſche. Wě ßo, njeßmědžeſche ßo dawk żadacž wot tajkich, kiž dyrbja wot danje mjeńſcheho ſamoženja, kotrež pſchi niſkej danje mało wunoſchka dawa, ßo żiwicž, ale na tak mjenowane morwe kapitale, kotrež lěto wot lěta roſtu, by wſchak ßo dawk położicž móhł. Nětko je 1. komora ſ najmjeńſcha wobſamkła, ſo maja ßo khudſchim woßadam pſchikohi ſe ſtatneje pokładnizy płacžicž; ſamożicžiſche woßady pak budża dyrbjecž te pſchikohi ßame płacžicž. Pſches to doſtanje nowy ſakoń ſa naſchich wucžerjow wěſtu njeluboſnoſcž. Pſchetož njeroſomnych ludži je doſcž, kotſiž njeroſymja, kajke maja naſchi wucžerjo cžežke powołanje, hdyž dyrbja wot ranja hacž do wjecžora w ſchuli ſtejecž a wucżicž.

— S twarom ſchule w Stróži pola Hucžiny je ßo w tym tydženju ſapocżało.

— Pruſki ßejm knježkow je w tych dnjach ſ wulkej wjetſchinu nowy dokhodny ſakoń ſa pruſkich duchownych pſchiwſał. Cži, kotſiž běchu pſchecžiwo ſakonjej, njemějachu někajkeho njepſchecželſkeho ſmyßlenja pſchecžiwo duchownym; ně woni ßo jenicžzy bojachu, ſo

mohł ſakoń ſa duchownych a woßadu tón wužitk njepſchinjeſćź, kotryž ßo wot njeho woczakuje. My ßo nadźijamy, ſo je tale bojoſćź podarmo była. So pak ßu ßo ſkónczńnje dokhody duchownych, kotſiž ßu bje wſchěmi ſaſtojnikami najdlěje cźakacź dyrbjeli, ſarjadowałe, je ſawěſćźe wulki cźaß.

— Khěžor a khěžorka pſchebywataj w tu khwilu w Elſaß-Lothringſkej Wſchudźom ßo jim wot wobydlerjow wutrobne powitanje doſta. Duž ßo ſda, kaž by tola lěto a dale ßo němſkemu khěžorſtwu pſchecźelne ſmyßlenje, w tamnej krajinje Franzowſam wotdobytej, rosſchěrile.

— Prynz Hendrich je do Kiautſchaua, do krajiny wot Chineſiſkeje Němſkej wotnajateje, pſchijěwſchi ßo do chineſkeho hłowneho měſta Pekinka podał a bu tam wot khěžora najpſchecźelniwiſcho pſchijaty, kaž hiſchcźe žadyn druhi wjerch.

— Po zykłej Němſkej hotuja ßo wſchitke ſtrony na wólbu do khěžorſtwoweho ßejma, kotraž ßměje ßo 16. junija. Najßylniſcho hibaja ßo ſozialdemokratojo. Ssamo naſch ßerbſki lud na pokoj njewoſtaja. Woni njedźelu po naſchich ßerbſkich wßach wokoło cźahaja a wólbne napominanja ſ jědojtymi, ſchcźuwazymi rěcźemi rosnoſchuja. Naſch ßerbſki lud ſa tych ludźi žaneho wucha nima. Wón budźe tež ſaßo pſchi nowych wólbach pokaſacź, ſo njekhabłazy ſteji w ßwojej ßwěrnoſćźi ke kralej a khěžorej.

— Wulki ſběžk, kotryž běſche w Italſkej wudyrił, je ſaßo pſchewinjeny. Italſzy ſozialdemokratojo do ßwěta won trubja, ſo woni tón ſběžk pſchihotowali njejßu, ſo je ßam wot ßo naſtał, dokelž wyſchnoſćź ßwoju pſchißłuſchnoſćź pſchecźiwo ludej njedopjelni.

— Wójna bjes ſjenocźenymi amerikanſkimi ſtatami a Schpaniſkej je pſchezo hiſchcźe na ſtarym blaku. W ſańdźenym tydźenju ßo niczo ważneho ſtało njeje. Amerikanſzy drje pſchezo ſaßo pſchipowjedaja, ſo ßu tam a ßem někajki wuſpěch měli. Ale jich pſchipowjedanja ßo poſdźiſcho jako njewěrne wupokaſaja. Wěſta wěz je, ſo njejßu hacź dotal pſchi wſchěch poſpytach ßwojim wojakam na kupu Havanna ſtupicź dacź móhli, ale ſo ßu Schpaniſzy wſchitke poſpyty krucźe wotpokaſali. Duž móže wójna hiſchcźe dołho tracź. Amerikanſzy ſtaja na to ßwoju nadźiju, ſo Schpaniſzy dołho njewutraja, dokelž trěbnych pjenjes nimaja.

Něſchto wo bibliji.

Sajimawe rosrěczowanje ſ Li-Hung-Tſchangom, chineſſkim naměſtnym kralom, kotryž běſche pſched něſchto cźaßom tež naſch kraj wopytał, wo bibliji nam Dr. Coltman ſ Pekinga, hłowneho chineſſkeho měſta, ßobudźěli:

Jako pſched krótkim wulkeho a mudreho chineſſkeho naměſtneho krala Li-Hung-Tſchanga wopytach, jeho w jara rjenje ſwjaſanym nowym teſtamencźe cźitajo namaka, kotryž běſche jemu runje wot mißionara Londonſkeho mißionſtwa pſchipóßłany. Tón ſtary knjes běſche ſ cźitanjom tak do tuteje knihi ſanurjeny, ſo mje někotre mjeńſchiny ſe wſchěm njewobkedźbowa. Po khwilzy ßwojej woczi poſběže, ſ wótrym wóczkom na mnje pohlada a dźeſche: „Dr. Coltman, wěricźe wy tutym kniham?“ „Jaßnoſćź“, ja wotmolwich, „hdy bych ja tutym kniham njewěril, njeměł cźeſćźe, waſch lěkaŕ (mißionſki lěkaŕ) bycź; ja jim ſ zykleje ßwojeje wutroby wěrju.“ „Scźe wy teho wěſty, ſo to wſchitko njeje jenož cźłowſke ßwědcźenje?“, ßo ſaßo wopraſcha. „Zyle wěſty“, jemu wotmolwich. „S cźeho to wěſcźe“, ßo dale praſcheſche. „Pſches wopokaſmo, kotrež ßo w tych ßamych namaka; njeje w nich pißane, ſo njemóže ſhniły ſchtom dobrych płodow pſchinjeſćź; a dobry ſchtom žanych ſłych płodow. Waſcha jaßnoſćź je mi prjedy ras pſchidała, ſo wſchitko, ſchtož ſcźe pola ludow w nawjecźornych krajach widźeli, wo wjele wſchitko w narańſchich krajach pſchetrjechi, a ja móžu wam wobkrucźicź, ſo ſbože a derjehicźe wſchelakich ludow, kotrež ſcźe wy pſched krótkim wopytali, ßo zyle wěſcźe po tym ſkłožuje, kak ßu wone po porucźenjach tutych knihow žiwi. Bóh dał, ſo by tež waſcha jaßnoſćź tym ßamym wěriła.“ — „Kak, ja wěrju, wy chzyli mje khcheſcźijana ſcźinicź?“, wón poł žortnje, poł khutnje wotmolwi. „Niz jeno waß, ale tež waſchelio młodeho khěžora a wſchitkich waſchich ludźi.“ „My mamy Konfuziußa“, wón dźeſche, „wy macźe Jeſußa; njeſtaj wonaj we wjele kruchach ßebi runaj?“ — Tu bu naměſtny kral ważnych powěſcźow dla w ßwojim rosrěczowanju pſchetorhnjeny, ale jako jeho ßłużobnik jemu bibliju ſ ruki wſa, ſo by ju do knihownje donjeßł, wón dźeſche: „Njenjeß ju do knihownje, ale położ ju na blido w mojej ſpanſkej jſtwi, ja chzu ju ßebi hiſchcźe ras wobhładacź.“ M. H.

Boże ſtpicźe.

Hłóß: Jeſuß moja nadźija.

K njebju horje, k wěcźnoſcźi,
Tam ßo mój duch poſběhuje,
Tam, hdźeſch Jeſuß w kraßnoſcźi
Mi tež měſto pſchihotuje,
Hdyž pſches ßwjatu pnſcźinu
Sa nim horje pocźahnu.

Jeſuß pucź mi pokaže
Pſches jeho ßwjate k njebju ſtpicźe,
Do njebjeß mje dowjedźe,
Tam tež wſchitzy ſa nim dźicźe;
Kſcheſcźijenjo pſches wěru
Domiſnu tam doſtanu.

Na ßwěcźe mi ſtyſchcźe ßo,
Sswět je hrěſchna, cźěmna jama,
W njebjeßach je kraßniſcho,
Tam mje niczo njeſatama,
Sswět tež junu rospadnje,
Njebjo wěcźnje woſtanje.

Jeſuß k Božej prawizy
Ssedźi po jeho k njebju ſtpicźu,
Tam jeho junu widźimy
Hdyž naſch duch po domoj hicźu
Pſched njeho ma k ßudu hicź
A ßo pſched nim ſamolwicź.

O mój luby Jeſußo,
Njech ja ſ tobu k njebju cźahnu;
Na tebje ja ſpuſchcźam ßo
Hdyž ſe hrěſchnoh' ßwěta cźahnu,
Hdyž ja ſ tobu pocźahnu
Pſchińdu k wěcźnom' wjeßelu.

Hdyž ßym junu w njebjeßach
Chzu ja rjeńſche khěrluſche dźěkacź,
Pſchi tych ßwjatych jandźelach
Tebi k cźeſcźi, khwalbi ſpěwacź,
To b'dźe radoſcź wjeßele
Do wſchej wěcźnej' wěcźnoſcźe.

Ernſt Helaß.

Něſchto k rospominanju.

Wſchitzy njeſpja, kotſiž maja woczi ſaczinjenej.

* * *

Cźert tſchepoze, hdyž ßebi bjesbóžny cźłowjek na ßwoju pobožnu macź myßli.

* * *

Hejchleŕ ſpyta druhich ſjebacź, ſjebje pak pſchezo ßam ßebje.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1931 hr. 22 np. Dale ßu ſkładowali:
kk. kubleŕ Scholta we Wětrowje 2 hr., wucźeŕ Hantuſch w Komorowje 3 hr., Łódni a Schuſter w Komorowje po 40 np.
— Hromadźe 1937 hr. 2 np.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ßo twari, a to ſa Waß! Duž ſkładujcźe ſa njón po Waſchim ſamoženju hnydom, burja a měſchczenjo, wucźeni a njewucźeni, ſtari a młodźi, mužſzy a žónſke, a ſběrajcźe ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaßach a kſchcźiſnach, pſchi ßwjedźenjach a ſkhadźowankach; ſkładujcźe a ſběrajcźe! A Wy, kiž wotkaſanja ſcźinicźe, wotkaſajcźe na prěnim měſtnje ſa Waſch „ßerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcźe ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 23.
5. junija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Swjedźeń ßwjateje Trojizy.

Romsk. 11, 33: „O kajka hłubokosćz teho bohatstwa, woboje teje mudrosćze a wědomosćze Božeje! Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucze."

W naschim tekschze dźiwa japoschtoł na skutkowanje wěcznueje luboscze mjes ludami. Jemu ßo seńdźe kaz człowjekej, hdyż pschi brjohu morja steji a won hlada na njeskónczne morjo. Wón je wschón pschemóżeny. O kajku hłubokosćz teho bohatstwa, sawoła wón, woboje teje mudrosćze a wědomosćze Božeje. Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucze!

K njewußlědźenju ßu pucze, kotrez je tón Knjes s israelskim ludom khodźił. Něhdy běsche ßebi Bóh tón lud sa wobßedźeństwo wuswolił. Czeho dla tez? Israel běsche najhubjeńschi mjes ludami, lud bjes ßwěrnosćze, bjes haniby a ßwědomnja. Tajki ßo wot sapoczatka ßwojeho wuswolenja wopokasa, w Egyptowskej, w puscźinje, w czaßu ßudnikow, w 500 lětach kralow. Bóh jemu sakoń da a Israel jón wschědnje pschestupowasche. Bóh da jemu měschnistwo a wopory, a Israel twarjesche pschiboham wołtarje na horach, na domach a ßamo w starym templu. Ale Bóh tón lud njesaczißny. „Wrócź ßo, Israelo", pschiwoła jemu. „Ja chzu tebje wuhojicź." O kajka hłubokosćz dołhoczakanja Božeho a tola běsche na Israelu shubjena. Hdyż Bóh s khostanjom hrożesche, ßo Israel njebojesche. Hdyż Bóh khostasche, Israel hischcze bóle ßo wot njeho sdalowasche. Skónczńje Bóh w parschonje wo tón lud ßo prózowasche. Ale Israel wołasche: To je tón herba, skónzujmy jeho. — Czeho dla je Bóh tajki hubjeny lud k ßwojemu ßlubej powołał? Czeho dla je Bethlehem sa narodne městno sbóżnika teho ßwěta wuswolił? Wón tola wot spoczatka wjedźesche, so ßo jemu ßlub s Israelom njeporadźi. Wón snajesche tola khrobłosćz teho luda, jeho pschikhilnosćz k słóscźam a jeho twjerdu wutrobu.

Pawoł steji psched tym hudanczkom a je połny dźiwanja. Wuhudanje jeniczzy namaka we wěrje do luboscze Božeje, kotraz chzyschе ßo nad ßwětom ßmilicź se ßmjerczu Khrystußowej. Sły a saßakły lud dokonja najhórschu słóscź, wón morjesche Ssyna Božeho. S tym ßud Boži na ßo sczahny. Tón Knjes shubi ßo wot kschiny teho ßluba a wopuschczi templ. Jerusalem do prócha a popjeła rospadźe. Lud rosprószchi ßo do wschěch krajow. Ale hlaj, runje tak bu Israelowe padnjenje pohanow bohatstwo. Israel saczißny sboże, duż bu njeßene do krajow a wutrobow pohanow. Kak k njedopytanju ßu Boże ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucze!

Ale tez wuswolenje pohanow je hudanczko a potajnstwo. Kajke namakachu japoschtoli ludy? W hubjeństwje pod hubjenymi fěrschtami a měschnikami. Wone běchu mamonej, żadosćzam a kusłarstwu poddate bjes swißliwosćze na wótzny kraj a wyschnosćz, bjes ßwěrnosćze we wobkhadźe, we wojowanju wo ßwětne kubła, se symnymi wutrobami, połni żadanja bliżscheho podczischczecź, tak kóżdy kaz skorpion w ßwojej dźěrje leżesche, na składnosćz łakajo,

do ßwojeho ßobuczłowjeka kałnycz. Zyłe żiwjenje běsche kaž błóto. — Ale haleluja! pucze Bożeho hněwa běchu dopjelnjene. Tón sbóżnik teho ßwěta tu běsche. Rańsche sera wysche ludow seskhadzachu. Jesuß póßła ßwojich japoschtołow a evangelistow hacz na kónz semje. Wón jich prědowanju móz ßwojeho ducha spożczi. Wón pohanam wutroby wotewri. Wón sczini s nimi hnadny ßlub w ßwjatej kschczenizy. Wón wobdzěła jich puscźinu s prawdoscźu, s měrom a radoscźu. Czaß wotroczßtwa pod satanom běsche nimo, ludy dońdzechu k ßwobodnoscźi pod szeptarjom krala Jesom Khryßta. Tak je ßo tez nasch ßerbski lud Boži lud sczinił. Nasche żiwjenje wot złobika hacz k rowej je kscheścźijanske. My budźemy w Khryßtußu rosßwětleni, wobhnadźeni, ßwjeczeni, żohnowani a troschtowani. A pschezo a pschezo my widźimy, kak w naschich dnjach połnoscź pohanow sańdże w Afriży a Indiskej, w Chinje a na kupach połodnischeho morja. Ale runje rosschěrjenje evangelija dyrbi junu saßlepjenemu židowskemu ludej k wużitkej pschińcź. Hdyż budża wschitke kónzy semje s powjescźu wo Khryßtußowym wumożenju napjelnjene, dyrbi ßo tez Israel hischcże k temu Knjesej wobroczicź. Ssmjercź Jesußowa dyrbi jim hischcże junu żiwjenje pschinjescź. Poklecże, kotrez hischcże na nich leży, dyrbi jim ßo do sboża a żohnowanja wobroczicź. O kajka hłubokoscź! Kak k njedopytanju ßu Boże ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucże!

Mój luby kscheścźijano, tez w twojim żiwjenju je wschelake, schtoż rosymicź a ßebi wujaßnicź njemóżesch. Potom njemorkotaj a njeßwar na Boha, ale ponižuj ßo psched jeho ßudźenjemi a pucźemi. Hdyż ßo wone tebi runje spodźiwne sdadża, njepraschej ßo wjele: „Czeho dla?“ ale czehń směrom a spokojny ßwoju drohu dale. Skónczńje tola hischcże prajisch: Bóh je wschitko derje czinił a wschitko, wschitko prawje czinił, czescź Bohu Knjesej dajcże. Pschi dźiwnych wodźenjach a ßudźenjach Božich tez ßo druhdy pobożny podßunje, a hdyż wón tez w prósche leżo njewostanje, wón tola s czaßami w pěsku wißajo wostanje. Woßebje hdyż ßo pobożnemu w żiwjenju hubjenje a bjesbóżnym derje dże, potom wschak móża tez ßamo mużojo, każ Abraham a Mójsaß, David a Pětr, khabłacź. Bohaty muż je kraßnje a derje żiwy a khudy Lazarus leży psched jeho durjemi. Hiob ßedźi w popjeli a Pharao błyschczi ßo na trónje. Herodes je cześcźeny a Jan tón kschczenik w jastwje ßedźi. Ale czakaj w scźerpliwoscźi, nadźiji a dowěrjenju na kónz puczow Božich. Tehdom budża tebi jako schupisny wot woczow padacź a twoja wěra budże ßo do widźenja pschewobroczicź a wschitke hudanczka budża wuhudane. Potom w ßwětle pósnajesch, schtoż běsche tebi tudy cźěmne. Na wschitke praschenja smějesch wotmolwjenje. Schtoż ßo tebi tudy delkach wulke horjo sdasche, budże tebi potom ßama radoscź a kraßnoscź. Na hodlerskimaj kschidłomaj wěry ßo twój duch k njebjeßam posběhnje a ty budźesch dele padnycź psched trónom wschehomudreho a w ponižnoscźi wołacź: „O kajka hłubokoscź teho bohatstwa, woboje teje mudroscże a wědomoscże Bożeje! Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucże!“

Jaßne wokno.

(Pokracźowanje.)

Tśi dny běchu ßo mjes tym minyłe; Pětr njeběsche ßebi hischcże krucże na to pomyßlił, so by tez do skutka stajił, schtoż běsche ßebi w nozy rospominał. Wscho ßo jemu we wutrobje spjeczowasche, hdyż ßebi na to pomyßli, so ma horka na hórzy do starej khěżki sastupicź, a ßwakowu k ßebi pschińcź dacź, to ßo jemu tez njechasche, dokelż jeje blěde a wuske mjeswocźo tak dźiwnje na njeho hladasche, jako chzyło jeho skradźu wobskorżowacź.

Wo dnjo sa ßwojim dźěłom khodźo, ßo wón dale na tole wjazy njedopomni, ale wjeczor w spanskej komorzy, hdyż jemu jaßne woknjeschko runu ßmuhu do mjeswocża ßwěcźesche, wunuri ßo stajnje saßo tamne rosrěczowanje se starym wucżerjez knjesom w jeho duschi. Tajki czaß běsche wschón hněwny, a duż ßo rossßudźi, so chze ßebi husty sawěschk do wokna powjeßnycź, sa dźenßa pak spokoji ßo se starymi kholowami, s kotrymiż wokno sapowjeßny. Tola hdźeż je ßwědomnje ras wubudźene, tam tez najhuscźischi sawěschk wjazy njekryje. Na druhi dźeń, psched wjeczorom, nadeńdźemy Pětra na schcźeżży horje na hórku k starej khěżży wjedżazej.

Horkach njeběchu hischcże ßwězu saßwěcźili. Macź hotowasche wjeczeŕ pschi wohnju a Madlenka ji pódla pomhasche. W cźmiczku woni potom powjeczerichu, so bychu ßebi tez na ßwěży něschto salutowali. — A do huby skónczńje tez po cźmje trjechisch. Potom wjeczor mějesche macź sa dźěcźi hischcże to a tamne saplatacź, a dźěcźi wuknychu pacźerje a khěrlusche se spěwarskich. — Mjes tym běschtaj ßo Jan a Kaschpor do duri stupiłoj a spěwaschtaj s jaßnym hłoßom khěrlusch: „Schtoż cźini Bóh, wscho dobre je!“ Tak cźinjeschtaj czasto, pschetoż Jan běsche pěkny spěwar, kotryż stajnje spěwasche, hdyż tez niz wótsje, dha tola na poł wótsje, abo tez jenoż we wutrobje; a Kaschpork potom spěw ßobu sanoscha; tez macźeri ßo to spodobasche a wona měnjesche, so ßo potom tez wscho lěpje poradźi.

Tutaj młodaj spěwarjej mějeschtaj pěkny napohlad. Jan hladasche tak khutnje a nutrnje, jako by proh, na kotrymż stejesche, wo niczo mjenje ßwjaty był, hacz khor w zyrkwi, hdżeż mějesche kóżdu njedźelu se ßwojimi towarschemi spěwacź. Kaschpork, tołstolizaty pachołk, myßlesche ßebi pschi spěwanju hižo na wjeczeŕ, dokelż běsche, każ stajnje, straschnje hłódny. Teho dla hlada tez se ßwojimaj woczomaj runu ßmuhu na kżizu, s kotrejż macź kropimuku měscha, ßebi żedźiwje pomyßlo: Bychmy ßo nětko jenoż sa blido ßynyli! Kaschworowe woczi cźakaschtej woprawdże na ßmilnu ruku dawarja wschěch sdobnych darow.

Naschej spěwarjej pak mějeschtej tez ßwoje poßłucharstwo. Najprjedy ßłuschesche do njeho stara Hańża, kotraż běsche ßwoje stwine durje troschku powocźiniła. Wot Marfzyneho pohrjeba ßem mějesche saßo spodobanje nad spěwanju, woßebje hdyż dźěcźi spěwachu, a husto dosczź ßo ji sprostnjena wutroba pódla shrě a smjehczi, tak so dyrbjesche ßebi ßylsu s wóczka wutrěcź. To běsche ßo ji tak naczahnyło wot ßłowow stareho wucżerja na kerchowje, tam pschi wurytym rowu. Wona dyrbjesche ßebi stajnje na to myßlicź, kak Marfka wot tam horka s njebjeskich woknow dele hlada na drjewjanu khěżku a na wscho, schtoż ßo tam podawa. A hdyż hólzaj potom runje tak rjenje spěwaschtaj jako w zyrkwi, dha ßebi Hańża pomyßli, hacz drje mała Marfka to tez wußłyschi. Tez běsche ßebi hižo wospjet rospominała, hacz njeby tola sfónczńje saßo ras njedźelu ke mschi schła, drje by tez rad podźakowanje s klětki wußłyschała. Běsche ji jenoż ludźi dla, kotsiż bychu ßo bjes dwěla dźiwali, dokelż tu dołho pobyła njeběsche, a kedźbliwoscź wona tola runje wubudźicź njechasche, stara Hańża. —

Druhi poßłuchaŕ běsche wulki, ßuchi mużski, wón stejesche sa khěżnymi durjemi, hdżeż běsche hižo cźma. S Hańżinych powocżinjenych duri padnu pak někotre pruhi ßwětła na mużskeho a my pósnajemy kublerja Pětra Kamjeńskeho. Wón běsche zyle s cźicha sastupił psches pschisaczinjene durje a běsche ßebi najprjedy wotmyßlił, so chze tu pohladacź, schto ßebi cźile k wjeczeri warja, dokelż běsche wón każ wschitzy skupi ludźo wo tym pscheßwědczeny, so cźile khudźi ludźo wjele lěpje a wjele tucźnischo ßo żiwja hacz je to sa nich trěbne.

Tola spěwazeju hólzow wußłyschawschi, běsche ßo jemu bórzy stało, jako tu tak stejeschtaj a ßo se spěwanjom prózowaschtaj a hdyż woheń na wohnischczu jeju młodej mjeswocże wobßwětli. Tam stejesche Jan, runje tak krucże a runje jako jeho nan, so ßo dyrbjesche poßłuchazy Pětr jaßnje na ßwojeho bratra dopomnicź, a pschi tym bolesche jeho někak na wutrobje, wjele bóle, hacz w kurjazych wokach, hdyż ßo wjedro měnjesche.

Nětko spěwaschtaj runje pschedposledniu schtuczku takle:

Schtoż cźini Bóh, wscho dobre je,
Hacz runje khelich piju,
Kiż jara hórko do mnje dże
A rěże moju schiju.

Najpoßledy do wutroby
Mi ßłódkoſcź budźe cźahnycź,
Wſcha hórkoſcź ſ njeje cźahnycź.

Hdyž běſchtaj tule ſchtuczku doſpěwałoj, dha běſche Pětrej nadoſcź, a ſdaſche ßo jemu, ſo je ſpěw na njeho měrjeny. Wón ſakaſchlowa a ſakopny ſ nohu, — tak ſo ßo Jan nahle wobrocźi, a ſa durjemi ſtejazeho ſe ßwojimaj wótrymaj wocžomaj hnydom ſeſnawſchi ſawoła: „Macźi, macźi! proſcheŕſki wuj!“

Tak narjeknychu dźěcźi bohatemu wujej po jeho ſtatoku, ßebi njemyßło a ßo njedopomnjo, ſo jeho ſ tym tež jara raſnje po jeho ſkupoſcźi woſnamjenja.

Tele mjeno pak Pětr hidźeſche, a jeho we wutrobje ryjeſche, hdyž běſche je wußłyſchał.

Tamnej dwě pſchi wohniſchcźu pak tu ſtejeſchtej, ſ woprědka, jako by Boži błyſk runu ßmuhu ſ wohnjom do njeju ſajěł. Tola Hana ßo khětſje na prawe dopomniwſchi ſapali kuczlanu ſchpjenu a poßwěcźi ſ njej won do khěže. Tu ſarjekny něchtó njejaßnje „Dobry wjeczor!“ To klinczeſche nimale tak, jako by něchtó cźežke wrota, kotrež ßo ſa dołho wocžinjałe a tež namaſałe njejßu, wotewrił.

Stara Hańža běſche mjes tym tež ßwoje ſtwine durje ſchěroko wotewrika, ſo by wſcha wcźipna pohladała, ſchto ßo tu wonka podawa.

Hana běſche ßo Pětrej bliżiła, a ſtwine durje wotewriwſchi běſche jeho proßyła, ſo by pola nich ſaſtupił. Sſo komdźo, cźapku na hłowje, běſche wón ſkónczńje ſaſtupił, a mjes tym, ſo Hana lampu ſaßwěcźi, běſche ßo wón raſnje na ſtoł ßynył.

Dźěcźi wobſtupichu jeho wcźipni a hladachu na tehole muża. Lampu ſaßwěcźiwſchi a ßo wobrocźiwſchi poda Hana ßwakej ruku a powita jeho k nim.

Na to naſta někajka poduſchaza cźiſchina. Tu pak Kaſchpork bórſy ſkónczi, macź ſa ßuknju ſaſkobawſchi a ßo ju wopraſchawſchi, hacź dha dźenßa njewjeczerja, ſo je tak hłódny.

(Pokracźowanje.)

Sſwjata Trojiza.

4. Mójſ. 6, 24—26.

Bóh Wótz naß ſ hnadu požohnuj
A budź nam miłoſcźiwy,
Nam naſche duſche wobarnuj
Tak dołho hacź ßmy žiwi.

Bóh ßyn naß roſßwětl ſ wobliczom,
A budź nam ßmilny, hnadny,
Kiž naß ſe ßwojim cźerpjenjom
Ssy wumohł ſ hrěſchnej jamy.

Bóh ßwjaty ducho troſchtarjo,
Nam wußwjecź naſche duſche,
K nam poſběhń ßwoje wobliczo
A daj nam twój měr rucže.

Budź khwalba ßwjatej Trojizy
Bóh wótſje, ßyno, ducho,
My wěcžnje tebje cźeſcźimy
K nam nakhil ßwoje wucho!

Duž ponižnje cźe proßymy,
Nam wußłyſch naſche próſtwy,
Je k tebi horje noßymy
Ty ßy tón wſchehomózny.

Kaž było je wot ſpočatka
Kiž ßy Bóh wot wěcžnoſcźe,
Njech tež nětk je hacź do kónza,
A budźeſch do wěcžnoſcźe.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Hłowna konferenza ßerbſkich duchownych měješche ſańdźenu ßrjedu ßwoje ſkhadźowanje w Budyſchinje. W tych dnjach běſche ßo runje 30 lět minyło, ſo ßo naſch njeſapomnity farař D. Imiſch ſa pſchedßydu naſcheje konferenzy wuſwoli. Duž naß naſche myßle w dźakownym wopomnjenju na njeho wróczo wjedźechu. Ważne roſpominanja a wuradźenja mějachmy pod wodźenjom naſcheho lubeho pſchedßydy knjeſa fararja Jakuba ſ Njeßwaczidła. Hdyž běſche wón naſchu ſhromadźiſnu ſ nutrnej modlitwu wotewrił, wón ſ wutrobnymi ßłowami k lubym ſaſtojnſkim bratram rěcźeſche, ßebi ſa heßło ßwojeho ſkutkowanja wuſwolo „ja ßłużu wo luboſcź.“ Hdyž běſche ßo na poßlednjej konferenzy wobſamkło, ſo ſmějetaj ßo lětßa tak derje ßwjedźeń ſa ſwonkowne kaž tež ſa ſnutskowne miſſionſtwo, ßo woſſjewi, ſo budźe ßwjedźeń ſwonkowneho miſſionſtwa 26. junija w Kotezach, na kotrymž budźetaj knjes tajny radźicźel Keller němſki a knjes farař Räda Budyſki ßerbſki prědowacź; ßwjedźeń ſa ſnutskowne miſſionſtwo budźe ßo hakle w ſeptembrje w Maleſchezach wotbywacź, ſa kotryž je knjes farař Mrózak-Hrodźiſchczańſki ßerbſke a knjes kapłan Sarjeńk-Budyſki němſke prědowanje pſchedewſał. Hdyž je ßo w poßlednim cźiſßle „Sſerb. Nowinow“ piſało, ſo je jedyn ßerbſki duchowny pjecźa ßerbſkim pacźeŕſkim dźěcźom wobaraŕ ßerbſki wuknycź, móže ßo k ſměrowanju wſchitkich ßwěrnych ßerbſkich woßadnych woſſjewicź, ſo ßo w naſchej ſhromadźiſnje na ßwětło pſchinjeßy, ſo ßu tamne powjeſcźe wo wobaranju ßerbſkeho roswuczenja ßerbſkim pacźeŕſkim dźěcźom pſches ßerbſkeho duchowneho hoła njewěrnoſcź. Knjes primarius Kozor w Lubiju je knihu ſpißał, w kotrejž ßo wón pſchecźiwo naſchemu zyrkwinſkemu ſarjadowanju we Łužizy wupraji a ßebi žada, ſo njeměła wjazy wokrjeßne hejtmanſtwo dale koſiſtorialna wyſchnoſcź bycź, ale ſo dyrbjało ßo tež pola naß ſuperintendentury ſałožicź. Lubijſka konferenza běſche wobſamkła pſches reſoluzyju ſa tele nahlady pſched wyſchnoſcźu wuprajicź a naſchu ßerbſku konferenzu proſchesche, ſo by tež pſchihłoßowała. Naſcha ßerbſka konferenza pak je ßo hižo w prjedawſchej ſhromadźiſnje pſchecźiwo Kozorowym nahladam wuprajiła a w piſmje wot knjeſa pſchedßydy ſeſtajenym wyſchnoſcźi ſjewiło, ſo ßwěrnje ſtejo k naſchej nětcźiſchej zyrkwinſkej wyſchnoſcźi wo ſdźerżenje naſcheho łužiſkeho zyrkwinſkeho porjada proßy, pod kotrymž Bohu dźakowano dobre zyrkwinſke žiwjenje w naſchich ßerbſkich woßadach kcźeje. Wulku ſrudobu nam powjeſcź ſbudźi, ſo je knjes farař Waltaŕ-Wóßlinczański Bohu žel nuſowany, redaktorſtwo „Miſſionſkeho Póßła“ ſložicź. Knjes kapłan Domaſchka-Ketliczański kiž běſche hacź dotal ſe ßoburedaktorom, redaktorſtwo „Póßła“ na ßo wſa a nadźijomnje knjes farař Kſchižan, kotryž w konferenzy bycź njemóżeſche, ßoburedaktorſtwo pſchiwoſmje. Wulku radoſcź ſbudźi woſſjewjenje knjeſa pſchedßydy, ſo ſměja wopomnjeńſke łopjena na knjeſa fararja Imiſcha rjany wunoſchk ſa naſche lutherſke knihowne towaŕſtwo. Dokelž je ßerbſka hłowna konferenza woſpjet ſa ſałoženje Khwacźańſkeje woßady wuſtupiło, je wobžarowacź, ſo Khwacźańſzy Sſerbja w poßlednim cźaßu ani nam powjeſcź dali njejßu, kak jich naležnoſcź ſteji. Wſcheje wězy pak ßo konferenza jenohłóßnje ſa to wupraji, ſo njeßměłej ßo nowa Khwacźańſka a Łupjańſka woßada ſjednocźicź, ale ſo ma nowa Khwacźańſka woßada ßamoſtatna bycź. Shromadny wobjed ſjednocźi ßerbſkich duchownych w bratrowſkim ſjednocźenju, pſchi totrymž ßo hiſchcźe wutrobne ßłowa luboſcźe poręczachu.

Popołdnju měješche ßo hłowna ſhromadźiſna „Towaŕſtwa k pomozy ſtudowazych Sſerbow“. S roſprawy ßłyſchachmy, kak je towaŕſtwo ſaßo w ſańdźenym lěcźe ſe žohnowanjom ſkutkowało a mnohich ßerbſkich ſtudowazych podpjerało. Knjes pſchedßyda farař Räda ßo ſaßo a ſa pokładnika ßo knjes pſchekupz Schwiebus na ſwonkownej lawſkej haßy ſ nowa wuſwoli. Do wubjerka na měſtno knjeſa fararja Imiſcha ßo knjes farař Jakub wuſwoli a dotalny wubjerkownik knjes redaktor Sſmoleŕ woſtanje dale we wubjerku. Bohu žel dyrbješche ßo na to ſkoržicź, ſo wjele tajkich, kotſiž ßu w ßwojim cźaßu podpjeru doſtali a ßu ßo nětko do Němzow podali, ßo ani njehibaja, ſo bychu ßwoje podpjery towaŕſtwu wrócźili. So by towaŕſtwo w pſchichodźe pſchecźiwo nim juriſtiſzy wuſtupicź mohło, maja wot nětka wſchitzy, kiž podpjery doſtanu, woprawdźity dołžny liſt podpißacź. Kaž hižo w poßlednim cźiſßle lubym cźitarjam ſjewichmy, ßo tež ſaßo ſ nowa wobkrucźi, ſo ma kóždy ßerbſki duchowny ſaſtupjeŕſtwo towaŕſtwa „k pomozy ſtudowazych Sſerbow“, a dary tych, kotſiž chzedźa ßobuſtawy bycź, pſchijjima. Duž my lubych Sſerbow ſ nowa proßymy, ſo bychu do naſcheho towaŕſtwa ſaſtupili, hdyž je jim to tak położene, ſo trjebaja to jenicžzy ßwojemu knjeſej duchownemu woſſjewicź.

— Dokelž je Grichiſka 1. dźěl wójnſkeho ſarunanja Turkowſkej wupłacźiła, Turkowſzy wojazy ſ Theßaliſkeje, kotruž mějachu hacź dotal wobßadźenu, wróczo cźahnu a grichiſzy wojazy ſaßo do teje pro-

vinzy sacžahnu, kotruž běchu Grichojo we wójnje shubili, kotraž pak bu jim psches hnadu druhich statow saßo dobyta. Nadžijomnje s teje wójny dobru wučžbu jim dostatu też wopomnja, so njebychu ßo saßo skhroblili tak lóhkomyßlnje ßo do wójny važicž.

Jesuß jako pschiklad sa snutskowne mißionstwo.

(Pokračžowanje.)

Kaž wón, tak dyrbimy też my wuńcž a wuhladacž wulki lud. Kak nusnje je, so my po jeho pschikladže činimy, hdyž chzemy woprawdže prawje dželacž sa snutskowne mißionstwo! Abo njeßlyschimy my, hdyž my na wschelakore duchowne a cžělne hubjenstwo w naschim ludu pokasujemy a k wukhowanskemu dželu namołwjamy, hłoßy, kiž praja: Hdže dha je wulka nusa? Wy psche jara cžornje barbicže! Tak slě tola njeje! To ßu hłoßy lěnjoscže, kiž njecha molena bycž, kiž ßo woporow boji. Wy, kiž wy hischcže tak powjedacže, won s waschich khowankow, won na haßy městow a wßow, nuts do komorkow pod tsěchu a do wobydlenjow w pinzach, nuts do khorownjow — ach, kajki to wulki lud, kiž pomozy, waschcje pomozy potrjeba a se styskniwym hłoßom wo pomoz woła. Wuńcž a wuhladacž. Haj, tole „wuhladanje“ ßo sabycž njeßmje. Tyßazy drje budža hižo psches powołanje ßwojeho žiwjenja s wuskich mjesow ßwojeho žiwjenja won cžerjeni, woni dyrbja nuts do žołmjazeho cžłowěskeho žiwjenja. A tam ßo hubjenstwo a nusa, też duchowne hubjenstwo a nusa pokasujetej. Prajicž mohło ßo, so naß nusa sa ruku dzerži. A tola tamni ludžo po prawym niczo wo tym njewidža. S dželа je to mjehka cžuczliwoscž, kotraž hnydom, hdyž něschto srudne wuhlada, ßo wotwobroczi: „O, to ja widžicž njemožu, kelko hubjenstwa ja snjescž njemožu. S dželа je ska swucženoscž: dokelž cžłowjek wschudžom nusu widži, je ßo tak na nju swucził, so ju s zyła wjazy njepytnje. To njeje dobry a sdobny bok cžłowěskeho waschnja, so ßo na wscho swuczi. S dželа je ßamoluboscž, kiž woczi samknje, so by ßo potom s tym směrowacž mohła: Ja njejßym niczo widžała. Haj, Bohu skoržmy, tyßazy, kiž Khrystußowe mjeno maja, wuńdu, ale s widžazymaj woczomaj njewidža, se ßlyschazymaj wuschomaj njeßlyscha.

Duž tón mischtr psched naß stupi a praji: „Wy, moji wučžomnizy, wuńdžcže, wotewrcže woczi a wohladajcže wulki lud, woczińcže wuschi a ßlyschcže jeho sdychowanje. Hladajcže wótrje a hłuboko: niz jenož na swonkowne hubjenstwo, ale też na wschitku snutskownu nusu. Poßłuchajcže prawje a wótrje: niz jenož na pomoz wołanje hubow, ale też na sdychowanja njeßmjertnych duschow, na wołanje s hłubokoscže wobcžeženych ßwědomnjow. Haj my dyrbimy, hdyž chzemy sa snutskowne mißionstwo dželacž, wuńcž a wuhladacž wulki lud.

To wobßwědcžuje nam mróčžałka ßwědkow, kiž ßu w tym skutku teho Knjesa stali. Woni ßu to činili po pschikladže teho Knjesa. Wótz Oberlin, kotryž wuńdže s huschich mjesow ßwojeho powołanja a dželi hromadžesche, kotrež bychu w błócže a hłuposči a hrěchach sawutlike. Jan Falk, kotryž wustupi na drohi a wuhlada wokoło błudžazych ßyrotow, kotrychž starschi běchu w hubjenstwje wójnje semrjeli, sawutlili. Sarah Martinez, kotraž wuńdže se ßwojeho ju njespokojazeho dželа ßwojeje młodoscže nuts do schulow, khorownjow, jastwow, a tu wulku nusu wuhlada. Hana Macphersonez, kotraž wuńdže se wschědneho žonjazeho žiwjenja na drohi a torhoschcža wulkeho města a tam wuhlada młodoscž wotroscž bjes Boha a teho sbožnika, so sa jastwa srawjesche. Hendrich Wichern, kotryž wuńdže se wschědnych mjesow kandidatskeho žiwjenja a wuhlada žałostnu nusu wulkeho luda. Haj, tamni 500 pschecželjo zyrkwje, kotsiž ßo w lěcže 1848 woßrjedž stróželow tamneho sběžkařskeho lěta we Wittenbergu a ßebi ruku sawdachu, so chzedža hromadže dokonjecž skutk snutskowneho mißionstwa, woni běchu wuschli a wuhladali ßwój wbohi, sawjedženy lud a jeho wulku nusu. A hdyž ju wuhladachu, roscželesche w jich wot teho Knjeja sapschimnjenych duschach nutrna ßmilnoscž, sa nich rěkasche: jim běsche žel teho luda. Tak je jich tón Knjes wučžił, tak chze tón Knjes też naß nawučžicž.

Khrystuß sa naß.

Pobožny prědar Boos, kotryž móžesche tak derje wo prawdoscži s wěry prědowacž, běsche w prjedawschim cžaßu srudny a struchły w ßwojej myßli. Junkróčž wón khoru wopyta, a dokelž pytny, so běsche to pobožna a ponižna duscha, praji wón k njej: „Wy móžecže sbóžnje a směrom wumrjecž!“ Wona ßo praschesche: „Kak to?“ Boos wotmolwi: „Dokelž dže scže pobožnje žiwa była.“ Duž pak jemu ta khora wotmolwi: „Wy scže mi prawy duchowny a rjany troschtař. Hdže dyrbjała ja pschińcž? Kak bych psched ßudom Božim wobstacž mohła, hdyž mamy ßamo wotmolwjenje dawacž wo kóždym njewužitnym ßłowje? Ně, na Jesußa, mojeho wumožnika, móžu ja stroschtnje wumrjecž. Tele ßłowa jemu wutrobu pohnuchu. Wot teho cžaßa prědowasche wón: „Khrystuß sa naß!“

Cžaßnikowe cžecžidło.

Jako ßo jedyn džeń pola pobožneho Flatticha něchtó wobcžežowasche, so ßo jemu pschezo nowy kschiž a nowe cžerpjenje napołożitej, Flattich praji: „Wopomń, cžłowjek je kaž cžaßnik. Hdyž dyrbi cžaßnik hicž, dyrbi ßo cžecžidło napołßnycž. Tak też njecha husto cžłowěske duchowne žiwjenje prawje do khoda pschińcž, hdyž ßo na koleßo žiwjenja prawe cžecžidło cžerpjenja njepschipołßnje.“

Něschto k rospominanju.

Běh njeda ßebi ßwój cžaßnik wot cžłowjekow stajecž, ale wón prawje dže.

* * *

Hodžinka druhdy pschinjeße, schtož lěta njepschinjeßu.

* * *

Hdžež je cžłowěska ruka kuscha, je Boža ruka hischcže dołha doscž.

* * *

Lózko je na Khrystußa poßłuchacž a jeho evangelij khwalicž, ale jenož schtóž hacž do kónza wutraje, budže sbóžny, a to je ßama wěz tych wowzow, kotrež niz na zusy hłóß, ale na hłóß dobreho pastyrja poßłuchaja a stajnje w ßwěrnoscži sa nim khodža.

(Ambrosius.)

* * *

Jenož we wodže nawuknjesch płuwacž, jenož bitwischežo cžini wuspytanych wojakow, ratarstwo sa studowanskim blidže njenawuknjesch: tak dyrbimy też my w ßłužbje Khrystußowej skutkowacž, hdyž chzemy jeho prawi wučžomnizy bycž.

* * *

My ßmy žiwi, hdyž wumrjemy; my wumrjemy, hdyž sapočžnjemy žiwi bycž.

* * *

Podarmo je ßo polo wobdželało, hdyž ßłónčžko cžopłotu a ßwětko njedžerži.

* * *

Prawa mudroscž je w Bosy, pschińdže wot Boha, wjedže k Bohu a wotpočžuje w Bosy.

* * *

Sswět praji: meja w cžłowěskim žiwjenju junkróčž sakcžeje a potom nihdy wjazy; kschescžijan praji we wěrje: Kschescžijana meja kcžeje junu a potom pschezo saßo. (Frommel.)

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske ßyroty:

S Michalskeje woßady psches duchowneho Sarjeńka

Micžrichowa s Dobrusche	1	—	=
G. s Budyschina	2	—	=

Hromadže: 3 hr. — np.

W mjenje wbohich ßyrotow wutrobny džak praji

J. Gólcž, farař.

Lubi Sserbja! **Budžcže Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje ßo twari, a to sa Waß! Duž składujcže sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschcženjo, wucženi a njewucženi, stari a młodži, mužzy a žónske, a sběrajcže sa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschcžisnach, pschi ßwjedženjach a skhadžowankach; składujcže a sběrajcže! A Wy, kiž wotkasanja jcžinicže, wotkasajcže na prěnim městnje sa Wasch „Sserbski dom“ w Budyschinje! Budžcže ßwěrni, woprawdžicži Sserbja!**

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku. Cžischcž a nakład Ssmolerjez knihicžischcžernje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!



Czißło 24.
12. junija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedzela po ßwjatej Trojizy.

1. Jan. 4, 19—21.

„Lubujmy jeho, dokelž wón naß prjedy je lubował. Hdyž schtó rjekńje: Ja lubuju Boha, a hidzi ßwojeho bratra, tón je łhar. Pschetož schtóž ßwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widzi, kak móże tón Boha lubowacz, kotrehož wón njewidzi? A tu pschikaßnju mamy my wot njeho, ßo tón, kiž Boha lubuje, tež ßwojeho batra lubowacz dyrbi.“

„Lubujmy Boha, teho Wótza, dokelž wón naß prjedy je lubował!“ Ty wěsch, ßo je tón Knjes, twój Bóh, cże hižo lubował, prjedy dyžli ty běsche. Ty dyrbisch ß Hiobom ßo wußnacz: „Twojej ruzy stej mje pschihotowałej, a sczińiłej wschitko, schtož koło wokoło ßym: Ty ßy mje kožu a mjaßo wobłekł; ß kosczemi a se žiłami ßy mje hromadu spletł. Žiwjenje a dobrotu ßy ty mi dał, a twoje kedzbowanje je sdzerżało mój wodych.“ Wón je cże stworił, czi czełko a njeßmjertnu duschu dał, lubowazymaj starschimaj cże na wutrobu położił, cże se wschej potrjebnosczu a žiwnosczu czełła a žiwjenja hacz dotal bohacze a wschědnje wobstarał, pschecziwo wschej strachosczi sakhował a psched wschitkim słym hnadnje wobarnował: wón dawa czi jědz a picze a drastu, podpjera a noßy cże a nochze nihdy cże wopuschczicz ani cże skomdzicz.

Wón je cże lubował wot wěcznoscze: We ßwojej wěcznej hnadnej radze je wón wobsamknył, czi sboże, žiwjenje a sbóžnoscz dacz. So by ty we ßwojej hrěschnej hubjenosczi kónz njewsał, je wón tež ßwoje najlubsche na tebje ważił: Abo njeje wón ßwojeho jenicžkeho narodzeneho ßyna kaž sa zyły ßwět, tak tež sa tebje do ßwěta, haj do ßmjercze dał, so by ty psches njeho wěczne sbózne žiwjenje dostał? We twojej kschczenizy wsa wón tebje na ßwoju lubosczе połnu wutrobu, prajizy: „Ja ßym cże s wěcznej lubosczu lubował, teho dla ßym cże s lutej dobrotu k ßebi czahnył — ty ßy moje dźěczo, na kotrymž ja dobre spodobanje mam.“ Wot teho czaßa ßem noßy wón cże we twojich hrěchach a ßłabosczach, njedźiwajo na twoju njedźakownosczu, s hnujazej wótzowskej sczerpliwosczu wodawa czi pschezo s nowa a dźěła dźeń wote dnja na twojim duchownym a wěcznym sbožu; pschetož psches ßwojeho ßwjateho ducha cże wón rosßwětluje, wußwieczuje a we prawej wěrje sdzerži. To chze wón njesprózniwje dale czinicz, so by ty mohł junu sańcz do jeho sbóžneho raja a jeho lubosczе wohladacz a woptacz a wužiwacz do wěcznosczе. — S czim chzesch ty sapłaczicz temu Knjesej wschitku tajku dobrotu, kotruž wón tebi czinił je a czini a czinicz chze s luteje wótzowskeje dobroty a ßmilnosczе bje wschitkeje twojeje saßłużby a dostojnosczе jenicžzy k twojemu sbožu? Ty njemóżesch jemu niczo dacz, schtož by twoje było a ßo jemu spodobało, hacz jeno twoju wutrobu, twoju lubosczе. Duž lubuj jeho s zyłej ßwojej wutrobu, s zyłej ßwojej duschu, s zyłej ßwojej myßlu a se wschitkej ßwojej mozu! To je jeho wola; to budź twój dźak!

Schtóž pak Boha lubuje, kotryž je lubosczе, tón dyrbi tež jeho ßyna Khrystußa lubowacz, kotryž je człowjek na-

rodźeny, w cźěle sjewjena luboscź Boža. Niczo druhe, hacź jeho psches měru jara wulka njewopschijomna luboscź k nam hubjenym hrěschnym cźlowjekam je jeho pschemohła, tu wěcźnu móz a kraßnoscź a sbóźnoscź tych njebjeßow wopuschcźicź a ßo do khudoby a hubjenstwa, do nusy a ßmjercźe dale podacź, so bychmy my shubjeni a satamani cźlowjekojo psches njeho wumoženi a sbóźni byli. „Na tym ßmy my pósnali tu luboscź, so wón ßwoje žiwjenje sa naß je wostajił"; „wjetschu luboscź tola nichtó njemóże měcź, dyźli tu, hdyž wón ßwoje žiwjenje sa ßwojich pschecźelow, haj sa ßwojich njepschecźelow wostaji." Połni dźiwanja na tajkej njewuprajomnej wulkoscźi jeho luboscźe dyrbimy s wutrobnym modlenjom ßo wusnacź:

Cźe njeje niczo hnało do teho hubjenstwa;
Wscho bohatstwo bě mało, to luboscź dokonja.
Hdyž zyły ßwět bě panył do wulkej žałoscźe,
Ssy ty jón s njej' wucźahnył, o schtó to wurěczi!

Kohož tajka luboscź njehnuje, njepschemoże, k najhorzyschej saßoluboscźi njesahori, teho wutroba je twjerdscha, dyźli kamjeń, a symnischa, dyźli lód.

Duž lubujmy my jeho, dokelž wón naß prjedy je lubował, lubował hacź do ßmjercźe na kschižu, a dokelž wón nětko ßedźo k prawizy teho Wótza naß hischcźe lubuje a sastupuje a žohnuje kóždy cźaß.

Lubowany pak chze wón bycź we naschich bratrach a ßotrach. Teho dla praji a kaže wón: „Na tym budźe, na tym dyrbi kóždy pósnacź, so wy moji póßli scźe, hdyž luboscź mjes ßobu macźe." To by khuda, njesbožowna wutroba była, kotraž by drje luboscź wužiwała, ale saßolubowacź njemohła a nochzyła. Je-li nascha luboscź prawa, je wona kaž studźeń, kotraž ßwoje wokschewjenje dźeń wote dnja wuliwa. Tajka luboscź cźěri naß, so my žaneho wjetscheho, žaneho wutrobniscHeho wjeßela wjazy njesnajemy, hacź to, jemu naschu dźakownoscź, naschu luboscź s tym wopokasacź, so jeho stawam, naschim bratram a ßotram cźinimy, kaž wón nam je cźinił. Tehdy potom je nasche najsbóźnische sadźěło, jemu, kiž ßo sa naß je woprował, we khudych, khorych, hłódnych, lacźnych, nahich, zusych, jatych, žałoscźazych w luboscźi ßłužicź. Prawej luboscźi to cźežko njeje: tež to najlubsche a najdróźsche, schtož wona wobßedźi, ßamu ßwoju wutrobu, haj ßame ßwoje žiwjenje da wona s wjeßełoscźu sa tych, kotrychž lubuje, kaž to na Jesußowej luboscźi widźimy. A we tym wona ßwoje spokojenje a wutrobnu radoscź namaka. Dawanje je jej wjele sbóźnische, dyźli bracźe. O kak wjele wjeßełych, sbožownych, sbóźnych hodźinow a dnjow móźemy my ßebi tola pschihotowacź, hdyž teho bliźscheho sprawnje a wutrobnje, niz jeno se ßłowami a jasykom, ale se skutkom a we prawdźe lubujemy! Chzesch-li sbožownje žiwy bycź a junu wjeßele a sbóźnje ßwojej woczi k ßmjertnemu spanju sańdźelicź, potom daj ßo psches Božu a Khrystußowu luboscź sahoricź k wopokasowanju luboscźe pschecźiwo bratram. „Dźěl ßobu tym hłódnym ßwój khlěb a wjedź sahnatych do ßwojeje khěže; hdyž ty naheho widźisch, wodźewaj jeho, a njewotcźehń ßo wot ßwojeho cźěła. Schtóž to pak njecźini, ale samknje ßwoju wutrobu psched ßwojim potrjebnym bratrom, tón ßo Boże dla njekhwal s luboscźu k Bohu"; „pschetož schtóž ßwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak móże tón Boha lubowacź, kotrehož wón njewidźi?" „Tu pschikasnju mamy my wot njeho, so tón, kiž Boha lubuje, tež ßwojeho bratra lubowacź dyrbi." Schtóž po tym cźini, schtóž teho bliźscheho lubuje se skutkom a we prawdźe, schtóž ßo njemóże teho wostajicź, so njeby se wschěm tym ßwojim dawał, pomhał, ßłużił, hdźež jeno wě a samoże, temu chze tón sbóźnik to tak wyßoko pschirachnowacź, jako by ßo jemu ßamemu stało. Pschetož wón praji a budźe tež na ßudnym dnju prajicź: „Schtož wy cźinili scźe jenemu mjes tymi mojimi najmjeńschimi bratrami, to scźe wy mi cźinili."

Hamjeń.

Jaßne wokno.

(Pokracźowanje.)

„Proscheński wuj" někak sakaschlowa, potom sarěcźa, cźeho dla je pschischoł, so chze najstarscheho hólza na lěto k ßebi wsacź, pschi tym s koscźatym porstom na Jana pokasawschi. W lěcźe mohł jeho trjebacź, a jeli so je pěkny, chze jeho tež wob symu skhowacź a jeho do schule ßłacź. S tamnymaj dźěsčźomaj budźe ßo Hana potom bjes dwěla ßama bjes staroscźow jeźiwicź, a sa někajku msdu sa Jana chze ßo wón tež postaracź.

Hana s ruku schórzuch słatkowajo njewjedźische, schto ma na to wotmolwicź a duž mjelcźesche. Jan pak běsche ßo sacźeŕwjenił a běsche ßo k macźeri lischcźił, jako chzył ji pomhacź a pomoz pschi njej pytacź.

Pětr hladasche, wotmolwjenje wocźakujo, se smorschcźenym cźołom a cźmowym pohladanjom na wobeju.

„Nó", — sarjekny wón skóncźnje — „kak dha nětko mamy? — njeje-li wam ßnano tak prawje, potom moje dla; ja jich schtwórtakow na dosź dostanu!" — To prajiwschi chzysche wón postanycź.

„Ně wschak, ně!" sarjekny Hana, — „jenož niczo sa sko, lubschi ßwako, měnjach jenož, — jeno so tež s nim póńdźe! a so je wam Jan tež prawy? — a potom!" — wona ßo komdźesche, dale rěcźecź.

„Nó — a potom?" woprascha ßo Pětr, „schto dha hischcźe dale, jeli so je spodobne? — měnisch trasch, so ßo hólz ßyty najěsćź njesměje? abo schto je hewak?"

„Ně wschak! to wschak sawěscźe njeměnju! wón njeje do tucźnych schklow swucźeny, a psche wjele nasche blido ženje njekryje. Ale wón dyrbi kóždźiczku njedźelu do kemschow. wón je zyrkwinski spěwař, a potom je swucźeny, so ßo sa blidom pacźerje wuspěwaju."

Hrosne ßmjecźe salecźi psches Pětrowe cźmowe mjeswocźo a skóncźnje ßo s hłoßom saßmja a sarjekny, so móże Jan ßo jeho dla modlicź a so móże pacźerje spěwacź, kelkož chze; hdyž pak wón ßam kžizu na blido położi, dha dyrbi jeho cźeledź tež ßyta bycź, a so mohł ke mschi hicź, dha drje ßo tež tale hodźina nadeńdźe.

Tehdy słoži ßo jemu zusa ruka na ramjo a stara Hańża, kotraž běsche njepytnjena do jstwy sastupiła, pohlada jemu khutnje do mjeswocźa a sarěcźa pomału: „Haj wschak, haj! Pětrje Kamjeński! schtož ßlubisch, to masch tež dźeržecź! Ty drje ßo dopomnisch, s dźerženjom njeje stajnje tak kaž měko bycź."

Pětrej ßo Hańžine pomajkanje na ramjenju a jeje ßłowa po sdacźu jara mało spodobachu. Wón běsche se stólza poskocził a běsche krocźel na sad stupił. Potom woprascha ßo ßwoju ßwakowu, na Hańžu ani wjazy njepohladawschi, hacź chze Jana k njemu dacź abo hacź njecha! A hdyž běsche wona na poł wunusowana s hłowu pschipósnawajo pokiwnyła, běsche wón khěts wuschoł.

Stara Hańża dźěsche sa nim, a we wotewrjenych durjach posběhny wona jemu hrožo ßwój kij sa nim. Potom dóńdźe do ßwojej stwicźki, samkny durje a spominasche hischcźe dołho na minjene cźaßy.

W Haninej stwicźzy pak ßynychu ßo nětkole sa blido, na kotrymž wulka schkła stejesche. Dźěcźi běchu hižo na prjedawschi wopyt sabyłe, a woßebje Kaschpork da ßo do wjecźerje. Tola macź położi kžizu bórsy na blido. Tež Janej njechasche wjecźeŕ tak ßłodźicź, kaž hewak; běsche jemu, kaž by jemu něschto w schiji tsjazy wostało.

Jan běsche pěkny a sa ßwoju starobu jara rosumny hólz. Wón derje snajesche, kajke cźucźa mjes wujom Pětrom a ßwojej macźerju knjeźachu, a tele rosrěcźowanje se ßwojej macźerju wón derje rosumjesche. Tež to běsche derje wobkedźbował, so ßo macź wujowemu požadanju s cźicha spjecźuje a so běsche wuj Pětr s jara mało pschecźelnym synkom porěcźał. Wón pschi ßebi se sdychowanjom spomina: „Hórko drje je, tola tak dyrbi ßo měcź!"

Dźenża běšche runje połny měšačk a rjenje šwěčeše do wšy. Po wječeri běšche šo Jan škradźu na khwilku na khěžny proh stupił. Jemu běšche mjehko a šrudno na wutrobje, spominajo na to, so dyrbi nětko bórsy do zušeho domu a do šlužby sa pjenjesy, a so njebudźe nětko wjazy wschědnje mać a bratška a šotšičku wohladać móz. Wón wutrě šebi š ruku šylsyčku š wočow, so njeby ju mać wohladała. Jan šnaješe, so ma tak hižo nadoseć pšečeřpić, a wón šo tež š čzicha sawješeli, so budźe móz nasymu mačeri saššuženu msdu domoj pschinjesć. Jeno so njeby to proscheŕski wuj był, kotryž stajnje tak pokhmurjeny hladaše, kotryž njebě hischće ženje š pščečelnym wobličzom na dźěčźi pohladał a wješelym šlowom š nimi porěčzał! a kotryž tež na patoržizu wječor, hdyž Jan a Madlenka po Božodźěsčzowy kołačk pschińdźeschtaj, žaneho druheho šlowa sa njeju njeměješe, khiba so jimaj rjekny, so jón tola khróble nješmědźa na jedyn dźeń sjěsć, so dyrbja khróble wopomnić, kelko tajkile kołačk tola płaczi.

Tak šebi myšlo, steješe tu hólz, a měšačk wobšwětli se šwojimi jašnymi pruhami čzichu nóznu krajinu, delka běšche čzicha wješ se šwojimi statokami a se šwojej zyrkwju a š wyšokej zyrkwinšej wěžu. Dźewjecź čzepješe a šwónk sašwoni k nóznemu měrej. Jašnje klinčzachu šwonowe šwuki po čzischinje a Jan stykny wschi šwojej ruzy, kaž běšche to šwučzeny, wuspěwa šwój čzichi „Wótcže nasch.“

Na dobo steješe mać pódla njeho a połoži jemu ruku na ramjo. Wona běšche se šwojim wokom mačeŕneje luboscze bórsy pósnała, schto hólzowu wutrobu tyschi.

„Janko“, sarěcža wona, „hdyž budźesch ty tam deleka a my šami tu horka, dha šlyschimy tola wschitzy te šame šwony šwonić, a wschědnje wječor móžesch na nasche jašne woknješchko pohladać. Hdyž šwónk šwjatok sašwoni, dha derje wěm, so ty šwój čzichi „Wótcže nasch“ wuspěwasch, a hdyž ty nasche jašne wokno wuhladasch, dha šo dopomń, so tež my próstwu sa tebje Bohu wuspěwamy! Wscho druhe njebudźe nam se žanej nusu! Wschako šo njebjeski Wótz sa wschitke šwoje dźěčźi stara!“

Tehdy pohlada Jank se šwojimaj šwěrnymaj dźěčzazymaj wočomaj k šwojej mačeri, a wona wuhlada, kak měšačkowe pruhi je wobšwětlichu. „Haj“, sarjekny wón, „wscho druhe naš njetyschi!“ To prajiwschi, wsa wón šwoju mać sa ruku a dóńdźe š njej nuts do jstwy. Tu šedźeschtej tamnej dźěsčźi sa knihami, Madlenka sa pačeŕskimi knihami a Kaschpork sa prěnjej čzitanzy.

Stara Hańža šedźeše mjes tym lěborka w šwojej stwičzzy a bědźeše šo š čzežkimi myšlemi. Pětr Kamjeński běšche jeje šlu krej roshorił, a š teho wukhadźachu hrosne myšle hidźenja a sawisče a šwady. Wschako běšche ju Pětr š jeje statoka wuhnał, hdyž běšche ji mandźelski wumrjeł. Ssnadny pjenjes, kotryž běšche jemu dołžna, njeběšche sa njeho ani rěczow hódny, tež běšche wón njebočiczkemu na šmjertnym ložu šlubił, so njebudźe wudowu pjenjes dla krjudować. Potom pak běšche tola na to honił, so ji wscho pschedachu, so by jenož wón k šwojim pjenjesam pschischoł.

Běšche to zyle pěkny statok był š kuczku, so móžachu kruwiczku měć a šebi pódla tež šwinko na kermuschu wukormić. To jemu stara Hańža sabyć njemóžesche. Nětko dyrbješe šo se šwojimi starymi, kiprymi stawami po pucźu do města bědźić, a kak derje by šo hewak měć móhła.

Wječzorne šwony dobudźichu šo tež do Hańžineje komory, ale niz do Hańžineje wutroby, šla krej kakasche pšched durjemi, do wutroby wjedźazymi, a ta njeda šwjatym synkam do wutroby sastupić.

Skónczńje šebi pomyšli: „Jeli so je hrosny pščečziwo Janej, potom šo ja do njeho dam!“ Tak šebi pomyšliwschi lehny šo wona do loža.

(Pokračzowanje.)

Jaty na kupje Helena.

Napoleon I. pschebywasche khwilu jako jaty na małej skałojtej kupje Helena a wopominasche šwoje sańdźene žiwjenje. Duž skhori jeho kaplan a jeho wopuschći, so by šo do šwojeho wótzneho kraja podał. Sastupnik pschińdźe a knihe šobu pschinješe, kotrež měješe na proschenje někotrych franzowskich pobožnych wótčzinšzy šmyšlenych ludźi khěžorej dać. Tele knihe, kotrychž rjany šwjask měješe N. š krónu, běchu biblija. Napoleon je wsa a w šwojej šamotnosći wjele w nich čzitasche. Jesuš Khrystuš a wot njeho dokonjany skutk jeho wošebje jimaschtaj. Pschirunanje, kotryž wón šam se šobu a se šwojim skutkom čzinješche, jeho hłuboko ponižowasche. Wón by husto se šwojim pschewodom wo tym ryczał a by šwoje myšle něhdźe tak wuprajił:

„Ja běch w dnjach mojeje čzešcze wot wjele mojich ludźi čzešczeny, so bychu š radosczu sa mnje žiwjenje woprowali. Ale tola běchu moja pschitomnosć, móz mojeho wóczka, mojeho šłowa, mojeho pschikłada nusny, so bych wojakow sahorił. A nětko, hdyž šym jow na Helena, schtó wojuje sa mnje a dobywa kraleštwo sa mnje? Schtó je mi hischcze šwěrny wostał?“

„To je wošud wulkich muži! Tak seńdźe šo Jesarej kaž tež Alexandrej Wulkemu; my šmy bórsy sabyczi. Lědy běšche Ludwig XIV. mózny franzowski kral, wumrjeł, duž wostajichu jeho šameho w jeho šmjertnej komorzy. Wón dźě njeběšche wjazy tón knjes a roskasować, wón běšche šame czěło. Hischcze něschto czaša šo minje a so mnu budźe runje tak. O kajki rosdźěl je mjes mojim wotšudom, kotryž šo tak khětsje wobrocźi, a mjes Jesušom Khrystušom! Kajka hłuboka hłubina je mjes mojim padom a hubjenstwom a wěczným knježenjom šyna Božeho.“

Hižom prjedy hacž šym wumrjeł, je mój skutk saniczeny, sa to pak Khrystus, kiž pšched 18 lětstotekami wumrje, a jeho skutk wobstejitej hischcze runje tak kaž w tym czašu, jako wón na semi skutkowasche. Wón šebi na to njemyšlesche w šmjercźi šo něczeho bojecź, ale je ju směrom wočakował. Wón je tón jeniczki, sawěscze jeniczki, kiž je po šwojej šmjercźi žiwischi, mózischi dyźli w czašu šwojeho semskeho žiwjenja.

A czaš, kotryž hewak wschitko pschemění, njeje jenož skutk Jesom Khrysta czešcził, ale tež powjetschił. Nimale we wschěch krajinach semje šo jeho šłowo pschipowjeda, so Jesuša lubuja a šo k njemu modla. Kotry morwy człowjek czini hischcze dobycza, dokelž jeho wojazy hischcze wješeli sa njeho do wójny a dobycza czahnu? Ja šym hischcze živy a tola šu moji wojazy mje sabyli. Aleksander, Jesar, Korla Wulki, ja šam, my šmy mózne kraleštwa sałożili, ale na czo sałożimy my naschu móz? Na šylnosć. Jesus Khrystus je šwoje kraleštwo na luboscź sałożił a dźenża hischcze bychu tyšazy człowjekow wješele šwoje žiwjenje sa njeho podali.

Jow je dobycźer, kotryž sawěscze sjednocźi, kotryž niz jenož lud, ale zyłe człowjeństwo se šobu sjednocźi. Kajki to dźiw! Człowška duscha se wschitkimi šwojimi darami czuje šo na bycze Jesom Khrysta šwjasana. A kak to? Pšches dźiw, kotryž dźe pšche wschitke dźiwy. Khrystuš chze luboscź człowjekow měcź, t. j. to, schtož je najczežscho dobycź. Wón žada wutrobu. To je wschitko, schtož wón chze, a wón to tež dostanje. S teho šo mi jeho bójstwo wujašni. Alexander, Hannibal, Jesar, Ludwig XIV. a druhi šwětni dobywarjo šu w tym mylili, so woni drje šwět pschewinychu, ale žaneho praweho pschecźela šebi njedobuchu. Towarstwo, kotryž Jesom Khrysta a jeho wumoženych šwjasa, je šwjeczische a móznische hacž žane druhe sjednocźenje. Wschitzy, kiž woprawdźe do njeho wěrja, saczuja tule wyschschu móz luboscze. Woni někoho lubuja, kotrehož njejšu ženje widźili. To je skutk, kotryž žadyn rosom njewujašni, kotryž žana człowška móz njedoscźěhuje, a tola je šo stał.

Nad tym šo ja dźiwam, khěžor Napoleon, pschede wschěm a czim wjazy šebi to rospominam, czim bóle šo wo bójstwje Khrystušowym pschešwědczam.

Napoleon běšche myšle jich wjele šwojich krajanow wobkušłał, wulke sahorjenje pola šwojeho luda wubudźił, a wunoschk jeho žiwjenja běšche, so milijony człowjekow šo sa jeho czešczelakomnosć a šebiczíwosć tola podarmo w šmjercźi woprowasche.

Duž móžesch šebi myšlicź, kajki wulkotny saczischcź na njeho historija teho Jesuša czinicź dyrbješe, kiž na šwět pschińdźe, so by jow „niz tajke kraleštwo“ sałożił, ale so by Boże kraleštwo twarił a kotryž žaneje druheje khwalby njepytasche hacž tu, so by šwoje žiwjenje k šbožu człowjeństwa dał.

Pola prěńscheho — Napoleona — šu krwawne dobycza prjedy hra wulkeho pada; pola Jesom Khrysta je jeho wumrjecze kraleštwo sałożiło, kotrež šo pschi wschěm njepschecźelstwje a pschesczěhanju tola wschědnje rospscheseźera. Teho dla šo dźiwacź nješmémy, so je tež Napoleon, kotryž šo pšched nikim pokhilił njeběšche, šo tola pšched tym Knjesom Jesušom Khrystušom šo pokhilił a w nim šyna Božeho pósnał.

„Bóh je jemu mjeno dał, kiž je pšche wschitke mjena, so bychu šo w Jesušowym mjenje shibowałe kolena wschitkich, kiž w njebješach a na semi a pod semju šu, a wschitke jasyki wusnałe, so Jesuš Khrystuš tón Knjes je.“ (Phil. 2, 3—11.)

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Ssrjedu po ßwjatkach mějesche też finanzny wubjerk Maczizy Sserbſkeje poßedźenje, kotryż ma nadawk ßo prózowacź, ſo by ßo naſch luby ßerbſki lud ſahorjak ſa naſch narodny twar domu a też w ſwólniwej luboſczi ßwoje dary woprujo twar ſpěchowak. W poßedźenju ſjewi najprjedy dotalny pſchedßyda knjes rěčźnik Zyż, ſo njemóże dlěje pſchedßyda wubjerka woſtacź, dokelż ma jako ſarjadnik doma wjele dźěła. Po jeho namjecze ßo knjes farař Gólcź ſ Budyſchinka ſa pſchedßydu wuſwoli. Měſtopſchedßydſtwo pſchiwſa pſcheczelniwje knjes direktor Nowak a ſekretarſtwo knjes kaplan Andrizki. Najprjedy jednaſche ßo wo tym, ſo chzemy wo rosjaßnjenje proßyczź, kak daloko nam nětko nahromadźene dary ſa „Maczičźny dom“ doßahnu a kak wjele je hiſchcze trjeba, ſo bychmy naſch narodny ſkutk wuwjeſcź mohli. Tole rosjaßnjenje móżemy nětko podacź. Po darach hacź dotal nahromadźenych móże drje ßo prěnja połoja domu natwaricź, hdyż je ßo na nju wjetſcha hypotheka požčźiła. Sa nowu połoju doma, kotraż měła ßo po móżnoſczi bórſy twaricź ſapočzecź, pak je tu hacź dotal jenoż něhdźe 3000 hr. Duż luby ßerbſki lud widźi, kak wjele podpjery hiſchcze trjebamy. W naſchej ſhromadźiſnje ßo dokładnje wo tym rěčźeſche, ſo dyrbi ßo naſch ßerbſki lud pſchezo ſ nowa na to pokaſowacź, ſo dyrbi naſch ßerbſki dom narodne kubło naſcheho luda byczź. Naſche heßło dyrbi byczź pſchi naſchim ſkutku: Bohu k czeſczi a Sserbam k wužitkej! Duż też ßebi pobożnoſcź żada, ſo naſch lud muż pſchi mužu ſaſtupuje ſa njón. Sawěſcze hnujaze běſche, ſ kajkimi rjanymi hnujazymi ßłowami ßo to nam w tamnej ſhromadźiſnje wupraji. Schkoda jenoż, běſche jich tak mało ſ luda pſchiſchło. Luby ßerbſki ludo! njeſabudź, ſo ßo to dźěło ſa tebje ſtawa, duż pokaż ßo też ty tam, hdźež tebje luboſcź k tebi woła.

— Wulka ratařſka wuſtajenza němſkeho ratařſkeho towařſtwa ſměje ßo wot 30. junija hacź do 5. junija w Draždźanach. Wuſtajenych budźe 247 koni, 1060 howjadow, 465 wowzow, 440 ßwini, 107 koſow, pjerina, ryby, pczołki, žita, butra, twaroſchk, hnójniſchcza, ratařſke maſchiny a graty. Ta wuſtajeńza je ſa kóždeho ratarja widźenja hódna. Duż njech tam też naſchi ßerbſzy ratarjo dojědu. Jěſba je tunja, dokelż ßmědźa na jednory (tour) billet tam a jow jěcź.

— Do kajkich błudow ſozialdemokratija ludźi dowjedźe, wo tym dawa wußudźenje w Chrudimje (w Czěſkej) naſtróżaze dopokaſmo. Pſched tym ßudniſtwom bu khěžkař a tkalz Wjazlaw Bednor, dokelż běſche ßwoju žonu na žałoſtne waſchnje ſ motyku rosbił, dla ſpytaneho mordařſtwa k dźeßaczlětnemu jaſtwu ſaßudźeny. Tón muż njemóżeſche ani czitacź ani pißacź. Smyßlenje tehole muża, kiž běſche wot ſozialdemokratiſkeho jěda napjelnjeny, dopokaſuje nam rosrěčźowanje, kotrež mějesche ßudnik ſnim we wußudźenju. Ssudnik: Waſcha žona chzyſche, ſo byſchcze ke mſchi khodźił. — Wobſkorżeny: Ja bych hižo khodźił, hdy bych ſa to něſchto doſtał. — Ssudnik: Alle, człowjecze, ſa to ßo tola niczo njepłaczi, to kóżdy ſ pſcheßwědczenja czini. Wy prajiſchcze, ſo waſcha žona waß poßłuchacź njechaſche; wona jenoż pſchidacź njechaſche, ſo bychu waſche dźěczi ſe ſozialdemokratiſkich nowinow prjódk czitałe, dokelż to dźěczom njepſchiſteji. — Wobſkorżeny: To je wěrno. Žona njechaſche prjódk czitacź, duż dyrbjachu to dźěczi czinicź. — Po tym tón muż ſe ſymnej krwju powjedaſche, kak je po jenej ſwadźe ßwoju žonu ſ motyku rosbił. — Ssudnik: Njeje wam waſcheho ſkutka żel? — Wobſkorżeny: Na žane waſchnje. — Ssudnik: Wy ßebi po tajkim woprawdźe myßlicze, ſo k dźělenju ſamoženjow dóńdźe. — Wobſkorżeny: To ja zyle wěſcze wočzakuju. — Ssudnik: Schtó je wam to ßlubił? — Wobſkorżeny: My ßmy to dźělenje hižo 1. meje wočzakali. Mi ßo prajeſche, ſo ja wot naſcheho towařſtwa 2 kruwi, někotre jutra pola a — druhu žonu doſtanu. — Hdyż wſchak ßo to tehdom njeſta, wěſcze bórſy k temu dóńdźe. — Ssudnik: Wy njejſcze dźěłał a daſchcze ßo wot ßwojeje žony a waſchich dźěczi ſdźeržecź. Junkrócź wſaſchcze wy wot jich czežko nahromadźenych pjenjes 39 ſchěßnakow a dźěſchcze ſ nimi k ßwojim „towařſcham“, hdźež wy na jene dobo 15 ſchěßnakow pſchecżiniſchcze. — Wobſkorżeny: To ßym ja czinił. Moja ßwójba pſches to wulku ſchkodu njeczerpjeſche, jim hiſchcze doſcź woſta. — Ssudnik: Wy njejſcze jenoż ßwojich towařſchow wot ke mſchi khodźenja wotdźeržowali, ale też waſchim dźěczom ſakaſał ke mſchi khodźicź. Hdyż bychu wone tola ſchli, byſchcze wy ßwoju žonu bili. — Wobſkorżeny: Dźěczi dyrbja ßwojeho nana poßłuchacź, žona teho runja. — Ssudnik: Wy wuczeſchcze ßwoje dźěczi, ſo człowjek niczo njeje hacź ſkoczo; hdyż ßo woł ſarěja, frej wuběži a wſchitko je k tónzej. S człowjekom je runje tak. — Wobſkorżeny: S człowjekom je runje tak każ ſ druhimi ſkoczatami. To je moje wěſte pſcheßwědczenje. — Ssudnik: Schtó je waß to wucził, człowjecze? — Wobſkorżeny: Sozialdemokratojo a jich nowiny, kotrež ßym ſ hromadami doſtawał a kotrež dyrbjachu mi moje dźěczi czitacź ..... To ßu te płody ſozialdemokratiſkich wuczbow. Hórſcheho jěda ſawěſcze byczź njemóże.

— Naſymu ßo nowa evangelſka zyrkej w Jeruſalemje poßwjeczi. Khěžor je ßo rosßudźił k poßwjeczenju do Jeruſalema dojěcź.

Nješchto k rospominanju.

To ßame ßłónczko wóſt roſeſchkrěje a błóto twjerde czini.

* * *

Morwej wočzi ßwětłoſcź boli.

* * *

Hdźež žadyn duch, tam też žane žiwjenje.

* * *

Próch woſtanje próch, hdyż też hacź k njebjeßam ſlecźi.

* * *

Człowiſka mudroſcź w błudach khodźi, Boži duch k žiwjenju pokaże.

* * *

Hdyż młyn wody nima, ſměrom ſteji.

* * *

Drjewo ßo bjes wohnja njepali.

* * *

Spěwaj morwemu najrjeńſcho, wón tola ſtawa njehibnje.

* * *

Czerpjenja ßu wuczby.

* * *

Muż cziſteje wutroby ma wjeßele czoło.

* * *

Tón je wjele nawuknył, kotryż je nawuknył cziſche na Boha poßłuchacź.

* * *

Łódź wěry runa ßo Kolumbußowej łódźi, kiž do noweho ßwěta jědźe.

* * *

Dwě wočzi ma duſcha: jene hlada do czaßnoſcze, druhe pak je na wěczność ſłożene.

* * *

Wjeßel ßo kóżdeho wjeßela,
Wſchak też wjeßele pſchińdźe wot Boha.
Wjeßel ßo kóżdeje tyſchnoſcze,
Wſchak też tyſchnoſcź cze k Bohu dowjedźe.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ßo twari, a to ſa Waß! Duż ſkładujcze ſa njón po Waſchim ſamoženju hnydom, burja a měſchczenjo, wucżeni a njewucżeni, ſtari a młodźi, mužſzy a žónſke, a ſběrajcze ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaßach a kſchczińach, pſchi ßwjedźenjach a ſkhadźowankach; ſkładujcze a ſběrajcze! A Wy, kiž wotkaſanja ſczinicze, wotkaſajcze na prěnim měſtnje ſa Waſch „Sserbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcze ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!

„Pomhaj Bóh“ njeje jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cziſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczińſchczerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!



Czißło 25.
19. junija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedzela po ßwjatej Trojizy.

2. Kor. 3, 17.

„Ale tón Knjes je tón duch. Hdzéż pak teho Knjesa duch je, tam je frejota."

Jara krótke ßłowo, luby czitarjo, ale hłubokich myßlow połne, haj, wone zyłu kraßnosczż evangelija wopschijuje a wopißuje ſ tym jenym ßłowom „frejota", kotrez płód je Knjesoweho ducha w kschesczijanskej duschi. Sswoboda — kajke wokußłowaze klinczenje ma to ßłowo sa jich wjele, ale tez kajke wopaczue ſrosymjenje a njehódne wuzíwanje dyrbi ßebi lubicz dacz! Sswoboda po myßli dzéczi teho ßwéta: ßwoboda wot wschéch swjaskow poßłuschnosczże a pózczíwosczże, njeskludzena ßwoboda k czinjenju, schtoż ßo jenemu spodoba, swonkna ßwoboda bjes mjesow, kotraż pak ßo rucze do czim hórscheho wotroczkowstwa pschewobroczi. Hdzéż je tajki hubjeny duch ßwéta, tam je wotroczkowstwo. Hdzéż pak teho Knjesa duch je, tam je ßwoboda. Kajka ßwoboda je nétko płód tuteho Knjesoweho ducha? Sso wé, jenoż ſnutskowna ßwoboda wutroby a ßwédomja. Trojaku kschesczijansku ßwobodu chzemy w krótkim wuſbéhnycz, kotruż Khryſtußowy duch a wón ßam w naß skutkuje: 1. Sswobodnosczż wot bojosczże ſtyſkneho ßwédomja. Njejßy ty hischcże niczo saczuł tajkeje czwilowazeje bojosczże, tajkeho potajneho njeméra, kiż tebje do swjaskow sbije, so ßo ßwobodneho njeczujesch? Nasche ßwédomje, tón kedz-bliwy ßwédk Bozi w naß wschak krucze kedzbu dawa na wschitke nasche sadzerzenje a myßlenje. Schtózkuliż na jeho wabjenje a warnowanje njepoßłucha ale radscho ßwojim lóschtam wolu wostaji, teho tón ßwédk Bozi wobskorzuje psched tym njebjeskim ßudnikom, we wobskorzenym pak czucze bojosczże wozuczi: ja ßym ßo pschehrěschił, ßym ßwjateho Boha rudził a mam khostanje woczakowacz, kajke ſrudne zíwjenje, hdyż człowjek ßebi njeswěri bojosczże dla woczi k Bohu posběhacz, wjeßełosczż na zíwjenju czéka, radosczż na dzélanju ßo minje, zohnowanje pobrachuje we wschém jeho czinjenju. Wschitko wokoło ßebje wón czorne widzi, ßamo Boha a człowjekow ma ſa njepschecželow, kiż ßu ßo sjednoczili pschecziwo njemu. A dyrbjało to ſ nami wschitkimi podobnje ßo mécz, so bojosczż zíwjenje nam czéżke a hórke czini, dokelż nichtó, ani najlépschi wschitko czinił njeje, schtoż bésche czinicz winojty, a nichtó njeje, kiż nochzył rady hrosne blaki wotmycz se ßwojeho zíwjenja, dokelż wschitzy my psched Bohom do prócha ßo pokorjecz mamy: Knjeże, żadyn zíwy njeje prawy psched tobu (Ps. 143, 2), a Knjeże, chzesch-li ty hrěchi pschizpicz, schtó budże wobstacz? (Ps. 130). — Ale Bohu dzak, tak njetrjeba bycz. Hdzéż je Knjesowy duch, tam je ßwoboda wot czwile hrěschneje winy. Wsmi jeho horje do twojeje wutroby, a lubosczż Boża je ſ nim wulata do tebje. Tebi je, każ tamnemu jatemu, kiż po dołhim czakanju ſ czémneho symneho dołżneho jastwa puschczeny won stupi a je postrowjeny wot lubeho jaßneho ßłónczneho ßwétła, so rucze sabudże na wschitku wustatu czwilu. Tak ßměsch tez ty sabycz, schtoż sady tebje leži, Knjesowy duch pschinjeße wodacże a ſ tym měr a radosczż, so wschitko w tebi a wokoło tebje ßo błyschczi w ßwéczenju

Božeje luboſcze. — Nětk ßměſch ſtroſchtnje do pſchichoda hladacz, pſchetoz Knjeſowy duch tez 2. tebje wußwobodźi wot hrěſchnej mozy, ſo ßwět tebje pſchemóz njemóże. Kak ſpěſchnje ßo ſtanje, ſo najprjódzy njeſtraſchna pokhilnoſcz, hdyz huſczíſcho jejnu wolu cźinimy, na naß mozy dobywa. Dźenßa na pſchikład ßebi něchtó myßli, ſo ma ſchkleńzu zyle w ßwojej mozy, jutſje hižo ma ſchkleńza pijerja w ßwojej mozy. To je hruby pſchikład. W zuniſchim roſomje ſteji kóżdźiczki mjes nami bóle abo mjenje w tajkim njehódnym wotroczkowſtwje, njech je to pjenjeżneje luboſcze, abo cźeſczelakomnoſcze, abo lěnjoſcze, abo njepózczíwych myßlow, abo něka jkeho hrěſchneho ſwucźenja, kotremuz ſ krutej wolu a w prawym cźaßu njewobaraſche. Hdźeż-kuliż cźlowjek to dobre chze a njemóże, tam ſteji pod wotroczkowſtwom. Hdźeż pak teho Knjeſa duch je, rosłama tajke ſwjaſki, kiż kſcheſczíjana ponižuja a jemu nadobnoſcz precz woſmu, pſchetoz Knjeſowy duch je duch teje mozy a pomha nam k tej kraßnej ßwobodźe dźěczi Božich. W cźim wona wobſteji? W tym, ſo dźaknje a wjeßele drje wſchitko wuźiwamy, ſchtoz ßwět nam poſkicźuje, jako Boże dary, ale tak, ſo niczo naß jatych njewoſmje, ſo mamy, jako bychmy njeměli, ſo wobßedźimy, jako bychmy njewobßedźeli, ſo na ßwětnych kubłach a wjeßelach tak twjerdźe nje-wißamy, ſo njemohli ſ lohkej wutrobu něſchto woprowacz, něſchto ßebi ſapowjedźicz, hdyz luboſcz to wot naß żada, ſ jenym ßłowom, ſo ßrjedź ßwětneho wuźiwanja na ßwoje wěcźne powołanje njeſabudźemy. W tajkej kſcheſcźijanſkej ßwobodźe pſchecźiwo ßwětej je wſchak naſch Luther nam ſ rjanym pſchikładom prjedy ſchoł. Ale runje wón je nam tez 3. ßwobodnoſcz ſaßo dał, kotrez teho Knjeſa duch ſkutkuje, ßwobodnoſcz wot ſpſchaha morweho pißmika, kiż po ßłowje japoſchtoła Pawoła (2. Kor. 3, 6) mori, duch pak żiwych cźini. — Jako tón ſbóżnik pſchińdźe a ßwoje ßłowa wěcźneho żiwjenja rěcźeſche, ſpadźe ſto rjecźaſow farijeſſkich kaſnjow a wuſtawkow, kotrez wbohi lud cźeźko dale tłóczachu. Japoſchtoł Pawoł pſchińdźe ßwjateho ducha połny a pſchipowjeda Khryſtußowy kſchiż jako jadro evan-gelija, jako ſkału ſboża, a ſ tym ßwobodnoſcz Božich dźěczi wot cźiſchczazeho brěmjenja cźlowſkich ßadow. Luther pſchińdźe, tón japoſchtoł evangelſkeje ßwobody a rostorhny hubjene puta wot bamżoweje a měſchniſkeje zyrkwje, wěrjazym nakładźene: Pſchetoz my ſa to mamy, ſo cźlowjek prawy budźe bjes teho ſakonja ſkutkow, jeno pſches wěru (Rom. 3, 28). To je ta evangelſka ßwoboda, wot Luthera nam jako drohotne herbſtwo ſawoſtajena, ſo naſche parſchonſke ſboże ſałożene njeje na tu abo tamnu zyrkwinſku wucźbu, ale na ſkału Jeſom Khryſta, wczera a dźenßa, a tón ßamy do wěcźnoſcze. Tale ßwoboda je tez ßylnoſcz naſcheje drohеje evangelſkeje zyrkwje, ſo ßo njebojimy żaneho nad-běhowanja, njech njepſchecźeljo pſchińdu, ſ kajkimi brónjemi chzedźa. Tajka evangelſka ßwoboda pak ßebi prawych kſcheſcźijanow żada, wona ßobu pſchinjeße tu wyßoku pſchi-ßłuſchnoſcz ßamoſamolwjenja pſched Bohom ſa kóżdeho jenotliweho. Pſched twojim Bohom ſtejiſch ty ßamlutki, żadyn cźlowjek, ani evangelſka zyrkej njemóże ſa tebje rukowacz, ſo ty ſbóżny budźeſch, ale runje tak mało żadyn druhi tebi to wobaracz njemóże, kóżda duſcha ma ßwojemu Bohu ßama rachnowanje cźinicz.

My wſchitzy mamy hiſchcze wjele wuknycz w prawym nałożenju teje evangelſkeje ßwobodnoſcze, tak dołho hacz teho Knjeſa duch naſcheho zyłeho ſnutſkowneho cźlowjeka hiſchcze njewobknjeźi. Chzeſch-li ty w tym wuknjenju prawje do prědka pſchińcz, ßebi huſcźiſcho nutrnje pſchemyßluj, ſchtoz Luther w ßwojim kraßnym pißmje wo ßwobodze kſcheſcźijana praji ſ tymaj ßadomaj: „Kſcheſcźijan je ßwobodny knjes na wſchitkich wězach a nikomu njepoddany, a kſcheſcźijan je ßłużobny wotroczk wſchitkich wězow, a kóżdemu poddany.

Rychtaŕ-Budeſczanſki.

Jaßne wokno.

(Pokracźowanje.)

3. Jandźelow hoſpodowacz.

Njeſapomńcze to, ſo byſchcze radźi hoſpodowali; pſchetoz pſches to ßu někotſi njewjedźiwſchi jandźelow ho-ſpodowali.. Hebr. 13, 2.

Najprjedy dyrbimy něſchto powjedacz wo hodownym kołaczku a ſchto ßo pódla ſta. Na patorźizu ſ popołdnja, hdyz běſche Pětr ßwój pſchipołdny ſpink dokonjał, dźěſchtaj Jan a Madlenka kóżde léto k proſcheŕſkemu wujej po hodowny kołaczk. Lětßa běchu běle hody. Wjele ßněha běſche ßo naſchło a módre, bjesmróczne njebjo wupſchěſcźeraſche ßo nad běłej ſemju a nad lěßom, ſe ßněhom pokrytym.

Sſłónzo běſche ßwój krótki běh nimale dokonjało a ſtejeſche krejczeŕwjene niſko na wjeczornym njebju. Hdyz ſ hórki dele do wßy dźěchu, wupſchěſcźeraſche ßo ſemja daloko pſched nimaj, rjana a cźicha, tola wonaj wjele wo tym njewidźeſchtaj. Jich wutroba běſche napjelnjena ſ druhimi myßlemi. S prěnja běſche jimaj dźenßniſchi pucź bjes měry cźeźki; wonaj njerodźeſchtaj wo dobrotach ſ wujoweju rukow, a potom běſche jimaj wutroba polna ſ wo-cźakowanjom, ſchto jimaj lube Boże dźěczo doma do wjeßela wobradźi. Pola ſtarej Hańże dyrbjeſche jimaj Boże dźěczo něſchto wobradźicz, to běſche wona jimaj ßlubiła. To njeběſche wona hiſchcze żenje cźiniła, tola lětßa wona to chzyſche, najſkeŕſcho běſche ji pomyßlenje na mału Marfku horka w njebju wutrobu pſchecźiwo dźěczom ſmjehcźiła.

Teho dla khwataſchtaj Jan a Madlenka a myßleſchtaj ßebi ſtajnje: Hdy bychmoj jenoz ſaßo domoj byłej.

Do proſcheŕſkeho dwora ſaſtupiwſchi, njewuhladaſchtaj ani żiwu duſchu. Stary, ſchěry poß drje ſaſchczowka, tola ſdaſche ßo, ſo běſche jemu tez to dźenßa wobczeżne. Skotu běchu dźenßa prjedy dyźli hewak naßypali a nětko leżachu kruwy, żwanczki żujo pſched kortami. Khapon ßedźeſche ſe ßwojimi kurymi hižo na żerdźach w kruwaŕni a ſamacha hiſchcze woſpjet ſe ßwojimaj kſchidłomaj, doniż ßo twjerdźe njeßyny k nóznemu měrej.

Hdźe pak běchu Pětrowi ludźo. Wotroczk pomhaſche holzam pſchi pjezy a cźahaſche wupjeczene kołaczki ſ pjezy. Pětr pak běſche ßebi w ſpanſkej komorzy ſe ßwojim pjenjeżnym kaſchczom ſaradźił. Wón ſtaji wulki pjenjeżny měſchk na blidko a pſcheliczi papjerjane pjenjeſy, kotrez běſche ſ dybſaczných knižkow wſał. Sſo wě, pſchi tajkim dźěle ßo wón wo to njeſtaraſche, ſchto ßo wonka podawaſche.

Jan a Madlenka tu khwilku poczakaſchtaj a nadźeſchtaj ßo, ſo traſch něchtó ſe ſtwinymi durjemi won pſchińdźe. Tola wſcho woſta tu cźicho.

„Ty“, ſarjekny Jan k ßwojej ßotſje, „chzemoj tu ſaklepacz, hewak budźe namaj poſdźe.“

Wón ſaklepa ſ lohka, tola nichtó to njeſaßłyſcha. Wuj běſche durje ſpanſkeje komory krucźe ſawrjeł a klimpotaſche runje ſe ßwětłymi tolerjemi.

Saßo ſtejeſchtaj tu wobaj khwilku.

„Chzemoj ſaſpěwacz!“ ſarjekny Madlena, „potom traſch něchtó pſchińdźe.“ Jan ſaſpěwa ſ wjeßełej wutrobu a hnydom ſaklincza jaßnje a rjenje ſpěw:

„Ja ſ njebjeß dele pſchińdu k wam,
Tez dobre nowiny ja mam,
Wſcho dobre chzu wam powjedacz,
A wot teho tak ſaſpěwacz.“

Runje běſchtaj druhu ſchtuczku ſaſpěwałoj, hdyz tez ſwony hodowny ßwjedźeń pſchipowjedachu. Tehdy tykny wuj hłowu ſ durjemi won a pokiwny ſ ruku, ſo byſchtaj tola pſchestałoj.

Tola Jan ſchtuczku doſpěwa:

„Dźenß wam je narodźiło ßo
Wot jenej knjeżny dźěczatko,

To dźěćźltko je luboſne
A wjeßele nam pſchinjeße."

Hdyž běſche Jan runje ßo ſaſpěwał, dha wón ženje tak khětſje njeſaſta. Tak dóńdźe hodowny poſtrow nimo Pětroweje wole tola do proſcheŕſkeho dwora.

„Ach tak! wój to ſtaj!" rjekny wuj Pětr, — „ſchto tu hakle dołho ſtejitaj a ſpěwataj?" — tola jeho mjeswoczo njeběſche dźenß tak hněwne a ßurowe, jako hewak. Spěwajo běſche Madlenka ſe ßwojimaj módrymaj woczomaj runu ßmuhu jemu do woczow hladała, ſo běſche też wón na holczku hladacź dyrbjał.

Na nju pak też běſche luboſnje pohladacź! Czeŕwjenu kapiczku ſ běłymi zankami běſche ji macź na hładke włoßy ſtajiła, a ſymſki powětr běſche ji liza ſaczeŕwjenił, a na tymle dźěćźazym mjeswoczku wotpoczowaſche něſajka ßwjatoczna khutnoſcź a ßwjedźeńſka luboſnoſcź. Tak ſtejeſche wona pſched Pětrom, a ßamo tón, hacź runjeż běſche runje ſe ßwojeje pjenježneje kſchinje wuléſł, njemóżeſche ßo tajkeho ſaczíſchcźa ſminycź. S dobom pak ſeſkhadźa jemu myßl.

Dźenßa běſche hižo ßwojich ludźi trochu poßwarił, a jena holza, kotraż běſche minjene jutry hakle ſchulu wukhodźiła, ale tola hižo jara hubata (wona běſche ſ hór k njemu pſchicźanyła), běſche jemu ßłużbu wupowjedźiła, prajiwſchi, ſo njecha wjazy pola tajkeho ſkupaka ßłużicź. — Nětko ßebi pomyßli, tale holczka, Madlenka, mohła derje tón kuſk domjazeho dźěła ſaſtaracź, a wjele mſdy wón tajkej holczźy też dacź njetrjebał.

Tak wotewri wón ſtwiny durje bóle a da dźěczom ſaſtupicź. Potom ßyże ßo do ſtoła. Madlenka dyrbjeſche k njemu pſchiſtupicź. Wón pſchimny ju ſa ruku, pruhujo hacź je do dźěła ßylna doſcź a rjekny wſchón pſcheczelniwy k njej: „Ssy drje pilna, dźěława holczka? — móżeſch drje hižo płokacź a łoża póſczełacź, hm?"

Madlenka pohlada ſ wulkimaj woczomaj na njeho, pokiwny ſ hłowu ßebi pomyßliwſchi, ſchto też to tón tola chże?

„Njeby to lěpje było, hdy byſchtaj w lěcze hromadźe woſtałoj?" rěczeſche wuj Pětr dale. Twój bratr ſaczehnje na jutry ke mni — ty mohła tu ßobu ßem pſchicźahnycź. Schto do teho měniſch?"

S tym běſche ßwětły toleŕ ſe ſaka wucźahnył, dźerżeſche jón ſ palzom a pokaſowarjom a tykny jón dźěſczomaj pſched woczi.

„To budźe waju ſawdawk. A potom móżetaj ßwojej macźeri prajicź, ſo dyrbi mi wotmolwjenje prajicź."

(Pokracźowanje.)

Jeſuß jako pſchiklad ſa ſnutskowne mißionſtwo.

(Pokracźowanje ſ cźißła 22.)

2.

A Jeſuß ſchedſchi won, wuhlada wulki lud a jemu běſche żel teho ßameho. O ty ßwěrna, luboſcze bohata ſbóżnikowſka wutroba! To je było, ſchtoż je tebje dele hnało, to je tebje na kſchiż hnało! To je, ſchtoż tebje dźenßa hiſchcze hnuje, wot thróna twojeje kraßnoſcze jako tón dobry paſtyŕ ſa twojimi wowzkami khodźicź a je ſ cźernjow a kamjenjow puſcźiny Bohu ſdaleneho żiwjenja k tebi a twojemu wótzej a ſ tym k jich ſbożu wróczo dowjeſcź Jemu běſche żel teho ßameho.

Jemu běſche żel; drje też jich ſwonkownych cźerpjenjow a wobcźeżnoſczow dła, ale pſchede wſchěm jich ſnutskowneho hubjenſtwa, jich hrěchow, jich ſaßlepjenja, ſ kotrymż woni jeho, kiż běſche do teho ßwojeho pſchiſchoł, wróczo ſtorczichu. To je to ßame żelenje, w kotrymż wón wot wolijoweje hory dele ſawoła: Hdy by ty też wopomnił w tutym twojim cżaßu, ſchtoż k twojemu měrej ßłuży.

To je ſa naß żałoſtnje wohańbjaze, hdyż my ſ tutej w luboſczi ßo horjazej, w ßmilnoſczi ßo łamazej wutrobu naſchu ſymnu, na luboſczi khudu wutrobu pſchirunamy. Se ßwjatej khutnoſczu tón miſchtr ßam pſched naß ſtupi a praji: Ssmilnoſcź tebi hiſchcze pobrachuje ſ nuſu twojich bratrow a ßotrow, bjes teje ßmilnoſcze njemóżeſch ty ſa ſnutskowne mißionſtwo dźěłacź.

Jich wjele ßebi tón brach njewuſnaje. Dokelż je nuſa pſchewulka a ſła, a dokelż maja tajki kuſk ßobucżucza, myßła ßebi, ſo maja tu ßmilnoſcź, kotruż tón Knjes w ßebi njeße a wot tych ßwojich ßebi żada. Wě ßo, ßo tole ßobucżucze njeſazpiwa; ale ta ßmilnoſcź, wo kotrymż naſche ßłowo Bože rěczi, ßmilnoſcź praweho wucżomnika Khryſtußoweho ſ nuſu bratrow to njeje. My móżemy prajicź, tule ßmilnoſcź cżłowjek wot pſchinarodźenja ſ zyła nima. Naſche wutroby, kajkeż ßu wot pſchinarodźenja, ßu wſchě ßebicźne, njewopornjwe, ßo ſrudoby bojaze.

Ach, kak ßo wone wobaraja, ßwój kſchiż na ßo wſacź, kotryż je tón Knjes po ßwojej mudroſczi poſtajił, ßo wone hakle prawje wobaraja zuſy kſchiż na ßo wſacź a tu kaſnju dopjelnicź: Jedyn njech njeße teho druheho wobcżeżnoſcź. To rěka: ſchto tebje druhi ſtara! Ty maſch ßam ſe ßobu doſcź cżinicź. Ach, tole cżłowjeczne ßobucżucze je w najlěpſchim padże każ ßo palaza ßłóma, khětſje ſapalena ale też khětſje ſpalena; jemu pobrachuje ſnutskowna móż, prawa wutrajnoſcź. Teho dła njemóża też ßwět a ßwětne dźěczi żiwjenje ſroſymicź, kotreż je ſ praweje ßmilnoſcze wuporjedźene. Hdyż widża, ſo ßo diakoniſa radoſcźiwje wſchelakeho żiwjeńſkeho wjeßela wſda, widża, kak wona cźiſche a pſchecźelnimje cżaß żiwjenja khorym ßłuży, pola nich rěka: Njeſroſymliwe! Cżłowjek wot pſchinarodźenja njemóże praweje ßmilnoſcze ani dokonjecź ani ſroſymicź. To móże jenoż duſcha wot Khryſtußa ſapſchimnjena, kotraż je teho Knjeſa w żiwej wěrje ſaßo ſapſchimnyła.

To móżeſch ty jenicżzy, hdyż ßy tam pſches żelenje, wo kotreż nikomu żel njeje, pucź k wěrje a pſches wěru k radoſcźiwej wěſtoſcźi w Khryſtußu ſjednaneho dźěſcza Bożeho dóſchoł. Hdyż ßmy hakle prawje żarujo wo ßwój hrěch a winu pſched tym Knjeſom leżeli a wuſnali: „Knjeże, hdyż chzeſch ty hrěch pſchizpicź, ſchtó móże wobſtacź!" potom ßo też wutroba łama na tyßazkróczny hrěch a hanibu, w kotrejż naſch lud khodźi. Hdyż ßmy hakle ßami tu ſbóżnoſcź ſaczuli: měr w ßwědomnju měcź pſches mózne ßłowa wodacźa, potom ßo nam wutroba łama na wjele njeměrnych, kiż ßo pſchi dźěrojtych ſtudnjach ßwěta ßmjercź pija. Hdyż ßmy hakle żohnowany płód najwjetſcheho wopora, kotryż je luboſcź pſchinjeßła, bracź ßměli, potom budże też naſche żiwjenje wopornjwe ſ dźakom pſchecźiwo temu, kiż je naß prjedy lubował, a w mozy jeho luboſcze.

W tej luboſczi je Pawoł wucźahnył a je dał, ſchtoż mějeſche, ſo by druhim k ſbóżnoſczi pomhał. W tej luboſczi je Luther ßwoje żiwjenje do ßłużby ſtajił, ſo by ßwój lud evangelſki pucź k ſbóżnoſczi wjedł. S teje luboſcze ßu wſchitzy rycźerjo a rycźeŕki kſcheſcźijanſkeho ſkutkowanja luboſcze porodźeni w khorownjach, mjes bědnymi a hubjenymi, w ſpomożeŕſkich domach a aſylach, kotreż w cźichim ßwoju ßłużbu pſched Bohom cźinja. Tale luboſcź je żiwjeńſke hibanje zyłeho ſkutka ſnutskowneho mißionſtwa. Schtóż w nim w prawej ßwěrnoſczi ßłuży, tón k bratrej a k ßotſi, hdyż ßu też hłuboko padnyłoj, pſchiſtupi ſ pomoznej ruku.

Tajka ßmilna luboſcź dyrbi dobycź. S tej ſczeŕpliwoſczu, kotraż móże cżakacź, dokelż wſchitko pſchecźeŕpi, wſcheho ßo nadźija, pſchewinje ſkónczńje też ßo pſchecźiwjaze wutroby. S tej ßwěrnoſczu, kotraż ßo też w najmjeńſchim wopokaſuje, pyta a namaka a khodźi wona te pucze, kotreż do ſamknjenych duſchow wodża, a ßwjecźi dobycza w ßłużbje a k cżeſcźi teho Knjeſa.

Duż wołamy my, kiż my k dźěku ſa ſnutskowne mißionſtwo napominamy, duſche najprjedy k temu Knjeſej. Nawukńcze wěricź do luboſcze Bożeje w Khryſtußu, cżłowjek ſcżinjeneje a dajcze ßebi wot teje luboſcze najprjedy ßamym ßłużicź, kotraż budże waſche wumożenje a pſchezo waſch nowy troſcht, a potom budża wutroby połne ßmilnoſcze a ſ tym khmane pomhacź a hojicź, hdżeż budże pomoz trěbna.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Kajki ſmyłk ßu konſerwatiwni w Budyſko-Kamjeńſkim wokrjeßu ſ tym cźiwili, ſo njejßu żaneho konſerwatiwneho kandidatu ſa khěżorſtwowy ßejm poſtajili, dyrbimy ßebi nětko wot naſchich najhórſchich njepſchecźelow, wot ſozialdemokratow prajicź dacź. Woni ßu ſańdżenu njedżelu też w Sſerbach wólbne napominanje rosnoßyli, w kotrychż naſpomnja, ſo je pſched 5 lětami naſch njeſapomnity wótcźinz Jmiſch krucze a raſnje pſchecźiwo reformaŕſkej ſtronje wuſtupił — a ßo praſcheja, ſchto by wón nětko prajił, hdyż by widżał, ſo lětża ßebi konſerwatiwni a reformarjo pſchecźelnje ruku ſawdawaja. Srudnje je, ſo w tym hórka wěrnoſcź leżi. A wulki ſmyłk to woſtanje, ſo ßo konſerwatiwna ſtrona k temu ſhrabała njeje, ßama ßwojeho kandidatu poſtajicź. Schto dyrbja ßebi ludźo ſ luda myßlicź, hdyż je ßo krucze pſchi poßlednjej wólbje wot konſerwatiwnych pſchecźiwo temu mużej reformaŕſkeje ſtrony wuſtupowało, kotryż ßo nětko k wolenju poruczuje. My Sſerbja to chzyli njejßmy, duż też ſrudne ſcżěhwki, kotreż ſ teho wuroſtu, naſcha wina njejßu.

— Kajzy ſelhaŕni ludźo ßu ſozialdemokratoju, kotrymż je kóżdy ßrědk prawy, ſ hižo naſpomnjeneho wólbneho napominanja, kotreż je ßo Bohu żel też w Sſerbach rosnjeßło, póſnajemy.

W městach, hdźež je lud swobodosmyßleny, woni do swěta trubja, so njeßmědźa so saßlepicź dacź a so sozialdemokrata niczo wjazy njewěri. Dokelž pak wjedźa, so njebychu pola naschego luda s prědowanjom bjesbóžneje njewěry wuspěcha měli, woni pola naß to hinak spytaja. Zakostnje grawocźiwe je cźitacź, so swebi tucźi ludźo swěrja, naschego sbóžnika do swojeje wólbneje agitazyje cźahnycź. Jow je tola nusne, so wyschnoscź sakrocźi a tajkich bjesbóžnych ludźi pokhosta, pschetož to je tola sjawne hanjenje naschеje kschesćźijanskeje wěry, kotrež dyrbi kóždeho kschesćźijana hluboko we wutrobje sranicź.

— Ssrjedu 29. junija popoldnju směje so w Khwacźizach swjatocźne kładźenje sakładkneho kamjenja sa nowy Boži dom. Němsku swjedźeńsku rěcź směje knjes tajny zyrkwinski radźicźel Keller a serbsku knjes farař Handrik s Maleschez. Nadźijomnje so tež Sserbja s wokolnych wosadow na wažnej swjatocźnoscźi wobdźěla. Bóh tón Knjes chzył schkitowacź twar lubeho Božeho doma, kotryž so s wopornjwej luboscźu twari. A hdyž budźe so w bliższim cźasu krajna kollekta sa tónle twar sběracź, potom tež wěscże lubi Sserbja schcźedriwje swoju ruku wotewrja sa nowu serbsku wosadu.

— W tu khwilu so želesniza wotměruje, kotraž ma so wot Wósporka psches Bart k Budysko-Rakecźanskej želesnizy pschisamknycź. Wě so su pschecźa, kotrež maja ludźo w tych stronach jara wschelake. Strona pschi pruskich mjesach chze ju po móžnoscźi k swebi měcź, horne wšy maja to same žadanje. Kaž nětko ta wěz steji, wona psches Bart pójdźe, potom budźe s bliska Salhowa sastanischczo, dale k Sdźerjanskej stronje, srjedźa mjes Wulkej Dubrawje a Adolfowej hěcźe do Khaßowa. Na tym so tež najskerje niczo wjazy njepschemêni, dokelž by so twar hewak podróżił. Pschi tajkim twarje so wschitke žadanja dopjelnicź njemóža a wschěm so prawje cźinicź njemóže. To pak chzyli tež wschitzy wopomnicź, kotsiž so snano hórscha w tej myßli, so so wot wyschnoscźe wschitko stanje, schtož je někak móžno.

— My hischcźe junkrócź lubych Sserbow na to kedźbliwych scźinimy, so směje so njedźelu 19. t. m. serbske kemschenje w Draždźanach. Wone budźe w nakhwilnej zyrkwi, kotraž je so sa kschižnu natwarika, na Lipowej haßy. Kemschenje sapocźnje so ½12 hodź. a směje knjes farař ryczeŕ Jakub spowjednu rěcź a farař Kubiza prědowanje. Lubi Sserbja, sdźělcźe to swojim pschecźelam, kotrež macźe w Draždźanach a wokolnoscźi.

— Njedźelu 26. junija popoldnju směje so swjedźeń sa swonkowne mißionstwo. Duž lubi Sserbja, hotujcźe so na tón swjedźeń. Tón swjedźeń njeje jenož sa Kotecźansku wosadu, ale sa wschitke serbske wosady we wokolnoscźi.

— Tak mjenowana Eisenachska konferenza je so w sańdźenym tydźenju seschła. To su najwyschschi sastupjerjo evangelskeje zyrkwje naschego zykeho wótzneho kraja. Woni radu składuja wo tych žadanjach, kotrež ma nascha evangelska zyrkej w naschim cźaßu dopjelnicź. Te namjety, kotrež so na tej wažnej skhadźowanzy rospominaja, husto podłožk dawaja sa wuradźenja krajnych synodow.

— Powjescź je so rosnjeßła, so je ruska khěžorka khětro cźerpjaza, so so same wo jeje žiwjenje boja. To by wulka srudoba była sa ruski khěžorski dom, kotryž bu hakle psched někotrymi lětami psches sažnu smjercź poßledniejho zara hluboko srudźeny.

— Wójna mjes Amerikanskej a Schpanischej dale traje. Hacź runje Amerikanszy husto wo wulkich dobyczach trubja, so s wjetscha potom pokasuje, so su to wumyßleńki. Wjele bóle je wěsta wěz, so so Amerikanskim tak schlachcźicź njecha, kaž su so nadźeli. Jich wójsko niczo hódne njeje. Schpanischim wojakam pak dyrbja same jich njepschecźeljo wobßwědczicź, so s wulkej smužitoscźu wojuja. Nasche pschecźe je, so bychu wulkomozy na to wabiłe, so by srudneje wójny bórzy kónz był.

— Chinejska, kotraž je so hacź dotal europiskej sdźělanoscźi sawrjeła, je po sdacźu swoje nahlady pschemêniła. Psched krótkim je chinejski khěžor wukasnju dał, so ma so w Chinje universita sałožicź, kotraž ma so cźiscźe po europiskim waschnju naprawicź.

Bóh njeda so sa směch měcź.

Derje temu cźlowjekej, kiž njekhodźi po radźe bjesbóžnych a njesteji na drózy hrěschnikow a njeßyda na stoli wußměwzow.

„Běsche kraßne ranje junija wažneho lěta 1866, jako nasch 24. regiment krajneje wobory s Oranienburga do Spandawow so na pucź poda“, tak powjeda muž, kiž běsche s cźescźu wojak pobył. Duzy bu horzota wulka; žadyn wětsik njeduwasche a pschipoldnju běsche žałostnje tužno. Jako my pschipoldnju do Spandawow nuts cźehnichmy, so hižo se wschěch bokow hrimasche. Deschcźik sapocźa so móznje lecź.

W burgarskich kwartěrach leżeschе hižo 8. regiment, kiž běsche tam prjedy pschischoł. Pola swójby w bliskoscźi wrotow bydlazeje synyschtaj so dwaj wojakaj teho regimenta s hospodynej schědźiwej macźerju sa blido, mjes tym so mějesche hospoda sama hischcźe w kuchinje cźinicź.

Jedyn wojak mějesche bjesbóžne Boha hanjaze rěcźe wo hrimanju, so dyrbjeschtaj jeho stara macź a jeho towarsch na Božu wschehomóz pokasujo krucźe napominacź. To pak niczo njepomhasche, cźim hórje wón cźinjesche. Duž na dobo, błysk, žałostne sahrimanje — a jako smjercź wustróżana hospoda s kuchiny do jstwy sastupi, namaka swoju macź a jeneho wojaka pohłuscheneju, teho hanjerja pak wot błyska morjeneho. —

Hdyž bě so to wosjewiło, wuńdźe pschikasnja na wschitke kompagnije, so ma so kóžde wosjewjene Boha hanjenje s 5 dnjemi arresta pokhostacź. Wschitkim pak, kiž tón podawk swłyschachu, běsche wón žiwe snamjo khostazeje prawdoscźe žiweho Boha. Njesapomnity je mi hacź do dźenßnischeho dnja tón khutny podawk w khutnym cźaßu, kotryž dyrbjał najsiwjerdźenischo k wobrocźenju pohnucź a kiž je swłne wobkrucźenje teho swława: Njemolcźe so, Bóh so njeda sa směch měcź.

Něschto k rospominanju.

Kóžda holza móže lěpje hospodowacź hacź jejna macź, doniž sama njespyta.

* * *

Hdyž tebi tež žadyn pschecźel blisko njeje, je tu tola Bóh luby Knjes.

* * *

Psches to, schtož nam swět dawa, my so njewobohacźimy, my tež psches to njewokhudnjemy, schtož nam wón bjerje.

* * *

To je hódno w tajkim powołanju něschto dokonjecź, psches kotrež bywaju kwoji sobucźlowjekojo lěpschi a sbožownischi.

* * *

Chzesch-li sam žohnowanje dostacź, potom prosch Boha, so by někoho žohnował, kotremuž wosebje pschikhileny njejsy.

* * *

Masch ty khwile proßycź, měj tež khwile so dźakowacź.

* * *

Najwjetsche sboże, kotrež semja cźi poskicźi, je, so žane słowo ani skutk cźi žel njecźini.

* * *

Kschiž cźe pobožnischeho cźini hacź ty prjedy běsche.

* * *

Hdźež njeje žane spytanje, tam tež modlitwa pobrachuje.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje so twari, a to sa Waß! Duž składujcźe sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschczenjo, wucźeni a njewucźeni, stari a młodźi, mužszy a žónske, a sběrajcźe sa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschcźisnach, pschi swjedźenjach a skhadźowankach; składujcźe a sběrajcźe! A Wy, kiž wotkasanja scźinicźe, wotkasajcźe na prěnim městnje sa Wasch „Serbski dom“ w Budyschinje! Budźcźe swěrni, woprawdźicźi Sserbja!

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeŕnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 26.
26. junija.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 16, 26.

Schto pomha cźlowjekej, hdy by wón runje zyły ßwět dobył a pak na ßwojej duschi schkodował? Abo schto móże cźlowjek k wumoženju ßwojeje dusche dacź?

Na cźo dźe prózowanje ßimale wschitkich cźlowjekow tudy na semi? Woni chzedźa sbożowni bycź. A w cźim wobsteji po jich myßli to sboże? Wone je po sdacźu jara wschelake, je pak woprawdźe stajnje to ßame: telko kaź jenoź móżno wot ßwěta dobywacź a wużiwacź — wot jeho kubłow a cźeßcźow, jeho wjeßelow a sabawow, jeho wědomoscźow a wumělstwow.

Ale leźi w tym teź wěrne sboże? Nihdy na nihdy; nasch Knjes praji: „Schto pomha cźlowjekej, hdy by wón runje zyły ßwět dobył a pak na ßwojej duschi schkodował? abo schto móże cźlowjek k wumoženju ßwojeje dusche dacź?“

Wěrnoscź teho ßłowa Knjesoweho namakamy wobtwjerdźenu po zyłym ßwěcźe, jeno so na to kedźbujemy.

My wěmy: pschewjele cźlowjekow pyta ßwoje sboże w ßamym wużiwanju wjeßelow ßwěta. Woni ßo podawaju ßwojim żadoscźam a wopruja w ßłużbje tych żadoscźow mozy ßwojeho cźěła a ßwojeje dusche. Ale pschińdu woni k wěcźnemu sbożu? Ně!

Schto pschinjeßu woni ßobu do staroby? schto wobßedźa woni, hdyż pschi kromje rowa steja? Swjadnjene cźěło a jenu psches żadoscźe sahubjenu duschu. A kajke ßu te myßle, ſ kotrymiż woni ßmjercźi napschecźiwo hladaju? „Běda nam, so ſ nami k kónzej dźe, so dyrbimy wotßal cźahnycź wot teje semje!“ A spominaju woni nětko, so dyrbja po ßmjercźi psched Boži ßudny stoł stupicź a tam rachnowanje cźinicź wot mozow ßwojeho cźěła a mozow ßwojeje dusche, kotreż běchu jim podate k wużitnemu naloženju a kotreż ßu buchtowali w hrěschnej ßłużbje — sawěrnje, satraschne sadwělowanje dyrbi na nich padnycź.

Woni ßu w ßwojim żiwjenju ßnano wjeßela zyłeho ßwěta dobyli. Schto je jim to pomhało? Niczo a saßo niczo! a lěpje by jim było, so bychu ßo nihdy njenarodźili.

Dale ßu drusy, kotsiż żiwjenje wjele khutnischo wobhladaja. Jich prózowanje na to dźe: telko kaź jenoź móżno ßwětnych kubłow nahromadźicź; a temu prózowanju wopruja woni ßwój cźaß a ßwoje mozy. Pjenjesy saßłużicź a saßo pjenjesy saßłużicź, to je jich staroscź wot ranja hacź do wjecźora; a pschezo ßu woni na to ſmyßleni ßwój dom ſ kubłami tak wobohacźicź, so móża prajicź kaź tamny muż w scźenju: „Luba duscha, nětko masch wjele kubła nahromadźeneho na wjele lět; měj nětko wotpocźink; jeß a pij, a budź dobreje myßle.“

Jene pak sabudźa też woni husto pschi wschěm dźěłanju a skutkowanju wo semske kubło, mjenujzy tu staroscź sa ßwoju duschu; a cźim bohatschi teho dla jich dom na schazach teho ßwěta ßo scźini, cźim bóle wokhudnje jich duscha na schazach, kiż wěcźnje traja.

A kajki je jich kónz? — Hdyż ßu doscź nahromadźili a wěrja, so móża nětko směrnje pschichodnemu cźaßej na-

pschecźiwo hladacź a dobreje myßle bycź, pschińdźe Knjesowe wołanje na nich: „Roskaž twojemu domej, pschetož ty dyrbisch wumrjecź.“ A hdyž ßu nětko schazy zyłeho ßwěta ßebi nahromadźili a dobyli, njeißu pak ßo starali ja ßwoju duschu, schto jim pomha? niczo a saßo niczo! Pschetož tež najbohatschi kral steji psched Božim ßudnym stołom, runje tak khudy a nahi kaž tón najkhudschi proscheŕ w jeho kraleßtwje, a běda jemu, hdyž staroscź a prózowanje „wjele czesćze a mozy teje semje dobywacź“ je jemu wyschsche stejało dyžli sbožo jeho dusche, hdyž je wón pschi wschěm jeho skutkowanju a czinjenju na njej schkodował. Běda jemu; lěpje by jemu było, so by ßo nihdy njenarodźił.

Runje tak mało pak móże człowjekej pomhacź, hdyž wón wo mudroscź a wucźenoscź teho ßwěta ßo prózuje a skomdźi, ja ßwoju duschu ßo staracź. Tajki je na ßmjertnym łožu wbohi muž, kotremuž wschitko jeho wjedźenje njemóże bojoscź psched wěczßnoscźi a jejnymi stróżelemi wsacź, kiž potom na njeho pschińdu.

Haj podarmo je prózowanje wschěch człowjekow, kiž jenoż we wězach teho ßwěta sbožo a měr a derjehicźe pytaju; a to njeje jenoż podarmo, ale ßamo schkódne. Wone pschinjeße jim skaženje ja czaß a wěczßnoscź.

Schto móże człowjek k wumoženju ßwojeje dusche dacź?“ praji nasch wumożnik. Tež na to praschenje dyrbimy saßo wotmolwicź: „Niczo a saßo niczo.“ Pjenjesy a kubło a czesćź a widźenje a móz — kaž wjeležkuliž je człowjek wo tych wězow tu na semi — wone njemóża jeho duschu wumóz wot wěczßneje ßmjercze. Wón dyrbi wschitko tole sawostajicź pschi kromje rowa, a niczo njewostanje jemu dyžli jeho pschես hrěchi sahubjena duscha, ſ kotrejž dyrbi wón psched Boži ßudny thrón stupicź a ßwój rosßud dostacź.

Wě ßo: myßl człowjeke wutroby je sła wot młodoscze, a teho dla njemóże nětko žadyn ſ naß prajicź, so njeje hischcze na ßwojej duschi schkodował, a žadyn wot naß njemóże k wumoženju ßwojeje dusche nješchto dacź. Ale dźakowano Bohu: jedyn je, kiž móże te dusche wschěch człowjekow wumóz, mjenujzy Jesuß Khrystuß, kiž je wot njebjeß dele pschischoł a pschես ßwoju ßwjatu drohu krej wěczne wumoženje ja naß wuskutkował. Na tym wumoženju maja dźěl wschitzy, kiž w twjerdej wěrje do teho sbóżnika steja a kotsiž wschědnje k njemu ßo modla wo móz sa nowe ßwjate žiwjenje, w kotrymž woni ßo njeprózuja, tón ßwět dobywacź ale ßo wobohaczicź na schazach, kiž wěczßnje traja.

Duscha, schto ßo prózujesch w tych ßwětnych wězach tudy;
Wěczßnych kubłow sabudźesch, lubujesch te hrosne brudy.
Pytaj Knjesa Jesußa, wschitko druhe njepomha.

Handka-Krjebjanski.

Jaßne wokno.

3. Jandźelow hospodowacź.

(Pokraczowanje.)

Madlenka njewjedźische, schto ma na to wotmolwicź. Pokhiliwschi wóczzy potaji wona ßwoje ßylsy, dokelž běsche kruta holczka. Jan pak sarěczawschi měnjesche: „So chzetaj drje maczeri wscho powjedacź, tola toleŕ njechataj radscho wsacź, so je to tež pschewulki pjenjes ja njeju.“

„Nó, wój ßlěpczkaj, dha wamaj tónle toleŕ k hodam dam!“ wotmolwi wuj Pětr; jemu běsche ßo woßebje spodobało, so ßebi tónle pjenjes tak wyßoko ważeschtaj.

Mjes tym ßo durje wotewrichu, a wotroczk pschinjeße ſ holzomaj napjeczene kołaczki. Dobra wóń rosschěrja ßo po jstwje a Janowej a Madlenzynej wóczzy ßo sybolachu.

„Wupytajtaj ßebi jenoż najwjetschi, tón je ja waju!“ napomina wuj.

Tola to wonaj njeczinjeschtaj, dokelž mějeschtaj tajke waschnje ja nahrabne a njepěkne. Njewjedźo, schto, poßmějkotaschtaj ßo na rjane brune pjeczwo, ſ kotrehož rósynki kukachu, pak na wuja. Temu ßo spodobasche, so dźěsczi hnydom ja najwjetschim kołaczkom njehrabaschtej, kaž běsche wón ßebi to myßlił.

Skónczjnje wón zyku wěz skónczi. Wón sběhny najwjetschi, hischcze czopły kołaczk ſ blida a ßwětky toleŕ na njón położiwschi póßła wón dźěsczi domoj.

S wjeßołymaj mjeswoczomaj a „Sapłacź Bóh!“ prajiwschi, wopuschczischtaj Pětra.

Duzy po puczu pak ßo Madlenzy hižo sastyska, ßebi pomyßliwschi, so dyrbi wot doma precź a na burske kubło, — to sdasche ßo jej psches měru czežko. Schtó dyrbjesche potom wscho doma wobstaracź, hdyž je macź na dźěle! a k temu dźěło na wulkim burskim kuble! móże wona tež to wscho dokonjecź? — Wona sdychny — a Jan na ßwoju ßotsiczku pohladawschi sarjekny: „Wěm, schto ßebi myßlisch! tola hlej, wot tam deleka móżemoj stajnje maczeŕne jaßne wokno wohladacź, a wona horka ßłyschi, hdyž ßwjatok saswonja, a wscho druhe je bjes stracha, tak praji macź!“

Madlenka pohlada se spodźiwanjom na bratra tutych mudrych, rosomnych ßłowow dla; wona běsche na myßle trochu pomałka a dyrbjesche ßebi tajke ßłowa najprjedy trochu roskłascź! Teho dla wona ſ woprědka njewotmolwi, ale pokhili troschku hłowu.

Doma wupowjedaschtaj maczeri wscho, schtož běsche ßo podało, pokasaschtaj ßwětky toleŕ a posběhnyschtaj wulki kołaczk, so Kaschpork ſ woběmaj rukomaj ja nim ßo naczahowasche, a powjedaschtaj, so chze wuj po jutrach tež Madlenku na kubło měcź!

Hana běsche ßo teho dla ſ woprědka nimale nastróżiła, dokelž běsche Madlenka ja nju žiwy troscht a woprawdźita podpjera, a tež ßebi macź pomyßli, hacź drje tež Madlenka wschě dźěło delka na kuble dokonja, a hacź jej ßnano powětr a duch, kotrejž tam po domje wějetej, njeseschkodźitej na czěle a duschi.

Jan na maczeri pytny, so ßo jej tajke poruczenje njespodoba. Wón pak běsche dźenßa wschón wjeßoły hodow dla a dokelž běsche tam delka pola wuja wscho nimo měry derje wotběžało, tež chzyschewón lubjerad ßotsiczku ßobu wsacź. Teho dla wsa wón Madlenku ja ruku a maczeri do mjeswocza pohladawschi rjekny wón: „Maczeŕka, wschako wěscze, tam deleka wohladamoj wschědnje wasche jaßne woknjeschko, a wy wußłyschicze, hdyž tam deleka na zyrkwi ßwjatok saswoni, a wscho druhe nima žaneho stracha!“

Macź drje k temu ſ hłowu pokiwny, tola měnjesche: „Pschemyßlicź ßebi tu wěz tola hischcze dyrbju!“

Potom mějesche ßo wobradźenje pola stareje Hańże, a to běsche jara rjenje! Wona mějesche rjany hodowny schtomik ſ dźeßacź ßwěczkami, czeŕwjenymi, běłymi a selenymi. Tón pschenjeße wona se ßwojeje jstwy do Hanineje a jón tam na blido stajiwschi położi wona pod njón najprjedy sa Madlenku knižki, czorne swjasane se słotym rěskom, to běsche nowy sakoń ſ psalmami, potom sa Jana módre wołmjane rukajzy a sa Kaschporka czopku czapku na wuschi, dokelž běschtej jemu wuschi stajnje czeŕwjenej a módrej wot symy, a potom hischcze sa kóżde dźěczo pakczik poprańzow.

Hdyž stara Hańża se schtomikom do jstwy pschińdźe, wostachu dźěczi ſ woprědka czicho a prosto stejo, — ale na dobo saspěwachu:

„Ja ſ njebjeß dele pschińdu k wam!“

so ßo starej Hańži, wschej hnutej a swjeßelenej, ßylsy jenoż tak kulachu po snorschczenym mjeswoczu, dokelž ju někak pschewsa, so je tu sastupiła jako jandźel Boži wot maleje Markki póßłany, — a potom powjedasche Hani, so je jej na khribjetu pscheběžało, jako by ßmjercź po nju pschischła.

Hdyž běchu ßo ßwěczki wußwěczike, ßyžechu ßo wschitzy ja blido. Na blidźe stejesche wulka schkła ſ mlózy rajßom. Tón běchu ßebi hromadźe nawarili. Stara Hańża běsche rajß a butru dała, Hana pak mlóko a zokor. Kaschporkej ßłodźesche, so njesnajesche ani žaneje měry. Stajnje sczeże schklu skradźu bliže k ßebi, so by lěpje do zokoro doßahnył, dokelž běsche na ßrjedźa teho runje najwjazy.

Hody rano dźěchu wschitzy kemschi, a tu sta ßo jim hischcze wulke pscheßłapnjenje. Na Marszynym rowczku stejesche nowy, rjenje běło wobarbjeny kschižik a na nim běchu ßłowa napißane: „Mała Markka“. S jaßnymi pißmikami tu stejesche napißane:

Sa zyrkwinſkej murju pak ſtejeſche daricźelka a wjeßeliſche ßo, ſo běchu wſchitzy tak pſcheßłapnjeni, a ſkónczńje rjekny Hana ruzy ſtyknywſchi, ſo dyrbjał Bóh teho, kotryž je to wobradźił, hacź do wěczńoſcźe požohnowacź. A hdyž teź wſchě tſi dźěczźi ruzy ſtyknychu, a Kaſchpork teź do ſady pohladacź dźěſche, dokelž chzyſche ßebi teź kſchižik wot ſady wobhladacź, — dha ſtykny teź ſtara Hańža ſa zyrkwinſkej murju ruzy. — A ſkónczńje, hdyž běchu wſchitzy druſy do zyrkwje ſeſchli, dha dóńdźe teź wona nuts a woſta zyle ſady pod byrglemi ßedźo, hdźež ju nichtó ſpóſnacź njemóžeſche, dokelž běſche tam cźma.

Móznje ſaklincźa ſpěw: „Ja ſ njebjeß dele pſchińdu k wam!“ a wona dyrbjeſche wocźi ſańdźelicź, tak njeſwucźene jej wſcho běſche. Wſchako njebě wona tak dołho wjazy do zyrkwje pſchiſchła!

Tak minychu ßo hody. Dny ſaßo pſchiběrachu a bórſy běchu jutry pſched durjemi. Jan ſpominaſche huſto na dźělenje. Njedźelu Palmarum mějeſche hižo dele na wujowe kubło pſchińcź. Krótko prjedy, hacź wón dele dźěſche, da wuj hiſchcźe prajicź, ſo njech hiſchcźe hacź do tſecźeho ßwjateho dnja wocźaknje.

Jan ßo ſradowaſche, ſo móže rjany jutrowny cźaß hiſchcźe doma woſtacź. Dźěcźi khodźachu huſto do kerkow a naſběrachu pod ſtarym liſcźom prěnje ſelene ßerlizyne abo wumariny ſtwjelcźka a nawijachu ſ nich rjane wonjaze wěncźki. Te wißachu potom zyłe lěto na ſcźěnje, a hdyž chzyſche deſchcźik pſchińcź, roſſchěrjachu ſtajnje ſ nowa wokſchewjazu wóń.

To ſta ßo teź lětßa. Skónczńje ſeſkhadźa pak tola poßledni dźeń a nakhili ßo poßledni wjecźor. Sady w klěwcźku mějachu běłu koſu ſ dołhimaj rohomaj. S tej běſche Jan ſtajnje jara derje měnił. Wot tej mějeſche ßo teź dźělicź! Jan pomajka ju hiſchcźe ras ſa brodu a pomyßli ßebi ſrudnje, ſchtó budźe jej nětko ſtajnje trawu a dźecźel domoj noßycź, a hacź ßo jej traſch teź ſaſtyſkacź njebudźe, hdyž jeho wjazy njebudźe wohladacź? Tola, pomyßli ßebi Jan, hdyž naſche jaßne wokno wuhladam, dha chzu ßo teź na naſchu lubu hipku dopomnicź.

Macź běſche jemu brěmjeſchko nawjaſała, dwě rubjanej koſchli a ßurowe kholowy a dwoje nohajzy a ſ wjerćha běſche bibliju a ſpěwarſke położiła. W lěcźe wſchak móžeſche boßy khodźicź a nohajzy ſa ſymu khowacź.

Skónczńje poda ßo na cźežki pucź do žiwjenja. Hižo padachu wjecźorne ßměrki; wón běſche ßo ſtajnje hiſchcźe ſa něcźim praſchecź měł; tola nětko honjeſche macź, ſo njetrjebał wuj hnydom prěni dźeń ßwaricź. Druhi dźeń jutrow kryjeſche hiſchcźe ſ poßlednjemi pruhami ßwojeho wobliczа ſemju a nalětne cźucźа wějachu pſches pſchedwjecźorny powětr. Nětko pak běſchcźe cźaß. Jan dźěſche ſe ßwojim brěmjeſchkom pomaku po hórzy dele. Hana, Madlenka a Kaſchpork ſtejachu na prjoſy a hladachu ſa nim. Hana wróczi ßo ſdychnywſchi do khěže. Madlenka běſche ßo khróble měka a njeběſche ſapłakała, ſo njeby Janowi wutrobu wobcźežiła. Nětko ſawoła hiſchcźe wótſje ſa nim, dokelž běſche hižo daloko: „Hdyž ſa tobu pſchińdu, chzu tebi něſchto ßobu pſchinjeſcź“, ßo wě, ßama hiſchcźe njewjedźeſche, ſchto? Tola něſchto k troſchtej dyrbjeſche tola hiſchcźe ſa nim ſawołacź. Hacź bě Jan to ßłyſchał a ſrozymił, bě njewěſte, — wón ßo njewohlada, tola móžno, ſo bě to teź teho dła, dokelž běſche jemu cźežko na wutrobje.

(Pokracźowanje.)

Jeſuß jako pſchikład ſa ſnutskowne mißionſtwo.

(Pokracźowanje a ſkónczenje.)

3.

A Jeſuß ſchedſchi won, wuhlada wulki lud a jemu běſche žel teho ßameho, a ſahoji jich khorych. Hladajcźe na njeho, na teho miſchtra luboſcźe, hdźežkuliž ßo wón pokaže, je wón tón ßamy w ßmilnoſcźi ßwojeje wutroby, tón ßamy w pomhanju ßwojeje ßylneje ruki. Schtó móhł tu wſchelakoru nuſu wopißacź, kotraž ßo Knjeſowemu wóczku pokaže, jako wón wuńdźe a wulki lud wuhlada. Alle wjetſcha je jeho dźiwna pomoz. Njeje wón ßam wo ßwojej dźiwnej pomozy ßwědcził, jako wón k wucźomnikam Jana teho kſchcźenika rjekny: Powjeſcźe Janej ſaßo, ſchtož widźicźe a ßłyſchicźe; ßlepi widźa a khromi khodźa, wußadni budźa wucźiſcźeni a hłuchi ßłyſcha, morwi ſtawaja a khudym ßo evangelion předuje? Wě ßo, ſwonkowne wuhojenje wón poſkicźa, ale hdźež wón ſwonkownje hoji, wón hłubje pſchima. Kaž wón pola wſchitkich we hłubokej duſchi tu ßamu hrěſchnu nuſu widźi, tak chze wón teź wſchitkim ſe ſwonkownym wuhojenjom ſnutskowne pſchinjeſcź, ßebje ßameho a ßwoju hnadu. Pſchetož žane wumoženje njeje ſa khory lud khiba Jeſuß ßam!

Tak dyrbi a chze ſkutkowanje kſcheſcźijanſkeje ßmilnoſcźe po nim cźinicź, w jeho mozy khoroſcźe hojicź. Haj pſched naſchimaj wocźomaj je teź dźenßa hiſchcźe tajka žałoſtna nuſa. Jow nuſa młodoſcźe, cźělne a duchowne ſtrachoty, kotrež jej hroža, tam hromadźuje kſcheſcźijanſka luboſcź tych, kiž ßu w ſtraſche, w žłobikach a mało dźěcźazych ſchulach, w towarſtwach młodźenzow a młodych holzow, w hoſpodach k domiſnje a holcźazych hoſpodach a ſabłudźenym ruku poſkicźa w ſpomožerſkich domach a Madleninych aſylach a ſtatokach ſa žony bjes domiſny. A ſchto wone jim pſchecźiwo jich nuſam k wukhowanju a wumoženju poſkicźa, je we hłubſchej myßli to jene: evangelijon wo hnadźe Božej a w evangeliju teho ſbóžnika tych hrěſchnikow ßameho. Tu je naſch zyły luby lud. Je wón hiſchcźe tajki pobožny, kajkiž je był? Kajke mozy njewěry knježa w jeho ßrjedźiſnje? Kajke žołmy njepózcźiwoſcźe žołmja ßo pſches njón? Duž wußywa kſcheſcźijanſka luboſcź njeſpróznjwje dobre ßymjo Božeho ßłowa po nowych pucźach, po nowym waſchnju, roſſchěrja dobre ſpißy a wobraſy mjes lud. Wona natwari ſahacźenja pſchecźiwo pſchibjerazej njepózcźiwoſcźi a poſkicźa tym pſches wopiſtwo ſwjaſanym wukhowazu ruku. Tym ſ jaſtwa puſchcźenym runa ſtaroſcźiwje pucź k cźeſtnemu powołanju. Tych pſches morjo cźehnjazych ſ luda pſchewodźa ſ Božim ßłowom a ſe ſaſtarazym ſkutkom. Wona ßo ſa to ſtara, ſo by hladaza ruka ßłužazeje teź najkhudſchim khorym we woßadźe njepobrachowała, wona ſtara ßo ſa běbnych a na padawu khoroſcź cźerpjazych. Alle kažkuliž a hdźežkuliž wona pomha a hoji, chze wona pſchezo hłubje pſchimacź. Duſche chze dobycź a k temu Knjeſej dowjeſcź, ſo by jich wot hrěſchneje ſchkody wuhojił a ſ nowej ſnutskownej mozu napjelnił. Wona wě, wona wuſnaje, wona po tym cźini: Njeje teź ſa nuſu naſcheho luda w žanym druhim ta ſbóžnoſcź, hacź jeno w nim, w tym wyßoko khwalenym ſbóžniku.

Schtó ßobu ſaſtupi mjes tych, kiž ßwjatu ßłužbu ßmilneje luboſcźe ſaſtaraja; cźěmnoſcź w naſchich dnjach wulku móz dobywa; duž dyrbi teź Knjeſowa woßada, kiž je ßwětło ßwěta po Knjeſowej woli, noweje mozy ßebi nadobywacź. Schtóž je Knjeſowy, tón wuńdź a wohladaj wulki lud w jeho wulkej nuſy; tón daj ßebi wot teho miſchtra prawu ßmilnoſcź wobradźicź a potom pomhaj wón po ßwojim dźěle khoroſcźe w naſchim kſcheſcźijanſkim ludu wuhojicź. Dźijmy ſa Jeſußom w tej ſbóžnej ßłužbje.

Krótke, ale mózne přědowanje.

Jako tón wucźomnik, kotrehož tón Knjes lubowaſche — cźitarjo jeho derje ſnaja, teho wucźomnika luboſcźe, Jana — jako tón, kiž běſche poßledni ſ japoſchtołow hiſchcźe žiwy, nimale ſto lět ſtary woßadu w Epheſus wodźeſche, da ßo wón na poßledku, jako wón wjazy khodźicź njemóžeſche, do woßadźinych ſhromadźiſnow noßycź. A dokelž běſche pſcheßłaby dołho rěcźecź, by wón kóždy krócź mjes ſhromadźenych te ßłowa ſawołał: „Dźěcźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu!“ A jako bu ſkónczńje praſchany, cźeho dła wón pſchezo to jene woſpjetuje, wotmolwi japoſchtoł, kiž běſche pſchi wutrobje ßwojeho Knjeſa leżał a kłapanje jeho luboſcźe połneje wutroby ſacźuł kaž žadyn druhi: „Dokelž je to Knjeſowa pſchikaſnja; a hdyž ßo wona dopjelni, je doſcź.“

Kak huſto je ßo cźeſcźe doſtojny japoſchtoł hižo na naſche klětki noßycź dał — w knihach ſ najmjeńſcha, kotrychž myßl ſa wſchitke cźaßy woſtanje: Dźěcźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu! A kajke by jeho wotmolwjenje było, hdy by ßo jedyn tych cźitarjow jeho wopraſchecź chzył: „Cźeho dła pſchezo to ßame?“

Dokelž je ßo tak wjele wo luboſcźi ſpěwało, kłwaliło a přědowało, a dokelž je tola luboſcź, kotruž mam w myßli, prawa luboſcź k Bohu a k bliżſchemu něſchto tajke žadne mjes nami.

Schto ſ teho nawuknjeſch?

Hdyž dyrbja ludźo wěricź, ſo je tebi kłutnoſcź ſ twojim kſcheſcźijanſtwom, potom cźiń teź ßam kłutnoſcź ſ twojim kſcheſcźijanſtwom; a dale: „Njehladaj do dalokoſcźe; ſchtož tebi bliſko leži, dyrbiſch ty cźinicź.“

Luboſcź, ja ßo poddam,
Chzu twój woſtacź wobſtajnje.“

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sswjedźeń ſa ſwonkowne miſſionſtwo njebudźe pſchichodnu njedźelu, 26. junija w Kotezach, dokelž je tón ßamy dźeń wulki ßwjedźeń młodźeńzowych towarſtwow w ßußodnej Wósporczańſkej woßadźe. Wón ßo poſdźiſcho ßwjeczi a dźeń ßo w prawym czaßu wosjewi.

— Hdyž budźe ßo 29. junija ſakładny kamjeń ſa Khwaczańſki Boži dom położicz, je nětko tež zyrkwinſka wyſchnosć pſchikasała, ſo ma ßo we wſchitkich woßadach Sakſkeje powſchitkowna zyrkwina kollekta k podpjeranju teho twara hromadźicz. Sawěſcze wulkeho pſchipósnacza je hódne, kajke wopory ßu hižo ſtawy noweje Khwaczańſkeje woßady ſa dopjelnjenje ßwojeho wutrobneho a nuſneho žadanje pſchinjeßli. Te wopory pak ßu tola pſches měru wulke, hacž ſo bychu je woni ßami njeſcz móhli. Hdyž ßu ßo druhdy kollekty hromadźike ſa nowotwary tajkich zyrkwjow, hdźež njemějachu ludźo ani hodźinu do dotalneje zyrkwje, ma kollekta ſa Khwaczizy czim wjetſche prawo, hdźež maja ludźo ſe wſchelakich wßow woßebje w ſymſkim czaßu na wſchě dwě hodźin ke mſchi khodźicz. Woßebje pak tež dokelž budźe Khwaczańſka nowa ßerbſka woßada, ßmědźa tež Khwaczenjo ſe Sserbow czim móznischu podpjeru wocžakowacz. My teho dla dźenßa hižo naſche ßerbſke woßady na tu kollektu ſa Khwaczańſki Boži dom pokaſamy, kotraž budźe ßo 10. julija, 5. njedźelu po ßwjatej Trojizy hromadźicz. Woprujcze bohaty dar ſa naſchu nowu woßadu! To budźe Bohu ſpodobny wopor.

— Nowy dokhodny ſakoń ſa evangelſkich duchownych w Sakſke je po ßwojim pſchijeczu pſches ßejm nětko wuſchoł. W nim je nětko najnižſcha mſda ſa duchowneho na 2400 hriwnow poſtajena. To je ſawěſcze ſdobne, ale tež nuſne, ſo nětko duchowni naſchemu czaßej pſchimerjene dokhody doſtanu a ſo dale ſady druhich ſaſtojnikow, kiž ßu ſtudowali kaž woni, tak daloko wróczo woſtacz njetrjebaja. Derje je tež, ſo ßo khudym woßadam, kotrež te pſchikohi ßame płaczicz njemóża, podpjera ſe ſtatneje pokładnizy podała.

— Sakſki kral Albert je ßo ſaůdźeny tydźeń ſe ßwojeho hrodu Sibyllenort w Schleſynſkej, hdźež běſche po napinazych dnjach wulkeho jubileja nješchto njedźel k woczerſtwjenju pſchebywał, ßo do Draždźan wrócził.

— Chineſiſki khěžor je naſchemu khěžorej k wobkrucźenju ßwojeho pſchecźelneho ſmyßlenja rjad ſpožcził. Duž je nadźija, ſo je w Chineſiſkej ßaßo měrniſche ſmyßlenje pſchecźiwo naſchemu ludej a ſo nadźijomnje w krajinje wot Chineſiſkeje němſkemu khěžorſtwu pſchenajatej k krejpſchelecźu wjazy njedóńdźe.

— Khěžor a khěžorka budźetaj 16 dnjow na ßwoje pucźowanje do Paläſtiny k poßwjecźenju noweje evangelſkeje zyrkwje nałożicz a 90 woßobow budźe jeju pſchewodźecz. Sultan, pod kotrehož knjejſtwom Paläſtina ſteji, czini wulke pſchihoty, ſo by jeju na wulzy poczeſczowoze waſchnje powital.

— Srudny wobras pokaſuja khěžorſtwowe wólby na khěžorſtwowy ßejm, kotrež ßu ßo po zyłym němſkim khěžorſtwje 16. junija měle. Poměrnje najwjetſchi dobytk je powróczaza ſozialdemokratſka ſtrona czinika. Wona ma hižo w prěnjej wólbje 35 wokrjeßow dobytych a w něhdźe 80 wokrjeßach do wukalanſkeje wólby pſchińdźe. Duž ßo nětko tola praſcha, hacž je wyſchnosć ſ tym prawy pucz naſtupika, ſo je w ßwojim czaßu ſakoń pſchecźiwo ſozialdemokratam ſběhnyła a jim telko mozy woſtajika, móża ßwoje powróczaze podrywaze dźełko w ludu bjes molenja dokonjecz. Stary khěžorſtwowy kanzler Bismark do prědka wjedźeſche, ſo ſ tymi ludźimi ſ dobrym ßo niczo njedozpije. So je wón prawo měł, hdyž běſche pſchecźiwo ſběhnjenju tamneho nuſneho ſakonja, nam lětuſche wólby dokładnje dopokaſuja. — W pruſkim ßerbſkim wokrjeßu je ßo hrabja Arnim Mužakowſki ſ nowa wuſwolił a we Budyſko-Kamjeńſkim reformar Gräfa. Hdyž my woßebje na wólbu pola naß dźiwamy, ßmy ſ wulkej ſrudobu czitali, ſo je ßo tež w naſchich Sserbach wjetſcha liczba ſozialdemokratiſkich hłoßow pokaſała a ſo ßu tajke hłoßy ßo woprawdźe tu wot Sserbow wotedake. So mamy tež mjes naſchim ludom tajkich, kotſiž móża ſozialdemokratej ßwój hłóß dacz, my ſroſymicz njemóżemy. Pſchetoż ſchtóž ſa ſozialdemokratu hłoßuje, njeſjewi ſ tym jenož, kaž ßebi to tón abo druhi w ßwojim njeroſumje myßli, ſo je ſ tymi abo druhimi ſtatnymi wobſtejnoſczemi njeſpokojny, ale wón pſchiſtupi ſ tym k ſtronje, kotraž w bjesbóżnej njewěrje Boha ſazpěwa a kſcheſczijanſtwo ſ nohomaj podteptuje, kotraž chze naſchich lubowanych knježerjow wot thróna ſtronicz. A to ſamože ſtaw ßerbſkeho luda, kotryž ma dobru khwalbu bohabojoſcze a kraloßwěrnoſcze pſched ßwětom!? Duž lubi czitarjo, hdyž wy tajkich ſabłudźenych mjes nami ſnajecze, powuczcze jich a dowjedźcze jich ßaßo na prawy pucz, ſo njeby czeſcz naſcheho luda ſchkodowała.

— W Franzowſkej je po nowowuſwolenym ßejmje miniſterſtwo wotſtupiło, dokelž dowěrjenje noweje komory njeměješche. Nichtó prawje njecha ſarjadowanje noweho miniſterſtwa do rukow wſacz, dokelž to žane wjeßele njeje, w tajkim republikanſkim ſtacze miniſterſtwo wodźicz.

Naſche dźěczi.

Žona běſche ßo runje hiſchcze něſchto wo ßwojich dźěczoch ßwojeho muża praſchała, ale žaneho wotmolwjenja njedoſtała. Wona czujeſche, ſo běſche jejny muž w myßlach a jeho njemoleſche. Mjelczo wona ſ nim dale dźěſche. „Wěſch ty“, wón po khwilzy ſapocza, ſchto ßo mi w tym wokomiknjenju najlěpſche na naſchich dźěczoch bycz ſda? So wone naß k Bohu czěrja. Wone dawaju nam pſchiczinu, ſo dyrbimy ßo na Boha wobroczicz. Wone naſch wobkhad ſ Bohom žiwy ſdźerža. Wone wucza naß ſ Bohom rěczecz. My njemóżemy bjes Boha ſ naſchimi dźěczimi hotowi hycz. Wone nam Boha lubeho Knjeſa do wſchědneho žiwjenja czahnu a naß ſe wſchědneje cziſcheczeńzy žiwjenja k naſchemu Bohu wjedu. Woni nam telko wjeßela naczinja, ſo dyrbimy ßo wſchědnje dźakowacz. Wone nam telko ſtyſknoſcze czinja, ſo ßebi my druheje rady njewěmy, hacž k Bohu ßo wołacz. Hdyž bywaju wjetſche, nam pſchezo nowe prjódk kładża, ſchto mamy wuradźecz a wopominacz. Tole ſjednoczenje ſ Bohom je ßłóncžny bok w žiwjenju ſ naſchimi dźěczimi. Mi ßo ſda, ſo je to najwyſchſche žohnowanje, kotrež dyrbja nam naſche dźěczi bycz.

Króna ſtaroby.

Tſjo ſchědźiwzy ßwjeczachu hromadźe ßwój jubelſki ßwjedźeń a powjedachu ßwojim dźěczom, kak ßu tajku ſtarobu dozpili. Tón jedyn, wucžeŕ, praji: „Zenje ßo njeſtarach, hdyž wuńdźich wucžicz, wo dołhoſcz pucza; zenje njeposběhnych ßo hordoſtnje pſches hłowu młodoſcze a zenje njeposběžech ruzy k žohnowanju, hdyž njebych woprawdźe žohnował; teho dla ßym tajku ſtarobu dozpił.“ —

Tón druhi, pſchekupz, powjedaſche: „Zenje njejßym ßo k ſchkodźe ßwojeho bližſcheho wobohacził, zenje njeje jeho poklecze ſo mnu lehnycz ſchło, a wot mojeho ſamoženja dawach rad khudym, duž je mi Bóh tele lěta wobradźił.“ —

Tſeczi, ßudnik, dźeſche: „Zenje ja darow njebrach, zenje na mojej myßli njewobſtach; w najczežſchim ſpytach ßo ſtajnje ßam pſchewinycz, teho dla je mje Bóh ſ tej ſtarobu požohnował.“ —

Duž ſtupichu dźěczi a dźěczi dźěczi k nim, wokoſchachu jim ruzy a wobwěnzowachu jich hłowy ſ rózemi a czi nanojo požohnowachu jich a dźachu: „Kaž waſcha młodoſcz, tak budź tež waſcha ſtaroba. Waſche dźěczi njech tež ßu, ſchtož wy ſcze: na naſche ſchědźiwe włoßy kczějaza rózowa króna!“

Staroba je rjana króna; ty ju tež jenicžzy namakaſch na pucźu ſdźerżliwoſcze, prawdoſcze a mudroſcze.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ßo twari, a to ſa Waß! Duž ſkładujcze ſa njón po Waſchim ſamoženju hnydom, burja a měſchczenjo, wucženi a njewucženi, ſtari a młodźi, mužizy a žónſke, a ſběrajcze ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaßach a kſchczińach, pſchi ßwjedzenjach a ſkhadźowankach; ſkładujcze a ſběrajcze! A Wy, kiž wotkaſanja ſczinicze, wotkaſajcze na prěnim měſtnje ſa Waſch „ßerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcze ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacz. **Na ſchtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku. Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!



Čzißło 27.
3. julija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczíschczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Efes. 5, 9.

Ducha płód ßo wopokasuje we wschej dobrocźe a prawdoscźi a wěrnoscźi.

Kaž synki njebjeskeje harfy, klincza ßłowa Knjesoweho japoschtoła do nětczíscheho njeměrneho czaßa, kotryž ßo hordźi, so ma ducha na doscź. Ale kajkeho ducha? To ßmy hakle wóndano saßo pschi lud skasazych powschitkownych statnych wólbach jaßnje a srudnje shonili w naschim wot Boha tak žohnowym wótznym kraju. Tehdy ßo s nowa sjewichu załoßne płody czěmneje a hrosneje kschescźijanstu wěru a luboscź powróczazeho ducha, kiž je nasch lud hižo hłuboko sajědojcził. Bóh swarnuj sawjedźeny lud, so njeby dale njewědomnje a njepokutnje schoł po straschnym słym puczu, ale ßo sahe wobrocził, ßo na Boha dopomnjejo, a ßo saßo wukhował a dźeržał w njeroswjasnej luboscźi Božej a bližscheho. Hewak srudnym a czežkim czaßam napschecźiwo póńdźemy. Pschetož tón duch, kiž je pschi naspomnjenej składnoscźi ßwoju móz sjewił a kiž ßo Bohu žel pschezo móznischo pschecźischczuje, njeje nihdy na nihdy žadyn dobry duch a njewjedże k žanym dobrym puczam. To njeje duch dobroty, prawdoscże a wěrnoscże, ale duch hidźenja, njeprawdy a selhańnoscże. Wón njeje Boži, ale czertowski duch!

Kak dha, so ludźo tak morkotaju w ßwojim žiwjenju? Kóždy morkotaj na ßwoje hrěchi!

Kak s nami steji? Je nam bohacże dostata Boża hnada dobytk pschinjeßła? Smy my jejneho žohnowanja ßo dostojnych dźerżeli? Smy my ßwoju wutrobu wotewrili Božemu dobremu, prawemu a wěrnemu duchej? Namaka Bóh srałe płody, wěrne duchowne płody pola naß? Pruhujmy ßo dźenßa na ßwoju dobrotu, prawdoscź a wěrnoscź!

Dobrota, dobrocźiwoscź, po tajkim na sdacże luboscź je po japoschtolskim ßwědczenju prěnje wopokasmo, prěni płód Božeho ducha. Dobrota je powschitkownje tamne wutrobne smyßlenje, s kotrymž wěrnu sczinimy a do skutka stajimy druhu połozu Božeho sakonja, snatu kasnju: Ty dyrbisch ßwojeho bližscheho lubowacź jako ßam ßo! Wutroba połna dobroty je lubosna pschecźiwo druhim, měrna, czicha, ßmilna, k wupomhanju swólniwa a k pomozy hotowa. Dobrota je jena prěńschich człowskich woßebnoscźow: wona wutrobu a zyłu parschonu debi. Dobrocźiwy człowjek je druhim to, schtož je ßłónczko w ualěczu sahonam. Pobrachuje-li wutrobi dobrocźiwoscź, stupi na jejne městno sły a luboscże prósdny duch a njeße płody słóscże a ßurowoscże. Ty móżesch druhim lubosny a pěkny, pschecźelny jandźel, ale też pschescźěhazy czert bycź.

Ale to njeje ta dobrota, kotruž Knjesowy japoschtoł Efesiskim porucza. Schto wón měni? Tamnu dobrotu, kotraž kaž wschitkón dobry dar a wschitkón dokonjany dar pschińdże wot wótza teho ßwětła. S tej dobrotu ßo žadyn człowjek njenarodźi, ale Boža hnada ju pśches Boże ßłowo a sakrament do wutroby stwori. Schtož ßo wot czěła je narodźiło, to je czěło. A myßl człowskeje wutroby je sła wot jeho młodoscże. Žadyn njeje ßam wot

ßo dobry: wutroba je skažena, rosom sacźmity, wola sła. Wschón nasch rosom s mudrosczu je czma, my ßmy błudne dźěczi, hdyž twój duch, o Božo, naß s jaßnosczu ßwojoh' ßwětła njerosßwěczi. Dobre dyrbisch do naß płodźicź a naß k dobremu ßam wodźicź. Móže też schtó kicze sběracź wot czerńjow abo figi wot wóstow? Shniły schtom njemóže dobre płody pschinjesczź. Kóždy dobry schtom pak pschinjeße dobre płody. Schtož ßo wot Božeho dobreho ducha je narodźiło, to je duch dobroty. Tón duch, Boži duch naschemu ludej a czaßej pobrachuje. Duž dha wotpołožcze po prěńschim waschnju teho stareho człowjeka, kiž pśches jebate lóschty ßo skasy. Wobnowcze ßo pak w duchu ßwojeje myßle. A wobleczcze ßo teho noweho człowjeka, kotryž po Bosy stworjeny je we wěrnej prawdosczi a ßwjatosczi.

Ducha płód ßo wopokasuje we wschej dobrocze a prawdosczi. Prawdosczź wopschija a je wschitko, schtož ßo Bohu spodoba. To pak je wscho, schtož je dobre. Pschetož Bóh njeje tajki, kotremuž ßo bjesbóžnosczź by lubiła; schtóž sły je, tón městna nima pola Boha. A nam njeje njesnate, prajene je nam, schtož dobre je, a schtož tón Knjes wot naß žada, mjenujzy Boże ßłowo dźerżecź a lubosczź wopokasacź a ßo ponižowacź psched naschim Bohom. Kak nětko s tobu steji: lubujesch ty, schtož Bóh lubuje? Czinisch ty, schtož ßo Bohu spodoba? Wopraschujesch ty ßo stajnje pschi twojim czinjenju a wostajenju, staranju a njestaranju: je to też prawe, mjenujzy psched Bohom, prawe psched Božim ßwjatym kasnjam, prawe psched twojim ßwědomnjom, kotrež je Bóh tebi jako khutneho napominarja a pucźnika do wutroby spłodźił? Wjele tajkich njeje, kiž w tym nastupanju krucźi, haj ßurowi pschecźiwo ßebi ßamym ßu. Wjele jich pak je, kiž tam, hdźež Boże ßłowo a jich ßwědomnje rěczitej a kasatej, na teho ßłyscha, kotryž wokoło khodźi jako rujazy law a pyta, kohož by pożrjeł. A s czertom ßo sjednocźi ßebicznosczź człowjeske wutroby. W jeho a jejnych kralowskich mozach stona człowski narod, s nimaj ßo bědźi nascha wutroba. Schtož tu stona, sdychuje, to chze Jesuß wumóz a wußwobodźicź. A ty, o człowjecze, ßy temu nadobnemu wotroczkej, kiž w twojej njeßmjertnej duschi žałosczi po wumoženju a prawdosczi, winojty, so by jemu wupomhał s jeho czěmneho jastwa. Wěř, so Boža lubosczź czi stajnje ßwěrna wostanje. Stonasch-li ty troschta dla, bohacze jón dostanjesch, hdyž pschi žórle žiwjenja, pschi tym Knesu wostanjesch; pytaj jeno Jesußa, wschitko druhe njepomha. Wón je nam sczinjeny k prawdosczi. Prawdosczź powyschi lud. Prawdosczź swarnuje teho njewinowateho. Schtóž w prawdosczi khodźi, tón budze we wyßokosczi bydlicź a skały budźa jeho twjerdźizna a hród. Jeho khlěb budze jemu daty a wody jemu njebudze pobrachowacź. Schědźiwe włoßy ßu króna teje czesicze, kotrež ßo na pucźu teje prawdosicze namakaja. Sbóžni ßu czi, kiž hłódni a laczni ßu po prawdosczi. Duž stejmy a wobleczmy ßo kabat teje prawdosicze, kotraž psched Bohom płaczi, so bychmy czisczi byli bjes poroka a nastorka, napjelnjeni s płodami teje prawdosicze, s měrom a s radosczu w ßwjatym duchu, kotrež ßo pśches Jesom Khrysta stanu k czesczi a khwalbje Božej!

Ducha płód je skónczńje wěrnosczź. Wot Boha nam japoschtoł Jakub praji, so je wótz teho ßwětła, pola kotrehož njeje žane wotměnjenje ani wobrocźenje teje ßwětłosicze a czěmnosicze. Wón je naß spłodźił po ßwojej woli pśches ßłowo teje wěrnosicze, so bychmy czi prěńschi byli jeho stworjenjow: wěrnosczź je ßwětłosczź, czěmnosczi pak ßo łža pschiruna. Pucze teho Knjesa ßu wěrnosczź. Boži ßyn ßo mjenuje kral wěrnosicze, a jako wottyknjeny kónz ßwojeje ßmjercze wusběhuje, so bychu jeho wucžomnizy ßwjeczeni byli we wěrnosczi. Troschtař, ßwjaty duch, je k temn wuschoł a bu wulaty, so by kschesczijanam jako duch teje wěrnosicze do wscheje wěczńosicze pucź pokasał. Wěrne kschesczijanstwo žada ßebi lubosczź k wěrnosczi. Dokelž je tak mało wěrneho kschesczijanstwa na ßwěcze, teho dla namakamy telko łžě mjes ludźimi, telko potajenja wěrnosczow a wěrnosicze hacž k bjesbóžnym saprěczam bójskeje wěrnosicze. Ssnadne je, schtož Sirach praji, so łhanje je hrosna wěž na człowjeku a je husto k namakanju. Jesuß, Boži ßyn, wěczna wěrnosczź, pschiwoła wschitkim sehłarnikam: „Wy scze wot wótza, teho djabola, a po wascheho wótza žadosczach chzecze wy czinicź. Tón ßamy je łhař a wótz teje łžě.“ Se łžami chze czert człowsku wutrobu swjasacź jako se ßylnymi rjeczasami. O kak wjele wulzy a wyßoko khwaleneho kschesczijanstwa k padej a k hanibje pschińdze pśches selharne pokhilenje! Wot jich wjele ßo hodźi ßudźicź: W jich rcze niczo wěste njeje; woni maju wschelake rjane a pěkne poczinki, ale jene jim pobrachuje, wonjawka wěrnosicze, jaßne ßwětło wěrnosicze. Na sdacze bohabojasni, saprěju móz a wěrnosczź bohabojosicze. A tola w ßudach wschitkich czaßow a narodow Davitowe ßwědczenje steji: „Tón Knjes skónzuje łharow.“

Dobrotu, prawdosczź a wěrnosczź japoschtoł Pawoł wschitkim narodam a kschesczijanam jako ducha płody khwali. Niz podarmo chzedźa a ßmědźa jeho ßłowa naß powucźicź a poßwaricź, ale dyrbja nam k polěpschenju w tym, schtož je dobre, prawe a wěrne, ßłužicź. Bóh pyta płody. Rosczźa na schtomje twojeho žiwjenja ducha płody? O so njeby Boža hnada na žanym podarmo była!

Lic. th. R.-K.

Jaßne wokno.

3. Jandźelow hospodowacź.

(Pokracźowanje.)

Sa dwě njedźeli, njedźelu Misericordias Domini, njedźelu Knjesoweje milosicze, pschinjeßy wón ßwoje schaty domoj, a wuj běsche jemu wotpuschcził, so ßmě na dwě hodźinje doma wostacź. Schto wscho dyrbjesche wón tu powjedacź! A tydźeń posdźischo, dha dźěsche też Madlenka se ßwojim brěmjeschkom po hórzy dele, běsche runje na Wałporu na wjeczor, a kolo wokolo na hórkach a na schczežkach palachu ßo kuślarncze. Tón ras běsche ßo ji krutosczź minyła, wóczzy mějesche polnej ßylsow.

Hdyž ßo proscherskemu kubłu bližesche, stejesche hižo Jan we wrotach a roshladowasche ßo sa ßotsiczku, a hdyž wona nimo pjezy pschińdze, tam, hdźež wulki bosowy keik stejesche, dha běžesche wón ji napscheczźiwo, wutorže ji brěmjeschko s ruki, so by ji je njeßł, a wsa ju sa ruku. Tak saczehnichu Boži jandźeljo s tutymaj dźěsczomaj tu do dwora, pschetož: „Jich jandźeljo widźa stajnje wobliczo mojeho wótza w njebju!“

Jan mějesche wjele powjedacź, prjedy hacž pśches próh pschińdźeschtaj. So je wuj hacž dotal stajnje pschecźelniwy był, a so ßo tu hacž do ßyteje wole najěsczź mózetaj; ßo wě, dźěła je tu też hacž do ßyteje wole dosczź, a so tu wschitzy hižo rano w schtyrjoch hodźinach stawaja! Tola wotroczk njeje pěkny człowjek; tón ßo stajnje hrosnje ßměje, hdyž schtó sa blidom ßwoje paczerje wuspěwa, a husto dosczź ma Jana sa blidom sa błasnja; też s kschudom běsche Janej hižo ras na khribjet naßmolił, hdyž běsche Jan pschi pschahanju něschto smylił. Tón dźerži s dźowku, a ta jemu stajnje skradźu něschto tyknje, hdyž woni rano na rolu dźeja, a tajke tola njeje prawje; a schto ßebi wona, Madlenka, tajkeho dla myßli?

Na tajke praschenje njemóžesche jemu Madlenka wjazy wotmolwicź, dokelž hižo w khěži stejeschtaj. Wuj běsche ßam doma.

Cželedź běſche na rejach abo kuſlańcże palicź. Wón Madlenku pſchecźelniwje witaſche, wodźeſche ju po domje a pokaſowaſche ji wſchě ſtwy a komorki. W najſtwje wißachu rjane wobraſy na módrych ſcźěnach a pod ſchpihelom ſtejeſche poſłocźany marmorowy cźaßnik pod wulkej ſchkleńzu. „Tón je ſtraſchnje drohi“, měnjeſche wuj, ſ tym dyrbiſch lahodnje wobkhadźowacź. Madlenka pak ßo ſ cźicha naboja, ſo mohła ſ nim ras njeſboże měcź.

K wjecźeri niczo wjazy njeßydaſche, dokelź běchu tu hižo powjecźerjeli. Madlenzy też na to njeńdźeſche. Wuj dóńdźe ſaßo do ßwojeje ſtwicźki. Jan a Madlenka pak ſtejeſchtaj wonka pódla ſahrodki pſchi płocźiku, a dokelź běſche hižo cźmicźka, pohladaſchtaj horje k macźeŕnej khěžźy, a hlej, tam wuhladaſchtaj macźeŕne jaßne wokno! A na nje hladajo wuſpěwaſchtaj ßwoje wjecźorne pacźerje.

Ale nad jeju hłowomaj błyſchcźachu ßo Boże hwěźki do nalětneho wjecźora też jako jaßne woknjeſchka we wulkim njebjeſkim domje teho, kotryž je wótz nade wſchitkimi, kotſiž ßu jeho dźěcźi w njebju a tu na ſemi.

Pſchipołdnju wobjedowaſche wuj ſe ßwojej cželedźu. Jakub Mětk, wujowy robocźan, tu też ßobu ſa blidom ßedźeſche a jeho žona Kata, kotraž tu ßobu na dźěło khodźeſche. Jan a Madlenka ßedźeſchtaj wujej runje ſ napſchecźa ſa blidom. Hdyž wonaj pſchipołdnju ruzy ſtyknyſchtaj a hłowu pokhiliſchtaj, dha dyrbjeſche wón to ſtajnje widźecź, wonaj też ſ cźicha pſchi ßebi we wutrobje wuſpěwaſchtaj: „Pſchińdź Knjeże Jeſom Khryſchcźe, budź naſch hóſcź!“ tola to nichtón njewußłyſcha, dokelź wotrocźk a dźowka ſ drjewjanzami klepotaſchtaj a ſ lawku ßuhaſchtaj, ſo njeby nichtó ßłyſchał, a pſchi tym ßo ßmějeſchtaj. Wuj cźinjeſche tak, jako njeby niczo widźał a niczo ßłyſchał, ale wón wſcho jara derje widźeſche a derje ßłyſcheſche.

Hinak njemóžeſche pſchińcź, hacź ſo ßo Madlenzy bórſy ſtyſkaſche. Wſcho běſche tu tak wulke, tak ſchěroke, a tak zuſe! ach, kak běſche tola tak lubośnje a nježnje w niſkej khěžźy tam horjeka na hórzy, hdźež mějeſche luba macźerka ßwoje knjejſtwo, a hdźež wona ſe ßwojimaj miłymaj wocźomaj na ßwoje dźěcźatka ſhladowaſche, hdźež bě ßłyſchecź, kak ſchmrěki horka na horje ſchumja, a hdźež bě ſtajnje daloke módre njebjo widźecź ſ leczazymi běłymi mróczelemi! Haj, kak bě to rjenje!

A tu běſche wona tak ßama, tak wopuſchcźena, tak zyle ßamalutka! Jan dyrbjeſche kóždze ranje won na polo abo na łuku, pſchińdźe pſchipołdnju jenož krótki cźaß k wobjedu domoj do dwora a woteńdźe ſaßo. Dźowka běſche hruba žónſka, kotraž niczo wo tym njeſacźu, kak je tajkej holcźźy wokoło wutroby, kotrejž ßo hórko ſtyſchcźe.

Pſchi tym pak ßo Madlenka ſkhrobli. Druſy njedyrbjachu niczo wo tym pytnycź. Jenož Janej njemóžeſche to potajicź. Hdyž wjecźor na khwilku ſa pjezy na ławzy pod boſowym keŕcźkom ßedźeſchtaj, dha ßo Madlenzy wutroba wotewri. Stajnje powjedaſche wo macźeri a wo Kaſchporku a wo ſtarej Hańźi a wo jich koſy, a licźeſche dny, hdy wona traſch ſaßo mohła domoj dóńcź.

S wjetſcha běſche potom hižo cźmicźka, ſo běſche macź horka ßwězu ſaßwěcźiła, a ſtajnje hladaſche Madlenka potom horje na jaßne woknjeſchko. Tola dny nětko tak pſchiběrachu, ſo macź bórſy wjazy ßwězu ſaßwěcźicź njebudźe, měnjeſche Jan. Potom pak błyſchcźeſche ßo ßo khowaze ßłónzo a wjecźorne njebjeſke ſłoto hiſchcźe dołho na woknu tam horka, a potom běſche wokno hakle tak prawje jaßne. S tym ßo wonaj ſpokojiſchtaj.

Janej běſche ſ molom łožſcho, ßebi zuſbu naprawicź. Wón běſche wot ranja hacź do wjecźora wonka, ſeſna ßo bórſy ſ konjemi, woßebjc ſ wulkim brunacźkom, kotryž w bróſdźe khodźeſche. Huſto doſcź ßyże ßo na njeho a jěchaſche ſ nim do rěki, abo na polo, abo wjecźor ſaßo domoj; brunacźk běſche kraßne ſkocźo! Rano, hdyž Jan hródźne durje wotewri, dha wobrocźi ßo ſ hłowu a ſahrjehota k rańſchemu poſtrowjenju. Potom dóńdźe Jan k njemu, poplaza jeho na ſchiju a wucźeże ſa njeho khlěbowu ſkórcźiczku, — ta jemu ſeßłodźi.

Jenož, ſo tu tónle wotrocźk był njeby! Tón njemějeſche niczo, khiba hroſne rěcźe w hubje a ſehra ßebi zyły dźeń hroſne pryſle, měrjeſche ßo też na to, ſo chze Janej pobožnoſcź ſ wutroby wukorjenicź, powjedaſche jemu hroſnoſcźe ſ rejwanſkich łubjow a wo tutkanju w korcźmach. Potom běſche ſaßo huſto doſcź hněwny, ſeleſche a ßakrowaſche a pjerjeſche ſ njeroſumom do ſtotu, a njeby ßo macź ſa naſcheho Janka wſchědnje modliła, a njebychu jeho Boži jandźelio ſchkitowali, dha by drje bjes dwěła jeho duſcha ſchkodowała.

Wuj pſchekhodźi mjes tym dwór, ſ wjetſcha ani ßłowcźka njeprajo, tola ſ wótrym wócźkom na wſcho hladajo a wſcho wuhladajo. So běſchtaj Jan a Madlenka ßwěrnaj jako ſłoto, ſo běſchtaj pilnaj a ſprawnaj we wſchěm dźěle, ſo běſchtaj poniżneho, pěkneho waſchnja, teho běſche ßo wuj bórſy dohladał. Też njeběſche jemu hruby pohoncź runje witany, tola dokelź ßo hewak derje do dźěła mějeſche, dha jeho tola wobkhowa. So wón ſ Janom pěknje njewobkhadźa, to drje wón też wjedźeſche, a teho dla chzyſche wot nětka ßem krucźiſcho na to kedźbowacź.

(Pokracźowanje.)

Wußwobodźenje.

We wulkim wikowanſkim měſcźe ßedźeſche pokładnik wulkeje wikowarńje a ßwoje dźeńſke dźěło ſłóncźi. Wón pjero cźiſcźeſche a ſapocźa ſłoto licźecź, kotreż na jeho pißaku leżeſche. Na jeho wobliczu běſche wulki njemĕr póſnacź, wón pjero wſa a jo ſaßo położi, ſacźini wocźi a jej bórſy ſaßo na ſłoto, pſched nim leżaze, ſłoži. — Schto běſche jemu? — Hdyž mějeſche ſłoto w rukomaj, ßebi na ßwoju hižo dołho cźerpjazu žonu, na ßwoje dźěcźi, kotrymž huſto najnuſniſche kupicź njemóžeſche, na bydleńſku płacźiſnu, kotruž mějeſche bórſy ſaplacźicź, pomyßli. Wón ſe ßwojej mſdu wobſtacź njemóžeſche; pſchi wſchej ſlutniwoſcźi to móžno njeběſche. A te pjenjeſy, kotreż běſche runje doſtał, běchu wróczo płacźeny ſtary dołh, na kotryž njeběſche ßebi dawno nichtó wjazy myßlił. Jeno ſo bychu tele pjenjeſy jeho byłe! Wón je nuſnje trjebaſche. Njemóžeſche wón — — —? Pokładnik ßo wohladowaſche — wón běſche ßamlutki! Wón tſchepotaſche, ßebi na to myßło, ſchtož běſche runje pſches jeho hłowu ſchło, khětſje knihe ſacźini, pjenjeſy wſa a je do pjenjeżneho khamora położi. Na to wón woteńdźe.

Spodźiwne, jako wón k ßwojemu bydlenju krocźeſche, běſche jemu pſchezo, kaž by ſa nim njewidomny njepſchecźel honił. Zyły wjecźor běſche w ßwojich myßlach rospróſcheny; jeho žona jeho tajkeho njeſnajeſche; ßamo jeho dźěcźi ſe ſpodźiwanjom na njeho hladachu. W nozy wón ſpacź njemóžeſche. — To ſłoto běſche jeho wobkuſłowało. W pſchibywazym njemĕrje ßo wón na łožu wokoło mjetaſche a ſkóncźnje ſdychowaſche: „Knjeże, njewjedź mje do ſpytowanja, ale wumož mje wot teho ſleho!“ A tule próſtwu wón wjazy krócź wuſpěwa, doniż njewidźeſche ßo nadběhowanjam cźerta pominjeny; na to wón wſchón wotpjaty wußny. Jako wón na druhe ranje prěni bok ßwojeje ßwójbneje biblije wocźini, cźitaſche wón tele ßłowa:

„4. awguſta 1822 je nam Bóh ßyna wobradźił, kotryž 20. teho měßaza mjeni Khryſtian Reinhard doſta. Bóh wobarnuj nam to dźěcźo a ſcźiń jo praweho kſcheſcźijana, kotryž hacź do ßwojeje poßlednjeje hodźiny w ßwojej wěrje wutraje. 7. haprleje 1837. Naſch ßyn Khryſtian Reinhard je dźenßa ßwój kſchcźeńſki ßlub wobnowił a ßwojemu Bohu ßwěrnoſcź ßlubił. Jako my wote mſchi pſchińdźechmy, ßmy ßo hiſchcźe junkrócź ſ nim modlili. Ja ßym jemu to ßłowo ſa heßło dał: „Pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź, dha budźe wam to wſchitko pſchidate (Mat. 6, 34).

Jako běſche wón k tym ßłowam pſchiſchoł, wón bibliju ſacźini, ßebi ruzy ſtykny a ßo dołho a cźiſche modleſche. Jako ſtaże, běſche jeho wobliczo ſaßo wjeßele. Wjeßely dźěſche do ßwojeje pißarńje, wocźini knihi a ſapißa wróczopłacźeny dołh na tym měſtnje, kotreż běſche hiſchcźe wjecźor prjede próſdny woſtajił.

Něhdźe hodźinu poſdźiſcho pſchińdźe jedyn ſ wobßedźerjow teje wikowarńje, k temu pokładnik ſtupi a praji, ſo dyrbjał ßo po prawom ſamolwicź, ſo njeje hižo wczera doſtatu poruczноſcź wuwjedł. „My ßmy wobſamkli Wam pſchikohu wot 400 hriwnow dacź a Wam ſ dobom wobkrucźenje naſcheho pokneho dowěrjenja a ſpokojenja wuprajimy.“

Pokładnik běſche wſchón ſaſtróżeny a hnuty, ſo ßłowcźka prajicź njemóžeſche. Na ſboże běſche tón knjes khwatał a hižo woteſchoł, ſo ßo na jeho ſaſtróżenje dohladał njeběſche. Tón pak hiſchcźe junkrócź ßwojej ruzy ſtykny a ſpěwaſche: „Knjeże, Bożo, ja ßo tebi dźakuju ſa wſchitke twoje dobroty!“

Po ſkóncźenym dźěle wón domoj khwataſche. Jeho žona ſe ſpodźiwanjom na njeho hladaſche, ale hakle wjecźor, hdyž dźěcźi ſpachu, wón ßwojej žonje to žałoſtne ſpytowanje ſdźěli, kotremuž běſche wuſtajeny był, a tu pomoz, kotruž Bóh jemu ſ ryncźkow wot ßwojeho nana napißanych, cźerpacź da. Potom powjedaſche jej wo wjeßełym pſchekhwatanju, kotreż běſche dźenßa měł, a nětko ßo wobaj mandźelſkaj Bohu, w runym dźakownym ſacźuwanju

wobarnowanja dźakowaschtaj, so běsche ßwojeho wótza psched hrěchom, kotryž by jich wschitkich do njesboža storcził, wobarnował, a jim se wscheje nusy wupomhał.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sańdźenu ßrjedu je ßo na ßwjatoczne waschnje sakładny kamjeń sa nowu Khwaczańsku zyrkej położił. Dokelž njemóżachmy hacž do skónczenja redakzije rosprawu dostacź, podamy ju lubym czitarjam sa tydźeń.

— Psched krótkim je ßo ßerbska pohrjebna ruczna agenda sa sakskich evangelskich duchownych wot ßerbskeje prědarskeje konferenzy s nowa wudała, dokelž běsche prěni wudawk pokupjeny. Sserbska prědarska konferenza běsche nowe wudacze wubjerkej s knjesow fararja Jakuba, Mrósaka-Budeszańskeho a Gólcza-Budyschinskeho wobstejazemu pschepodała a woni ßu nowe wudacze rospominajo prěni wudawk pschisporjeli, tak so je nětko 2. wudawk khětro pschisporjeny wuschoł. Woßebje je ßo wjazy biblisich ßłowow k czitanju pschi rowach sa woßebite pady na pschikład pschi pohrjebach dźěczi, kotrychž běsche prjedy pschemało sa wschelake pady, do noweho wudawka pschijało.

— Druhu njedźelu po ßwjatej Trojizy měješe ßo druhe ßerbske kemschenje w Draždźanach w nakhwilnej kschižnej zyrkwi. Spowjednu wuczbu měješe knjes farař Jakub-Njeßwaczidlski, jako nowy spowjedny wótz Draždźanskich Sserbow; prědowanje dźerżeschе knjes farař Kubiza-Bukeczański. Spowjednych běsche 167 a kemscherjow bě ßo saßo bohata liczba naschła. To nam saßo s nowa wobßwědczuje, kak Sserbja w Draždźanach a wokolnosczi ßwoje kemschenja w maczeŕnej rěczi lubuja, a kajke žohnowanje je ßo hižo s tych kemschenjow do wutrobow muliwało. Jara dobre a wużitne pscheměnjenje běsche wodźeŕ ßerbskich Draždźanskich kemschenjow w tym sčinił, so běsche na rosdźělomne papjerki, na kotrychž ßu khěrlusche wotczischczane, też wotspěwanja duchowneho a wotmolwjenja wotczischczał. Prjedy mózachu jenož czi wotmolwjenja ßobu spěwacź, kotsiž mějachu knižki „Porjad Božeje ßłużby“ ßobu, czi drusy pak ßobu njespěwachu. Nětko maja pak wschitzy wotspěwanja a wotmolwjenja w rukomaj, so móże je woßada s jenym hłoßom ßobu spěwacź.

— Lubym Sserbam je znate, so běsche knjes farař Gólcź w Budyschinku k 70. narodnemu dnjej a 25lětnemu kralowanskemu jubilejej ßerbsku jubilejsku knižku spißał, kotraž je ßo mjes ßerbskim ludom rosschěriła. Tajki jubilejski spiß je spißaczel teje knižki tehdom ministerstwu kralowskeho doma w rjanym swjasku póßłał s tej próstwu, so by ßo jeho majestosczi kralej Albertej pschepodał, so hy shonił, so je ßo też w ßerbskej rěczi ßerbskemu ludej wobras jeho žohnowaneho žiwjenja a skutkowanja podał. Na to je ßo jemu psched krótkim wot ministerstwa kralowskeho doma sczěhowaze swjeßelaze wotmolwjenje dostało: „Ministerstwo kralowskeho doma je po domojwróczenju Jeho Majestosczе krala s hroda Sibyllenort Wasch w ßerbskej rěczi spißany jubilejski spiß k jubilejskemu ßwjedźenjej Jeho Majestosczе na najwyschschim městnje pschepodało. Jeho Majestoscź kral je tón jubilejski spiß najhnadnischo pschijał a podpißanemu ministerstwu porucził Jeho najwyschschi dźak sa to wuprajicź. Ministerstwo kralowskeho doma s tutym po tutej najwyschschej poruczności czini. Ministerstwo kralowskeho doma: se Seydewitz.

— Psched krótkim je Sserbowstwo žaruje stejało pschi rowje ßwojeho njesapomniteho wótczinza Imischa, a saßo je ßo hižo wjele saßkużbny wótczinz, kotryž je ßo s njewustawazej sprózniwosczu sa sdźerżenje Sserbowstwa w Delnjej Łużizy prózował, knjes farař Teschnar w Nydej minył. To je wulka rana sa lubych delnjołużiskich Sserbow, kotsiž w nim mějachu ßwojeho njesprózniweho wodźerja a saßkużbneho spißaczela. Jeho wopomnjecze wostanje w ßerbskich wutrobach w žohnowanju.

— Njedźelu 26. junija měješe ßo wokrjeßny ßwjedźeń evangelskich mużskich a młodźeńzowych towarstwow we Wósporku. Prědowanje dźerżeschе knjes farař Scholta s Kumwalda. Też ßerbske Koprczanske towarstwo běsche sastupjene. Po kemschenju mějachu ßoważne a hnujaze rěcze w sjawnej shromadźisnje, kotrež wutroby sahorjachu sa ważny nadawk tych towarstwow. My ßo nadźijamy, so běchu też wutroby Sserbow, kiž ßu tón rjany ßwjedźeń wopytali, ßo sahorili sa skutkowanje tych towarstwow, kotrež chzedźa woßebje naschich młodźeńzow wukhowacź hrožazemu sawjedźenju w ßwětnych wjeßelach a žadosczach a jim prawe kschesczijanske smyßlenje do wutroby płodźicź a hódne a czestne roswjeßelenje w ßwobodnym czaßu poskiczecź.

— Hdyž wójna mjes Schpanskej a Amerikanskej w poßlednich tydźenjach tam a jow khabłasche, nětko tola Amerikanska pokracźuje a po sdaczu dołho wjazy tracź njebudźe a Schpanischzy podleża. Wulka czesczź to sa Amerikansku njebudźe, pschetož to je hižo srudne wopokasmo doszcź, so je Amerikanska telko czaßa trjebała, prjedy hacž je Schpanisku, kotraž drje ma najßłabsche wójsko w Europje, sbiła. Wulke sboże je sa Amerikanskich, so ßu se ßłabym Schpanskim statom hromadźe trjechili. Hdy by to druhi europiski stat był, by ßo jim najskerje hubjenje seschło. Nadźijomnje budźe to Amerikanskim dobre powuczenje, kotsiž w poßlednim czaßu khětro naducźi pschecźiwo Europiskej wustupowachu.

— Wschitke wěrywusnacze mějachu hacž dotal ßwoje zyrkwje w Jerusalemje, ßama evangelska zyrkej tam hischcze njeběsche. Duž je wulke wjeßele, so ßo evangelska Khrystußowa zyrkej 31. okt. w pschitomnosczi němskeho khěžora a mnohich evangelskich ferschtow poßwjeczi. 31. oktobra 1893 je ßo załožkny kamjeń położił. Spodźiwnje je, so je ßo załožkny kamjeń runje na to městno położił, hdźež běsche stara měschczańska murja, kotraž je w Jesußowym czaßu město Jerusalem wobdała. Do założkneho kamjenja je ßo wysche Lutherowych ßadow a biblije też khěžorowe pißmo położiło, w kotrymž ßo s radosczu wupraji, so budże na tym městnje, hdźež je tón Knjes sa naß czerpił, też w němskej rěczi pschipowjedany jako nasch jeniczki sbóżnik a wumożnik. W bliskosczi zyrkwje dyrbitej ßo hischcze schula a fara natwaricź.

Khětsje ßmjercź na człowjeka pschińdże.

W městaczku, kotrež běsche ßo khětsje roswiko, dyrbjesche ßo nowe pohrjebnischczo natwaricź, a jako běsche ßo khmany blak wuswolił, ßo ßwjatoczńje poßwjeczi. Po ßwjatoczności czi knjesojo po pohrjebnischczu khodźachu a ßebi wschelake sręczachu, tak też, hdże ma ßo s khowanjom sapoczecź.

Duž jedyn zyrkwinski prjódkstejeŕ, 76lětny knjes, žortujo praji: „Hdyž ßym też 76 lět stary, ßo tola nadźam, so prjedy njewumru, hacž budźa te rynki jow pokne, jow w tym rózku chzu ja wotpoczowacź.“ Pschi tym pokasa na poßledni blak.

Na druhi dźeń psches město powjescź dźěsche, so je teho njejabzy Boża ruczka sajała. A tak běsche. Kónz bu jemu wot teho Knjesa na žiwjenju a wumrjecźu bliże stajeny, hacž běsche to wón a drusy wocźakował.

Jeho žadanje bu dopjelnjene, woni jeho na tym městnje khowachu, kotrež běsche ßebi wuswolił, jeho row běsche prěni na nowym pohrjebnischczu.

Luby Bożo, hdyž mje ty dźenßa abo jutsje, sa bliżschi abo dleżschi czaß wotwołasch, daj mojej próstwje ßo dopjelnicź: „Wobarnuj mje psched slej njepokutnej ßmjercźu a wsmi mje do twojeho njebjeskeho raja.

Nješchto k rospominanju.

Wulke dusche czischce czerpja.

* * *

Dobre ßwědomnje je dobry sahłwczk.

* * *

Wěra, kiž ženje njepłaka, njeběsche nihdy wěrna.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

S dźakomnosczu sa bohate žohnowanje Boże sczele sa wbohe armenske ßyroty czitał „Pomhaj Bóh“ 5 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcź, farař.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje ßo twari, a to sa Waß! Duž składujcze sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschczenjo, wucżeni a njewucżeni, stari a młodzi, muższy a żónske, a sběrajcze sa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschczisnach, pschi ßwjedźenjach a skhadźowankach; składujcze a sběrajcze! A Wy, kiž wotkasanja sczinicze, wotkasajcze na prěnim městnje sa Wasch „Sserbski dom“ w Budyschinje! Budźcze ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!



Čzißło 28.
10. julija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

5. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Pschißł. Sal. 10, 22.

Požohnowanje teho Knjesa czini bohatych bjes próźy.

Wo bohatym žohnowanju powjeda nam dźenßnische njedźelske sczenje, sczenje wo Pětrowym ryby łojenju. Zyłu nóź běchu ßo prózowali a niczo njeběchu nałojili, ale jako na Jesußowe ßłowo ßwoju ßyczź pschestrěchu, wobsamknychu wulku ßyłu rybow, a jich ßyczź ßo torhasche. To je, schtož Salomon praji: „Požohnowanje teho Knjesa czini bohatych bjes próźy.“

Ale njeje to dźiwne ßłowo? Kaha? bohatych czini Boże požohnowanje, a to k temu tež hischcze bjes próźy? Ssu dha jenož bohaczi, kiž maja wscheho doscź, žohnowani ludźo? A je dha tež próńdnikam a lěnikam Boże žohnowanje ßlubjene? — Schto dha je po prawym Boże žohnowanje w czaßnych wězach, a kak móźemy jo dostacź a shonicź?

Žohnowanje w czaßnych wězach njeje runje pschezo to, ſ czehož ma schtó ſbytk a bohatstwo. Wschako je wschelke kiž wot Boha njeje, někotry dom a dwór, kiž je ſ njeprawdu dobyty, někotra rola, bližschemu ſ lesczu wurěczana a wulischczena, někotre samoženje, ſ hrosnym lichomnstwom a lakomnstwom nadrapane a naschkrabane. Wjele kubła a bohatstwa je, kiž je wot pschiboha tuteho ßwěta, to je wot czerta. To wopomńcze, kiž chzecze ßo wobohaczicź a scze pschezo tak jara na to smyßleni, kak byschcze ßwojim dźěczom prawje wjele pjenjes po ßebi sawostajili. Njeprajcze tola, so je Boże žohnowanje, schtož je czertowa ßycź, kaž jo ßwjaty japoschtoł mjenuje. Wopomńcze, so schtož je tajke na tajke waschnje nahromadźene, ani wam ani waschim dźěczom njemóże k žohnowanju bycź, kaž dha tež pißane steji: „Běda temu, kotryž ßwoje kubło pschisporja ſ zusym kublom!“ (Habak. 2, 6.) a saßo: „Hlaj, tych dźěłaczerjow msda, kotsiž wasche pola ßu ßykli, a wot waß je wotłamana, woła; a to wołanje tych žnjeńzow je pschischło do wuschow teho Knjesa Zebaoth“, (Jak. 5, 4.) a wospjet: „Njeprawe kubło dyrbi sahinycź.“ (Sir. 40, 12.)

Žohnowanje w czaßnych wězach njeje po tajkim pschezo sbytk a bohatstwo, ale schtóž je spokojom a doscź ma na tym, schtož jemu Bóh dawa, tón je prawje bohaty, a tajki wobhladuje potom tež ßwój mjeńschi dostaty dźěl jako Boże žohnowanje. Hlaj, to je žohnowanje, kajkež widźimy w hěcze Zarpatskeje wudowy w Heliaßowym czaßu, jako ta muka w kalbaßu njebu sjědźena a wolij w karanje njewotebjerasche. To je žohnowanje, kajkež je wopißane w 128. psalmje: „Sbóžny je tón muž, kiž ßo teho Knjesa boji a na jeho puczach khodźi. Ty budźesch ßo žiwicź wot ßwojeju rukow dźěła; sbóžny ßy ty, ty masch ßo derje. Twoja žona budźe jako płódny winowy pjeńk wokoło twojeje khěže, twoje dźěczi budźa jako wolijowe hałosy wokoło twojeho blida. Hlaj, tak budźe žohnowany tón muž, kiž ßo teho Knjesa boji.“ To je žohnowanje, hdyž tón sbóžnik tam w puscźinje mało khlěbow łama a tola zyły wulki lud naßyczi a žadyn njetrjeba hłoda tradacź. Haj,

to je žohnowanje, hdyž też ßnadny a na ſdacźe mały dar ſhubjeny njeje, hdyž ßo ſ małym wulke ſtanje. To je žohnowanje, hdyž ßo pſchi ſapočžatku lěta bojachmy, hacž też budźe wſcho doßahacź, a na kónzu lěta dyrbjachmy ßo dźiwacź, kak běchmy pſcheléſli a niczeho dobreho njetradali. To je žohnowanje, hdyž na ſad hladajo na ſańdźene lěta widźiſch, kak ßu dźěczi ßo derje radźiłe, kak ßy je pſchi wſchej khudobje a ſtaroſczi tola ſbožownje móhł wocžahnycź k wužitnym cžłowjekam a pſchi tym pſchezo hiſchcźe też druhim móhł wudźělicź. A hdyž maſch ßam na ßebje hladajo wuſnacź: „Knježe, ſchtó běch ja, jako ſapočžach! Ně, niz ja, niz moja ßwěrnoſcź a ſaßłužba, niz moje prózowanje a ſtaranje, ale twoja ßmilnoſcź je mje hacž ßem dowjedła“, — tehdy, haj, tehdy ſhoniſch, ſchto je Boże žohnowanje.

A ſchtó dha je nochzył ſhonicź? Schto cžinimy, ſo bychmy Boże žohnowanje ſhonili? Haj wſchak, my móžemy cžinicź, ſchtož chzemy, hdyž Bóh njecha, woſtanjemy tola nježohnowani. Žohnowanje ßebi njemóžemy ſ mozu wunuſowacź, kaž też ßwjaty Pawoł piſche k Romſkim 9, 16, ſo njeleži na tym, kotryž chze, ani na tym, kotryž běži, ale na Bosy, kotryž ßo ßmili. Pětr běſche ßo zyłu nóz prózował a tola njebě niczo nałojił, ale jako ßo tón Knjes ßmili, mějeſche wón na jene dobo doſcź a na doſcź. „Podarmo je“, wobßwědczi nam pſalmiſta, „ſo wy rano ſtawacźe a potom dołho ßydacźe a jěſcźe ßwój khlěb ſe ſtaroſczemi; pſchetož wón dawa jón ßwojim pſchecźelam w ſpanju.“ (Pſ. 127, 3.)

Sswojim pſchecźelam — to derje wopomńcźe! Schtó dha ßu jeho pſchecźeljo? „Wy ſcźe moji pſchecźeljo, hdyž cžinicźe, ſchtož ja wam pſchikaſuju“, praji Khryſtuß (Jan. 15, 14). Ach, my ßmy tu jara bórſy, ſo wo kſchižu a njeſaßłużenym cźerpjenju rěczimy, hdyž njecha pola naß prawje do prědka hicź, hdyž je jow něka jki brach a tam něka jki njedoſtatk, hdyž ßo nam jow něſchto njeradźi a tam ßo něſchto ſkaſy, ſ krótka, hdyž tu žane žohnowanje njeje. Ale my dyrbjeli wjele bóle do ßo hicź a ßwoje khodźenje a ſadźerženje, ßwoje powołanje a hoſpodarſtwo pſchepytacź a ßo praſchecź: Cžinju dha też, ſchtož tón Knjes mi pſchikaſuje? Khodźu po jeho pucźach, a ſapočžnu, ſchtož mam cžinicź, w jeho mjenje? Jěm a piju ſ modlenjom a a ſ dźakowanjom ſa jeho dobrotu? Kak ßym ſ tymi hromadźe žiwy, kotſiž ſo mnu pod jenej tſěchu bydla? Njeje tu žana ſwada a hadrija, žane ßwarjenje a hidźenje? Njeſtawa ßo ßnadź wote mnje abo hewak w mojim domje wjele tajkeho, wo cžimž ßebi žaneho ßwědomja njecžinju, runjež je pſchecźiwo Božemu ßłowu? Ssym ßo wſcheho ſakaſaneho dobytka hladał, ßym ßwěru cžinił, ſchtož ßym cžinicź měł, ßym Knjeſowy dźeń prawje ßwjecźił? — Sawěrnje, hdy bychmy takle ßwoje cžinjenje a khodźenje ßebi pſchezo kaž w ſchpihelu wobhladowali, dha też bychmy bórſy ſa tym pſchiſchli, cžeho dla tak huſto žaneho žohnowanja nimamy.

O kſcheſcźijenjo, chzemy-li, ſo by žohnowanje ſaßo pſchiſchło, njeſapočžímy tu wěz wopak! Njehladajcźe ženje na to, ſchtož to hrěſchne cźěło chze! Ně, ſchtož wón wam praji, to cžińcźe! Tak wón też pſched nami a nad nami ſaßo ßwoju kraßnoſcź ſjewi.

Knježe, nakhil naſchu wutrobu k twojim ßwědcženjam, ſo bychmy radźi cžinili po twojich pſchikaſnjach. Sapiſch je ßam ſ porſtom ßwojeho ducha do naſcheje wutroby. Wuliwaj do naß twoju luboſcź pſches ßwjateho ducha, ſo bychu rěki twojeho žohnowanja nad nami ſhubjene njebyłe, ale ty ßwoju dobru a hnadnu wolu nad nami wuwjeſcź móhł. Knježe, Knježe Božo, daj twojemu žohnowanju na naß pſchińcź a nad nami woſtacź. Njech ßmy požohnowani, hdyž nuts dźemy, požohnowani, hdyž won dźemy.

Hamjeń. Krygaŕ-Porſchiſki.

Jaßne wokno.

3. Jandźelow hoſpodowacź.

(Pokracžowanje.)

Njedźelu, hdyž ßo ke mſchi ſwonjeſche, dowoli wón dźěſcžomaj, ßwoje pucźe hicź. Přenju njedźelu ſaſtupiſchtaj wobaj w ßwojej njedźelſkej draſcźe do jſtwy, a Jan jenož rjekny, ſo nětko dźetaj! — a tak běſche też macź ſ wujom wotrěcžała. Wuj pohlada trochu ſe ſpodźiwanjom na njeju, tola ſwolo do teho pokiwny wón jimaj. Potom poda ßo do ßwojich knihow, hdźež ßebi wſchě dokhody a wſchě wudawki ſapißowaſche. To běſche ſ wjetſcha jeho njedźelſke dźěło. Druhdy pſchekhodźowaſche też hródźe, abo dźěſche won na pola.

Kóždźicžku njedźelu pſchiſtupiſchtej tutej dźěſcźi k njemu a powjedźiſchtej jemu ſo ke mſchi dźetej. Po prawom by jemu lubſcho było, hdyž jemu to powjedźiłej njebyſchtej, tola porjada dla wón na to dźerżeſche.

Dźěſcźomaj pak wokſchewi njedźelſke žohnowanje wutrobu a duſchu. Tehdy bliżeſche ßo jimaj też ſeńſka domowina ſ jeje macźerju. Macź ſtejeſche ſ wjetſcha hižo, hdyž ke mſchi ſwonjachu, ſ Kaſchporkom ſa ruku pſchi Marſzynym rowje pódla běłeho kſchižika, a ſtara Hańža pſchińdźe nětko też cžaſto ke mſchi. Hody běſche ßo ji w kemſchach tola derje ſpodobało, też wabjeſche ju, dokelž tu Madlenku a Jana wuhlada.

Wot Božeho a macźeŕneho požohnowanja pſchewodźanej wrócźeſchtej ßo dźěſcźi kóždu njedźelu ſaßo k wujej na kubło. A hdyž wſchitzy hromadźe pſchipołdnju ſa blidom ßedźachu, dha drje też rjane žohnowanje a njedźelſke wjeßele jimaj ſ wocžow kukaſchtej. Wuj drje to też wuhlada, tola wón njechaſche ßebi ßamomu k temu ſtacź, ſ wotkel to pſchińdźe.

Tajki prawy njedźelſki měr Bohu žel na wujowym dworje njeknjeżeſche. Wujowy njeměr ßahaſche też na wſchěch, kotſiž běchu w jeho bliſkoſcźi, a njeßwjate dźěło wſchelakeho wopſchijecźa mějeſche ßo też njedźelu dokonjecź. Dźěſcźi ſpominaſchtej pſchi tym žędźiwje na ßwjatocžnu cźiſchinu tam horka na hórzy, a jako wumoženej jatej dźěſchtej kóždu druhu njedźelu horje, ßwoje brěmjeſchko ſe ſchatami pod pažu. To běchu ſbožowne hodźinki; tam ſpěwaſchtej ßwoje rjane khěrluſche a poßłuchaſchtej na macźeŕne napominanſke ßłowa, tu ſwjeßelichu jeju róże w ſahrodzy a lěßne ſchtomy a jahodki, — a pſche ſahe cźepjeſche jimaj hodźina, kotraž jeju ſaßo k wujej na dwór wołaſche.

Hdyž pak dyrbjeſchtej njedźelu doma na kuble woſtacź, dha ßynyſchtej ßo popołdnju pod boſowy kerk pſchi pjezy. Tam běſchtej ßamej, a tam ſpěwachu a cźikotachu ptacźki w ſchtomach, a wonej měnjeſchtej, ſo jeju tu nichtó njeßłyſchi a njewidźi.

Běſche njedźela w juniju, cźopła a cźicha. Pod wyßokim njebju cźehnichu běłe, mróčzne jehnjatka, pčžołki ſchwórčžachu won do polow, ptacźki w ſchtomach ſahwiſdachu ßwoje ſchtucźki, hewak pak knježeſche koło wokoło ßwjata njedźelſka cźiſchina. Jan a Madlenka ßedźeſchtaj na ßwojim měſtnje ſady pjezy pod boſowym kerkom. Madlenka běſche knižki wotewriła a cźitaſche ſ nich: „Jako wón pak bliſko k měſchcźanſkim wrotam pſchińdźe, hlej, tam njeßechu morweho won, kiž běſche jenicźki ßyn ßwojeje macźerje, a wona běſche ſ wudowu!“ „Janko“, ſarjekny nutrna holcźka, „runje tak, jako naſcha macź, a my ßmy maku Marſku też ſ doma wunjeßli.“ Potom pokracžowaſche: „A jako ju tón Knjes wuhlada, bě jemu teje ßameje žel a dźeſche k njej: Njepłacź!“ Madlenka roſpomnjejo hłowcźku do ruki khilnywſchi ſarjekny: „Hacž je wón drje to też naſchej macźeri prajił?“ Jan njewjedźiſche na tajke praſchenje niczo wotmolwicź. Jeho myßle błudźachu po druhich pucźach, ſo na dobo ſarjekny: „Cžeho dla też to wuj ženje ke mſchi njeńdźe? To je mi tola jara ſpodźiwna wěz!“ Madlenka wotmolwi jara mudrje: „Mnoſy ludźo ke mſchi njekhodźa. Macź je něhdy prajiła, tajzy nimaju dobre, cžiſte ßwědomje, runje tak, jako njepoßłuſchne dźěcźi, kotreż ßo pſched nanowymaj wocžomaj pokaſacź njechadźa.“ Jan tajkemu měnjenju pſchihłoßowaſche a jeho měnjenje běſche dale tajke: „Hacž też to je to ſ pſchiczinu, ſo wuj tak mało rěcźi

a ßo ženje njeßměje, a ßo ſtajnje do ßwojeje komorki ſamknje. Wotroczk je prajił, tam ſteji jeho pjenjeżna kſchinja a tam ſawěſcże cžert hiſchcże ras po njeho pſchińdże! To ßu hrosne ßłowa!"

Madlenka ßo poſtróżi, a „nowy ſakoń" ſaczinitwſchi měnjeſche, ſo chzetaj ßebi radſcho khěrluſch ſaſpěwacz, a duż dha ſpěwaſchtaj:

„Jeſuża ja njepuſchczu,
dokelż je ßo ſa mnje podał."

To klinczeſche pěknje a rjenje a ßwjatoczńje jako khěrluſch jandżelow. Ptaczi ſpěw wobmjelkny a pczołaze ſchwórczenje ani njemyleſche. Na druhej ſtronje boſoweho kerka, ſ khribjetom do pjezy ſaprjeny, ſtejeſche mużſki ſ hroſnym wuraſom w mjeswoczu a ſ poſběhnjenej pjaſczu. Mjes tym pak, ſo dżěſczi ßwój ſpěw ſanjeßeſchtaj, wupſcheſtrjechu ßo porſty na ruzy, a wón położi ruku na wocži, jako by jeho ßłónzo myliko. Sso wobroczíwſchi, dóńdże wón pomału do dwora, a jako bychu cżeżke myßle jemu hłowu poczeżowałe, pokhili wón hłowu hłuboko na wutrobno.

Dżěſczi wo tym niczo njepytnyſchtej! Madlenka cżitaſche dale rjany podawk wo Nainſkim młodżenzu.

Na druhe ranje wupowjedżi knjes hroſnemu wotroczkej ßwoju ßłużbu. Wot wokomika ßem ſłoży wotroczk ßwoje hidżenje na Jana, měnjo, ſo je ßo pola Knjeſa na njeho pſchißłodżał.

Tak bliżachu ßo ßynowe żnė. Rjane łuki, proſcherſkemu dworej ßłuſchaze, běchu poßyczene. — W tajkich cżaßach je na burſkim kuble wjele dżěła, a hdyż je runje hódne wjedro do ßyna, dha dyrbi ßo kóżdy do dżěła měcz, ſtary a młody, wotroczk a knjes. Tak dyrbjachu też wujowi ludżo wſchitzy won na łuki ßyno dżěłacz, jenoż Madlenka woſta doma, ſo by wobjed pſchihotowała. Dżowka, kotraż ßobu hoſpoſu cżinjeſche, běſche ji wſcho roſpowjedała, a ſo njeby pſchemało dżěła měła, běſche ji hiſchcże poruczíła, ſo dyrbi też wułku a maku ſtwu wuczíſczicz. Madlenzy běſche ſ wopředka zyle dźiwnje na wutrobje, ſo běſche tu tak ßamalutka na wułkim kuble, tola bórſy ßo ji cżaß miny pſchi dżěle. Běſche hiſchcże ſahe dopołdnja. Wuj běſche ſe ßwojimi ludżimi hižo rano do 5 hodżin won ſchoł. Jan běſche poßledni a ſaſpěwa ßebi ßwój rańſchi ſpěw. Wón běſche woteńdżo hiſchcże Madlenzy pokiwnył, kotraż běſche runje pjerinu won puſchczíła.

Madlenka běſche najprjedy wſcho k wobjedu pſchihotowała, běſche běrny běłika a po ßolotej do ſahrody doſchła a ju ſwubjerała a połcz do tyhela nakrała. Potom poda ßo do jſtwy. We wułkej ſtwje běſche bórſy ßwoje dżěło dokonjała, a wjeßeleſche ßo teho, hdyż wſcho ſaßo na ßwojim měſtnje ſtejeſche a nihdże ani próſchka wuhladacz njeběſche.

Tola w małej wujowej ſtwiczzy, tam běſche dżěło wobczeżniſche; tam ſtejachu mjehke ſtoły a ßamo mjehki kanapej, a wſchudżom pěknje wurěſane a piſane wobarbjene drjewo, a na komodże a na blidkach telko wężow, kotrež ßo cżi pod ruku roslemja a pod ſchpihelom najwoßebniſchi kruch: poſłoczany marmorowy cżaßnik pod ſchkleńczanym wěkom. Madlenka ſkakaſche boßy tam a ßem. Hłowne dżěło běſche dokonjane, jenoż ſchpihel mějeſche hiſchcże wußwětlicz. Wón běſche khětro poběżany. Dżowka běſche ji teho dla někotre mjehke łapki dała, ſo by jón ſ nimi wußwětlíła. Ale kak hacz horje doßahnycz? Krótkej ruzy k temu njedoßahaſchtej. Wona doběża po drjewjany ſtoł, ſtupi ßo na njón a ſkhili ßo ſ lěwej ruku ßo na ſczěnu ſaprěwſchi do prědka, a ſapocża tak ſ prawej trěcz. Ale kajke njeſbože! ſtoł ßo na mokrym ſchpundowanju wobßuny, Madlenka padnje do prědka, padnje runje na drohotny cżaßnik a rosbije ſchkleńczane wěko.

Jako by ßo njebjeſki wobłuk na nju roswalił, tajka leżeſche tu Madlenka ßebi ani njeſważo, ſo by hłowu poſběhnyła. Wona njemóżeſche na nahotowanu ſchkodu ani pohladacz, — běſche ji, jako by ju něchtó ſaraſył.

Wuj, ßurowy wuj! ſchto budże wón prajicz! kak budże ju pokhoſtacz! Wutroba ſaſtanje ßo ji hibacz a dych ji ſańdże. Wona ani njewě, ſchto cżini; wona ſtanje a mjeswoczo ſ rukomaj ſakrywſchi brodżi ßo ſe jſtwy a ſkhowa ßo do cżmoweho kuta pod ſkhodom, — tam wona ßedżi a płaka a płaka ſaßo — a njewě ßama, kak dołho! — Wſchón ßwět je wona ſabyła, cżaß ßo minje a wona to ani njepytnje — njedopomni ßo na pſchipołdnje, njeſatepi w khachlach. — Skónczńje wußłyſchi, ſo ßo něhdże rěczi, wona ßo ani njehibnje, ſ njewuprajomnej bojoſczu je wona wſcha ſproſtnyła, — woni ju wołaja, woni ju pytaja, wona njemóże ani wotmołwicz. Skónczńje je ßo wuj na ſchkodu dohladał, wón ßo boji, ſo ßu ßo paduſchi do jeho pjenjeżneje kſchinje dali, a běży ſa njej hladacz.

Dżowka ßebi wſcho roſjaßni, ſapocżuje ßwaricz a ßantoricz na tak hłupe hołczíſko, a praji, ſo je ßebi hižo dawno myßlika, ſo ßo ji niczo dowěricz njeßmė, tajkej njeduſchnej drapje!

Mjes tym je Jank ßwoju ßotſiczku pod ſkhodom nadeſchoł, błėda a włoßata je ßo do cżmoweho kucżika ſkhowała, mjeswoczo ſ rukomaj pokrywſchi.

„Tu wona ßedżi", ſawoła Jan, „Madlenka, ſchto je ßo ſtało, rěcz jenoż, pój tola jenoż won!"

Wſchitzy ßu ßem pſchiſchli, też wuj; dha wona wułęſy, na kolenomaj ßo ßem wlecże, ruzy ſtyknywſchi je poſbėhuje, tola ani ßłowczka njeſamóże rěczecz, tola ſ jeje wułkeju, proſchazeju wocżow hlada tajka żałoſcz, jako była wona najwjetſcha ſłóſtniza.

Też wuja tajki napohlad hnuje, też je ſpokojeny, ſo njejßu ßo paduſchi do jeho pjenjeżneje kſchinje dali, — wón pohladnje nimale ſ poßmějkowanjom na holczku pſched nim a praji bjeſe hněwa a ßwarjenja: „Na, Madlenka, dha tola ſtań! ſchkodu dobrи cżinicz tola wjazy njemóżeſch, a jeli ßo hiſchcże dlėje rudżiſch a płakaſch! cżiń jenoż, ſo něſchto k wobjedu doſtanjemy, je wſchěmi ſtróżelemi ßy wſcho ſabyła, my ßmy cżi nětko woprawdże hłódni."

To běſche Madlenzy, jako by jandżel ſ njej porěczał, poſkaknyła je a je wujej ruzy wokoſchała, a ſe ſdychowanjom je wona ßlubiła, ſo chze ſ cżim pilniſchim dżěłom wſchu ſchkodu ſarunacz ſpytaez.

Wjeczor pak je ßo na khwilku ſkhradżu ſ doma měła a je ßo tam pod boſowym kerkom poklaknyła, a ji běſche, jako by hrożaze njewjedro hnadnje nimo njej pſcheſchło. Tam horka běſche luby wótzny domczk! krejczerwjene běſche ßo ßłónczko khowało a poßlednje pruhi błyſchczachu ßo w macżernym woknjeſchku. Madlenzyna wutroba běſche wſcha połna dżaka, wona chzyſche paczerje wuſpěwacz, tola njenadeńdże żanych ßłowow. Jene heßło pak běſche ßebi w dżaknej wutrobje ſtajiła: ſo chze wujej jeho miłoſcz ſarunacz a ſo njecha jemu nihdy ſabycz, ſo je jeho ßłowo ju wutorhnyło jako ſ hele.

(Pokracżowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Na ßwjatoczne waſchnje je ßo 29. junija ſakładny kamjeń położił k nowotwarej Božeho doma w Khwaczizach. Wułka nutrna ſhromadżiſna běſche ßo ſeſchła, woßebje běchu ßo ſtawy noweje ßerbſkeje woßady na bohatej liczbje ſeſchli. Też zyrkwina wyſchnoſcz běſche ßo ſeſchła. S Drażdżan běſche jako ſaſtupjeŕ evangelſko-lutherſkeho krajneho konſiſtorſtwa knjes wyſchſchi konſiſtorialny radżiczel Meuſel pſchiſchoł. Němſku ryczz mějeſche najprjedy knjes tajny zyrkwinſki radżiczel Keller na ſakożku ßwjateho pißma: 1. Sam. 7, 12 a 1. Mójſ. 28, 22 a 1. Kor. 3, 11. Wón mjenowaſche ſakładny kamjeń 1. „Ebn Ezer" „Hacz ßem je tón Knjes pomhał." 2. Tónle kamjeń ma byczz „Boži dom" a 3. je ſakożk, kiż nichtó njemóże ſakożicz, khiba tón, kiż je ſakożeŕ, kotryż je Jeſuß Khryſtus. Sſerbſku ryczz dżerżeſche knjes farař Handrik-Maleſchanſki. S jeho rjanych ßłowow wuſběhnjemy, ſo wón ſ dżakomnej wutrobu młodu woßadu pokaſowaſche na njebocżiczkeho knjeſa fararja Imiſcha, kotryż je ßo ſ wutrobnej luboſczu prózował ſa nowu Khwaczanſku woßadu. Haj móże ßo drje wuprajicz, ſo jemu jako wodżerjej naſcheje ßerbſkeje konferenzy prėnja ſnßłużba ßłuſcha, ſo ßo nětko Khwaczanſka woßada ſakoży. Pſchetoż wón je wotmyßlenja Khwaczanſkich woßadnych, kotſiż ßo na njeho wobrocżichu, ſ radu a ſe ſkutkom podpjerajo do ſkutka ſtajił. Haj ßamo hiſchcże niedżelu do ßwojeje ßmjercże je ßo w Drażdżanach ſa to prózował, ſo by ßo Khwaczanam podpjera k nowym ſwonam doſtała. So pak ßo jemu też Khwaczenjo do rowa dżakuja, ſa to je ſwjeßelaze ſnamjo, ſo ßu na tym dnju, na kotrymż ßo ſakożkny kamjeń położi, dżakomnje wėnz na jeho row w Hodżiju położili. Po ſkónczenymaj rěczomaj klepnychu pſchitomni duchowni a cżeßni hoſczo na ſakładny kamjeń, pſchi tym ßwoje pſchecża wuprajo. Naſchi ßerbſzy duchowni rěczachu w ßerbſkej rěczi, na prėnim měſtnje knjes farař ryczeŕ Jakub-Njeßwaczidlſki jako pſchedßyda ßerbſkeje hłowneje konferenzy, kotraż wutrobnje dżěl bjerje na naſtawazej nowej ßerbſkej woßadże. Sakładny kamjeń je położeny — Bóh luby Knjes chzył żohnowazu ruku nad twarom dżerżecz, ſo by ßo k lětu nowy Boži dom ſe ßwojej wężu k njebjeßam ſběhał a ſ jeje wyßokoſcże ſwony nutrnych woßadnych wołake k Božej ßłużbje do ßwjateho templa. Hdyż poradżenje teho ſkutka Božej hnadże ſ zyłej wutrobu poruczamy, je nam tola runje nětko, hdyż je ſakładny kamjeń położeny, też mózno ßwoju ſpomożnu ruku nowej ßerbſkej Khwaczanſkej woßadże poſkicżicz a jim to cżeżke

pschedewsacże polóżecź. Pschichodnu njedźelu shromadźuje so w naschich Božich domach kollekta sa twar Khwacźanskeho Božeho doma. My smy hižo junkrócź lubych cźitarjow na tu kollektu pokasali, ale cźinimy to wospjet, hdyž nětko dźeń sběranja kollekty pschińdźe. Wona je wosebita pschisłuschnosćź naschich serbskich wosadow, so wone nowu serbsku wosadu sylnje podpjeraja. Duž lubi Sserbja, dawajcże bohacże swoje dary pschichodnu njedźelu do kollekty, so bychu so nasche serbske wosady pschi tejle kollekcże wosebje wusnamjenile.

— Po krótkej khorosćźi je wumrjel dobry Sserb we wysokim sastojnstwje, senior tachantstwa w Budyschinje, knjes monsignore Jakub Kucźank. Wón je mjes tymi był, kotsiž su pscheď 50 lětami Sserbow se spanja wubudźowali, so so w žiwej lubosćźi k swojemu narodej jako Sserbja saczuwachu. Wón je so prózował w serbskim pismowstwje. Wosebje maja so jemu katholszy Sserbja sa to dźakowacź, so su so serbske katholske kemschenja w Draždźanach sarjadowale. Wón běsche tež mjes tymi slawnymi mužemi, kotsiž su naschu lubu „Macźizu Sserbsku“ salożili. Sserbja so jemu do rowa dźakuja, schtož je sa nich był a cźinił.

— Nadźija, so sakski abo pruski stat želesnizu wot Rakez do Pruskeje psches Wojerez do Hródka natwaritej, je zyle spadnyła. Najprjedy njechasche sakska, nětko sasso njecha pruska wyschnosćź. Duž je so nětko pjecża komitej salożił, kotryž twar privatneje elektriskeje želesnizy wot Rakez do Hródka pschihotuje. Tale powjesćź budźe wěscże wschitkim witana, kotsiž so hižo léta dołho podarmo na twar tejele wažneje želesnizy wjeselа, kotraž najbližschi pucź s Lužizy do Barlina pokasuje.

— Wólby na khěžorstwowy sejm su nětko skónczene. Bohu dźakowano so sběžkarskej sozialdemokratiskej stronje we wukalanskej wólbje tak schlachcźiło njeje, kaž pschi 1. wólbje. Lud je hromadźe stupił pschecźiwo temu slemu njepschecźelej. Duž je k temu dóschło, so nowowuswoleny khěžorstwowy sejm wjele hinaschi njebudźe hacź posledni. Wón budźe so něhdźe tak sestajecź: konservatiwnych 57, zentrumskeje strony 106, nazionalliberalnych 49, swobodomyslnych 42, khěžorstwoweje strony 20, Polakow 14, antisemitow 12, Welfow (t. j. Hannoverskich) 9, Elsaskich 8, połodnjoněmskeje ludoweje strony 8, dźiwich (t. j. tajkich, kotsiž so k žanej stronje njepschisamknu) 7, swjaska ratarjow 4, bayerskich burskich swjaskarjow 3, Danski 1, Litwan 1 a sozialdemokratow 57.

— Khěžor je so na swoje létne pucźowanja do połnócznego morja podał, so by nowu móz a cźerstwosćź w rjanej Božej stwórbje sebi nadobył k swojemu cźežkemu a prózypołnemu powołanju.

— Draždźanske hłowne Gustav-Adolfske towarstwo mějesche 28. a 29. junija swój létny swjedźeń w Schandawje. We hłownej shromadźisnje pschedsyda knjes wyschschi konsistorialny radźicźel D. Dibelius na to pokasa, so chze Gustav-Adolfske towarstwo rad w měrje skutkowacź a so je jemu jenicźzy wo to cźinicź, to swoje wobarnowacź. so pak je druhdy cźežko pschecźiwo druhej stronje, hdyž so wosebje tajke wumjetowanja stawaja, kajkež běchu pscheď krótkim se rta wěsteho rěcźnika Stieve słyschecź, wojowacź. Najwažnischi dypk na hłownej shromadźisnje je kóždy krócź rosdźělenje dara lubosćże, kotryž psches wothłosowanje jena potrjebna evangelska wosada w rosprószchenju dostanje. Namjetowane běchu wosady: Jägerndorf w Awstrisko-Schlesynskej, Mało-Bartelsee w Pósnanskej a Sypniewo w narańscho-Pruskej. Jägerndorf najwjazy hłosow dosta'a s tym wulki dar 7000 hriwnow. Tej druhej wosadźe dostaschtej tak mjenowany troschtny dar po 1900 hriwnach. S radosćźu spominasche so na pucźowanje khěžora k poswjecźenju evangelskeje zyrkwje w Jerusalemje jako na wulzy важny podawk w historiji evangelskeje zyrkwje. Skónczenje so hischcże 13,400 hr. po namjetach wubjerka potrjebnym wosadam rosdawa. Pschi tym rěcźachu sastupjerjo Gustav-Adolfskich towarstwow a evangelskich wosadow se Schlesynskeje, s Pósnanskeje, se Siebenbürgskeje, s Belgiskeje a Franzowskeje. Hłuboki saczischcź słowa belgiskeho sastupjerja cźinjachu: W Belgiskej bydli 6 millijonow ludźi, 3 mill. njewěrjazych a sozialdemokratow a 3 millijony katholskich, mjes nimi 10,000 evangelskich, khudych a rosprószchenych; tola Bohu dźakowano pschibjera jich liczba, pschetož k nim pschidawaja so pschezo nowi se wschitkich stronow. Pschichodne léto budźe létny swjedźeń w Lubiju. W swjedźeńskej Božej słužbje prědowasche knjes duchowny Jäckel s Mužakowa. Sswjedźeńska kollekta sa zyrkwiny twar w Leobschützach w Schlesynskej wunjese 303 hr.

Lutherszy Sslowakojo w rosprószchenju.

Knjes diakon Hironymus we Wjasońzy je pscheď krótkim sajimawu knižku wudał, we kotrejž wopisuje nusu lutherskich w rosprószchenju a dźěło „evangelsko-lutherskeho Božeho kaschcża“ (t. j. towarstwo, kotrež so sa lutherske wosady, kotrež w rosprószchenju bydlazy podpjery swojich wěrybratrow potrjebaja, w bratrowskej lubosćźi stara). Tola важna knižka je sa kóždeho, kotryž so sa важne skutkowanje evangelsko-lutherskeho kaschcża sajimuje, dostaź na składze kscheseźijanskich spisow w Budyschinje, kaž tež pola knjesa kantora Kaplerja w Budyschinje. S teje Knižki podamy lubym žitarjam wopisanje duchownеje nusy lutherskich Słowakow we Wuherskej, kotsiž maja psches Magyarow wulke pscheseźěhanje cźerpicź. Spisacźel něhdźe tak pische:

Kóždy snaje tych Sslowakow, kotsiž se swojimi paslemi a blachowzami psches nasche wsy khodźo nas husto doscź wobcźežuja. Woni hubjenje němski powjedaja a hnydom su synki jich macźerneje rěcże słyschecź, hdyž niczo njewotbudźa, so hněwni wotsala. My radscho durje sa nimi saczinimy. Woni su Sslowakojo, zusbnizy s Wuherskeje. Jich domisna je w horojtej krajinje. Tam bydla cźi ludźo we wulkej khudobje. Runjež cźi ludźo, kotsiž pola nas wokoło khodźa, dobry saczischcź njecźinja, njesmémy sebi nětko s dobom mysliczź, so s zykym ludom niczo njeje.

Pschetož cźi Sslowakojo, korsiž pola nas wokoło khodźa a nasche hosposy na kupjenje pscheseźěhaja, su wschitzy s zyle makeho wokrjesa połnózneje Wuherskeje, se samych 6 wsow a su wschitzy romsko-katholszy. Sasydleni Sslowakojo su dobrocźiwy sprawny lud, połni lubosćże k swojemu wuherskemu wótznemu krajej a k swojemu khěžorskemu domej; woni so jenoż psches wjele pscheseźěhanjow, kotrež dyrbjachu w prjedawschim cźasu pscheczerpicź. pschezo podcźischcźeni saczuwaja, woni maja něschto struchłe w jich zykym waschnju, schtož so wosebje w jich spěwach a pěsnjach sjewi. S wjetscha su woni swěrni kscheseźijenjo, kotsiž swoju zyrkej a swojich duchownych wysoko waża. Woni sebi pak tež wschu cźesćź sasłuża; pschetož woni su sawěscże martrarski lud. Sswojeje wěry dla mějachu woni a maja dźensa hischcże wot Magyarow wjele cźežkeho cźerpiź. Tucźi něhdźe 4—5 millijonow wobydla płódnu wuhersku dolinu a su potomnizy starych Hunnow a Tartarow. Woni podcźischcźuja wschitko, schtož je w jich kraju słowjanske abo tež němske. Tež pschi wulkej wuherskej wustajeńzy pscheď dwěmaj létomaj je so to pokasało. Kak to pschindźe?

Cźežko je tola směschenje narodow a wěruwusnacźow we Wuherskej s krótkimi słowami wopisacź. Něhdy běsche zyła Wuherska lutherska; posdźischo buchu Magyarojo reformircźi. Potom pschińdźe cźasz khěžora Leopolda I. (1657—1705), kotryž cźežke pscheseźěhanje na lutherskich Sslowakow pschinjese. S lescźu a s mozu chzychu jich sasso do klina romskeje zyrkwje wrócźicź a Jesuitojo běchu k temu hibawy grat. Na 800 zyrkwjow, wschitke wucźerńje a zyrkwine samoženje so jim wsachu; lud bu s wótrymi teżakami do mschow honjeny a swjecźene cźěło so jim wjele s mozu do huby tykasche. Cźi, kotsiž so pschecźiwjachu, buchu se swojich wobsedźenstwow wuhnacźi, wschitke někak важne sastojnstwa běchu s Romskimi wobsadźene. Hakle s tolerantnym ediktom Josefa II. 1781 pschińdźechu lepsche cźasy. Ale lutherska zyrkej we Wuherskej běsche wokhudnyła. Kaž po druhej Awstriskej dyrbjachu so tež tu po něczim zyrkwje a schule s cźežkimi woporami s nowa natwaricź.

(Pokracźowanje.)

Nèschto k rospominanju.

Schtóž je Bohu najlubschi, temu je kschud kschiża na khribjecże najbližschi.

Lubi Sserbja! Budźcże Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje so twari, a to sa Wasz! Duž składujcże sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschczenjo, wucźeni a njewucźeni, stari a młodzi, mužsy a žónske, a sběrajcże sa njón pschi jubilejach, pschi kwasach a kschcźisnach, pschi swjedźenjach a skhadźowankach; składujcże a sběrajcże! A Wy, kiž wotkasanja sczinicże, wotkasajcże na prěnim městnje sa Wasch „Serbski dom“ w Budyschinje! Budźcże swèrni, woprawdźicźi Sserbja!

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźernje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!



Czißło 29.
17. julija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihicźiſchczeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

6. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 5, 20.

Jeſuß Khryſtuß praji: „Njebudźe=li waſcha prawdoſcź lěpſcha abo polniſcha, dyžli tych pißmawucźenych a fariſejſkich, dha wy njebudźecźe do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińcź.“

Hdyž Boże ßłowo rěcźi, my na proſy wěcźnoſcźe ſtejimy. To też wo tutym Knjeſowym ßłowje płacźi. Jedna ßo tola w nim wo dobycźu abo wo ſhubjenju Božeho kraleſtwa. Chzemy=li pak jo prawje ſrozymicź, dha dyrbimy wjedźicź, na kajkich ludźi ßo tón Knjes ſ nim wobrocźi.

Ssu ludźo na ßwěcźe, — też w naſchich ßerbſkich woßadach na nich njepobrachuje — kotſiž žadyn druhi ſakoń ſa ßwoje žiwjenje a khodźenje njeſnaja, hacź ßwój lóſcht a ſpokojenje ßwojich žadoſcźow. K tajkim ludźom by drje tón Knjes prajił: „Sswět ſańdźe ſe ßwojej žadoſcźu“; tajkich by wón drje napominał: „Njemějcźe lubo tón ßwět, ani ſchtož na ßwěcźe je“. Ale wo dwojakej prawdoſcźi wón drje k nim rěcźał njeby. Saßo ßu ludźo, kotſiž ßami žaneho pſche=ßwědcźenja nimaja, po kóždym wětſe ßo wjercźa a po móžnoſcźi wſchitkim ludźom ſpodobni bycź pytaja. Też k nim drje tón Knjes njeby wo prawdoſcźi rěcźał, ale by jich drje ſ khabłazej ſcźinu pſchirunał, by jim pſchiwołał: „Njeſpicźe, ſtejcźe we wěrje; dźeržcźe ßo jako muſzy a budźcźe ßylni.“ Ně, tón Knjes ma jow jenož ſ ludźimi cźinicź, kotſiž ßo pod ſakoń ſhibuja a jón dopjelnicź ßo prózuja. K tajkim wón rěcźi, kotſiž pſchidadźa: niz ßama naſcha wola ma naſche žiwjenje wodźicź, ale Boża wola. Jim chze tón Knjes tu wucźbu do wutroby ſaſchcźěpicź: dwojaka prawdoſcź je, tu jenu mějachu fariſejſzy a pißma=wucźeni, ta druha pak je lěpſcha. Cźeho dla? Na jeje płodach dyrbicźe wy wobej póſnacź.

To nam njeißu žani njeſnacźi ludźo, tamni pißma=wucźeni a fariſejſzy, kotſiž w Jeſußowym cźaßu na Mójſaßowym ſtole ßedźachu. Sswědomliwi chzychu woni bycź, ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnicź hacź do najmjeńſchich wězow. Dźeßaty dźěl ßwojich dokhodow dyrbjachu woni ſa templ woprowacź — tak běſche pſchikaſń ſakonja. A woni to cźinjachu hacź na mjatliczku a khumjelzu. Sakoń běſche jim to najwyſchſche; jón dźeržecź je nadawk jich žiwjenja. W ßwojim zyłym žiwjenju, w draſcźe a žiwnoſcźi, w modlenju a poſcźenju, w ßwojim ſadźerženju khudym napſchecźiwo, w ßwojim wobkhadźe ſ wyßokimi a niſkimi wjedźichu ßo woni wot ſakonja wobdacźi. W tym woni ßwoju prawdoſcź pytachu; to, woni měnjachu, je to, ſchtož Bóh žada, lute jenotliwe ſkutki, po ſakonju dokonjane.

Tajkich ludźi też dźenßa hiſchcźe nadeńdźeſch. Sswěrni w dopjelnjenju ßwojich pſchißłuſchnoſcźow, a ßwědomliwi prózuja ßo woni cźeßnje khodźicź; ſprawni woni ßu w ßwojim cźinjenju, nikomu njemohli kſchiwdy cźinicź, žane niſke a njeprawe waſchnje ßo jich njedótka. Ale ſ tym ßu woni też wſchitko cźinili, ſchtož ßo ſdobnje žadacź móże! Dźeržiſch ty jim Boże kaſnje prjódk, dha woni wotmolwja: „To wſchitko ßym ja dźeržał wot młodoſcźe ßem.“ Woni chzedźa jenož prawdoſcź cźinicź. Schtož ßu woni cźinili, po tym

woni ßebje ßamych ßudźa; ženje woni na to njemyßla, schto woni ßu.

A tuta prawdoscź, kotraž stajnje jenož na swonkne skutki hlada, cźlowjekej njebjo samknje, jeho wot Boha dźěli. Móže to hinak bycź? Jenotliwe dobre skutki móže cźlowjek dokonjecź, wón móže w ßwojich skutkach k wěstej dokonjanoscźi pschińcź, haj, sdacź ßo móže, jako by ßo na tajkim farisejskim ludom něschto wustajecź hodźiło. Tajki ženje ßwoju khudobu njesacźuwa, ženje pola njeho k srudobje njedóńdźe, ženje hłód a lacźnoscź po prawdoscźi w nim njewotucźi. Kak móhło to też hinak bycź? Schtoż tón prawdoscź mjenuje, to móže wón pschezo ßam dokonjecź; ženje wón na ßamej ßwojej mozy sadwělowacź njetrjeba; ženje wón ßebi po pomozy njeźada. Wón je pschezo ßyty, ßyty wot teje prawdoscźe, kotruž ßebi ßam pschihotuje. To jeho wot Boha dźěli, pschetoż wón Boha njetrjeba.

Jow mamy rosjaßnjenje ša to, so farisejszy s Jesußom niczo sapoczecź njewjedźichu. Woni wschak do zyła njerosymjachu, wot cźeho by wón jich wumóz móhł. Jow mamy rosjaßnjenje ša to, so ßo też w naschim cźaßu wjele nadobnje smyßlenych cźlowjekow namaka, kotsiž wot evangelija niczo wjedźecź nochzedźa. Kaž dołho cźlowjek ßwoju prawdoscź w swonkownym khodźenju pyta, dha wón žanu móz Božu njetrjeba, kotraž jeho sbóžneho cźini, pschetož wón ßebi wschitko, schtož wón trjeba, ßam saßłuži, dha wón žaneho wumožnika njetrjeba, pschetož wón žaneje nusy nima, wot kotrejež by chzył wumoženy bycź, dha wón žane wokschewjenje njetrjeba, pschetož wón njeje ženje sprózny a wobcźeženy. Haj, běda tym duchownje bohatym! Jich prawdoscź jich wot Boha dźěli.

Džak budź Bohu, so my wo druhej, lěpschej prawdoscźi wěmy. To je ta prawdoscź, kotraž chze s hłubokoscźe wutroby won prawa bycź, kotraž chze Boži sakoń niz najprjedy s ruku, ale s wutrobu dźeržecź. Ta prawdoscź, kotrejž doscź njeje žane mandźelstwo njełamacź, ale kotraž też žanu njecźistu myßl njecźerpi, ta prawdoscź, kotrejž doscź njeje, žanu njewěrnoscź njeprajicź, ale kotraž chze wěrna bycź też w smyßlenju; ta prawdoscź, kotraž ßo s tym njespokoji, so ßwoju ruku pschecźiwo ßwojemu bliźschemu njeposběhnje, ale kotraž też ßłowa ßwojeho rta a hibanja ßwojeje wutroby we wusdźe dźerži — to je prawa prawdoscź!

Wona k Bohu wjedźe. Schtóž ša njej honi, temu ßo tón sakoń pěstoń na Khrystußa scźini; pschetož na tajkim puczu cźlowjek ßwoju khudobu a ßłaboscź a hubjenoscź pósnaje. Tutu prawdoscź, to wón widźi, ja ßebi dacź, ja ßebi dobycź njemóžu.

Hlaj! dha saklinczi harfa, lubosnischa hacž Davitowa: „Sbóžni ßu cźi, kiž ßu duchownje khudźi, jich je to njebjeske kralestwo!“ A tutón khěrlusch ma hischcźe dwě schtuczzy: „Sbóžni ßu cźi srudni, pschetož woni budźa troschtowani; sbóžni ßu cźi, kiž ßu hłódni a lacźni po prawdoscźi, pschetož woni budźa uaßyczeni!“ Jesuß ßwojej ruzy wupschestrěwa, a tón khudy, tón srudny, tón hłódny — wón do njeju khwata a rjekńje: „Božo, budź mi hrěschnikej hnadny!“ Na tutym puczu my teho namakamy, kotryž je nascha prawdoscź. Ta Bohu spodobna prawdoscź wjedźe k Bohu. Rosymicźe nětk, cźeho dla tón Knjes praji: „Njebudźe-li wascha prawdoscź lěpscha abo polnischa, dyžli tych pißmawucźenych a farisejskich, dha wy njebudźecźe do njebjeskeho kralestwa pschińcź?“

W Schimanowym domje, hdźež ta hrěschniza k Jesußowymaj nohomaj leži, ßwoje pschestupjenja wopłakujo, a hdźež Schiman wopschijecź njemóže, kak móže tón Knjes s tajkej žónsku ßobucźerpjenje měcź; tam, hdźež cźi złonizy we wulkich ßyłach Jesußa wobdawachu a cźi farisejszy mórkotachu: „Tón bjerje hrěschnikow horje a jě s nimi“; w templu, hdźež tón farisejski ßo modli: „Ja ßo tebi dźakuju, Božo, so njejßym jako drusy ludźo“, a tón złonik nasdala steji s pokutnym sdychowanjom — jow wschudźom my ju nadeńdźemy tu dwojaku prawdoscź, tu jenu, kotraž njebjo samknje, tu druhu, kotraž jo wottamknje.

Kotru ty masch? Sa kotrej ty honisch?

Bóh daj nam wotewrjenej wocźi nascheho pósnacźa, so my s kóždeje Božeje ßłužby prawi dźemy do ßwojeho doma, so my s kóždeje njedźele prawi dźemy do tydźeńskeho wschědneho dźěła, so my se ßwojeho žiwjenja prawi dźemy do wěcźnoscźe! Hamjeń.

Jaßne wokno.

(Pokracźowanje.)

4. Poßlednje pruhi Božeje hnady.

Jako tón khudźina wołasche, ßłyschesche tón Knjes, a pomhasche jemu se wschitkich jeho styskнoscźow. Ps. 34, 7.

Džakna dźěcźaza wutroba je jako rózownja, tam kcźeje a wonja, a tam nimo njeńdźesch, so njeby ßwojej wocźi a ßwoje myßle wokschewił. — Je pak to sprawna, pobožna duscha, kotraž je s cźicha a potajna žiwa w modlitwje, dha je to jako Abelowy wopor; Bóh, tón Knjes, sacźuwa ßtódku wón a ma nad njej ßwoje spodobanje a porucźa ßwojim jandźelam, so bychu tajkej dźěcźazej duschi stajnje blisko byli, a ty spósnajesch městno, hdźež wona won a nuts khodźi.

Wot tamneho njesbožowneho dnja ßem je ßo Madlenka wo wuja prózowała, jako by wona jeho dźěcźo była a wón jeje nan. Wona njeje wjazy jeho pokhmurjene mjeswocźo wohladała, wona njeje ßo wjazy strózíła, hdyž wón też cźasto krute ßłowo sarěcźa a hdyž běsche hłóß jeho rěcźe njelubosny, — wona je ßebi jenož myßliła: wón dyrbi tola duschny a pěkny bycź na dnje ßwojeje wutroby, wón mi njeje žaneje schkody cźinił, wón mje njeje ani wußwarił!

Hdyž jemu łožo póscźewasche, kak je jemu dha hłowaki pschetschaßła a je hładkowała, so by khróble mjehko spał; hdyž je wón wjecźor s pola domoj pschischoł, kak je jemu dha wscho pschihotowała, suwak a cźrije; haj, ßamu trubku jemu natykacź, běsche wona skónczńje nawukła, a lědma běsche ßo wón sa njej nacźahnył, dha pschinjeße wona jemu też hižo sapalku. Tak spósna wona wschitko na jeho wocźomaj, a to wscho tak njenadpadnje, jako njemohło to ani hinak bycź.

Wuj s woprědka ßam tak prawje njewjedźische, kak běsche ßo jemu stało; tak derje njeběsche ßo jemu hacž dotal hischcźe ženje jeschło, też tehdy niz, jako běsche hischcźe ßwoju njebohu mandźelsku měł. Dokelž njeběsche hacž dotal hischcźe ženje luboscź wußywał, njeběsche też žanu luboscź žnjał; tak wopokasa ßo też tu wěrnoscź Božeho ßłowa: „Schtož cźlowjek ßyje, to budźe też žnjecź!“ Dokelž pak wuj k nikomu žaneje dowěry njemějesche, dha ßebi też druhdy rospominasche, hacž ma trasch Madlenka też někajke wotpohlady s tym a hacž chze s tym něschto dozpěcź, so jemu wscho po woli cźini? Tola hdyž wón też krucźe jej do mikeho mjeswocźa pohlada a hdyž jej też ßwěru na porsty hladasche, dha njemóžesche tola niczo wußlědźicź, khiba ßamu miłoscź a luboscź. Tak dha běsche jemu prawje a derje, so ßo wscho tole dale tak stawasche, a bórsy běsche ßo na tajke poßłużowanje a tajku pomoz swucźił. Madlenka pak njeßłużesche jenož psched wocźomaj, so by ßo cźłowjekam spodobała, ale też w potajnym. Hdyž wona wjecźor na jaßne wokno pohlada a na wschě jej lube dusche spominasche, dha dopomni ßo też ßobu na wuja, a potom stawasche ßo po ßłowach psalma: „Wo jene proschu ja Knjesa, a to chzyła ja rady měcź“, to jene pak, schtož chzyschе Madlenka rady měcź, běsche to, so by ju wuj ras njedźelu sa ruku wsał a so by s njej

kemschi schoł, dokelž běsche wona jeho dla jara snjemĕrjena, so wón ženje sobu njeńdźesche. Wona wočakowasche to kóždźičku lubu njedźelu, so budźe Bóh jejnu nutrnu próstwu wusłyschecź, a jasnje běsche na jeje so praschazymaj wočomaj widźecź, hdyž wona kemschi woteńdźe a jemu „w boženje“ prajesche. Tola ničžo njechasche so hischcźe stacź.

Mjes tym běchu žitne žně dóschle, a dokelž běsche mokre lěto, běchu so žně hacž do septembra komdźike. Wschědnje wječor blyschcźesche so sasso wokno na hórzy se swězu, a dźĕsćźi ličzachu hižo tydźenje, so móža so sasso zyle domoj wróčźicź k macźeri. Madlenka sačzuwasche dwoje cźucźa; běsche jej, so ma wona na prosćeŕskim dworje hischcźe něschto wukonjecź.

Běsche cźĕmna, deschcźojta nóz. Tehdy wotučźi Madlenka, dokelž něhdźe něchtó wótsje stonasche a s cźicha klepasche, — Madlenka so stróži a saléšy pod posleschczo. Pódla njeje we kožu leži dźowka a smorczi, a tu nichtó se spanja njewubudźi! — Styskuje posluchajo leži tu Madlenka, — dha wona sasso słyschi, — nětkole pak jasnischo, — to je we wujowej sparnej komorje. Jemu je so něschto stało, hacž je trasch skhoril? — Nětko je so rossudźiła, wona chze k njemu dóńcź! Drje so boji, w nozy samalutka psches domske hicź, wona tschepozy symy a bojosćze dla. S cźicha wuléšy s ložа, woblecze sebi sukuju, — a sasso słyschi wona stonanje, ale wótsischo a styskischo; — wona dóńdźe po cźmje won, wona klepa do wujowych durjow, wona so prascha se swojim staroscźiwym holczazym kłosom, hacž dha je so wujej něschto stało? — wona cźaka na wotmolwjenje! „Wotwjasaj! wotwjasaj!“ stona wón w komorzy. Ale Madlenka njemóže do komorki, drjewjane sasuwadło je wot nutska sasunjene. „Lubschi wujo, wy dyrbicźe wot nutska wotewricź!“ sawoła Madlenka psches durje. — Dha wón nutska sasakruje a so satorhuje, a potom sasso stona! — „Sawołaj Janka, ale jenož niz wotročzka!“ rosumi Madlenka, a khětsje dobĕhnje do komorki, hdźež ma Jank swoje ložo. Jan twjerdźe spi, tola Madlenka tschasby jeho, posbĕhnje jeho, schepnje jemu něschto do wucha, skónczje je wón wotučźił, Madlenka cźehnje jeho sa sobu a praji jemu drje trójzy, schto je so stało, — skónczje je so domasał, a nětko stejitaj tu wobaj psched sawrjenymi durjemi, wonaj so do nich sałožitaj, tola podarmo, wone njedadźa so wotewricź, skónczje puschcźi so drjewjane sasuwadło tak daloko, so móže Madlenka se swojej mólczkej ruku nuts pomasacź a wotewricź.

„Saswĕcź swězu! jenož swězu!“ sawoła wuj, na jemi leżazy. Jan wucźehnje s kholowow sapalki w blachowej tyszy. Te wón kóžde ranje trjebasche, dokelž rano sahe psched lěnim wotročzkom stawasche, a dokelž běsche nětko rano w 4 hodźinach hischcźe cźma. Jan sapalku sapali — a nětko wuhladataj lubu wobradu! Wuj leži tu smjercź blědy na schpundowanju, stanycź njemóže, jeho kabat je sapschimnjeny wot věka želesneje, psched wohnjom kruteje kschinje. Lampa je powróczena a rosbita. — „Wumóž mje!“ stona wón. Madlena je rosbitu lampu sběhnyła, wona ju saswĕcźi, a dokelž je so schkleńza rosbiła, kadźi so. Ale telko tola swĕcźi, so je spósnacź, schto je so stało. — „Wosm nóž! a wotrĕs kabat!“ kasa wuj, kotryž so wot pjenježneje kschinje hibnycź njemóže. Jan wucźehnje swój nóž, a skónczje je wuj wumóženy — wón so shraba — wón khabła a swjese so na stoł, — dźĕsćźi sebi rady njewjedźo hladatej na njeho, — wón so teho dohlada a pokiwnje s ruku, wonej dyrbitej woteńcź, wón chze sam bycź. — S cźicha woteńdu wobej, kóžde poda so sasso do swojeho ložа, ale wusnycź njemóžetej. Schto je so tola wujej stało? schtó je jeho tola tam do pjenježneje kschinje saspinył?

Haj, schtó je to cźinił?

Na druhe ranje wuj s ložа njestany, wón njechasche ani wo jĕdźi, ani wo picźu wjedźecź, tola pschikasa, so by Jank po stareho wučerja dóschoł.

Tón drje s wopředka njewjedźesche, kak so jemu stanje, běsche pak stajnje hotowy, pschińcź, hdyž po njeho póslachu. Bóle pak so hischcźe dźiwasche, hdyž wón k ložu pschistupiwschi so dohlada, kak je so Pětr Kamjeński wschón pscheměnił. Běsche, jako by surowe njewjedro s hrimanjom a błyskom a s krupami psches sahony cźahnyło. Po nim je wscho rosstamane a rosbite, a cźłowjek pschistupiwschi styknje ruzy a sdychnje: „Božo, Knježe, smil so!“

Kajke blĕde wobliczo! kajkej spadnjenej wočzi! kajke njeshładkowane włosy! a ruzy na posleschczu, jako byschtej s cźicha hischcźe tschepotałej! —

Stary wučeŕ drje so hnydom dohlada, so je žiwy Bóh swoju surowu ruku na teyole cźłowjeka složił, a so ma so nětko rossudźicź, hacž chze so pokhilicź psched tutej wschehomóznej ruku.

Wobaj běschtaj tu samajlutkaj. Durje běchu sawrjene. Nětko běsche na tym, so by so lód roskamał! Stary wučeŕ roshlada so w komorzy. Tam stejesche cźežka, psched wohnjom kruta pjenježna kschinja, wotrĕsnjeny dźĕl Pětroweho kabata běsche hischcźe wot věka saspinany.

Tehdy sarjekny stary wučeŕ s cźicha, ale jara jasnje sam k sebi: „Hdźež su jich pokłady a bohatstwa, tam je też jich wutroba“, pschi tym s porstom na kschinju pokasujo.

Pětr hladasche styskniwje na wučerja. Nětko nahle postany, tola sdychujo swjese so sasso do posleschczow, ruzy prosscho wupschestrĕwschi; — lód na jeho wutrobje běsche roskamany. Pomału s pschestawkami powjedasche Pětr, schto běsche so w nozy podało, a pschi tym so jeho snutskowny cźłowjek spjecźowasche.

(Skónczenje pschichodnje.)

Wječorne myśle w samotnosći.

Pschi swjatoku s wječorka mučźny ja dźĕch,
Na dompučzu we wutrobje srudny tak běch,
Bě słónczko psched khwilku hižo khowało so
A wječorne sera mi pokasało.

Ja wustupich s pucźa tam na łuku won,
Hdyž runje so pschebiwa wječorny swón,
Duž stykнywschi ruzy ja po łuzy dźĕch
A pschi rĕzy w kerčzkach so posydnył běch.

Hdyž khwilku tam sedźach, so sačzmiło bě,
A wječorne zefyrki koschachu mje,
Duž pohladach k njebju a wuhladach tam,
Kak tysazy hwĕsdźičzkow swĕcźa so nam.

Duž myśl mi schepta: tam namaka měr,
Schtóž dokonjał na jemi sensku je cźĕŕ,
Tam starschi, tam bratsja a sotra hižo su,
Po bědźenju wěčzny měr wužiwaju.

Ja pak hischcźe na jemi khodźicź tu mam,
Kak dołho, to njewĕm, hacž pschińdu ja tam,
Hdźež moji cźi lubi nětk pschebywaju
A hrĕschnemu swětej nětk wucźekli su.

Kak žadam sej cźahnycź a cźeknycź wot jow,
Ssym hidźeny tudy, hdźež sylsow je dół,
Tam horkach je rjenje, pschi Jesušu tam,
Hdźež wěčznu je sbožownosćź wudźĕlił nam.

Hlaj, takle sej myśło běch sdrĕmnył ja wschón,
Mje swjeśeli na dobo lubosny són:
Ja widźach tu pschede mnu Jesuša stacź
A s porstom mje na hwĕsdy pokasowacź.

Kaž wjele tam hwĕsdźičzkow na njebju je,
Tak mnohe su domicźki pschihot'wane
Sa tych, kiž mje lubuja na swĕcźe tu
A sa mnu cźĕŕ pscheschli su cźernjowatu.

Duž s wjeś'lom ja prajach: „O Jesu, sy mój!“
A ja chzu bycź, wostacź na wěčzne też twój.
Mi poskicźi ruku, wón sawda ju mi:
Dha wostań mi swĕrny a sa mnu nětk dźi!

Nětk hromadźe dźĕchmoj, wón wokoscha mje,
A na dobo pschede mnu shubił so je,
Hlaj, schumjenje hal'sow so słyschecź mi da,
So njejabzy s drĕmanja wotučźich ja.

Duž postanych ručze a domoj nětk dźĕch,
„Ssym Jesuša widźał!“ wschón wjeśely běch,
Nětk w myślach joh' noschu, kak rjany wón bě,
Mi s wutroby srudnosćźe wsał je wón wschě.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Wulzy swjeśelaza běsche ta powjescź, so chzychu wschitke serbske towarstwa shromadny wulĕt do Njeswačzidła cźinicź. Tón wulĕt je so sańdźenu njedźelu měł, a hdyž my też wošebiteje ros-

prawy wo nim nimamy, ßmy ßebi teho tola wěsćźi, so je dobry wuspěch měł, so ßu ßo ßerbske wutroby w bratrowskim towarschnym hromadźebyćźu sahorike sa nasch ßerbski narod. Sserbske towarstwa ßu ßrjedźischćźo wótćźinskeje luboscźe k naschemu narodej. A hdyž ßo ßerbske towarstwa sjednocźa, ßo wschitke płómjeschka do wohnja narodneje luboscźe k dobremu skutkej sjednocźa. Duž ßebi pschejemy, so bychu ßo tajke wulěty sjednocźenych ßerbskich towarstwow kóžde lěto wospjetowale. Sstawa pak temu towarstwu, kotrež je k tutej dobrej myßli nastork dało!

— Kóždy tydźeń cźitamy w „Sserbskich Nowinach“ wo kwitowanjach sa nasch ßerbski „Macźicźny dom“. Najhuscźischo tam steji „kwitowanje s katholskeho póßła“. Wusnacź ßo dyrbi, so wot katholskich Sserbow mnohe a porjadne dary sa nasch dom wukhadźeja; ßnadnische — to dyrbimy ßebi sprawnje wusnacź — ßu dary s evangelskich Sserbow. Nasch ßerbski dom pak je narodny skutk zykeho ßerbskeho luda; ßměli pschi tym naschi evangelszy Sserbja wróćźo wostacź? Njeby jim s teho porok nastał, so nimaja narodneje luboscźe a sahorjenja? Wo naschim ßerbskim domje réka „Bohu k cźesćźi a Sserbam k wužitku“. Duž je tež spěchowanje nascheho narodneho doma pobožna wěź, sa kotruž dyrbi kóždy Sserb wustupowacź. Duž, lubi Sserbja, njesabudźcźe na nasch dom a twarcźe jón se ßwojimi darami, kotrež w luboscźi k ßwojemu narodej radźi woprujecźe. My waß njechamy k temu wabicź, so byschcźe njeradźi nusowani dawali, ale my chzemy wasche wutroby sahorjecź, so byscheźe we wutrobach ßwoju pschißłuschnoscź sacźuwali, ßwoju ruku k temu skutkej w luboscźi posticźicź.

— Hižo wot skónczenja poßlednjeje sakskeje krajneje synody je sakoń, so ma konsistorstwo kóžde pol lěta prěnje 5 městnow, kotrež pod kollaturstwje konsistorstwa ßameho stejachu, bjes praschenja woßady ßame po ßwojim rossßudźenju wobßadźicź, płacźiwoscź dostało. Tónle sakóń płacźi wot 1. julija, hdyž je pschihłoßowanje ßejma dostał, tež sa woßady pod privatnym kollaturstwom stejaze. Hdyž ßo pshes nałożenje tehole sakonja wot wyschnoscźe njeluboscźiwym stronskim agytazyjam mjes woßadnymi pschi wobßadźenju duchowneho městna napschecźiwo stupi, směje tón sakoń wěscźe ßwój dobry wužitk.

— Theologiske pruhowanja wólbokhmanoscźe pshed evangelsko-lutherskim konsistorstwje w Draždźanach ßu skónczene. 23 kandidatow běsche ßo k pruhowanju samolwiło. S nich je 22 pruhowanje wobstało, jedyn bu wróćźo pokasany. Mjes tymi, kiž ßu pruhowanje khwalobnje wobstali, je tež jedyn Sserb, knjes kandidat Mikela s Kumschiz.

— Po dokonjanych wólbach do khěžorstwoweho ßejma je sozialdemokratiska strona po zentrumskej najßylnischa strona. W ßejmje pak je to waschnje, so maja najßylnische strony we wuswolomnym pshedßydstwje sastupjene bycź. Duž ma tež sozialdemokratiska strona to prawo, ßebi na druhim městnje tajke sastupjerstwo žadacź, tak so by městopschedßyda khěžorstwoweho ßejma sozialdemokrat był. To cźini druhim stronam wulke hłowu bolenje a po zykym kraju ßo s tym praschenjom sanoschuja. Pschetož njedyrbjało to kóždu wótćźinsku wutrobu bolecź, hdy by 2. pschedßyda ludoweho sastupjerstwa nascheho khěžorstwa sozialdemokrat był. Hacź dotal je ßo kóždy krócź pschedßydstwo khěžorstwoweho ßejma khěžorej pschedstajiło a wón je jemu stajnje audienzu pschiswolił. To pak ßo njeby wjazy hodźiło, hdy by sozialdemokrat pódla był.

— Wulke njesboże je franzowske łódźstwo potrjechiło. Łódź „Bourgogne“ je ßo se ßwojim mužstwom ponurika. Pschi tejle składnoscźi je nasch khěžor franzowskemu präsidentej Faurej telegram póßłał, w kotrymž jemu s wutrobnymi ßłowami ßwoju ßobuželnoscź wupraji. Präsident je s dobom wotmolwił, so je hłuboko hnuty pshes tutón telegram a ßo wutrobnje podźakuje. My widźimy w tym s nowa prózowanje nascheho lubowaneho khěžora sa měr s naschim franzowskim ßußodom, a my ßebi jenicźzy pschejemy, so by tole měrne smyßlenje tón ßamy wothłóß w Franzowskej namakało.

— Lěto wot lěta wjazy Pólskich dźěłacźerjow do naschich krajinow pschikhadźuja. S Póśnańskeho wokrjeßa n. pśch. je 1895 24,324 ludźi, 1896 28,533 ludźi prjecź cźahnyło.

— Wójna mjes Amerikanskej a Schpanskej hischcźe skónczena njeje, ale ßo tola nadźijomnje k ßwojemu skónczenju pschibližuje. Hdyž dyrbi ßo tež wusnacź, so ßu ßo wojowazy Schpanischy smužicźi pschi wojowanju ßamym wopokasali, běchu woni tola pscheßłabi, so bychu ßylnemu Amerikanskemu łódźstwu a wulkemu Amerikanskemu wójsku napschecźiwo stejecź móhli. W pschistawje pola Santiago ßu Amerikanszy schpaniske łódźstwo do zyła sanicźili, so Schpanischy ßebi wjazy na to myßlicź njemóża, ßo do bitwy na morju swěricź. Hacź runje ßu Amerikanszy wjele ludźi pschi krajnej bitwje pshed městom Santiago shubili, ßu tola psches ßwoju ßylnoscź po něcźim pokrocźili. Najlěpsche by było, so bychu ßebi Schpanischy na to myßlili, měr s Amerikanskej scźinicź, pschetož cźim dlěje hischcźe wójna traje, cźim hubjeńscho budźe sa nich. Amerikanszy drje ßu pschecźiwo wschemu prawu wójnu sapocźeli, ale tak je stajnje na semi pschi wójnach było: móz je wjazy hacź prawo. A hdyž Schpaniska ßo na druhe wulkomozy wobrocźi, budźa wone jej wěscźe k měrej pomhacź, kiž njebudźe sa nju pschecźeźki a hanibny, kaž ßu teź w poßlednej wójnje Grichiskemu ludej pomhali.

— Protestantiszy a katholszy mißionarojo w Schungschinysu buchu wot sběžkarjow nadpadnjeni. Franzowski měschnik bu sajaty. Wjazy ludźi bu morjenych a wjele domow sapuscźenych. Wot Chinejskeje budźe ßo krucźe žadacź dyrbjecź, so ßo sa to postara, so tajke pschescźěhanja pschestanu.

Rjany pucź.

Ssamlutki ßedźesche hospodar w ßwojim wobydlenju a hladasche na hodowny schtom, kotryž lampa s boka wobßwěcźesche.

„Kak rjany běsche tón pucź, kotryž ßym dźenßa wjecźor schoł!“ praji hospodar ßam pschi ßebi. „Bohu budź dźak! Ssrjedźa psches haru haßow ja dźěch, wotpjaty wot ßwojeho powołanja. Cźahi psches żelesne mosty cźěrjachu a delkach saßo elektriske nadrósne żelesnizy jěsdźachu. To mohł cźłowjek wohłuschicź. Mi pak bu na dobo jara derje wokoło wutroby. Knjes Khrystus da mi jeno ßwojich ßłowow, kotrež běsche něhdy rycźał, do wrtroby. Mi běsche, kaž běch jeho widźił a kaž bych ßam s nim psches haru haßu schoł. Pucź ßo sdasche Jěsußowy pucź bycź, a schtož ja sacźuch, běsche jeho měr. Jeho ßłowo wo jałmożinu dawanju dźěsche mi psches wutrobu. Tón Knjes Jesus je ßebi na wschitko myßlił a nam sa wscho nusne roswucźenje dał. Pschi jałmożinu dawanju je tola ßobu najlěpsche, so mamy Jesußowe ßłowo pódla, kak dyrbimy jo cźinicź. Wón nam pschi jałmożinu dawauju też pschihladuje, hacź my to po jeho woli cźinimy. Kak wjeßelesche ßo ta khuda wudowa. Kak ßo jejnej wocźi sbożownej ßwěcźeschtej, jako durje wocźini a ßo dohlada, so ßym ja. Wona najprjedy niczo prajicź njemóżesche, jako widźesche, schto jej njeßu. Kajke běsche to sboże! To běsche něschto sa jeje khory żołdk, sa jejne stare, woßłabnjene, braschne cźełko. Wona praji, so chzył mi Bóh to na mojich dźěcźoch cźaßnje a wěcźnje żohnowacź. Ach ja mam wot teho tajke bohate sarunanje, kaž bych ßebi to wjeßele ßam scźinił. Cźahi měschcźanskeje żelesnizy nimo jejneho wokna jěsdźachu, so ßo khěża tschaßesche, a mój ßedźachmoj w Bożim měrje a powjedachmoj wo żiwjenju. Jejna duscha ßo prjedy njeběsche troschtowacź móhła wo ßmjercźi ßwojeho mandźelskeho. Nětko běsche cźicho, wona móżesche nětko psches ßwět shladowacź. Jejna sbożowna wutroba běsche mi pschi domojhicźu hischcźe tajka, kaž by sady mje ßłóncźko ßwěcźiło. Mi běsche, każ bych s lěpscheho ßwěta pschischoł a bych wschudźom na haßach hodowne schtomy ßo ßwěcźicź widźał. Haj, tajka rjana je semja psches luboscź. Tak njebjeske bywa żiwjenje psches luboscź; tež woßebje psches tu luboscź, kiž my na khudych cźinimy a kotruž my wot khudych dostanjemy.

Nješchto k rospominanju.

Cźim mjenje żona pschikaże, cźim bóle muż poßłucha.

* * *

Wschitko, schtož ty prajisch, dyrbi wěrno bycź; ale ty njedyrbisch wschitko prajicź, schtož je wěrno.

* * *

Dźerž ßo k Bohu w makych podawkach żiwjenjach a wón tebje we wulkich njewopuschcźi.

* * *

Ssmy-li my ßobudźěłacźerjo Boži, potom my sa cźaßnikom njehladamy, so bychmy widźeli kak posdźe je, hacź njeje skoro cźaß pschestacź.

* * *

Hdyž ßo dźěcźo khosta, hdyž je njeprawo wusnało, je to sa dźěcźo napominanje ßo żenje wjazy wusnacź.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźérnje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!



Čzißło 31.
31. julija.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedželske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

8. njedžela po ßwjatej Trojizy.

List na Hejbrejskich 13, 14.

„My nimamy tudy žane wobstajne město, ale to pschichodne pytamy."

Žnjowy czaß je kraßny czaß, a woßebje lětßa, hdyž ßu žně tak rjane a wjedro jara pschihódne. „Žnjecz", tuto krótke ßłowo, kak wjele swjeßelenja a noweje nadžije sbudžuje w człowjskej wutrobje. Zyłliczki dzeń ratar rady spróznjwje dźěła, wón dźě móže domkhowacz, schtoż k žiwjenju trjeba ßam sa ßo a sa ßwój dom. A tola je žnjowy czaß tež ważny czaß, kiž nam wo naschej sachodnoszi prěduje. Druhi žnjeńzar, ßmjercz, tež wokoło khodži, so by naß człowjekow poßykł wot role teje semje; domwożene budże nasche wotemrjete czěło na pohrjebnischczo a nascha dusha, ach so móhł ju Bóh jako dobru pschenżu khowacz do ßwojich njebjeskich brózhnjow. „My nimamy tudy žane wobstajne město", wopomń to tola, hdyž nětko na twojich polach žnějesch.

Bohu žel mamy njewěrjazych, kotsiž měnja, hdyž je człowjek wumrjeł, potom je kónz wscheho, so po ßmjerczi njeje ani horjestawanje teho czěła ani wěczne žiwjenje. Dyrbi pak to lóß człowjeka, Božeho dźěsczeła, byczź, kotrychž je Bóh ßebi k podobnoszi stworił a droho wukupił psches Jesom Khrysta; wumrjecz a jeniczzy byczź zyroba czeŕwjow? Ně, hłóß w naschej wutrobje saklinczi: „K kraßnischemu ßmy postajeni", ně, Bože ßłowo praji: „Druhi ßabatny wotpoczink je hischcze wostajeny Božemu ludu." Wostajisch ty twoje płody wonkach? ty je tola womłóczisch a wuczisczisch. Tak je tež w Knjesowej ruzy ta wějeŕna łopacz, a wón budże ßwoje huno wuczisczicz, a budże pschenżu do ßwojeje brózhnje hromadzecz a te pluwy s wěczhym wohenjom spalicz. Teho dla njech tež pola naß rěka: „To pschichodne pytamy." Njech je to nascha najwjetscha staroscz: „Schto pomha człowjekej, hdy by wón runje zyły ßwět dobył a pak na ßwojej duschi schkodował?" Njech kóždy na to myßli: „Schtó wě mój kónz, wón ßnadź je bliski." Stari dyrbja wumrjecz, ale młodźi móža tež wumrjecz. A Bóh chze, so by wschitkim człowjekam pomhane było, a so bychu k pósnaczu teje prawdy pschischli. Kóždy móže sbózhny byczź, Bóh njchlada na parschonu, sa bohatych a khudych, woßebnych a niskich, starych a młodych je tam ruma doscz. Ssylsy tež tam njepoběhnu, kónz budże horju tam daty. „Njech ßo dha, kralowske dźěczi, wam wutroba hori, wěczhu wam kraßnoscz wasch Jesuß na Golgatha stwori; wasche je wscho; Jesuß je woprował ßo. Hamjeń! Duž k njebjeßam horje." We wutrobje wěra do Jesom Khrysta a luboscz k njemu, kiž je nam to pschichodne město pschihotował a nětko nosy na prawy pucz, kiž je nam wottyknjeny w Božich kasnjach a na schczežku do Božeho doma, hdyž ßo poßylnimy sa dalsche ßwěrne pytanje a k Božemu blidu, hdyž ßwoju drastu w jehnjeczowej krwje wuczisczimy. A woko njech wschědnje k horam hlada, wot kotrychž nam pomoz pschińdże, a teho wohlada, kiž njebudże twojimaj nohomaj ßo dacz podßunycz a kiž njespi, abo njedrěma. A twój rt njech ßo modli a twoje sdychnjenje njech je: „Knjeże, swarnuj

mje pschede wschitkim słym; swarnuj moju duschu; swarnuj mój wonkhód a nutskhód, wot nětk hacž do wěczności.“

A do rukow wsmi kij a mjecž Božeho słowa, na tón so sepjeraj w dobrych a w cžežkich dnjach, s tym wojuj pschecžiwo cžertej, swětej a cžělnym lóschtam, kiž chzedža tebje wotwjesc wot praweho pytanja teho, schtož je horjekach.

A sprawnemu dawa Bóh radženje. „Pytajcže, tak słubi, a wy budžecže namakacž.“ Po wojowanju jow, krónowanje tam, po poniženju jow, powyschenje tam, po džělenju jow, saßowohladanje pschi Jesußu.

Kak budžemy so wjeßelicž
Hdyž budžemy tam domoj pschińcž,
Hdžež b'džemy w kraßnym towarstwje,
Kiž budže tracž nam wobstajnje.
O Knježe Jesu, pomhaj mi,
So džeržu so cže we wěri;
Dha sbóžny sym ja hižo tu,
A junu tež tam we njebju.

Hamjeń.

Ssykora-Minakalski.

Lutherszy Sslowakojo w rospróschenju.

(Pokracžowanje a skónczenje.)

Wo tym shromadnym skutku so w pißmach sczěhowaze powjeda: Vikar w Slatinje běsche cžežku khorosc pschětrał, njemóžesche pak tola swojemu dwojakemu sastojnstwu jako prědar a wuczeŕ prjódkstacž. Wón mějesche 62 džěczi w schuli a 18 pokracžowańskich schulerjow roswuczecž. Nimo tuteje polneje schulskeje wuczby mějesche hischcže w statnej schuli w Trybischonje na 36 džěczi a 15 pokracžowanskich schulerjow w naboženje wucžicž. Tole džěło, polnu mužsku móz napinaze, bu hischcže powjetschene psches duchowne sastojnstwo, kotrež tón samy vikar tež sastaruje. Kóždu njedželu dyrbi wón prědowowcž a ma we woßadže wschitke sastojnske džěła wobstaracž. Woßada wschak je jara khuda, ale ma tola wjele duchomneho žiwjenja. Runjež zyrkej maka njeje, njewopschimuje duhdy wopytarjow, so dyrbja ludžo psched durjemi a woknami stejecž, so bychu Boże słowo słyscheli. Na swjatej Božej wjeczeri so w sańdženym lěcže 989 wobdželi, t. j. 125 duschow, po tajkim liczba, kotraž so porědko w naschich woßadach dozpije. Kschcženych bě 45 džěczi, konfimirowannch 13, wěrowanych 6 porow, khowanych 24. W lěcže nusne wuporjedženje zyrkwje woßadže wulku cžežkotu napoloži; hdyž je s wokrjeßneho fonda tež 50 schěßnakow podpjery dostała, so porjedženje same na wjazy stow schěßnakow wobliczuje a woßada je tak khuda, so s wulkej nusu swój pschinoschk, 240 schěßnakow wucžinjazy, k dokhodam vikara swjedže. W naléczu nimale wschitzy k džěłu khmani wobydlerjo prjecž cžahnu, so bychu w bohatej ungarskej dolinje s pólnym džělom abo w městach sebi telko saßkužili, so bychu dawki sapłacžili a najnusnische srědki sebi sa symu nakupicž móhli. Spocžatk oktobra so mužojo a młodži ludžo se swojej saßkužbu domoj wrócža, potom so schulske, statne a zyrkwinske dawki sapłacžuja a kał a běrny sa symski cžaß so hromadže wožu. So su tucži ludžo jara hubjenje žiwi, dopokasuje wulka liczba semrjetych džěczi. Wot 40 narodženych džěczi w pscherěsku dozpije jenož něhdže 12 12. lěto, w kotrymž so tam konfirmiruja; sa to pak su tute 12, kaž tamnischi duchomny wupraji, potom tež twjerdži.

Druhe vikariatstwo w Sillrinje je po huscžischim pscheměnjenju skónczinje khmaneho sastupjerja dostało. Tón prěduje w słowjanskej, magyariskej a němskej ryczi a pische, so su wschitke Boże słužby derje wopytane. Dokelž ma modleŕska sala jenož 60 městow, je na słowjanskich Božich słužbach s wjetscha pschemała. Tón rum je tež mało dostojny a jara nusne by było, so by so tudy tež jednory, tola wudoßahazy Boži dom natwaril. Twarski fond wucžini hakle 481 schěßnakow: wón pschisporjenja potrjeba. Diaspora ji tam khětro rospróschena; pschi tym pschikhadžuja woßadne stawy husto a rad s najdalschich wßow. Mandželskaj, kotrajž 24 kilometrow wot Sillrina sdalenaj bydlitaj, hižo sobotu psches hory pucžujetaj, so byschtaj tam njedželu w prawym cžaßu k Božej słužbje byłoj. Ale tež tón vikar rospróschenych pilnje wopytuje, wotměwa s tymi ludžimi w jich domach domjaze Boże słužby a roswucžuje džěczi, rosdžěluje lutherske spisy, troschtuje khorych.

Pohladajmy hischcže na Debreczin, na wulke město wosrjedž dalokeje płódneje ungarskeje doliny. Tam je 52000 wobydlerjow; dokelž so wot nich 44000 k reformirtskemu wusnacžu wusnawa, je so to město samo „kalvinisti Rom“ mjenowak. Lutherskich je něhdže 900, s nich $^3/_5$ po magyarskej, $^2/_5$ po němskej rěczi. Jim so wo to jedna swoju luthersku zyrkej sdžeržecž. To pak sebi niz jenož pjenježnych woporow, kotrež psches jich mozy džeja, žodo, ale to jm tež njepschecželstwo reformirtskich pschinjeße, so dyrbja pomozy lutherskeho kaschcža Božeho hladacž.

S teho saßo pósnajecže wulke džělanske polo lutherskeho kaschcža Božeho. Kaž daloko tež tole polo wot naß leži, dyrbi tola naschej wutrobje bliske bycž. Pschetož cži Sslowakojo w Ungarskej maja tu samu wěru kaž my; jich cžerpjenja, kotrež maja psches magyarisku džiwjoscž pschecžerpicž, dyrbja naß k wutrobnej sobuželnoscži nawabicž. Wysche teho je tam wjele němskich sastojnikow a džělacžerjow; jich tola tež je symnej krwju na zuse wěruwusnacža shubicž njechamy. Teho dla pschezo saßo rěka: pomhajcže sobu, hdžež a kažkuliž samóžecže, so so njeby nascha wěra a nascha rěcž podtłoczyła psches džiwich Magyarow!

— Kónz. —

Spěwaj a džěłaj.

My snajemy wschitzy to rjane pschisłowo, w kotrymž mamy zyłe prawidło nascheho semskeho žiwjenja. Schtóž tole pschisłowo prawje wopomni a w swojim žiwjenju wěrne sczini, tón budže tež prawje sbožowny, pschetož wón dže pucž swojeho podróżnistwa po Božej woli a postajenju. Wo tym ważnym pschisłowje je psched krótkim duchowny Gustav Struda knižku rospominanjow wudał, kotrež su sa wschitkich swěrnych kschescžijanow rjane pokasma, kak dyrbja so teho pschisłowa džeržecž a po nim cžinicž. Duž chzemy naschim lubym cžitarjam tele ważne a dobre rospominanja podacž. Spisacžel džěli swoje rospominanja do tsjóch džělow s tym, so wón tej słowje spěwaj a džěłaj najprjedy woßebje wukładuje a a skónczinje wobej słowje jako shromadne pschisłowo dokładnje rospomina.

Spěwaj!

Spěwaj! modl so! Na wschelake waschnje so nam tole napominanje dostanje. — Kaž sa wěru, mamy my tež sa modlitwu, teje wěry płoda mozu s dobom, hromadu swědkow wokoło naß. Kajki modleŕ běsche tón Knjes Jesuß, kiž je sapocžatk a kónz nascheje wěry. Doniž jeho s templa njewustorczichu, běsche jeho waschnje na sabbacže sa woßadu so modlicž. Kaž husto by sa blidom sedžał a hdyž by ludej blido krył, by jědž brał s džakowanjom. Pschi Lazarußowym rowje, w sahrodže Gethsemane, na schižu so wón modlesche. A huscžischo so nam wo nim powjeda, so wón do samotnoscže, do puscžiny abo na hórki džěsche, so by so modlił.

A kaž sakožeŕ a srědnik noweho słuba tak su so wschitzy wulzy stareho a noweho słuba swěru modlili. Bjes wěryskutkami Abrahama njeje dobroproschenje sa Sodom a Gomorrha najmjeńsche. Schtóž žiwjenje a skutkowanje Mójsaßowe snaje, njemóže sabycž, kak tónle wotroczk Boži a wodžeŕ Božeho luda w bitwje s Amalekitiskimi sa israelski lud se swojimi k žohnowanju a modlenju posběhnjenymaj rukomaj so bědžesche. Wschitzy profetojo su so wo swój khablazy lud niz jenož s pokutnym prědowanjom, ale tež s modlenjom prózowali. A cži japoschtoljo cžinjachu, schtož jedyn s nich kschescžijanam pschikasa, woni modlachu so bjes pscheschtacža, kaž to listy noweho testamenta wobßwědcžuja.

Njedyrbjeli po tych swědkach cžinicž w modlenju? Abo mamy w naschim žiwjenju a w naschim cžaßu mjenje pschicžiny k modleniu?

Psalmistej wupowjedachu njebjeßa Božu cžesc, jako wón w nozy njeliczomnym hwězdam so swěcžicž da a na słónczko sebi pomyßli, kak wone rano s wulkej jaßnoscžu a nowej mozu skhadža. A my smy psches wědomnoscž roswucženi, so je hwězdow s najmjeńscha 150 krócž wjazy hacž nasche wóczko widži; so je nasche słónczko jenož bjes jich wjele a wjele wjetschimi; so kóžda hwězda swój pucž dže a so je to wschitko hacž na sekundu wuliczecž. A to móhli my symni a němi wostacž? To my niczo njecžujemy wot tej njeskónczinoscži? To njebychmy sacžuli, schto wschehomóz rěka a schto bójska mudroscž samóže? To njedyrbjeli k Bohu so modlicž, kiž to wschitko cžini?

Japoschtoł Pawoł wopomni wot 9 do 11 ſtawa liſta na Romſkich wotßud ßwojeho luda: kaž bu jemu po Božej radże a ßlubjenju profetow to ſboże pſched wſchitkimi ludami poſtajene, kak pak ßo tónle lud pſches njewěru ßam wo tole ſboże pſchinjeße; ſo ßu teho dla na jeho měſto cźi iſraelicźiſzy po duchu mjes póhanami ſtupili, ſo pak dyrbi tola, hdyž je poknoſcź póhanow do Božeho kraleſtwa nuts ſchła, tež Iſrael ßwoje ſboże namakacź. A hnuty wot tajkeho ßwětneho wodźenja, kotrež prawdoſcź a hnadu do praweho ſwjaſka pſchinjeße a hrěch do žohnowanja pſchewobrocźi, wón w modleŕſkim duchu wupraji: „O kajka hłubokoſcź teho bohaſtwa, woboje teje mudroſcże a wědomnoſcże Božeje! Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucże! Wot njeho a pſches njeho a we nim ßu wſchitke wěcy. Jemu budź cźeſcź do wěcźnoſcże!“ A my? Nimamy my hiſchcże wyſche teho wjele ßwědcźenjow w knihach hiſtorijow, kiž nam we Božim wodźenju powjedaja? Khěžora Juliana trjechi na dobycźeŕſkim wojeŕſkim cźahu w dalokej Perſiſkej morjaza hlebija a wſchitke wotmyßlenja teho mózneho ſaniczuje, tež hižo wotmyßlene pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow, kotrež běſche ſe wſchej wobhladniwoſczu pſchihotowane. Pſchi ſpoczatku naſcheho lětſtotka dyrbjeſche naſchemu ludej najhłubſche poniženje a najhanibniſche podtłóczenje k wobnowjenju a nowonarodźenju ßłužicź; a jako w lěcże 1870 naſch njepſcheczel ſ nowa ſ poniženjom a rosſchcźěpjenjom naſcheho wótzneho kraja hrożeſche, dyrbjeſche jeho ſłóſtniſke ſpoczinanje pſchicźina k dobycźam a wuſpěcham naſcheho luda bywacź. Tak ſkutkuje Bóh w hiſtoriji; tak pomha wón, hdyž je nuſa najwjetſcha; tak ßo dźiwy mjes ludami ſtawaja. My pak ßo poniźimy a wuſnajemy w poniżnoſcźi ſ naſchim w poniżnoſcźi wulkim khěžorom: „Kajke pſcheměnjenje pſches Boże wodźenje!“

My pak njemožemy pſchezo po horach khodźicź, kiž nam daloki wuhlad poſkicźuja a nam wjeßele na wulkim a małym podawaja. Wjele huſcźiſcho naß žiwjenje pſches dolinu wjedźe, hdźež ßo wóczko ſa jenotliwe a bliſkoležaze wótſi. A kelko njerjaneho a njedoſpołneho dyrbi cźłowjek tam wohladacź! To móhł ßo w duchu roshoricź, jebańſtwo a ſelhańſtwo w wikowanju a pſchekupſtwje, hdyž wſchudźom njepózcźiwoſcźi ſetka. Hłuboku ſrudobu dyrbi wutrobu napjelnicź, hdyž telko hruboſcże a ßurowoſcże ſjawnje ßłyſchi a widźi. Ludźo pſchi ßwojich hroſnych ryczach ani kedźby dźěcźazych wocźi a wuſchi nimaja. Bojoſcź wo pſchichod dyrbi wutrobu pſchewſacź, hdyž ßo w nowinach we ſtajnym pſchibjeranju pſcheſtupjenjow pſchecźiwo cźeſcźi a njewinje a pſchecźiwo cźěłu a žiwjenju bliżſcheho cźita a hdyž je wotroſcźena młodźina woßebje wobdźělena. A to wſchitko pſchi wſchěm prózowanju a ßwěrnym dźěle ſchule a zyrkwje, pſchi wſchěch dobrych ſtatnych ſakonjach a pſchi wſchěm napinanju mnohich mozow w ßłužbje ſnutſkowneho mißionſtwa. To póſnajeſch ſ naſtróženjom, ſo wuhojazy ßrědk „Budźmy lěpſchi, potom budże tež hnydom lěpje!“ njewudoßaha; ſo pokracźowaza ſdźěłanoſcź pſchezo lěpſchich njecźini a ſo ſwjeßelaze poſběhnjenje hoſpodarſkich wobſtejnoſcźow niżſcheho luda hiſchcże žane ſahacźenje njeje pſchecźiwo njepózcźiwoſcźi a njewěrje; to móža tež najlěpſche ſakonje njemózne byćź; ſo ßamo ſ wěry porodźena a žiwjenja luboſcże hiſchcże poknu pomoz pſchinjeſcź njeſamóže, ſo móže ßamo jene pomhacź: Boži hojazy a ßwjecźazy duch. A ſe ſtyſkniweje wutroby wudobudże ßo to ſdychowanje: „Wuhoj ty, Knjeże, potom budźemy wuhojeni; pomhaj ty naſchemu ludej, potom budże jemu pomhane; pſchetož ty ßy naſcha khwalba.“ (Pokracźowanje.)

Cźłowſke nahlady a Boże myßle.

„Po mojim ſdacźu“, praji něchtó, „njemóže ßebi Bóh niczo wot naß žadacź, hacž ſo my ſpytamy prawje žiwi byćź.“

„Mój nahlad je“, praji tón druhi, „ſo dyrbimy to najlěpſche cźinicź a to druhe Božej hnadże pſchewoſtajicź.“

„Ja njeßym hubjeńſchi hacž druſy ludźo,“ ſawoła tſecźi.

A ſaßo tſecźi praji hnuty: „Ja ženje kradnył a moril njeßym, moja wěra je: njecźiń nikomu njeprawo.“

Tak je jich wjele wěra. To ßu jich myßle — jich nahlady. Najwažniſche pódła je, ſo ßu pak ßami ſe ßobu zyle ſpokojom, pak ſo chzedźa ßami ßo lěpſchi ſcźinicź. Kaž dobre ßo nam tajke nahlady tež ſeſdadźa, wone ßu tola Božim myßlam cźiſcże napſchecźiwne.

Bóh praji najprjedy: ty ßy hrěſchny; ſ druha: ty ßo ßam njemóżeſch lěpſchi ſcźinicź, — a k twojemu njeſbožu je wón tón, kiž ma prawo.

Wſmi wot pucźa kerćźk kopſchiwow abo ſ lěßa dźiwju kruſchwinu a ßadź je do twojeje ſahrody. Hladaj je, wobkrjeṕ je, potom ſmějeſch rjane kopſchiwy a wjele dźiwich kruſchwow, ale ženje njeſmějeſch dobrych płodow. S kopſchiwineho korjenja ženje niczo lěpſcheho njewuroſcże khiba kopſchiwy; dźiwja kruſchwina ßame dźiwje płody pſchinjeße. Jeli ſo dyrbi dobre płody pſchinjeſcź, dyrbi ßo ſcźěpicź, to rěka, zuſa ruka dyrbi nowu družinu do njeje płodźicź, a to ßame wucźi naß Jeſuß Khryſtuß: Jeli ſo ßo ſchtó ſ noweho njenarodźi, njemóże wón Boże kraleſtwo wohladacź. Wy dyrbicże ßo ſ noweho narodźicź.“ (Jan. 3, 3. 7.)

My dyrbimy nowe ſtworjenje ßo ſcźinicź.

Dokelž je Jeſuß wěrnoſcź prajił, njemóża cźi, kiž njeßu ſ nowa narodźeni a bójſke waſchnje do ßo pſchijeli njeßu, pſchi wſchej ßwojej mudroſcźi, pſchi wſchěm dobrym wocźehnjenju a waſchnju, pſchi wſchej dobrocźiwoſcźi do Božeho kraleſtwa pſchińcź. Wſchitzy, kotſiž njeßu ſ nowa narodźeni, njech ßu na ßwjatym měſcże abo na měſtnach lóſchtow dźěłali, njech ßu paduſchi abo ſprózniwi ludźo, ßobuſtawy pobožnych towaŕſtwow abo dundazy, dobrocźeljo abo nahrabni, wußměwzy a njewěrjazy, ſchtožkuli je jich powołanje a žiwjeńſke waſchnje, woni njebudźa Boże kraleſtwo wohladacź. Kajka budźe to hela, do kotrejež ßu ludźo, kotrychž mějachu ſa dobrych, ſa cźeßnych, pſchiſtojnych, pobožnych, na pſchezo ſ njewěrjazymi, ſ wopiłzami, ſ paduchami ſaſtorcźeni.

Ale ſa kóždeho je prjedy žadane pſcheměnjenje móżne. Schtož ßebi Bóh wot naß žada, to wón tež dawa. Schtož my cźinicź njemóżemy, cźini wón. Měj dowěrjenje k njemu a daj jemu te ßrědki nałożecź, kotrež wón tebi radźi. My njemóżemy nowe we ßebi ſtworicź; my ßebi jo tež ſaßłużicź njemóżemy. My dyrbimy jo po tajkim jako hnadu wot Boha doſtacź a to ßo ſtawa, hdyž ßo my Jeſußej Khryſtnßej dowěrimy, kiž je nam wot Boha daty. Cźi japoſchtoljo praja, ſo je Bóh nam wěcźne žiwjenje dał a ſo je to žiwjenje w jeho ßynu namakacź. „Schtóž do teho ßyna wěri, tón ma to wěcźne žiwjenje.“ (Jan. 3, 36.)

Jeſuß Khryſtuß je jo pſches ßwoju ßmjercź na kſchižu dobył. Wón nam je dawa ſ tym, ſo wón ßwojeho ßwjateho ducha do wutroby a duſche dele puſchcźi. Sjednocźmy ßo ſ nim pſches žiwu wěru, potom budźemy my nowe ſtworjenja, dźěcźi Boże. To je jednory a łóhki ßrědk, kotryž Bóh kóždemu poſkicźuje, pſchetož „wón chze, ſo by wſchitkim ludźom pomhane było.“ (1 Tim 2, 4).

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Knjes profeßor Drews w Jenje chze knihe wudacź wo zyrkwinſkim žiwjenju evangelſko-lutherſkeje zyrkwje w Sakſkej. Wone dyrbja dokładniſchi a žiwiſchi wobraz wo naſchim zyrkwinſkim žiwjenju podacź, hacž móża te zyrkwinſke powjeſcże krajneho konſiſtorſtwa poſkicźecź. Ważne je, ſo bychu tež naſche ßerbſke woßady po ßwojim zyrkwinſkim žiwjenju prawe wopiſanje namakałe. Knjes profeßor Drews je ßo na pſchedßydu naſcheje ßerbſkeje hłowneje konferenzy wobrocźił, ſo by prawe a dokładne podłožki wo naſchich ßerbſkich woßadach ſa ßwoje knihe doſtał. Wſchitke pobožne konferenzy na namolwjenje pſchedßydy hłowneje konferenzy roſprawy pſchihotuja. Duž je wěſta nadźija, ſo ßo naſchim ßerbſkim woßadam w tych knihach prawdoſcź doſtanje a ſo do nich pſchiſßłodźaze a njewěrjaze powjeſcże wo naſchich ßerbſkich woßadach njepſchińdu. Khwalobne je, ſo ßebi knjes profeßor Drews ßwoje wobhonjenja na prawym měſcże pyta. Hdy by to knjes primarius Kozor w Libiju tež cźinił, prjedy hacž je w ßwojich knihach wo naſchich ßerbſkich woßadach piſał a njeby ßebi ſwěrił wo wěcach piſacź, kotrež ßam ſnacź a rosßudźicź njemóże a wo kotrychž je jenož ſ njepſcheczelſkeje ſtrony ßłyſchał, njeby wo naſchim zyrkwinſkim žiwjenju w naſchich ßerbſkich woßadach tak njeprawje ßudźicź mohł. Bjes teho ſo bychmy ßo khwakicź chzyli a naſche ßłaboſcże njepósnali, móżemy derje prajicź, ſo by wěſcże derje było, hdy by zyrkwinſke žiwjenje po zyłej Łužizy było, kajkež je w naſchich ßerbſkich woßadach.

— Twar Khwacźanſkeho Božeho doma rjenje pokracźuje. S twarom fary je ßo tež ſapoczało. Duž ſ Božej pomozy k lětu Khwacźanſki Boži dom, kotryž budźe do naſcheho ßerbſkeho kraja ſhładowacź. kaž tež fara ſtejitaj, a farſke měſto w Khwacźizach móże ßo hnydom ſ poßwjecźenjom zyrkwje, kotrež ma ßo ſa lěto na kermuſchu ſtacź, wobßadźicź. S radoſcźu tež ßłyſchimy, ſo je kollekta ſa nowotwarjomny Khwacźanſki Boži dom woßebje w naſchich ßerbſkich woßadach bohaty wunoſchk měła.

— Žně ßu rjane a hdyž Bóh luby Knjes rjane ßłónżne dny wobradźi, budźa naſchi ratarjo ſ radoſcźu domoj khowacź, ſchtož je

jim Bóh tón Knjes bohacźe narosćź dał. Lubi ßerbßzy ratarjo! kohož je Bóh tón Knjes žonował, tón wotewŕ też ßwoju ruku a wopruj něschto! My mamy shromadny skutk, sa kotryž dyrbimy jako Sserbja w jenej myßli skutkowacź — to je nasch narodny skutk „Macźicźneho doma.“ Njesabudźcźe na njón, hdyž scźe wy brali wot Božeje dobroty a woprujcźe scherpatku s tym ßłowom: Bohu k czesczi a Sserbam k wužitku!

— Evangelsko-lutherski Boži kaschcź, kotrehož skutkowanje ßmy w nastawku wo Sslowakach w rosprószchenju wopißali, je psched krótkim dwazytu rosprawu ßwojeho skutkowanja wudał. Wón je s bohatym žohnowanjow saßo lěto skutkował a evangelsko lutherske wosady podpjeral w Bayerskej, w Elsaß-Lothringskej, w Hannoverskej, w Morawskej, we Wuherskej, w Sslavoniskej, w Czěskej, w Amerizy, atd. Podpjerow je ßo saßo wudźělilo 15290 hriwnaw. Wone ßu wěscźe wjele duchownego žohnowanja njeßłe do podpjeranych wosadow.

— Swoje scźěhwki smĕja wólby do khěžorstwoweho ßejma hischcźe sa wschelakich, kotsiž ßu ßo do powróczazeho lěhwa sozialdemokratow wotedali. Czi mjenujzy, kotsiž ßo njeßu jako ßobustawy wojerskich towarstwow hańbowali, ßwoj hłóß sozialdemokratej dacź, dyrbja ßo s wojerskich towarstwow wusamknycź. Pschetož schtóž stronje ßłuscha, kotraž chze khěžora a krala s tróna storczicź, njemóże ßobustaw bycź khěžorej a kralej ßwĕrneho wojerskeho towarstwa, kotrež ma sa ßwój prĕni nadawk wótczinske swyßlenje hajicź a posylnicź. Woßebje sruduje pak je, hdyž ßłyschimy, so ßu ßo tajzy ludźo też w naschich stronach namakali. Wschitke pschedßydstwa wojerskich towarstwow pak krucźe napominamy, so bychu ßo sa tym wobhonili, pschetož jow by liwkosćź na wopaczným blaku była, jow dyrbi ßo krucźe postupowacź pschecźiwo tym, kiž ßu swój wojerski ßlub slamali.

— Duchowny wodźer swjaska ratarjow knjes s Ploetz je wumrjeł. Wón ma wulke saßłužby wo ratarstwo a woßebje wo sarjadowanje swjaska ratarjow. Wón bĕsche muž, kiž je ßwoje mozy, haj ßwoju strowosćź woprował, so by ßo ratarstwu w jeho nětczischej nusy pomoz pschinjeßła. Psched něschto czaßom je wón pschedschk w Budyschinje dźerżał a ßu jeho wěscźe też mnosy ßerbßzy ratarjo ßłyscheli. Němßzy ratarjo jemu dźakne wopomnjeczo wobkhowaju, Czežko budźe w swjasku ratarjow jeho město wupjelnicź.

Zadanje po njebjeskim Zionje.

Hłóß: O ty luboscź psche wschu měru.

Zionje, ty kraßne rjane
Mĕsto Boże požadam,
Wot jandźelow sanosch'wane
Khĕrl'sche njeb'dźa skónczene;
Kak ßo błyschcźa twoje murje,
Kiž tón Knjes ßam twarił je!
Woczińe wrota, wotewŕ durje!
Sjew nam ßwoje wjeßele!

Ach hdy budu ja tam khodźicź
Tam psched Božim wobliczom?
S pobožnymi tam ßo wodźicź,
Njebjeski tam widźicź dom?
Kiž tam khwalbu sanoschecźe,
S wami ßobu sanoscham;
Hdyž mi napschecźiwo dźecźe,
O kak sbóžny budu tam!

Rad był, Zionje, we tebi
A we twojej kraßnosczi,
Wutrobnje to žadam ßebi,
Po tebi ßo styschcźe mi,
Króna prawdosćźe ßo ßwĕczi
Tam w błyschczu njebjeskim
Sa wschĕ lube Boże dźĕczi,
A ja pschińdu ßobu k nim.

Wopschijecź w tutym czaßu —
Ach to hischcźe njemóżu,
Kak budźe na Božim kwaßu,
Na kotryž ßo wjeßelu,
Jehnjo je tam město ßłónza,
Kiž ßo ženje njekhowa,
Wumożenym nima kónza
Jaßnosćź jeho woblicza.

Duscha ßo na pastwje wodźi,
Zenje njeje ßyta tam,
W nowym wjeßlu pschezo khodźi,
Kiž je shotowało nam
Jehnjo. Ja ßej žadam stanycź
S teho sleho ßwĕta tam,
Do Zionskich domow czahnycź
K jehnjeczowym kwaßnym dnjam.

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Dwazyczi millijonow a tola žane sboże.

Bohaty Krösus ßebi myßlesche, so budźe jeho mudry Solon jeho bohastwa dla sbožowneho khwalicź; Solon to njeczinjesche. Ale też dźenßa hischcźe je dosćź ludźi, kiž ßebi myßla, so móże jim bohastwo to žadane sboże pschinjesćź. Italski Jamana 20króczny millijonar drje hinak myßlesche, hewak njeby ßwojemu žiwjenju ßam kónz sčinił. We wulkim wjelbje, kotryž bĕsche hižo psched dwĕmaj lětomaj na ßwojim kuble natwaricź dał, sapali wón hromadu wuhla a kuczła, kotruž bĕsche pschihotował a dychasche na kožu leżo morjazy dym do ßo. Kak sbožowneho czini człowjeka na wopak spokojna wutroba a nadźija wĕczneho žiwjenja.

Słowo serbskim towarstwam!

Dawno hižo žadachu sebi serbske towarstwa, so zjenoćić k jenemu cyłkej, so zhromadźić do jeneho kruteho mócneho zwjazka. Tute žadanja bliža so k dopjelnjenju! Slubjenja, zawdate zańdźenu njedźelu w Njeswačidle, stajamy bjez komdźenja do skutkow. Rjanym słowam dajmy sćĕhować hišće rjeniše skutki! Serbske towarstwa, narodne, spĕwanske, burske, nalutowańske abo kajkemužkuliž nadawkej sće so hewak zjenoćili, Was wšĕch napominamy, zamkńće so hromadu k pilnemu dźĕłu za čestne wobstaće našeje lubeje serbskeje narodnosće, za zakhowanje našich najdróžšich narodnych kubłow. Žiwjenje a byće našeho małeho serbskeho luda steji na skalnym podłožku Božeho słowa; pobožnosć, kraloswĕrnosć, lubosć k wótčinje, dźĕławosć a zlutniwosć su jeho dawno připóznate počinki, runja sylnym murjam wobdawaju wone našu narodnosć. Je zakhować dyrbi być jenički zaměr našich prócowanjow! Přede wšĕm pak budźemy so zdalować wšĕch politiskich prašenjow!

Bjez komdźenja hotujemy so, naš nadawk dopjelnić a wobroćamy so z tutym na wšĕ serbske towarstwa, zo chcyli skerje a lĕpje wo tutej należnosći pojednać a sebi wuzwolić z połnomocu wuhotowanych zastupjerjow. Kónc tehole měsaca abo zpočatk přichodneho zwołamy jich do Radworja (za tute městno smy so skónčnje rozsudźili), zo bychmy tam dokładnje wuradźowali wo „Zwjazku Serbskich Towarstwow“, wo jeho zarjadowanju, nadawku a postupowanju. W bližšich dnjach rozesćelemy na Was, tak daloko kaž Was znajemy, nadrobne přeprošenje.

Stawy serbskich towarstwow, mužojo serbskeho luda, wopomńće, zo je přede wšĕm Waša winowatosć, muž při mužu wustupić za krasne horka spomnjene zaměry, teho dla dajće spadnyć wšĕm maličkostnym nahladam.

Nakhwilne zarjadnistwo
wubjerka „Zwjazka Serbskich Towarstwow“.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje ßo twari, a to ja Waß! Duž składujcźe ja njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschczenjo, wucźeni a njewucźeni, stari a młodzi, mužszy a žónske, a sbĕrajcźe ja njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschczisnach, pschi ßwjedźenjach a skhadźowankach; składujcźe a sbĕrajcźe! A Wy, kiž wotkasanja sczinicźe, wotkasajcźe na prĕnim městnje ja Wasch „Sserbski dom“ w Budyschinje! Budźcźe ßwĕrni, woprawdźiczi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Czischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczĕrnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 32.
7. auguſta.

Łětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

9. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 16, 1—12.

Kak pjenjeſy prawje nałožujemy?

Tak mudrje kaž dźěczi teho ßwěta ßo ſa ßwoje ſemſke dalepſchińdźenje ſtaraja, tak mudrje dyrbja dźěczi teho ßwětła ſa njebjeſkim žiwjenjom ſtejecź nawuknycź. Njeprawy ſaſtojnik widźi czaß pſchińcź, hdźež wjazy w ßwojim ſaſtojnſtwje njebudźe. So njeby potom khlěba tradał, czini wón ßebi ßwojeho knjeſowych dołžnikow pſchecźelow, ſ tym, ſo jim jich dołh poniži. To běſche mudrje, a tule mudroſcź tón Knjes ßwojim wuczomnikam poruczuje. Dokelž też ſa naß czaß pſchińdźe, hdźež njebudźemy wjazy ſaſtojnizy na Božich kublach, ſ druhimi ßłowami, hdźež dyrbimy wumrjecź, dyrbimy nětcziſchi czaß prawje wužicź ſa wěczność, a woßebje czaßne pjenjeſy a kubło, kiž je nam tón Knjes dał, tak wužicź, ſo wěcznych kublow njeſhubimy. Dźeržmy ßo pſchi naſchim ſcźenju tejele wěrnoſcźe, potom móže nam pſchirunanje wo njeprawym ſaſtojniku ſ wulkim žohnowanjom bycź. Wone chze naß nawucźicź, kak ßwoje pjenjeſy a kubło prawje nałožimy.

1. Kak mało jich to roſumi! Na jenym boku nahrabnoſcź hromadźe drapa, kelkož ſamoże, a pokłady hromadźicź ßo powſchitkownje jako ſamyßł žiwjenja wobhladuje; na druhim boku ßo kubła lohkomyßlnje pſchecźinjeja a ßo ſda, kaž bychu ludźo doczakacź njemohli, ſo bychu proſcherjo byli. Schtož ßu ßnano ſtari hromadźeli ßo ßwěru prózujo, młodźi róſno mjetaja. Nahrabnoſcź a pſchecźinjenje, to je to dwoje nałoženje pjenjes w ßwěcźe. — Ale kak porědko widźiſch, ſo ludźo pjenjeſy prawje nałožuja, też kſcheſcźijenjo! Ssnano w žanym druhim naſtupanju ßo kſcheſcźijanſtwo naſcheho czaßa njeje tak ßwětne ſcźiniło kaž w naſtupanju pjenjes. Na Iſraelu leži poklecźe njepraweho mammona dla, kotryž měješche Achan w ßwojej hěcźe. Tón ſpſchah, kotryž dźenßa na Božim ludu wotpoczuje, ſo ßwoje nadawki njedopjelni, je pjenježny ſpſchah, ſpſchah ßłuženja mammonej. O ſo bychu tola kſcheſcźijenjo, wěrjazy a khutnje ſa tym ſtali, na žadyn pad pokłady hromadźecź. To pak je po ſdaczu tón Knjes podarmo ſakaſał a hroſna nahrabnoſcź ßo ſady wurěczow khowa, kaž něhdźe: Ja dyrbju ßo tola ſa moje dźěczi ſtaracź. Wěſcźe dyrbiſch ty to, ale hdyž ty ſa nich telko pjenjes nahromadźiſch, ſo móża wot danje bjes dźěłanja žiwi bycź, potom ßo ty ſa ßwoje dźěczi njeſtaraſch, ale ty jim ſchkodźiſch. Kelko ſhubjenych ßynow je, dokelž tón pachoł wjedźeſche: nan ma pjenjeſy! Kelko njeſbožownych mandźelſtwow, dokelž wjedźachu: ta holza je bohata! Kelko ſwady mjes bratrami a ßotrami bohateho herbſtwa dla! Wucź twoje dźěczi ſpěwacź a dźěłacź, to je lěpje, hacź hdyž jim pokłady hromadźiſch. A potom, ſchtož pſchecźinjenje kublow naſtupa, ßu žiwjeńſke potrtebnoſcźe po ſtantach a powołanjach, po ſtarobje a ſdźěłanoſczi jara wſchelake, a ty njetrjebaſch twoje kſcheſcźijanſtwo ſ tym pokaſacź, ſo w hubjenej draſcźe khodźiſch, a ſo je twoje bydlenje khuduſchke bjes wſcheje pyſchnoſcźe. Ale wulki rosdźěl je mjes jednorym, ſtancźe ßo pſchihodźazym, ſtrowoſczi wužitnym žiwjenjom a

njerosumnym pschečžinjenjom. A tola kelko njenusnych wudawkow je w kschesčžijanskich domach sa drastu, sa dobre jědže a picže, sa žwětne swježelenja. Towarschne praschenja chzedža wotstronicž, a njewidža, so bywa wona psches tajke pschečžinjenje pschezo khutnischa, hłubina mjes bohatymi a khudymi pschezo wjetscha. Kelko runje dženžnischi dženj wot teho wotwižuje, so kschesčžijan prawe stejnischčžo k pjenjesam dostanje, ale mało jich rosumi s pjenjesami prawje hospodaricž.

2. Kak to nawuknjemy? Jako sastojnik na tym wot teho Knjesa nam na khwilu dowěrjenym kuble. Haj, my njejžmy ani wobžedžerjo, ale jenož sastojnizy. Jedyn najwjetschich bludow je, hdyž něchtón praji: Moje samoženje mi žłuscha; ja mózu s nim cžinicž, schtož chzu. Móže kschesčžijan tak rěčžecž, kiž wě, so wschitko, schtož wón ma, temu Knjesej žłuscha? Njejžmy my žami jeho wobžedženstwo? Njeżłuschamy s cželom a s duschu temu, kiž je naž wukupił? Nasche pjenjesy dyrbjake žame wuwsate bycž? Kak spodziwnje! Moje cželo mi njeżłuscha, ja nimam tu žwobodu, moje stawy k hrěchej a njeprawdosči wužiwacž a s mojimi pjenjesami žměł ja cžinicž, schtožkuliž chzu? Ně, tón Knjes je prawy wobžedžeŕ, my žmy jeho sastojnizy a mamy tu pschižłuschnosčž je w jeho žłužbje nałožecž. — Kak to nawuknjemy? Jako cžłowjek wěcžnosče, jako cžłowjek, kotryž wě, so junu rěka: Cžiń rachnowanje wot twojeho hospodarstwa, a kiž teho dla s bojosču a se rženjom cžini, so by sbóžny był. O kak žo tajzy hladaja tych strachotow, kiž na pjenjesach wižaja, tych spytowanjow a schkódnych lóschtow, kotrež žłužobnika mammona podnurja do skaženja a satamanstwa; kak žo staramy, jeno žwěrny w najmjeńschim, tež w nałoženju žwojich kroschow žo wopokasacž, so bychmy wulkeho a wěrneho kubła dželomni byli po žłowach teho Knjesa! Potom bywamy tež žwědomliwischi w pjenježnych wězach, potom žo pruhujemy pschi žwojich wudawkach, hacž psched Knjesowym wóczkom wobsteja a my žo khutnje modlimy: Knježe, daj mi tak psches cžažne kubła khodžicž, so wěcžnych njeshubju.“ — A skónczinje — kak to nawuknjemy? Jako pschečželjo khudych, kotsiž w njeprawym mammonje kražny žrědk widža, žebi pschečželow sčžinicž, kiž naž horje wosmu do tych wěcžnych hětow. To je bójska mudrosčž, s kotrejž tón sbóžnik to, schtož je jim tak wjele k njesbožu, tym žwojim k sbožu sčžini, hdyž wón praji: „Sčžińcže žebi pschečželow s tym njeprawym mammonom! Stare, masane pjenjesy — wone tola njedyrbja jenož w žłužbje žebicznosče poklecže a skaženje pschinjesču, ale wone dyrbja wjele bóle w žłužbje lubosče Knjesowe kralestwo twaricž pomhacž. Wone dyrbja tež žrědk bycž cžertowe kralestwo saniczicž a cžłowjekam sbóžnosču pschihotowacž. Wěsče, pjenjesy rěkaja njeprawy mammon a wjele hrěcha a žylsow wiža na nich, ale hdyž my wschudžom Boże domy nastawacž widžimy, snutskownje lubosnje wupyschene, hdyž my wustawy widžimy, kotrež je lubosč natwariła, bydlenja sa khorych, sa hubjenych, hdyž evangelijon won dže do wschěch krajow a žo tak Boże kralestwo twari — njeje to wschitko s pjenjesami sčžinjene? Njech žu te 30 žlěbornikow Judaschej w porstach paliłe, Marja mějesche radosč na tych pjenjesach, sa kotrež wolij kupi, s kotrymž Jesuža žałbowasche. Hdyž wopacžne nałoženje pjenjes do hele cžěri, wotewrja prawe nałoženje wuhlad do tych wěcžnych hětow. Cžińcže žebi pschečželow s tym njeprawym mammonom. Bjerče žo po potrjebnosčžach tych žwjatych horje. Sbóžni žu cži žmilni, pschetož woni budža žmilnosč dostacž, jow hižo psches dobroproschenje pobožnych kschesčžijanow, a junu, hdyž tón Knjes s hnady k nim rjeknje: Džicže nuts k waschcheho Knjesa wježelosči! —

Tak nawuknjesch pjenjesy prawje nałožecž, hdyž pschezo wopomnisch: Ja žym Boži sastojnik; ja mam rachnowanje cžinicž wot mojeho hospodarstwa; ja chzu žebi pschečželow cžinicž s tym njeprawym mammonom.

Pastyŕski hólz.

Abbas s pschimjenom Wulki, kral Persiski, běsche žo něhdy na hońtwje jabkudžił. Tak dóńdže na horu, hdyž pastyŕski hólz stadło wowzow pażesche. Hólczez žedžesche pod schtomom a dujesche na žwojej tarakawje. Lubosny hłóž jeho spěwa a wčžipnosč wabjachu krala bliže. Sprawne hólzowe wobliczo žo kralej spodobasche. Wón pocža žo hólza ja wschelakim wuwopraschowacž a krute a prawe hólzowe wotmolwjenja jeho wscheho sažłapichu, dokelž běsche tola tónle hólz bjese wscheho roswuczowanja pschi žwojim stadle wotrostł. Wón žebi tole hischcže wschelako rospomina, hdyž jeho weżir pschistupi. „Stuj žem, weżiro!“ sawoła wón jemu napschecžiwo, „a powjes mi, kak žo tebi tónle hólz spodoba?“ Weżir pschistupi, kral žo hólza dale wuwopraschowasche a hólczez jemu stajnje wotmolwi. Jeho khrobłosčž, jeho rosomny rossud a jeho sprawnosč krala a weżira tak sajachu, so chzyische jeho kral žobu wjacž a roswuczowacž dacž, so by shonił, kak mohł tajke dary pod wodženjom rosomneho nashonjeneho wuczerja roswiwacž.

Kaž pólna jednora róża, kotruž sahrodnik s khudeje semje wusběhnje a do bohatscheje semje sažadži, bórsy žwoje kwětki powjetschi a s rjeńschimi barbami pyschi, tak roswiwa žo tež pastyŕski hólz, prjedy dyžli žo něchtó dohlada, a bu bórsy muž połny poczinkow. Kral lubowasche jeho džeń a bóle, narjekny jemu Ali bey a pomjenowa jeho sa žwojeho prěnjeho pokładnika.

Ali bey mějesche wschě poczinki, kotrež žo jenož na dobo nakopicž hodža: wón běsche bjese wscheho smylka we žwojich waschnjach, sprawny a mudry we žwojim sastojństwje, darniwy a nadobneje myžle pschecžiwo zusym, swólniwy pschecžiwo kóždemu, kotryž jeho wo něschto proschesche, a hacž runjež běsche wón kralowy lubuschk, dha běsche tola wschón ponižny. Schtož jeho pak psched druhimi persiskimi dwórskimi ludžimi najbóle wusnamjenjesche, běsche jeho njeżebicžiwosč, pschetož ženje njedasche żebi wón žwoje pożłużenje mytowacž, jeho pětne skutki žórlachu žo s najcžerstwischeho žórła: wón żebi jenož pschejesche, so by wón s wužitkom sa cžłowjestwo žiwy był. Tola wschěch tychle poczinkow dla žo wón tola njesminy, so njebychu žo dwórszy ludžo na njeho pschižłodželi, dokelž na jeho posběhnjenje s potajenej sawisču hladachu. Woni wlecžechu jemu wschelake pażle a chzychu, so by wón kralowu dowěru shubił. Tola schah Abbas běsche kral s porědkimi kajkosčžemi, njedowěra bjese wscheje pschicžiny běsche sa jeho nadobnu duschu pschenjska a Ali bey wosta w nahladnosči a měrje žiwy, doniž běsche jeho nadobny schkitowaŕ s kujesom.

S wulkim njesbožom běsche, so tónle nadobny kral wumrje, a schah Sefi, jemu žlědowazy, wobkrucži ludowe skóržby, so dyrbja dobri a duschni knježerjo runje tak wumrjecž, jako drusy cžłowjekojo. Wón běsche wschón na wopak wot žwojeho prjedownika; njedowěriwy, hrosny a skupy. Hdyž móżesche krej pscheliwacž, dha mějesche wokschewjenje jako laczny se schkleńzu cžerstweje wody. Tajkeho knježerja běchu Aliowi njepschecželjo swoczakowali a jich potajna sawisč žo na dobo sažo hibasche. Woni žo wschědnje na wyschscheho pokładnika pschižłodžowachu; tola kral se spoczatkom na to njekedžbowasche, doniž žo jim składny podawk njeposkicži, kotryž po sdaczu jich pschižłodženja wobkrucži.

Kral chzyische mjenujzy drohotny mjecž wohladacž, kotryž běsche schah Abbas wot turkowskeho khěžora darjeny dostał a na kotryž někotsi dwórszy ludžo spominachu. Tola mjecž nihdže njenamakachu, hacž runjež běsche w Abbasowych sapiskach sapižany. Duž tukasche schah Sefi na žwojeho pokładnika, so je tón spomnjeny mjecž wotwjedł. To běsche, schtož běchu žebi jeho njepschecželjo pscheli; woni podwojichu žwoje pschižłodženja a wobrasowachu jeho jako najhórscheho jebaka. Woni powjedachu, so je mnohe khěže natwaricž dał, so mohł tam zusych hospodowacž; tež druhe sjawne twarjenja je sa wulke pjenjesy natwaricž dał.

Jako nahi mlodźenz je ßo k dworej pschijak a nětkole ma njewuměromne bohatstwa. S wotkel mohł wón wschě tele bohatstwa měcź, ſ kotrymiž je wón ßwój dom napjelnił, jeli je njeby kralowskim pokładam kranył. Ali bey saſtupi runje pola ßwojeho krala, jako jeho njepschecźeljo jeho wobskoržowachu. S hněwnym, ßurowym pohladanjom ſarjekny kral: „Alijo beyo, twoja njeßwěra a njesprawnoſcź je ßo wukopała, ty ßy ßwoje ſaſtojńſtwo ſhubił a ſa dwě njedźeli masch ßwoje ſliczbowanje pschedpołożicź.“ Ali bey ßo też ani ſ najmjeńſcha njepostróži, dokelž mějesche cźiſte, njewomaſane ßwědomje, tola wón ßebi pomyßli, kak ſtraſchne mohło to bycź, jeli ſo ßo jeho njepschecźelam dwě njedźeli cźaßa wostaji, prjedy hacź wón ßwoju njewinowatoſcź dopokaže.

„Knježe!“ ſarjekny wón, „moje žiwjenje je do twojeje ruki podate. Ja ßym hotowy, klucze k kralowym pokładam a pychu cźeſcźe, kotruž ßy mi dowěrił, dźenßa abo jutſje pſched twojim trónom ſapołożicź. Jeli ſo chzeſch ßwojeho njewólnika ſe ßwojej pschitomnoſcźu wobhnadźicź.“

Tajka próſtwa běſche kralej wulzy witana, wón ju pschija a wobhlada a pschehlada hnydom na druhi dźeń pokładnizu. Wſcho běſche w najlěpſchim rjedźe, a Ali bey pschepokaſa jeho, ſo je ſchah Abbas pytany mjecź ßam ſ pokładnizy wſał, ſo je ſ jeho demantami druhu pychu debicź dał a ſo to njeje do pokładnikowych ſapißow ſapißał. Kral njemóżeſche na to niczo napſchecźiwicź, tola njedowěra je njeſprawna a cźuje ßo ſranjena, hdyž ßo wona ßama we ßwojich wopacźnych, we ßwojich tukanjach bjeſe wſcheje pſchicźiny na dobo ſjebana ſacźuje. Kral wumyßli ßebi teho dla khětſje někaſku pſchicźinu a pschewodźa jeho do jeho doma, ſo by tam wſchě te drohotnoſcźe wuhladał, wo kotrychž běchu jemu jeho dwórſzy ludźo powjedali, tola ßo wulzy wudźiwajo wuhlada, ſo je też tu wſcho doſpołnje hinak. Wſchědne wobwěſchki kryjachu ſcźěny, wó iſtwach njeběſche wjazy, dyžli najnuſniſcha domjaza nadoba, a Sefi dyrbjeſche ßebi ßam wuſnacź, ſo ßrěni poddan lěpje bydli, dyžli prěni pokładnik jeho kraleſtwa. Wón ſhańbowa ßo teho dla druheho ſjebanja a chzyſche woteńcź, jako jemu jedyn dwórſki cźłowjek durje, ſ dwojimaj želeſnymaj ſaßuwakomaj ſawrjene, na kónzu khoda pokaſa. Kral k nim pſchiſchedſchi wopraſcha ßo, ſchto wón ſady tak wulkich ſamkow a krutych ſaßuwakow khowa. Sdaſche ßo, ſo ßo Ali bey postróži a ſo ßo nahle ſacźerwjeni. Tola bórſy ſaßo wodychnywſchi ſarjekny wón takle: „Luby knježe, w tymle pokoju khowam najlubſche, ſchtož je na ßwěcźe moje, moje woprawdźite ßwójſtwo. Wſcho, ſchtož ßy hacź dotal w tymle domje wuhladał, je kralowe, mojeho knjeſowe. Schtož pak tónle pokoj khowa, je moje, ale to je ſa kóždeho potajnſtwo, a teho dla proſchu, njepożadaj, ſo by to wohladał.“

Alijowy njeměr ſeſda ßo njedowěrnemu Sefijej wuras winowatoſcźe a wón poruczi krucźe, ſo maja ßo durje wotewricź. Pokoj ßo wotewri, ale hlej! ſchtyri běłe ſcźěny ſ paſtyŕſkim kijom, ſ tarakawu, ſ wjetkej draſtu a ſ paſtyŕſkim dypßacźkom wupyſchene, to běchu pokłady, kotrež tele želeſne ſaßuwaki a ſamki ſawrjene khowachu.

Wſchitzy pſchitomni ßo wudźiwachu a ſchah Sefij ſhańbowa ßo ſ tſecźim raſom, jako Alij bey ſ najwjetſchej ponižnoſcźu takle ſarěcźa:

„Mózny kralo! Jako mje wulki Abbas na horje nadeńdźe, hdźeż ja ßwoje ſtadło paßech, běſche tale khudoba moje jenicźke bohatſtwo. Wot tutych cźaßow ßem khowam je jako ßwoje jenicźke ßwójſtwo, jako pomnik ßwojeho ſbožowneho dźěcźatſtwa! A nadobny knjeźeŕ běſche pſche ßmilny a dobrocźiwy, ſo by mi to wſacź mohł. Sſym wěſteje nadźije, knježe, też ty mi to njewoſmjeſch a dowoliſch mi, ſo ßo ſ nim do tamnych pokojnych dołow wrócźu, hdźeż běch we ßwojej khudobje ſbožowniſchi, dyžli tu w bohatſtwje twojeho kralowſkeho dwora.“

Alij mjelcźeſche a wſchitzy pſchitomni běchu hnucźi, ſo ſ hłoßom ſaplakachu. Kral wußlecźe ßo ßwoju kralowſku pychu a napołoži ju Alijej. Sawiſcź a pſchißłodźenje běſchtej ſ hanibu poraženej a njeßmědźiſchtej ßo nihdy wjazy napſchecźiwo tak nadobnej duſchi poſběhnycź. Alij běſche hiſchcźe dołhe lěta žiwy a žnějeſche myto ßwojich poczinkow, luboſcź a poczeſcźowanje cźaß ßwojeho žiwjenja a po jeho ßmjercźi běchu ßyłſy cźiche khwalenje nad jeho rowom. Wſchitzy měſchcźenjo pſchewodźichu jeho cźěło k poßlednjemu wotpocźinkej a hiſchcźe potomnizy khwalachu jeho ſtajnje jako nadobneho a njeßebicźiweho Alija.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdźena njedźela njeßeſche tu ſrudnu powjeſcź pſche wſchón naſch wótzny kraj, ſo je wjerch Bismark ßobotu wjecźor w 11 h. wumrjeł. Naſch lud ſteji hłuboko žarujo pſchi jeho rowje. Sſón prjedawſchich cźaßow ludy naſcheho wótzneho kraja ſjednocźicź k móznemu ſwjaſkej němſkeho khěžorſtwa, wjerch Bismark de ſkutka ſtajił. Tón wottyknjeny kónz we wocžomaj wón ßwój ſkutk pſchihotowaſche, hacź ßo jemu poradźi w lěcźe 1871 tón kraßny twar dokonjecź. Jeho mjeno wostanje w dźaknym wopomnjecźu pola naſcheho luda do wſcheho pſchichoda. Wěmy derje: ſchtož naſch lud je, ßylny a widźany we wukraju, to je na prěnim měſcźe ſaßłužba naſcheho Bismarka. Jeho horjaza luboſcź k wótznemu krajej, jeho njeſpróznjwe ſkutkowanje ſa ſbože zyłeho luda, jeho kſcheſcźijanſka myßl a wěra, kotraž ßo rjenje ſjewi w tym ważnym wuprajenju: „My Němzy ßo Boha bojimy, hewak nikoho po zyłym ßwěcźe!“ — ßu poczinki, kotrež dyrbja nam ſahorjazy pſchikład bycź. Naſch lud je kaž woßyrocźeny, — kaž by ßwojeho duchowneho Wótza ſhubił, hdyž Biemark wjazy mjes nami njeje. Wſchitzy cźi wulzy rjekojo ſ tamneho wulkeho cźaßa domoj khwataja — najprjedy khěžor Wylem I. — ſa nim Moltka — a nětko też Bismark wot naß dźe. Jenicźki wulki wójwoda je hiſchcźe žiwy kral Albert Saſki. Jemu budźe wutroba hłuboko hnuta w tych dnjach, hdźeż poßledni jeho ßobudźěłacźeŕ k poßlednemu měrej dźe. Khěžor wo ſemrjecźu Bismarka ſhoniwſchi je ßo hnydom wot ßwojeho pucźowanja ſ połnózneho morja domoj wrócźił a zyłemu wójſku a wyſchnoſcźam ſjawne žarowanje porucził. Po ßwojej woli chze wón w ßwojim ſaſkim lěßu na małej hórzy pola Fridrichsruha khowany bycź. Dokelž pak ma ßo tón wjelb hakle natrwaricź — pſchetož wón njechaſche, ſo by ßo to pſchi jeho žiwjenju ſtało — ßo nětko žana ſjawna pohrjebna ßwjataczноſcź měła njeje, ale wjeßny duchowny je cźěło położnował. Pſchi tym ßu jenož khěžor a khěžorka a Bismarkowa ßwójba pódła byli. Najſkerje ſměje ßo potom wulka ßwjatocźноſcź, hdyž budźe jeho cźěło tam khowane, hdźeż ſměje ßwój wotpocźink. Bismark je ßam wſchitko poſtajił, kak dyrbi ßo ſ jeho khowanjom měcź a po jeho myßli je, ſo by ßo pohrjebna ßwjatocźноſcź jednorje bje wſcheje pychi měła. Wón je ßam poſtajił, ſchto dyrbi ßo na jeho pomnik pſchi jeho rowje napißacź: Wjerch ſ Bismark, rodźeny 1. haprleje 1815, wumrjeł .... a pſchiſtajenje: Sswěrny němſki ßłużobnik khěžora Wylema I. Kajke dźełbracźe je jeho ßmjercź wſchudźom namakała, ßo napißacź njeda. Zyłe woſy połne wěnzow wſchědnje do Friedrichsruhe pſchijědu. Zyły wukraj cźeſcźi wulke ſaßłużby teho wulkeho muža, kotrehož je nam Boža miłoſcź wobradźiła. My pak drje wěmy, ſo to njeby po woli njebocźiczkeho jeho ſaßłużby ſ wyßokimi ßłowami poſběhowacź, najlěpſchi dźak je Bismarkej, ſo jeho lud w jeho duchu ſdźerži, ſchtož je wón nam dobył a ſ móznej ruku wobtwjerdźił.

— W 79 lěcźe je njedźelu wjecźor wumrjeł juſtizny radźicźel Móßak Kłoßopólſki. Wón běſche jako rěcźnik pytany a widźany a je też 2. ſaſki wokrjeß jako prěni ſapóßłanz w khěžorſtwowym ßejmje ſaſtupował. Nam běſche wón luby, dokelž běſche wón dobry Sserb. Woßebje jeho młodoſcź ſwißuje njedźelomnje ſ wotucźazym narodnym žiwjenjom naſcheho luda. Jako gymnaſiaſta a też poſdźiſcho jako ſtudenta je ßo wón ßwěru próżował wědomnoſtnje w Sſłowjanſtwje dźełacź. Snaty je nam wot njeho wudaty pſchełožk Schafarikowych knihow. Hdyž też jeho powołanje jeho wotdźerżowaſche, ſo by ſjawnje ßo wobdźělił na naſchich narodnych naležnoſcźach, jeho wutroba běſche nam ſtajnje pſchikhilena. We tym mamy rjane ßwědcźenja. Hdyž ßo wo to jednaſche, naſche narodne próżowanja podpjeracź, běſche wón tu ſ pomozu. Jenicźke wuſběhnjemy, ſo je pſches ßwoju darniwoſcź wudawanje Sejlerjowych ſpißow ſpěchował. A ſchtó chzył tych Sserbow liczicź, kotſiž ßu pola njeho, kiž by ſe Sserbami ſtajnje ßerbſki powjedał, prawiſniſku radu pytali a namakali! Naſch ßerbſki lud jemu dźakne wopomnjecźe ſdźerži!

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

Porjedźeńka: Kniha, ſ kotrejež tele rospomnjeńki podawamy, je ſpißana wot Guſtava Steudy niz Srudy.

(Pokracźowanje.)

Kelko wohladamy jich ßrjedźa w žiwjenju a najwjeßelſchim wužiwanju žiwjenja wot duchowneje a wěcźneje ßmjercźe wobdatych, a woni ßebi na to njepomyßla, haj woni maja ßo ſa mu-

drych a tych ſa błaſnow, kotſiž ßu khutnje žiwi a ßebi na ßmjercź a dale ßmjercźe myßla; woni ßebi njechadźa pomhacź dacź, ale ſazpiwaju napominanje a tych, kiž jim pokutu pšeduja; wěru wótzow maju ſa dźěcźazy njeroſom a wěrja radſcho bjesbóžnym pißmam dyžli ßwjatemu pißmu; woni wopuſchcźa teho cźłowſkeho pſchecźela, kiž njeliczomnych ſpróznych a wobcźeženych wokſchewja a je ſa cźłowjekow ßwoje žiwjenje woſtajił a běža ſa ſawjednikami luda, kotſiž pſchi derjehiczu cźěła na ſboże duſche ſabudu a ſ wjetſcha jenož to ßwoje pytaja. A wjele jich je, kotſiž do Božeho doma njepſchińdu, ale jenož do korczmy. Jich nuſa a wotroczſtwo tebi bliſko dźe; ty by jim rad pomhał a tola móžnoty njewidźiſch jim bliſko pſchińcź a jich wukhowacź. Schto tebi woſtanje hacž k temu wucźeknycź, pola kotrehož žana wěz njemóžna njeje a kotryž cźłowſke wutroby kaž wodowe rěki wodźi, hacž nutrnje we wótcźenaſchu proßycź: „Pſchindź twoje kraleſtwo!“

Abo nuſa ſańdźe do naſcheho doma. My ſtejimy pſchi khorokožu. My widźimy, kak ßo khoroſcź pohórſchuje pſchi wſchěm ßwěrnym hladanju a lěkarſkej ßwědomliwoſcźi. Najhórſche hroſy — ßmjercź — kónz žiwjenja, kotrež běſche naſcha radoſcź a naſcha nadźija. W tajkej tſchěßnoſcźi póßłaſchtej něhdy tej ßotſi Marja a Martha k Jeſußej a daſchtej jemu praajicź: „Knježe, hlaj, kotrehož ty lubo maſch, tón khory leži.“ A jako Luther ßwojeho ßwěrneho pſcheczela a ßwěrneho ßobudźěłaczerja Melanchtona we Weimarje tajkeho pſched ßobu widźeſche, ßo wón ſaſtróženy wot khorokoža wotwobroczi a proſcheſche ſ wěrjazym ſahorjenjom teho wſchehomózneho Boha wo jeho dźiwnu pomoz. My niczo lěpſcheho njeſamóžemy, hacž ſo bychmy po tych kſcheſcźijanach cźinili.

Ty ßy ßnano pſched važny nadawk ſtajeny, kotryž pſche wſcho dźe, ſchtož mějeſche hacž dotal ſaſtacź a pſched kotrymž ßo pſchi wſchej radoſcźi tola w tej myßli ſtyſchcźe, kak móhłe jeniczke ſamylenje zyły ſkutk ſaniczicź. A tola ßnano twój a tych twojich pſchichod wot teho poradźenja wotwißuje. Wě ßo, potom ty wſcho niz jenož ßam ſe ßobu roſpominaſch a njepytaſch jenož pola dobrych a naſhonjenych pſcheczelow radu. Ně, to praſchenje, kotrež tebje hnuje: „S wotkal pſchindźe mi pomoz?“ tebje k temu cźěri, pola kotrehož je jeniczzy prawa pomoz a wot kotrehož móže zyła pomoz pſchińcź. Ty ßo modliſch.

My mamy prawu pokutnu hodźinu w naſchim žiwjenju, to ßamo na najlěpſchich ſkutkach, kotrež ßmy cźinili, wjele njedoſpołnoſcźe pytnjemy, ſo wſcha hordoſcź kaž ſcźina ßo wotłama a ßo nam te hłubiny pokaža, pſchi kotrychž ßmy khodźili. Hdyž tak w naſchich wutrobach hrima, potom ſazpiwamy to ßłowo njewěry: „Nětcźiſchi cźłowjek njetrjeba hnady, wón ßebi hrěchi ßam wodawa“; potom bywa nam wěſto, ſo prawy wutrobny měr ſ njebjeß pſchińdźe; potom pytamy wukhowanje pola teho, kiž je tym ßwojim ßwój měr ßłubił a proßymy:

„Ach woſtań pſchi naß ſ hnadu,
Hlaj, ßwěta wjeczor je,
So njepſchińdźemy k padu
Pſches cźerta leßnoſcźe.“

Ale cźežſcho hiſchcźe hacž ſte dny je liczba dobrych dnjow ſnjeſcź. Hdyž cźłowjek, ſchtož k cźělnej potrjebnoſcźi trjeba, ßnano też wjazy hacž to, ſo móže kraßnje a we wjeßelu žiwy bycź; hdyž ßo jemu w jeho powołanju poradźi, ſchtož ſapoczina, hdyž ma ßamo wurjadne wuſpěchi; hdyž wón wot ßwojich ßobucźłowjekow dla ßwojeje khmanoſcźe a ßwědomliwoſcźe dźak a pſchipóſnacźe žněje: potom ßu to wěſcźe dny, kotryž ßo jemu ſpodobaju a ke kotrymž by rad rjekł: „Woſtańcźe tu, wy ſcźe tak rjane“. To ßu wěſcźe dny ſboža, ale porědko dny žohnowanja. Pſchetož jara lóhko móže cźłowjek hordy a wěſty bywacź, ſnutſkowna móz móže ßo ſlemicź a wěra ſpadnycź. Wón ſapomina ßo na teho Knjeſa ſpuſchcźecź, dokelž je wuknył, ßo ßam na ßebje a na cźłowjekow ſpuſchcźecź; wón ſabudźe modlenje, dokelž nuſa jeho modlicź njewucźi; wón ſabudźe kemſchi khodźicź, dokelž ßo jemu Boże ßłowo a prědowanje tak puſtej a krutej ſdatej. Ně runje tehdom je woßebje nuſne ſtražowacź a ßo modlicź, ſo njebychmy do ſpytotowanja padnyli. Sboże chze naß ſpytowacź; teho dla wołajmy: „Njewjedź naß do ſpytowanja!“

Tamny na pſchezo prawo wobkhowa, kotrež nihdy na to praſchenje, ſchto kſcheſcźijan trjeba, ſo by w ßwojim žiwjenju wſchitko ſbožownje wuwjedł, to wotmolwjenje da: Tſi wězy, mjenujzy modlenje, a ſaßo modlenje, a hiſchcźe junkrócź modlenje. Khwalenje a modlenje, proſchenje a dźakowanje, pokutna modlitwa a dobroproſchenje ßu nam wſchitkim jara nuſne. Bjes pſcheſtacźa dyrbimy ßo dźenßa hiſchcźe modlicź. (Pokracźowanje.)

Mißionſtwo mjes židami.

10. njedźela po ßwjatej Trojizy dopomni naß na wutupjenje měſta Jeruſalema a roſpróſchenju židowſkeho luda pſche wſchón ßwět. Kaž je Bóh tehdom ßwoju khoſtazu ruku na tón ſtwjerdźeny lud położił, njeje pak wón tola iſraelſki lud na pſchezo ſaſtorczicź chzył, ale jeho ßmilna ruka chze też jich junu wukhowacź pod ßłónczko hnady, kotrež je ßwětej ſkhadźało w Jeſußu Khryſtußu. A naſcha pſchißłuſchnoſcź je, kiž my ßwojich póßłow ſcźelemy mjes póhanow, też židowſki lud wołacź k temu ſbóžnikej. Duž naß ſ dobom też 10. njedźela po ßwjatej Trojizy pokaſuje na naſche dźěło mjes židami, ſo bychu jich ſhromadźili ſ puſcźiny k temu prawemu paſtyrjej. We wjele Božich domach ßo tohodła na tej njedźeli kollekta ſa mißionſtwo mjes židami sběra. Zentralne towarſtwo ſa mißionſtwo mjes židami w Lipſku je też w tym lěcźe próſtwu roſpóßłało, ſo by ßo tale kollekta ſaßo hromadźiła a nadźijomnje ßo też tale próſtwa w tych woßadach, hdźež ßo to hodźi, dopjelni. S dobom ſ próſtwu je ßo lecźaze łopjeno roſpóßłało, kotrež kſcheſcźijanow wubudźuje ſa ßwjaty ſkutk mißionſtwa mjes židami. Niz jenož ſa te woßady, hdźež ßo ta kollekta sběra, ale też ſa wſchitkich lubych cźitarjow ßu te ßłowa lecźazeho łopjena waźne, ſo bychu naſche wutroby ßo ſahoriłe ſa tole dźěło w tym Knjeſu, kotryž ßo ſ wulkej próżu dokonja na tym ludu, kotryž běſche něhdy wuſwoleny, ale bě ßwojeje ſtwjerdźeneje wutroby dla wot Boha na khwilu ſaſtorczeny:

Jan. 31, 35—37. Tak praji tón Knjes, kiž da wodnjo ßłónzo ßwěcźicź, a wuſtaji, ſo měßaz a hwězdy w nozy ßwědźa; kiž morjo hiba, ſo jeho žołmy ſchumja; Knjes Zebaoth je jeho mjeno. Budźeli tajke wuſtajenje pſchede mnu ſahinycź, praji tón Knjes; dha też iſraelſke ßymjo ſańdźe, ſo był mój lud nihdy wjazy pſchede mnu. Tak praji tón Knjes: Jeli ſo ßo móża horka njebjeßa pſcheměricź a delka ſemje ſałożenje namakacź, dha chzu ja też ſacźißnycź wſcho iſraelſke ßymjo wſcheho dla, ſchtož ßu cźinili, praji tón Knjes.

Lubi pſchecźeljo kraleſtwa Božeho! Hdźe je žadyn lud na ſemi, wo kotrymž by tón Knjes podarmy ßłowa ryczał, kaž naſpomnjene ßłowa pſches profety Jeremiaßa wo Iſraelu. Bóh je drje też druhim ludam k mozy a k cźeſcźi pſchińcź dał, je ßebi ßłużomne ſcźinił, ſo dyrbjachu ſ wjedźenjom abo ſ njewjedźenjom k temu pomhacź, ſo by ßo dwar jeho kraleſtwa pſchiſporjał, jeho wotmyßlenje teho ſboże ßo do ſkutka ſtajiło, ale hdyž běſche jich cźaß nimo, abo hdyž do njewěry wotpadźechu, ßu ſahinyłe a wot ſemje ßo ſhubiłe a nowe ludy ßu na jich měſto ſtupiłe. Ale tónle lud ßo ſdźerži pſches móznu ruku Božu. Kaž wěſcźe njebudźetaj pſcheſtacź dźeń a nóz, kaž dołho ſemja ſteji, tak wěſcźe tón lud njeſahinje, kaž dołho budźa tele wuſtajenja Boże w ſtwórbje płacźicź. Kaž wěſcźe nichtó njebjeßa horkach pſcheměricź a delkach ſemje ſałożenje namakacź njemóže, tak wěſcźe ßo też tón lud wot Boha njeſacźißnje. W tych ßłowach wjazy leži hacž ßamo ſarukowanje dalewobſtacźa. Bóh praji, Iſrael dyrbi pſched nim lud bycź wěcźnje, ßymjo Iſraela ßo wot njeho njeſacźißnje. S tym ßo iſraelſkemu ludej ſawěſcźa, ſo dyrbi Boži wuſwoleny lud bycź a woſtacź, jemu ßo ßłubi, ſo dyrbi dźěła měcź teho ſboża, kotrež je Bóh w tym ludu pſchihotował a wot njeho k wſchitkim ludam pſchinjeßł. My drje ßo praſchamy, cźohodła runje Bóh ſ tym ludom tak cźini? Njeje tón lud, kotrež bu tola wot ßwojeho dźěcźatſtwa ſjewjenja Božeho dźěłomny, najwyſchſche ſjewjenje Božeje luboſcźe wotpokaſał, jako Božeho ßyna wot ßebje won wuſtorka? Njeje dźenßniſchi dźeń hiſchcźe njepſchecźelſki pſchecźiwo wjeßelej powjeſcź wo Jeſußu Khryſtußu a to wón cźini, hacž runje Bóh tón Knjes jów ſe ßwojim khoſtanjom domachpyta a je jón roſpróſchił do wſchěch krajow? Na druhim měſcźe nam tón Knjes praji, cźohodła wón tak cźini. Ja jo njecźinju waſche dła, wy ſ doma iſraelſkeho; ale mojeho ßwjateho mjena dła. Póhanjo dyrbja ſhonicź, ſo ja tón Knjes ßym, praji tón Knjes, hdyž ja ßo ßwjecźicź budu na waß pſched jich wocźomaj. (Heſ. 36, 22. 23.) Tón Knjes chze ßwoje mjeno wulke ſcźinicź pſched ludami pſches hnadu a ßmilnoſcź, kiž wón na tym ludu cźini. A móže wjetſcheho pſchekraßnjenja Božeho bycź, hacž to, ſo Bóh tón lud, kotryž je jeho ßyna kſchižował, kotryž je ßo nětk nimale 2000 lět prědowanju tuteho jeho ßyna ſamknył, kotryž hrěchi Wótzow a ßam ßwoje hrěchi pſchi wſchěch ßudach a khoſtanjach, ſo Bóh tón lud tola hnadnje pſchiwoſmje?

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Čisło 33.
14. augusta.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

10. njedzela po swjatej Trojizy.

Mat. 21, 28—32.

Lubi czitarjo! Hdyž junu do wótzneho doma horkach pschińdzemy, budzemy so dziwacz někotremuzkuliz, kotremuz běchu wrota paradisa wotamknjene, a někotrehozkuliz njebudzemy tam widzecz, wo kotrymz myßlachmy, so jeho psched Knjesowym trónom trjechimy. Njemózna wěz njeje, so złonikow a hrěschnikow tam namakamy, kotrychz bychmy so snano na swěcze nabojili, a so po sdaczu pobožnych ludzi, kiž rosymichu tak pobožnje rěczecz, tez s najwótrischim wóczkom wohladacz njemózemy. My chzemy so dzensa praschecz: „Schtó słuscha do Bożeho kraleństwa?“ Wotmolwjenje nasch Knjes nam dawa: Niz wschitzy, kiž haj praja, nuts pschińdu; niz wschitzy, kiž ně praja, wostanu wonkach.

Ssłowczko „haj“ je dobre słowo, hdyž so na prawym měsczе, wot praweho rta wupraji. Hdyž twój nan cze prosby, so by sa njeho na polo abo do sahrody abo do winizy schoł, dyrbisch prajicz: „Haj, ja chzu.“ „Haj, Knjeże“, dyrbisch prajicz, hdyž swony tebje do Knjesowych pschitwarkow wołaju a hdyž prědowanje twoju wutrobu sapschimnje. „Haj, Knjeże“, dyrbisch rjekнycz, hdyž we Božim domje słyschisch, so dyrbi hrěschnik s wutrobu so k Bohu wobroczicz. A hdyž tón Knjes so tebje prascha, kaz so Pětra praschesche: „Schimano, Jonaßowy syno, lubujesch mje?“, potom wěsch, kak wotmolwjenje rěka: „Haj, Knjeże, ty wěsch wschitke wězy, ty wěsch, so ja cze lubuju. Ale schto pomha haj prajicz, hdyž hnydom pódla steji, kaz w texcze: „a njeje schoł?“ Njeje to ludanje. Kak wjele pak w naschich dnjach so tuteho hrěcha winowatych czinja. „Haj“ woni praja k kóždemu pobožnemu słowu a pschi tym so njehanibuja, mjeno trojeniczkeho Boha k łzenju a k jebanju trjebacz. Woni praja: „Haj, pjenjezna lubosczi je korjeń wschitkeho sleho“, a tola so njemóza dzělicz wot swojeho njepraweho kubła. Woni praja: „Haj, schtóz swojeho bratra hidzi, tón je mordaŕ“, a tola njemóza bratrej, kiž je jich roshněwał, wodacz. To „haj, Knjeże“, je we wjele padach prawe, ale to žiwjenje, kotrez na to pschińdze, je we najwjazy padach zyle hinasche, njeprawe a hrěschne. Haj, hdy bychu paczeŕske dzěczi, kiž w kóždym lěcze psched Božim woltarjom steja, swoje wusnacze wěrne sczinile: „Ja chzu mojemu Knjesej Jesußej jako jeho wobsedzenstwo k czesczi žiwy bycz, czerpicz, wumrjecz!“ Haj, hdy bychu wschitzy mandzelszy, kiž psched Božim wobliczom swoje haj wupraja, stajnje swoje słubjenja dzerzeli, so so njechadza wopuschczicz ani we srudobje ani we wjeselu. Haj, hdy bychmy wschitzy Boha psched woczomaj a we wutrobje měli a wjedzeli, so so sa teho Knjesa niz jenoz jedna wo naschej hubje, ale tez wo nasche wóczko a wucho, wo naschu nohu a ruku, wo wutrobu a wo žiwjenje, by derje s nami stało. Nětk pak, hdyž nasch Knjes so naß woprascha: „Hdze wostanje to słubjenje, kotrez sy mi dał“, hdyž wón do winizy nascheho žiwjenja pschińdze a so prascha, schto smy w jeho słužbje czinili, a hdyž se swojim swjatym wóczkom nam hacz do dna

naſcheje wutroby hlada, kak dyrbimy my potom wobłědnyć a womjelknyć, hdyž njejßmy ßwěrni byli. My ſnajemy Knjeſowe ßłowo: „Woni njebudža wſchitzy, kiž ke mni rjeknu: Knježe, Knježe, do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińć, ale cźi, kiž wolu cźinja mojeho Wótza w njebjeßach.“

Sſłowcźko „ně“ je ſłe ßłowo, hdyž ßo jako wotmolwjenje na pobožnu próſtwu wupraji. Nan, kotrehož naſch Knjes w pſchirunanju nam pſched wocźi ſtaji, je tak pſchecźelniwje ßwojeho ßyna proßył: „Mój ßyno, dźi ty, dźěłaj dźenß w mojej winizy“, ale kaž hórka rěcź klincźi ſe ßynoweho rta: „Ja nochzu.“ Hdyž ßo ſpytowaŕ ſ tutym ßłowom wrócźo pokaſuje, je to rycźerſki ſkutk, hdyž pak ßo Bóh ſ tutym ßłowom wotpokaſuje, je to njehańbicźiwa rěcź. Kak wjele je jich hižo „ně“ prajiło, hdyž chzyſche Bóh jich na pucź měra pſchiwjeſcź: „ja nochzu ßo wobroćźicź, nochzu ßo ſ mojim bratrom ſjednacź, nochzu pózcźiwe a prawe žiwjenje wjeſcź.“ To je tak khróble a njehańbicźiwje klinczało, ſo je někotryžkuliž pobožny ßo naſtróžił a ßebi myßlił: „Tajki cźłowjek dyrbi tola wěſcźe ſhubjeny bycź.“ Hdyž je ßo pak tajke cźłowíſke dźěcźo ßebi ßamemu pſchewoſtajiło, hdyž je wot ßwěta ſaſtorcźene, wot ßwědomja cźwilowane, hdyž ßamo žaneje rady ßebi njewě, ſkónczńje pola njeho tola hiſchcźe dźe po ßłowje naſcheho texta: „Potom wón ßo kajeſche a woteńdźe.“ Potom běſche jemu žel, ſo běſche tak njepſchecźelniwy był, ſo běſche lubeho ßwěrneho nana tak ſrudźił a teho dla dźe a dźěła, tak wjele kaž w jeho mozach ſteji.

Schtó wot wobeju je nětko Knjeſowu wolu cźinił? Tón, kiž ně prajeſche, abo tón, kiž haj prajeſche? Tón prěńſchi. Tak ßu, jako naſch Knjes na ſemi khodźeſche, złonizy a hrěſchnizy po ßwojim pucźu khodźili a ßu najprjedy Knjeſowy hłóß ſazpili, potom pſchińdźechu złonizy a dawachu ſchtyri krócź ſaßo, hdyž běchu někoho ſjebali, a hrěſchnizy, a padachu dele pſched pſchecźelom hrěſchnikow a macźachu jeho noſy ſe ßylſami. Jich wutroba je ſ tym ßo ſměrowała a jich wocźi buſchtej jaßnej a jich hubje ßo ſaßo modleſchtej a we njebjeſkim kraleſtwje bu jim měſto pſchipokaſane. Bohacźi pak a ßycźi njechachu ßo ani na pokutne prědowanje Jana kſchcźenika ani na lubośne prědowanje wumožnika wobroćźicź. Woni prajachu drje: haj, ale njecźinjachu po tym, a teho dla budža junu pſched ſamknjenymi durjemi ſtacź. Lubi cźitarjo, my njechamy wjele rěcźecź, ale cźinicź po myßli naſcheho ſbóžnika, po wuſkim pucźu khodźicź a do njebjeß pucźowacź. Hamjeń.

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokracźowanje.)

Ty prajiſch, luby cźitarjo, pſchicźinow k modlenju je drje doſcź, jeno ſo njeby telko poſtorkowanja na modlenju było; pſchikładow je doſcź, ale też niz mało wottraſchazych pſchikładow; wabjenjow zyła ßyła, tola niczo njenje wobmyßlenjow. Jow maſch wuprajenje filoſofy Fichty: „dźěcźo ßo modli, muž ma wolu“, druhdźe ſaßo wurycź ßo liſchcźazeje pobožnoſcźe: „Bóh je wſchehowědomny a wě, cźeho my potrjebamy, k cźomu potom modlitwa?“ S jeneho boka ſcheptaja: “Bóh je pſchewulki, hacź ſo by ßo wo małe cźłowíſke dźěcźi a jich małe naležnoſcźe ſtaracź móhł,“ ſ druheho boka ſaßo ßłyſchiſch ſ móznym hłoßom: „Wón je na ſakonje ſwjaſany, kotrež je ßam do ßwěta nuts ſtworił a po kotrychž wón knježi a wot nich njemóže wuwſacźa cźinicź.“ A k tej duſchi, kotraž ßebi tak wotmyßluje a tak khabła, ſpytowaŕ w ſchtalcźe nětcźiſcheje njewěry pſchiſtupi a wobkrucźuje: „Wón njeje jenož žadyn Bóh, kiž by modlitwy trjebacź a wußłyſchecź móhł, ale ſ zyła žadyn Bóh, kaž je pokracźowaza wědomnoſcź nowcho cźaßa dopokaſała.“

Mój ſchcheſcźijano, prjedy hacź ty na tajke hłoßy poßłuchaſch a tym wobmyßlenjam ruma daſch, pomyßl ßebi na powjedancźko ſe ſtareho cźaßa. W ſcheſtym lětſtotku do Khryſtußoweho naroda běſche grichiſki filoſof Pythagoras žiwy. Wón mějeſche wjele wucźomzow a pola nich ßwojeho khodźenja a ßwojeje mudroſcźe dla najwjetſchu nahladnoſcź a njepowalne dowěrjenje wuživaſche. Hdyž nětko jedyn jeho pſchiwißowarjow ſ tymi wot teho miſchtra doſtatymi wucźbami pſchecźiwjenje pola druhich namaka, wón ßo pſches to na žane waſchnje ſamylicź njeda, ale ſ krótka wotmlwi: Wón (tón miſchtr) je jo prajił. Wě ßo ſo njeje ſ tym pſchecźiwnikow pſchezo k mjelcźenju pſchinjeßł, ale wón je jich tola ſměrował a pſched tym ſakhował, ſo wón ßwoje pſcheßwědcźenje druhich rycźe dla woprowaſche.

A nětko ßo praſchej: Nimaſch ty też tajkeho miſchtra, kotryž pola tebje w naj wyſchſchej nahladnoſcźi ſteji, kotrymž ßo wſchón dowěriſch, do kotrehož měniſch, Jeſuża Khryſtuża? A cźeho dla je wón twój Knjes, pſched kotrymž kolena ſhibujeſch? Dokelž je tajke žimjenje wjedł, na kotrymž ßamo njepſchecźeljo žaneho blecźka namakacź njemózachu; dokelž je ßłowa niz jenož mudroſcźe, ale też wěcźneho žiwjenja rycźał a dokelž ßy w towaŕſtwje ſ nim ſbóžnoſcź namakał, kotraž wſchitko potrjechi, ſchtož tebi zyły ßwět a wſchitzy cźłowjekoju ſamóża poſkicźicź. A tehole miſchtra nochzył ty ſa wucźek a ſa woboru wuſwolicź, hdyž na tebje dwělowanje khodźi a ty nochzył ßo ſ tym ſměrowacź, ſchtož je wón prajił?

Spytaj to ſ najmjeńſcha junkrócź jow, hdźež ßo wo žiwjeńſke praſchenje jedna: Sſměmy ßo my też tak dowěrliwje modlicź, kaž je huſto pſchicźina k temu? Wopomńmy wuprajenja Jeſußowe, kotrež khróbłoſcź k modlenju dawaja a pſchi modlenju tu wěſtoſcź: To njeje ßamo žadanje ſ tym horje pohladanjom k njebjeßam, w kotrymž žadyn Bóh njeje, też žane próſdne rěcźenje k tajkemu Bohu, kiž drje móže ßłyſchecź, ale niz wußłyſchecź. Pſchetož ſchto je Jeſuß we Boſy prajił, we Božim bycźu cźłowjekam ſjewił?

Najprjedy a pſchede wſchěm a pſchezo ſaßo: Bóh je waſch Wócźez w njebjeßach. To je tajki wußwobodźazy liſt ſa modlerja. Bóh je naſch Wótź. A ſ nim my rěcźecź njeßměli? Jemu my dyrbjeli wſcho dowěricź, ſchtož mamy na wutrobje? Jemu bychmy pſchemali a pſcheniſzy byli a jemu móhli něſchto tak pſchenjewažne bycź, ſchtož naſchu wutrobu huuje a naſchu myßl wobcźežuje? Wěſcźe ßmy ßo jeho wótzneje luboſcźe huſto njedoſtojni ſcźinili a njejßmy hódni, ſo bychmy jeho dźěcźi rěkali; ale njeſtara ßo nan ſa hubjene dźěcźo najbóle, tón nan w Knjeſowym pſchirunanju wo teho ſhubjeneho ßyna? Bjes dwěla, my ßmy jenož próſchk w jeho njeſkónczńym kraleſtwje, kotrež wjele dale doßaha, hacź móže ßo najlěpſchi dalowid aſtronoma dobycź, a tak wulke je, ſo móže wědomoſcź jenož ſ billijonami a millijardami mil liczicź; a naſche naležnoſcźe nimaja ßame na ßebi niczo rěkacź w pſchirunanju k wulkim naležnoſcźam jeho kraleſtwa, kotrež ßu ſdźerženje ßwěta a wodźenje zyłeho cźłowíſkeho ſplaha. Ale njeſtara ßo nan wo te mało mjes ßwojimi dźěcźimi bóle hacź wo te wulke a njewě prawy nan jara derje, ſo ßu dźěſcźu runje małe ſtaroſcźe a tyſchnoſcźe woßebje ważne a ſo móže mały žiwjeńſki podawk ſa zyłe žiwjenje roßudźazy bycź? Tak drje to ßame na ßebi wjele njerěka, hdyž je jedyn ſ tych wjele ſtow willionow cźłowjekow hłódny a ßebi hórzo ſa jědźu žada. Ale kak, hdyž teholc hłoda ßo ſpytowaŕ pſchimnje a chze teho hłódneho k temu ſawjeſcź, ſo by ßebi na njeprawe waſchnje khlěb dobył a ſ tym prěnju krocźel na wopacźny pucź ſcźinił, tu prěnju tych wjele, kiž jeho do ſkaženja wjedu, pſchezo dale wot Boha prjecź a pſchezo hłubje nuts do błóta hrěcha? Potom by ßo wußłyſchenje horzeje próſtwy wo khlěb wumoženju njeßmjertneje duſche runało a by wěſcźe naležnoſcź kraleſtwa Božeho była. Abo, hacź jedyn tych wjele cźłowjekow wumrje, prjedy hacź je mjeſu žiwjenja dozpił, ßame na ßebi ważne njeje a jeho ſemrjecźe abo daliſche žiwjenje na wulke a zyłe ſacźiſchcźa njecźini. Ale ſo ßo njeſaſtaranym a njewotcźehnjenym dźěcźom na ßmjercź khory hiſcheźe něſchto lět ſdźerżany woſtanje a wone pſches to runje jim hrožazym ſtracham ſkaženja wukhowane woſtanu, pſches kotrež bychu Bohu a cźłowjeſtwu ſhubjene byłe, to je wulka wěź a toho dla wokanje wo ſdźerženje nana wótzowſka naležnoſcź Boża.

Duž njedaj ßo pſches powjedanje wo wulkej njewažnoſcźi twojeje woßoby a twojich naležejnjow w twojim modlenju ſamylicź. Tón, kotryž je twój Wócźez w njebjeßach, ma wótriſchej wocźi

hacž bliſko widžazy cžłowjekojo a njeßudži po ſdacžu, ale po woprawdžitej potrjebnoſcži a jeho wulkoſcže ſa tebje a ſa twoje zyłe žiwjenje jow a tam. Jeno pomyßl ßebi na jeho ßyna, kak je ßo na małych, haj na najmjeńſchich ßmilił, tež na jich cžělnej nuſy, ſo by jich duſche wot ſkaženja wumóhł a jich wukhował do ßwojeho kraleſtwa.

(Pokracžowanje.)

Mißionſtwo mjes židami.

(Pokracžowanje a ſkónczenje.)

Dyrbjeli to ſawidžicž, ſo ma Bóh tón Knjes tajke hnadne wotmyßlenje ſe ßwojim ludom, chzemy cžinicž, kaž tón ſtarſchi bratr teho ſhubjeneho ßyna, jako ßo tón ſhubjeny ßyn do wótzneho domu wróczi? Nĕ, lubi pſchecželjo, my dyrbimy ßo tym wotroczkam teho nana runacž, kotſiž po poruczności ßo domoj wrocžazemu ßynej nowu draſtu a pychu pſchinjeßechu, ſo by doſtojny był k ßwjedżeńſkej hoſcžinje, kotruž tón nan wuhotowa, dokelž bĕſche ßo tón ßyn domoj wrócził. S druhimi ßłowami: My dyrbimy k temu pomhacž, ſo by ßo Iſrael w ſprawnej pokucže a roskaczu wobrocził a k ßwojemu Wótzej ſchoł, ſo by ßo wumycž dał pſches jehnjecžowu krej, ſo by ßo woblez dał kraßnoſcž Jeſom Khryſta, teho ſbóžnika, a tajki pſches Jeſom Khryſta ſjednany pſched Boha ſtupił. K temu dyrbi naß luboſcž k Iſraelu, kotraž ſ luboſcže k naſchemu Knjeſej a ſbóžnikej pſchińdže, k temu dyrbi naß naſcheho Knjeſa pſchikaſanje, ſ kotrymž je mißionſtwo pſchikaſał, cžĕricž.

Schto pak móżemy k temu cžinicž? My móżemy najprjedy ßo modlicž. Pſches ßwĕrne, wĕrjaze modlenje ßo Boże kraleſtwo twari. Tež Iſraelſke wutroby ßo ſmjehcža a khmane ſcžinja evangelij pſchijecž, hdyž my teho Knjeſa proßymy, ſo by ßud ſtwjerdżenja wot Iſraela wſał. Ach ſo by ta próſtwa ſa Iſrael mjes ſchcheſcžijanami pſchezo móznișcha a nutrniſcha była! Woßebje pak dyrbi nam naležne bycž, jenotliwych iſraelſkich, ſ kotrymiž wobkhadżujemy, na ßo modlazej wutrobje noßycž. Potom ßo tež lóhko k temu druhemu ſkładnoſcž namaka, ſo móżemy dokonjecž, mjenujzy ſo my ßami, kóżdy po ßwojim dżĕle żidam ßwĕdkojo teho Knjeſa bywamy. Tole ßwĕdcženje njetrjeba ßo kóżdy krócž ſe ßłowami ſtacž, ale tež pſches naſche ſchcheſcžijanſke khodżenje; haj hdyž my pſches ßłowo ßwĕdcžimy, ſměje to jenoż potom pokru mózg, hdyž ßo my tež w żiwjenju jako prawi ſchcheſcžijenjo wopokaſujemy. Teho dla napomina naß pohladanje na Żidow, kotſiž mjes nami bydla, ſo bychmy ßami krucže wſali ſ naſchim ſchcheſcžijanſtwom w naſchim zyłym żiwjenju, a ſo bychmy k temu pomhali, ſo by ſchcheſcžijanſke żiwjenje mjes tymi, kotſiž ſchcheſcžijenjo rĕkaja, pſchezo bóle k mozy pſchiſchło.

Tſecže ſkónczenje, ſchtoż móżemy cžinicž, je, ſo my dżĕło mißionſtwa mjes żidami ſ naſchim dobroproſchenjom a ſ naſchimi darami podpjeramy. K temu wubudżowacž je wotpohlad tychle ryncžkow, pſches kotrež ßo lubi pſchecželjo proßycže, 10. njedżelu po ßwjatej Trojizy ßwój pſchinoſchk k kolekcže ſa mißionſtwo mjes żidami dacž. Hdyž ßo nadżijamy, ſo je to, ſchtoż je ßo prajiło, waſche wutroby k pomozy hotowe ſcžiniło, dyrbja waß ſcžĕhowaze powjeſcže hiſchcže dale w tym wobtwjerdżicž.

W Stanißławje w Galiziſkej ßo naſche dżĕło ſwonkownje jako dwojake pokaſuje, mjenujzy jako dżĕło na evangelſkej woßadże a na żidach. Jena dyrbi druhej ßłużicž. Wot teho pſcheßwĕdcženja napjelnjeny, ſo móże mißionſke dżĕło mjes żidami jenoż tam wuſpĕch mĕcž, hdyž jim wĕrjaze, żiwe ſchcheſcžijanſtwo napſchecžiwo ſtupi, prĕdaŕ Zöckler w Stanißławje ßwoju próżu na to ſłożuje, němſkich evangelſkich ſchcheſcžijanow tam w jich wĕrje poßylnicž. Tole dżĕło je wot teho Knjeſa bohacže żohnowane. Woßada Stanißław je ßo ſmutskownje a ſwonkownje móznje roswiła; ſ wulkimi woporami ßu pſchihoty k wotewrjenju woßebiteje evangelſkeje ſchule dopjelnjene, ſa kotruž jenoż hiſchcže dowolenje wyſchnoſcže pobrachuje; domiſna ſa dżĕcži móżnotu poſkicžuje, tajke dżĕcži evangelſkej zyrkwi ſdżeržecž, kiž ßu w domje ſtarſchich abo wotcžehnjerjow w ſtraſche, ſo bychu ßo do katholſkeje zyrkwje ſcžahnyłe. Tole roswiwanje pak je ſ wużitkom ſa dżĕło na żidach, niż jenoż w tej myßli, ſo je nĕtko hižo domiſna ſa dżĕcži a poſdżiſcho tež ſchula pod wĕſtymi wumĕnjenjemi tež żidowſkim dżĕcżom wotewrjena, ale bóle hiſchcže ſ tym, ſo żidži żiwe ſchcheſcžijanſtwo widża a wone na nich ſacžiſchcž cžini. Tak powjeda Zöckler, kak jemu żid ßo dżiwajo powjedaſche, ſo evangelſki żeleſniſki ſaſtojnik ſtajnje ßwój nowy teſtament na ßwoju jĕſbu ßobu bjerje. W mĕſtaczku Solotwinje w Karpatach, kotryž k temu ßamemu farſkemu wokrjeßej ßłuſcha, ſemrje w ſańdżenym lĕcže ſaßydleć (koloniſta), kiž bĕſche ſ nawjedowarjom woßady był a wſchelake dokonjał, evangelſkich pſchi jich wĕrje ſdżeržecž. Nĕſchto njedżel po khowanju, tak powjeda Zöckler, pſchińdże derje ſwoblekany młody żid ke mni a chzyſche ßebi wote mnje „evangelſku bibliju“ kupicž. Ja ßo jeho wopraſchach, ſchto ſ tym mĕni, hacž nowy teſtament a w kajkej rĕcži. Wón chzyſche ſtary a nowy teſtament do jeneho ſwjaſka ſwjaſany, w nĕmſkej rĕcži. Pſchipadnje njemĕjach małeho wudawka, kajkiž ßo ſ wjetſcha pſchedawa, a ja jemu prajach, ſo mam jenoż wjetſche wudawki, kotrež ßu pſchimĕrnje dróżſche, ſo móżu jemu pak mjeńſchi ſkaſacž. Wón pak chzyſche runje wulki. Jako wón ßłyſcheſche, ſo ßu tež wulke wudawki w pólſkej rĕcži, ßebi tež ſ dobom tajki ſkaſa a ſa nĕkotre dny ßebi po njón pſchińdże, Nĕtko bĕch tola wcžipny. So chzedża żidži nowe teſtamenty darjene mĕcž, niczo żadne njeje; huſto pak je to ßame poſpytowanje, ſo bychu ſ tym mißionarej ßwoju ſdwórliwoſcž wopokaſali. Ale ſo żid bje wſcheho wikowanja najlĕpſche wudawki kupuje, to ßo mi hiſchcže ſtako njebĕſche. Tón muż pak bĕ mako powjedał a ßo po ſdacžu bojeſche, mi do jeho żiwjeńſkich wobſtejnoſcžow pohladacž dacž. Ja ſhonich, ſo bu wón pſches tamneho ſemrjeteho muża w Solotwinje najprjedy na nowy teſtament pokaſany, ſo bĕſche jeho knihe huſcžiſcho cžitał a ſ nim ßo wo wĕrje rosrĕcžował. To bĕſche ſawĕſcže rjane ßwĕdcženje ſa teho ſemrjeteho a tež ßwĕdcženje ſa to, ſo pſches żiwe ſtawy woßady w rospróſchenju ßo mjes żidami kſcheſcžijanſtwo bóle ſpĕchuje, hacž móże to won póßłany mißionar ßam ſa ßo dżĕłajo dokonjecž.

Tak podawa dżĕło mjes evangelſkimi ßrĕdk, ſo żidži nawabjenja doſtanu ßo wo ßwoje ſboże ſtaracž a ſo ßo na tole waſchnje k mißionarej dowjedu, ſo bychu tam daliſcheho roswucženja doſtali. Pódla ma prĕdaŕ huſcžiſcho ſkładnoſcž w Bożej ßłużbje, pſchi pohrjebach atd. pſchitomnym żidam Boże ßłowo pſchipowjedacž.

W Pozemyßle w Galiziſkej ſteji wot haprleje ſańdżeneho lĕta mißionar Höhne w dżĕle. Tež wón je bórſy ſa nuſne ſpóſnał, ſobu ruku poſkicžicž a evangelſkich bratrow poßylnicž; wón roswucžuje evangelſke dżĕcži a wotdżeržuje ſ dowolenjom w Jaroslawje bydlazeho fararja njedżelu w ßwojim wobydlenju Bożu ßłużbu, dokelž móże ßo woßada jenoż junkrócž w mĕßazu w ſchuli ſeńcž. Jeho ſłutkowanje mjes żidami wobſteji woßebje w tym, ſo wón ſ młodymi żidami wobkhadżuje, kotrež k huſcžiſchemu roscžowanju k njemu pſchikhadżuja. Bohu żel nadeńdże wón wjele ſymnoſcže a njewĕry mjes żidami, ſchtoż jemu dżĕło wobcžežowaſche. Ale runje pokracžowanje njewĕry mjes żidami, kotrež ſ pſchedobywanjom nĕtcžiſcheje ſdżĕłanoſcže ſwißuje, cžini dżĕło w Galiziſkej ſa woßebitu pſchißłuſchnoſcž. Tam hdżež ſtare khabła, hdżež ſtołpy talmuda ßo roskamaju, dyrbimy ſ evangelijom na mĕſcže bycž, ſo bychmy tym prawy pucž pokaſali, kiž ſa nowej podpjeru pytaju.

W bĕhu teho lĕta dyrbi ßo — dali Bóh — tſecži mißionſki dżĕłacžeŕ do Galiziſkeje póßłacž ſo by ßwjaty ſkutk ſ Bożej pomozu pokracžował. K temu, lubi bratſja, je ßwĕdkow trjeba. Duż, lubi ſchcheſcžijenjo, chzył tón Knjes Waſche wutroby ſwólniwe ſcžinicž; ſo byſchcže ßwoje dary woprowali ſa naſche mißionſtwo. Knjeſowy ſkutk je, kotryž wy podpjeracže. So by Iſrael jemu ßo poddał, je poßledni kónz kſcheſcžijanſkeje zyrkwje na ſemi, ſo by jeho hnada wulka była w poßlednim wukhowanju prĕnjonarodżenych mjes ludami, iſraelſkeho luda. So by ßo tónle wottykujeny kónz dozpił, na tym dżĕłacž budż ßwjata pſchißłuſchnoſcž, kotruž ßebi Boża wola wot naß żada, kiž ma to ßlubjenje jeho żohnowanja a ſa kotruž naß ßmilna luboſcž ſwólniwych cžini.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pſchichodnu njedżelu 14. auguſta ſmĕje ßo ßwjedżeń ſwonkowneho mißionſtwo, kotrež bĕſche ßo wotſtórcžił, w Kotezach. Nĕmſke ßwjedżeńſke kemſche, na kotrymž budże knjes tajny zyrkwinſki radżidżel Keller prĕdowacž, ßo popołdnju w 2 h. ſapocžnje a ſerbſke kemſche ſ prĕdowanjom knjeſa fararja Rädy—Budyſkeho ßo w 4 h. ſapocžnje. My wutrobnje pſchejemy, ſo by mißionſki ßwjedżeń ſ wulkim żohnowanjom był na wſchitkich, kotſiž jón wopytaja, ſo by luboſcž k ßwjatemu ſkutkej mißionſtwa we wutrobach móznje ſahorił. Wſchitkich lubych Sserbow ſ wokolnych woßadow pak napominamy, ſo bychu w bohatej liczbje pſchichodnu njedżelu do Kotecžanſkeho Bożeho doma k ßwjedżeńſkim kemſchan khwatali.

— Sańdżenu njedżelu mĕjeſche ßo hłowna ſkhadżowanka ſerbſkeje ſtudowazeje młodoſcže we Wjelkowje. Wona bu wodżena wot

hłowneho ſtarſcheho knjeſa ſtudenta theologije Wicžaſa ſ Khwacžiz. Wjecžornu ſabawu wuwjedžeſchtej Khwacžanſke a Radworſke ſerbſke towarſtwo. Nětežiſchi ſtudenczi maja ſo nětko w tym derje a ložo, ſo ſerbſke towarſtwa jim k wuhotowanju ſkhadžowanku pomoz poſkicžuja. W prjedawſchich cžaſach dyrbjachu to ſtudowazy wſchitko ſami wuwjeſcž. Wulki džak ſłuſcha teho dla ſerbſkimaj towarſtwomaj, kotrejž ſtaj tež lětża ſkhadžowanku naſchich ſtudowazych rjenje wuhotowałej. Sserbſzy ſtudowazy ſu ſebi ſaſo na ſwojim ſkhadžowanju bratrowſzy ruku ſawdali k ſhromadnemu ſkutkej ſa naſch lud, tola ſłubjenje pak dyrbi nětko jich tež wjeſcž k pilnemu prózowanju, ſo njeby to ſahorjenje, ſchtož je wutroby w hodžinach wjeſelekeho hromadžebycža ſapſchimnyło, było kaž ſo palaza ſłoma, kiž je ſ dobom ſpalena! Naſcha ſtudowaza młodoſcž je nadžija ſa pſchichod naſcheho luda.

— Wo armeńſkich ſyrotach, kotrychž ſaſtaranje ſo ſa dobrowólne dary naſchich Sserbow ſtawa, je ſo redaktorej ſaſo powjeſcž doſtała, kotraž ma ſo tak: Jara cžeſcženy knjes farar jo: Wo džěſcžomaj w holcžazej ſyrotowni piſche Knježna Patrunkny ſcžěhowaze: Dwſanna ma dobry a ſtrowy napohlad, hacž runje w tu khwiln kuſk na ſkorbut cžerpi. Jejne ſadžerženje je dobre, tež je wona w ſchuli prawje pilna; wona nimale doſpołnje w II. cžitanzy cžita. — Sarwat je ſtrowy a wjeſely. Wukńjenje jej wjele próży cžini, dokelž je we wſchěm mało wobdarjena. Wona pak pilnje wukńje a tak wona, hdyž tež pomałku, pokracžuje. Na jejne ſadžerženje ſo na žane waſchnje ſkoržicž njemože. Wonej ſłuſchetaj do wjeſelekeje cžrjódki džěcži, kiž rad ſpěwaja a rad ſo wukhodžuja. My druhdy do bliſkich horow džemy, hdžež džěcži róże ſchcžipaja a ſebi kamjenje pytaja.

Ta powjeſcž wo hólzach bu w Urſa hnydom k róſpóſłanju ſhotowana, my teho dla powjeſcž wo Hagobje hnydom tajku póſcželemy. Wona ma ſo tak: Hagob Kalaidſchi Seryiſian je jara roſtł, wón je nětko 1,45m wulki. Wón je wot ſwojeho pſchijecža k nam armenſzy nawuknycž dyrbjał, dokelž prjedy jenož turkowſzy powjedaſche. Hagob we wobdarjenju ſady druhich hólzow wróczo ſteji, wón pak ſebi wjele próży dawa to ſwoje cžinicž. Wón ſłuſcha do mojich njedželſkich ſchulerjow a hdyž wón tež najkhětſiſchi w ſapſchimnjenju a pomjatkowanju njeje, mam jeho tola jeho cžicheho waſchnja a ſměrneho prózowanja lubo. W ſwobodnych hodžinach wón ſchewſtwo wukńje. — S wutrobu pak džakujemy ſo ſa pſchecželniwe ſaſtaranje, pſches kotrež mózachu ſo te džěcži do tych ſyrotownjow pſchijecž. S poczeſcžowanjom Dr. Jan Lepſius. Lubi Sserbja! wam budže ſwjeſelaze ſłyſchecž, kelko ſylſow ſu naſche dobrowólne ſwótrěłe a Bóh tón Knjes budže na wami žohnowacž, ſchtož ſcže na tych wbohich džěcžoch cžinili, kiž ſu w krawnym, pſcheſcžěhanju nana a macž ſhubili.

— Theologiſke pruhowanja w Lipſku ſu ſo pſched krótkim ſkónczike. 26 ſtudowazych ſo na nich wobdžěli, ſ kotrychž hižo po piſnym pruhowanju tſjo wróczo ſtupichu. Wot tych 23 ſtudowazych doſta jedyn 1 zenſuru, 3 druhu ſ wuſnamjenjenjom, 3 druhu zenſuru, 4 tſeczu zenſuru ſ wuſnamjenjenjom, 7 tſeczu zenſuru a 4 ſchtwórtu zenſuru, jedyn po rtnym pruhowanju pſchepadže. Duž je ſaſo 22 ſtudowazych pruhowanje wobſtało; kak dołho pak budža cžakacž dyrbjecž prjedy hacž ſaſtojnſtwo doſtanu? Žadyn Sserb tón krócž mjes pruhowanymi njeběſche. Tež naſchim ſerbſkim theologam pſchichod rjane wuhlady njelubi. Tež woni budža dlěje cžakacž dyrbjecž, prjedy hacž do ſaſtojnſtwa pſchińdu. Tón cžaſ je nimo, w kotrymž ſo prajeſche: ſerbſki theologa hnydom ſaſtojnſtwo doſtanje.

— Naſch lud ſteji pſchezo hiſchcže pod mózym ſacžiſchczom ſmjercže wjerćha Bismarcka. Naſch lud ſacžuwa, ſchto je wón na tym mužu měł, kiž je naſch lud a wótzny kraj to ſcžinił, ſchož wón je. Se wſchěch kónzow naſcheho wótzneho kraja ſłyſchimy, ſo ſu ſo ſjawne žarowanſke ſwjatocžnoſcže wotdžeržałe k wopomnjeczu teho wulkeho muža. W Barlinje je khěžor zyrkwinſku ſwjatocžnoſcž wotdžeržecž dał, pſchi kotrejž běchu wſchitzy wyſchſchi ſaſtojnizy ſaſtupjeni. Jeho kaſchcž ſteji hiſchcže w hrodže w Friedrichsruhe, hacž ſo měſtno natwari, hdžež ſwoju ſparnu komorku ſ boka ſwojeje mandželſkeje namaka. Hacž budže tehdom wjetſcha ſwjatocžnoſcž, hdyž ſo jeho cžełko tam pſchenjeſe, wo tym ſo hiſchcže niczo wěſte prajicž njeda. Wěſcže pak je žadanje wjerćhow naſcheho wótzneho kraja, haj naſcheho zyłeho luda ſwojemu Bismarckej tež ſjawnje ſe ſkutkom pſches ſwojich ſaſtupjerjow poſłednju cžeſcž wopokaſacž. Jeho mjeno ſteji ſe ſłotymi piſmikami do hiſtorije naſcheho luda ſapiſane. My ſo Bohu džakujemy, ſo je nam tajkeho muža wobradžił.

— Wójna mjes Schpaniſkej a Ameriku ſo k ſwojemu kónzej pſchibliżuje. Schpaniſka w bitwach podležawſchi je wo měr proſyła a na to je Amerikanſka ſwoje žadanje wuprajiła. Wona ſebi žada 1. połne wotſtupjenje wſchitkich ſpaniſkich kupow wjecžorneje Indiſkeje ſ wuwſacžom Kuby; 2. Schpaniſka ma ſo knjeżerſtwa na Kubje wſdacž; ſjenocžene amerikanſke ſtaty maja tam kontrolu, doniž ſo tam trajaza wyſchnoſcž njeſałoži. 3. Wotſtupjenje jeneje Ladroniſkeje kupy. 4. Sjenocžene amerikanſke ſtaty ſtatny dołh na Kubje a Portoriko na ſo njewoſmu. 5. Sjenocžene ſtaty ſebi wójnſke ſarunanje nježadaja. Tele žadanja je Schpaniſka w tychle dnjach pſchijała a duž maja ſo jenož hiſchcže ſkónczńje dowujednanja ſtacž. Duž krawna wójna k kónzej khwata a krejpſchelecža je Bohu džakowano kónz. Srudnje wſchak je, hdyž ſaſo pſchi tejlej wójnje widžimy, kak ſo wójny ſapocžinu próſdneje cžeſcže dla; pſchytož woprawdžiteho wužitka tež Amerikanſka wot wójny nima, hdyž na te wulke wopory, kotrež je ſebi wójna žadała, ſpomina.

Wotewrjenej woczi.

Najwjazy cžłowjekow dže pſches ſwět ſebi myſlazych, ſo maja wotewrjenej woczi, njewidža pak to wulke, rjane a džiwne, dokelž ſo jim njeſwěcži. Schtož ſwojej woczi woprawdže wotewrjenej dżerži, Božu wulkoſcž w małym wobdžiwa a tež ſa žiwjenje ſ teho wukńje. Schottlanſki moſtar Samuel Browe je to naſhonił, Wón dyrbjeſche móſt pſches ſchěroku rěku twaricž, kotraž je mjeſa mjes Jendželſkej a Schottlandſkej. We hłubokich myſlach wo tym, kak móhł to najtuńſcho a najwěſcžiſcho wuwjeſcž, wón jedyn dżeń po ſwojej ſahrodže horje a dele khodżeſche, woſta pſched pawcžinje ſtejo, kotraž běſche prěki pſches pucž wot jeneho ſchtoma k druhemu pſchedżena: dołho wón pſched njej ſtejeſche, ju ſebi bliſko wobhlada — a póſna, ſo běſche to najwulkotniſchi a hacž na najmjeńſche wuliczeny móſt, kotryž běſche hdy na ſemi wuhladał. Jeho nadawk běſche dopjelnjeny; wón ſe żeleſa wudżełacž da, ſchtož běſche ta mała twarſka miſchtrka — abo tón wulki twarſki miſchtr horjekach — jemu prjódktwarił a wulicził, a Samuel Browe bu ſławny muž. Tón wiſazy móſt pſches Tweed dżenża hiſchcže ſteji.

K 10. njedżeli po ſwjatej Trojizy.

Na praſchenje fěrſchty: „Schto dżeržicže wo Jeſuſu?“ wotmolwi roſſwětleny muž: „Schto dżeržicže wo wutupjenju Jeruſalema?“

* * *

Kak żałoſtnje je ſo wotſud nad měſtom Jeruſalemom dopjelnił, dokelž njeje teho ſbóżnika horje wſako, wo tym ſo ſrudżaze podawki powjedaja. Jenož jedyn njech ſo poda; wón je tajki, ſo mohła ſo nam wutroba ſłamacž: Pſchi woblehnjenju Jeruſalema pſches Tita ſarěſa macž ſwoje cžěſchne dżěcżo, wopjecže a jědżeſche jo. Pſches wonjenje kedżbliwi ſcžinjeni tam hnydom wojazy pſchińdżechu a jej ſe ſmjercžu hrożachu, jeli ſo ſwoju jědź won njeda. Duž ſbytki ſwojeho dżěſcża wotkry a k pſchitomnym rjekny: „To je moje dżěcżo a mój ſkutk! Jěſcže, ja ſym tež jědła! Njebudżcže mjehſchi hacž żona a niz ſmilniſchi hacž macž!

Něſchto k rospominanju.

Lóżo je Bohu ſo ſpodobacž hacž cžłowjekam a tola pytaja bóle cžłowjekam ſo ſpodobacž hacž Bohu.

* * *

Kamjeń, kotryž ſo do ſcžěny hodži, dołho na pucžu leżo njewoſtanje.

* * *

Hodžinu prjedy je lěpje hacž mjeńſchinu poſdże, a nima żenje tajkich ſłych ſcžěhwkow.

* * *

So ludżo ſebi derje njeroſymja, huſto ſ teho pſchińdże, dokelž ſu pſchedaloko róſno.

* * *

Tón móże prawje prajicž, ſo wón dobre knihe wužiwa, hdyž wón w nich hiſchcže dale w myſlach cžita, hdyž je knihe dawno ſacžinił.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchczerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!



H. GÜNTHER 96

Čišło 34.
21. auguſta.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

11. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Luk. 18, 13.

A tón złonik ſtejo naſdala njechaſche ſwojej woczi k njebjeſam poſběhnycź; ale dyri na ſwoju wutrobu a dźeſche: Bożo, budź mi hrěſchnikej hnadny!

Phariſejſka Boża ſłużba pſched Bohom żaneje hódnoſcze nima, dokelž jej najważniſche pobrachuje, mjenujzy: żadanje a tradanje ſa ſbożom, pokornoſcź a prawa wěra. Schtóž ſam ſebje ſa praweho a jeniczzy ſbóżneho dźerži, ſ tym Bóh bycź njemóże. Schtóž ſo ſe ſwojimi ſwonkownymi dobrymi ſkutkami wulki cźini, ma ſwoju mſdu prjecź. Schtóž je do zyła ſam ſe ſobu ſpokojom, Bohu najwjazy pſchicźiny k njeſpokojnoſczi dawa. Tajka naduta ſamſna prawdoſcź je we woczomaj wěcźneho ſudnika runa roſtorhanej ſukni, kotraž, hdyž też niz jow, we wěcźnoſczi ſo wotpołoži, tak ſo ſo potom zyła nahota a hubjenoſcź pokaże.

Kak jara hubjena wěz to tola je, ſo pſched Bohom ſe ſwojimi ſaſłużbami khwalicź chzycź! Hdyž ſy ſo ty najhórſchich a najźałoſtniſchich ſjawnych hrěchow, kaž mordarſtwa, paduchſtwa, mandźelſtwołamanja atd. ſo ſdźerżał, to tola twoja ſaſłużba a twój poczink njeje, ale twojeho njebjeſkeho Wótza miłoſcź a ſmilnoſcź. Schtó wě, kak by ſ tobu było, hdy by cźi Bóh ſnadniſche dary, mjenje ſchkita, a niz pobożneju ſtarſcheju a dobrych wucźerjow dał. Teho dla ſo na wyſokeho konja hordoſcze njeſtyń a ſe ſazpicźom na druhich dele njehladaj. Wjele bóle ſ pobożnym patriarchom Jakubom wuſnaj: „Knjeże, ja njeſſym doſtojny wſchitkeje twojeje ſmilnoſcze a ſwěrnoſcze, kotruž mi, twojemu wotroczkej, ſy wopokaſał. A ſ złonikom ſo zyle delekach ſtuń ſ poniżnym wobliczom: Bożo, budź mi hrěſchnikej hnadny!

Schtóž chze ſwojemu ſbóżnikej prawje ſłużicź, tón dyrbi pſchede wſchěm tajku poniżnu złoniſku wutrobu wobſtedźecź. Teje fariſejſki njemějeſche; jeho wutroba běſche ſ jeho poczinkami a dobrymi ſkutkami napjelnjena; wón ſam we njej telko měſta trjebaſche, ſo ſa Boha niczo wyſche njewoſta. S Božeho ſwjateho ſakonja ſebi jeno to won wſa, ſchtoż ſo jemu hodźeſche a ſpodobaſche; wſchitko druhe na bok ſtorczi. A tak też ſwoju modlitwu ſapoczinje, w kotrejž jeno ſam ſebje Bohu khwali, ſo dyrbi Bóh ſo na tym wjeſelicź, ſo wón hiſchcze k njemu pſchińdże; po prawym jemu to trjeba było njeby. Tajki dobry cźłowjek, kajkiž wón je, Boha njetrjeba.

Kak zyle hinak je we wutrobje złonika! Tón mózneho a ſuroweho Boha, kajkiž je ſo na Sinai ſjewił, ſnaje, kotryž chze ſtarſchich hrěchi domapytacź na jich dźěcźoch hacź do tſecźeho a ſchtwórteho ſtawa. Wón pſchikaſnju ſnaje, w kotrejž rěka: wy dyrbicźe ſwjecźi bycź; ja ſym ſwjaty, Wón hroženje ſnaje: Poklaty budź, kotryž wſchitke ſłowa tuteho ſakonja njedopjelni, ſo by po nich cźinił. Tak jeho hrěch hobrſki pſched nim ſteji a jemu praji: ty ſy jebak, wobſchudak, paduch, hanjeŕ Boži, ſhubjeny ſa cźaſ a wěcźnoſcź! Złonika ſtrach a hroſa ſapſchimnjetej; wón chze cźěkacź, ale hdźe?

Duž wón ßebi ſwaži k Bohu khwatacź a pſched njeho ſtupicź, tola niz hordy a ßamoprawy, ale ſtruchły a pokorny. Wón naſdala ſteji a ſe ßwojimaj woczomaj k ſemi dele hlada. Jow žane jebanſtwo móžne njeje; koho dyrbjał ſjebacź? wſchako jeho nichtó njewobkedźbuje! Tam w prědku pódla teho „ßwjateho“ muža ſtejecź ßebi njeſwaži; we ßwojimaj woczomaj je wón najhubjeńſchi, dokelž ßam ßebje po druhich cźlowjekach njeměri, ale po Božim ſakonje.

Na tym pak na žane waſchnje doſcź njeje, ſo ſpósnajeſch: ja ßym hrěſchnik, a ty, Božo, ßy ßwjaty a prawy. Tajke ſpósnacźe dale niczo njewuſkutkuje, hacž jeno to, ſo budźemy pſched njewumérjenu hłubinu dowjedźeni, kotraž naß wot Boha dźěli. Teho dla dyrbi naſche ſpósnacźe ßo do próſtwy wo Božu hnadu pſchewobroczicź: „Božo, budź mi hrěſchnikej hnadny!“

Haj, hnada je, kotraž nam moſty twari, kotrež njebjeßa a ſemju ſwjeżeja. Wona pokutnej hrěſchniſkej wutrobje kſchidła ſpožczi, ſo móże ßo womłodźena poſběhnycź kaž hodleŕ. Se ßwojej modlitwu ßo tón złonik k wutrobje teho poda, kiž njepraweho praweho cźini pſches ſaßłužbu ßwojeho ßwěrneho ßyna Jeſom Khryſta. Kak ßu ßo Boži ßwjecźi jandźeljo na tym hrěſchniku wjeßelili, kiž je pokutu cźinił; kak je ßo dobry ßwěrny paſtyŕ ſradował na tej wowcźiczźy, kotraž běſche ſabłudźena a je na prawy pucź pſchiſchła. — Teho dla też twoja wutroba budź pokutna, ponižna, wěrjaza, ſo by ßo też tebi hnada doſtała, ta hnada, wo kotrejž rěka:

To je ta wulka wěczna hnada,
Kiž k wumyßlenju nihdy njej,
To je ta ßmilnoſcź a ta rada,
Kiž woła k temu hrěſchnikej,
A hrěſchnika też lubuje,
Njech pſchińdźe abo njepſchińdźe!

M. H.

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokračźowanje.)

Bóh je waſch Wóczez w njebjeßach je Jeſuß prajił a chżyſche ſ tym k wutrobje wjeſcź, ſo je wón Wótz kraßnoſcźe a majeſtoſcźe. Drje naſch Wótz, ale niz naſchemu ſeńſkemu nanej runy, kaž to też to mjeno Wótz wosnamjenja, kotrež ßo jenož ſa Boha teho Wótza trjeba, ale wyſche njeho, kaž wjele wyſchſche ßu njebjeßa hacž ſemja. Pſched nim ßu wſchitzy cźlowjekoju dźěcźi, też w myßli wotwißnoſcźe, njemozy a hacźrunje ßu ſchěſcźdźeßat, ßydomdźeßacź lět ſtari, hacźrunje maja najbohatſche naſhonjenje žiwjenja a hacźrunje ßu ßo we wjele ſnutſkownych a ſwonkownych bědźenjach kraßnje wopokaſali. Pſchetož ſchto chze też najwyſchſcha cźłowſka ſtaroba rěkacź pornjo wěcźnoſcźi Božej, najwobſchěrniſche cźłowſke naſhonjenje pornjo Božej mudroſcźi, najwyſchſcha cźłowſka wědomoſcź pornjo wſchehowědomoſcźi, najkraßniſche wopokaſanje poczinkow pornjo temu ßwjatemu. A kak lóhko móże jeniczka njewobhladniwoſcź też w najlěpſchich lětach k rowej pſchinjeſcź, kak lóhko móże ſmužity runje pſches małe ſpytowanje padnycź, kak bórſy najmudriſchi wupucża njewidźi a na lute hudanczka pſchińdźe? „Schtož wěmy, je njezyłe a ſchtož wěſcźimy, je njezyłe“ rěka 1. Kor. na 13. ſtawje, ßamo we darach ßwjateho ducha w cźlowjeku; „a wolu ja derje mam, ale dokonjecź to dobre, to ja njenamakam,“ wuſnaje ſdychujo ßam Pawoł a je tehodla kaž dźěcźo proßył wo rosßwětlenje a móc k njeßenju a wojowanju, k cźinjenju a ßo woſtajenju.

Bóh je waſch Wóczez w njebjeßach, je Jeſus prajił. Duſcha, njeſabudź to! Pſchetož jeno, hdyž ty to wěſch a wopomniſch a ßo teho dźeržiſch, móżeſch ty ſ dowěrjenjom w najwjetſchich nuſach proßycź, kotrež ßu w nuſy ßwědomja a ßmjercźe. To ßo lóhko praji a woßebnje klinczi, ſchtož ja něhdy w njekſcheſcźijanſkim piſmje cźitach: „Cźłowjek ßebi ßam ßwoje hrěchi wodawa, duž ßu też wodate.“ Ale woprawdźe tola žane ßwědomje k měrej njepſchińdźe. A ſrudniſcheho bycźa njeje hacž to, ſo cźłowjek pſchi ſacźuwanju ßwojeje njedoſtojnoſcźe a pſchi wěſtym pſcheßwědcźenju „ty ßy hiſchcźe daloko wot wottyknjeneho kónza, runjež jich to wjele njewě a wſchitzy tebje khwala“ njewě, ſ wotkal mohła pomoz a ſměrowanje pſchińcź, ſo teho njeſnaje, kiž je luboſcź a hnada, kiž wěru do Božeho wodacźa hrěchow nima. Pomyßl ßebi na Luthera w klóſchtrje w Erfurcźe, na jeho ſdychowanje a ßamocźwilowanje, na jeho wojowanje a bědźenje, doniž jemu evangelſke póſnacźe njeſeſkhadźa we Bohu Wótzu, kotryž pokutnu wěru ſa prawdoſcź wobhladuje a pſchizpiwa.

Bóh je Waſch Wóczez w njebjeßach. Ważne poruczenje modlenja leži hiſchcźe w tym ßłowje teho Knjeſa, mjenujzy pokaſanje na najſdobniſchu modlitwu, na dobroproſchenje. Pſchetož to „Wóczez“ dopomni na ſtaroſcź, próżu a luboſcź, na ſaſtaranje druhich, zykeje ßwójby, a to „Waſch Wóczez w njebjeßach“ na wulku ßwójbu, kotrejž ſtawy my ßmy a kiž ma prawo też na naſche dźělbracźe a ſaſtaranje. A był-li ty zyły woßamocźeny w žiwjenju a tak khudy, ſo njeſamóhł ſa twojich bratrow a ßotry niczo cźinicź; abo njechadźa-li cźi, kotrymž chzeſch twoje dźělbracźe a ſaſtaranje pſchiwobroczicź, k twojej wulkej ſrudobje niczo wot teho wjedźecź, jene tola ſamóżeſch, ty móżeſch ſa nich proßycź. Tu móż tebi twój ſbóżnik da a nichtó ju tebi wſacź njemóże, hdyž ßo jeje ßam njewſdaſch. O njeczíń to; w tym leži wulke žohnowanje ſa twojich bliżſchich a ſa tebje. „Modlitwy mojeho nana mje wobdawaju kaž hory,“ ſawoła ßyn pobożneho Spenera, kotryž njeběſche na wſchitke napominanja ßwojeho nana kedźbował a běſche do hubjenſtwa pſchiſchoł; a tele dobroproſchenja ßu jeho wukhowake. Na to praſchenje: „Schto cźiniſchcźe Wy, hdyž běſchcźe w nuſy a cźěßnoſcźi?“ wotmolwi abeßyniſki miſionar Gubat: „Ja cźeknych na ßamotne měſtno a dach wſchitkim tym ludźom, kotrychž bliże ſnajach, nimo mojeho ducha cźahnycź, ßebi na jich potrjebnoſcźe a ſrudobu myßlach a ſa nich proſchach — a prjedy hacž běch ke kónzej, běſche to myßlenje na zuſu nuſu moju nuſu dobycźeŕſzy pſchewinyło, kaž ßłónczko mhłu ſacźěri.“

Bóh je ſtworicźel a ſdźeržeŕ njebjeßow a ſemje, tak rěka druha wulka, k modlenju poßylnjaza wucźba Jeſußowa we Boſy. Huſto je wón wo ſałożenju ßwěta rěcźał a we ważnej hodźinje Boha jako teho Knjeſa njebjeßow a ſemje khwalił. A tónle ſtworicźel ſemje je też tak daloko jejny Knjes, kaž na njej knježi a w njej ſkutkuje. Pſchetož wón da ßo deſchcźikej hicź a ßłónczku ßo ßwěcźicź, wón ſežiwi ptaczki pod njebjeßami, wobleka lilije na polu, ſtara ßo ſa cźłowjekow ſa jich żyrobu a wobleczenje; bjes njeho ani wróbl ſ tſěchi njepadnje. „Mój Wótz hacž nětk do teho cźaßa dźěła“, t. r. po ſwißowanju: Bóh dźěła też na ßabbacźe, pſchezo, bjes pſcheſtacźa k ſbożu cźłowjeſtwa we ſtwórbje a pſches ſtwórbu.

Tak je wón prajił. A ßu ßnano tele ßłowa w jeho rcźe jako jebanje namakane, dopokaſane? Wěßo, ſpytako je ßo hižo huſto, a to wot tajkich, kiž ßo woßebiteje mudroſcźe khwala a wudawaja, ſo maja wědomoſcź na ßwojim boku. Pſches to ßo hižo něktory ſjebacź a wo ßwjecźazu a wosbożazu wěru ßwojeho dźěcźatſtwa pſchinjeſcź da. Wón njewjedźeſche, ſo niz wědomoſcź, ale jenož njewěra, kotraž wědomoſcź njewužitnje wužiwa, bycźe Bože prěje; wón ßebi njeżadaſche, ſo bychu jemu jeho ſawjedniży dopokaſali, ſo żadyn Bóh njeje. A wyſche teho wěrnoſcź wucźby dopokaſuje ßo pſches to, ſchtož je dokonjała a dokonja. Tole wuprajenje najmózniſcheho italſkeho pěßnjerja wſmi ſa měru a wumér ſ nim ſkutkowanja wěry k Bohu a njewěry w hiſtoriji a w naſchim cźaßu — a ty njebudźeſch wjazy dwělowacź, na kotrym boku je wěrnoſcź.

Bóh je ſtworicźel a ſdźeržeŕ ßwěta. Njeje to też evangelij, wjeßela powjeſcź ſa modlerja. Nětko móże ſtroſchtnje temu Knjeſej ßwoje pucźe poruczicź, kiž dobre pucźe wſchudźe a pomoz wudźěli, też hdźež cźłowſke wóczko wupucża njewidźi a hdźež je móż ſe ßwojimi ßrědkami ke kónzej; nětko móże wón ſ dowěrjenjom pſchi khorokożu pſchecźela a ßam pſchi ßwojim khorokożu ſdychowacź: „Wumoż naß wot teho ſkeho“ a ßo Božeje dźiwneje pomozy nadźecź; nětko ßu żujowe modlitwy ratarja a woßady niż jenož ſtare pobożne waſchnje, ale ſ hłubokoſcźe tyſchnych wutrobow wukhadźejo ßo wone k temu ſběhaja, kiž ßłónczne wjedro a deſchcźik dawa w ßowjim cźaßu; nětko dobroproſchenje ſa ſpróżnych a wobcźeżenych jenož ßłużba luboſcźe njeje, ale ſkutk wěry. W tej wěrje, ſo je Bóh tón Knjes, kiž je njebjeßa a ſemju a morjo

ſczinił, njeje jenoż prěnja kſcheſczijanſka woßada w prěnim pſcheſczěhanju, kotrež ju potrjechi, niz jenoż wo radoſcz wěry proßyła, ale też wo to, ſo by wón ßwoju ruku wupſcheſtrěł a pſches mjeno Jeſußowe wuſtrowił a dźiwy cźinił. Tule wěru ßebi tón Knjes wot ßwojich wucźownikow żadaſche, jako jim poruczi, w cźeźkim cźaßu pſcheſczěhanja a naſtróżeni pſches ſnamjenja ßudneho dnja wo pſchikrótßenje tych żałoßnych cźaßow proßycź. W tej wěrje proſchesche Luther pſchi cźeźkim khorołożu ßwojeho pſcheczela a pomoznika Melanchthona tak nutrnje a ßwojeho dobyczża wěſty, ſo móżeſche po ßwojej modlitwje temu na ßmjercź khoremu ſa wěſte prajicź: „Wy njebudźecźe tule ßmjercź wumrjecź.“ Tale wěra ſnaje jenoż jene, „Jeli móżno“, to ßame, kotrež Jeſus w ſahrodźe Gethſemane ßwojej trojakej próſtwje prjedy ſtaji a kotrež niz Bożej ſamóżnoſczi, ale jeho mudroſczi płacźeſche. Pſchetoż runje dokelż je to kſcheſczijanſka wěra a ßo tehodla ſ dobom „k Wótzej“ a „ke Knjeſej“ woła, w nim ta wěſtoſcz leži: Wſchehomóż Bożа ßo jenoż pſches jeho luboſcz wobmjeſuje a jeho wußłyſchenje modlitwy njerosßudźa wulkoſcz pomozy, ale derjehicźe a ſbożе wobcźeżeneho a wſchitkich hromadźe.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdźenu njedźelu mějeſche ßo ſeńdźenje ſaſtupjerjow wſchitkich ßerbſkich towarſtwow w Radworju, ſo bychu wo namjecźe na lětuſchim ſjeźdźe w Njeßwacźidle ſtajenym, ſo bychu ßo ßerbſke towarſtwa do ſhromadneho ſwjaſka ſjednocźiłe, dale wuradźeli. S radoſczu ßłyſchachmy, kak wſchitzy horliwje temu ſdobnemu wotmyßlenju pſchihłoßowachu. Wuſtawki, wo kotrychž knjes Bart jako pſchedßyda pſchihotowazeho wubjerka nacźiſk cźitaſche, maja ßo wot komißije, k temu wuſwoleneje, dowuradźecź a potom ßo jenotliwym towarſtwam pſchipóſcźelu, ſo bychu ßwoje pſchihłoßowanje wuprajiłe. Duż nadźijomnje wjazy dołho njetraje, ſo tón ważny ſwjaſk, kotryž ma ßwobodny bycź, do żiwjenja ſtupi. Nadawk je wulki a cźeźki, to ßebi prajimy, ale pſchi dobrej woli a ßwěrnej wótcźinſkej luboſczi ßo dobre wotmyßlenje poradźi. Swjaſk ßerbſkich towarſtwow ſměje wulke żohnowanje ſa naſch ßerbſki lud.

— 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy ßwjecźeſche mißionſke towarſtwo ßerbſkeje hłowneje duchowneje konferenzy w Kotecźanſkim Bożim domje, kotryž bě na najrjeńſcho wupyſcheny, woßebje wokoło woltarja, ßwój lětuſchi ßwjedźeń. Němſke kemſchenje ſapocźa ßo popołdnju w dwěmaj hodźinomaj. Młodźina ßwjedźeńſkeje woßady, wodźena wot knjeſa fararja Garbarja ſ knjeſom kollatorom Wilhelmi nad Kotezami, pſchewodźi w pyſchnym cźahu ßwjedźeńſkeju prědarjow, knjeſa tajneho zyrkwinſkeho radźicźela Kellera a knjeſa fararja Rädu ſ Budyſchina, do ſ kemſcherjemi ſ bliſka a ſ daloka napjelnjeneho Bożeho doma. Němſki ßwjedźeńſki prědař knjes tajny radźicźel Keller, ſnaty po zyłej Łużizy jako duchapołny prědař, běſche ßebi ſa text Knjeſowu pſchikaſnju ſ japoſchtołſkich ſkutkow 13, 47 wuſwolił: „Ja ßym cźe pohanam ſa ßwětłoſcz poſtajił, ſo by ty to ſbożo był hacź do kónza teje ſemje —“, mißionſkej woßadźe pſchiwołajo: Knjeſowa pſchikaſnja budź nam dźenża nowe napominanje k ſkutkej mißionſtwa! 1. Naſche mißionſke powołanje: „Ja ßym cźe pohanam ſa ßwětłoſcź poſtajił.“ 2. Naſch mißionſki dar: „So by ty to ſbożo był.“ 3. Naſche mißionſke ßłubjenje: „Hacź do kónza teje ſemje.“ — W 4. hodź. ßo ßerbſka Boża ßłużba ſapocźa. Prědowanje mějeſche knjes farař Räda, ßo ſłożujo na ſcźenje ßwj. Łukaſcha 10, 2: „Żně ßu wulke, ale dźěłacźerjow je mało; proſchecźe teho Knjeſa tych żnjow, ſo by wón dźěłacźerjow póßłał do ßwojich żnjow —“, a mißionſku woßadu napominajo: „Proſchecźe teho Knjeſa tych żnjow, ſo by wón dźěłacźerjow póßłał do ßwojich żnjow! 1. Żnjowe polo je tak pſches měru wulke. 2. Żnjowych dźěłacźerjow je tola tak mało. 3. Tón Knjes tych żnjow je pak wſchehomózny. To běſche woprawdźe hnujaze, hłuboko ſacźute a teho dla pſcheßwědcźaze, natwarjaze prědowanje. Woltarnu Bożu ßłużbu mějeſchtaj a wobſtaraſchtaj na prěnim kemſchenju knjeſaj fararjej Mrózak-Hrodźiſchcźanſki a Marcźka-Wósborcźanſki, a na ßerbſkim knjes farař lic. theol. Rencź-Ketliczanſki a knjes duchowny Voigt-Łupjanſki. Na wobojim kemſchenju wuſpéwachu też ſchulſke dźěcźi pod wodźenjom knjeſa kantora Gräfu pſchihódnu ariju. Kollekta wunjeße 160 hr. 50 np. Bóh daj ſo by tutón kraßnje poradźeny ßwjedźeń ſ bohatym żohnowanjom był ſa naſchu lubu woßadu a ſa wſchitkich pſchitomnych. Sswjedźeńſkim ſarjadowarjam ßo ſa wſchu jich wulku próżu wutrobny dźak wupraji. — Se żarowanjom na to ſpominamy, ſo běſche to prěni ßerbſki ßwjedźeń, pſchi kotrymż naſch njeſapomnity duchowny wótz, njebo D. Imiſch, najßwěrniſchi wodźeŕ naſchich ßerbſkich mißionſkich ßwjedźenjow, njebě. Tón Knjes tych żnjow je jeho ſhromadźił do wěcźnych njebjeſkich bróżnjow. —

— Kraßne żnjowe wjedro je nam Bóh tón Knjes w tutym lěcźe wobradźił. Ratarjo móża ßwoje żně ſ łóhkej próżu domoj khowacź a żita ßu rjane. Duż ſawěſcźe naſchi ratarjo w tym lěcźe pſchicźiny nimaja, ſo bychu ſkorżili. Lubi Sserbja! my pak waß ſ nowa proßymy, ſo byſchcźe ßo, hdyż je wam Boża ſchcźedra ruka tajki rjany wunoſchk pſchihotowała, ßo na to dopomnili, ſo ſcźe Sserbja a jako ßwěrni Sserbja naſch norodny ſkutk, twar naſcheho Macźicźneho domu podpjerali. Woprujcźe wot wunoſchka rjanych żnjow ſcherpatku ſa naſch Macźicźny dom. Naſch narodny ſkutk ſaßłuży ßebi, ſo by wot waſchich żnjow też ßwoje żně měł.

— Nětko w horzym cźaßu móże ßo dobry ßrědk wokłóđenja poruczicź. Nalij ßebi ſchklu połnu cźerſtweje wody a tykń ruzy hacź do kulki do wody. Sa někotre wokomiknjenja budźeſch ſacźucź, kak zyłe cźěło wocźerſtwi. Też palaza lacźnoſcź ßo pſchi nałożowanju tehole ßrědka ſhubi.

— Britiſke a wukrajne bibliſke towarſtwo je pſched krótkim ßwój 94. lětny ßwjedźeń ßwjecźiło. Towarſtwo je w ſańdźenym lěcźe 4,387,000 exemplarow rosſchěriło. To je liczba, kotraż ßo hacź dotal hiſchcźe dozpiła njeje. Wot ßwojeho ſałożenja w lěcźe 1804 je towarſtwo pſches $155\frac{1}{2}$ millionow wjazy hacź 340 rěcźach rosdźěliło. Wunoſchkow běſche $4\frac{1}{2}$ milliona hriwnow. Woßebje ſajimałe je pſchedawanje biblijow w Ruſkej: 550,000 exemplarow we wjazy hacź 50 rěcźach; w Indiſkej pſchi hłódnej nuſy a mórje nimale 500,000; w Chineſiſkej 570 exemplarow. Jendźelſkej kralowni buchu k ſchěſcźdźeßacźlětnemu kralowanſkemu jubilejej biblije w tych 196 rěcźach pſchepodate, w kotrychž ßu ßo w cźaßu jejneho kralowanja biblije w norowych pſchełożkach wudałe. — Hdyż mamy my też ſa naß ßwoje bibliſke towarſtwo, kotrež w naſchim wótznym kraju ßo ſa rosſchěrjenje ßwjateho pißma ſtara, ßo tola wutrobnje ſwjeßelimy, ſo bibliſke towarſtwo woßebje we wukraju ſ tajkim żohnowanjom ſkutkuje.

— My ßmy w ßwojim cźaßu we tym pißali, ſo běſche ßo wěſty Andree w powětronje na pucźowanje podał, ſo by hacź k połnóznemu polej ſlecźał a tam krajinu pſchepytał. Wot njeho njeje niczo wjazy ßłyſchecź było a najſkerje je pſchi ßwojim ſważliwym pſchedewſtacźu kónz wſał. Expedizija je ßo naſtajiła, ſo by ſa nim ßlědźiła, ale hacź dotal żaneho ßlěda namakała njeje. Też ludźo tam bydlazy njejßu powjeſcźe dacź móhli. Hdyż ßo tale expedizija też domoj wrócźi Andreja njenamakawſchi je bjes dwěla, ſo je ßwoju ſważliwoſcź ſe ßmjercźu ſapłacźił.

Na wuhladnej wěži.

„Dźimy hnydom ſaßo dele“ praji ßyn k ßwojimaj ſtarſchimaj. „Zyłe wjeßele je mi ſkażene. Ja ßym ßo na to wjeßelił wamaj jow horjekach daloku kupu pokaſacź móz a nětko je wſchitko nimo. Tón dołhi pucź ßmy pěſchi ſchli, na wyßoku wěżu horje ſtupali, delkach ſapocźa ßo miholicź a nětko ßo ßylnje deſchcźik dźe. Sſo ſda, każ by wjedro cźakało, hacź budźemy horjekach. To je tola, każ by nam klubu było. A wichor pſchińdźe ſ deſchcźom, każ by naß ſ wěże dele ſchwiknycź chzył. To móżeſch lědy wocźi wocźinicź. Ja ßo ſa tajki wuhlad dźakuju!“

„Haj, to dyrbjał ty cźinicź!“ praji nan. „Wuhlad je kraßny ſpody pſchedeſchcźnika, kotryż dyrbiſch ſ mozu dźeržecź. To budźe kraßny deſchcź. Kelko krocźel daloko widźiſch? Wſchitko leži w deſchcźiku.“

„Ty na prawym blaku njejßy,“ dźeſche nan. S mojeho ſtejniſchcźa je wuhlad poſběhowazy a rjany. O kak derje tón deſchcźik polam cźini! Kak dołho ßu po tymle wokſchewjenju jechliwe! Kak rjane ßu nětko w tymle mrócźnym wobleczenju! Luty wokſchewjazy ßwět koło wokoło naß. My to wohladamy, po cźimż je ßebi rataŕ dawno żadał a ſa cźoż ßo nětko Bohu dźakuje. Dźakujmy ßo jemu też tudy na horje! Dźimy ſ dźakom ſaßo dele a ſ dźakom w deſchcźiku domoj!“

Spèw mlodeju swèrowaneju.

Wona.

Hdźeżkuli póńdźesch, tam póńdu nètk sobu,
Kóždźiczku kroczel cźe pschewodźecź chzu,
Sboże a njesboże dźělicź chzu s tobu,
Wjeselke hodźinki, srudobu wschu.
S woltarnym „haj“ sym so swjecźiła cźi
A niczo mje wok tebje njewotdźěli.

Wón.

Hdźeżkuli wostanjesch, statok swój staju,
Zaneho druheho njepytajzy,
Wot prěnjeje kroczałki k mandźelstwu naju
Ssym jenicźzy twój ja a moja sy ty.
Haj rjeńscheho raja wschak njenamakam,
Hacź wschudźe pschi tebi, pschi tebi jón mam.

Wona.

Twój lud je mój lud, a wótzojo naju
Ssu Sserbjo, a Sserbowka swěrna chzu bycź,
Chzu Serbowstwo hajicź we narodnym kraju,
Haj s tobu chzu pěstonicź macźernu rěcź.
Drje dźěczo sym sabe a njesamózne,
Wěm pak, so kryjesch a podpjerasch mje.

Wón.

Twój Bóh je mój Bóh, duž chzyła ty wodźicź
O pobožna duscha, mje k pobožnoscźam,
So po jeho pucźach ja s tobu mohł khodźicź
Ach rady, haj rady so wodźicź cźi dam.
A dyrbjał=li druhdy so roshoricź to,
Dha modl so sa mje, so směruju so.

Wona.

Twoje mam sboże ja sa sboże swoje,
A schto mohła wjazy sej požadacź hdy?
Tebi je swjecźene žiwjenje moje,
A moje sy žiwjenje jenicźzy ty.
Sa tebje do wody, do wohnja du
A jako twój jandźel cźe schkitowacź chzu.

Wón.

Twoje je horjo, hlaj, horjo też moje,
Twój sym w srudnych a wjeselych dnjach,
Sa tebje wopruju žiwjenje swoje,
Tebi žadyn s cźełom a duschu so dach.
Cźěschni=li staroscź cźi wutrobicźku,
Wuskorž ju mi, so ji polózam ju.

Wona.

Twój row je mój row, hdźež skhowaju tebje,
Něhdy tam k wěcźnemu wotpocźinku,
Tam też njech sa mnje so komorka hrjebje
Hdyž k swojemu měrej ja sa tobu du.
Haj jenož pschi tebi chzu cźische ja spacź,
Do twojeho rowa so pohrjebacź dacź.

Wón.

Twój sbóžnik, mój sbóžnik saš wubudźi naju
S prócha a popjeła sachodneho,
A saso symój swojej w njebjeskim raju,
Hdźež sbóžnischo budźemoj lubowacź so.
Ssmjercź na wěcźnje dźělicź tych njesamóže,
Kotrychž sam luby Bóh swěrował je.

Wobaj.

Wušłysch, Wótcže, dźěsczi twojej,
Hdyž so k tebi wołataj!
Knježe Jesu, ruzy swojej
Ženje namaj njesamkaj!
Ducho swjaty, troschtarjo,
Njepotajuj namaj so!

Bartko.

Hischcże rjeńscho.

Dwaj pschecźelaj pschi wyšokim brjohu morja šedźeschtaj. Tón jedyn sapocža: „To hladasch kaž do kuskarskeho kraja. Morjo psched nami w tajkim błyschcžu leži, kaž bychu njeskóncžne daloke hona kcźěle se swojimi najrjeńschimi, cźiscźe nowymi rózemi, kotrež hacž dotal na semi widźili njesu; a zunje schumjenje žołmow su kaž cźiscźe nowe nalětne khěrlusche, kaž bychu ptacźki s dotal njesnateho, rjeńscheho kraja pschischłe. Ja bych njewjedźał, so sym hdy něschto rjeńscheho psched wocźomaj a psched duschi měł, jako takle wobswětlene morjo se sybolazymi rynkami žołmow. A wosebje hnuje ta myšl, kajka hłubina je spody teho rjaneho wodoweho sahona.“

„Ja něschto rjeńsche wěm“, spomni tón druhi. „Ja sym hischcże něschto lubosnische psched wocźomaj a psched duschu měł. Te rynki, kotrež to wohladach, sybolachu so wjele jasnischo, hacž jow te rynki žołmow. To běchu te rynki se scźenja swj. Jana, s posledních rěcźow Knjesowych. Te rěcźe su něschto njebjeske. Jesušowa wutroba běsche pola teho Wótza w njebjesach, jako wón te słowa rěcźesche. Jasnoscź s njebjes je sobu pschischła a w nich wotpocźuje. Jandźelske khěrlusche nuts klincźa a sobu klincźa, hdyž my je cźitamy; teho dla nam tak krasnje klinczi. Hłubokoscź luboscźe Božeje a Jesuša Khrystušoweje spody nich leži; teho dla je hłuboko doscź sapschimnycź a dopósnacź njemózesch.

Klucź k wótcźinje.

We wschelakich stronach nascheho wótzneho kraja je waschnje, semrjetemu domjazy klucź sobu do kaschcźa dacź. To dyrbi semrjetemu prajicź: Ty mózesch kózdy cźas, hdyž so tebi spodoba, so sazo k nam wrócźicź, nasch dom tebi wotewrjeny steji a ty sy nam witany.

A s tym sobudawanjom klucza je hischcże pobožne žadanje sawostajenych sjednocźene, woni mjenujzy myšla: Tak kaž my tebi nětko klucź k twojemu senskemu domej pschepodamy, tak njech tebi twój sbóžnik klucź k njebjeskemu kralestwu, k twojemu njebjeskemu wótznemu domej poda, hdyž wo sastup prošysch.

To je rjane waschnje se „stareho dobreho cźasa“. Wutroby sawostajenych so psches tajke waschnje na njebjesa pokasuja a dopomnjenje je jim na jich kónz a na wěcźnoscź.

Tajke napominanje je w naschim cźasu a pschi nětcźischim smyšlenju swěta wulzy wažne a rjane waschnje je drje hódne, so by w naschim ludu sdźerżane wostało, hdyž je też se stareho cźasa. Haj mi chze so husto sdacź, so „dobry stary cźas“, hdyž so tole pomjenowanje wušměschuje, we wschelakich kruchach tola wjazy žohnowanja w sebi khowasche hacž nětcźischi, wosebje sa Boże kralestwo.

Sa wopilzowe žony.

Friesiska burowka cźežki kschiž na swojim mužu noschesche, kiž běsche so jara do picźa dał; wona jeho proschesche a Boha proschesche, ale skeho słowa jemu ženje njepraji. Jedyn dźeń měješe wón na druhe ranje w 2 hodź. wojerske wězy wjescź, ale w 11 hodź. hischcże w korczmje šedźesche. Wona so shraba — w modlitwje, dźěsche do korczmy, hdyž běsche s dobom wot dźiweje wołańzy wobdata. Ju njechachu prjedy puschcźicź, doniž njeběsche jim se swojim rjanym hłosom khěrlusch wuspěwała. Podarmo wona proschesche, so bychu ju na pokoj wostajili. Duž wona kroczel nasad stupi a saspěwa: „Jesuš, moja nadźija a mój sbóžnik, tón je žiwy.“ Posběhnjene schkleńzy so pomału stajichu a jako běsche žona dospěwała, jejny muž s njej domoj dźěsche. Wón měješe žahadło we wutrobje. Jako Bóh na druhe ranje tak wodźesche, so běsche pschewodźeŕ wosa pobožny dragunaŕ, kiž běsche sobustaw towarstwa pschecźiwo wopilstwu, wón k pósnacźu dóńdźe, też k temu towarstwu pschistupi a dołho njetrajesche a wón běsche scźerpliwej a lubosciwej žonje zyle dobyty. Mužojo, kiž słowu njewěrja, dyrbja psches sadźerżenje tych žonow bjes słowa dobycźi bycź. 1. Pětr. 3, 1.

Něschto k rospominanju.

Wschědnje a se skutkom nałožicź nabožinu, kotruž masch, je najlěpschi srědk k roscźenju w Božej hnadźe.

* * *

Kschiž na Golgatha tebje njemóže wot skeho wumóz, hdyž so wón też w tebi njepostaji.

* * *

Kaž nóž so s brusom nawótsi, tak wěra so psches kschiž polěpschi.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!



H. GÜNTHER 26

Čzißło 35.
28. augusta.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczišczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

12. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mark. 7, 33.

A wón wßa jeho wot luda woßebje, tyknu jemu ßwoje porsty do jeho wuschow a tón ßwjask jeho jasyka ßo roswjasa a wón rěczeschе prawje.

Hdyž nasch Knjes hłuchoněmeho wot luda woßebje wosmje, ßo to teho dla stanje, dokelž ma s nim ßwoje woßebite hnadne wotpohladanja. Někotryžkuliž lěkar chze ßebi se ßwojimi wuhojenjemi khwalbu a pschipósnacze dobycź, Khrystuß pak ßo sjawnosczе sminje, so by ßwoje žohnowanje njepschikrótschene pomozpytazym pschiwobrocził. Wysche teho dyrbjesche ßo wutroba hłuchoněmeho pschistupna sczinicź: Wón ßnano s zyła njewjedźische, schto pola sbóžnika dyrbi; ßobuželniwi pschecźeljo ßu jeho k temu Knjesej pschiwjedli a město njeho wo pomoz proßyli. Tak wón kaž njewjedźaze dźěczo ßrjedź czrjódy luda stejesche, kotryž rady něschto nowe wohlada.

Tón Knjes se ßwojim pohladnjenjom na hłuchoněmeho niz jeno njepósnaje, so je jasyk swjasany a wucho samknjene, ale tež, so njeßmjertna duscha w putach trada a so je wutroba saczěmnjena. Teho dla wón njesbožowneho wot luda woßebje wosmje. To je w Božim kralestwje waschnje. Wo swonkownych podeńdźenjach krajow a kralow, wjerchow a trónow ßo wonka na torhoschczu žiwjenja a na krwawnym bitwischczu jedna; hdyž pak je wo njeßmjertnu duschu czinicź, hdyž je sbudźenje, rosßwětlenje a wußwjeczenje nusne, tón Knjes wot schěrokeje drohi prjecź dźe a człowške dźěczi do czischiny dowjedźe. Schto tež jow sjawnosczź chze? Ludźo we wulkim a zyłym dale niczo njechadźa, hacź jeno něschto nowe wohladacź. Tola tón Knjes njeje k temu pschischoł, so by jich wczipnosczź spokojił, ale wón chze hrěschnu duschu człowjeka pytacź a wumóz. Pola hłuchoněmeho je to woßebje czežke! Dla ßwojich brachow je wón hubjeńschi hacź drusy strowi a tež we ßwojim rosumje tak roswity njeje. Teho rěka woßebje hladacź.

Kak je tola natursći człowjek, kajkiž je wot pschirodźenja, tajkemu hłuchoněmemu tak jara podobny. Jeho wucho je ża hłóß Boži samknjene a jeho jasyk je němy, so njemóże wschehomózneho hnadne skutki khwalicź. Tajkemu je jara nusne, so jeho Bóh wot luda woßebje wosmje. Teho dla tež hischcze dźeńßnischi dźeń tón Knjes pucze ßwojim dźěczom do potajneho a do czischiny pokaże, hdyž ßo holk a hara wulkeho ßwěta njepschecźischczi. Tam woßebje jeho duch k naschemu duchej wótsischo rěczi, hacź jo dorosumimy, a wón ßwoje dźěło na naß dopjelni. Sswoje graty je tón Knjes pschezo woßebje wsał a je ßebi ża ßwoje Boże kralestwo pschihotował. Abraham dyrbjesche se ßwojeho wótzneho kraja a domu do sdaleneho Kanaana wucźahnycź, so by ßo w nim ßlubjenje wo sbožu ludow wukhowało. Mójsaß dyrbjesche schtyrzyczi lět dołho w Midianskej puscźinje bydlicź, so by ßo ża ßwoje ßudniske a profecźiske sastojnstwo pschihotował. W czěmnej nozy ßleposcze Saul w Damasku tři dny ßedźische, doniž s njeho ßwjaty Pawoł njenasta. A runje tak kaž jow w ßamotnej klóschtrskej komorzy w Erfurcze Augustinski mnich Luther

k reformatorej zyłeho kſcheſczijanſtwa wotroſcze. A tež ty, hdyž tež nimaſch wulkeho powołanja kaž tamni wulzy w Božim kraleſtwje, ale njewobkedźbowany wot cźlowjekow ßwój pucź pſches žiwjenje dźeſch, njeißy ty nihdy ßam na ßebi ſhonił, ſo tež tebje tón Knjes wot luda woßebje wſa, hdyž chzyſche ßwoju hnadnu radu na tebi pſchekraßnicź? Někotry drje měni, ſo pſchi wulkoſczi a cźežkoſczi ßwojich ſemſkich dźełow žaneje khwile ſa duchowne a wěcžne wězy nima; wodnjo a w nozy ßo tajki wbohi jeno wo ſemſke ſtara a na nich wißy a ßwoju móz a ßwój cźaß na nje nałožuje. Duž jemu tón Knjes na ras khwile da, hdyž jeho wot luda woßebje woſmje a na khorołožo położi: dny, njedźele, měßazy ßo minu, ſa tym hacž je tón Knjes cźaß wotměrił. Njeißy ženje pſches tajke naſhonjenja ſchoł? A hdyž ßy pſchi tym husto doſcź mórkotał, a ßo praſchał, cźeho dla to pola mje, hdyž ßu tola druſy ſtrowi, wjedź, to je cźe tón Knjes wſał.

Napoßledk tón Knjes, kaž ſo chzył pſches ſnamjo k němemu rěcžecź, ßwojej woczi k njebjeßam poſběhnje; ßrjedź wulkich cźrjódow njeby němy to pytnył, ale jow woßebje wón drje ſa tym pſchińdźe, ſchto chze tón Knjes ſ tym prajicź, ſo wſchitka pomoz wot horjeka pſchińdźe, hdźež daricźel wſchitkich dobrych darow bydli. O ſbóžne pohladnjenje ſbóžnika! Schtóž ſ nim hlada, njebjeßa wotewrjene widźi a w nich wěcžnu kraßnoſcź, kotruž tón Knjes ßwojim wumoženym dawa. To je ſbóžny troſcht ſa tón cźaß, hdźež tón Knjes naß poßledni ras woßebje woſmje, hdyž naß na ßmjertne łožo położi. A hdyž cźělne wucho wjazy njeßłyſchi, nam wuſchi duſche wotewri, ſo khwalobne ſpěwy njebjeſkich ßyłow ſbóžnych ſaßłyſchimy. Duž rěka: ſměrom bycź, hdyž naß tón Knjes woßebje woſmje. Potom budźa hodźiny naſcheho ſtowařſchenja a ſjednocźenja ſ nim kaž jeho luboſcźiweho dźěłanja na naß žórło trajneho žohnowanja.

Wjedź naß ßam ßwój pucź,
Jeſu, ty naß wucž!
Wjedźeſch naß po cźežkej cźěri,
Daj nam troſcht we ßłabej wěri!
Wotewr junu ßam
Njebja wrota nam!

M. H.

Bubnař.

W lěcźe 1812 mějachu w 9. franzowſkim pěſchkowym połku bubnarja, kotryž běſche hakle 9 lět ſtary. S wjetſcha rěkachu jemu Bilbokej (Bilbouquet). A ſa wěſcźe, wón mějeſche tak ßwižne cźěło a tak wulku hłowu, ſo běſche tej naprawje, po kotrejž běchu jemu narjekli, doſpołnje podobny. Bilbokej njewuſnamjenjeſche ßo na žane waſchnje. Prěni bubnař běſche jeho ſ wjerbowej witku nawucžił, ſchtož běſche jemu trěbne. Wón njemějeſche cźapku tak kſchiwje na wuchu ßedźo jako najßnadniſchi piſkař, tež njemóžeſche wón ſ bubonom tak wuſtupowacź jako jeho ßußod, tón ſ wulkej brodu pod noßom. Něhdy bimbaſche ßo jemu teßak prědku mjes nohomaj; pſchi tym ßo ſakopny, padny ſ noßom na kamjeń a roſraſy ßebi pſchi tym nóß tak hroſnje, ſo ßebi jeho towařſchojo ſe ßměchami brjuch dźeržachu. Hdyž ſ towařſchemi ßebi ſejhra, dha woni jeho ſjebachu; ßedźeſche w korcžmje, dha jemu druſy wupichu, ſchtož běſche ßebi ſkaſał a ſchtož běſche ſapłacźił. Teho dla Bilbokej wjazy wjele njerěcžeſche a ſdalowaſche ßo wot ßwojich towařſchow.

Něhdy doſta wot generala, brigadu, ke kotrejž Bilbokejowy połk ßłuſcheſche, nawjedowazeho, poruczność, ſo by krajinu dobył, kotraž na druhej ſtronje hłubokeho doła leżeſche. Tónle doł ſakitowaſche baterija, ſchěſcź kanonow licžaza, kotraž rjady wojakow tak poßyczeſche jako ßyzk žito na žnjach. Schtóž pak chzyſche kejžorowu poruczność wukonjecź, dyrbjeſche tamnu bateriju měcź. Generalowy adjutanta pſchihanja a poruczi dwěmaj kompagnijomaj pěſchkow, tule poruczność wukonjecź. Běſche to jara ważna wěc. Po ſdaczu dyrbjachu tam tſi ſchtwórcźiny wſchěch wojakow žiwjenje woſtajicź. Pěſchkojo ßo tež roshladowachu, hacž runjež běchu woni khrobli ludźo. Haj, někotſi wot najſtarſchich měnjachu, na kanony pokaſujo: „Myßli dha ßebi general, ſo cźi karlojo tam horjeka pjecźene jabłuka pluwaja? abo chze naß koſakam woprowacź?“

„Hólzy, to je kejžorowa poruczność!“ ſawoła adjutant ßo wotßaliwſchi. Tola wojazy ßo hiſchcźe komdźachu. Hižo běſche nawjedowazy kapitan połkowemu bubnarjej dwójzy pſchikaſał, ſo ma dwěmaj bubnarjomaj pſchikaſacź, ſo byſchtaj k poſtupowanju bubnowałoj. Wón woſta, ßo na ßwój dołhi kij ſepjerajo ſtejo a po ſdaczu ßo jemu njechaſche poßłuchacź. Sa tón cźaß ßedźeſche Bilbokej na ßwojim bubonje, kaž by na nim chzył wotjěchacź a běſche ßebi ſahwiſdał: Skónczńje doſta ßo połkowemu bubnarjej poruczność k tſeczemu raſej. Tola temu ßo hiſchcźe njechaſche. Dha ſtaže Bilbokej, wopaßa ßebi ßwój bubon, wſa biczkaj do rukow, ſtupi ßo, wſchón prjedawſchi hněw ſabywſchi, pſched połkoweho bubnarja a dźeſche: „Bojaſliwzo, ty!“

Połkowy bubnař chzyſche ßebi ßwój kij ſběhnycź, tola hižo wjedźiſche Bilbokej wobej kompagniji a pjereſche na ßwój bubon, ſo wſcho wrjeßkotaſche. Wojazy dźěchu ſa nim a nadběhowachu batteriju. Na dobo wutſěli ßo 6 ras ſ batterije. Žyłe rjady khroblych wojakow poraſychu ßo na ſemju, ſo njebychu wjazy ſtanyli. Kur a dym běſche wſchitkich ſawalił, wutſělenje ſ kanonow běſche jich pohłuſchiło; ale kur a dym ßo ſhubiſchtej a woni widźachu něhdźe 20 krocžełow pſched ßobu njenaſtróženeho Bilbokeja, kak wón tam k dalſchemu poſtupowanju bubnuje. Woni ßłyſchachu jeho bubon a jim ßo ſdaſche, ſo chze wón ſe ßwojim bubnowanjom kanony wußměchowacź. Skónczńje wutſěli ßo druhi ras ſ batterije a kule lětachu do powoſtankow, kotrež běchu tu wot wobeju kompagnijow woſtałe. Bilbokej ßo wobroczi a wuhlada, ſo ßu tam lědma hiſchcźe poł ſta muži wot tamnych dwě ſcźi. To jeho pohoni, ſo ſapocža hiſchcźe ſ wjetſchej mozu na ßwój bubon bicź. Kóždemu ßo ſeſda, ſo tam 20 bubnarjo na dobo bubnuja. Wojazy khwatachu khróble do prědka a do batterije, najprěńſchi běſche Bilbokej. Wón ſawoła na njepſchecźelow: „Waſche kanony ßu žałoſtni karlojo, tola nětkole ßu wone naſche!“

Mjes tym běſche khejžor na hórku ſajěchał a hladaſche, kak ßo jeho wojazy khroble bija. Pſchi kóždym wutſělenju tſchepotaſche wón na ßwojim konju, hdyž pak ßo wojazy do batterije dobywachu, dźeſche wón ſchkleńzu wot woczow puſchcźiwſchi: „Khrobli hólzy!“ A 10000 muži jeho gardy, kotſiž ſady njeho ſtejachu, plazachu do rukow woławſchi: „Sſława!“ Khěts hanjeſche adjutanta do batterije a runje tak khěts ßo tež wrócźeſche. „Kelko jich je ßo do batterije ſdobyło?“ wopraſcha ßo khejžor. „41, majeſtoſcź!“ „Jutſe 41 kſchižow!“ pſchikaſa khejžor generalnemu majorej.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokracžowanje.)

Bóh je ſtworicźeŕ a ſdźerżeŕ ßwěta. Hdyž ty to wopomniſch a nětko ßlědy jeho wſchehomozy a mudroſcźe a dobrocźiwoſcźe na hwězdojtym njebju a na ſemi pytaſch a tež pſchi tajkim pytanju namakaſch, potom budźe tebi, kaž temu pobožnemu Iſraelſkemu, kotryž pſchi tajkim wopominanju khwalo ſawoła: „Knježe, kak ßu twoje ſkutki tak wulke, a kak je jich tak wjele? Ty ßy je wſchitke mudrje wuſtajił, a ſemja je połna twojeho bohatſtwa.“ Tak wobdźiwanje do modlenja pſcheńdźe. A ßebicźny by ty był, hdyž by je pſchi twojich próſtwach ſakomdźił. Twój Knjes je tebje hinak wucžił, hdyž wón na ſapocžatk hłowneje modlitwy „kiž ßy ty w njebjeßach“ ſtaji a ju ſ tymi ßłowami wobſamknje: „Pſchetož twoje je to kraleſtwo a ta móz a ta cźeſcź“. A prěni kſcheſcźijenjo ßu hinak myßlili a cźinili; pſchetož jich prěnje ſpěwy a pſalmy ßu ſtaroſakońſke pſalmy a runje tajke khwalenje, kaž je wobſamknjenje Wótcźenaſcha ßame.

Duch je Bóh, je Jeſuß prajił, jako chzyſche Samaricźiſku žónſku wot teje wopacžneje myßle wußwobodźicź, ſo je modlenje k Bohu na wěſte měſtno ſwjaſane. Je-li Bóh Duch, je-li to Boże bycźe a je-li wón, dokelž je Bóh, tón doſpołny Duch, potom je wón wſchehowědomny a wſchehowſchudźomny; potom ſa njeho

žaneho wobmjesowanja njeje, ani městna, ani ruma; potom ßłyschi wón modleŕske sdychnjenje w ßamotnej komorzy khoreho tak derje, kaž wołanje woßadnych we wulkim Božim domje; potom je wón blisko wschitkim, kiž ßo k njemu pschi njedźelskej Božej ßłužbje abo pschi domjazej nutrnoscźi s dobom na wjele městnach wołaja.

To cźini nasche modlenje žiwe a wutrobne; pschetož nětko my wěmy, so my podarmo ßłowa njepowjedamy a žanych woßebitych sarěcźnikow njepotrjebamy, kiž ßu Bohu bližschi hacź my, ßmy a wostanjemy pak ßebi tež teho wědomni: wone njeßmědźa próśdne ßłowa bycź, wo kotrychž wutroba niczo njewě, psched tym, kotryž nasche myßle s daloka snaje a derje wě, hacź ßu daloko wot njeho, hdyž tež na kemschazej ławzy ßydaja a maja ruzy stykњenej.

Duch je Bóh! Tola sjewjenje Boże ma ßwoju wulku ważnoscź sa nasche modlenje hischcźe w cźiscźe druhej myßli. Dokelž je Bóh Duch, teho dla ßmědźesche israeliczisti mudry prajicź: „Krala wutroba je we ruzy teho Knjesa kaž rěki a wón ju wobrocźi, hdźež chze“, a teho dla móżesche Jesuß ßwojich wucźomnikow sa jich mißionski pucź troschtowacź: „Hdyž woni waß podacź budźa, njestarajcźe ßo, kak abo schto byschcźe rěcźeli; pschetož we tej ßamej schtundźe budźe wam date, schtož wy rěcźecź dyrbicźe. Pschetož wy njejscźe, kiž rěcźicźe; ale wascheho Wótza Duch je tón ßamy, kiž psches waß rěcźi.“ Je-li Bóh Duch a jako Bóh dospołny Duch, potom je wschitko, schtož je Duch, tak prawje jeho kraleſtwo a jeho najwoßebnische město skutkowanja, potom je jemu pschistup k kóždemu duchej wotewrjeny a kóżdy duch ßam na ßebi dyrbi saczischcźej Božemu pschistupny bycź a tak móże ßo potom hromada tak mjenowanych duchownych dźiwow srosymicź.

Ty je tola snajesch, tele dźiwy? Ale ty njetrjebasch ßebi jenož na prěni ßwjatkowny ßwjedźeń myßlicź. Tehdom ßo wone s hromadami stawachu, jako cźi profetojo w Božim mjenje rěcźachu a tež pschichod wěschcźachu. Tehdom ßo tajki dźiw sta, jako psalmista David Meßiaßa „w duchu“ ßwojeho Knjesa mjenowasche (Ps. 110, 1, pschirunaj ßwj. Mat. 22, 43). Tehdom ßo tajki dźiw sta, jako mějesche Pětr ßwoje widźenje na tšeschi w Joppe a Pawoł w Troas a tamny bu psches ßwoje widźenje k temu wubudźeny, w póhanskim domje Khrystußa prědowacź, tón we ßwojim jako Božu wolu póśna, evangelijon s Asiskeje do Europy njesćź. A pschezo saßo je ßo tajke něschto stawało: Kaž husto w duschi zyle njejabzy myßl a rosßudźenje nasta, kotrež bu sa jich wjele, sa zyły lud, drje tež sa cźłowjestwo se sbożownym saliwom a nowe pucźe wěrnoscźe wotewri. Tak běsche, jako Luther ßwoje ßady pschecźiwo wotpuskej napißa a pschibi, njewjedźo, schto wotpusk běsche, a ßebi na to njemyßło, so wón s tym najwjetsche duchowne hibanje wot Khrystußoweho žiwjenja a wumrjecźa ßem wubudźi; jako August Hermann Franke psches darjenje 7 schěßnakow bu k temu rosßudźenju sahorjeny: „Ja chzu s tym khudemu schulu sapoczecź“, a to sapoczatk bu sa Hallske wustawy.

A nětko wopomú, schto ma tele dźiwne skutkowanje Boże sa modlenje, sa ßwoje modlenje rěkacź. Ty běsche ßo we wulkej cźěßnoscźi modlił a hižo, mjes tym so ty ßwoju wutrobu wußypa, cźujesche ty sbóżne połóżenje a wot modlenja ty s wjeßelej nadźiju staże, kotraž tebje noweho cźłowjeka scźini. Hlaj, to běsche wußłyschenje twojeho modlenja; pschetož tajku radoscź njepschinjeße żare cźłowiske ßłowo a hdy by najßwjatocźnische było; tajka radoscź je wěscźe dźowka s njebjeß. Abo ty běsche srudne nashonjenje wěry scźinił, ßamo na dobrych pschecźelach, wo kotrychž ßamo wußměschenje a dwělowanje ßłyschesche; srudny domoj pschischedschi ty Wótceńasch spěwasche, so woßebje druha a schesta próstwa chzyschtej njebjo wobßynycź; a hlej, hdyž ty hamjeń praji, klinczesche we twojej wutrobje: „Nam dyrbi knjejstwo wostacź; a hdyž bychu wschitzy njeßwěrni byli, ja tebi tola ßwěrny wostanu“, a ty ßy nashonjenje s wußłyschenjom modlitwy scźinił. Abo khudźi a hubjeni pschezo saßo ßwoje próstwy wo pomoz k njebjeßam scźelechu; a bórsy po tym pschińdźe pomoz pschesz cźłowiskeho pschecźela a wupucź ßo pschesz to namaka, so nan abo druhi staw ßwójby njedoczakane dobre dźełko dosta. To rěcźa njerosomni a njewěrjazy wo sbożownym, drje tež wo dźiwnym pschipadźe; schtóż pak do Wótza w njebjeßach wěri, rěcźi dźakowny wo jeho dźiwnej pomozy, kotryž móże wutroby cźłowjekow shrěwacź a krocźele tam wobrocźicź, hdźež je nusa najwjetscha a hdźež ßo cźłowiskeje wutroby pruha bójskeje luboscźe dótknje. (Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Prynzeßna Luisa, mandźelska Jeho kralowskeje wyßokosćze Bjedricha Augusta, wójwody Sakskeho je 22. augusta wjecźor we 8 hodź. we Wachwitzach prynzeßnu porodźiła. Porod běsche cźeżki. Dźěcźatko běsche jara ßłabe. Jeho nan prynz Bjedrich August jemu teho dla ßam nusnu skschcźenizu wudźěli. Bórsy po tym dźěcźatko wumrje. Bóh luby Knjes chzył macź poßylnicź, so by po tych cźeżkich hodźinach saßo strowa a cźiła se ßwojeho khorołoża stanyła.

— Wokrjeßny lěkaŕ Budyskeho wokrjeża, medizinalny radźicźel dr. Wengler je ßo w bliskosćzi Sebnizow satsělił. Kaž ßo powjeda, na njeho cźeżke khostanje cźakasche, dokelž běsche pschecźiwo 6. kasni shrěschił a je wón pschesz to, so je ßam ruku na ßo słożił, semskemu ßudnikej wucźeknył. W ludu je wulke dźiwanje, so ßo ta wěz w sjawnych nowinach cźisćze samjelczuje a ßo ani njerosjaßni. To ludźi na tu myßl wjedźe, so ßo pschi ludźoch we wyschschim powołanju s hinaschej měru měri, hacź pschi tajkich, kiž ßu s nižscheho luda. Cźim srudnischo je, so móże ßo muż w tym powołanju a w tej starobje tak daloko sabłudźicź, cźim mjenje ßebi saßłuży, so ßo na jeho cźeżke shrěschenje schlewjer potajnoscźe słoži.

— Jako dobry ßrědk pschе sajědojcźenje krwě ßo tole wukaże: hdyž je něschto jědojte do nějakeje rany ßo scźahnyło, dyrbi ßo rana s cźerstwej butßanku abo se ßydkom mycź. Tajke mycźe pjecźa strach wotwobrocźi, so ßo sajědojcźenje dale rosnjeße. Wěßo jedna ßo jenicźzy wo prěnju pomoz, prjedy hacź móże něchtón k lěkarjej dójcź. Krucźe ßo napomina, so njeby nichtó tajke něschto na lóhke brał; pschetož runje w poßlednim tydźenju ßmy saßo shonili, kak straschne je, hdyž tež do makeje rany ßo mały kusk jěda naßrěba a ßo hnydom lěkarska pomoz njepyta. W tajkim padźe dyrbi kóżdy, tak khětsje hacź je móżno, k lěkarjej khwatacź.

— Barlinske mißionstwo w Chinje je wulke njesboże potrjechiło. 5. augusta je srudna powjesćź dójschła, so je ßo mißionski dom w Kantonje do zyła spalił a so ßo wot nadoby pschi ßamym niczo wukhowało njeje. Rusa je wulka, dokelž sawěscźenje k saßonatwarjenju na žane waschnje njedoßaha. To je cźim bóle wobžarowacź, dokelž mißionske skutkowanje w Chinje na swjeßelaze waschnje pokracźowasche a dobre nadźije sa pschichod wubudźowasche. Duž je lóhko móżno, so budźa to njepscheczeljo kschescźijanstwa w Chinje k temu wużicź, so bychu lud k pschiwěrje pschikhileny naschcźuwali, so je to wotßudźenje jich pschiboha, so je ßo mißionski dom sanicził. Cźim bóle pak je pschißłuschnoscź kschescźijanow, kotsiž ßwoje mißionske dary Barlinskemu mißionstwu pschiwobrocźuja, so bychu po próstwje mißionskeho towaŕstwa ßwoje dobrowólne dary k saßonatwarjenju wotpaleneho mißionskeho doma woprowali, so njeby sapocźane dźełko w Chinje schkodowało. Tale próstwa płacźi tež naschim lubym Serbam w Pruskej, kotsiž k swjatej Barlinskeho mißionskeho towaŕstwa pschißłuscheju.

— Dobry roshlad sa kschescźijanske měschane mandźelstwa w Pruskej podawa ludliczenje s lěta 1895. Po tym liczenju běsche w Pruskej 128,069 měschanych mandźelstwow mjes evangelskimi mużemi a katholskimi żonami a 150,365 měschanych mandźelstwow mjes katholskimi mużemi a evangelskimi żonami. Do zyła běsche potajkim 278,434 měschanych mandźelstwow, s kotrychž běsche 59,181 bjes dźěcźi a 219,253 s dźěcźimi. Dźěcźi běsche 597,921. Hdy by nětko wliw na wěruwusnacźe, kotremuž dźěcźi scźěhuja, tón ßamy był, by tež liczba dźěcźi katholskeho wěruwusnacźa ßo runała liczbje dźěcźi, kotrež ßo w evangelskej zyrkwi woczahnu. Tajke pak njeje, kaž statistika pokaże, wjele bóle maja evangelszy mandźelszy móżniscsheho wliwa na wěruwusnacźe dźěcźi. Wot tych 597,921 dźěcźi běsche 332,947 abo 55,68% evangelskich, 264,648 abo 44,26% katholskich, 229 abo 0,04% pschißłuschesche k druhim kschescźijanskim wěruwusnacźam. Powschitkownje je tak, so hólzy ßo po wěruwusnacźu nanowym, holzy po macźerńym słożuja. Tak je w mnohich ßwójbach waschnje. So pak ßo k wużitkej evangelskeje wěry wot teho waschnja wotstupuje, scźěhowaze liczby dopokasaja. Kaž ßmy naspomnili, běsche liczba evangelskich żonow, kotrež do měschaneho mandźelstwa sastupichu, 150,365 a liczba khatholskich 128,069. Po prozentach mataj ßo tej liczbje kaž 54 : 46. Hdy by nětko naspomnjene waschnje wschudźom płacźaze było, by ßo poměra dźowkow s tych měschanych mandźelstwow na ßwoje wěruwusnacźe runje tak stajicź dyrbjała. Liczba evangelskich holzow pak ma ßo k liczbje katholskich kaž 55 : 45, dokelž bu 166,109 evangelskich a 133,681 katholskich holzow liczenych.

Wliw mandźelskich na wěrywusnacźe ßynow je hischcźe

bóle nadpadazy. Runjež katholszy mandżelszy po liczbje evangelskich, kotsiž ßu w měschanych mandżelstwach żiwi, pschetrjechja a woni hromadże steja kaž 54 : 46, ßo ani liczba katholskich hólzow liczbje evangelskich njeruna. Katholskich je 48%, evangelskich 52%.

— Do Friedrichsruhe je 1800 telegramow pschi semrjeczu fěrschty Bismarcka dóschło. To je dopokasmo, kak ßu teho muża s bliska a s daloka cżeszili.

— Nasche kódżstwo liczi w tym lěcże 23515 mużow a 119'8 wyschkow.

— W Kölnje a wokolnoszći je wulki wichor sakhadżał. Fabriki a domy ßu ßo hromadże ßypke, w Polle je ßo zyrkwina wěża powalika a wjele ludźi cżežko sraniła. Na wßach pola Kölna, kotrež buchu wot wichora domapytane, wulka nusa knježi. Bohudżakono ßmy pola naß létßa psched cżežkimi njewjedrami sakhowani byli, hacżrunje běsche w poßlednich tydżenjach wulka horzota.

Wěrnoscż Bożeho ßłowa.

„Napohlad města Jerusalema naß srudźi," pische pschecżel biblije, kotryž psches Palästinu pucżowasche. „Jerusalem puste leži. Te město, kotrež běsche połne luda! Sswjate město je sawěszże hromada kamjenjow. To dyrbisch ßo dźiwacż: hromada próchna — na jenym městnje wysche murje dże. Po pißmiku je ßo ßłowo profety Micha (3, 12) dopjelniło: „Pschetož Zion budże nasche dla jako rosworane polo, a Jerusalem hromada kamjenjow a hora Bożeho doma do wyßokeho lěßa wobroczena."

Města Judy ßu wschitke puste. S wuwsaczom Bethlehema pucżowarjo ßame rospadanki widżachu, doniž do Hebrona njepschińdżechu. Tam běsche zjenje; hora s winom wobroszczena. Płódnoscż Hebrona prědowasche: „Schtož Bóh ßlubi, to wón dżerży!" Pschetož njeběsche tón Knjes k Habrahamej, temu mużej, kotrehož wěra bu jemu sa prawdoscż pschizpita, rěczał: „Ja chzu tebje požohnowacż w tym kraju, kotryž chzu tebi pokasacż?" Tón žohnowany kraj běsche Hebron, (1 Mójs. 14, 15—18), kotryž tohodla dżenßa hischcże kaž lubosna sahroda Boża kżěje.

Kak je Bóh junkrócż ßobu prědował.

Knak běsche 1853 pschi generalnej zyrkwinskej visitazyji w Elbingje a dżerżesche njedżelske wjeczorne prědowanje w Marinej zyrkwi wo Hes. 33, 11. Wschitke rumy běchu pschepjelnjene. Mjes tym so Knak hischcże tekst cżitasche, ßo na dobo njebjeßa sacżmichu; błyski ßapachu psches powětr; wětr s mozu wujesche; deschczik wo wokna bijesche. „Hlejcże," sawoła Knak, „kak Bóh klapa, kak khutnje a pschecżelnje wón k wam rěczi. Scże ßo wy tež hižom wot njeho namakacż dali? Możecże stroschtnje psched jeho ßudniski stoł stupicż, hdyž by waß nětko tudy wotwołał, hdyž by jeho błysk waß trjechił?" — Duž dżěsche psches zyku shromadżisnu tschepotanje, stysknjwe, pschezo wótsische hibanje. Jich wjele na kolena padże a ßo cżische modlachu. Dokelž Bóh tón Knjes rěczesche, mjelczesche prědać. Na dobo żałostnje sahrima. Wokna schczerczachu. Ludźo stysknjwje sawołachu. Hdyž by hromada luda ßo nětko k durjam cżischczała, by ßo móhło żałostne njeßboże stacż. Knak proschesche wo hnadne wobarnowanje a pschikasa, so bychu směrom wostali. Potom sapocża konsistorialny radżiczel do stysknjweho żałoszczenja nuts spěwacż: Ach wostań pschi naß s hnadu! byrgle sahrachu. Po tseczej stuczży byrgle mjelczachu. Knak móżesche dale prědowacż. Ludźo hłuboko hnuczi poßłuchachu, jako wschitkich napominasche, jow hižo temu Knjesej wutroby dacż, dokelž dyrbja tola wschitzy junu psched jeho thrón stupicż. Wonkach ßo saßo ßwětlesche. Jako wón Hamjeń praji, ßłónczko lubosnje psches zyrkwine wokna ßwěczesche. Hdyž ludźo wote msche dżěchu, namakachu bliśko pschi zyrkwi rospadanki saßypnjenych ßwißlow khěże. Tón wjeczor pak a te prědowanje stej w duschach wobydlerjow Elbinga we wopomnjeczu żiwej hacż na dżenßnischi dżeń.

S Bismarckoweho żiwjenja.

I.

Superintendenta Pank w Lipsku, kotryž běsche w ßwojim cżasu farać pschi zyrkwi ßwj. Trojizy w Barlinje, powjeda: „Jedyn dżeń sapoczatk léta 1880 praji khěżorstwowy kanzler Bismark, so je w zyrkwi ßwj. Trojizy wot Schleiermachera konfirmirowany. Ja ßo jeho wopraschach, hacż hischcże ßwój schpruch znaje. „Haj," wotmolwi wón. „Schtož wy cżinicże, to cżińcże jako temu Knjesej a niz jako cżłowjekam. Njej wěrno, lěpscheho ßłowa ßo mi ßobudacż njemóżesche?" Domach ja to ßwojemu zyrkwjeńzej powjedach, tón stare sapiski paczerskich dżěczi pschepyta, namaka tam woprawdże to mjeno „Ota s Bismarck" a praji: „Pschichodneho 31. měrza je ßo runje 50 lět minyło wot tamneho dnja, to dyrbjeli po prawom khěżorstwowemu kanzlerej jubilejske konfirmaziske wopißmo napißacż, — schtó wě, hacż wón prěnje hischcże ma." Tak ßo cżinjesche. Konfirmaziske wopißmo ßo shotowa, horkach wobras Schleiermacherowy a delkach wopomnjeński schpruch Kol. 3, 23: „Wschitko, schtož wy cżinicże, to cżińcże radżi s wutrobu jako temu Knjesej a niz jako cżłowjekam." Rano 31. měrza 1880 je fěrschcżinka na blido pschi ßnědanju pokoży. Wón mi posdżischo powjedasche, so je ßo s cżežka nad něczim tak ßwjeßelił, kaž nad tym pschekhwatazym létnym dopomnjenju na wopomnjeński dżeń ßwojeho żiwjenja, na kotrehož 50 létne minjenje ßebi s daloka pomyßlił njeběsche. Jako ja něschto cżaßa po tym fěrscheżi ßwjate wotkasanje wudżělich, wón mje po wotmětej ßwjatocżnoscżi k ßwojemu pißakej dowjedże, hdżež běsche to wopißmo postajene a dżesche: „To ma tola něschto na ßebi, hdyž dyrbisch ßebi prajicż: 50 lět je ßo minyło, so ßy psched konfirmaziskim woltarjom stejał. Tón schpruch dyrbi moje heßło wostacż."

II.

General superitendenta Büchßel junkrócż Bismarcka setka. Wón stejo wosta a k Bismarckej rjekny: „Ja chzych Wam ruku tłóczicż a Wam prajicż, kak jara ßo wjeßelu, so ßo Wam wschitko tak spodżiwnje poradżi." Bismarck wotmolwi: „Kedżbujcże — a jemu wulke politiske pschedewsacża rospowjedasche — a pschi kóżdym by wón dopokasał: „Tak ßym ja chzył, a tak — zyle hinak je pschischło. Ja chzu Wam něschto prajicż: Ja ßym wjeßely, hdyž ja pytnu, hdże Bóh luby Knjes chze, a hdyž mózu potom sa nim hinkacż."

Bóh je bliśko.

Tyßaz hłoßow wobßwědczuja, so je Bóh bliśko. Na tule wěrnoscż, powjeda kschesczijanski pschecżel, buch junkrócż na jara jednore a rjane waschnje dopomnjeny. W měsce Londonje wopytowach staru wudowu, kotraż w małej niskej jstwiczży pod tsěchu bydlesche. Wscho pokasowasche wulku khudobu; ale tola běsche wschitko w rjedże a cżiste. Jejna tydżeńska saßłużba běsche tak niska, so lědy doßahasche, so by ßebi najnusnische kupicż móhła; ale żenje njeby ju skorżicż ßłyschał. Na wuskej kawzy pschi woknje stejesche rosbity hornz se ßylnym a kżějazym kerkom lěßnych jahodkow a ja pytnych, kak wona tón kerk s wulkej ßwědomliwoscżu hladasche.

„Tón kerk derje roscże," ja jedyn dżeń k njej rjeknych, „to smějecże bórsy lěßne jahodki."

„O mój knjeże," wotmolwi wona, „to njeje płodow dla, so mam tónle kerk."

„Ale cżeho dla jón tak ßwěru hladacże, hdyž to płodow dla njeczinicże?" ßo ja ßo dżiwajo wopraschach.

„Hlejcże, mój knjeże," wotmolwi wona, „ja ßym jara khuda, haj pschejara khuda, so bych ßebi żiwe skocżatko dżerżecż móhła. Duž je wulki troscht sa mnje tule żiwu rostlinu měcż; pschetož ja wěm, so móże psches ßamu wschehomóz Bożu żiwa bycż a roscż; a so ju dżeń wote dnja żiwu a roscż widżu, praji mi, so je tón Knjes blisko a wěscże też mje widźi a na mnje ßebi myßli.

Něschto k rospominanju.

Wobroczeny pucżpokasowar.

Stary muż, kiž w khudowni wumrje, proschesche na ßwojim ßmjertnym łożu, so by wjeßny duchowny jeho wopytał, dokelž mějesche něschto na ßwědomnju, schtož jemu njemóżne cżinjesche, směrom wußnycż. Jako běsche duchowny pschischoł, wusna ßo jemu mrějazy, so je junkrócż pschihladował, kak dwaj mużej pschi kschižnym pucżu pucżpokasowar stajeschtaj. Wón běsche cżakał, doniž taj woteschłoj njeběschtaj a potom běsche tam schoł a tón pucżpokasowar wobroczik. Wot teho cżaßa běsche jemu cżežke brěmjo na jeho ßwědomnju było, so běsche psches ßwoje lohkomyßlne cżinjenje tak wjele pucżowarjow na wopaczny pucż wjedł. — Kóżdy, kiž praji, so je wucżomnik Jesußowy, ale je w hrěchach a njepokutnoscżi żiwy, njekhodźi jenož sam w bludżenju k ßwojemu skaženju, ale wón je też i dobom druhim „wobroczeny pucżpokasowar", kiž jich wjedże na wopaczny pucż.

Samolwity redaktor: farar Gólcż w Budyschinku. Cżischcż a nakład Ssmolerjez knihicżischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 36.
4. sept.

Letnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczeńi w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

13. njedzela po ßwjatej Trojizy.

Jak. 2, 24.

Wot małoscze snajesch, luby evangelski kschescźijano, ßłowo ßwj. pißma, Rom. 3, 28. My ßa to mamy, so człowjek prawy budźe bjes ßakonja skutkow, jeno psches wěru, je snajesch jako wot Luthera ſ nowa wotkryte žórło hłowneje wuczby nascheje zyrkwje, so ſ hnady, psches wěru do Khrystußa jenicžzy sbóžni budźemy.

Kak ßo ſ nim snjeße to, schtož japoschtoł Jakub na spomnjenym městnje ßwojeho lista dźenßa czi pschiwoła: Człowjek se skutkow budźe ßa praweho pósnaty, a niz jeno ſ wěry?

Njesda ßo, kaž by Jakub chzył tebje ſ nim na druhi ßałožk twojeje sbóžnoscze pokasacź, hacž tón je, kotryž ßy ty po Pałowym a Lutherowym powuczenju ßa prawy měł? Sda ßo drje tak, woprawdźe pak tak njeje, woprawdźe chzetaj tebje wobaj japoschtołaj tón ßamy pucź k sbóžnoscźi wjescź, hdyž też kóždy po ßwojim stejnischczu.

„Człowjek budźe prawy jeno psches wěru“, tak praji tón, kotryž běsche něhdy Saulus rěkał a bě pschescźěhał Khrystußa, doniž njebu tam psched Damaskom wot tuteho pschemóženy a wobroczeny. A kak sbožowny saczuwasche ßo Pawoł, jako psches Ananiaßa dostawschi ßwjatu kschczenizu a w njej wodacźe hrěchow a prawdoscź, kotraž psched Bohom płaczi, ßmědźische nětk jako wotroczk ßwojeho noweho Knjesa a sbóžnika ßłužicź jeho gmejnam.

Sawěrnje, wón njeběsche žane skutki czinił, ſ kotrymiž by ßebi ßnano warbowanu měł tu sbóžnoscź tuteje prawdoscze. Sa jeje ßałožk mějesche wón tu prawychczinjazu hnadu Božu, kotruž běsche wón we wěrje sapschimnył. Se wschej rossbudźenoscźu wón ßo teho dla we ßwojich listach wobroczi pschecźiwo błudej, so człowjek pschi wěri a wysche wěry, kiž Khrystußa jako ßwojeho sbóžnika sapschimnje, tež hischcze skutkow potrjeba, so by psched Bohom prawdoscź dostał. Pschi tym ßo wón ßam prózowasche jako człowjek, kschescźijan a japoschtoł žiwjenje wjescź, kiž by bohate było na dobrych skutkach, a ßwojim wěrjazym ßobuczłowjekam wón to ßame poruczesche, jim wukładujo, so wěra bjes skutkow ſ zyła žana wěra njeje, so wjele bóle wěra se skutkami hakle po prawym mjeno wěry ma, so hakle wona je wěra, kiž žiwjenje ma a žiwjenje płodźi. „W Khrystußu Jesußu njepłaczi ani wobrěsanje ani njewobrěsanje, ale ta wěra, kotraž psches luboscź je dźěłana“, tak wón pische Galatiskim na 5. stawje ßwojeho lista, „ſ hnady scze wy sbóžni sczinjeni psches wěru — my ßmy jeho skutk, stworjeni w Khrystußu Jesußu k dobrym skutkam, so bychmy w nich khodźili“, tak wón praji Ef. 2, 8. 10.

Tak dha, luby czitarjo, njecha Pawoł ženje dźělicź skutki wot wěry, tu wěru hakle wón ma ßa sbóžnychczinjazu, kotraž, saschczěpjena psches Božu hnadu do nascheje wutroby, też płód dobrych skutkow pschinjeße.

A schto wucži nětko japoschtoł Jakub? Dźěli ßnano tón skutki, ſ kotrychž budźe człowjek ßa praweho pósnaty wot jeho wěry? Też wón ma wobej wězy, skutki a wěru,

k ſbóžnoſczi nuſnej. „Widźicże, ſo cžłowjek ſe ſkutkow budże ſa praweho póſnaty a niz jeno ſ wěry", tak wón praji. So pak wón na prěnim měſtnje ſkutki mjenuje jako nuſne k prawychcžinjenju, to tebje njemóže molicź, jenož ſo ſnajeſch ſtejniſchcžo, na kotrymž ſtejo wón ßwój zyły liſt piſche. Jakub njehlada do ſady do cžaßa, w kotrymž je naß něhdy ſapſchimnyła hnadypołna ruka naſcheho Boha, a w kotrymž my na to też jeho ſapſchimnychmy we wěrje a ſ tym pucź naſcheho ſboža naſtupichmy. Jakub hlada na tón wottyknjeny kónz teje wěry. Kaž wón pſchi ſapočzatku ßwojeho liſta pokaſuje na krónu žiwjenja, kotruž doſtanje tón, kiž je ßo pſches ſpytowanje wopokaſał, kaž wón na kónzu teho ßameho praji: Knjeſowy pſchichod ßo pſchibliža, ßudnik hižo pſched durjemi ſteji! Dha jeho też pſchi pißanju ßłowow 2. ſtawa a tak też naſcheje 24. ſchtuczki ta myßl wobknježi, ſo ßo tón Knjes bórſy ſjewi a pſched ßwój ßudny ſtoł žada žiwych a morwych. Budźa cźi wobſtacź pſched jeho ßudom, kiž ßo na ßwoju wěru do Jeſußa powołajo ßu ſkomdźili pobožne a bohabojaſne žiwjenje wjeſcź pſches dopjelnjenje Božich a cžłowiſkich pſchikaſnjow, pſches ßwěrne dźěłanje a prózowanje? Tajkich wěra je ßama na ßebi morwa, tak wón myßli, a njemóže nikoho ſbóžneho ſcžinicź. Hdyž je tón Knjes Jeſuß ßam prajił: Woni njebudźa wſchitzy, kiž ke mni rjeknu: Knježe, Knježe, do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińcź, ale cźi, kiž wolu cžinja mojeho Wótza w njebjeßach, też Jakub a wſchitzy druſty japoſchtolјo njejßu hinak wucžili, ale wěru pſches dobre ſkutki ßo žiwu wopokaſowazu ßu khwalili jako prawu a ſbóžnucžinjazu wěru, haj też Pawoł je epiſtole minjeneje 10. njedźele po ßwj. Trojizy hladajo tam też na kónz naſcheho žiwjenja to khutne warnowanje pſchiwołał: Njeſhromadźuj ßebi ſe ſtwjerdnjenej a njepokutnej wutrobu bójſki hněw na tón dźeń ſjewjenja teho praweho ßuda Božeho, kotryž budże kóždemu dacź po jeho ſkutkach: Khwalbu a cžeſcź a njeſachodnoſcź tym, kotſiž ſcžerpliwje w dobrych ſkutkach ſteja ſa tym wěcžnym žiwjenjom; tym pak, kotſiž ſwadnizy ßu a na prawdu njepoßłuchaju, ale poßłuchaju na njeprawdu, njehnadu a hněw.

Haj, tón Knjes pſchińdże na ßwojim wulkim dnju, ſo by też tebje, luby cžitarjo, ßudźił po twojich ſkutkach. Kaž ßy ty w ſańdźenych dnjach a tydźenjach won khodźił ſe ßwojej koßu, ſo by ßykł a žnjał, hdźež bě w naléczu wobßywał ßwoje pola, kaž ty nětk młócźiſch a cžiſczíſch, ſchtož ßy ſ nich dom khował, kaž ty tu pſcheńzu horje ßebi noßyſch na twoju łubju, po tym ſo ßy te lohke pluwy wot njeje dźěłił, tak wěſcże pſchińdże też jumu tón Knjes, ſo by žnjał na poli cžłowiſkich wutrobow, na kotrež bě prjedy wußywacź dał ßymjo ßwojeho ßwjateho ßłowa, wějeŕny łopacź dźeržo we ßwojej ruzy, ſ kotrymž cžiſczi ßwoje huno.

Kaž ty, luby cžitarjo, wot ſchtoma, kotryž ßy ßadźił do twojeje ſahrody, kotryž ßy ſchcźěpił, wobkopował a hnojił, nětk też žadaſch, ſo cźi płacźi twoju na njón nałożenu prózu, a k njemu pſchiſtupiſch, ſo by wot njeho brał płody, je-li je pak njeje pſchinjeßł, jón porubaſch a jeho drjewo ſpaliſch, runje tak budże tón Knjes cžinicź ſ tobu.

We ßwjatej kſchcźenizy je też tebje ßadźił do ßwojeje winizy. Ssmě tebje tajki wopokas jeho wótzowſkeje dobrocźiwoſcże a ßmilnoſcże wěſteho ſcžinicź, tak ſo ßnano prajiſch: Ja ßym ßebi wěſty, ſo na mni pſchezo jeho wóczko ſe ſpodobanjom wotpočzuje? Ach, ſo ßo ty njeby ſjebał w tajkej twojej wěrje. Tón Knjes pſchińdże ſaßo w cžaßu ßwojich žnjow, ſo by też wot tebje, wot teho figowza ßwojeje winizy, płody ſběrał. Wjeßelicź ßo móżeſch na jeho pſchikhad, je-li płody maſch, ſ bojoſcźu a ſ tſchepjetanjom maſch jemu napſchecźiwo hladacź, jeli ſo žadyn płód na tebi ßo njepokaſuje. „Porubaj jón, ſchto wón jemju ſadźěła!" tak budże wón pſchecźiwo tebi ſahrimacź a twoje njepłódne drjewo ſ wěcžnym wohnjom ſpalicź.

Kónz, luby cžłowčże, wopomń,
Dokelž na ßwěcże ßy,
Sso hnadnoh' cžaßa dopomń,
Budź ſtajnje hotowy,
So by tam junu doſtał
Tu krónu žiwjenja
A na tym měſtnje woſtał,
Hdźež je doſcź wjeßela.

Hamjeń.

Matek-Hucžinjanſki.

Bubnař.

(Pokracžowanje a ſkónczenje.)

Na druhi dźeń ſeſtupa ßo zyły polk wokoło powoſtankow tamneju dweju kompagnijow. Kóždeho ſ tamnych 41 khrobłych ſawołachu a kóždemu doſta ßo kſchiž cžeßneje legije. Hdyž běſche ßo tónle ſkutk wukonjał a hdyž chzychu ßo wſchitzy wotßalicź, ſawoła někajki hłóß něhdże ſady: „A ja . . . ja! . . . ja niczo njedoſtanu?" General, kotryž běſche kſchiže wudźělował, wobrocźi ßo a wuhlada Bilbokeja; jemu ßo liza palachu kaž žiwy woheń a we woczomaj ſtejachu jemu ßyłſy. „Ty!" dźeſche general, „ſchto dha ty ßebi pſchejeſch?" „Luby knježe, ßym tam też pódła był," dźeſche Bilbokej nimale hněwny; „ja ßym bubnował, ſo ßu druſty ſa mnu poſtupowali; ja ßym prěni w batteriji był." „Schto dha ty chzeſch, mój hólczko! ty ßy hiſchcże pſche młody. Tebi ßo kſchiž doſtanje, hdyž ſmějeſch brodu. Mjes tym ſpokoj ßo ſ tym." S tutymi ßłowami poſticzi general wbohemu Bilbokejej 40 frankow (ſloty pjenjes). Bilbokej hladaſche na tule ſlotu putku, tola njewſa ju. Koło wokoło naſta cžiſchina. Kóždy hladaſche na małeho bubnarja. Temu ſapočzachu ßo ßyłſy ſ woczow ronicź. Na dobo rjekny wón: „Dajcże mi ſlotu putku! je to druheho raſa dla," a ßo njewohladawſchi, ßuhny wón pjenjes do ßwojeho dypſaka a ſtupi hwiſdajo do ßwojeho rjada. Wot teho dnja ßem njewußměchowachu wjazy małeho Bilbokeja. Wón pak teho dla też njeſapočza ſrěczniwiſchi byćź. Kóždemu ſdaſche ßo, ſo je ßebi Bilbokej něſchto wumyßlił, ſchtož jemu po hłowje khodźeſche. Też běchu jeho towařſchojo wotczakowali, ſo budże wón jim wot doſtatych pjenjes něſchto porjedźicź; tola to ßo njeſta; wón ßebi doſtate pjenjeſy pěknje khowaſche. Někotre cžaßy poſdźiſchu ſaczahnychu franzowſke wójſka do Sswoleńſka. Bilbokej běſche mjes nimi. Hiſchcże ßamy dźeń khodźeſche wón po měſcże, ſo by ßebi wſcho derje wobhladał. Po ſdaczu ßo jemu wſcho derje ſpodobaſche. Najwjetſchu kedźbliwoſcź ſa njeho pak ſbudźichu burja ſ dołhimi brodami, „brodazy" kaž jim Rußojo narjeknu. Skónczńje dóńdże do baſara. Bilbokej ßo wſchón ſradowaſche. Tu wuhlada wón najrjeńſche brody na ßwěcże, wſchě cžorne. Bilbokej ßebi ſradźi a ſaſtupi do klamow, w kotrychž pſchekupz ſ rjanej brodu kupzam poßłużowaſche. Pſchekupz dóńdże k njemu a wopraſcha ßo jeho poniżnje: „Schto ßebi pſchejecże, lubſchi mały knježe?" „Pſcheju ßebi twoju brodu," wotmolwi Bilbokej khěts. „Moju brodu?" woſpjetowaſche pſchekupz wſchón ßo dźiwajo, „wy drje ßebi žort ſejhrajecże." „Ja tebi praju, ſo ßebi twoju brodu pſcheju," powjedaſche hordy dobywać dale, ruku na teßak ſłożiwſchi; „njemyßl ßebi pak, ſo chzu ju tebi kranycź; tu je 40 frankow."

Wbohi pſchekupz chzyſche ßo ſ małym Bilbokejom doręczecź; tola tón woſta pſchi ßwojim žadanju a tak naſta ſwada mjes woběmaj. To pſchibywachu někotſi wojazy. Woni ſaſtupichu a chzychu pohladacź, kajka je tu ſwada naſtała. Jim ſdaſche ßo bubnarjowe žadanje tak ſpodźiwne a žortne, ſo woni pſchekupzej rěczachu, ſo by wón jemu ßwoju brodu dał, a jedyn ſ nich, połkowy truhać, wottruha ruſkemu pſchekupzej bjes wody a mydliſnow brodu. Sswoje dźěło dokonjawſchi poda wón Bilbokejej ßwoje truhanki. Wſchón radoſtny wotßali ßo tón ſ nimi. S brodu dóńdże k krawzej.

ſo by ju na wóßliczu kožu ſeſchił. Nikomu niczo wo tym nje=prajiwſchi, tykny wón ßwój dobytk do ſaka. Towaŕſchojo drje w ſpočzatku wo tymle podawku rěczachu, tola hdyž w Moſkwje ſaczahnychu, dha běſche wſcho hižo dawno ſabyte. Kóždy ſnaje, kak je ßo Franzoſam pſchi zofanju ſ Ruſkeje ſeſchło. Dźewjaty pěſchkowy połk, w kotrymž Bilbokej ßłużeſche, běſche poßledni połk a mějeſche nadawk, wjele tyßaz koſakow, kotſiž franzowſke wójſko ſtajnje pſcheſcźěhachu, poraſyčź. Něhdy běchu maku rěczku pſche=kroczili, a ſo bychu Rußam pſchekroczenje poczežili, chzychu ſ moſta ßrjedźnaj ſtołpaj wutſělicź. Ssudy ſ cžornym próchom pak běchu ſ tajkim pokhwatanjom ſpody ßunyli, ſo rosbuchnjenje jara mało ſchkody nahotowa. Rjady hiſchcźe na moſcźe leżachu a njepſchecźelej by lóhko było, móſt ſ nowa porjedźicź.

General wuhladawſchi, ſo ſboże wulkeho dźěła ßwojeho wójſka wot teho wotwißuje, a ſo ma ßo tónle móſt ſtónzowacź, poruczi něſotrym wojakam, ſo maja moſtowe rjady pſcherěſacź. Hdyž pak běchu do cžołmow ſeſkakali, pokaſa ßo tež hižo njepſchecźel na tamnym brjoſy a ſapocža tak móznje tſělecź, ſo ßo nichtón nadźecź njemóżeſche, ſo mohł jeniczki wojak žiwy hacž k moſtej dojěcź. Teho dla podachu ßo Franzoſojo wróczo, ſeſtupachu ßo a wot=molwichu njepſchecźelej ſe ſtraſchnym tſělenjom. Tehdy wuhladachu něſotſi, kak wojak ſe ßekeru na khribjecźe ſ brjoha do wody ſkoczi. Sso ponuriwſchi, ßo borſy ſaßo na wodźe pokaſa. Wſchitzy na njeho hladachu, kak wón po wodźe dele płowaſche. Njepſchecźeljo ßyjachu fulki tak na wodu, ſo ßo woda koło wokoło wojaka ſa=jechcźi; tola khrobłeho to njemyleſche. Wón dopłowa hacž k moſtej a wuhlada, ſo běchu kóſła hižo poł nałamane. Poradźi ßo jemu, kóſło ſe ßekeru pſcheraſyčź, a bórſy ßypny ßo zyły móſt do rěki. Woda pluſkotaſche a khroby wojak běſche ßo ſhubił. Tola hlej! Na dobo wupłowa ſ rospadankow k brjohej. Wſchitzy khwatachu k njemu a pſchiwołachu jemu a cźahnychu jeho po brjoſy horje. General ßam tu pſchijěcha, a mało ßo njedźiwaſche, wuhladawſchi, ſo Bilbokej ſ wody wuléſy, Bilbokej ſ dołhej cžornej brodu.

„Schto to rěka?“ ſawoła wón, „ſchto ma ßo ſ tajkej fekliju?“

„Ja to ßym“, wotmolwi bubnař, „Bilbokej, kotremuž ſcźe něhdy prajili, ſo ßo jemu kſchiž doſtanje, hdyž jemu broda naroścźe. Tu mam ſchwarnu brodu. Ssym wſcho na nju ſwažił. Waſche 40 frankow mje płaczi.“

General njemóżeſche ßo wudźiwacź nad tajkej khrobłoſcźi. Wón wſa Bilbokeja ſa ruku a poda jemu ßwój kſchiž, kotryž běſche wón hacž dotal na wutrobnje noßył, a kotryž běſche ßebi pſches wurjadnu khrobłoſcź ſaßłużił. Wot teho cžaßa ßem poſtrowichu też najſtarſchi wojazy w połku tehole małeho „poſtań mužika“ a połkowy bubnař njebijeſche jeho wjazy ſ kijom.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sa nowego kapłana w Ketlizach je tamniſche zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo knjeſa farſkeho vikara Voigta we Łupoji wuſwoliło. Duž ßo w bliżſchim cžaßu Łupjanſke farſke vikariatne městno wu=próſdni, kotrež ma zyrkwinſka wyſchnoſcź wobßadźicź, dokelž wone ſtatne njeje.

— Njedźelu 25. ſeptembra popołdnju budźe ßo ßwjedźeń ſa ſnutskowne mißionſtwo w Maleſchezach ßwjecźicź. Tale njedźela je najlěpje ſa ſnutskowne mißionſtwo wuſwolena, dokelž budźe ßo na njej wopomnjenje 50 lětneho wobſtacźa towaŕſtwa ſa ſnuts=kowne mißionſtwo we wſchitkich Božich domach ßwjecźicź. Pſchetož w tym tydźenju je ßo poł lětſtotetka minyło, ſo młody Wichen, ſ dobrym prawom wótz ſnuskowneho mißionſtwa mjenowany we Wittenbergu naſtork da, ſo ßo zentralny wubjerk ſnutskowneho mißionſtwa ſałoži. Duž budźe wěſcźe hnujaze, ſo móżemy ßo na tymle ważnym wopomnjeńſkim dnju w naſchich Serbach k mi=ßionſkemu ßwjedźenjej ſeńcź a kaž na horje ſtejo hladacź na rěki žohnowanja, kotrymž je kſcheſcźijanſka ßmilna luboſcź jako ßłużow=niza ſnutskowneho mißionſtwa w tych dołhich lětach do naſcheho ludoweho žiwjenja ßo žórlicź dała a ßo ſ nowa wubudźecź a po=ßylnjecź dacź k ważnemu ßwjatemu ſkutkej na hubjenych a ſhu=bjenych naſcheho luda. Serbſke prědowanje na mißionſkim ßwje=dźenju je knjes faraŕ Mrózak=Hrodźiſchcźanſki na ßo wſał, kiž budźe pſchi tutej ſkładnoſcźi jako prjedawſchi Maleſchanſki faraŕ ßwojej něhduſchej woßadźe prědowacź. Němſke prědowanje směje knjes kapłan Sahrjenk ſ Budyſchina. My wěſcźe wocžakujemy, ſo budźe ßo naſch ßerbſki lud też ſ wokolnych woßadow bohacźe na tym ßwjedźenju ſnutskowneho mißionſtwa, kiž budźe ſ dobom też jubilejſki ßwjedźeń ſnutskowneho mißionſtwa, bohacźe wobdźělicź.

— Kaž ßłyſchimy ma Guſtav=Adolfſke towaŕſtwo Budyſkeho wokrjeża wotpohlad w tym lěcźe Guſtav=Adolfſki ßwjedźeń w Barcźe wotdźeržecź. My ſ wutrobu pſchejemy, ſo by ßo też tónle wot=myßleny ßwjedźeń derje poradźił, mamy pak też ßwoje wobmy=ßlenje, ſo ßo Guſtav=Adolfſki ßwjedźeń w tym ſamym lěcźe też w tej ſtronje naſcheje ßerbſkeje Łužizy wotdźerži, hdźež je ßo ßwjedźeń ſa ſwonkowne mißionſtwo (w Kotezach) wotdźeržał a hdźež ſměje ßo też ßwjedźeń ſnutskowneho mißionſtwa (w Maleſchezach). My bychmy ſa lěpſche měli, hdy by ßo ßnano na druhim boku města Budyſchina w tym lěcźe wotdźeržał, a by nam wěſcźe lubſcho było, ſo njebychu ßo naſche wotmyßlenja, kotrež jenicžzy dźiwajo na dobru wěz wuprajimy, dopjelnike.

— Zentralny wubjerk ſa ſnutskowne mißionſtwo, kotrež we wſchej duchownej nuſy ßwoju ſpomožnu a wukhowazu ruku po=dawa, je dźiwajo na wulki ſtrach, kotryž młodym holzam do wu=kraja ßo pſchiſtajazym hroſy, lecźaze kopjeno rospóßłało, kotrež naſchim lubym cžitarjam tudy podamy, ſo by, hdy by ßnano žana ßerbſka holza ßo k wucźehnjenju narěcźecź dała, tón ſtrach póſnaw=ſchi wjedźała, hdźe ma ßo wobhonicź, prjedy hacž ßo wot ſłych ſawjednikow ſjebacź a do njeſboża ſcźahnycź da. Tón lecźazy liſt ma ßo tak: Napominanje wſchitkim młodym holzam a ßamoſtejazym žónſkim.

Wulkim ſtrachotam ßo wſchitke te holzy a žónſke wuſtajeja, kotrež bjes najßwědomliwiſcheho pruhowanja někajku ßłużbu we wukraju, woßebje w ſamórſkich krajach pſchiwoſmu; město cžeßneho pſchebytka, kotrež pytaju, najhuſcźiſcho na nich hubjene jaſtwo w kurwaŕnjach, njeſboże a hubjenſtwo na nich cžakaja.

S cžertowſkej leßnoſcźu pytaju njehańbicźiwi holcžazy wikowarjo wſchudźom woporу dobycź, kotrymž potom hubjenym w domach haniby kónz wſacź dadźa. Pſchede wſchěm ßo njeßmje žanemu nawěſchtkej, kiž je też ßamo ßebi njenadpadazy, w kotrymž ßo dobra ßłużba we wukraju poſkicźuje, žanej poruczenej žeńtwje do wukraja wěricź, ßamo hdyž ßo w najlěpſchich nowinach wotcźiſchcźi. Pſchetož runje to poſkicźenje tajkich dobrych blakow je huſto na=łożeny khumſchtny pospyt, kotryž na wjele městnach němſkeho khěžorſtwa pſchebywazy agentojo wukrajnych derje ſarjadowanych kurwaŕſkich paßmow nałožuja, ſo bychu młode holzy a ßamoſtejaze žónſke k wucźehnjenju ſawjedli. Woni ßo ßamo njeſtrachuja ßo ſe ßwojimi woporami ßlubicź, haj ßamo ßo ſ nimi woženicź, hdyž na druhe waſchnje mozy nad nimi dobycź njemóża. Ssu=li pak tajke njeſbożowne hakle do wukrajneho pſchiſtawa pſchijěle, potom je ſ wjetſcha ſa wupomhanje poſdźe; ſa krótki cžaß pſchiúdu na cźěle a na duſchi ſajědojcźene, ſahe ſeſtarjene, braſchne a bjes pomozy do khorownjow, hdźež woni podcźiſchcźane, pſcheſcźěhane, wopuſchcźene, ſazpjene, bjes ßwójby, bjes pſchecźelow, bjes luboſcźe, a bjes troſchta ſ Božeho ßłowa w hubjeńſtwu ſhinu.

Najkrucźiſcho my teho dla wſchitke žónſke napomi=namy, ſo njebychu poſkicźenu ßłużbu we wukraju pſchi=wſake, prjedy hacž ßo njejßu dokładnje a ßwědomliwje wobhonile.

Dokelž ßu privatne poruczenja, wopißma a podobne papjery huſto falſchowane, duž njech ßo wſchitko na dobre adreßy w tych městach wobrocźa, kotrež ßu ßo ſeſtajake (te adreßy ßu pola kóždeho knjeſa duchowneho ſhonicź), na kóždy pad pak też na jene němſke mißionſtwo ſa wucźahowarjow:

w Bremenje na knjeſa duchowneho Kuntza, Rolandſka droha 1, (Paſtor Kuntz, Bremen, Rolandſtraße 1).

abo:

w Hamburgu na knjeſa duchowneho Mlyńka, Amſinkſtraße 15, (Paſtor Müller, Hamburg, Amſinkſtraße 15).

Hdyž dyrbi ßo też ſ wulkim dźakom pſchipóſnacź, ſo němſka wyſchnoſcź ſtajnje krucźe wachuje nad tym njehańbicźiwym wiko=wanjom ſ holzami, a jemu, hdźež ßo pokaſuje, ſe wſchej krutoſcźu napſchecźiwo ſtupa, je tola pſchede wſchěm trjeba, ſo ßo młode žónſke ßame wobarnuja. A je=li ßo woprawdźe ſkomdźiło ßo w domiſnje w prawym cžaßu wobhonicź, ßo jako poßledni ßrědk ſkomdźicź njeßmje, ſo ßo holzy a žónſke na tu jim wot ßwojeho duchowneho w tym měſcźe mjenowanu adreßu najprjedy a hnydom wobrocźa, ſo bychu hakle potom, dobru powjeſcź doſtawſchi, ßłużbu naſtupile.

Duž kedźbujcźe wy holzy a žony a poßłuchajcźe na hłóß tych, kiž derje ſ wami myßla!

Barlin, w juliju 1898.

Zentralny wubjerk ſa ſnutskowne mißionſtwo.

Lubi ßerbßzy cźitarjo, ſdźělcźe to woßebje waſchim dźowkam a ſnatym, kotreź ßu we wulkich měſtach a kotreź cźi ſawjednizy najbóle pytaju do ßwojich ßyczow ſcźahnycź, woßebje hdyź ßłużby nimoja a ßu w nuſy.

— Ruſki kněźor 24. auguſta pſches ßwojeho miniſtra ſwonkownych naležnoſczow wſchitke wulkomozy pſcheproßył, ſo bychu ßwojich ſaſtupjerjow wotpóßłali k powſchitkownej konferenzy, kotraź ma w ſhromadnym wuradźowanju we tym radu ſkładowacź, kak by krajny měr ſawěſcził ſ tym, ſo bychu ludy ßwoje wójſka wotbróniłe. W tym, ſo ßu ludy k ſdźerženju měra ßwoje wójſka lěto a powjetſchiłe a lěpje wobróniłe, póſnaje ßo ſahacźenje ſtroweho roswiwanja ludoweho žiwjenja a ſadźěwanje dobreho hoſpodneho pokracźowanja. Myßl — „ſtajny měr ſa wſchě cźaßy“ — „wójny dyrbja pſcheſtacź“ — wěſcźe naſchim wutrobam derje cźini a to cźucźe ruſkeho kněźora, kotryź chze ſloty měr do wſcheho ßwěta nuts ſwonicź, je wěſcźe khwalobne a dobre. Kóždemu žiwemu ſcheſcźijanej je jara ſrudźaze, ſo ſcheſcźijanſke ludy ßo w krawnych bitwach morja a wěſcźe bychmy ſ zyłej wutrobu rjanemu ſdobnemu wotmyßlenju pſchihłoßowali, hdy bychmy nadźije měli, ſo ßo drje myßleny wotpohlad teź woprawdźe do ſkutka ſtajicź da, ale na tym my dwělujemy. Kak derje by było, hdyź by teź w małym měr knježił mjes ſcheſcźijanami — hdy by žana ſwada, žana ſtórźba wjazy mjes nami njebyła. Ale kaž mało budźe to móžno, tak mało budźe teź móžno, wójny wotſtronicź. Wone ßu byłe wot ſpočatka ßwěta a budźa hacź do kónza ßwěta. To leži w naſchim hrěſchnym hnbjenſtwje. Kaž dołho budźe hrěch na ſemi, kiž je korjeń wſcheho ſleho, kiž w hordoſczi wutroby, w nahrabnoſczi, w ſawiſczi ßo jako žórło wſcheje ſwady a njeměra ſtajnje a pſchezo wopokaſuje, tak dołho budźa teź wójny na ſemi. Duž kaž jara bychmy ßebi luboſcź po wſchěm ßwěcźe pſcheli, kotraź wſchitke ludy we wutrobnej pſchesjenoſczi ſwjaſa, dyrbimy tola k namjetej ruſkeho kněźora, kotryź wſchak je hižo dyßa dyß w hiſtoriji wuſtupował, prajicź: Derje a ſdobnje myßlene, ale tola ſ cźežka wuwjedźomne na tutym ßwěcźe.

Wodaj a ſabudź.

Wodaj ruzy, kiž cźe ſrani,
Sabudź boloſcź nabitu;
Hanjeny, kiž ſaßo hani,
Nima dobru wutrobu.
Wjecźicź ßo, drje ßłódzy ßłodźi
Saßaklemu wjecźerjej,
Schtóž pak wo wodacźe rodźi,
Rady woda winikej.

Njech teź wutroba cźi krwawi
Wulzyſchneje kſchiwdy dla,
Wodaj, wſchak ßu ßudej ſraki,
Kiž cźi kſchiwdu nacźinja.
Teź hdyź tebi podrywaju
Pſchichod wſchón a nadźiju,
Hdyź cźe zyle rosteptaju,
Wodaj jim jich ſłobotu.

„Woni njewjedźa, ſchto cźinja“,
Dźeſche Khryſtuß na kſchižu:
Wjetſcha njeje žana wina,
Kotruź dyrbiſch wodacź tu.
„Njewjecźcźe ßo, moji lubi!“
„Wodawajcźe, ſabudźcźe!“
Praji Bóh, a ſa to ßlubi
Wſchitkim połne wodacźe. Bartko.

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokracźowanje.)

Bóh tón Knjes, kiž ſamóže ßam wětſiki ßwojich póßłow a płomjenja ßwojich ßłużomnikow ſcźinicź, hiſchcźe wjele radſcho a wjele wjazy cźłowſke duſche do ßłużby ßwojeho ſaſtaranja wosmje, a cźłowſke wutroby jako graty ßwojeho wußłyſchenja modlitwy naloži, wjele wjazy a huſcźiſcho, hacź móžemy my to wuměricź a naſhonicź. Teź to my junu ſhonimy a w ßwětle póſnajemy, hdyź budźe naſch duch khmany, „wotßud w ſhromadnym ſwißowanju wopomnicź“, a to cźini ſ poniżnym a wyſkazym „khwalenjom a dźakowanjom“.

Duch je Bóh. S teho ßłowa Jeſußoweho my hiſchcźe něſchto ſa naſche modlenje nawuknjemy: ſo ßu njebjeßa wyſchſche dyźli ſemja, duch wjazy hacź cźěło. Pſchetoź je-li Bóh Duch, potom je naſcha pſchißłuſchnoſcź, wſchitke ſeńſke dary a kubła pod duchowne ſtajecź; potom ßměmy wo cźělne dary jenoź tak daloko proßycź, kaž ßu k wobarnowanju a wopokaſanju naſcheho ducha nuſne; potom pěßnjeŕ Götha ma prawo ſe ßwojim ßłowom: „Wulke myßle a cźiſta wutroba“, to je, ſchtoź dyrbimy ßebi wot Boha wuproßycź; potom my ſroſymimy, cźeho dla Salomonowa modlitwa pſchi naſtupjenju knjejſtwa ßo temu Knjeſej tak derje ſpodobaſche; potom dyrbimy ßebi k wutrobje wſacź, ſo po powjeſczi Lukaſchowej Jeſuß ßwojemu wulkemu napominanju k modlitwje: „Proſchcźe, a wam budźe date“, jako rosjaßnjenje to ſawěſczenje pſchiſtaji: „Duź teho dla wy, kiž ſći ſcźe, móžecźe waſchim dźěcźom dobre dary dawacź; wjele wjazy budźe waſch njebjeſki Wótź teho ßwjateho Ducha dacź tym, kotſiž jeho proſcha“. To je najwoßebniſchi dar a ſ dobom tón, kotryź ſa naſche próſtwy najnuſniſcho trjebamy, hdyź dyrbja wot Boha wußłyſchane bycź; a na to dźiwaſche tón Knjes, jako pſchi dźělenju do ßwojeho cźerpjenja wucźomnikam ßwjatocźnje wupraji: „Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju wam, je-li ſo wy teho Wótza proßycź budźecźe w mojim mjenje, budźe wam jo dacź.“

Pſchetoź pſchi ßebi Jeſuß po ßłowach, kotreź Jan. 16 prjedy dźeja a ſcźěhuja, niz jenoź myßleſche „ſ mojimi ßłowami“ abo „po mojim pſchikładźe“ abo „w powołanju na mnje“ abo „we wěrje do mnje, jako do teho powyſchenego Knjeſa a ſbóžnika“, ale „w mozy teho Ducha, kotrehoź wam ſ njebjeß póſcźelu jako teho pomoznika, kotryź waß do wſcheje wěrnoſcźe teź pſchi waſchim modlenju powjedźe.“ A ſawěſcźe, modlitwa w tym duchu dyrbi Boże ſpodobanje měcź a jeho pſchihłoßowanje a wußłyſchenje namakacź; pſchetoź Boži Duch njemóže tola ßam ßebi ßo pſchecźiwicź.

Teho dla móżeſche tón ſbóžnik, kotryź njeběſche teho Ducha w žanym wotměrjenju doſtał, pſchi Lazarußowym rowje měſto teho, ſo by proßył, ßo hnydom ſa wußłyſchenje dźakowacź a khwalicź: „Ja wěm, ſo ty mje ſtajnje wußłyſchiſch.“

Duź proſchmy bjes pſcheſtacźa wo Ducha naſcheho njebjeſkeho Knjeſa a ſbóžnika. Potom nawuknjemy prawje ßo modlicź a tak proßycź, ſo je naſche „Hamjeń“ ſ dobom Hamjeń, Boże po Lutherowym wukładowanju: „Haj, haj, wone ßo tak ſtacź dyrbi.“

(Pokracźowanje.)

Bóh je.

Maximilian Iſidor Robeſpierre, khudeho rěcźnikowy ßyn, běſche najprjedy w ßwojim wótznym měſcźe Arras w Franzowſkej ßam ſ rěcźnikom. W lěcźe 1789 pſchińdźe jako wotpóßłany bergaŕſkeho Nanta w Arraſu do prěnjeje ludoweje ſhromadźiſny do Pariſa; tſi lěta poſdźiſcho bu mjes ßobuſtawy narodneho konventa pſchiwſaty. Cźim wjazy na nahladoſczi doby, cźim ßurowiſchi a cźim bóle njecźłowſki wón bu. Jemu ßo poradźi jneu napſchecźiwnu ſtronu po druhej porasycź. Se ßurowoſczu bjes runjecźa ſakhadźeſche wón jako tyran a da njewinowatych ſ hromadami ſkónzowacź. We wſchěch ważnych měſtach ßo guillotiny natwarichu, na kotrychž ßo ſtotyßazy bje wſcheho wußudźenja morichu. Žadyn ſamožity njeběſche ßwojeho wobßedźenſtwa a žiwjenja wěſty. Skónczńje Robeſpierre ßam do jamy padźe, kotruź běſche druhim pſchihotował. Wón bu ſajaty a po krótkim prozeßu 28. julija 1794 wotprawjeny. Ale hižom dołho prjedy běſche jeho ßwědomje na nim wjele krucźiſche khoſtanje wukonjało. Wón ßo wſchudźom wot njecźow a mordarjow wobdaty widźeſche; wón widźeſche krwawne khowy wot njeho njewinowacźe wotprawjenych jako runje telko ſkórźbnikow pſched Božim ßudom pſchecźiwo ßebi a ſtróżele ßmjercźe jeho ani pſchi najwuſwolniſchich roswjeßelenjach njewopuſchcźichu. Wón bu wot tychle wobraſow, kotreź ßo wotehnacź njedachu a kotreź jeho wutrobu cźwilowachu, wot tuteje hele w nim, krjudowany a pſcheſcźěhany.

Wo jeho kónzu njech ßo hiſchcźe ſcźěhowazy podawk naſpomni. Jako wón ſ krwawnym a poł ſawjaſanym lizom na blidźe leżeſche a niczo ryczecź njemóżeſche, muž ſ niſkeho luda k njemu pſchiſtupi a rjekny khwilu mjelczo na njeho hladawſchi: „Haj, Robeſpierro, Bóh je.“

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!



H. GÜNTHER 96

Čisło 37.
11. sept.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

14. njedzela po swjatej Trojizy.

Fil. 3, 12—16.

W tychle słowach japoschtoł Pawoł na to pokasuje, schto je jeho žiwjenje nětko, hdyž je Knjes Khrystuß jeho sapschijał: honjenje sa wottykujenym kónzom, sa njesachodnej krónu wěczneho žiwjenja. A w tajkej myßli wě so su pisches jene se wschěmi, kotsiž Jesußa lubuja. Hromadze s nimi chze honicz, so by junu jemu wotpołożena była króna prawdosczе.

Tajka myßl tež nam njeßmě njesnata a zusa byczz. Tež nam płaczi: „Dale dźi, dale, Zion, w swětle dźi!“ „Dokelž tež ja wot Khrystußa Jesußa sapschijaty sym,“ rjekuje Pawoł. A my tehorunja.

„Sapschijaty“. Njejßy lětsa sapschijaty, hnuty wot dobroty teho Knjesa, w kotrymž su wschitke słubjenja Bože dopjelnjenje, tež tamne stare: „Tak dołho hacz semja stacz budze, njedyrbja pschestacz syw a žně.“ Njeje cze hnuła Boża milosczz, kózde polo s rjanymi žnjemi, kóždy schtom s dobrymi płodami?

„Sapschijaty“. Njeje cze sapschijała Jeho lubosczz, hdyž bu požohnowany niz jenož s czělnym, ale tež s duchownym požohnowanjom? Hdyž sy so narodźił, je czi pschi swjatej dupje pschiwołał: Njeboj so, pschetoz Ja sym cze wumóhł. Ja sym cze s twojim mjenom wołał, ty sy mój! Wón je czi pisches człowjekow słowa wěczneho žiwjenja dał, pschi swjatym woltarju to słubjenje: Njeboj so, ja sym s tobu! a Sswoje wěrne czełko a Sswoju wěrnu krej w swjatym wotkasanju podał, so by w nim wostał jako winowa halosa na winowym pjenku. Wón je pschischoł dzenza s troschtom, so prajicz dyrbjesche: „hacz runje khodźu w czěmnym dole, njeboju so žaneho njesboża, pschetoz Ty sy pschi mni, Twój prut a kij troschtujetej mje“, a nětko sasso s napominanjom. Wón je czi hrosył, hdyž sy shrěschił, ale czi sasso wodał, hdyž sy Jeho pokutnje prosył, Wón njeje pschestał cze k sebi czahnycz, — na nim njeleži, hdyž hischcze sapschijasty njejsy! Ssy so sapschijecz dał? Ssy swoju wutrobu jemu wottamknył? Je Khrystuß twoje žiwjenje? Twoje krasne samoženje, twoja czescze mssa? Je tych schtundow najwjazy w twojim žiwjenju, w kotrychž Wón s tobu je? Sdychujesch wo wěczne kubło? Starasch so sa swoju duschu? Ssu twoje skutki s wěry pschischłe, w Bosy czinjene? Njejßu jenož nětkotre hibanje k dobremu, prjódkwsacze a pobožne saczuwanje w twojej wutrobje, — ale sy padnył k Jesußowymaj nohomaj dele a prajił: Ja cze njepuschczu, khiba so mje požohnujesch — a słubił: Twój chzu byczz, Twój wostacz ja, wostań tež mój bjes kónza! Je so to stało, potom tež niczo druhe njechasch, hacz jemu słuschecz, sa nim slědźicz, honicz sa njesachodnej krónu.

Pohladaj na japoschtoła! Tu widźisch, schto tón czini, kotryž je wot Khrystußa woprawdze sapschijaty. Tu widźisch prózowanje, pschi kotrymž sam sebi dosczz njeczini, swjatu njespokojnosczz, pschi kotrejž so njespokoja s tym, schtoz je dokonjał, ale dale honi a dźela, lubosczz k Jesußej, kiž ženje njewupadnje, sahorjenosczz, kiž nihdy njewuhaßnje,

hłód a lačnosćź, žadanje po prawdosćźi, pschi kotrymž ženje njerěka: Ja mam dosćź.

Dale dźi, dele, Zion, w ßwětle dźi! Njebudź liwki! „Žadyn, kotryž ßwojej ruzy k pluhej pschihoži, a wohlada ßo nasady, njeje derje pschihotowany ke kralestwu Božemu.“ Spomń na Lothowu žonu! Khwataj, so by ßwoju duschu wumóhł! Tehodla dyrbisch sapomnicź, schtož ſ poßleda je, — bohaty ßwoje bohatstwo a khudy ßwoju staroscź, hordy ßwoju prawdosćź — a sa njebjeskimi kublami honicź. Nasch cźaß je wopißany se ßłowami: „Honćtwa se sbožom“. Schto pomha cźlowjekej, hdy by runje zyły ßwět dobył a na ßwojej duschi schkodował? Jich wjele ßo dawaju sjebacź — a pscheměnja njebjesku krónu sa jebate błyschcźenje ßwěta.

Ssy ty honił sa ßwjecźenjom, bjes kotrehož nichtó teho Knjesa wohladacź njebudźe, so ßy hrěcham wotemrěł a w prawdosćźi žiwy był? Ssy ty rostł w hnadźe a pósnaczu teho Knjesa? Ssy ty mjes tymi, kotsiž steja scźerpliwje we dobrych skutkach sa wěcźnym žiwjenjom? Njepłaczi nam: dale dźi, dale, Zion, w ßwětle dźi!

S druhimi hromadźe dyrbisch honicź: „Dusche ſ duschu sjenocźene měr w Bosy pytaju.“

Njepscheczelstwo pscheczo Khrystußej dźerži hromadźe tamnych ludźi, kotsiž Boži a dobry cźlowski porjad postorcźecź chzedźa. A kschescźijenjo, kotsiž teho Knjesa lubuja, njechali jednotu dźerżecź. Wschitzy kschescźijenjo maju we nim k njebjeßam myßle a dyrbja tehodla ßo na nje srosymicź.

Tehodla pak tež dyrbja ßo mjes ßobu napominacź, jedyn dyrbi druheho wobcźežnosćź njesćź, so by Khrystußowy sakoń dopjelnjeny był.

Załosćźenje na sły ßwět niczo njepomha, — ale so druhemu pomhasch, ßylnischi ßłabschemu, — so bychu drusy ſ tobu napoßledk sbóžni byli. Luboscź je swjask dokonjerja.

Tón Knjes je nascheje wěry salożenja, nascheho žiwjenja móz a nascha sbóžnosćź junu. Wón daj, so bychmy w Jeho mozy doběhali a napoßledk njesachodnu krónu ſ hnady dostali. Hamjeń.

G. K.

Dwaj bratraj.

Běsche dźeń hodownika w lěcźe 1212.

Psched krótkim cźaßom hakle běsche ßo město Freiberg, „stare, ßwěrne“, psches markhrabju Otu Bohateho salożiło, a běsche ßo tam hród a po tym tež krute murje ſ mnohimi wěžemi natwariłe. Tola w měscźe běchu pódla markhrabinskeho hroda hižo mnohe druhe nahladne twary, mjes nimi tež wjazore kamjentne domy. Tute posběhowachu ßo mjese mnohimi niskimi drjewjanymi twarami, jako bychu ßo se ßwojimi kónczojtymi ßwißlemi a woknami se sazpiwanjom roshladowałe.

Nó, dźenßa, hdźež ßo nasche powjedańczko sapocźina, móżachu ßo se ßwojej swonkownej pychu hordźicź a tež ſ drohotnosćźemi zusych, woßebje narańschich krajow, ſ kotrymiž běchu stwy a komory bohacźe wupyschene; pschetož dźenßa běchu tež haßy psched nimi pschihódnische dyžli hewak. Hewak běchu haßy pokryte se ßmjecźom, kotrež ßo ſ domow won na haßu mjetasche: to wscho běsche ßo dźenßa shubiło. Njebjo běsche pschikryte ſ cźěmnymi, cźežkimi mróczelemi a ſ nich dźěsche ßo ßněh bjes pschestacźa a pschikrywasche wěže, tšěchi, haßy a torhoschcźa ſ pěknej běłej płachcźiczku bóle a bóle. K temu dujesche symny wětr ſ Mischnjanskeje krajiny; tón sehra ßebi hrosnje ſ tutymi běłymi ptaczkami a smjeta je po ßwojim spodobanju bohatym a khudym psched durje. S połnej mozu ßo pak wětsik tola wupjeracź njemóżesche, pschetož haßy, kaž to stara khrónika sdźěli, ßo ſ wjetscha trochu wijachu, so by ßo ſ tym wětrowym ßurowym mozam cźim lěpje wobarało.

„Schkoda jenož, so ßo runje nětko telko ßněha nańdźe; so jenož njetrjebał tón krócź ßobu putnikowacź, so ßebi pschi tajkej symje a wějenzy po ßmjercź dóńdźesch.“

Tak rěcźesche bohaty podkopkowar Jan Pjenježnik. Tón mějesche na hrodowskej haßy njedaloko markhrabinskeho hroda nahladny dom se schkleńczanymi woknami w kamjentnych murjach.

Kajku nusu tež to bohacźk śměje? Pódla bohatstwa běsche strowy jako ryba we wodźe, a runje tak tež jeho mandźelska a jeho młodostnej dźowzy. Prjedy běsche wón ſ khudym hórnikom był, kotryž běsche ßebi ſ heju a se żeleskom ßwój khlěb saßłužił. Tola tajke cźaßy běchu ßo sa njeho hižo dołho minyłe. Nětko jeho jeho horda mandźelska pohonjowasche, so by ßebi nękajke cźestne a nahladne městno wunusował. Bohaty pjenježnik njeběsche ani hischcźe jedyn ſ tamnych schtyri a dwazecźich pschißahanych měschcźanow (radnych knjesow), kotsiž mějachu pódla druhich měschcźanskich należnosćźow běrstwo a pod pschedßydstwom markhrabinskeho hejtmana tež ßudźenje sastacź. So jeho k temu hischcźe wuswolili njeběchu? Běsche to njehańbicźiwa saßakkosćź potajnych sawistnikow a njepscheczelow? Wón běsche pscheßwědczeny, so je ßo runje tak sa powschitkowne lěpsche postarał, jako wschitzy drusy; stajnje běsche tež wotewrjenu ruku měł. Móżesche ßebi woprawdźe něschto swažicź a prajicź, so wón tak sa ßwoje wótzowske město njesteji a njepadnje, jako ßo to wo druhich wukhwalowasche? S woßebitej pilnosćźu starasche ßo nětko sa zyrkej a sa zyrkwinske należnosćźe. Mjes tym, so pak drusy ſ woprawdźitej pobožnosćźu sa zyrkej dary składowachu, haj ßamón se ßwojej woßobu ſ wulkej prózu zyrkwi ßłużachu, kamjenje noschachu, hdźež ßo zyrkej abo kapałka twarjesche, dha běsche wón se ßwojim woprawdźe wulkim bohatstwom na pjenjesach a ßłěboru stajnje jenož sa ßwojej cźesćźu honił. Markhrabja Dietrich „w nusach“ poßłuchasche jara na radu, kotruž wot měschnikow dostawasche, a běsche teho dla tež mnohim měschcźanam po poručźnosćźi měschnikow prawa sejmjanstwa poskicźił a tež wěsteho Hendricha sa markhrabinskeho hejtmana postajił. Njeby ßo to na ßame waschnje tež bohatemu Pjenježnikej poradźicź mohło? Sso wě, chzysche wón to dozpicź, dyrbjesche ßo tež jako pobožny cźlowjek wopokasowacź.

So by ßo jeho pobožnosćź tež wupokasała, běsche jemu tachant farskeje zyrkwje „Nascheje lubeje Knjenje“ poručił, so by „prostemu ludej“ ſ dobrym pschikładom był a so by ßo na prozessionje wobdźělił, kotryž mějesche ßo poßledni dźeń lěta po dokonjenju a poßwjecźenju woßebje rjanych zyrkwinskich wrotow k cźesćźi knježnje Marje wotměcź. So běsche tajki prozession w symje dwójzy cźežscho wukonjecź, móżesche saßłużby pobožnych putnikow jenož powjetschicź. Wulki wotpusk běsche ßo jim wot bamža tež hižo pschiswolił. Pjenježnik wocźakowasche pódla teho hischcźe ßwoje poručenje psches tachanta pola markhrabje, kotryž Freiberg wopytajo stajnje tehole duchowneho husto pola ßebje witasche.

Běsche teho dźiw, so Pjenježnik dźenßnischi wulki ßněh njewitasche? Pucź hacź tam, hdźež prozession dźěsche, běsche daloki a psches wulke lěßy wěscźe tež na dosćź wobcźežny. Njedaloko nětcźischeho Frankenberga běchu Němzy, do tehdomnischeho ßerbskeho kraja ßo dobywaze, wjeß Ebersdorf sakożili. Tam pschikhadźowachu w tamnischich cźaßach putnizy w tajkich ßyłach, so tam pódla fararja hischcźe scheścźo kapłanjo spowjedowachu. Hacź tam běsche ſ Freiberga schěścź hodźin. So bychu ßo w tamnischej kapale modlili a w modlitwje pschecźa ßwojeje wutroby sjewili, putnikowachu mnosy pobožni kschescźijenjo do Ebersdorfa.

Hněwny stejesche bohaty podkopkowar sa woknom ßebi rospominajo, cźeho dla je ßo tajki dźiwy tworjazy wobras macźerje Božeje tak sdalenej kapałzy a niz n. psch. wulkej Freibergskej zyrkwi ßwj. Marje wobradźił. Tole by jemu woßebje dźenßa jara pschihódne było. A kajka syma běsche dźenßa wonka! Schtóž tež ßo po drósy psches ßněh brosdźesche, mějesche hrosnje scźerwjenjeny nóß a tajke liza! Kak rjenje cźopło běsche tola pola njeho wójstwje, a kak lohko khodźesche ßo po mjehkich płachtach na stwinych pódach, kotrež běchu pucź ſ dalokeje Persiskeje psches Venezisku hacź ßem nadeschłe — ßo wě, niz sa drobny pjenjes.

Nahle něchtó stwiny durje wotewri, jeho w jeho rosmyßlowanjach mylo. Se spěschnej krocźelu sastupi jeho mandźelska, ſ dołhim, pschi schiji a na rukomaj se ßamym słotom wobrubjenym płascheźom wodźeta.

„Hižo saßo tu steji, tón stary proscheŕ“, ßwarjesche ßwojeho mandźelskeho, „kak móżesch ßebi hdy na to myßlicź, so skónczńje nahladne sastojnstwo abo ßamo sejmjanstwo dozpijesch, hdyž tajka

proscheŕska drapa ßo wschědnje k tebi lischczi jako czělczki? Drje ßy też na to sabył, so ßmy dostojneho knjesa tachanta na wjeczeŕ pscheproßyli; chzesch jemu Malwaśerski trasch symny porjedźicź? Ssym w kuchinje wscho poruczika a ßym ßo też hižo ßwjedźeńszy shotowała, ty pak tu hischcźe stejisch a tebi ßo skónczńje hischcźe na bělym dnju něschto wudźije."

„Pomału, pomału, lubscha Hilža", pospyta ju mandźelski směrowacź; „wschako je hischcźe czaßa nadosćź, doniž hnadny knjes tachant njepschińdźe. Hdyž ßo ty skónczńje ſ „proscheŕskej drapu" na mojeho bratra měrisch, dha měj pokoj; saczuwam ßam, so ma ßo to pscheměnicź; jenož dyrbju ßo też ludźi dla složicź, kotsiž hižo psche wjele wo nami a wo bratru powjedaju."

„Schto ßy hacź dotal dozpił, so ßy ßo stajnje ludźi dla tak abo hinak složił? Niczo, do ßmjercźe niczo. Tajkile blaśń, twój kraßny bratr, tón ßebi niczo k radźe nima, a kelko jemu też dawamy, dha wostanje tola khudy proscheŕ, runje jako khudobny měschnik Volkmar, kotrehož ßo ty też bóle bojisch, dyžli je to trěbne. Njeje tón sa wschěch k ßměcham, ßebi myßliwschi, so móże wschěm khudym pomhacź, hdyž ßo sa nich khěża natwari? Ja tebi praju, jeli so ty bórsy krucźischo njewustupujesch, dha dyrbju ßo ßama tutych naležnosczow pschimacź; to było ßnano hižo dźenßa najmudrische."

„Ja cźe proschu, wostaj mi jenož pokoj! Njejßmoj na žanym hrodźe žiwaj, a nimamoj po tajkim njewólnikow psched ßobu, ſ kotrymiž mohłoj sakhadźecź po ßwojim spodobanju; měschczański powětr wußwobodźi. Pódla teho maja też bratrowstwa (sapočatki rjemjeßlniskich towaŕstwow) móz, kotrejež ßo mamy hladacź. Volkmarej pak wschitzy poßłuchaja a powschitkownje narjeknu jemu »jandźel khudych«".

„Dźi mi ſ tutym jandźelom, wón je hłupak, kotryž chze wschěm hußyzam cźrije wobucź. Sa naß je najwažnische, so ßmy bohacźi. Tola njechamoj ßo nětko komdźicź; budź proscheny, a wotstroń bórsy njewitaneho hoscźa!"

„To prajiwschi wuńdźe se jstwy a wonka dźěsche nimo cźłowjeka ſ khorowatym wobliczom, na njeho ani njepohladawschi.

„Schto tu hižo saßo chzesch? Nimam woprawdźe žaneho cźaßa sa tebje", porěcza domjazy knjes k njemu, se ßwojej mandźelskej se jstwy wustupiwschi.

„Lubschi bratsje! poskicź mi jenož někotre mjeńschiny", sarěcza blědy hóscź, „njebudu tebje sawěscźe wjazy husto wobcźežowacź; cźuju hižo, ßmjercź ßedźi mi na wutrobje."

„Derje, derje, te stare hrónczko hižo snaju", sawoła bohaty krucźe, tola pódla bratrej, se symu derkotazemu, pokiwnywschi, so by sa nim do derje pschehrětej stwy sastupił. Tam pokracźowasche se ßwojimi ßłowami: „Tak khětsje wschak ßo njewumrje. Ty cźinisch tak jako mnosy, kotsiž bychu najradscho, hdyž ßo jim wjazy dźěłacź njecha, podpjeru wot cźwilowaneho podkopkowarja žadali. Kóždy njech ßo jenož ßam stara; a schtóž njedźěła, tón njech jenož trada!"

„Snajesch, so ßym stajnje rad ßo do dźěła měł, a lubje rad bych dźenßa hischcźe dźěłał, haj ßamón pod tak ßurowym knjesom, jako ty ßy; wschako njemóże hischcźe mój ßyn macź sežiwicź. Jědojte dymy w schkrějeŕni ßu ßwoje skutki też na mni dokonjake. Bratsje Jano! cźuju so mnu k kónzej khwata. Dopomń ßo na naju starscheju, dopomń ßo na cźaß naju dźěcźatstwa, kak sbožowni ßmy stajnje wschitzy byli, doniž — njebě ty bohaty muž. Moja wboha mandźelska, moja Khata, a mój ßyn, wonaj nimataj niczo, so mohłoj žiwaj bycź; jeli so ja wumru, dha njebudźetaj wjedźecź, hdźe mohłoj ßwoju hłowu k spanju położicź.

„Móžu dha ßo ja wo wscho staracź? Nimam ßam mandźelsku a dźěcźi?"

„Jano, kak rad bych ßo sa ßwoju ßwójbu starał, sa moju mandźelsku a mojeho ßyna, kotrajž ßo nětko sa mnje bědźitaj, a tola njemóżetaj se ßwojej ßnadnej saßłužbu ani nusy, ani hłodu wobaracź. Ty njesnajesch, kak jara mje hórke podkłócźe we wutrobnje cźwiluje a tyschi. Hlej, tutej mojej woßłabnjenej nosy; wonej tschepotatej se ßłaboscźu. Twój dom pak je Bóh ſ bohatstwom požohnował, ſ twojich podkopkow roni ßo bohatstwo; tam stejesche něhdy domcźk naju starscheju, położa mějesche moja bycź. Twoja pschißaha —" (Pokracźowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Sańdźenu ßobotu je ßo Khwacźanska nowa zyrkej sběhała. Hižo ſ daloka strowi nětko nowy twar do ßerbskeje krajiny. Twar je derje spěchował a je nadźija, so ßo wěża dotwari, prjedy hacź syma murjeŕskemu dźěłu kónz scźini. Też nowa fara hižo ßwoje murje posběhuje. Duž budźe wschitko na nowe lěto w prawym cźaßu dokonjane. Nowa Khwacźanska woßada budźe něhdźe 1000 duschow liczecź, dokelž ßo najskerje Margarecźina hěta hischcźe k nowej woßadźe pschisamknje. Kaž ßłyschimy, maja Wulko-Dubrawcźenjo też wotpohlad ßo posdźischo ke Khwacźizam pschidacź, dokelž maja tam bliže ke mschi, hacź do Klukscha.

— Sswjedźeń Gustav-Adolfskeho towaŕstwa w Barcźe směje ßo pjecźa njedźelu 2. oktobra — tydźeń po ßwjedźenju w Maleschezach. Němske prědowanje budźe dźeržecź knjes primarius Wjazka ſ Budyschina a ßerbske knjes faraŕ lic. theol. Rencź ſ Ketliz.

— W bliskim cźaßu ßo ßerbske farske městno w Klětnom wuprózdni, dokelž je knjes faraŕ Lenik jako wucźeŕ na seminar powołanje dostał. Dokelž w tu khwilu na ßerbskich kandidatach njepobrachuje, strach njeje, so by ßo ßerbska fara ſ němskim duchownym wobßadźiła.

— Knjes superintendenta Wendt w Zybalni je Bohu žel bjes nadźije na duch skhorił a jeho dla dyrbjał do pensije hicź. Wón měješche staroscźiwe pschecźelne smyßlenje sa ßerbske woßady, kotreż pod nim stejachu. Duž też nasche ßerbske woßady ſ dźaknej wutrobu na njeho spominaja. Jeho město w Zybalni je ßo hižo wobßadźiło. Superintendentura pak ßo wjazy ſ tym farskim městom njesjednocźi, ale najskerje na wyschscheho fararja Jäkela w Mužakowje, kotremuž ßo też nakhwilne sastaranje superintendentury pschepoda, pschińdźe. My ßo nadźijamy, so směje też nowy knjes superintendenta pschecźelniwu wutrobu sa ßerbske woßady pod nim stejaze.

— Sły njepschecźel nascheho dźěławeho luda, palenz, kotryž kaž jěd na dobrych mozach nascheho luda žerje, je ßebi saßo w naschej bliskoscźi dwaj woporaj žadał. W Ketlizach wupi dźěłacźeŕ ßobotu wjecźor w korczmje sa 13 mjeńschinow litr palenza. Jako tón muž do ßwojeho bydlenja pschińdźe, ßo na stoł ßydny, na kotrymž njedźelu rano hischcźe ßedźesche, — ale morwy. W Koblizach pola Kumwalda ßedźachu w korczmje psched krótkim někotsi mužoje hromadźe, mjes nimi tkalski mischtr Kloß. Pschi rosrycźowanju wjetu scźinichu. Wjeta na to dźěsche, so dyrbjesche Kloß tsi karanczki palenza, na to karanczk cźěskeho piwa a skónczńje hischcźe poł karanczka palenza wupicź. Wón drje tu wjetu doby, wjecźor w 9 h. pak dyrbjachu jeho bjes myßlow domoj donjescź. Hdyž běsche 24 hodźin bjes myßlow ležał, je wón wumrjeł. To stej srudnej snamjeni, kotrejž rěcźitej móznu rěcź naschemu ludej: „Hladajcźe ßo skeho njepschecźela, kiž nam naschu strowoscź, nasch domjazy měr a ßwójbne žiwjenje kasy!"

— W tychle dnjach směje ßo lětny ßwjedźeń sakskeho khownego biblijskeho towaŕstwa. Rosprawa, kotruž je knjes diakonus Waur podał, sjewi, so je sańdźene lěto woßebje žohnowane sa towaŕstwo było. Rospóßłało je ßo 31,342 biblijow, 7,486 nowych testamentow a 272 psalmow, hromadźe po tajkim 39,100 ßwjatych pißmow pornjo 38,907 w tamnym lěcźe. Dobre waschnje, so ßo młodym poram wěrowanska biblija psched woltarjom da, ßo dale a bóle rosschěrja. Draždźanske zyrkwinske woßady ßame trjebachu 3,557, do zyła bu 9,534 požadanych. Wójsko 1,719 biblijow a 1,232 nowych testamentow wsa. Jutrowna kollekta je ßo na 18,163 hriwnow powyschiła. Darmotnych bu 577 biblijow a 62 nowych testamentow rosdatych; pola 1,785 biblijow a 1,232 nowych testamentow ßo płacźisna poniži. Pschi składnoscźi kralowanskeho jubileja krala Alberta bu też deputazyja sakskeho khownego biblijskeho towaŕstwa k sbožopschecźu wot Jeho majestoscźe miłoscźiwje pschijata. W cźopłych a dźakownych ßłowach spomina rosprawa na minjenje naschego ßerbskeho wótza, knjesa fararja Dr. Imischa-Hodźijskeho. Na jeho město je w direktoriji towaŕstwa nasch ßerbski duchowny wodźeŕ knjes faraŕ ryczeŕ Jakub-Njeßwacźidlski stupił.

— My ßmy hižom lubym cźitarjam w poßlednim cźißle wo namjecźe ruskeho khěžora pißali, kotryž chze sastupjerjow wschitkich statow shromadźicź, so bychu radu składowali wo sarjadowanjach, kotreż bychu stajny měr mjes ludami sawěscźike, so njebychu ßo ludy lěto a bóle ſ wobcźežowanjom luda pschi wulkich pjenježnych wudawkach wobróniłe, ale so bychu ßo wotbrónicź móhłe a ſ sym cźežkoty luda położecź. My ßebi samjelczecź njemóżemy, so mamy mało nadźije, so směje tale konferenza wulkeho wuspěcha. To je spodźiwny pschipad, so běsche runje na tym dnju (29. auguśta), na kotrymž bu namjet zarowy na sjawne daty, w lěcźe 1850 tajki

kongreß měra w Pawołowej zyrkwi w Frankfurcże shromadźeny. Pschitomni běchu tehdom sastupjerjo se wschěch narodow, něhdże 6—800 muži. Nawjedowarjo teje shromadźisny běchu mužojo kaž Richard Cobden, ßławni franzowszy duchowni, snaty Amerikanski Elichu Burrit. Tehdomnischi heßisko-darmstatski ministr Jaup běsche pschedßydstwo na ßo wsak. Woßebje sajimawe běsche na tymle kongreßu, so běchu tam někotsi cžornuchowi fararjo s Ameriki, kotsiž ßo pak w ßwojim wustupowanju w niczim wot jendźelskich fararjow njerosdźělichu. Najwjetsche wobdźiwanje sbudźesche ßyn indianskeho hłownika, Indianski s Nebraska, s mjenom Ka-ge-ga-ga-buh, hižo ßwojeho domjazeho sdrasczenja dla, w kotrymž ßo pokasa. Wón powjedasche derje jendźelszy. W ßwojej 31. awgusta dźeržanej rěczi wobkruczesche shromadźenym, so ßu wschitke indianske splahi na měr smyßleni a tule luboscz k měrej s tym sjawnje wobßwědczi, so prästidentej Jaupej w sjawnej shromadźisnje měrnu trubku poda. Schtož shromadźisnu ßamu nastupa, tak wotběża, kaž bě to do prědka widźecz. Richard Cobden dźeržesche sahorjazu jendźelsku rěcz wo dobrotach ludoweho měra a nasch njebohi profeßor Corizenach ßo tym samyßłom też w kraßnej rěczi pschisamkny. Franzowszy duchowni, kotsiž běchu wschitzy evangelszy, ßo teho runja psches ßwoje rěcze błyschczachu. Też italszy jedyn rěcznik powjedasche. S krótka — woni rěczachu we wschěch rěczach a shromadźisna běsche połna měrneho ducha. Ale my ßo praschamy: schto běsche jejny wuspěch? Ssame niczo. Wscho wosta, kajkež je było. A duž njetrjebamy sa nowy kongreß wjetsche nadźije stajicz. Najskerje też wschitko pschi starym wostanje, je-li so s zyła k temu dóńdże, so ßo sastupjerjo wschitkich ludow seńdu. Hdyž pak sastupjerjo wjetschich ludow njepschińdu, potom skhadźowanka druhich žaneho samyßła nima, pschetož ludy, kotrež ßwojich sastupjerjow njepósczelu, też na wobsamknjenja kongreßa swjasani njejßu. A hdy bychu druhe ludy je k pschipósnaczu ßwojich postajenjow s mozu nuczicz chzyłe, bychu to saßo psches to cžinicz dyrbjałe, so jich s mozu wójska pschewinu — so wójnu pschecziwo nim wjedu.

Spěwaj a dźěłaj.

II. Dźěłaj.

(Pokraczowanje.)

Khudy tkalz po drosy dźe. Wón pomału stupa, pschetož brěmjo na jeho khribjecze małe njeje a bywa jemu cžežsche a cžežsche. To je dźěło wob zyłe tydźeń, kotrež k fabrikantej njeße, so by ßebi po mjdu a nowe dźěło schoł. Duž jeho kraßny wós pschijědźe. Dwě rjanej konjej stej sapschehnjenej. Tkalz se ßwojim cžežkim brěmjeschkom je teho muża sesnał, kotryž ßam se ßobu spokojom we wosu ßedźesche. To běsche jara bohaty rentier s blischeho města. Jeho starschej jemu hižom nahladne samoženje sawostajischtaj, schtož je psches żeństwu a spekulaziju khětsje a tak powjetschił, so może hischcze w najlěpschich lětach stejo bjes teho, so by dźěłacz trjebał, wjeßełe żiwjenje bjes staroscze wjescz.

Wěscze ßo wón, ßebi tkalz myßli, k nowemu swjeßelenju wjese. Ach, schtó by ßo tola też tak a tak derje měcz móhł kaž tónle, sdychuje wón. To dyrbju ja lěto wot lěta wot saheho ranja hacz k wjeczoru pschi mojich kroßnach ßydacz a njetrjebam po dnjach a tydźenjach ßwjeczicz. A hdyž ßym ßo w pocze ßwojeho woblicża prózował, potom ßu tola jenož kroschki, kotrež dostanu, potom je to tola jenož telko, so s tymi ßwojimi hłodu tradacz a symu mrěcz njetrjebach. A tón ma wschitko, schtož ßebi požada a tola s zyła njewě, schto dźěłacz rěka. Hdy bych ja jenož junkrócz, na někotre tydźenje, na jeho městnje bycz móhł. Ale tak je na tymle njeprawym ßwěcze.

To je wumyßlene wobras, ale niz tajki, kotryž njeby s woprawdźitoscżu psches jene był. Wjele bóle, tak abo podomnje kaž tónle tkalz myßla a rěcża, morkotaja a mórcża tyßazy w naschim ludu. A też mi a tebi — wusnajmy ßebi to — ßu hižom podomne myßle pschischkle: hdyž my w ßwojim powołanju na drohach wjele tajkich setkamy a dyrbimy tajkimi s pucża hicz, kotsiž, ßo jenož wukhodźuja, so bychu cžaß pscheczineli; abo hdyž dźěło ßo khopjesche a kónza njemějesche bjes teho so bychmy też poměrneho dobytka měli; abo hdyž mějachmy ßame tajke dźěło dokonjecz, kotrež s wonkach ßo njebłyschezi, ale jim najwjazy potajne wostanje; abo hdyž teho dźěła, k kotremuž běchmy nusowani, ßo nam njechasche a ßo nam njepschihódne sdasche. Sawěscze, tehdom ßmy ßebi my hižom myßlili a sdychowali: Wschelake dźěło je tola khětro ponižaze a njespokojaze, wjele dźěła je wobczežnosczż, nusowanje k njepschestawazemu dźěłu hrosna cžwila.

A tola je njerosom tak myßlicz a tak skorżicz! So bychmy to prawje pósnali, njeje dosczż, so ßebi na najhórsche, schtož temu napscheczżiwo steji, myßlimy, na tych mnohich, kotsiž bychu radźi dźěłali, ale dźěłacz njemoża, na tych, kiž dźěła nimaja a k dźěłu tmani njejßu, kak wužitne je też tajke dopomnjenje. Pschetož hdyž my shonimy, so běsche po statistiskich pschepytanjach w symi 1892/1893 w Lipsku a pschedměstach 8608 woßobow, kotrež běchu w pscherěsku 7 njedźel bjes dźěła, mjes nimi 5227 woženjenych a nětko ßebi hubjenstwo tych wopomnimy, kotsiž mějachu mało abo kotsiž mějachu mało abo niczo na nalutowarni a kotsiž dyrbjachu tohodla ßwoju nadobu pscheßadźicz abo pschedacz abo kotsiž běchu nusowani po proschenju khodźicz; a hdyž ßebi srudne wobstejnoscże tych lědy liczomnych wopomnimy, kotrychž wschelakora khoroscż w najlěpschich lětach k temu saßudźi, ruzy do klina położicz a tym k wobczežnosczi bycz, sa kotrychž bychu tak rad ßo prózowali: potom njepschińdże na naß jenož wutrobne ßobucżucże s tymi njesbožownymi, ale też nutrne dźak sa to, so je nasch lóß padnył na wjele bolosnische město, so naß wěste pokowanje a trajaza staroscż psched tajkim hubjenstwom a jeho wulkim spytowanjom sakhowa, so ßmy w sbožownych wobstejnoscżach, so ßměmy, so mózemy dźěłacz.

Ale, schtož je lěpje, njetrjeba najlěpsche, najmjenje dobre ßame na ßebi bycz. A naß tyschi a wobczeżi druhdy niz to so, ale wjele bóle schto a kak małe dźěłacz.

Duž dyrbimy hłubje pytacz. Nam chze ßo tajki směrowazy rosßud wo dźěle dobycz, kotryž powschitkomnje płaczi. Nusne je wschě nasche dźěło, a pschekraßnjaze ważne. To pak móże ßo jenož dobycz, hdyž ßy prawu żiwjeńsku hódnosczż dźěła s zyła pósnał.

A k temu dyrbi tola rospominanje służicz. Hdyž by ßo psches nje nasche cžucże poßylniło a my jo ßobu do wschědneho dźěła wsali: „Bohu dźakowano a derje nam, so dźěłacz ßměmy; wscho dźěło je sawěscże żohnowanje,“ potom by to wěscże bohate dobytk był.

Njech ßo najprjedy někotre rospomnjeńki podadża, schto je „dźěło“ a „żiwjeńska hódnosczż.“

Dźěło je srosymicz jako żiwjeńske wopokasanje cžłowjeka, psches kotrež wón ßwoja cželne a duchowne mozy nałożuje, so by někajki skutk dokonjał. Skłożuje ßo dźěło na wěży swonkowneho ßwěta, potom rěka ruczne dźěło, skłożuje pak ßo na snutskowny ßwět, potom ßo hłowjazy dźěło mjenuje. — Sswojeje ważnosczże pak tola swuczene ludowe rosdźělenje słubi, hdyž ßo na wuwjedźenje hlada. Pschetož potom ßo sjewi, so je też najjednorische ruczne dźěło pschezo s dobom we wěstej měrje hłowjaze dźěło, na druhej stronje też najwoßebnische hłowjaze dźěło cžěło napina, husto ßamo w jara nadpadazej měrje.

Hdyž je wěscże w tym, schtož je dźěło, pschesjenosczż, ßu wo tym, schto je „żiwjeńska ważnosczż“ wulzy ludźo we wschěch cžaßach wschelakich nahladow byli. Temu jenemu je wottykńjeny kónz żiwjenja sbožownosczż cžłowjeka; drusy chzedźa to ßame sa prawe hódne wobhladacz, schtož k najwjetschej sbožownosczi cžłowjeka ßłuži; drusy saßo sa měru teho, schtož je hódne a dostojne, ßudźenje druhich a sadźerżenje woßebitych ßo wusnamjazych bjeru; cži skónczńje, kotsiž na sakładu wěry steja, temu sacżuwanju a cžinjenju palmu podawaju, kotrež je po sjewjenym bycżu a woli bójstwa.

My njetrjebamy sa nasche rospominanja do wurěczowanja tychle mudrych sakładzicz, ale mózemy stroschtnje we tym pscheßwědczeni bycz, so żadyn tychle nahladow ßamy njerosom, ale so kóżdy s nich njepowalny a wopomnjenja hódny kruschk wěrnosczże wopschija. A w tejle dobrej nadźiji my dźěło po rjadu pod tole mjenowane schtworake stejnischczo postajimy — a jeho wurjadna żiwjeńska ważnosczż budże nam wěsta.

Lubi Sserbja! Budźcże Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje ßo twari, a to sa Waß! Duž składujcże sanjón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschczenjo, wucżeni a njewucżeni, stari a młodzi, muższy a żónske, a sběrajcże sa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschczżinach, pschi ßwjedżenjach a skhadźowankach; składujcże a sběrajcże! A Wy, kiž wotkasanja sczinicże, wotkasajcże na prěnim městnje sa Wasch „sserbski dom“ w Budyschinje! Budźcże ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Cżischcz a nakład Ssmolerjez knihicżischczerńje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!



Čisło 38.
18. sept.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczérni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

15. njedźela po swjatej Trojizy.

Math. 6, 19—34.

W naschim czasu ludźo rad so pschi tej myßli sahorjeja, kak daloko su człowjekojo we wschěch wězach do prědka kroczili, kak wužitne su wunamakanja, kak powschitkowna sdźěłanosćz. Rad so wo tym powjeda, kak khětsje powjescz so do dalokich krajow donjeße, kak khwatniwje móżesch s jeneho kraja do druheho puczowacz. Na wschitke waschnje, praja, je so żiwjenje porjeńschilo. To njech wschitko płaczi; hdyż pak so praschamy, hacz je w naschich dnjach też snutskowne spokojenje, spokojnosćz se żiwjenjom, hacz je s jenym słowom też prawe sboże człowjekow rostłe, dyrbimy Bohu žel „ně“ wotmolwicz. Ssnano ženje czaß był njeje, w kotrymż je pschi wschěm spěchowanju człowškeho ducha njespokojnosćz wutroby tak wulka, tak daloko rosschěrjena była każ w naschim. A to žadyn dźiw njeje, pschetoż żiwjenje hórke cžinjaze, sboże poduschaze staroscże njejßu jenoż nastałe, ale na nastróżaze waschnje rostłe. To chze so sdacz, każ by człowjestwo prjedy w swojich dźěczażych lětach mjenje wot staroscżow domachpytane było, hacz nětko w dnjach pschibjerazeje staroby. Něktoři su sbożowni wuwsaczi, hdże nadeńdźesch dźenża hischcże ludźi bjes staroscżow? Sa żiwjenjom bjes staroscżow wschak po wschelakich puczach pytaja, ale mało jich je jo namakazych. Staroscz bydli w hětach a w hrodach; wona je każ pawk, kiž swoju pawczinu rospschedźe pschе wschitke żiwjeńske wobstejnoscże. Ach so njebych jeno staroscżow měł, je sdychowanje njeliczomnych. Jeno so by kraj był, w kotrymž staroscżow njesnaja? Nó, je tajki kraj, je něhdźe sbożowna kupa abo, każ też rěka „kupa sbożownych“, hdźež staroscżow njesnajesch a kotrejež wopißanje je sajimawe. Tale kupa sbożownych njech so tu s někotrymi słowami wopische:

Tónle kraj so pscheměnicz njehodźi se snatym krajom Schlaraffow, wo kotrymž so w bajkach spěwa, hdźež je człowjek bjes prózy wote wschitkich wjeßelow wobdaty. Na wopak na tejle kupje sbożownych so runje tak dźěła każ pola naß; rola dyrbi so też wobdźěłacz, prjedy hacz płody njeßy, pjenjesy dyrbja so też saßłužicz, prjedy hacz je ludźo wobßedźa a zyły rosdźěl njeleži w swonkownych wobstejnoscżach kraja, ale w druhim waschnju a żiwjenju wobydlerjow. Woßebnosćz tych „sbożownych“ je n. psch. s dobom ta, so semske pokłady njehromadźa. Woni ßebi s prawom rjeknu: schto dyrbimy so cżwilowacz a rudźicz wo wězy, kotrež móżemy kóżdy wokomik saßo shubicz a kotrež nam s wěstoscżu smjercz wosmje? Woni su tehodla s tym spokojom, schtoż je sa żiwjenje trěbne a hdyż samoženje njetrjebawschi roscże, potom je tam sakoń, po kotrymż wěsta liczba so pschekroczicz njeßmě a to, schtoż je wjazy, so do powschitkowneje pokładnizy k lěpschemu khudych wotwjedźe. Duż njeje psches tole mudre naprawjenje na kupje sbożownych lakomnikow, ani lichownikow, ani tajkich, kiž jenoż pjenjesy hromadźa, so bychu je wobßedźeli. Wě so hłowne žórło staroscżow je s tym satykane, Tež czi khudźi su tak sbożowni, so so ženje praschecz njetrjebaja:

Schto budźemy jěsć? Schto budźemy picź? Pschetoż na jene waschnje ßo najwjetsche potrjebnosće khudych sapłacźa a na druhim boku ßu ludźo tak spokojeni, so ßebi wjazy njeżadaja, hacź so móże ßo kóždy najěsć a pschistojnje woblekacź. Dokelž pak na tym pschi tajkim pilnym žiwjenju żenje po=brachowało njeje, wobydlerjo tamneje sbožowneje kupy sta=rosćzow lědy po mjenje snaja. Wschitke te njekhmanosće, s kotrychž staросće wukhadźeja, prósdne khodźenje, sawisć, hordosć atd. ßu tam njesnate. Kóždy druhemu to jeho popscheje. — Dyrbjał=li ßo nichtó dźiwacź, so je tajka kupa sbožowntych, njech tole k rosjaßnjenju ßłuži. Kaž wschudźom, wobknježi tež tam nabožina myßl a žiwjenje cźłowjekow. Nabožina sbožownych pak je cźisće jednora. Woni maja mjenujzy jenoż jeneho Boha, kotrehoż Wótza mjenuja a dokelž ßu wot małosće nawukli, so tón Wótz ßo sa nich stara, ßebi na to njepomyßla ßo se staросćemi cźwilowacź. Kóždy tydźeń ßo wschitzy wobydlerjo sjendu, so bychu ßo temu Wótzej dźakowali; na tym dnju wscho dźełło wotpocźuje. Młodźi a stari cźitaja rad w knihach, kotreż ßwjate dźerża kaž list ßwojeho Wótza, w kotrychž wschitkim wěrjazym ßo wěcźne, njesachodne kubła lubja sa tón pad, so chzedźa je měcź a na nje pschi semskich nje=sabudźa. Wěßo ßo kóždy prózuje dobrocźiwemu Wótzej k woli bycź a wjeßeli ßo hižo na kónz semskeho žiwjenja, so by do wobßedźeństwa wěcźnych kublow stupił. Duž dźiwa njeje, so ßo na tej kupje semske staросće njesnaja. S krótka: Nabožina wobydlerjow je: My drbimy ßo Bohu wysche wscheho dowěricź. Jich žiwjenje: Spěwaj a dźěłaj. Jich wjeßela: Cźińmy dobrotu. Wottyknjeny kónz: Wěcźna sbóžnosć po ßmjercźi. To je kupa sbožownych.

Duž dojědźmy na nju! Ty ßo praschesch: Hdźe leži wona? To njeje bajka. Tón sbožowny kraj nam bliže leži, hacź ßebi myßlimy. Jenoż krocź se ßwěta njewěry do ßwěta wěry do teho njebjeskeho Wótza a my ßmy ßrjedźa w tamnym kraleństwje wo kotrymž tón sbóžnik w sćenju 15. njedźele po ßwj. Trojizy Matth. 6, 19—34 praji: Pytajcźe najprjedy Boże kraleństwo a jeho prawdosć, dha budźe wam to wschitko pschidate.

Sprawnosć dowjedźe k dobremu kónzej.

1. Dwaj bratraj.

(Pokracźowanje.)

„Pschińdźesch mi saßo se ßwojimi błasnosćemi“, wottorhny ßo hórje hacź běsche trěbne, bratr na njeho, „psched ßudom je ßo na to pschißahało a sa prawe spósnało, so ßym ja ßam domcźk naju starscheju namrěcź měł, so pak ßym dyrbjał tebi druhi statok kupicź. Tak je nan porucził a po nim tež ßud. Chzył jenoż wjedźecź, so dyrbju ja stajnje a wschudźom pomhacź?“

„Sso wě, so je twój ßwědk, pschecźel Mudracźk, s tobu na to pschißahał, so je nan porucził, so dyrbi nasch domcźk po nano=wej ßmjercźi jenoż tebi pschißłuschecź, hacź runjeż ßym ja ßamón wot njeho hacź do jeho poßlednich dnjow wospjet ßłyschał, so dyrbi namaj woběmaj ßłuschecź, so je tu sa wobeju ruma dosć. Kak dyrbjał naju luby nan we ßwojej poßlednjej hodźinzy, hdźež ja runje njemóżach doma bycź, mje runje wupokasacź? Dołho po tym, jako běsche ßo jedyn ßwědk, ßwěrny hórnik, wotßalił, ßo na dobo tale nanowa poßlednja wola wukopa, a hnydom po tym nadeńdźe ßo też bohata ßłěborna žiła na nanowym statoku, kotraž nětko jenoż tebi ßłuschesche. Hacź by ßwěrny hórnik też tak pschi=ßahał jako Mudracźk, tutón Mudracźk, kotryž běsche hórnikowy dom pschilubjeny dostał?“

„Ssnano ßo wón saßo ßem wrócźi, tón cźěkanz, a dopomha tebi k pokojzy mojich podkopkow a ßam ßebi k Mudracźkowemu samoženju. S luboscźu k wamaj ßo sawěsće wschě stare prawa na jene dobo spowaleja. Tola ty masch dźiwne waschnicźka, so mnu poręcźecź, woßebje jako proscheŕ, abo njejßy to ßnano?“

„Wodaj, bratsje, ja wschak njechach s tobu prawowacź; komuž ßo tak srudnje sjeńdźe, jako mi, tón njenadźeńdźe husto dosć praweho ßłowa. Styskнosć njewostaji mi wjazy žaneho měra, někajki błóß dźesche ke mni, so na pucźu k tebi měr a pokoj nadeńdu, so ßo ßnano pschi twojim wulkim bohatstwje na nanowe heßło dopomnisch: „Ssmil ßo stajnje nad khudym!“

„Sso ßmilicź, haj wschak, haj, najradscho dźělicź, snaju to hižo; tola pospěsch ßo, schto ty po prawom pola mje chzesch?“

„Jano, někotre njedźele hižo njejßym niczo saßłużił, a Khata a Handrij s klepanjom niz wjele. Dźenßa nimamy wschědneho khlěba a sa někotre dny ßnano też niz wobydlenja. Ja to ßnano wjazy njewocźakam, ale styskнosćź, so hrubi ludźo moju mandźelsku a mojeho ßyna na drohu wuhonja, a so tam w bědnosćach wumrjetaj, cźwiluje mje wo dnjo a w nozy. Ssmil ßo nad nami, bratsje, a jeli so ßym ja wumrjeł, daj jimaj wobydlenczko w twojim domje a dźěło! Chzu ßo w njebju sa tebje modlicź!“

Hněwny wotwobroczi ßo bohaty bratr a pschistupi k wokнej. Pschezo hischcźe dźěsche ßo ßněh, a ßłużobnik hórskeho mischtra, kotryž chzysche s napschecźa Pjenježnikez doma scźežku wußypacź, sasta se ßwojim dźěłom, jako by prajicź chzył: „Ja to tola dźenßa njedokónczu!“

„Chzu ßo nad wami ßmilicź, kaž daloko to samožu“, sawoła skónczнje domjazy knjes, „chzu hischcźe ras dań sa wasche wo=bydlenje sapłacźicź, chzu też, jeli by runje nusa tak wulka była, skónczнje twojej mandźelskej někajke městaczko w naschim domje poskicźicź, a dźěło wona skónczнje też tak nadeńdźe, bjes teho, so mojej mandźelskej prěki pschińdźe; ale měnisch ty ßnano też, so dyrbju twojeho ßyna wobkhowacź, so by mi skónczнje też tele stare snate hrónczko stajnje sapiskał, kotreż je wot tebje nawuknył? Wón njech něhdźe w zusbje něschto nawuknje a njech ßo Freiberga sdaluje. To je moje poßlednje ßłowo!“

Khudy bratr mjelczesche. Hižo husto běsche ßo bohaty bratr prózował, so by khudy bratr se ßwojej ßwójbu wucźahnył. Tola tamón njeběsche żenje samohł, so by ßwoje lubowane wótzne město wopuschcźił. Tola njeběsche macźerna wola, so by ßyn do hórnikow schoł. Kaž běsche nana tele powołanje sahe bědneho scźiniło, tak běsche s mnohimi druhimi, a nusa jich potom jenoż witasche. To wscho ßebi khudy bratr rospomni, tola też to, kak budźe ßo macź rudźicź, hdyž budźe ßyn w zusbje, mandźelski w rowje a wona w zusym domje.

Srudnje sdychujo wotmolwi wón skónczнje: „Njech ßo tak ma, kaž ty prajisch, bratsje; moja Khata je cźicha a słožuje ßo po woli druhich, s njej žadyn hněw njesmějesch, a mój Handrij směje ßo też druhdźe pěknje. Ty tola sa njeho dobre město shladujesch? By tebi prawe było, hdy bych jeho k twojemu ßwakej do Frankenberga dał, teho kóždy sa cźeßneho muża snaje? Sslub mi to; to by było sa mnje směrowanje.“

To prajiwschi posticźi wón bratrej ruku, tola tón ju nje=scźerpliwje wotpokaja.

„Cźeho dla telko ßłowow“, rjekny wón, „jeli so chzetaj ty a wón ßo skónczнje spokojicź a jeli so njechataj ßebi wote mnje nihdy niczo wjazy żadacź, so bych skónczнje tola ras měr nadeschoł, dha njech je tak. Tola rosymisch, ja sapłacźu sa njeho jenoż wucźbny pjenjes, posdźischo, abo jeli so ßo jemu tam njespodoba, njedyrbi ßebi myßlicź, so ßym ja trasch tajki, kotrehoż móże wußlěkacź.“

„Njeboj ßo teho, wěm, wón stajnje sa to směje: sprawnosć dowjedźe k dobremu kónzej. Chzu ßo sa njeho modlicź, so by stajnje po prawych pucźach khodźił; potom budźe Bóh skutk jeho rukow požohnowacź, so budźe naschemu mjenu stajnje a wschudźom cźesć pschizpěwacź. Tola, Jano, měj sa ßwjate, schtoż ßy ßlubił. Ssy ßwoje ßłowo mrějazemu dał, kotryž budźe bórsy s naju starschimaj s njebja na tebje a na twoje skutki hladacź!“

„Njejßy dha tuteho cźłowjeka pschezo hischcźe wotbył?“ sa=woła Pjenježnikowa psches powocźinjene durje, „dha pokaž tola tutemu bledźakej durje, chzu wjecźeŕ pschihotowacź.“

To prajiwschi, sastupi wona do jstwy.

Njeběsche bohaty runje wo wjele milischo pohladował; nje=běsche jemu było, jako by nanowy, by macźerny błóß jemu skradźu do wucha synczał a běsche jemu poscheptał wo bratrowskej luboscźi a wo bratrowskej ßwěrje, wo dźěcźazym sbožu a wo dźěcźazych hrajkach. Abo běsche ßo mylił, hdyž běsche měnił, so je ßo jeho wutroba shrěła? Dosć! Nětko běsche ßo wscho minyło. —

„Dźi ßwój pucź!“ sarjekny domjazy knjes krucźe, „schtoż

ßym ßlubił, po tym ßo śmĕje. Po putnikowanju se ßwojim ßwakom, ſ miſchtrom w Frankenbergu, porĕczu."

„Bóh budź ſ tobu, ſawĕſcźe, ty mĕniſch ſo mnu ſprawnje, ale", — khudy ßo komdźeſche dale rĕczecź, na domjazu knjeni pohladawſchi, „njejßmy dźenßa hiſchcźe niczo k jĕdźi mĕli; njechał nam —?"

Tele ßłowa wón bóle ſcheptaſche dyžli rĕczeſche; k temu ſakaſchlowa hiſchcźe bohaty bratr, tak ſo bjes dwĕla jeho mandźelſka wo tym niczo njeſaßłyſcha. Tež njemóżeſche pſchi wieczornych ßmĕrkach ßo nakhilazeho ſymſkeho wieczora pytnycź, ſo bĕſche jeje mandźelſki do powjaſoweho dybßaka pomaßnył a ßwojemu proſchazemu bratrej nĕkotre drobne pjenjeżki do ruki dał. Horda żona njeprajeſche jemu ani „w Bożemje", duż mĕjeſche ßo wbohi ſkradźu ſ durjemi won a ſ nim domjazy knjes.

Knjeni Hilża ſaßwĕcźi wóſkowe ßwĕcżki na mnohich ßlĕbornych ßwĕcżnikach a we wißazej lampzy nĕkajki derje wonjazy wolij, ſawrĕ wokeńzy nutſka wó jſtwje, położi wuſchite ſahkwcżki na ſtólcżki ſ rjenje wurĕſanymi nohami, podobnymi na paſory dźiwich ſwĕrjatow, a rospołoži na blida drohotne pißane płachty ſ cźeczemi, mjes tym ſo na kulojte jĕdźne blido pódla khadołba bĕłu rubjanu płachtu napołoži. S khamora pſchi ſcźĕnje wſa wona wſchelake ßlĕborne ßudobja, kotrež bĕſche wumĕłſka ruka ſ łopjenami, hałożkami a poſtawami wudebiła. Cźeżke ßlĕborne khany, ſchklĕ a talerje błyſkotachu ßo pſchi ßwĕzy; kulowate nopaſchki ſ nóżkami doſtachu ßwoje mĕſtno na blidźe pódla drohotneho ßełoweho ßudobja; ßamón dwĕkónczojte widliczki njepobrachowachu pódla łżizow a nożow. Spokojnje pohlada Hilża hiſchcźe ras na wſchĕ tele ßlĕborne bohatſtwa.

Mjes tym bĕſche ßebi khudy ßwak tokſte a cźeżke dubowe khĕżne durje wotewrił a wuſtupi ſ Pjenjeżnikoweho doma. S napinanjom ßwojich mozow bĕdźeſche ßo pſches ßnĕł, hacź runjeż bĕſche nimale ſyma, dha ßo jemu tola bórſy pót ſ cźoła ronjeſche. Woßebje wobcźeżny pocża jeho pucź bycź, hdyž ſe ſchĕrokeje haßy do pódlanſkich wuſkich haſkow pſchińdźe, hdźeż bĕſche w mnohich kucźikach ſa wĕjenzy woßebje witane mĕſtno. Kak daloko ſdaſche ßo jemu tola dźenßa pucź hacź domoj. Schtó wĕ, hacź njeby ßo ßnano na ławzy pſches rĕczku wobßuwnył, njeby-li jeho ßyn jemu napſchecźiwo pſchiſchoł a njeby jeho ſa ruku wſał a jeho horje dowjedł hacź do cźĕmneje, khudeje khĕżki.

So byſchtej ßo tola ſ naſtupazej nozu mĕr a pokoj nakhiliwej na tebje, a ſo by ſ młodym ranjom nowa nadźija żiwjenja w tebi ßo wubudźiła! Wſchako ßy ßo tola ſtajnje a pſchezo prózował ſa twoju ßwójbu, ſa twoje mĕſto a ſa knjeſa twojeho wótzneho kraja, kaž derje ßy to ſtajnje mohł. Sswĕrnje ßy tež Bohu ßłużił, twojemu najwyſchſchemu Knjeſej. Tak njech tebi twoja ſprawnoſcź a ßwĕrnoſcź pokoj ſwjedźetej do twojeje wutroby, ſe ſtaroſcźemi rosryteje! —

Cźicho a njewidomnje ſaſtupi ſ wobĕmaj do hoſpody khudoby jandźel pokoja a mĕra ſ woliwzowej hałożku w ruzy.

Wo ßrjedź nozy wotewrichu ßo tu ſaßo durje, a płakazy hólz broſdźeſche ßo dale po ßnĕży. Nĕtko kłapa ßo tamle wo durje a wo wokeńzu. Njebydli tam pobożny mĕſchnik Volkman, jandźel khudych? Jeli nĕchtó druhi, dha je wón tola ſtajnje ſwólniwy, k ßmjertnemu łożu najkhudſcheho pokhwatacź, a njech je kajkażkuli hodźina wo dnjo abo w nozy. Njeßłyſchi dha wón dźenßa ſtyſknjwe kłapanje? Ssamo na bliſkej wĕži je ßo ßowa naſtróżiła a krahuje hroſnje po nóznej cźiſchinje. —

Hoſpodliwje bĕchu mjes tym Pjenjeżnikezy knjeſa tachanta powitali a jeho k wieczeri dowjedli. Pjenjeżnikez dźowczicżzy, na mjeſy mjes cźaßom dźĕcźatſtwa a knjeżninſtwa ſtejazej, bĕſchtej hoſcźa jenoż powitacź a jemu ruku koſchicź ßmĕłoj. Po tym pak dyrbjeſchtej ßo po waſchnju tehdomniſcheho cźaßa wotßalicź. Knjes tachant bĕſche w kożuchowym kwiczu ſ kapuzu pſchiſchoł. Tón bĕſche ßebi w pſchedſtwje ßlekł a tam na ſcźĕnu powĕßnył. Duż bĕſche nĕtko ſhotowany jako druſy woßobni knjeża. Wón ſnajeſche, ſchto derje ßłodźi. Duż wokſchewi ßo ſa blidom ſ bohacźe nanoſchenej dźiwinu a ſ rybami, tola tež pódlanſke jĕdźe wón njeſazpiwaſche, wſchelake ſelenki a płody ſ jużnych krajinow: datle, mandle a ſigi, mjedowe a korjeſchkowe woßebne pjecżiwa. Woſpjet ſpominaſche wón na to, kak bohacźe je tola tale wieczeŕ wuhotowana, ſo mohła ßo derje ſ kóżdym wobjedom mĕricź. Woßebje ßławjeſche tež woßebitu poliwku. Tajku roſymjeſche jenoż Pjenjeżnikez knjeni pſchihotowacź, a kak wona ju pſchihotowaſche, to wona ani ßwojim najlĕpſchim pſchecźelnizam njepſcheradźi. S winow bĕſche ßebi dźenßa portugiſiſke cźeŕwjene Malwaſĕrſke wuſwolił; ſ korjeſchkami warjene pijeſche je horze, ſo by „jemu ſ huby wonjało jako ſ haptyki", a ſo by jeho na Freibergſkich ſymnych horach derje pſchehrĕło. Pſchecźelniwje a ſ wotmĕrjenym wotpohladom ſarĕcża wón pódla wo Pjenjeżnikez ßebicźnych ſamĕrach, a ſo jich darniwoſcź ſa zyrkej ßebi ſawĕſcźe pſchipóſnacźe knjeżerja ſaßłuži. S dobom pſcheproßy wón tež Pjenjeżnikez knjeſa, ſo by ßebi nowe zyrkwinſke wrota wobhladał. Hacź dotal je hiſchcźe nichtó wohladał njebĕſche, dokelż bĕſche je hordy, ſ nikim njewobkhadźazy wumĕłz pſched kóżdym wcźipnym wokom derje ſakhował. Tež Pjenjeżnikez knjeſa bĕſche wón hrubje wotpokaſał, hacź runjeż bĕſche wón tachantej ſa tele wumĕłſke dźĕło woſpjet nahladny pjenjes darił. Nĕtko, hdyž mĕjachu ßo wrota bórſy poßwjecźicź, powjedachu ßebi ludźo woßebje wjele wo tutym wumĕłſkim dźĕle, kotrež njemĕjeſche nihdźe ßwojeho runjecża. Sswojemu doſtojnemu hoſcźej mĕjeſche ßo Pjenjeżnik dźakowacź, ſo bĕſche wón ſkóncżnje jedyn wot tutych jenotliwych, kotrymż ſawidźachu, ſo ßo jim cźeſcź prĕnjeho pohladanja doſtawa. Tak dha mĕjeſche Pjenjeżnik nowy, jemu wulzy witany ſamóß, tutemu wjele ſamożazemu duchownemu rjanu poſtawu Freibergſkeho hórnika, dwaj ſtopaj wyßoku, ſe ßamoho ßlĕbora wot wumĕłza dźĕłanu, daricź. Tale poſtawa bĕſche ſawĕſcźe hotowy ßlĕborny hórnik a jako tajki ſnamjo bohatych Pjenjeżnikowych podkopkow, kotrymż bĕchu „Sslĕborny Hórnik" narjekli. Wſcho bĕſche na tutym ßlĕbornym hórniku wumĕłſzy wudźĕłane: podkopkaŕſka latarniczka, żiły na rukomaj a ſmorſchczanki na mjeswoczu. Tachant bĕſche dobry ſnajeŕ wumĕłſkich dźĕłow, a jako tajki wjedźeſche ßebi pódla hódnoſcźe ßlĕbora tež poſtawu jako wumĕłſke dźĕło ważicź.

„Haj, nanowe pożohnowanje natwari dźĕcźom domy", mĕnjeſche ſ podźakowanjom tachant, ſ tym na to ſpominajo, ſo ßo ßlĕborna ruda na Pjenjeżnikowym, wot nana namrĕtym ſtatoku nadeńdźe. Jeli tajkile cźłowjek, jako naſch Pjenjeżnik, tak rĕczeſche hóſcź dale, ßo pódla ßwojich wulkich ſaßłużbow hiſchcźe na wobcźeżnym prozeſſionje wobdźĕli a tak we wſchĕm Bohu ßamemu cźeſcź dawa, dha je to tež nadawk kóżdeho, ſo ßo tajke ſmyßlenje ſjawnje pſched wſchĕm ßwĕtom wukhwaluje, ſo bychu ßo pſches to druſy wubudźili a ſa nim ſcźĕhowali. (Pokracżowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— My pißachmy w poßlednim cźißle, ſo je jedyn dźĕłacźeŕ w Ketlizach nahle wumrjeł, dokelż je zyły litr palenza na dobo wupił. Nam je ßo powjeſcź póßłała, ſo ßo ta wĕż tak nima. Naſcha powjeſcź bĕſche wſata ſ Budyſkich hamtſkich nowinow, „Bautzener Nachrichten", a dokelż tam njeporjedźena woſta, dyrbjachmy ju ſa wĕrnu mĕcź. Cźim lĕpje, ſo ßo ta wĕż jako narĕcżana wupokaże. Srudnje pak je, ſo ludźo tajke ſełhane powjeſcźe nowinam ſcźelu. Naſch lud pak chzył tež ßwĕru ßo hladacź tuteho ſłeho njepſchecźela — palenza, kotryż je hižo wjele njeſboża do naſcheho luda a do naſchich domow pſchinjeßł.

— Pſchichodnu njedźelu, 18. ſeptembra, śmĕje ßo 3. ßerbſke kemſchenje w Draždźanach w nakhwilnej kſchižnej zyrkwi na Lipowej haßy. Kemſchenje ſapocżnje ßo w ½12 hodźin. Spowjednu wucżbu śmĕje knjes farař Jakub-Njeßwacżidłſki a prĕdowanje knjes farař Mrózak-Budeſcźanſki. Wſchitzy Sserbja chzyli ßwojich pſchiwuſnych w Draždźanach a wokolnoſcźi na ßerbſke kemſchenje kedźbliwich ſcźinicź. S dobom hižo dźenßa na to ſpominamy, ſo budźe w dezembrje 50 lĕt, ſo ßu ßo ßerbſke kemſchenja w Draždźanach ſakożiłe. Duż budźe ßo 2. adventa jubelſka Boża ßłużba dźerżecź k dźakownemu dopomnjenju bohateho żohnowanja, kotrež ßu ßerbſke Boże ßłużby w dołhich lĕtach ſa duchowne ſboże naſchich Sserbow mĕłe. Duż móże ßo wocżakowacź, ſo budźe tale Boża ßłużba woßebje bohacźe wopytana. Hdyž bĕſche naſch njeſapomnity Imiſch 2. adventa ſandźeneho lĕta poßledni krócź w Draždźanach pſchi ßwojich ßerbſkich Božich ßłużbach, ßo wón tak nutrnje na tule jubelſku Božu ßłużbu wjeßelejeſche. Wón ju njeje docżakał, Bóh jeho runje njedźelu po tym domoj ſawoła do ßwojeho njebjeſkeho wótzneho kraja. Hdyž wón ßam njemóże lubym Sserbam, kaž bĕſche to tak dołhe lĕta cźinił, Boże ßłowo pſchipowjedacź, budźe na jeho mĕſtnje knjes farař Jakub, kotryž w duchu a myßli naſcheho Imiſcha naſche Sserbowſtwo wodźi a kotryž je tež wodźeŕ naſchich ßerbſkich kemſchenjom w Draždźanach, na tym ważnym jubelſkim dnju prĕdowacź. Jeho mjeno pak wjedźe naß ſ dobom w dźakownym wopomnjecźu wróczo na jeho ßwĕrneho, nam Sserbam njeſapomniteho nana, nĕhduſcheho fararja pſchi Michalſkej

zyrkwi w Budyschinje, kotryž je w lěcze 1848 ßerbske kemschenja w Draždźanach sałożił.

— Ważny ßwjedźeń nascheje evangelskeje zyrkwje směje ßo na nowy tydźeń w staroßławnym měsćze Wittenbergu, w tym měsćze, w kotrymž nasch Luther w lěcze 1517 jako reformator postaže. 22. septembra budże 50 lět, so we Wittenbergu na powschitkownej evangelskej zyrkwinskej shromadźisnje tam powołanej młody Wichem ßwój hłóß posběže a s móznymi sahoritymi ßłowami k sałoženju snutskowneho mißionstwa napominasche. Na jeho wabjenje ßo zentralny wubjerk snutskowneho mißionstwa sałoži a wón bu s Wótzom snutskowneho mißionstwa. K dźakownemu wopomnjeću budźa ßo teho dla w tych dnjach sastupjerjo nascheje evangelskeje zyrkwje woßebje snutskowneho mißionstwa we Wittenbergu sthadźować, so bychu 50lětny jubilej snutskowneho mißionstwa ßwjećili. Też nasche Sserbowstwo budże sastupjene psches knjesa fararja ryćerja Jakuba s Njeßwaćidła. My lubym Sserbam w pschichodnym cźißle bliżschi roshlad podamy a nadźijomnje też wobras ßławneho Wichema. Też móżemy lubym Serbam dźenża hižo s radosću sjewić, so je nam knjes farař Jakub pschilubił, so chze nam ßo se ßwjedźenja domoj wróćiwschi rosprawu podać do nascheho „Pomhaj Bóh“. To budźa wěsće naschi cźitarjo s wulkim dźakom pschijimać.

— Kaž cźeźki pschah leži pschezo hischće na wutrobje ta nastróżaza powjesć, kotraž sańdźenu ßobotu psches ßwět klinczesche, so je sły njedoczink awstrisku khěžorku w Genfje skónzował. Tón saßakły cźlowjek wudawa, so je anarchista, t. j. tajki, kiž chze wschitke knjeżerstwa wotstronić, so móże kóždy cźinić, schož ßo jemu sechze. Wón běsche ßebi tehodła pschede wsak, někajkeho knjeżerja skónzować. Dokelž pschipadnje shoni, so je awstriska khěžorka w Genfje, wón ßwojn mordarsku ruku pschećiwo tutej wbohej žonje posběhny. Wutroba tschepoze pschi tej myßli — ale wěrno je. My widźimy saßo, kak daloko móże cźlowjek pschińć, w kotrehož wutrobje je wěra wotemrěła, kotryž je wschitkich dobrych cźućow sbył, kotrehož ma cźert w ßwojej ruzy. Na druhim boku pak też nowu wuczbu dostanjemy, so s tutymi do ßwojich słych cźertowskich myßlow sabłudźenymi anarchistami a sozialdemokratami s dobrym niczo dokonjeć njeje. Jim dyrbi ßo se wschej krutosću napschećo stupić. Wscha ßmilnosć jich cźim khróblischich cźini. Tak derje kaž w Schwajzarskej a Italskej mamy anarchistow też pola naß a woni móża tu směrom żiwi bycź a hdyž ßeby myßla, so ßo jim kschiwda stanje, woni ßwój hłóß posběhuja a na sakoń pokasuja, hačrunje woni žaneho sakonja a wyschnosće njepschipósnawaja. Bismarck je prawo měł, hdyž ßebi krute sakonje pschećiwo temu sběžkarskemu ludej žadasche, a ßnano tón srudny podawk wyschnosć ke krućischemu postupowanju pohnuje.

Spěwaj a dźełaj.

II. Dźełaj.

(Pokračowanje.)

Sbožownosć je najwyschsche kubło, sa kotrymž cźlowjek pyta, a dźeło je pucź k temu kónzej; pschetoż wone sakhowa psched słym a wyßoke spokojenje poskića.

To dopokasuje ßo s napschećiwneho, s prózdneho khodźenja a jeho žałostnych scźěhwkow. Ja pokasuju na najmóznischi lud starcho cźaßa. Kaž dołho běsche w romskim stacźe sa kóždeho ßameho, kaž sa wschitkich hromadźe, dźełanje żiwjeński samyßł a lěhnje žadosćiwe wužiwanje běsche psches płaćaze waschnje a sakoń sańdźene, běsche stat snutskownje cźerstwy a k żiwjenju mózny, swonkach mózny a njepschewinjomny. To běsche słoty cźaß romskeho stata, jako romski bur a jeho ßynojo ßami ßwoju rolu dźełachu a druhim, schklovam, sa ßebje dźełać njedachu; jako romski rjemjeßlnik ßo njehańbowasche, ßam ßwoje dźełko dokonjeć; hdyž běsche tu woßobnemu Romskemu najwyschscha khwalba, so sa dobreho ratarja płaćesche; jako Cinzinnatuß ßwoje małe kubło tamnu stronu Tibry ßam se ßwojimaj rukomaj wobdźełła a bu wot pluha precź sa diktatora powołany, jako ßo Kuriuß Dentatuß po błyschcźatych wójnskich skutkach na ßwoje kubło wróćźo poda, hdźež běsche jako jednory bur żiwy. Jako pak w romskim stacźe liczba rólniskich a rjemjeßlniskich schklovow pschibjerasche a měschcźan a woßobny chzysche ßo jenoż hischće na wojerstwje a sjawnych statnych należnosćach wobdźělić, a jako mnohim psches njeskónczne we wójnje dobyte kubła bjes prózy bohatstwa do klina padźechu, buchu krute sakoźki stareje Romskeje: jednore waschnje, dźeławosć, krutosć we waschnjach a pobožnosći, podtorhane. Na jich město żadliwosć, prózdne khodźenje a mjehke żiwjenje stupichu. Podarmo mužojo stareho dobreho waschnja ßwój napominazy hłóß posběžechu, kaž n. psch. Kato. To niczo njepomhasche. Cźi Romszy, kotsiž běchu ßo dźěła wotwucźili, rosymichu, ßebi kóżdy dźeń s hoscźinami a ßwjedźenjemi skasycź: se schlokanzami, s kotrychž móżesche jena hospodarja 30,000 hriwnow płaćić, se sjawnymi dźiwadłami, pschi kotrychž dyrbjachu lawy a panthery s Afriki a wuwucźeni bjechtarjo morjo abo mrějo měschcźanskim pschihladowarjam sawjeßelenje sa wocźi poskićecź. Sawjeßelenje běsche heßko pola wyßokich a niskich; jeho hrosny scźěhwk pak běsche: pschekałanje, njepopschecźe, pscherada, žadosće najhrosnischeho waschnja. Hlaj, to masch historiski dopokas sa wěrnosć pschißłowa: „Prózdne khodźenje je sapoczatk wscheho sleho!“

My jeho wěrnosć też w naschim cźaßu pósnajemy. Widomnje nam pscheð wocźi stupi w tym proscherju, kotryž jako khudy hantwjerski wo nasche durje klapa a wo dar proßy. Pschetoż w najwjazy padach je wón dundak, ßłuscha do tych 200,000 dundakow, kotsiž jako němski zyganski lud psches nasch wótzny kraj cźahaja a nasch lud lětnje, mało liczene, wo 60 millionow hriwnow pschinjeßu. So je wón dźěl nascheje krajneje cźwile, njepokaże jenoż jeho rostorhana drasta, ale też palenzowy dym, kiž jeho wobdawa, pschede wschěm pak te waschnje, na kajkeż proßy: pak njehańbicźiwje abo s napschecźiwnym ponižowanjom. Ach, schto móhli wot njeho nashonić wo nim a wo tych jeho runjecźa, hdy bychmy jeho k sprawnemu wusnaću dowjesć móhli! To móhli shonić: woni maja ßami ßwoje paßmo s woßebitej rěcźu, kotrež hižo najwjetsche wodźiwjenje postaja. Wjele s nich s zyła dźěłać njecha; někotsi s njepózcźiwej žónskej wokoło cźahaja, wschitzy prosca. A schtoż ßu naproßyli, to w bliżschej korcźmje pschepija. Hdźež je składnosć, tam ßo kranje. Schtóż je kusk nashonjeny, polizistej cźeknje, a wě ludźi s bajkami, s hłowy nawukujenymi, wo njesbožu atd. sjebać. Duzy po pucźu a w korcźmje roswjeßela ßo cźi dundazy s masanymi rěcźemi a khěrluschemi. A schto je pschicźina tajkeho wodźiwjenja? Prózdne khodźenje. Schto je najlěpschi ßrědk jich pschewinjenja? Hacź dotal te dźěłacźerske kolonije, na kotrychž je ßo hižo někotry tych wodźiwjenych saßo cźlowjek scźinił, dokelž je ßo na dźěłanje swucźił.

Ale niz jenoż na drohach a pschi płotach nadeńdźemy te srudne wopory prózdno-khodźenja, ale też w najwoßobnischich měschcźanskich wodźělach — tajkich, kotsiž ßwój prózdny cźaß s hracźom wupjelnjuja; tajkich, kotsiž maja pschewjele khwile, ßo ßami se ßobu sanoschować a khori bycź; też tajkich, kotsiž wot jeneje žadosće do druheje khabłaja a po wjeßelach jachla, doniž po pschecźinjenych kublach, abo s woßłabnjenym cźełom, abo pschebyćenja dla ßwojemu njewužitnemu żiwjenju srudny kónz scźinja. A niz jenoż wot druhich trjebamy poklecze prózdno-khodźenja wuknycź, też nasche nashonjenje naß wucźi:

W prózdnym cźaßu skutkuje sły duch: njerosomne žadanja, njepopschecźe a njespokojnosć.

Pschecźiwo temu je dźełko dobre lěkarstwo, pilne, wschitke mozy napinaze, na wěsty kónz słożene dźełko. Wone temu wobara, so bychu myßle wokoło błudźiłe; wone dawa żiwjenju prawe wopschijecźe a wěsty pucź; wone sdźerži, haj poßylni móz.

A njeje cźucźe wobkhowaneje a pschibyteje mozy na cźěle a na duschi radostne sacźuwanje? (Pokračowanje.)

Mißionski ßwjedźeń
w Maleschezach.

Njedźelu 25. septembra směje ßo w Maleschanskim Božim domje ßwjedźeń snutskowneho mißionstwa a to popołdnju w 2 hodź. se ßerbskim prědowanjom k. fararja Mrósaka-Hrodźischcźanskeho a w 4 hodź. s němskim prědowanjom k. kaplana Sarjenka-Budyskeho.

Na tute Boże ßłużby wutrobnje pscheproschuje

Handrik, farař.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 39.
25. sept.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Math. 13, 33.

„Tón Knjes rěczeſche pſches pſchirunanja k ludu, a bjes pſchirunanja wón niczo k nim njerěczeſche.“ Pſchetoż pſchirunanje najlěpje wěczne njebjeſke wěrnoſcze rosßwětli. Zyły widomny ßwět wone k ſnamjenju teho njewidomneho ſczini. Każ lud rěczi, tak wone rěczi, a teho dla dźeja jejne ßłowa wulzy jara k wutrobje.

Dźenßa njech tón Knjes k nam rěczi w tutym pſchirunanju: „Njebjeſke kraleſtwo je podobne kwaßu, kotryż żona wſa, a rosměſcha jón mjes tſi kórzy muki, hacż wſchitko ſakißa.“ — Prjedy teho, w 31. a 32. ſchtuczzy je pſchirunanje wo żonopowym ſornu, kotrez nam ſ krótkimi ßłowami rosſchěrjenje kſcheſczijanſtwa wopißuje. Ssnadne a po ſdaczu njeważne, kak ßo kſcheſczijanſtwo ſapoczinje. Ale wone narosczże a je ſchtom, tak, ſo ptaki pod njebjeßami pſchilecza a czinja ßebi hněſda na jeho hałoſach. — Pſchirunanje wo kwaßu nam pokaże, kak kſcheſczijanſtwo ſnutskownje ſkutkuje, w potajnym, ale wſchitko pſchecźiſchczo a napjelnjo. Kwaß je po ſdaczu něſchto ßnadne. Ale wón ma woßebitu móz. S muku ſměſchany wón ju, kotraż běſche prjedy każ morwa, k hibanju pſchinjeßy. Po czaßu ßo zyłe czěſto hiba a ſběha. Ani próſchka muki ſkónczinje wyſche njewoſtanje, kotryż wón njeby ſakißał, tak ſo ſtrowy a dobry khlěb ſ njeje naſtanje. Runje tak je ſ kſcheſczijanſtwom. Ssnadne a njeważne we woczach jich wjele, ßamo ſazpite, tajke do ßwěta ſtupi. Sswět bě każ morwy, bjes mozy a bjes wěrneho żiwjenja. Ale dołho njetraje, duż poczina ßo hibacź. Hižo, jako Boži ßyn hiſchcże w cźěle tudy khodźeſche, ſbudźi wón w židowſkim ludu hibanje, wojowanje a żiwjenje. Wo tym Knjeſu ßo rěczeſche, ſa nim ßo praſchachu, k njemu khodźachu, ſa njeho abo pſchecźiwo njemu ßo rosßudźichu. Tam pſchińdże Marja k njemu ſ hnadu, pſchetoż jejna wutroba je ſ luboſczu k njemu ſahorjena. Tam leži Madlena k jeho nohomaj, tam wopuſchczi Matej ßwoju złonizu, tam pytaju teho Knjeſa khromi, ßlepi, khudźi, ſrudni, ſprózni a wobcźeżeni, ſo bychu jeho wohladali, ßłyſcheli a jeho hojazu, troſchtowazu, wumożeńſku luboſcź ſhonili. Kwaß evangelija ſapoczina ſkutkowacź! — To hibanje dale dźe, jako cźi japoſchtoli daloko a ſchěroko w ßwěcze te wulke ſkutki Boże pſchipowjedachu. Tam ſteji Schczěpan pſched wyſchſchej radu a ßwědczi tak horliwje wo wěrnoſczi kſcheſczijanſkeje wěry, ſo jeho ßudnikam pſches wutrobu dźe. Wón bu k ßmjercźi wjedźeny. Młodźenz je pódla, kiż chze pomhacź. Ale hlaj, móz Boża też jeho pſchima we wutrobje; wón jej temu wobara, tola wſchitko podarmo, wón njemóże dale pſchecźiwo wótremu kopacź, ale dyrbi ßo podacź. Nětk cźehnje Pawoł pſches kraje teje ſemje. Hdźeż wón pſchińdże, tam je to ßame hibanje. Wón bu do jaſtwa cźißnjeny, ale ſchto ßo ſtanje? Też we wutrobje teho wajchtarja poczina ßo hibacź. Ani murje ani durje, ani mjecź ani martra, ani Griechow mudroſcź ani Romſkich móz njeſamóże tutym japoſchtołam a jich ßłowu wobaracź. Kſcheſczijanſtwo dokonja po czaßu doſpołne pſcheměnjenje a

wobnowjenje wschěch wobstejnosćzow. Wone mandźelstwo ſ nowym duchom napjelni, tak ſo bu ſnamjo ſjednoćenja Jesom Khryſta ſ jeho zyrkwju. Žonu wone na to měſto ſtaji, kotrež jej po Božim pißmje pſchißłuſcha. Žona njeje wjazy niſka dźowka, ale ßwojeho muža pomozniza. Dźěło a dźěłaćerjo pſchińdźechu pſches kſcheſćijanſtwo k cześći. Luboſći k wótznemu krajej daſche wone nowe ſahorjenje. Wone ſbudźi wěrnu, njeßebićiwu, w ponižnoſći ßłužazu luboſć, kotraž khorych, khudych a wobćeženych pytaſche. Wědomoſćam pokaſaſche wone nowe pućze a ſhromadźeſche dźěći w ſchulach. Nowe, lěpſche, ſ kſcheſćijanſkim duchom napjelnjene ſakonje wyſchnoſć dawaſche. S krótka, kſcheſćijanſtwo ßo pokaſowaſche a ßo dźenßa hiſchće pokaſuje jako kwaß, kotryž cłowíſke ſmutskowne žiwjenje wobnowi a wſchitke ſwjaſki porjeńſchi a pſchekraßni.

Kaž we wulkim ßwěćze tak chze tutón ßwjaty kwaß, kſcheſćijanſtwo, w kóždym cłowjeku ßwoju wobnowjazu móz ſjewić. Kſcheſćijanſtwo chze też w twojej wutrobje ſkutkować. Twoje cźěło chze tón Knjes templ ßwjateho ducha ſćinić; twojej woći njedyrbitej wjazy wokni bych, pſches kotrejž ſły lóſcht hlada, twojej wuſchi dyrbitaj pſched wußměwzami, ſawjednikami a pſchißłodnikami ßo ſamkać, Božemu ßłowu a próſtwam khudych pak ßo wotewrić, twojej ruzy dyrbitej ſkutki ßmilnoſćże dokonjeć, twojej noſy dyrbitej na puću měra khodźić. Hdyž pak tón Knjes tole w tebi dokonjeć dyrbi, dha wſchak to bjes wojowanja a hibanja w tebi móžno njebudźe. Tola trjebaj jenož ßwěru pomozne wězy hnady, njewobaraj Božemu ßwjatemu duchej. Potom njech je wojowanje mjes tym Knjeſom a twojim cźěłom tak hórke hać chze, na poßledku tola tón Knjes dobudźe. Potom njech cźućza a myßle kaž wichor pſches wutrobu ſchumja, hdźež dyrbi nowy cłowjek w tebi ßo narodźić, na poßledku budźetaj twoja wutroba a žiwjenje ſ Božej mozu napjelnjenej. Tón Knjes budźe ſ knjeſom na twojej wutrobje. Wón budźe w twojim domje měſtno namakać a jo pſchekraßnić. Teho dla, Knježe Jeſu, pſchińć k nam, pſchińć ke mni twoje kraleſtwo!

Hamjeń. Handrik-Huſćanſki.

Sprawnoſć dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokračowanje.)

2. Patorźizu wjeczor.

Kajka cźiſchćeńza je tola dźenßa w Pětrowych wrotach w Freibergu? To je ſkoro tajke žiwjenje, jako pſchi Miſchnanſkich a Roßweinſkich wrotach, hdźež ßo najhłowniſche dróhi ſapoczynu. Nó, patorźizu ßo njetrjebaſch temu dźiwać, ſo maja ßo mólczke, żeleſne wrota cźaſto wotewrjeć: to khwata hońtwjeř na hońtwu, to wróći ßo druhi ſ natſělenej ſwěrinu domoj, to pſchińdźe burik, kotryž chze ßebi hiſchće ßwoje potrjebnoſće k hodam nakupować, to du ludźo hiſchće won do drjewa, ſo njetrjebali ßwjate dny ſymu mrěć, to pſchińdźe pućować abo też putnik, kotremuž je ßo powjeſć wo wulkim prozeßionje doſtała. Też móſt ma ßo woſpjet dele puſchćić. Burjo na konju abo ſ wosom chzedźa do měſta; woni pſchinjeßu ßwoje twory do Freiberga na wiki, ſo bychu je tu na hotowe pjenjeſy wuměnili.

Bóle khwataja pak nětko ſtražnizy, ſo bychu moſtowe rjećaſy wotwjaſali; pod pſchewodom knjeżerſkich jěſdnych a bohateho pſchekupza, kotryž běſche na ranje ſ wulkimi ſtaroſćemi ßo jim napſchećiwo podał, bliži ßo zyły rjad wyßoko pokładźenych tworowych wosow ſ drohotnym pſchekupzſkim kubłom pod rubjanymi płachtami. To je wulke ſboże, ſo twory dźenßa hiſchće dóńdu. Pod wrotami njetrjebaja woſy ſaſtać, dokelž ma Freiberg pódla mnohich druhich ßwobodow, też ßwobodne dowožowanje zuſnych tworow do měſta; teho dla njetrjebaja wrótnizy, kotſiž ßu tu w měſchćanſkich a niž w markhrabinſkich ßłužbach, złoniſtwa dla pod woſowu płachtu hladać. Woſy dojědu pſches Pětrowu haßu hać na torhoſchćo, hdźež ßylni mužojo měchi a walcžki a kaſchćiki bórſy do pſchekupzſkich khlamow ſnoſcha a wocžinjeja. Jěſdni a pohonczojo pak maja ßwoje konje ſaſtarać a podadźa ßo potom do korczmy, hdźež ßo ſa kupzowe pjenjeſy wokſchewja. Kak ſeßłodźi jim tola po dołhim puću w zuſbje dźenßa kraßne Freibergſke piwo k mjaßej ſ kałom!

To měješche tamón jednorje ſdraſćeny pućować pſchi wrotach wjazy wobćežnoſćow. Wrótnizy njemějachu wulkeje dowěry do jeho ßylnej palki, na kotruž drje běſche ßo duzy po dróſy ſepjerał, do jeho ſchěrokeho mjecża, kotryž měješche pódla ßylneho noża w paßu tčzcy, a do wulkeho filzoweho kłobuka ſe ſchěrokej kromu, kotryž jeho brodate mjeſwocžo kryjeſche. Pod kwiczom kukaſche khornać kožaneje koſchle won, ſo by ſchiju krył, a na kožanej koſchli měješche hiſchće żelejſnu koſchlu. Ta běſche tam jara derje widźeć, hdźež njeběſche pućować ſpinki ßwojeho kwicża na wutrobnje ſapinał. Wulke rukajzy a kožane khołowy, kaž też njelepe cźrije ſ howjaſeje kože mějachu mjenje rjany napohlad, běchu pak ſa to cźim krućiſcho wudźěłane. Tola wrótnizy wuhladachu pod kłobukom tajkej milej módrej wóczzy, ſo tuteho pućowarja ſkónczńje po dołhim wurěczowanju do měſta puſchćichu bjes teho, ſo bychu jeho najprjedy hać na radnizu dowjedli a jeho tam pſcheßłyſchowali, hać je też tajkemu ptaczkej wěrić. Lěta dołho njeběchu wſchak žaneho njepſchećela wjazy pſched měſchćanſkimi murjemi wuhladali, a pódla teho běſche ßo hižo někotryžkuli cłowjek jako putnik do měſta puſchćił, kotremuž wſcho móžne druhe ſ wocžow hladaſche, jenož niz pobožnoſć. Pódla běſche dźenßa patorźiza, hdźež kóždy rad wſchemu hněwej ſ puća dźe.

Nuſnje mějachu dźenßa też hórnizy a ſchkřějerjo. Dźenßa njeſhromadźowachu ßo w modleřni, ſo bychu ßo najprjedy hiſchće na njebjeſke wyßokoſće dopomnili, doniž ßo do ſemſkich hłubinow njepodadźa.

Tam delekach w cźmowych hłubinach njeběſche dźenßa rjany hórniſki poſtrow ßłyſcheć, ſ kotrymž ßo na dźěło pſchikhadźazy hórnik ſtrowjeſche ſ hórnikom, ſ dźěła wotkhadźazym. Žadyn pilny hórnik tu dźenßa njeßedźeſche, ſo by pſchi ßłabej ßwězy podkopſteje lampy ſ pjaſćnikom ſłotu rudu ſ twjerdeje ſkały dypał. Horka khodźachu dźenßa w Božim rjanym ßłónčku nimo ſchkřějerjow, też wot wſchědneho dźěła dźenßa wotpocžowazych. Kak wjeßele mějachu dźenßa mjeſwocža pſchi wſchěch ſtaroſćach. Kelko mějachu też hiſchće wobſtarać, ſo bychu ßwojim drobnym dźěćzatkam hodowne blido wupyſchili.

Nuſnje měješche też tótka na pohrjebniſchću pódla zyrkwje ßwjateho Jakuba. Se wſchěmi mozami ßo wón prózowaſche, ſo by tam row do ſmjerſteje ſemje wurył; wſchako měješche doma też ja ßwojeho hólczka wobradźeć. Ssebi pót ſ cźoła ſetřěwſchi, wuléſy wón ſkónczńje ſ rowa a woteńdźe ſ motyku a ſ łopaczom.

Jaßnje ßwěćeſche ßłónzo ſ módreho njebja a hladaſche do wotewrjeneho rowa, jako chcyło jeho potajnſtwa wußlědźić. Jutſje tam wjazy njepohladaſch, ſłote ßłónčko, jutſje nadeńdźeſch tu jenož puſtu hórku, a teho, kotryž pod njej wotpocžuje, wjazy njewubudźiſch, ſo by ßo nad twojim błyſchću radował. —

Němi ſtejachu tu ſchkřějerjo we ßwjedźeńſkej draſće, ſo bychu ßwojeho towařſcha k poßlednjemu wotpocžinkej pſchewodźeli, pſched tamnej nam hižo ſnatej khěžku, hdźež bě ſ khěže won hórke płakanje a żałoſćenje ßłyſchećz.

„Njeje traſch tak hordy, jako ßo wo nim powjeda“, ſcheptachu ßebi pſchewodźerjo ſ cźicha a pſchi tym ſwólniwje ſ puća ſtupiwſchi, hdyž ßo bohaty Jan Pjenježnik bliżeſche, ſo by ßwojemu njebocźiczkemu bratrej poßlednju cześć pſchewodźenja wopokaſał. Tule pſchißłuſchnoſć wón hižo ludźi dla ſakomdźić njeßmědźiſche. Wón běſche wſchón ſpokojom, ſo njetrjebaſche hakle do khěže hić, dokelž tu runje jednory cžorny kaſchćik ſe ſtwy pſchinjeßechu.

Swónk, kotryž běſche hać dotal horka ſ wěže won kukał, ßo tam ſhubi, a bórſy ſaklincza ſ wěže tamny ſwón, kotryž běſche wobeju bratrow też něhdy na jeju prěnim puću do žiwjenja pſchewodźał. A ſ hłubokimi ſwukami klincżeſche do jaßniſchich ſynkow maleho ſwónczka wulki ſwón, jako by wſchitkim pſchiwołał, kaž na nim napißane ſtejeſche: „Mortales ploro defunctos“ — „Wobžaruju ſemrjetych“.

Cźah naſtaji ßo na pućz na pohrjebniſchćo. Sa kaſchćom dźěſche ſ khabłazej kroeżelu nětko ſwudowjena Khata ſe ßwojim ßynom. Wobaj płakaſchtaj ſ hłoßom. Njeby-li ßo macź na ßwojeho ßyna mohła ſepjeracź, dha by ßo ßnano na ſemju ſwjeſła. Sa nimaj dźěſche po wuſkej ſcżeżzy pobožny duchowny Volkmar

ſ mikym, pokoj wudźělazym mjeswoczom. Jemu běſche witane, ſo ßo Jan Pjenježnik k njemu ſtupi a ſ nim ſemrjeteho bratra pſchewodźeſche. Sa nimaj dźěchu po dwu wſchitzy druſy.

Pſchi pohrjebniſchczowych wrotach pſchiſtupi ßo njeſnaty mužſki, njedźiwajo na pruhowaze pohladanja mnohich pſchewodźerjow. Tež Jan Pjenježnik pohlada na tute zuſe mjeswoczo.

Kaſchcź ßo na pohrjebniſchczu hiſchcźe ras wotewri — tak běſche tehdy waſchnje — a duchowny rěczeſche, kak bohaty běſche njebocźiczki na duchownych kublach był, wo jeho pobožnoſcźi, wo jeho ſprawnoſcźi, ßwěrje a luboſcźi k wěrnoſcźi, wo jeho ßmilnoſcźi, po kotrejž je ßwoje po hórkim dźěle ſaßkužene kroſchki lubje rad ſ khudymi a běднymi dźělił, ßo tak kraßnje po ßkowje ſkožiwſchi: „Dźěl ſ hłódnym ßwój khlěb!“

Hiſchcźe ſhladowaſche bohaty bratr hordźe a ſe ßebjeſacžucźom, jako by ßam ßebi prajił: „Błaſń tón, kotryž ſ druhim dźěli; kóždy ſtaraj ßo ßam ſa ßo!“

Duchowny pak powjedaſche dale wo tym, ſchtož woßobu njebocźiczkeho naſtupaſche, wo jeho khudobje, hdźež jeho pobožnoſcź a ſprawnoſcź ženje wopuſchcźitej njejſtej; ženje njeje ſ bohateje ſchkrějerńje ßwojeho bohateho knjeſa ani to najmjeńſche pſchekſchiwił, ſtajnje je ßebi na to myßlił, ſo by jeho knjes wužitk měł, a to budźe tón bjes diwěla rady tež wobßwědčźicź a ſawoſtajenymaj dźakownje tež ſarunacź, njeby-li wón runje cźělny bratr njebocźiczkeho a nětko jeniczka podpjera ſawoſtajeneju był. Tehdy njeſamoh jeho wóczko wjazy na prědarja pohladacź, tež niz njebocźiczkemu bratrej do mjeswocza, tež njechaſche wuhladacź ßylſy wudowy a ßyroty. A jako ßo wobrocźi, dha wón wuhlada, kak tamón zuſy ſady pomnika pſchi rowje płakaſche.

„Schtó tež to tón tola je? cžeho dla tež to wón płaka? ſchto ma ßo tón wo mojeho bratra ſtaracź?“ Tajke praſchenja wunurichu ßo jemu ſ wutroby, a te běchu wina, ſo wón dalſche prědarjowe ßkowa njewußkyſcha, ſ kotrymiž ßo wón runje na jeho wutrobu měrjeſche.

„Ně“, dźeſche ßam pſchi ßebi, „ſchto ßym ja tola do błaſna! ſ wotkel dyrbjał ßo tón ßem wſacź, wſchako ſa dołho nichtó wjazy wo nim njewě! Tola ſe ſchkodu njebudźe, jeli ßo potom ſ nim do rěczow dam.“

Runje běſche duchowny ßwoje ßkowa ſkóncził. Modlitwy wuſpěiwawſchi, ſawrjechu noſcherjo kaſchcź a puſchcźichu jón dele do rowa. Horſchcź pjerſchcźe a cźicha modlitwa běchu poßlednje ſtrowjenja ſa njebocźiczkeho; ßo ſ cźicha pokſchižowawſchi roſeńdźechu ßo pſchewodźerjo. Tola widźachu a wußkyſchachu hiſchcźe minoſy, kak pódla duchowneho a zuſeho tež Jan Pjenježnik k ßwojej ßwakowej a jejnenu ßynej pſchiſtupiwſchi rjekny:

„Duž dha ßo troſchtujcźe, lubſcha žona, chzu ßo dale ſa waß poſtaracź; wy ßo pſchecźehnjecźe do mojeho domu, a waſcheho ßyna“, pſchi tym jemu ruku na hłowu połožiwſchi, „chzu ja něſchto hódne nawucźicź dacź.“

Płakanje běſche ſrudźenu tak pſchewſako, ſo ßo jemu ani podźakowacź njemóžeſche. Duchowny rěczeſche ſa nju:

„S tym budźecźe dobry, Bohu ſpodobny ſkutk wukonjecź, lubſchi knježe; hiſchcźe na jeho ßmjertnym ložu, hdyž ßo jemu ßmjertna hodźina hižo bližeſche, běſche to nadźija a pokoj waſcheho njebocźiczkeho bratra.“ (Pokračowanje.)

Połſtalětny ßwjedźeń ſnutskowneho miſſionſtwa.

22. dźeń ſeptembra je nam połſtalětny jubelſki ßwjedźeń ſnutskowneho miſſionſtwa pſchinjeßł. Sswjata radoſcź dyrbi pſches naſch lud hicź. Khwalobne khěrluſche Bohu temu Knjeſej ſaſpěwajmy. Pſchetož wón je bohacźe žohnował ßłužbu ſnutskowneho miſſionſtwa na naſchim ludu a w cźaßu nuſy w nim pomoz póſłał, kotraž je ßo wſchemu ludu doſtała. S dźaknej wutrobu pohladamy dźeńßa 50 lět wróczo.

I.

Hdyž chze Bóh ludej pomhacź, póſcźele jemu muža. Jako iſraelſki lud pod ßurowym knjejſtwom w Egyptowſkej ſtonaſche, jemu Bóh Mójſaßa póßła; tón lud ſ wotroczkowſkeho kraja wuwjedźe. Jako naſch lud w cźaßu reformazyje pod ſpſchahom lěnjeho, pſchiwěrjazeho a žadoſcźiweho měſchniſtwa cźerpjeſche, jemu Bóh Dr. Luthera póßła; tón pokaſa ludej pucź k ßwobodźe dźěcźi Božich. A jako duſcha naſcheho luda w cźaßu revoluzyje pſched ßměchom njewěry a jědojtym wodychom helſkeho hanjenja tſchepotaſche, jako běſche ſtrach, ſo bychu tyßazy pod cźiſchcźenjom duchowneje a cźělneje nuſy kónz wſali, póßła jemu Bóh Jana Hendricha Wicherna, ryczerja ſnutskowneho miſſionſtwa; tón pucź k pomozy pokaſa.

Hdyž Bóh žanemu ludej někoho ſa pomozníka ſcźele, wón jeho ßwědomliwje wuhotuje. Kaž nan dźěcźo, wón jeho ſa ruku wosmje, jeho ßwój pucź wjedźe, jemu ßwoju kraßnoſcź ſjewi, doniž njeje ſa ßwój nadawk ſnaty. Tak běſche ſ Mójſaßom, ſ Lutherom, ſ Wichernom. S wody ßo dźěcźo Mójſaß wucźeže, kaž pſches dźiw ßmjercźi wukhowany. W kralowſkim domje bu wotcźahnjeny; ale wužitniſcha ſchula běſche jemu ßamotne bycźe w puſcźinje, doniž ßo jemu Bóh w kerku njeſjewi. Krucźe bu Luther wotcźehnjeny, wón ßwěru dźěłaſche a ßo prózowaſche, doniž w klóſchtrje khudobnoſcź dobrych ſkutkow njepózna a w bibliji troſcht njenamaka: Prawy budźe po ßwojej wěrje žiwy. Kaž tuteju je ßebi Bóh ryczerja ſnutskowneho miſſionſtwa pſchihotował.



Jan Hendrich Wichern. Załožeŕ ſnutskowneho miſſionſtwa.
* 21. haprleje 1808, † 7. haprleje 1881.

S jednoreho doma je Jan Hendrich Wichern. Jenož ſ wulkej prózu ſamóh jeho nan, pſchełožeŕ a notar w Hamburgu, ßebje a tych ßwojich ſdźeržecź. A jako w lěcźe 1822 jeho nan wumrje a běſche macźeri ſ jeje 7 dźěcźimi ßwěrny ſeživjeŕ wſaty, ſapocźa ßo ſa jejneho najſtarſcheho muſa. Bóh chzyſche jeho wucźicź, ſchto to je, khutnje ßo modlicź a ſ zykej mozu dźěłacź. Ssam hiſchcźe bóle hólz dyžli młodźenz dyrbjeſche wón pjatnacźe lět ſtary, pſches dźerženje privatnych hodźinow w klavirhracźu, łacźanſkim, grichiſkim a liczenju pomhacź ßwójbu ſdźeržecź. Huſto by wón hacź do nozy ſtudował, ſo by dokhwatał, ſchtož běſche wodnjo pſches privatne hodźiny ſkomdźicź dyrbjał. Huſto je wón macźeŕ w jejnej ſtyſknoſcźi troſchtował. Huſto pak móžeſche tež pódla kraßnje naſhonicź, ſo Bóh tych ſaſtara a ßwoje ßkowo dopjelni.

Jedyn dźeń ßyn macźeŕ ſrudnu wohlada; ßylſy ßo na jejnym wobliczu ſybolachu. „Tſi kroſchki mam hiſchcźe a žaneho khlěba w domje. Schto to budźe?“

„Macźe, mějcźe nadźiju,“ troſchtowaſche wěry połny ßyn, „pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a wam budźe wſchitko pſchipadnycź! O wěrcźe macźe! — Macźe, wy drje tola njedwělujecźe?“

„Ně, ja njecham dwělowacź,“ wona rjekny a ßebi ßylſy ſ wocźow trějeſche. A ſchto ßo ſta? Prjedy hacź běſche ßo hodźina minyła, ßo woukach ſaſwoni a poßoł liſt ſa knjenju Wichernowu pſchinjeßy. Wona jón bojaſliwje wocźini. Duž jej dwě ſłotej do rukow padźeſchtej, a na papjerzy ſtejeſche pißane: Pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a wam budźe to wſchitko pſchipadnycź. Macź njemóžeſche ßłowcźka prajicź. Wona ßynej liſt da. Wón pak napiſa do ßwojich dźeńſkich knihow: „O budź khwaleny, Knježe. To běſche wukładowanje Matheja 6 ſa lubowanu macźeŕ a ſa muje ſo bychmoj wěrikoj.“

Tak pſchihotowaſche ßo Wichern w cźichim ſtarſchiſkim domje.

Potom pak wón do dalokeho ßwěta dźěſche. Wón pſchińdźe na univerſitu. Najlěpſche jemu tam dachu cźi mužoju, ſ kotrymiž Bóh jeho hromadu wjedźeſche.

Mjes druhimi běsche to pobožny baron Ernst ſ Kottwitz, wótz khudych, kotryž běsche w Barlinje dźěłaczeŕnju ja dźěło njemějazych sakožił. K njemu Wichern pschińdźe a je tam žohnowane hodźiny pschebył.

Jako cžesczе dostojny schědźiwz młodźenzowu ruku pschimny a jeho jaßne wóczko polne luboscze nad nim wotpoczowasche, jako ſ nim ruzy k modlenju stykny, běsche, kaž by ja ßwoje žiwjenje nanowe žohnowanje dostał. A jako jeho potom k ßwojim khudym dowjedźe, ßo nowy ßwět psched duschu młodeho Wicherna wotewri. „Schtož wy cžinili scze jenemu mjes tymi mojimi najmjeńschimi bratrami, to scze wy mi cžinili", wón jow dopjelnjene widźesche. „Te hodźiny, kotrež ßměm pola njeho pschebycź, ßu mi najlubsche a najwažnische mojeho tudomneho pschebywanja" tak pißasche wón wo tym ßwojej maczeri.

A lědy běsche ßo do Hamburga k ßwojej maczeri wrócźił, lědy běsche ßwoje kandidatne pruhowanje na najlěpje wobstał, duž sapocza po pschikładze teho muža tym žiwy bycź, na kotrychž ßebi drusy njemyßlachu, khudym, dźěczom, niskim.

Prjedy hižo běsche sastojnstwo wuczerja we woczehnjenskim wustawje sastał. Nětko jeho duchowny Rautenberg, kotryž běsche jeho něhdy konfirmirował, proschesche, so by jemu w njedźelskej schuli pomozny był, so bychu też dźěczi, kotryž bjes schulskeho wukńenja wotroscźechu, ſ najmjeńscha njedźelu nusne roswuczenje dostali. Rad wón tu próstwu dopjelni; a dołho njetrajesche, duž bu ja wodźerja teje schule pomjenowany.

A widomnischo ßo hischcze dar roswiwasche, kotryž běsche Bóh jemu dowěrił, jako do „wopytowazeho towarstwa" sastupi, kotrež běsche duchowny Rautenberg po jendźelskej naprawje sałożił. Khrystußowa luboscź młodeho kandidatu do domow khudych wodźesche, wón tych wopytowasche, k kotrymž zyrkej ßo bliżicź njemóżesche; pschetož wón sabycź njemóżesche, so Jesus runje sazpjenych wopytowasche a shubjenych lubowasche. Tak bu wón bórzy husto widźany hóscź na wusich dworach a haßach Hamburga a bu měscźanski mißionar, prjedy hacž bèsche měscźanske mißionstwo w naschim wótznym kraju. Tola jena nusa jemu kóždy krócź na tych khodach kaž woheń we wutrobje palesche, to běsche nusa dźěczi. Njeběsche ja mnje tón Knjes woßebje proßył, jako praji: „Schtóž tajke dźěczo horje wosmje w mojim mjenje, tón wosmje mje horje?" Njeběsche tale nusa najsrudnischa, dokelž dźěczi cžiscze bjes winy trjechi? Njeběsche tale nusa najprjedy wuhojicź, dokelž běsche dźěczaza wutroba hischcze pschijomna? K temu jemu psched duschu stupi, schtož běsche husto wo hrabi Adalbercze ſ Recke-Volmarskim ßłyschał; tón běsche zyke ßyły sanjerodźenych dźěczi do ßwojich wustawow w Overdycku a Düsseltalu pschiwsał. Nětko ßo saßo na to pschecze dopomni, kotrež běsche něhdy hižo do universitneho cžaßa pschecźelej wuprajił, so chze wustaw ja sanjerodźene dźěczi sałożicź. Duž jemu wutroba bubotasche, jako 8. oktobra 1832 jedyn tych ßobustawow wopytowazeho towarstwa ßam wot ßebje tón namjet staji, kotryž ßebi njeswěri wuprajicź, so chzyło wopytowaze towarstwo tajki wustaw sałożicź.

Tym pschecźelam, kotsiž Wicherna snajachu, běsche ſ dobom wěste, so nichtó druhi wjednistwo wustawa do rukow wsacź njemóżesche khiba wón, je-li Bohu ßo spodobasche jim ßrědki k temu wobradźicź. A Bóh jich modlitwy wußłysscha. Se wschěch bokow dary pschikhadźachu. Syndikus Sievekony pschewostaji nahladowarstwu ja tunje pjenjesy zyle ßamotnje w lěßu leżazu, se ßłomu krytu hětu, „Rugowy dom". Do njeho Wichern 31. oktobra 1833 ſ maczerju a ßotru saczahny. Hacž do kónza lěta buchu 12 sanjerodźeni pacholojo jich domjazy.

(Pokracžowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Wschitkich lubych Sserbow Maleschanskeje a wokolnych wosadow hischcze junkrócź na to kedźbliwych sczinimy, so budźe ßo mißionski ßwjedźeń, kaž hižo sjewichmy, pschichodnu njedźelu pop. w Maleschanskim Božim domje wotměwacź. Sserbske kemschenje směje ßo popołdnju w 2 hodź. a němske w 4 hodźinach. Sserbske prědowanje směje knjes farař Mrósak-Hrodźischczanski a němske knjes kaplan Sarjeńk-Budyski. My wschitkich lubych Sserbow napominamy, so bychu ßo bohacze na tón ßwjedźeń seschli. Niz jenož Maleschanska, ale też wokolne wosady dyrbja tam sastupjene bycź. Duž wě ßo ßo wocžakuje, so ßo wosebje też wosadni se ßusodnych wosadow, ſ Klukschanskeje, Huczinjanskeje a Budyschinskeje tam seńdu. Tón ßwjedźeń snutskowneho mißionstwa w tym lěcze je czim ważnischi, dokelž w tym lěcze na 50lětne wobstacze snutskowneho mißionstwa dźakuje spominamy. A dokelž je runje w tym tydźenju sałożeński dźeń snutskowneho mißionstwa, je też tale njedźela po wschěm evangelskim kraju tón dźeń, na kotrymž ma ßo ſ klětkow prědowacź wo 50lětnym žohnowanym skutkowanju snutskowneho mißionstwa. Duž je też nasch ßwjedźeń snutskowneho mißionstwa wot serbskeho pobožneho towarstwa wuhotowany, ua jara pschihódny dźeń postajeny. So bychu naschi Sserbja ßo hischcze bóle sahorjeli sa sdobne dźěło snutskowneho mißionstwa a sesnali daloke polo skutkowanja, budźe ßo kemscherjam po kemschach knižka wot fararja Gólcza w Budyschinku spißana wo skutkowanju „Snutskowneho mißionstwa" darmotnje rosdawacź.

— Gustav-Adolfski ßwjedźeń směje ßo njedźelu 2. oktobra w Barcze. Sserbske prědowanje njesměje, kaž běsche to prjedy postajene, knjes farař lic. theol. Rencź ſ Ketliz, ale knjes kaplan Domaschka ſ Hodźija. Prěńschi je sadźěwany, dokelž budźe ßo na tej ßamej njedźeli knjes vikar Voigt ſ Lupoje sa nowego kaplana w Ketlizach sapokasacź.

— Budyska Bjeßada pschihotuje ßerbski konzert, kotryž budźe ßo ßrjedu 28. t. m. na Budyskej tscleŕni wotměwacź. Tónle konzert je ßo wuhotował, hdyž je nětko ſ Božej pomozu prěnja połoza naschego Maczicźneho doma dotwarjena. Wěßo ßo nětkole wjetschi ßwjedźeń njeßwjeczi, dokelž ßmy hakle połozu naschego dźěła dokonjeli a mamy hischcze tón wulki a cźežki nadawk dopjelnicź, druhu połozu doma twaricź. Potom budźe ßo wulki ßerbski narodny ßwjedźeń ßwjeczicź, a so by ßo tónle ßwjedźeń bórzy ßwjeczicź móhł, k temu dyrbimy jako ßwěrni Sserbja wschitzy pomhacź — ßwoje dary dawacź, dary hromadźicź a druhich sahoricź sa nasch narodny skutk. Nasche heßło dyrbi bycź, kaž na nowym domje napißane steji: „Bohu k cžesczi a Sserbam k wužitku."

— Snutskowne mißionstwo w Draždźanach je w tych dnjach rosprawy wschelakich ßwojich wustawow rospóßłało. Na pschikład lětnu rosprawu wuwuczeŕnje diakonow ſ wumožeŕskim domom w Hornich Gorbizach, dale rosprawu epileptiskeho wustawa Maky Wachow pola Radeberga. Rosprawy powjedaja wo bohatym žohnowanju, kotrež ßu tele wustawy w minjenym lěcze měle. S dobom ſ tymi rosprawami ßu ßo ważne papjerki rosdawale, kotrež ßłužobnym holzam, ßłužbu pytazym, w městach wukhowanje psched duchownymi strachotami posficźuje w Marcźinych domisnach. Tajke Marcźine wustawy, hdźež porjadne ßłužobne holzy dobry a tuni pschebytk namakaja, ßu w Draždźanach-Nowe Město: Markgrafenstraße 38, II.; w Draždźanach-Stare Město: Karolastraße 4, II.; w Lipsku: Löhrstraße 9 (Marcźiny dom), Lindenstr. 2, I. (Marjiny dom); w Kamjenizach: Sonnenstraße 8; w Zwikawje: Römerstraße 11; w Pirnje: Nikolaistraße 1; w Budyschinje: (Marcźiny wustaw) Wettinstraße 14; w Plawnje: Amtsberg 8; w Žitawje: Mandauerberg. Derje by było, so bychu starschi ßwojim w městach ßłužazym holzam tele adreßy sdźělili.

— Po tym, so je anarchista ßwoju slósniku ruku pschecźiwo awstriskej khěžorzy posběhnył, chze italska wyschnoscź sjězd wschitkich wyschnoscźow powołacź, so bychu radu składowali, kak chzedźa pschecźiwo straschnemu sapoczinanju teho bjesbóżneho paßma wustupowacź. Prawje je, so italska wyschnoscź k temu powabjenje da, pschetož Italska je stajnje to lěhwo była, hdźež ßu ßo czi anarchistojo paßli a ßwoje ske rady składowali. Nusne też je, so by ßo pschecźiwo nim ua najkrucźischo wustupowało. Jeno so pak by ta cžerjaza móz psches poßledni žałostny njeskutk sbudźena żiwa wostała a saßo njewolniła. Pschetož je ßo hižo junkrócź tajka skhadźowanka wotměła — ale jejny wuspěch njeje niczo był, dokelž ludowi sastupjerjo na jene njepschińdźechu.

— Czaß ßo bliži, so nasch lubowany khěžor do Palästiny pojědźe k poßwjecźenju evangelskeje zyrkwje. Wón je też sastupjerjow wschitkich evangelskich zyrkwinskich wyschnoscźow pscheproßył, so chzyli ßo na pucźowanju wobdźělicź a ßu tucźi też ſ wjetscheho dźěła do toho swolili. Jako sastupjeŕ sakskeho konsistorstwa ßo präsidenta ſ Zahn wobdźěli. Myßle wschitkich evangelskich budźa nascheho lubowaneho khěžora pschewodźecź, hdyž wón jako evangelski khěžor sjawnje sa naschu evangelsku zyrkej wustupuje a evangelsku zyrkej w ßlubjenym kraju, hdźež stej nosy nascheho sbóżnika khodźikej, poßwjecźi.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeŕnje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!



Czißło 40.
2. okt.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

17. njedzela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 20, 28.

Człowjeka ßyn njeje pschischoł, so by ßebi dał ßłużicz, ale so by wón ßłużił a dał ßwoje żiwjenje k wumoženju sa jich wjele.

Sstużicz dyrbjecz — to ßo nětotremuzkuliz hórka wěz sda bycz. Kóżdy wschak chze ßam ßwój Knjes bycz, by najradscho ßebi wot druhich ßłużicz dał a na ßwojich ßłużobnych s wyßokosczże dele hladał a jich sazpiwał a ßam lěnje żiwjenje wjedł. A duż nětotryżkuliz ßłużicz dyrbjecz sa mulku czesez nima. Tehole měnjenja ßu pohanjo dżenßnischi dżeń a tehole měnjenja běchn tez pohanjo tehdy, jako japoschtoljo Knjesowi na nich ßo wobroczichu a jim prěnje ßłowo wot kschižowaneho sbóżnika pschipowjedachu. Pola nich bě wulka czesez, we wójnje wjele dokonjecz a wjele ludźi pobicz, wjele wjedżicz a s rjanej rěczu ludźi wutrobu wokschewicz. Tez to sa njeczesez njemějachu, we wójnje ßebi zuseho kubła nabracz a jo nětko domach směrom a s hrěchom wużicz — ale druhemu ßłużicz a woßebje druhemu s ruczným, niskim dżełom ßłużicz, to płaczesche sa njeczesez, a woßebny by dżełaczerja sa njeczżisteho dżeržał. Tak běsche w pohanstwje, pola tych ludow, kiż praweho Boha njesnajachu. Kschesczżijanska wuczba je nětko tele hubjenstwo sa khudych, dżeławych ludźi do czista pscheměniła. Khrystuß ßam je ßłużił. Wón běsche ßyn Boži, w jeho ruzy leżesche knjejstwo nad zyłym ßwětom; wschako běsche wón jaßnosez Bożeje kraßnosże. A tutón ßyn Boži, kotremuż ßo nichtó na ßwěcze, ani tez najmóznischi khěżor, runacz njemóże, je ßłużił. Jako dżěczo je k ruzy był ßwojimaj starschimaj a njeje sa njeczesez měł, ruzy k dżěłu słożicz a w pocze ßwojeho woblicża ßwój khlěb jěsez. Hdże je ßo schtó tak ponižował, każ Khrystuß, kiż ßo na ßwojim poßledniim selenym schtwórtku wopaßa a ßwojim wuczomnikam nohi myjesche, jenemu po druhim a ßo tuteje niskeje ßłużby njehańbowasche? A jeho zyłe żiwjenje běsche njepschestawaza ßłużba. Psches to pak je wón ßłużenje k czesczi pschinjeßł. Jeho wuczomnizy ßu po jeho pschikładże czinili a teho runja ßłużili ßwojim bliżschim a ßu w ßwojich listach wschudżom ßłużenje jako něschto wulzy czeßne wukhwalili. „Kotsiż derje ßłuża, czi ßebi ßami czinja dobry stopjeń a wulku khrobłosez we wěrje, kotraż je w Khrystußu Jesußu.“ (1. Tim. 3, 13.) Duż je nětko, dżak budź Bohu, kóżde prawe ßłużenje se ßwěrnej wutrobu něschto czeßne a Bohu spodobne. Wscho jene je, hacz schtó jako wyßoki knjes ßwojemu kralej radu dawa, abo jako rólnik sa ßwojim płuhom khodźi, hacz jako wojak na kralowu pschikasnju so s tsělbu noßy, abo jako dżowka stwu w rjedże dżerži — tu je kóżda ßłużba jenak czeßna, hdyż schtó njeßłuži se ßłużbu psched woczomaj, ale s wutrobnej ßwěrnosczu. Hdyż chze kral koho tak prawje czesczicz, dha jeho sa semjana sczini a jemu wopon poda, kiż potom na naßlědnikow pschenże. Tak je kschesczżijanska wuczba kóżde dżełko posběhnyła a jemu czeßny wopon dała, so je nětko ßłużenje niz hańba, ale wulka czesez.

W tutym ßłowje pak nam Khryſtuß ſ dobom też praji, na kajke waſchnje ma ßo ßłužicź. Sſłužicź a ßłužicź wſchak je dwoje. Cželadnik, kiž ßam niczo wjele njeczini a druhich ſadźerżuje w dźěli a jim ſe ßwojimi ßłowami lóſcht k dźěłu bjerje, ßwojemu Knjeſej lutu ſchkodu naczini a ßebi ani ßwoju jědź njeſaßłuži, druhi ſaßo, kiž ßam ruzy w dźěle hiba, wſchudźom na wužitk ßwojeho knjeſa kedźbuje a druhich dźěłaczerjow k tej ßamej ßwěrnoſczi honi, ßebi 10 króczź wjazy ſaßłuži, hacž jeho mſda wuczini. A ſchtóž nětko na ßwojim knjejſtwu wißa, jeho ſrudobu ßobu czuje, na jeho ſbożu ßo ßobu wjeßeli, wot njeho wſcho njeſboże wotwobroczicź pyta, pſched pſcheczźiwnikami jo ſaſtupuje a ſa nje też ßwěru ßo modli, tajkeho ßłužba ßo ſe žanym ſłotom ſapłaczicź njehodźi; pſchetoż tajki njeßłuži jenoż ſ rukomaj, ale ſe ßwojim zyłym žiwjenjom ßwojemu knjeſej. Naſch ſbóžnik je tak ßłužił. A hacž ßu ßo jemu dźakowali abo ßu jeho ſa to hanili, hacž běchu jeho pſcheczźeljo abo njepſcheczźeljo — wón je wſchěm ßłužił — ßłužił hacž do ßmjercze, haj hacž do ßmjercze na kſchižu. Runje tak mamy też my ßłužicź. Hdyž ßo nam njelubi w ßłužbje, dha chzemy ßo dopomnicź napominanja ßwjateho pißma: „Wy wotroczźy, budźcze poddani knježim ſe wſchej bojoſczu, niz jeno dobrym a měrnym, ale też ſłym.“ (1. Pětr. 2, 18.) Teho runja chzemy na Khryſtußa hladacź, kotremuž je też czežko było, tym ßłužicź, też wo njeho njerodźachu. A hdyž chzyli wuſtacź w czežkej ßłužbje, dha chzemy ßo ſaßo dopomnicź ßłowa ßwjateho pißma: „Njechamy pſchi ßwojim dobroczinjenju wuſtacź, pſchetoż w ßwojim czaßu budźemy žnjecź bjes pſcheſtacźa.“

A njenamakamy žaneho pſchipóſnacźa a žaneje czeſcze pola ludźi ſa ßwoju ßłužbu, dha njech naß to troſchtuje, ſo Bóh naſchu ßwěrnoſcź ſnaje a ju njeſapłaczenu njewoſtaji. Tak ſmějemy wjeßełoſcź w ßwojej ßłužbje, a naſcha ßłužba też bjes wužitka njebudże. Pſchede wſchěm tak ßłužo Bohu ßłužimy, a hdyž je naſch czaß won — ſe Simeonom k Bohu w měrje poczehnjemy jako ßwěrny ßłužomnik.

Hamjeń. K.

Sprawnoſcź dowjedże k dobremu kónzej.

2. Patorżizu wjeczor.

(Pokracźowanje.)

„Schtoż ßym ßłubił, po tym ßo też ſměju! Tak rucże hacž ßym ſa hólza pſchihódne měſtno ſhladał, njech jeho macź ßo na wobydlenje w mojim domje pſchihotuje.“

Macź a ßyn, pſchewodźanaj wot duchownehо, dźěchu do prědka. Tehdy pſchiſtupi zuſbnik:

„Czeho dla pak niz prjedy, knježe?“

Tak dopjelni ßo Pjenježnikowe pſchecźe, ſo mohł ßo ſ zuſbnikom do rěczow dacź. Tola też teho dla njeroswjeßeli ßo Pjenježnikowe mjeswoczo.

„Schtó wy ſcźe?“ wopraſcha ßo wón jeho, ßo po móžnoſczi po knježku wupjerawſchi.

„Myßlcźe ßebi, ſo ßym ja zuſbnik, kotrehož je ßława daloko ſnateho měſta, ßława nadobneho ſmyßlenja tudomnych měſchczanow ßem wołała.“

„Zuſbnik komdźi ßo ſ cźežka na tak ßamotnym měſtnje. Chze-li wón měſchczańſke žiwjenje ſpóſnacź, dha je wobydlenje morwych ſ cźežka prawe měſtno ſa to!“

„A tola měnju, ſo ßym tu ſa mnje jara ſajimawy podawk wo dwěmaj bratromaj, wo bohatym a khudym naſhonił.“

„Wy drje tu zyle zuſy njejſcźe; macźe traſch pſchicžinu, ßwoje mjeno potajicź?“

„Wy wſchak macźe prawje, knježe, njejßym tu pſchiſchoł jako zuſbnik, ale jako wozuſbnjeny. Pytach tu ßwoju wótczinu a ſtarych pſchecźelow. Tola ßame měſto ſe ßwojimi kamjeńtnymi murjemi je mi zuſe, zuſe ßu mi mnohe mjes tym natwarjene domy, zuſe wſchě podkopki a ſchkrějerńje; haj, też wótzowſki domczk pódla Pjenježnikez domſkeho je ßo ſhubił ſ druhimi; podarmo ſda ßo mi też wſchě pytanje ſa ſtarej pſchecźelnivoſczu a ßwěru. Dwaj pſchecźelej, na kotrejuž ßwěru bych w zuſbje hory ſałożił, ſtaj ßo mjes tym wobohaczikoj, a jako dźěch khudeho pytacź, nadeńdźech jeho na jeho poßlednim puczu tu pſches tute wrota. Jedyn ſ bohateju rěka Mudraczk a tón tamón ſcźe wy!“

Runje wuńdźeſchtaj pſches niſke wrota ſ pohrjebniſchcźa. Hacž ßem běchu domy natwarjene. Poſtróżeny woſta Pjenježnik ſtejo.

„Tak ſcźe wy Handrik?“ ſawoła wón roshority.

„Sso wě, knježe Pjenježniko, tón ja ßym, jenoż běchu tu w prjedawſchich czaßach ludźo, kotſiž mi „luby Pawoł“ a ty rjeknychu. Njeßym ja wam witany? A tola ßym ßo nadźał, ſo ſ waſchej pomozu namrětſtwo ßwojeho nana ſaßo doſtanu.“

Wſchelake czucźa bohateho pſchewſachu, tola bjes dwěla mějeſchtaj mjes nimi bojoſcź a hněw prěnje měſtno. Poraženy ſtejeſche tu bohaczk, kotryž hewak druheho człowjeka njeſnajeſche, a hladaſche ſ njewěſtym wokom na zuſbnika, pódla ßebi roſpominajo, kak by nětko najmudriſcho ßebi ſaradźił. „Handriko!“ ſdychny wón ſkónczńje, „wy byſcheze Pawoł Handrik był?“

„Nó, temu ßo wy dźiwacźe? Njepopſchejecźe wy mi ſbożowny domojwrót ſ zuſych krajow? Njeßym ja witany w domiſnje, wot kotrejež běch tak dołho ſdaleny? Bjes nuſy ja ſawěſcźe nikomu měr njekażu: pytam jenoż ßnadnuſchke wobydlenczko a ßwój wſchědny khlěb. Prěnje drje dyrbjał ſawěſcźe na namrětſtwu ßwojich wótzow nadeńcź, ſ najmjeńſcha na leżomnoſczi ſtatoka mojich wótzow. Njedyrbje-li wy mi pſchecźel a radźicźel w tutej naležnoſczi bycź chcycź?“

Pjenježnikez knjes ßo domaßa, ſo by njemudrje wot njeho było, hdyž by njewitaneho hóſcźa ſ krótka wotpokaſał. S wulkim wjeßelom bychu mnoſy ſwadu witali, kotraž mějeſche naſtacź, jeli ſo by zuſbnik ſpytał, ßo ßwojich prawow pſches ßudniſtwo mozowacź. To njeby ſ teho niz jenoż mnoho hněwa a mjerſanja naſtało, ně, potom měł ßo někotry ßwojich wulkich ſaměrow wotrjez. Sso wě, ſtórżby ſ Mudraczkom ßo ſminycź, njebě wjazy móżno. Wón běſche ßo něhdy Handrikez doma, kotryž žaneho knjeſa wjazy njeměješche, ſ leſcźu mozował. Tutón dom drje tu dźenża wjazy njeſtejeſche. Wón a prjedawſchi Pjenježnikez dom běchu twarjenja na Pjenježnikez podkopkach wuczińſchcźałe. Tehdy běſche Pjenježnik Mudraczkej ſe ßamej njeprawdoſcźu ſ pomozu był, ſ kotrejž běſche jemu Mudraczk pomhał, ſo by nanowy dom ßam ſa ßo do rukow doſtał. Pſches to, ſo běſche Handrikez dom ſe ſahrodu Mudraczkej ßłuſchał, běſche wón bórſy ſe ſamožitym mužom. Pſches tute ßwoje wobßedźenſtwo měješche wón mjenujzy prawo na dźěl dokhodow ſ Pjenježnikez podkopkow. Nětko njemóżeſche Pjenježnikej jenak bycź, hacž tute prawo na Handrika pſcheńdże abo niz, dokelž běſche wěſte, ſo ßo wujaßni, ſ kajkej njeprawdoſcźu ſtaj tutaj towarſchej we ßwojim czaßu ßwoje prawo ſałożiłoj, tak rucże hacž ßebi Handrik ßwoje prawo pſched ßudom pyta. Tuta naležnoſcź měješche ßo po móżnoſczi hnydom pſchi prěnim hibanju podußycź. Na kak? Najprjedy běſche trěbne, ſo ßo czaß dobudże a Handrik ßebi žanych ſtaroſczow njeczini.

Pjenježnikej by witane było, by-li wón Handrika hnydom něhdże ſawrěcź mohł, ſo njemohł ßo ſ nikim ſrěczecź. Tola to běſche njemóżna wěc, a duž dha do teho ſwoli, ſo chze zuſbnika dźenża wjeczor we ßwojim domje powitacź. Handrik pak chzyſche mjes tym hiſchcźe ſawoſtajeneju ßwojeho njebocźiczkeho pſcheczela powitacź a troſchtowacź. Sa tón czaß pak móżeſche ßebi Pjenježnik po radu na pſchihodne měſto dóńcź.

Tak dha prajiſchtaj ßebi wobaj „w božemje“, a Pjenježnik poda zuſbnikej pſcheczelniwje ruku a prajeſche jemu hiſchcźe někotre pſcheczeluiwe ßłowczko; woßebje rěczeſche jemu wo tym, ſo ßo to ßamo wot ßo roſymi, ſo budźe jemu ſ pomozu, jenoż ſo móże najprjedy wěricź a ſo je pſcheßwědczeny wo tym, ſo je wón woprawdźe Pawoł Handrik. Nadźijomnje budźe wón to wſcho ſe ßwojej nadrobnej roſprawu dopokaſacź.

Nětko dźěſche kóždy ßwój pucź. Zuſbnik, wo kotrohož nichtó njerodźeſche, dźěſche do tamneho dźěła měſta, hdźež khudźi bydlachu, bohaczk pak do hornjeho měſta, tola niz runy pucź domoj.

Rady by wón hiſchcźe měſchczańſkeho hejtmana wopytał, kotryž měješche ſ pomozu ſchtyriadwacźoch pſchißahanych měſchczanow po poruczenju markhrabje w měſcźe ßudźicź. Jeho pucź wjedźeſche nimo hejtmanoweho wobydlenja na rózku hornjeho torhoſchcźa. Tola wón ßo ßnano bjes pſchicžiny njebojeſche jeho

jaßneho rosuma, ſ kotrymž wón wſcho pſchewidźeſche, a njekhablazeje prawdoſcźe. K temu běſche dźenża ßwjaty wjeczor. Dha wón, kotryž běſche hewak hižo ſ wopytami na doſcź cźwilowany, ſawěſcźe žadyn wopyt bjes rosumneje pſchicźiny njewocźakowaſche. Tak dha dźěſche ſamyßleny podkopkownik nimo hejtmanoweho doma. Na mnohe wokna a na wulke wrota pohladawſchi, dohlada ßo wón na kamjeń, do kotrehož běſche je ſłotymi pißmikami wurubane: „Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu kónzej!“

„Spodźiwnje! na ßwojim dalſchim pucźu wón tele hrónczko wjazy ſ hłowy njewubu. Syncźachu jemu traſch ßłowa ßwojeho njebocźiczkeho bratra hiſchcźe we wuſchomaj, kotryž běſche jeho hakle wóndano na tele hrónczko dopomnił? Haj, lubſchi pſchecźelko, myßle ßo tak khětſje njetaja. Schto hladaſch tu tak na wrota, do kotrychž chzeſch runje ſaſtupicź? Twój pſchecźel Mudracźk ßebi tak rjane hrónczko napißał njeje, to tola ßam najlěpje ſnajeſch! —

(Pokracźowanje.)

Polſtalětny ßwjedźeń ſnutskowneho mißionſtwa.

II.

W puſcźinje jako paſtyŕ ßłuži Mójſaß, wodźeŕ luda wotroſcźe. W ßamotnej ſtwicźzy bu Luther reformator wuhotowany. W Rugowym domje je Bóh kandidatu Wicherna ſa ſałožerja evangelſkich bratrowſtwow a ſa rycźerja ſnutskowneho mißionſtwa pſchihotował.

To běſche bohate žiwjenje, kotreż ßo w Rugowym domje roswiwaſche. Kaž hoſpodaŕ běſche kandidata Wichern ſe ßwojimi hólzami žiwy. Wón běſche prěni pſchi dźěle; wón jich roswucźowaſche. A jako naléczo pſchińdźe nawukny wón ßam wot ßußodnych burſkich ludźi wobdźěłanjo ſahrody, ſo by ßwojich hólzow wucźicź móhł.

A kak je wón duſcham ßwojich hólzow ßłużił! Wſchědnje ßebi wón pißnje liczenje wo nich da, ſo by jich prawje póſnał a prawje wodźił. S wutrobnym dowěrjenjom a luboſcźu, kotraž wſcheho ßo nadźija, cźakaſche na płód dobreho ßymjenja, kotreż do duſchow wußywaſche. S wjeßełym rtom jich najrjeńſche khěrluſche wucźeſche. S dźěcźazej myßlu ßwjecźeſche ſ nimi rjane domſke ßwjedźenje, ßwjatocźne jutrowne a konfirmazyſke dny a ſbožowny hodowny cźaß. Žadyn dźiw, ſo tón dom roſcźeſche. Hamburg mějeſche wjele ſanjerodźenych hólzow; pſchecźelju widźachu, ſo ſkutk roſcźeſche, a Wichernowa duſcha běſche połna nadźije a dowěrjenja. Dawno hižo njeběſche jemu wumožeŕſki dom, ně, zyła wumožeŕſka wjeß je jako tónz jeho dźěła pſched wocźomaj ſtejała. Pſchetož wjazy hacź 12 dźěcźi njedyrbjeſche ßo k ſtadleſchku ſjednocźicź, pſchetož jemu ßo ſdaſche, ſo je to tak pſches bójſke poſtajenje ßwójby pokaſane. Duž chzyſche wón, ſo bychu ßo ſanjerodźeni hólzy kaž po „ßwójbach“, jich 12 w jenym domje wotcźahnyli.

Wěßo pomoznikow běſche k temu trjeba. Ale wón ßo njebojeſche, ſ wotkal jich bracź. Wón wěrjeſche, ſo Boži duch wſchelake dary dawa, kaž ßwjate pißmo praji. K temu běſche wón ßam něhdy we wopytowazym towaŕſtwje widźił, ſchtož běchu wſchědni ludźo tehdom na dźěcźoch a doroſcźenych pſches ßłowo a ſkutkowanje dokonjeli. Tajkich mužow k ßłužbje na khudych, na dźěcźoch, na wſchelakich ſabytych a wopuſchcźenych wuhotowacź a jich potom na cźaß žiwjenja do ßłužby luboſcźe ſtajicź, to ßo Wichernej pſchezo bóle jako ważny nadawk ſa zyrkej naſcheho cźaßa ſjewi. A dokelž w Rugowym domje ſa pſchibywazu ßyłu dźěcźi pomoznikow trjebaſche, ſe ſkutkom ſapocźa: Wón bu ſałožeŕ bratrowſtwa Rugoweho doma.

Nowa cźežkota ßo jemu ſ tym na ramjeni połoži; ale běſche kaž pola palmoweho ſchtoma, kiž ßo ſ kamjenjemi wobcźežuje: móz ſ cźežkotu roſcźeſche. Hdyž na jenym měſcźe pomoznik hólzow roswucźeſche, ßo druhdźe kandidata Wichern ſa druhich ſtaraſche, ſo by jich pſches roswuczenje w Božim ßłowje a zyrkwinſkich ſtawiſnach, w němſkej rěcźi a druhich wědomnoſcźach ſa nětcźiſche powołanje w domje a w žiwjenju prawje wuhotował.

A kak wyſkaſche jeho wutroba, jako pſchecźeljo w Bremenje jeho proſchachu, bratrow ſa duchowne ſaſtaranje do Ameriki wucźehnjenych Němzow wuhotowacź a hiſchcźe bóle, jako poſdźiſcho kral Bjedrich IV. jemu porucźi ßebi wothladowarjow jatych pſchihotowacź. To běchu kóždy krócź ßwjatocźny hodźiny, hdyž wón jenotliwych bratrow do zuſby ſcźeleſche. Duž jim hiſchcźe junkrócź pſched duſchu ſtaji, ſchto to je, temu ßłužicź, kiž je prajił: „Schtož wy cźinili ſcźe jenemu mjes tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to ſcźe wy mi cźinili“ a potom jich wupóßła, tych prěnich diakonow nowego cźaßa, nowy płód na ſchtomje wobnowjenje je evangelſkeje zyrkwje.

Kandidat Wichern ſapocźa też do dalokoſcźe ſkutkowacź. To dźěſche kaž ſ wodu, kotraž ßo ſ kamjenjom do hibanja ſtaji: dale a dale žołmy dźeja. Nětko chzyſche Wichern też woprawdźe na ſwonkowny ßwět ſkutkowacź. Duž ßam w ßwojej cźiſchcźerni 1844 a w ßwojim nakładźe Rugoweho doma „lecźaze kopjena ſa ſnutskowne mißionſtwo,“ prěni němſki cźaßopiß ſnutskowneho mißionſtwa wudawaſche. Wón wjedźeſche, ſo běchu ßo hižo tam a jow w dalokim němſkim kraju jenotliwe ſkutki luboſcźe ſapocźałe. Wo tym chzyſche daloko won powjeſcź dawacź, ſo by druhich k nowym ſkutkam wubudźował. Wón pak też wjedźeſche, kak mało jich najwjazy wot duchowneje nuſy cźujeſche, kotraž w ludu knjeżeſche a ßo jenož tu a tam pod ſwonkownym błyſchcźom khowaſche. Duž chzyſche wotkrywacź, ßwětło pſchinjeſcź, wubudźowacź a tak mißionſtwu tych na pucź pſchihotowacź, kotſiž drje běchu ſchcźeni ale tola te jim darjene hnadne kubła njenałožowachu, ale běchu w ſtraſche, ſo bychu ßwoju ſchcźeńſku hnadu zyle ſhubili.

S Wichernoweje ſtudowanſkeje jſtwy ßo njewidomne nitki pſches zyły kraj cźehnjechu, haj ßamo do dalokich krajow. Tak pſchinjeße poßoł ſ Jendźelſkej tu powjeſcź, kak běſche ßebi tam Eliſabeth Fry ſwěrika do žonjazeho jaſtwa khodźicź a jatym ſe ßłowom Božim a dźěło dawanjom ßłužicź, potom ßaßo powjedaſche wo bibliſkich towaŕſtwach. Potom powjedaſche wo Londonſkim měſchcźanſkim mißionſtwje, wo ßmilnych ßotrach, wo prěnich diakonißynſkich domach, wo hoſpodach k domiſnje ſa wokoło dundazych, wo ſpomožeŕſkich domach, wukhowaŕnjach, wo ludowych knihownjach a cźitaŕſkich towaŕſtwach, — ſ krótka, hdźež běſche luboſcź ſapocźała ßo w ßłużenju bratram wopokaſacź, tam to jeho pytaze wóczko wohlada.

Schtóž tole cźiche a tole ſ njewuſtawazej pilnoſcźu wobſtarane dźěło ſa jeho „lecźaze kopjenja“ wobkedźbuje, tón ſroſymi, ſ wotkal pſchińdźe, ſo Wichern pſchi wudyrjenju revoluzyje běſche wot jeje ſtróżelow tak mało pſchekhwatany a ſo móżeſche tak khětſje ſ dobrej radu k ruzy bycź. Wón běſche lěta dołho ludowe žiwjenje ſ lubowazej wutrobu a jaßnym wóczkom wobkedźbował. Duž wohlada wón wſchitku tu nuſu, wſcho to ſměſchenje, kotreż ßo w revoluzyji pokaſa a wón ſnajeſche dawno hižo ßrědki k wuhojenju tajkeje nuſy a duž móżeſche wón, hdyž ßo jim wjele w ſtróżelach měrnych dnjow wutroba kaž wołoj roſeſchkrě, w tym wichoru ſ dobom ſchumjenje nałécźa póſnacź a prajicź: „Dźeń wulkotneho roswiwanja ſnutkowneho mißonſtwa je pſchiſchoł! Nětko abo ženje na wone powołanje ßo w ßwojej zyły lud popſchimazej mozy ſběhnycź. To jene, cźehož woßebje potrjebamy, je ſmužitoſcź, ſmužitoſcź woßrjedź naſchich pſchecźelow a njepſchecźelow. A wona nam njepobrachuje. Khryſtuß je naſcha móz, naſch kruty ſałožk; jeho thrón woſtanje njepowaluny, jeho mjecź njepſchewijomny, teho kujeſowa khorhoj poſběhnjena — a wokoło njeje budźe ßo ßyła ßobuwojowazych towaŕſtwow ſhromadźicź.“

Njeje wěrno, to klinczi kaž rycźeŕſke ßłowo? Haj cźaß poſběhnjenja běſche pſchiſchoł. Lěto 1848 dyrbjeſche evangelſkej zyrkwi pſchinjeſcź, ſchtož běchu wußwobodźaze wójny němſkemu ludej pſchinjeßle: wopominanje k ßłużenju wſchitkich. A ſchtó dawa temu rycźerjej prawe měſtno, ſo jeho wſchitzy ßłyſcha, hdyž wón ßwój hłóß poſběhuje?

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Njedźelu 25. ſeptembra — na dnju wopomnjecźa 50 lětneho wobſtacźa ſnutskowneho mißionſtwa — ßwjecźeſche ßerbſke wokrjeßne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo ßwój lětny ßwjedźeń w Maleſchezach. Rjane cźeßne wrota ſtrowjachu pſchikhadźazych hoſcźi w Plußnikezach a Maleſchezach. Wokoło 1 hodź. ſeſtupachu ßo Maleſchanſka młodoſcź a ſchulſke dźěcźi a cźehnichu ſ hudźbu druhej woßadnej młodźinje hacź do Plußnikez napſchecźiwo, hdźež ßo ßwjedźeńſki cźah ſeſtupawſchi ßo po dróſy do Maleſchez hibaſche. Hdyž běchu w farſkim dworje knjeża duchowni do cźaha ſaſtupili, cźehnjeſche wón do najrjeńſcho wupyſcheneho Božeho doma, hdźež ßo w 2 hodź. ßerbſke kemſchenje ſapocźa. Sſerbſke prědowanje mějeſche knjes faraŕ Mrózak-Hrodźiſchcźanſki wo Luk. 19, 10. S hnujazymi ßłowami rěcźeſche wón jako ſtary ſnaty k Maleſchanſkej woßadźe, kotrejž běſche něhdy jako duſchowpaſtyŕ prjódk ſtał. Wón poda w ßłowach ſa kóždeho ſroſymliwych nutrnym poßłucharjam, kotſiž bjes pſchetorhnjenja na jeho hłuboko ſacźutu wutrobu hnujaze prědowanje poßłuchachu: „Roswucźenje wo

ſnutskownym mißionſtwje: 1. Schto chze ſnutskowne mißionſtwo? 2. Kak pyta ßwoje wotpohlady do ſkutka ſtajicź? 3. Schto wabi ſnutskowne mißionſtwo k ſkutkowanju? Na němſkim kemſchenju, kotrež ßo w 4 hodźinach ſapocza, prědowaſche knjes kapłan Sarjeńk-Budyſki. Sso ſkładuje na Mat. 9, 36—38, wukładi w młodoſtnej žiwoſći ſe ſahorjazej rěčźu: Snutskowne mißionſtwo teho Knjeſowa dźowka w žnjowym dźěle ßmilneje luboſćże. 1. Wone hlada wokoło ßo a jeho luboſćże połnej wutrobje je žel wſchelakeje nuſy, kotruž wohlada. 2. Wone hlada wyſche ßo a pſchima ßo modlo ſkutka, kotryž Bóh chze. 3. Wone hlada prjedy ßo a położi dźěło ſtroſchtnje do rukow teho Knjeſa tych žnjow. Žiwe wobraſy a dobre myßle pyſchachu jeho hnujaze prědowanje. Na woběmaj kemſchenjomaj běſche Boži dom wot kemſcherjow hacź na poßledni bleczk napjelnjeny. Poſběhowaze běſche wubjernje rjane khorne ſpěwanje khwalobneho pſalma pod wuſtojnym wodźenjom knjeſa kantora Straucha, kotrež někotre knježne a knježa wuczerjo ſ wokolnoſćże na dźakahódne waſchnje ſe ßwojimi hłoßami podpjerachu. Woltarnu Božu ßłužbu měješchtaj na ßerbſkim kemſchenju knjeſaj fararjej Matek-Hucźinjanſki a Matek-Bartſki, na němſkim knjes farař Mrózak-Budeſćzanſki. Bohata kollekta wot 171 hr. ßo pſchi durjach Božeho doma naſběra, kotraž budźe ſaßo rjana podpjera ſa naſch ßwjaty ſkutk mißionſtwa, kotraž pak je ſ dobom ßwědčenje, kak je wulka duchowna nuſa naſchich kſcheſćijanſkich bratrow a ßotrow mjes nami wutroby poßłucharjow hnuła a jim ruzy k ßmilnoſći wotewrika. Wulki dźak ßłuſcha Maleſchanſkej woßadźe a zyrkwinſkemu prjódkſtejerſtwu, kiž ſtej naſch ßwjedźeń tak derje pſchihotowałej a wuhotowałej, woßebity dźak pak praji ßo knjeſej fararjej Handrikej ſa jeho wulku prózu a hoſpodliwoſćź. Bóh daj, ſo by tónle ßwjedźeń ſnutskowneho mißionſtwa, kotryž je drje prěni byk w druhim naſtupjenym 50 dźeßatku ſnutskowneho mißionſtwa, kaž je wutroby ſahorjał, tak też ſahorjene ſdźerżał ſa naſche ßwjate dźěło po tym ßłowje: „Budź ſbudliwy a poßylń to ſbytkne, kotrež chze wumrjecź.

— Pſchichodnu njedźelu směje ßo Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń w Bartſkim Božim domje. Sserbſke kemſchenje ſapocznje ßo w 2 hodź. ſ prědowanjom knjeſa kapłana Domaſchki-Hodźijſkeho a němſke w 4 hodź., na kotrymž budźe knjes primarius Wjazka ſ Budyſchina prědowacź. Nadźijomnje ßo lubi Sserbja ſ wokolnych woßadow bohacze na tón ßwjedźeń ſeńdu.

— W Budyſchinje ßwjeczeſche evangelſko-lutherſke młodźenſke towarſtwo ſańdźenu njedźelu ßwjedźeń ßwojeho 37 létneho wobſtacźa. Saſtupjerjo towarſtwow běchu ſ daloka a ſ bliſka pſchiſchli, mjes nimi też ſaſtupjerjo jenicźkeho ßerbſkeho towarſtwa ſ Nowych Koprz. Hdyž běchu wſchitzy hromadźe dopołdnja Božu ßłužbu wopytali, ſeńdźechu ßo popołdnju w 6 hodźinach w ſalu hoſcźenza „króny“ k hłownej ſhromadźiſnje. Knjes duchowny Schołta ſ Khołma dźerżeſche młodźenzam hnujazu rěcź a jim na wutrobu kładźeſche to ßłowo: „Pruhuj twoju ßwobodnoſcź!“ Jeho ßłowa mózny ſacźiſchcź na młode wutroby cźinjachu, Knjes archidiakonus Haaß létnu rosprawu poda, kotraž ßwědczeſche wo žiwym roswiwanju a rosßylnjenju towarſtwa. My ßo nadźijamy, ſo ßu mjes tymi młodźenzami, kotſiž ßu jako ßobuſtawy Budyſkeho młodźenſkeho towarſtwa ßo na tym rjanym ßwjedźenju wobdźělili a ſ njeho ſaßo bohate žohnowanje měli, też ßerbſzy młodźenzojo byli, kotſiž w Budyſchinje a wokolnoſćži pſchebywaju. Wěſćże pak je jich hiſchcże doſcź tajkich ßerbſkich młodźenzow, kotſiž ßo hiſchcże młodźenſkeho towarſtwa ſdaluja. Lubi ßerbſzy ſtarſchi, kiž macze wy ßwojich młodźenzow w Budyſchinje abo w bliſkoſćži Budyſchina, napominajcze jich, ſo bychu do teho młodźenſkeho towarſtwa ſaſtupili. Druhe je to praſchenje, hacź njeby nuſne a dobre było, tajke młodźenſke towarſtwo w naſchich wjetſchich ßerbſkich woßadach ſałożicź. Sapocźatk je cźeżki, ale žohnowanje je wulke a bohate.

S Wittenberga.

I.

Kak to wutrobu pſchima a jima, hdyž prěni raz pſchińdźeſch do ſtareho Lutherowego města. Hižo huſto ßy wo nim cźitał; hižo wjele wobraſow wo nim wohladał; wſchitke jeho ßwjeczene městna ßu cźi, mohł rjez, ſnajomne: kak huſto buchu cźi wopißane, — ale tam jako jednory podróżnik ſaſtupicź, pſches Halſchtrowſke wrota, pſched kotrymiž wobhrodźeny dub to městno pokaſuje, hdźež je Luther bamžowe poklecźaze pißmo ſpalił, nimo Lutherowego a Melanchthonowego wobydlenja, nimo wulkeje hłowneje zyrkwje hacź k hrodowej zyrkwi, ſ tymi cźichimi rowami, hicź, to pſcheßadźi nutrne myßle do ſańdźenych wulkich cźaßow a posběhuje je k domiſnje tych, kotſiž ßu pſchewinyli do wěcźnoſćże.

Samoß pucźowanja do Wittenberga bě, kaž je luby cźitał hižo ſ naſcheho „Pomhaj Bóh“ ſhonił, 50létne wobradźenje teho dnja, na kotrymž je kandidat Wichern ſ płomjenjazymi ßłowami we wulkej zyrkwinej ſhromadźiſnje nuſu, duchownu kaž cźělnu, w naſchim ludu ßo namakazu, wopißał, na nuſne a mózne wotſtronjenje teje ßameje pſches ſkutki luboſćże pokaſał a tak ſ pomozu druhich pſchecźelow Božeho kraleſtwa ſnutskowne mißionſtwo ſałożił.

Tutón dźeń měješche ßo 21. ſeptembra tuteho léta ßwjeczicź, ale hižo dźeń prjedy bě wot ſamołwjenych 700 duchownych ſ zyłeho němſkeho khěžorſtwa jich wjele pſchiſchło, ſo bychu ßebi město Wittenberg wobhladali.

Hdźe dha je jich wſchěch najprjedy a pſchede wſchěm cźahnyło? K Lutherowemu rowej! A hdźe dha potom? Do teho bydła, kotrež je Luther tudy měł a wot kotrehož hiſchcże dźěł tajki je, kajkiž bě, jako wón tam dźěłaſche, a ſ tymi ßwojimi ſpěwaſche, ſe ßwojej mandźelſku, ſe ßwojej Madlenku a ſe ßwojim Hanßom.

Lutherowy row (kaž też Melanchthonowy a kaž rowy ßławnych khurwjerchow ſ reformazije) je w hrodowej zyrkwi, kotraž je k wulkemu ßwjedźenjej 1883 tak kraßnje ponowjena: kaž bu to tehdy nadrobnje wopißane. Jednory ſchtyrirózkaty kamjentny row to je, ſ moßaſnej taflu, pod klětzy leżany. Kak móznje tam dusche ſdychuja ſa naſchu drohu evangelſku zyrkej a ſa naſche drohe, lube ßerbſke woßady!! Tudy tak prawje žiwje cźujemy: wón je wumrjeł, a hlaj, wón je hiſchcże — žiwy! Też ſnutskowne mißionſtwo je wopokaſmo ßo ſtajnje wobnowjazeho žiwjenja naſcheje evang.-lutherſkeje zyrkwje. A kaž bu Wittenberg kolebka reformazije, tak bu wona też kolebka ſnutskowneho mißionſtwa po Božej woli a pſches jeho hnadu.

Něhduſche Lutherowe bydło w prjedawſchim klóſchtrje Auguſtinarjow pokaſuje hiſchcże dźenßniſchi dźeń wjele powoſtankow ſ tamnych wulkich cźaßow, kiž buchu do ſběrkow ſeſtajane a tam ſkhowane. Najrjeńſche a najważniſche pak je tamna ſtara a bydlanſka ſtwa, w kotrejž je Luther woprawdźe ſ tymi ßwojimi bydlił, hdźež je jeho dźěcźom Boże dźěcźo wobradźało, a hdźež je prěni raz ßo ſpěwało: „Ja ſ njebjeß dele pſchińdu k wam“. Te wulke blido, pſchi kotrymž ßu ßedźili, tam hiſchcże ſteji na praſtarym ſchpundowanju, a njejaßnje hlada Boże ßłónczko pſches maku dupu kulojtu ſchkleńzu ſtarych woknow. Też te hoborſke khachle hiſchcże ſteja, kaž ßu tehdy ſtajane. A kak wjele ważnych dopomnjeńkow hewak hiſchcże nadeńdźeſch: pjerſchcźenje, ßudobja, knihi atd.

Jako buchu tute a druhe městna ſańdźenych cźaßow wopytane, mjes nimi, wě ßo, też wulka „měſchcźańſka zyrkej“, w kotrejž je ßo Boże wotkaſanje prěni raz w evangelſkej zyrkwi ſaßo pod wobojim ſchtalcże wudźěliło, dźěſche pucźowař wopytacź městna nětcźiſcheho evangelſkeho žiwjenja, kaž ßo to w ſkutkach ſnutskowneho mißionſtwa pokaſuje. Wopytane buchu wot njeho: wucźerńja abo khowanka ſa małe dźěcźi, ſpomożerſki dom ſa hólzow a mała khorownja a diakonißiſki wuſtaw.

Wjecźorna hodźina ſhromadźi potom wſchěch pſchitomnych do ſhromadźiſny, w kotrejž dwórſki prědař Stöcker a wodźer ſnateho wuſtawa w Neinſtecze (Kobeli) jara rjenje rěcźeſchtaj. —

(Pokracźowanje.)

Sa naſch Sserbſki dom.

Naſche „Pomhaj Bóh“ wotewri ſ dźenßniſchim dnjom ſběrku ſa naſch luby Macźicźny dom.

Lubi Sserbja, dawajcze ßwoje dary Bohu k cźeſći a Sserbam k wužitku:

J. G. 1 hr., M. E. 1 hr., A. M. 1 hr., B. E. 1. pſchinoſchk na 100 hriwnow 1 hr., S. A. tydźeńſzy 20 np. = 4 hr. 20 np.

S dźakom kwituje **Gólcź,** redaktor.

Samołwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 41.
9. okt.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

18. njedzela po ßwjatej Trojizy.
1. Mójs. 1, 26. 27.

Bóh dzesche: „Stwórmy człowjeka, snamjo k naschej podobnosczi; a njech knjeza na rybach w morju a na ptakach pod njebjeßami a na swěrjatach a na wschitkej semi a na wschitkich łakach, kiž na semi łaza. A Bóh stwori teho człowjeka ßebi podomnosczi, k podomnosczi na Boha stwori wón jeho.

Tu widzisch, schto ßwjate pißmo praji wo nastaczu człowjekow. Njewěrjazy ludzi nětczischeho czaßa hordza ßo s tej mudrosczu, so je człowjek po lěttyßazach ßo s někajkich swěrjatow roswiwał. To je żadława, bjesbóżna mudroscz a wuczba njekschesczijanskich mudraczkow nětczischeho czaßa. Dzakujmy ßo temu Knjesej, so ßwjate pißmo nam rjeńsche roswuczenje wo naschim ßempschińdzenju skiczi. Stwórmy człowjeka atd. Tak Bóh njeje ßam se ßobu rěczał, jako wón ßwětło, ßłónzo, měßaczk, hwězdy atd. stwori. Jenoż pola człowjeka, kotrehoż chzyschе wón k ßwojej podobnosczi do byczа sawołacz, so by tutón króna wscheje stwórby był. Ssam se ßwojej ruku je wón człowjeka s procha teje semje natwarił a jemu wot ßwojeho żiweho ducha do njeho dunył. Tak je wěrno a wěste, so je człowjek s Bożeje stworiczelskeje ruku wukhadzał. Każ Hadamej tak też je Bóh nam wschitkim żiwjenje a ßwoju podobnosczi dał. Żane dzěczo bjes Bożeje wole ßwětło njewohlada. Teho dla rjeknjemy my s zyle spodziwnym dowěrjenjom: Bóh wschehomózny je stworiczel njebjeßow a semje: wón je też mój stworiczel. Ja njedwěluju, so tón ßwět psches Boże ßłowo je dokonjany, a wschitko, schtoż widzimy, s niczeho je sczinjene. (Hebr. 11, 3.) Wjetschi, kraßnischi, rjeńschi a bohatschi je człowjek, hacz wschitke rostliny a wschitke swěrjata abo stworjenja na ßwěcze. My spěwamy wo nim: „Tón człowjek je dzěł wot semje, tak dziwnje shotowany; tón człowjek s duschu, so by cze tu pósnał, powołany; tón człowjek, khwalba stworjenja, ma wschědnje nowe ßwědczenja wot twojej bójskej mozy.“ — W czim dha pak nětko ta podomnosczi Boża, kotruż prěnej człowjekaj na ßebi mějeschtaj, wobstejesche? To czěło je Bóh tón Knjes s procha teje semje natwarił. Ta njeßmjertna dusha pak běsche s Bożeho Ducha. W tej żiwej duschi ßamej mózesche ßo sjewicz ta podobnosczi Boża. Rjane, kraßne, bohate dary ßwojeje podobnosczе je Bóh do człowjeje dusche położił. Tu masch najprjedy tón rosom. To je dar, s kotrymż mózesch ty Boha a Bójskej wězy srosymicz. Wón je tak rjez wóczko teje dusche, s kotrymż samoże wona wobliczo ßwojeho njebjeskeho Wótza widzecz, wucho teje dusche, s kotrymż móże wona jeho ßłowo a wolu srosemicz. A tuto wóczko běsche pola prěnjeho człowjeka zyle ßwětke a jaßne, a tuto wucho strowe a cziłe. Wonej se ßwojim rosomom Bohu rosemjeschtaj. Wón rěczesche s nimaj, a wonaj sapschijeschtaj jeho ßłowa. Rosom to běsche tón dar, s kotrymż wonaj wschitke wězy pósnacz, te srostliny a swěrjata, kóżde woßebje, jene wot druheho rosdzělicz samożeschtaj. 1. Mójs. 2, 19 a 20. — Potom masch dar rěcze. Bóh rěczesche s człowjekami, a wón też dzenßa hischcze njepschestawawschi s nami rěczi, rěczi wot ßwojeje wulkosczе, woßebje pak wot

ßwojeje hnady, ßmilnoſcźe a luboſcźe. Macź rěcźi ſe ßwojimi lubuſchkami, mandźelſki ſe ßwěrnej towarſchku ßwojeho žiwjenja, pſchecźel ſ pſchecźelom atd. Kajki je to kraßny dar, ſo móže kóžde ſnutskowne ſacžucźe, póſnacźe a wolu druhim ſjewicź. Tak ßo žanemu druhemu ſtworjenju ßo njeporadźi.

Dale je Bóh cźlowjekej wutrobu abo myßl dał. A w tutej njeběſche w ſpocžatku hiſchcźe žana cźwilna bojoſcź pſched Bohom, ale luboſcź k njemu wobknježeſche tutu wutrobu, pſchetož wón běſche ſ nimaj kaž nan z dźěſcźomaj; a wonaj ßo też mjes ßobu lubowaſchtaj. Jěva běſche Hadamej ßwěrna towarſchka a pomozniza, a Hadam wißaſche na njej, jako na jenym dźělu ßwojeho žiwjenja. W tajkim hłubokim towarſtwje luboſcźe ſ Bohom a mjes ßobu wobknježeſche ſboże a měr jeju wutroby a myßl. Hiſchcźe jedyn dar ßwojeje podobnoſcźe je Bóh cźlowjekam daril: „A njech knježi na rybach w morju atd.“ je Bóh rjekнył, prjedy hacž wón cźlowjeka ſtworił běſche. Poſdźiſcho běſche wón jemu kaſń dał: „Ale wot teho ſchtoma teho póſnacźa dobreho a ſleho njedyrbiſch ty jěſcź atd.“ K knježenju a poßłuchanju je móz teje wole trjeba. To je ta móz, něſchto chzycź, wuwjeſcź a dokonjecź. Po Božej woli mějeſche ßo cźlowjekowa wola ſłožicź. Po Božej podobnoſcźi ſtworjeny, dobry a ßwjaty běſche tón cźlowjek, a to tak dołho, hacž běſche wón po Božej woli žiwy był. To běſche dobry ſapocžatk; na cźlowjekomaj bě k widźenju Boža mudroſcź a póſnacźe, Boža luboſcź a ſbóžnoſcź, Boža ßwjatoſcź a móz. Ow, kak běſche to rjenje! Kaž w kapcźiczźy wody ßo Boże zyłe ßłónczko ſyboli, tak bě nad cźlowjeku widźecź ta rjana kraßnoſcź Boža. Wón běſche króna wſcheho ſtworjenja. A Bóh žohnowaſche jeho. — Cźlowjek lubowaſche Boha, a to bě jeho nabožina. Wón lubowaſche ßwojeho bliźſcheho, a to bě jeho dobre waſchnje. Woboje hromadu běſche jeho ſbóžnoſcź hižo tudy. Tuta luboſcź běſche to potajnſtwo a ta rjanoſcź teho paradiſa. O kajku ſchkodu je tola tón hrěch nacžinił! Swjaſk luboſcźe mjes Bohom a cźlowjekom, mjes cźlowjekom a cźlowjekom je ßo rostorhnył. Hrěch je ludźi ſkaženje. Skaſył je wón tón rjany roſom cźlowjeka, ſo wón wjazy ßam wot ßo njeroſymi, ſchto teho Ducha Božeho je; ſkaſył tón dar teje rěcźe, ſo my Boha wjazy tak njecžeſcźimy, kaž to bycź dyrbjało; ſkaſył naſchu wutrobu a myßl, ſo nětk rěka: myßl cźlowſkeje wutroby je ſła wot młodoſcźe ßem; ſo žana luboſcź ani k Bohu ani k cźlowjekam w njej njeknježi, a ſboże a měr ſ njeje cźěka; ſkaſył naſchu móz teje wole tak, ſo też cźi najlěpſchi ßo wuſnacź dyrbja: To dobre, ſchtož ja chzu, to ja njecžinju, ale to ſle, ſchtož ja nochzu, to ja cźinju, ja hubjeny cźlowjek! — Hdźe je pomoz? Jenož w tym druhim ſtworjenju, we wumoženju teho, kotryž je nam wot Wótza ſcžinjeny k ßwjatoſcźi a prawdoſcźi, k ßwjecźenju a wumoženju. Wón je naß wumohł, warbował a dobył wot wſchitkich hrěchow, ßmjercźe a cźertowſkeje mozy, tak ſo bychmy dźěcźaze prawo ſaßo doſtali. Wone njeje we žanym druhim ta ſbóžnoſcź, też žane druhe mjeno cźlowjekam date pod njebjom, w kotrymž mohli my ſbóžni bycź, khiba te mjeno Jeſuß. Kóždy ma ßo teho dla ſa to ſtaracź, ſo by ſ Pałowom rjekнycź mohł: „Ja ßym pak tola žiwy, niz pak ja, ale Khryſtuß je žiwy we mni. A ſchtož nětk žiwy ßym w cźěle, to ßym žiwy we wěri do teho ßyna Božeho, kiž mje je lubował a ßo ßam ſa mnje dał. Gal. 2, 20.

Jeſuß Khryſtuß je mi wſcho,
Wutroba mi praji to.
Wón je mój Bóh a mój Knjes,
Kiž je luboſcź ke mni njeßł.
Pſchi tej wěrje woſtanu,
Hacž tu krónu doſtanu;
Wutroba mi praji to:
Jeſuß Khryſtuß je mi wſcho.

Hamjeń.

Kubiza=Bukecžanſki.

Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu kónzej.

2. Patoržizu wjecžor.

(Pokracžowanje.)

Hižo chzyſche ßo krótki hodowny dźeń nakhilicź, jako ßo Jan Pjenježnik domoj wróccźi. Mandźelſka jeho ſ njeluboſnymi ßłowami witaſche, dokelž běſche ßo hacž dotal ſa wobradźenje ßama staracź měła. Tajke waſchnje ßo do hodowneho měra njehodźeſche. Też jeje dalſche ßłowa, hdyž běſche jej mandźelſki dlěſchi cźaß wo pſchewodźenju a khowanju powjedał, hodźachu ßo mało k jandźelſkemu khwalbnemu khěrluſchej: „Měr na ſemi!“

„Sso wě“, měnjeſche wona, „dźenßa dyrbiſch jeho pěſtonicź a pſchi dobrym ſmyßlenju ſdźeržecź; tola waju ſaměram doſcź njewěrju. Dyrbimy hladacź, ſo wjeledoſtojneho knjeſa tachanta ſa to ſajimujemy.“

Pjenježnik běſche ßamßneho měnjenja ſe ßwojej žonu a też w tym, ſo chzyſchtaj jutſje rano ſahe wjeledoſtojnemu knjeſej tachantej ſpowjedacź a zyrkwi „Naſcheje Lubeje Knjenje“ rjaneho ſloteho Sbóžnika po derje dokonjanym putnikowanju ßlubicź.

„Rosrěcžuj ßo ſ nim moje dla hacž do poł nozy, my wobradźimy dha hakle jutſje rano, hdyž ſe ſpowjedźe pſchińdu“, ſchepny wona hiſchcźe ßwojemu mandźelſkemu, jako hižo ßłužobna zuſeho ſamolwi. Pjenježnikez knjeni wuńdźe ſe jſtwy a dóńdźe najprjedy do kuchiny, ſo by tam ßłódne wino ſ korjeſchkami nawarika a do jědźneje komory pohladała.

Po radźi ßwojeje doſcź roſomneje mandźelſkeje pſchija wón hoſcźa. To běſche tamón, huſto doſcź naſpomnjeny Handrik. Pjenježnik chzyſche ßo jeho ſ pſchibywazej pſchecźelniwoſcźu wuwopraſchowacź, woßebje dla jeho dalſchich wotpohladow a jeho prjedawſcheho žiwjenja, hacž mohł ßnano po tym ßo někak rosßudźicź, kak měł dale ſkutkowacź, jeli ſo njeby to, ſchtož běſche ßebi hacž dotal wumyßlił a pſchihotował, doßahało. Handrik njeběſche hinak wocžakował, hacž ſo jeho Pjenježnik ſ woßebitej luboſcźu njepowita. Wěſcźe njeběſche też to, ſchtož běſche wón wot wudowy ſhonił, jeho ſ wulkej dowěru do Pjenježnika napjelniło.

Pjenježnik ßwojeho hoſcźa powitawſchi ßyže ßo ſ nim ſa blido a ſarěcža tak: „Wy pſchińdźecźe ke mni ſ doma, hdźež ßo huſto doſcź moja luboſcź doſcź njewaži. Dokelž běch ja bohaty, dha tam huſto doſcź mojej pomoznej ruzy njewěrjachu. Zuſi, kotſiž běchu ßo ſ zuſby ßem pſcheßydlili, powjetſchichu tajku njedowěru hiſchcźe ſ duchom njeſpokojnoſcźe a bychu někotryžkuli druheho, jenož niz mje, wot pucźa pomozy a dobrocźiwoſcźe wotwjedli. Wy ſcźe ßem pſchiſchli jako zuſy, ja waß proſchu, njeſtupcźe ßo wot wſcheho ſpocžatka hnydom na ſtronu mojich pſchecźiwnikow, to mohło naju rosjaßnjenju a dorěcžowanju jenož ſeſchkodźicź. Nětko pak mi powjedajcźe. Móhli wy mje pſcheßwědcžicź, ſo ſcźe wy Pawoł Handrik, wo kotrymž pak dołho niczo njeſhonichmy a kotrehož mějachmy ſa dołho hižo ſa morweho, hiſchcźe w tutej hodźinje bych ja na to pſchißahał, ſo budu wam we wſchěch ſprawnych próſtwach po woli a ſo budu waß we wſchitkich waſchich naležnoſcźach po wſchej ßwěrje podpjeracź. Tola běda kóždemu jebakej!“

„Mějcźe pokoj, knjes Pjenježniko. Schtóž běſche nuſowany, lěta dołho ßwoje žedźenje po domiſnje potajicź, ſchtóž mějeſche hórku boloſcź wo ſhubjenu wótcžinu a rubjenu ßwobodu ſdwórliwje ſnjeſcź, komuž ßo pod zuſym hórkim knjejſtwu najrjeńſche lěta žiwjenja minychu: tón ßo wjazy njepſchekhwata, hdyž ma cźlowjekow wotměricź; tola wón też njeje ſpěſchny jako młodźenz, ſo by hnydom wěrił khablazemu ſmyßlenju cźlowjekow. Kak mohł ja k wam dowěru měcź? Njejſcźe wy bohatſtwo namrěteje ſemje ßami wužiwali?“

„Wy sće mi dźiwny cłowjek! Žadam ßebi ja waschu dowěru? A kak mohł wy snacź, schto je ßo mjese mnu a mojemu bratrej postajiło? Jeli so sće wy woprawdźe Handrik, dha dyrbjeli wy snacź a wjedźecź, so wón cźaß žiwjenja njeje rosymił, ßebi kubła dobycź abo sdźerżecź; schtoż je hdy měł, je ludej, ßo k njemu lischcźazemu, rosbrojił. Bych=li ja tajki był, jako wón, ja njebych dźenßa samohł, ßo wo jeho sawostajenych postaracź a jim puće sa dalsche żiwjenje wurubacź. Pohladajće na naju wobstejnosće a należnosće s tuteje strony, dajće ßebi też ßudniske wußudźenje se wschěmi dopokasanjemi a ßwědcźenjemi pschedpołożicź, a potom dwělujće dlěje, jeli so je wam spodobne! Tola nětko do wězy! Dopokažće mi, so sće wy wěry hódny; pschetoż jebaka dla ja ßwój cźaß woprowacź nochzu."

„Drje macźe wy prawje, knjes Pjenježniko, hdyž ßo wo tym rěcźi, schtó ma druhemu wěricź, so je to s prěnja moja wěź, dokelž nimam ani domisnu, dokelž je mje kóždy sa morweho měł a — dokelž ßym khudy; s zusby niczo ßobu njepschinjeßu, khiba staru luboscź a ßwěru, moje njewopanzane ßwědomje a tu", pschi tym ßwoju ruku na kožany sak w kožanym paßu położiwschi, „pokład, kotryž sa mnje ßwědcźi a rěcźi, a to cźim wótsischo, cźim khudschi ja ßym. Wy pak sće bohaty, kotryž móże nahladny dar do kschinje Božeje położicź, wy macźe móznych pschecźelow a towarschow."

„Kajke dźiwne ßrědki wy se ßobu noßycźe?" woprascha ßo Pjenježnik, ßo pschecźelniwje wußmějwschi.

„To njech wostanje na dalsche moje potajnstwo! Chzecźe wy dale hischcźe na mnje poßłuchacź a mi rosjaßnjenje wudźełowacź, dha dowolcźe, so ja ßo pokhwatam; moja hospoda je daloko a cźěmna nóz njeje pschecźelniza žaneho cźłowjeka."

„Nasche město wschak njeje tak straschne, kaž ßebi wy to ßnano myßlicźe, a kaž by to ßnano też móżno było, dokelž ßo tu telko zuseho luda sejdźe. Jich najwjazy je pobožnosćź ßem swjedła: pódla teho mamy krute kujejstwo w měscźe, kotrež nóznym pryslam na haßach po móżnoscźi sadźěwa. Tola najebacź teho radźu wam, so byschcźe hnydom pódla na hospodźe wostali, tu móżecźe derje a tunjo nozowacź. Chzu wam pschez ßwojeho ßłużobnika łožo skasacź dacź, so móżecźe tu w dobrym pokoje wostacź."

Handrik mějesche wscho ßwoje pschi ßebi a teho dla njewjedźesche temu niczo napschecźiwicź, so by ßwoju kwartěru pscheměnił, haj, jemu ßo to lěpje a pschihódnischo bycź sdasche, duž wón do teho swoli. Pjenježnik wuńdźe se jstwy, so by to poručił, schtož běsche zusbnikej ßlubił. Na to ßebi pak wón nětko ani njemyßlesche. Wón dóńdźe wjele bóle do sdaleneje stwy, hdźež Mudracźk s požadanjom domjazeho knjesa wocźakowasche. Pjenježnik powjedasche, so chze ßo Handrik ßwojeho prawa mozowacź a so wón někajke potajnstwo w saku ßwojeho powjasa khowa, kotrež měli jemu pschistajeni worakawzy skradźu wucźahnycź a njewobschkodźene pschez Mudracźka jemu pschepodacź. Mudracźk rybowasche ßebi ruzy wußłyschawschi, so chze Handrik pódla na hospodźe wostacź, a woteńdźe hnydom, so by hižo postajene pschikasnje po tym pscheměnił. Bórsy běsche Mudracźk ßwojeho dowěrnika wo wschěm rosjaßnił. Běsche to cźłowjek, kotryž běsche piskał, spěwał a pryslak na jene dobo, a k kotremuž njemějesche nichtó, kaž s zyła k jeho runjecźu, ani próschka dowěry. Bórsy ßedźesche tón saßo wjeßoły w niskej korczmje njedaloko Pjenježnikez doma wo ßrjedź harowazych towarschow. Wschitzy ßo stajnje prózowachu, so bychu ßwoju po sdacźu njeskónczną laczność saleli. Schto to jich starasche, s wotkel piskał, hewak stajnje khudy, dźenßa pjenjesy nabjerjesche! Wón płacźesche s hotowymi pjenjesami ßłódne piwo a wóhnjojte winko a běsche pschistojny dosć, so ßo ani njedohlada, kak jemu tu s njeprawym, s jebazym tkóstkowanjom pjenjesy se saka wuklukaja.

(Pokracźowanje.)

S Wittenberga.

(Pokracźowanje a skónczenje.)

II.

Nětk wo ßwjedźenju ßamym, kotrehoż samóß kóżdy luby cźitał s doprědka póßłaneho nastawka cześcźeneje redakzije snaje. Bě 21. septembra t. l.

W měscźe Wittenbergu běchu khěże a haßy s khorhojemi wudebjene; woßebje ważne městna, jako pomniki, Boże domy a dr. s pletwami wupyschene; wot wěžow klinczachu do cźicheho ranja mózne hłoßy posawnow, kiž piskachu: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam"; na pucźach k městnam ßwjedźeńskich shromadźisnow mjerwjesche ßo bórsy wulka ßyła luda, pschetoż niz jenoż zusi duchowni, kotrychž bě ßo psches 600 seschło, ale też woßadni běchu ßo s bliska a s dala bohacźe nutsnamakali.

Najwjetschi dźěl poßłucharjow shromadźi ßo rano w 9 hodź. w „hrodowej zyrkwi", so by tam na wotewrjeńskej Božej ßłużbje dźěl brał. (Mjes tym běchu też kemsche we „hłownej zyrkwje", hdźež je knjes super. Viregge prědował.) Dawno do sapocźatka Božeje ßłużby běchu wschě ławki a stoły wobßadźene; tola chzysche dopißować rad stejo pschipoßłuchacź, a jemu ßo radźi, městno pod klětzy dostacź, zyle bliско pschi Lutherowym rowje. Boża ßłużba bě jara rjenje wuhotowana, woßebje psches kraßne spěwy. Wyßoki khěrlusch nascheje reformazije: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam", njebudźe drje nichtó wot naß na seni saßo tak spěwacź ßłyschecź, kaž tam tehdy wot tuteje mózneje a sahorjeneje shromadźisny w Lutherowej zyrkwi. Prědowanje mějesche evangelski abt Uhlhorn (psches ßwoje spißy a skutkowanje w dźěle snutskowneho mißionstwa derje snaty) wo Jan. 4, 35—38. „Tudy je to pschißłowo wěrne, druhi ßyje a druhi žněje." 1. My ßmémy žnjecź, schtoż ßu drusy ßyli; — dźakujmy ßo sa to Bohu! 2. Drusy dyrbja žnjecź móz, schtoż ßmy my ßyli; — starajmy ßo sa to! Wón, wě ßo, też s hnujazymi ßłowami na to spomnische, so to njeje pschipad, so tu, hdźež je kolebka reformazije, je też kolebka snutskowneho mißionstwa, kotraž je to prawe wopokasmo żiwjenja evangelsko=lutherskeje zyrkwje.

Jako bě tuta žohnowana Boża ßłużba skónczena, khwatachu wschitzy, kotrychž to nastupasche, do hłowneje (abo Marjineje) zyrkwje, we Wittenbergu na torhoschczu stejazeje. Jako bě ßebi ju dopißować dźeń prjedy wobhladał, bě ßo też dohladał na stary (najskerje rowowy) kamjeń; wonkach do sčěny samurjowany, na kotrymž w kamjeńtnym snamjenju ßo pokasuje wobras nascheho Knjesa Jesußa Khrystußa na tucźalzy ßedźazeho, s kotrehoż rta wuńdźe k lěwizy mjecź, k prawizy lilija. Lubi cźitarjo wjedźa, schto ma tutón wobras wopißacź, mjenujzy to ßłowo: hdyž cźłowski Ssyn pschińcź budźe we ßwojej kraßnosći, a wschitzy ßwjecźi jandźeljo s nim, tehdy budźe wón ßedźecź na stole ßwojeje kraßnosćże, a budźa psched nim wschitzy ludźo shromadźeni. — Tehdy budźe wón prajicź k tym na ßwojej prawizy (ßłowa, kaž běłe lilije tak miłe a rjane!): „Pójcźe ßem, požohnowani mojeho Wótza!" ale k tym na ßwojej prawizy budźe wón prajicź (ßłowa, kotrež jako mjecź s jeho rta póńdu!): „Dźicźe precź wote mnje, wy sakleczi:"

Móże schto druhi móznischo rěcźecź k tym, kiž chzedźa ßo shromadźicź k skutkam luboscźe w snutskownym mißionstwje, hacź traje snamjo? Haj, my chzemy Jesußa naßycźicź, napowicź, hospodowacź, wothladacź w jeho najnižschich bratrach, so bychmy s hnady junu ßłyscheli jeho miłe, hnadne ßłowo na jeho prawizy!!

W jara wulkej, rjenje wobnowjenej hłownej zyrkwje we Wittenbergu nutska bě potom w 11 hodź. dopołdnja hłowna shromadźisna wschěch, kiž běchu pschischli, 50lětne sałoženje snutskowneho mißionstwa ßobu ßwjecźicź. W tutej shromadźisnje běchu nětk też woßebni, cześtni hosćo. Wona bu wotewrjena psches modlitwu em. sakst. super. Großmanna, kotryž je něhdy ßo ßobu wuswolił do prěnjeho hłowneho wubjerka. Na nim mějesche (wot klětki, so by wot hoborskeje shromadźisny lěpje rosymicź był) ßwjedźeńsku rěcź wulzy dostojny a jako hłuboko wěrjazy kscheścźijan wschudźe snaty generalny super. Hesekiel. Tón ßamy woßebje wopißa, kak je ßo roswiwanje snutskowneho mißionstwa w tutych 50 lětach měło, a pokasa na to, so je pschi tym, kaž je to też Wichern s profecźinskim wóczkom do prědka wohladał, po tsojakim Božim ßłowom. Najprjedy po Rom. 15, 7: „Bjerćźe ßo jedyn po druhim horje, jako też naß Khrystuß je horjewsał." S teho nastachu te wschelake spomožerske domy, hospody, khěże sa khorych a bědnych; sastaranje puschczenych (s jastwow) atd. Potom po 1. Pětr. 4, 10: „Sskużcźe ßebi jedyn druhemu s tym darom, kotryž kóżdy dostał je." S teho nastachu woßebje te towarstwa młodych hólzow, młodych knjeżnow, samar. towarstwa atd. Skónczńje po Psalm 119, 105: „Twoje ßłowo je mojim noham ßwěza, a ßwětło na mojim pucźu." S teho nastachu te towarstwa k rospscheścźeranju dobrych knihow (nasche ßerbske lutherske knihowne towarstwo!), rosdawanje prědowanjow sa tych, kiž žaneje njedźele nimaju, evangelisazija a dr.

Po ßwjedźeńskim pschednoschku pschinjeßy knjes minister

ſ Boſſe a potom knjes konſiſtorialny pſchedßyda ſ Barkhauſen poſtrowjenja khěžora a khěžorki; po nimaj druſy wyßozy knježa teho runja poſtrowjenja wot zyrkwinych wyſchnoſczow, univerſitow a wot hłownych towaŕſtwow ſa ſnutskowne mißionſtwo w němſkim khěžorſtwje; poßledniſche pſchepodachu pſches jeneho wotpóßłanza 16,000 hriwnow ßwjedżeńſkeho dara. S móznym khěrluſchom dżaka bu tuta wulkotna ſhromadżiſna wobſamknjena.

S hłubokim ſaczíſchczom bě tež nawjeczorna ßwjedżeńſka ſhromadżiſna, k kotrejž ßo, dla pſchewulkeje liczby pſchitomnych, ſhromadżeni hoſczo popołdnju w 5 hodź. (po ſhromadnym wobjedźe) na dwěmaj měſtnomaj (w ſali a w ſahrodźe) najwjetſcheho Wittenbergſkeho hoſczenza ſeſtupachu. Tu ßo powjedaſche wo nětczíſchim ſkutkowanju ſnutskowneho mißionſtwa, tež pſches ſakſkeho wyßokeho duchowneho a pſcheczela Serbow, knjeſa ſuper. D. Dibeliußa. Woßebje hnujaze bě, jako ßyn njebo Wicherna, ßam nětk ſchědźiwz, wo ßwojim njeſapomnitym nanu a wo Rugowym domje powjedaſche, a jako Fliedner, ßyn tamneho Fliednerja, kiž je prěni evangelſki diakonißinſki wuſtaw ſałożił, ßmědżeſche — ſ dżakom pſcheczíwo Bohu! — na to pokaſacź, ſo ſ teho jeneho tehdomniſcheho diakonißinſkeho doma je jich nětk 80 naſtało po zyłej evangelſkej zyrkwi, a ſo ſ tutych naſchich evang. diakonißinſkich wuſtawow nětk 13,300 diakonißow w dźěle ſteji.

Schtož naſche lube evangelſke ſnutskowne mißionſtwo je dokonjecź ßmęło, to je wot teho Knjeſa ßo ſtało, a je dźiw pſched naſchimaj woczomaj! Jakub.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pobocżne Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo w Budyſchinje ßwjeczeſche ßwój lětny ßwjedżeń ſańdżenu njedźelu w Barcze. Na ßerbſkim kemſchenju, kotrež ßo popołdnju w 2 h. ſapocża, prědowaſche knjes diakonus Domaſchka ſ Hodźija wo Matth. 5, 4: Srudoba a troſchtowanje pſchi dźěle Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa: 1. Wjele ſrudoby ſnutskach w naß. 2. Wjele ſrudoby wonkach wokoło naß. 3. Wjele troſchta wyſche naß. Na němſkim kemſchenju ßłyſchachmy prědowanje knjeſa primarija Wjazki ſ Budyſchina Na ſałożku Jap. ſkutk. 3, 1—9 pſchiwoła wón ßwjedżeńſkim kemſcherjam: Wy evangelſzy kſcheſczijenjo, pomhajcze pſchi ſkutku Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa 1. Spominajcze na nuſu bratrow, kotſiž wonkach pſchi rjanych durjach templa leża; 2. Pſchinjeſcze jim pomoz w duchu japoſchtołſkeje mozy wěry a luboſcze; 3. Wjeßelcze ßo w tym Knjeſu, pſchetož wón tajki ſkutk požohnuje. Na ßerbſkim kaž na němſkim kemſchenju ſpěwaſche ſpěwanſke towaŕſtwo pod nawjedowanjom knjeſa kantora Wehſera wuſtojnje rjanu motettu. Woltaŕnu Božu ßłużbu mějeſche na ßerbſkej Božej ßłużbje knjes faraŕ Handrick-Maleſchanſki a na němſkej knjes faraŕ Mrózak-Hrodźiſchczanſki. Kollekta na ßerbſkim kemſchenju 127 hr. 34 np. a na němſkim 76 hr. 55 np. — wſcho hromadże 203 hr. 89 np. wunjeße. Runjež běſche wjedry deſchczíkojte, běſchtej wobej Božej ßłużbje jara derje wopytanej. Na woltarju widźachmy prěni krócź rjane ſelene wodźecza, kotrež je njemjenowany pſcheczel Božeho doma zyrkwi darił.

— Jubelſka ſhromadźiſna ſnutskowneho mißionſtwa we Wittenbergu běſche khěžorzy poſtrowjazy telegram póßłała. Na to je ſczěhowazy wopomnjecza hódny telegram wot khěžorki dóſchoł:

„Sa telegram mi póßłany wuprajam ſaſtupjerjam evangelſkeho němſkeho kraja wutrobny dżak a ſwjaſam ſ tym tu próſtwu, ſo chzyli dale, woßebje w naſchim khutnym cżaßu ſkutki ſnutskowneho mißionſtwa wot Boha wot 50 lět ßem bohacze žohnowane wſchudźom a w ſhromadnym, ßwěrnym, krutym hromadźedźerżenju ſpěchowacź, w duchu luboſcze, ſnjeßliwoſcze a ſjednoczíwoſcze, ſo by ßo naſcha zyła ßwěrna, ſwonkownje po ſdaczu dźělena a teho dla huſto pſchepóſnata evangelſka zyrkej ſnutskownje cźim wěſczíſcho w jednocze ducha na tym jenym ſałożku Jeſuſa Khryſtuſa poßylnicź, ſo chzyła roſcź jako hród a wobora daloko rospróſchenych ſtawow k žohnowanju naſcheho lubeho wótzneho kraja. — Auguſta Viktoria. W Potsdamje, dź. 22. ſeptembra 1898.“

Millionar banki Božeho kraleſtwa.

10. měrza t. l. je muž k wěczńemu wotpoczinkej ſchoł w žohnowanej ſtarobje wot 83 lět, muž, kotrehož mjeno je po wſchěch krajach ſnate, hdźež tajzy bydła, kotſiž Jeſuſa lubuja, Jurij Młynk ſ Briſtola, kiž běſche to ſa Jendźelſku, ſchtož je Franka ſa naß był, ßławny wótz ßyrotow, pſches kotrehož ruzy je jich wjele millionow ſchło.

Jurij Młynk narodźi ßo 27. ſeptembra 1805 w Kroppenſtácze pola Halberſtadta. Kaž běſchtaj jeho ſtarſchej, jednoraj, wſchědnaj ratarjej, bjes Boha żiwaj, tak tež wón bjes Boha wotroſcze a hrěchej we wſchelakim ſtalcze ßłużeſche. Wón gymnaſij wopytowaſche, pſchetož wón dyrbjeſche junu ſ ſararjom bycź, ale mjes ßwojimi wjazy hacź 300 knihemi wón ani biblije njemějeſche. Potom do Halle cźehnjeſche, ſo by bohußłowſtwo ſtudował. Swoje ſtare hrěſchne żiwjenje wón ſ nowa ſapocża. Tež jow wón biblije njemějeſche a lěta dołho żaneje wohladał njeběſche. Duž — na jenym wukhodźe — jemu jedyn dźeń pſcheczel wo wěrjazym rjemjeßłniku, ſ mjenom Wojnaŕ, powjedaſche, w kotrehož domje ßo ſłhadźowanja wotměwachu, hdźež ßo biblija cźitaſche a ßo modlachu. Kaž Młynk to ßłyſcheſche, běſche jemu, kaž by namakał, ſchtož cżaß ßwojeho żiwjenja pytaſche. Wón pſchichodny wjeczor do tuteje ſłhadźowanki dźěſche a bu wobroczeny. Wo tym wón piſche: „Wſchitko, ſchtož ßmy na naſchim puczowanju do Schwajzaŕſkeje widźeli a wſchitke naſche dotalne ſwjeżelenja njejßu niczo pornjo temu wjeczoru“. Tón wjeczor běſche wobroczenje jeho żiwjenja. Wot teho cżaßa dźěſche wſchak hiſchcze pſches hory a doliny, pſches khabłanje a dwělowanje, doniž bu Młynk wěſty w hnadże a ßwojeho wumóżnika ßo ſradowaſche. 29. měrza 1829 jeho w Jendźelſkej nadeńdźemy, hdźež najprjedy w Londonje w ſeminarje ſa mißionſtwo mjes żidami pſchebywaſche, ſo by ßo ſapoczatk pſchichodneho lěta zyle ſkutkowanju jako prědaŕ pſchiwobrocził, w kotrymž je pſches wjeżeke wuſnacze a ßwěrne duſchowpaſtyŕſtwo wulke ſkutkował.

Młynk je w poßlednich 20 lětach ßwojeho żiwjenja nimale bjes pſcheſtacza na mißionſkich puczowanjach był, ſo by wo ßwojim knjeſu ßwědcził hacź do kónza ßwěta; 7 krócź je wokoło ſemje puczował. Na tajkim puczowanju pſchińdże tež do němſkeho kraja 1891 a 3. haprleje w Frankfurcze nad Mainom pſchednoſchk dźerżeſche, w kotrymž 86 lětny, hiſchcze duchaczerſtwy a duchamózny muž wo dźiwach powjedaſche, kotrež běſche Bóh pſches jeho wěru ſkutkował. Něſchto ſ teho chzemy lubym cźitarjam ſdźělicź. Wot oktobra 1830 běſche ßo wěſtych farſkich dokhodow wſdał a hacź do ßwojeho ſkónczenja wěſtych dokhodow měł njeje. Ale wſchitko, ſchtož trjebaſche ſa cźełko a żiwjenje, ſa żonu a dźěcźi, je ßebi we wěrje wot Boha wuproßył a doſtał. Moja wěra, wón powjeda, wſchak bu huſto pruhowana, ale ja ßebi prajach, Bóh cźini ſ luboſcze, ſo wóu wěru pruhuje, wón chze mi ju poßylnicź. Huſto ani pjenjeżka wjazy w móſchni njemějach, poßledni khlěb běſche ſjědżeny a moja żona a ja njemějachmoj najmjeńſcheho wuhlada, ſ wotkal noweho doſtacź; ale moj padźechmoj na kolena a prajichmoj to naſchemu bohatemu Wótzej w njebjeßach a we wſchěch cżaßach a pſchi wſchitkich wobſtenoſczach doſtachmoj, wo cżož proſchachmoj a hiſchcze wjele, wjele wjazy. Dokelž ſtat khudowne ſchule ſe ßwojeho wothładanja puſchczi, ßo Młynk po khudych dźěczoch horje wſa a 3 ſchule na ßo wſa a praji, Bóh tebi ßrědki da, hdyž jeho we wěrje proßyſch; a wón je to na wulke waſchnje ſczinił.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Sa naſch Serbſki dom.

Lubi Serbja, dawajcze ßwoje dary Bohu k cześći a Serbam k wużitku:

Dotal hromadże: 4 hr. 20 np.

Dale darichu: J. G. 1 hr., B. E. (2. pſchinoſchk na 100 hr.) 1 hr., S. A. (tydźeńſzy) 20 np., na Linakez cześtnym kwaßu we Wulkich Sdźarach 7 hr., D. W. 80 np., P. w Z. 50 np., M. A. 50 np., na poßedźenju finanzneje komißije 6 hr. 20 np., pſches braſchku Schenka w Budyſchinku 1. na Granichez kwaßu w Klukſchu 4 hr. 25 np., 2. na kwaßu knjeſa wuczerja Łódnja 20 hr. 35 np.

Hromadże: 41 hr. 80 np.

S dżakom kwituje **Gólcź,** redaktor.

Daliſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

(Hrodźiſchczanſka woßada.) N. N. ſ Wujeżka 1 hr.

S wutrobnym dżakom **J. Gólcź,** faraŕ.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchczerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 43.
23. okt.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

20. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Kn. Jos. 24, 15.

Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej ßłużicź. Israelski lud po Mójsaßowej ßmjerczi wot Josuy do Kanaana dowjedźeny bě po dołhej dobyczeŕskej wójnje s wobydlerjemi kraja wotpoczink namakał wot wschitkich ßwojich njepschecźelow koło wokoło. S měrom bydlachu jenotliwe splahi Israela kóždy w ßwojim jemu pschidźělenym herbstwje. Josua pak bě ßo sestarił. Dźěło jeho żiwjenja bě dokonjane. Wón wjedźische, so póndźe bórsy pucź wschitkeho cźěła. Duż shromadźi wschitke israelske schtomy s jich starschimi, wyschschimi a ßudnikami do Sichema. Jow jako psched Bożim wobliczom ważne poßlednje słowa k nim rěczesche. Wón jich dopomni na wulke skutki, s kotrymiż bě ßo Bóh tón Knjes nad nimi pschekraßnił wot teho dnja ßem, so bě jich wótza Abrahama ßebi wuswolił; a hdyż nětko wumoženi s Egyptowskeje robotneje khěże s pokojom dobry a płódny ßlubjeny kraj wużiwachu, dha dyrbjesche to psched jich wocżomaj króna kraßnych dźiwow bycź, kotrež bě Bóh tón Knjes nad nimi cźinił. Na to jim wulke praschenje pschedpołoży: „Wubjerćze ßebi dźenßa, komuż chzecze ßłużicź. Wone ßo ßłuscha temu Knjesej ßwěrnje a woprawdźe ßłużicź; je-li so pak ßo wam to njespodoba, dha prajcze, komu chzecze ßłużicź, tym pschiboham, kotrymż ßu waschi wótzojo sastarsku ßłużili, abo pschiboham tehole kraja, w kotrymż nětko bydlicze.“ Prjedy pak hacź ßwjatocżne wotmolwjenje wot shromadźeneho luda ßebi žadasche, a njedźiwajo na to, kajke budźe, wón dobre pósnacze pósna psched wjele ßwědkami, pschede wschěm ludom: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej ßłużicź.“

Sawěrnje, to je ßłowo wohtwjerdźeneje wutroby, kotraż ßo tam a ßem njekhabła każ scźina, ale założena na twjerdy załožk wě, schto chze, wě, komu ma wěricź, wě, schto ßo k jejnemu měrej hodźi. Kraßna wěz je, hdyż je wutroba takle wobtwjerdźena. Schto je nam a naschemu cźaßej bóle trjeba, hacź wjele tajkich wobtwjerdźenych, roßudźenych wutrobow, kiż bychu pschecźiwo wschemu sjawnemu a potajnemu pschibójstwu se ßwjatej khrobłoscźu w Josuowej myßli rjekłe: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej ßłużicź!“

Hdyż ßwojej woczi posběhnjesch a ßo roshladujesch, schto wohladasch? Kschescźijanstwo koło wokoło, ale ach — też wjele hrosneho pschibójstwa ßrjedźa we nim. Kóždy ma ßwojeho Boha, też wucżinjeny bohapřejeŕ. Njeje-li cźi tón żiwy wěcżny Knjes twój Bóh, dha je někajki pschibóh tebi sa Boha. Teho dla jich wjele khodźi, wo kotrychż ma ßo s płacżom prajicź, so ßu njepschecźeljo Boha, nascheho wótza, a Khrystußa, nascheho sbóżnika, so pak ßu podwólni wotroczży ßwojich pschibohow, niz wschak tajkich wot drjewa abo kamjenja abo ßlěbora scźinjenych, ale tajkich, kotsiż ßebi wuswola po żadanjach ßwojeje wutroby. Někotrym je prósna cześcź sa Boha. Jej wopruja mozy ßwojeho cźěła, sbożo ßwojeje ßwójby, měr s Bohom a s cźlowjekami. Druhim je cźělo sa Boha, a jich pschibójska ßłużba je wobżranstwo a wopilstwo, njecżistosćź a

njepózcźiwoscź. Saßo druhim je mammon ſa Boha. Schtó jich liczi, kiž jenož ſa tym ſteja bohatſtwo dobycź, pjenjeſy nahromadźicź! Pſchi tutej hońtwje pſchißadźa cźeſtne mjeno a dobre ßwědomnje, wotpoczink a ſbóżnoscź duſche. Tola cźaß by krótki był a rum njedoßahał, hdyž dyrbjało ßo wſcho pſchibójſtwo wopißacź. Schtóž ßo ßwojeho Boha wyſche wſcheho njeboji, jeho wyſche wſcheho njelubuje, ßo jemu wyſche wſcheho njedowěri, tón hižo pſchiboham ßłuži. A kajzy ßu to knjeża? Njejßu ßurowi knjeża, kiž ßwojim wotroczkam wſchu jich ßwěrnu ßłużbu płacźa ſe żałoſtnej mſdu, ſe ßmjercźu a ſatamanſtwom? Wſcho ſhonjenje ßwědczi hromadźe ſ Bożim ßłowom, ſo je wěrno, ſchtož proſeta Jeremias praji: „Knjeże, ty ßy iſraelowa nadźija; a wſchitzy, kiž cźe wopuſchcźa, budźa k hanibje, a kotſiž wotpadnu, do ſemje ſapißani.“ My ſe żelniwej ſrudnej myßle ſpominamy na kſcheſcźijanſki lud, hdyž wobhladamy, ſo ßo żórło żiwjenja, ßłónzo ßwěta, tón wěcżny żiwy Bóh wot jich wjele wopuſchcźi. Njemolmy ßo, wotpad wot Boha njewukhadźa prjódzy ſ roſoma, ale ſ wutroby. Wutroba, kiž wißa na pſchibohach, njemóże wjazy wěricź do żiweho Boha. Njemóżno je Bohu ßłużicź a mammonej abo cźěłu abo żanemu druhemu pſchibohej. Komu chzeſch ty ßłużicź, mój bratſje, kiž tole cźitaſch? O ſo by ty na to praſchenje měł wotmolwjenje wobtwjerdźeneje, roſßudźeneje wutroby: „Njech mnoſy, njech wſchitzy wotſtupja, ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłużicź.“ —

Temu Knjeſej, kiž je wulke wězy na ßwojim ludu cźinił. Hdyž je ßo na iſraelu mózny wopokaſał, jako jeho ſ jaſtwa Egyptowſkeje wumóh a do rjaneho ßlubjeneho kraja pſcheßadźi, dha je ßo na ßwojim kſcheſcźijanſkim ludu hiſchcźe wjele kraßniſchi ſe ßwojej wumożerſkej hnadu ſjewił. Po tutej ßwojej hnadźe je naß pſches ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna ſ ruki njepſchecźelow naſcheje njeßmjertneje duſche wutorhnył a do kraleſtwa tuteho ßwojeho ßyna pſcheßadźił. Jow mózemy wußwobodźeni wot hrěcha, ßmjercźe a cźerta bydlicź jako w dobrym kraju, jow mózemy wobohacźeni ſ wěcżnymi kubłami ſbóżne herbſtwo Bożich ßwjatych wużiwacź, jow mózemy roſßwětleni khodźicź w jeho dźiwnym ßwětle. Woprawdźe to je nam wyſchſche, dróżſche, kraßniſche hacź wſchitko, ſchtož bě ßo iſraelej doſtało. A tutemu Knjeſej ty njechał ßłużicź, kiž ßy ſtaw wot njeho wobſboženeho luda? Ty njechał ßłużicź temu Knjeſej, kiž je twój wótz w Khryſtußu a wón je tebje wot małoſcźe ßem bje wſcheje twojeje ſaßłużby ſ luteje dobroczźiwoſcźe poßypał ſ njewuprajomnje wjele żohnowanjom kaž w ſeńſkich wězach tak w njebjeſkich kubłach? Ty njechał ßłużicź temu Knjeſej, kotremuż pſchißłuſcheſch niz jenož po prawje mozy, dokelž ßy jeho ſtworjenje, ale po wjele wyſchſchim prawje, po prawje luboſcźe, dokelž je tebje ßebi ſ krwju ßwojeho ßyna droho wukupił a dobył? Ně dźakowna luboſcź dyrbi cźe wabicź, cźěricź, nuſowacź, ſo wuſnajeſch: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłużicź.“

Jemu ßłużicź ſ hotowej, dźakownej, luboſcźe połnej duſchu je ſbóżna wěz. Ssylſy, ſkórżby, ſtyſki ßwědomnja a napoßledku kónz ſe ſtróżelemi ßu, hdźež je wotroczkowa pſchibójſka ßłużba. Hdźe pak je ſnutſkomna radoſcź, měr wutroby, cźicha, ſbóżna ßmjercź a po njej wotucźenje w raju nadźije? Tam, duſcha, tam, hdźež ßłuża temu Knjeſej! Hlej, twoje lubowane dźěczo je wjeßele, hdyž móże tebi ßłużobne a pomozne bycź, dokelž je ßobu rjenje ſwjaſane pſches ſwjaſk nutrneje luboſcźe. Je-li ßo pak tutemu ſwjaſkej wuwinyło, je-li ßo twojej woli a pſchikaſni pſchecźiwiło, dha njemóże wjazy ſbożowne bycź. Ty rodźiſch wo wjeßele a ſboże. Pójmy, nam njemóże cźeżke bycź, ßwětej a ßwětnemu ſmyßlenju ßo wotrjez a łahodny pſchah teho wokoſchecź, kiž naß lubuje. Jeho kaſnje njejßu cźeżke temu, kiž jeho ſaßo lubuje. W mozy dźakowneje luboſcźe poßwjecźmy temu Knjeſej wſchě mozy cźěła a duſche, wſchón cźaß młodoſcźe a ſtaroby, ßwoje zyłe żiwjenje; poßwjecźmy jemu ßebje a ßwój dom. —

Haj, ßebje a ßwój dom. Hdyž dwaj pſched ßwjatym woltarjom ßlubjenje wuprajitaj, kotrež dyrbi jeju na wobſtajne ſe ßobu ſwjaſacź, dha też ſ tym ßo ſjenocźitej w tym wuſnacźu: Ja a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłużicź. Kſcheſcźijanſzy hoſpodarjo a hoſpoſy, dopomńcźe ßo kóżdy cźaß teho, ſchtož jako ßwjate heßło nad wrotami waſcheho mandźelſkeho a domjazeho ſboża napißane ſteji. Stejcźe kóżdy ſe ßwojim domom w ßwjatej ßłużbje. Każ Joſua, muż wobtwjerdźeneje wutroby, niz jenož ſa ßebje, ale też ſa ßwój dom rěcźi, tak macźe też wy ßwój dom pſched Bohom a pſched ßwětom ſaſtupicź. Kajka je wulka doſtojnoſcź wam data! Ale też kajke ſamolwjenje wy macźe! Zyły lud wobſteji ſ jenotliwych domow; w nich wotpocżuje ſ wulkeho dźěła zyłeho ludowe ſboże a njeſboże. Jenotliwe duſche pak wucżinja dom; w nim też bě ſ wulkeho dźěła ſboże a njeſboże. Rjekńcźe wy jako měſchnizy Boži, każ ßo nam ſależi, pobożnje a bohabojaſnje kóżdy w domje po tej mozy, kotraż je wam nad waſchimi dźěcźimi a cźeladnymi data, ſo by ßo wſchudźe ſjewiło żohnowanje teho wuſnacźa: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłużicź!

Hamjeń.

Sahrjeńk-Budyſki.

Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu kónzej.

2. Patorżizu wjeczor.

(Pokracżowanje.)

„Njech jenož zuſy pſchińdźe“, měnjeſche wón wſchón wjeßoły, „njech woni ſ nim ßo ſe ßwojim ſbożom měrja; njech wón ßobu tkóſtkuje abo też niz, ſwada budźe; a dokelž tu wótre nożе a derje natocżene mjecźe runje tak lohzy ſ nóżnjow wulecźa jako jědojte jaſyki, dha budźe to zyle wjeßoła tólkanza; ja mozuju ßo paßa ſe ſakom, zuſbnika winujemy a ſwjaſamy a jutſje abo tola bórſy ßo pod ludowym ſjěſdżowanju krucźe ſaßudźi; a potom mam ſ nowa pjenjeſy. A ßu te ſaßo ſabite, nó, ſchto wo to, wſchako ma jich Mudracźk wjazy. Tajki podawk je jara jednory a k temu hiſchcźe wjeßoły na doſcź.“

To prajiwſchi, ſaſpěwa wón wjeßołe hróncźko. Poßlednje ryncźki halekachu wſchitzy pſchitomni ßobu.

Mjes tym běſche ßo Pjenjeżnik k Handrikej do jſtwy wróciźił; ßłużobniza pak běſche ſchklu ſ mjaßom a wulki karan horzeho wina na blido naſtajiła. Woſpjet wot pjenjeżnika namołwjany daſche ßebi Handrik piwo a wino derje ſeßkłodźicź, woßebje ſpodobaſche ßo jemu kulowaty horncźk ſ panochtowymy nóżkami, do kotrehož ßo wino naliwaſche. Jón woſpjet wuprójdniwſchi, powjedaſche wón dźiwny podawk.

1186 běchu Cźěſzy hiſchcźe njewobtwjerdźene měſto Freiberg nadpadnyli a wurubili; jedyn jich wjednikow běſche jeho nuſował, ſo dyrbjeſche jich na jich dalſchich rubjeżnych pucźach po horach w Freibergſkej wokolinje wodźicź, dokelž běſche wón tam wſchudźom ſnaty. Skónczńje běchu jeho ßobu do Cźech wſali, ßnano ſo by jim na bliżſchich wójnſkich ſjěſbach do Miſchnjanſkeho kraja jako wodźeŕ po pucźach ßłużił. Potom je mnohe lěta w jaſtwje na ſdalenym hrodźe ßedźecź dyrbjał, a hakle po ßmjercźi ßuroweho knjeſa je jemu mózno było, cźeknycź. Hacź runjeż je pucź ßrjedź ſymy pſches wulke lěßy jara wobcźeżny, haj nimale njemóżne, po nich pucźowacź, a hacź runjeż móże ßo ßamotny pucźowaŕ lohzy doſcź ſabłudźicź a ſmjerſnycź, abo dźiwja ſwěrina móże ßo na

njeho nawalicź a jeho sežracź, dha běsche jeho tola žedźenje po domisny na pućowanje honiše, a Bóh běsche jeho ßwěrnje pschewodźował.

„A schto macźe myßle nětko sapočźecź?“

„Wschako wam hižo prajach, so ßo nadźijam, so namrěłstwo ßwojeho nana saßo dobudu, so ßebi khežu kupju, so pilnje dźěłam a mojemu lubowanemu městu ßłužu s cźełom a se žiwjenjom, kak daloko je to sa nje trěbne.“

„Wěsćźe dha wy tež, schtó je ßo waschego namrěłstwa mozował?“

„To macźe wy mi prajicź, knjes Pjenježniko! Ja ßym widźał, so ßu wasche podkopkste khěže ßobu na semju, něhdy mojemu nanej ßłuschazu, natwarjene.“

„Wy po tajkim woprawdźe wěricźe, so móžecźe ßebi sa wjazy dyžli dwazecźi lět sarunanje žadacź?“

„To ßo wě, jeli so je tón, kotryž je do mojich prawow sastupił, sprawny cźlowjek?“

„Wy měli ßo po tajkim s nim po dobrym sjednacź?“

„Njejsćźe wy ßam nětcźischi wobßedźeŕ?“

„Ně, ßudnik je wschě wasche namrěłstwo cźlowjekej pschizpił, kotryž mějesche najwjetsche prawo na nje, a kotremuž mam městno, wote mnje potwarjene, sarunacź.“

„Tele sarunanje je wot nětka moje a ja budu ßo jeho mozowacź, pschetož ja je trjebam sa mnje a sa wudowu se ßwojim ßynom, kotrajž ßo njechataj a tež njedyrbitaj wot ßo dźělicź, kaž dołho móžu jeju podpjeracź. Schtó je tutón wobßedźeŕ, wo kotrymž wy prajicźe, so ma najwjetsche prawo na nje?“

„Njestarajcźe ßo wo wudowu a ßyrotu, wschako macźe ßo hischcźe ßam wo ßo staracź, lubschi pschecźelo. Wěricźe wy trasch, so ßo Jakub Mudraczk ßwojich prawow tak khětsje wsdacź budźe, na kotrež je ßo jemu pschißahało?“

„S wotkel je wón prawo měł? A je ßo na to pschißahało, dha je ßo wopak pschißahało.“

„Cźicho, cźicho, pschecźelko! njepschekhwatajcźe ßo jenož, dowěrcźe ßo mi, kak dha wy chzecźe dopokasacź, so scźe wy Pawoł Handrik? Schtó mohł waß hischcźe snacź? Ja waß tež njebych spósnał.“

„Tak móžu wo někotrym ważnym podawku powjedacź, kotryž je ßo sa mój cźaß stał.“

„Njesamóže to druhi tež, hdyž tež Handrik njereka?“

„Tak wěm ja podawki s naschej ßwójby powjedacź, knjes Pjenježniko, ßnano tež wo ßmjertnej hodźinje waschego nana, kotryž je se ßwojimi poßlednimi ßłowami pschikasał, so ma jeho dom woběmaj ßynomaj stajnje hromadźe ßłuschecź.“

Pjenježnik pohladawschi njepschecźelišzy na šwažliweho hosćźa sarjekny khutnje: „Wostajcźe mje a mojeho bratrowe należnoscźe w dobrym měrje, wy je ani njesnajecźe a scźe wo nimi hubjenje roswucźeni, abo chzecźe trasch jako rěcźnik, kotryž je s njebja k nam ßem pschischoł, mje należnoscźe dla wobskorźicź, kotrejež dla mój bratr po rosomnym rospominanju ßam ženje njeskorźesche?“

„So wón to njeje cźinił, běsche s njeprawdu.“

„Tak prajachu mnosy, woßebje wjele wot zuseho luda, kotryž wschěch dźěłacźerjow naschcźuwa a mi sawidźi, so ßym ja tež něhdy s bicźkom a želežkom do semje dele łasył, nětko pak ßam nješchto stam dźěłacźerjam khleb dawam. Dźělicź woni chzedźa, haj dźělicź! So bych ßo k waschej należnoscźi wrócźił! Měnicźe wy trasch, so budźa temu, na cźož ßo wy hischcźe dopomnicź wěsćźe, psched ßudom wěricź, abo temu trasch płacźicź dacź? — Wy mjelcźicźe? Nó, duž drje cźujecźe, so ja sprawnje s wami rěcźu a žane ßle wotpohlady nimam. Haj, ja mam tebje sa Pawoła Handrika, nimaja twoje dopokasma tež žaneho ßudniskeho prawa, dha bycź mi tola witany jako stary towaŕsch mojeje młodoscźe!“

To prajiwschi, poda wón hosćźej ruku. Tón ßo komdźesche, ßwoju ruku do jeho ruki położicź. Pjenježnik ju nahle podtłóčziwschi powjedasche dale:

„S druha ßym swólniwy, twoje prawa psched Mudraczkom sakitowacź, kaž derje to samožu, a jeli so masch hischcźe nješchto na wutrobje, schtož sa tebje ßwědcźi, dha mi to praj a měj dowěru ke mni. Ty naspomni prjedy někajki poklad w saku twojeho powjasa.“

Hacź runjež ßebi Handrik ßam prajesche, so Pjenježnki s prawdu a s wěrnoscźu rěcźi, hacź runjež běsche pschešwědcźeny, so budźe ßam bjese wscheje pomozy lědma nješchto dozpěcź, dha ßo tola komdźesche, jemu naspomnjeny poklad pokasacź abo jón jemu pschepodacź. Snutskowny hłóß jemu kasasche, so njeby ßo pschecźelniwoscźi tajkeho muža dowěrił, kotryž běsche s Jakubom Mudraczkom stowaŕscheny a kotryž ßam takle kraßnje bydlesche, mjes tym so běsche jeho cźělny bratr w khudobje wumrjeł, ßwoju ßwójbu w nusy sawostajiwschi.

S dwojotnymi cźucźemi wotßali ßo wón skónczńje.

Njeběsche to na ßměch, so jeho Pjenježnik k jutsischemu, k prěnjemu ßwjatemu dnjej, k wobjedu pscheproßy prajiwschi, so tu tež jeho ßwakowa se ßynom budźe? O ně, wschako njeběsche Pjenježnik ani hněwny teho dla, so Handrik njedowěriwje ßwoje potajnstwo dale khowasche.

Sso dale wuwoprascho poßwěcźi domjazy knjes hosćźej po wusskim, winjenym skhodźe dele a wotewri jemu derje sawrjene khežne durje.

Stajnje je wohidne, hdyž ßo cźlowjek s wußměchowanjom ßměje, a Pjenježnik a jeho mandźelska běschtaj wobaj dosćź wohidnaj, jako wonaj pschi wotewrjenym cźěmnym woknje poßłuchaschtaj a bórsy se ßußodneho doma woßylnjenu haru a ropot a hněwnu wołanzu saßłyschischtaj.

K temu běsche dźenßa patorźiza, hdźež psched 1212 lětami jandźeljo spěwachu: „Měr na semi!“

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Schtwórtk, 10. novembra, směje da-li Bóh ßerbska prědarska konferenza ßwoje nasymske poßedźenje.

— Diözesanska shromadźizna sa Budyski wokrjeß je ßo sańdźenu ßrjedu w Budyschinje wotměła. W njej mějesche knjes farař Ssykora s Minakała ważny pschednoschk wo njepózcźiwoscźi naschego cźaßa. Wón poda srudne wobrasy, kak je ßo njepózcźiwoscź rosschěriła a nasche ludowy žiwjenje podryła. Wón namołwjesche ke krutemu wojowanju pschecźiwo temu njepschecźelej a proschesche tež, so by tež wyschnoscź, hdźež je móžno, ruku k temu posticźiła, so bychu ßo woßebje młodoscźi składnoscźe k žadoscźiwemu žiwjenju pschikrótßiłe. Wón mějesche pódła woßebje w myßli reje, kotrež móża ßo nětko dwójzy sa měßaz wotměcź. Pschednoschk namaka pschi scźěhowazym rosrěcźowanju polne pschihłoßowanje. Nadźijomnje tež pschednoschk ßwoje płody njeße w naschim woßadnym žiwjenju.

— Nasch lubowany khežor w tu khwilu na pucźowanju do Jerusalema w Konstantinopli pola sultana pschebywa. My ßmy jeho s wutrobnym pschecźom na jeho sa naschu evangelsku zyrkej tak ważne pucźowanje pschewodźeli, so chzył Bóh luby Knjes jeho schkitowacź a wobarnowacź. Tajke modlitwy ßwojich ßwěrnych poddanow njech ßo tež dale wokoło njeho lěhaja. Pschetož s wulkim nastróženjom ßmy w sańdźenym tydźenju shonili, so běchu ßebi anarchistojo wotmyßlili, na nascheho khežora mordaŕski nadpad wuwjesćź. Bohu dźakowano je ßo poradźiło, tych njedocźinkow wußlědźicź, prjedy hacź ßu samóhli ßwój bjesbóžny skutk wuwjesćź.

Polstalětny ßwjedźeń snutskowneho mißionstwa.

III.

(Pokracźowanje s cźißła 40.)

Hdyž běsche Bóh Mójsaßa w pusćźinje sa wodźerja luda pschihotował, jeho k Pharaonej póßła. A bórsy cźwile na zyły lud póßłane wocźi na njeho wobrocźichu. Hdyž běsche Luther ßwoje ßady na hrodowsku zyrkej pschibił, běchu bórsy psches zyły němski kraj rosschěrjene, ale ryczeŕ bu Luther, jako jeho khežor do Wormßa na ßejm powoła. W cźischinje Rugoweho doma je Wichern ßwój skutk sapočźał. Na zyrkwinskej shromadźisnje we Wittenbergu wón ßwój ryczeŕski hłóß na evangelsku zyrkej posběhny. Bóh chzysche, so bychu wschitzy jeho hłóß ßłyscheli.

W starym Lutherowym měsće běsche 20. septembra wulke žiwjenje. Ssyły zusych ßo na drohach žołmjachu; woni wobhladowachu ßebi hrodowsku zyrkej a pomnik Lutherowy. Alle kaž cźežke brěmjo na nich musa cźaßa ležesche. Wone dźě běsche to lěto revoluzyje.

Na druhi dźeń seńdźe ßo něhdźe 500 mužow k prěnjej evangelskej zyrkwinskej shromadźisnje w hrodowskej zyrkwi. Duchownych běsche najwjazy, wjele běsche profeßorow s universitow, tež sastojnizy, wojeŕšzy wyschzy, kublerjo, pschekupzy běchu mjes nimi.

Woni běchu ßo wschitzy seschli, so bychu ßo w tamnym njeměrnym cžaßu, hdžež ßo sdasche, kaž chzyła zyrkej schkitanje sěrschtow shubicž, wo sbožu zyrkwje a wo sakoženju noweho zyrkwinskeho swjaska lutherskeho, reformirowaneho, unirowaneho a hernhutskeho sjednoczenstwa rosrěczowali. Kandidat Wichern běsche ßobu pscheproschenje na tu shromadžisnu podpißał, potom wschak hakle, hdyž běchu jemu ßlubili, so ßmě wo snutskownym mißionstwje rěczecž jako wo nadawku sakožomneho zyrkwinskeho sjenoczenstwa. Wón dže wjedžesche: Nětko je hodžina snutskowneho mißionstwa sa nasch wótzny kraj pschischła.

A jeho wóczko běsche snamjenja cžaßa prawje srosymiło. Hdyž chzychu jemu najprjedy kónz skhadžowanki ßłowo dacž, pschejesche ßebi zyła shromadžisna, hdyž běchn jeho junkrócž rěczecž ßłyscheli, so by ßłowo hnydom 22. septembra dostał. A duž dżerżesche wón tamnu ßławnu, móznu rěcž, kotraž ßo s prawom hłóß k snutskownemu mißionstwu mjenuje. Hórka ból jemu wokoło hubow tschepotasche, jako wón w žiwych barbach bjesbóżnosć póhanstwa ßrjedża w kscheseżijanstwje wopißowasche. A potom ßo jemu saßo móz luboscże s wocžow błyschcżesche, hdyž wón w pokładach luboscże rěczesche, kotrež ßu hischcże w zyrkwi. Haj to běsche, schtož wón shromadżenym pokasa: Tyßazy ßu w naschim ludu, cži ßu kscheżeni, ale woni ßu jako póhanjo żiwi. A nichtó ßo sa nimi njeprascha; nichtó jich njepyta. To ßu hantwerszy na drohach, jecži w jastwach, łódżnizy we wulkich městach pschi brjohu, dżełacżerjo a khudži we wulkich městach, ke kotrymž ßo żenje żane ßłowo Boże njedobudże a kotsiž tehodla do njewěry sapadnu. Runje shubjenych je Jesuß pytał. Po jeho pschikładże ma zyrkej bjes dwěla to powołanje, tym wschitkim służicž, A wona móże tole powołanje jenož dopjelnicž psches sawjedżenje snutskowneho mißionstwa. Nusne je, to ßłowo wo powschitkownym měschnistwje do skutka stajicž; nusne je, wschitkich wěrjazych k saßodobywanju tych shromadżicž, kiž ßu ßo wot Khrystußa sdalili, njech ßu wyßozy abo nisy, bohacži abo khudži. Jenož hdyž ßo tele hischcże w kscheseżijanstwje drěmaze mozy psches wopokasanje luboscże roswiwaju, móże ßo ludowa zyrkej sderżecž. Duž je nusne, so żony po pschikładże teje Elisabeth Fry cžinja a ßo na ßwojich jatych ßotrach ßmila; duž je nusne, so by ßo cžiniło po pschikładże teje Amalije Sievekiny, kotraž w Hamburgu 1831 na choleru khorych w khorowni wopytowasche; to je wjele dżěła a wjele luboscże trjeba, so bychu ßo po pschikładże Jana Falka, hrabje s Recke a Zellera sanjerodżene dżěczi do spomożerskich domow pschiwsałe; to dyrbja ßo měscżaujske mißionstwa sakožicž. „Jene je nusne, so evangelska zyrkej powschitkownje pschipósnaje: dżěło snukskowneho mißionstwa je moje! So wona wulki sygl na shromadne dżěło sczini: Luboscž je moja kaž wěra. Luboscž dyrbi jeje wulki grat bycž. Wona dyrbi ßo ßwěczicž jako ßwjate płómjo w zyrkwi. Sapschimnje-li ßo w tej myßli skutk snutskowneho mißionstwa, potom nowy pschichod naschej zyrkwi seskhadża.“

(Pokracżowanje.)

Millionar banki Božeho kralestwa.

(Skónczenje.)

Wot 5. měrza 1834, Młynk dale powjeda, bu jich 75 schulow a nětko ßebi pomyßlcże, ja khudy muž, kiž ja k wam rěczu, mějach, jako sapocżach, 80 hr. a ßym jenicżzy psches modlitwu a wěru to wulke dokonjał, Ja mějach w meji sandżeneho lěta 6280 schulerjow w 75 schulach. Wot sapocżatka hacž nětk běsche 112,937 schulerjow w tych schulach a najkraßnische je, so ßu hižom tyßazy wot nich w njebjeßach a druhe tyßazy po knjesowych pucżach khodża a Bóhu cżesć cżinja a ßu druhim żohnowanje. To płacżesche w tym cżaßu 2,030,000 hr. a to ßym ja khudy muž, kiž ja s 80 hriwnami sapocżach, psches wěru a modlitwu cżinił. Bóh je mi 2 millijonaj hriwnow darił. Pomyßlcże ßebi, schto je Bóh na mni cżinił, a nawukńcże wote mnje; pschetož wón je hotowy, to tež na druhich cżinicž, hdyž wěrja.“ Dale pytasche Młynk psches rosschěrjenje dobrych kscheseżijanskich knihow a ßwjatych pißmow Boże kraleſtwo twaricž. Ale wón żanych ßrědkow njemějesche, duž proschesche nutrnje Boha wo wjele pjenjes. A Bóh da jara wjele pjenjes, so by 250,000 biblijow we wschelakich rěczach mißionaram rosdżělił a so móżesche niczo mjenje hacž 95,973,000 knihow rosdżělicž a roseßłacž. Młynk dale powjeda: „Moje dalische pschecże běsche, něschto sa mißionstwo cżinicž, a ja ßym psches modlitwu a wěru 4,654,000 hr. mißionaram póßłał, a nětko ßebi pomyßlcże, to je hromada pjenjes sa wulku banku, ale ja khudy muž ßym s mojimi 80 hr. tu wulku hromadu 4,654,000 wot Bóha dostał a kóżdu hriwnu dostach na kolenach, mjes teho so bych někoho na swěcże proßył. Haj, schto samożemy my psches luboscż Božu! Niczo naß spodobnischisch psched Bohom njecżini hacž nasche wěrjaze modlitwy, niczo njeje jemu tak wyßoko, niczo jemu wjazy wjeßela njecżini, hacž hdyž móże naß psches wěru a modlitwu wußłyschecż a naß wobohacżicż. A, moji lubi pschecżelio, hdyž scże tež jara khudži, móżecże wy tola něschto, haj ßamo jara wjele cżinicż, pschetož wy dże macże jara bohateho Wótza; pschetož wjele proßycż a wjele wěricż, to něschto njeße, haj wjele njeße; tak ßym ja tež cżinił. Wot Boha mamy wulke wocżakowacż, hdyž my we wěrje proßymy. Ja tebi to praju, niz so bych ßo khwalił, ale k poßylnjenju a wubudżenju wascheje wěry. Ja khudy muž, kiž ßym s 80 hr. sapocżał a żaneho pjenjeżka dokhodow njemějach, ßym nětko najwjetschu ßyrotownju ßwěta wot 50 lět ßem sastaral. Kak to pschińdże? Ja wschak pschezo khudy muž wostach, ale psches próstwu a wěru dóńdże 5 millijonow a 5 millijonow a 5 millijonow a te njedoßahachu. Tola trajaze a pschibjeraze sastaranje, kotrež Młynk telko lět hacž do ßwojeho 23. lěta na ßwoju modlitwu ßamu nashoni, je jaßne ßwědczenje wo tym, so „schtóż Bohu wschón ßo dowěri, tón na żadyn pěsk njetwari!“ A Młynk ma prawo, hdyž wón hladajo na ßwoje żiwjenje Božu dobrocżiwosć a ßwěrnosć s 20. schtuczku 31. psalma khwali. Jako hłowny nadawk wschitkich jeho ßłowow a skutkow, woßebje jeho 5 wulkotnych ßyrotownjow wupraji Młynk: Ja żadam ßebi jenož wocżi wschitkich tych, kotsiž to potrjebaja, na kraßnu wěrnosć wobrocżicż, so je Bóh pscheze tón ßamy, a so cżi, kotsiž jeho sa jeho ßłowo wosmu, kajkež je mamy w ßwjatym pißmje, so cżi namakaja, kajke njewureknine żohnowanje je s tym swjasane, ßamo w tutym żiwjenju. K temu ßłowu, wschitke jeho dżěcżi, kiž ßu w żiwjenju [illegible]nike, wróczo dowjesć a je pschezo saßo do wuschow a ßwědomnje njewěrjazych sawołacż, so je woprawdże żiwy Bóh a tón modlitwy tych, kiž ßo jemu dowěrja, wußłyschi. A k khwalbje teho Knjesa móżesche wón na wjeczoru ßwojeho żiwjenja pschistajicż: „Tón mój kónz je dozpěty. Ssyły hrěschnikow ßu wobrocżene, ßyły dżěcżi Božich we wschěch kónzach ßwěta w ßwojej wěrje poßylnjene. Cżim wjetsche běchu skutki, cżim wjetsche tež żohnowanje; pschetož kedżbliwosć stotyßazow je ßo na to wobrocżiło a po dżeßacż tyßazach ßu pschischli, so bychu jo ßami se ßwojimaj wocżomaj wohladali.“ So by ßo tónle wottyknjeny kónz na mnohich lubych cżitarjach tež dozpěł, k temu chzył tón Knjes ßwoje żohnowanje spożcżicż.

Bismarckowa poßledna modlitwa.

Wě ßo je modlitwa, kotruž kscheseżijan Bohu w cżichej komorzy spěwa, tak potajna, so ßo powschitkownje njeßłuscha wo njej sjawnje powjedacż. Ale naschemu ludej bychmy jene najrjeńschich a hnujazych smyßlenjow wulkeho Bismarcka samjelczeli, hdyż njebychmy wuwsacże cżinili a powjedacż chzyli, schto je ßo wón w poßlednich dnjach ßwojeho żiwjenja modlił. Wón we łożu leżesche. Jeho pschiwusni běchu ßo dobru nóz prajiwschi wotßalili. Duž jedyn s nich, kotryž běsche hischcże w pódlanskej stwi, hischcże junkrócż Bismarckowy hłóß saßłyscha. Wón kedżbowasche a bu ßwědk teho, kak żelniwy kanzler s wulkim hłoßom teho Wschehomózneho proschesche, so by jemu cżiche skónczenje wobradżił a co chzył lubowany němski wótzny kraj w jednocże a ßylny sdżerżecż. Prěni dżěl modlitwy je ßo wot Boha wußłyschał, sěrschta je směrom do wěczności saschoł. Ach so by ßo tež ta próstwa wo sdżerżenje jednoty a ßylnoscże khěżorstwa wot wulkeho kanzlera stworjeneho dopjelnika!

Sa nasch Sserbski dom.

Lubi Sserbja, dawajcże ßwoje dary Bohu k cżesczi a Sserbam k wużitku:

Dotal hromadże: 48 hr. 20 np.

Dale darichu: J. G. 1 hr., B. E. (4. pschinoschk na 100 hr.) 1 hr. S. A. (tydżeńszy) 20 np., N. N. 50 np. Hromadże: 2 hr. 70 np.

S dżakom kwituje **Gólcž,** redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku. Cżischcż a naklad Ssmolerjez knihicżischczérnje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 45.
6. nov.

Lětnik 8.
1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

22. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Pſalm 119, 109.

Ja noſchu ßwoju duſchu ſtajnje we ßwojimaj rukomaj.

Mjes dwěmaj kralomaj Indiſkeje bě krwawna wójna naſtala. Po krótkim bu tón jedyn wot druheho mózniſcheho pſchedobywany; wón ßam bu morjeny, jeho hłowne měſto wutupjene, jeho zyły kraj ſapuſczeny. Jeho jeniczki ßyn, trónowy herba, bu we hłownym měſczе dobyczerjowym do jaſtwa ßadźeny. Schěßnaczе lět ſtary bě tehdy tón młodźenz, jako ßo jaſtwowe durje ſady njeho ſamkachu. Ssydom lět dołho hižo we ßwojim jaſtwje tradaſche. Mózni knjeżerjo druhich krajow běchu huſto ſa njeho proßyli — wſcho podarmo. Skónczнje da ßo kralowa wutroba ſmjehczicź. Wón ſjewi jatemu młodźenzej, ſo budźe ßo ſ jaſtwa puſchczicź, a to ſjawnje w pſchipoldniſchej hodźinje pſches zyłe měſto wjeſcź a po tym ßwobodnoſcź dostacź.

„Kak budźa ludźo hladacź, kajke budźa woczi cźinicź!“ młodźenz dźeſche. Kral pak wotmolwi: „Mój ßyno, ty hiſchczе njewěſch, kak budźeſch pſches měſto wjedźeny“. Jako bě poſtajeny cźaß pſchiſchoł, jemu kral khryſtalnu ſchklu ſ mlokom napjelnjenu do rukow dawajo dźeſche: „Roslijeſch-li jeniczku kapku, dha ßy ßmjercze hódny“. Sa młodźenzom pak ſtupi ßo wojeŕſki wotroczk ſ kałaczom w ruzy, ſo by jeho ſaraſył, hdy by jenoż jeniczku kapczicźku roslał.

S bliſka a ſ daloka běchu ßo ludźo ſeſchli, ſo bychu na kralowſkeho młodźenza na jeho ſtraſchnym puczu hladali. Hłowu pſchi hłowje na haßach a torhoſchczach ſtejachu, wſchitke wokna běchu wobßadźene, haj ßamo na tſěchi běchu někotſi ſalěſli.

Jako bě młodźenz ßwój ſtraſchny khód pſches ludźi dokonjał, kotſiż njeběchu żaneho woka wot njeho wotwobroczili, kral k njemu ſtupiwſchi dźeſche: „Kajke dha ßu ludźo woczi cźinili? „O kralo“, młodźenz wotmolwi, „na to njejßym pohladał, mějach jenoż kedźbu na ßwoje żiwjenje we ßwojimaj rukomaj!“

Na tuteho młodźenza ßmy podobni; pſchetoż wot naß rěka: ja noſchu ßwoju duſchu ſtajnje we ßwojimaj rukomaj. Pſches hnadu njebjeſkeho krala ßmy ſ jaſtwa teho njepſchecźela wumożeni, ßmy doſtali ſbóżnu ßwobodnoſcź tych dźěcźi Bożich pſches teho ßameho, kiż je jaſtwo jatych wjedł. Njepſchińdźemy pak nihdy na nihdy k temu kónzej naſcheho njebjeſkeho powołanja w Khryſtußu Jeſußu, hdyż ßwěru njekedźbujemy ßami na ßo. Něktoryżkuliż też każ tamny młodźenz wokoło ßo hladajo ßo praſcha: kajke budźa ludźo woczi cźinicź? ſchto budźa prajicź? hdyż ßo ſaßo k Bohu pſchiwobroczi a poczina ſaßo kemſchi a k ſpowjedźi khodźicź, k Bohu ßo modlicź a nowe żiwjenje wjeſcź, na cźoż bě ßnano hižo dlěje ſabył a ſkomdźił. O ſo by radſcho nnts pohladał do ßwojeje wutroby; hdyż ßo też naſtróżi pohladajo do jeje cźěmnoſcze, ſ kotrejež je ßo dźěcźaza wěra wſcha ſhubiła. Ale budź ſtroſchtna, luba duſcha, Jeſuß je prajił: teho, kiż ke mni pſchińdźe, njebudu ja won wuſtorczicź, a ta krej Jeſom Khryſta, teho ßyna Bożeho, wucźiſczi naß wot wſchitkich naſchich hrěchow. To

žaneje ważnoſczże nima, ſchtož ßebi ludžo wo tebi myßla a rěcža — to je dźě waſchnje teho ßwěta — ale to je ważne, wyßoko ważne, ſchtož Bóh tón Knjes ßebi wo tebi myßli, kiž wutroby a jěrchenje ſpytuje a derje wě, ſchto na cžlowjeku je.

Naſche žiwjenje je w naſchimaj rukomaj, a ſady naß ßmjercź hroſy. Cžińmy, ſo bychmy ſbóžni byli ſ bojoſczu a ſe rženjom a wſchitkón naſch duch a duſcha a cžěło njech budźe bjes poroka ſdźeržane hacž na pſchichod naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.

Cžim dróžſche nam naſche kubło je, cžim bóle je wobkhowamy a w kedźbu mamy. Najdróžſche kubło pak je naſcha njeßmjertna duſcha, kotraž je wot Boha a po Boſy a k Bohu ſtworjena. Teho dla kedźbujmy na to, ſchtož Boże ßłowo nam pſchiwoła: wobarnuj ßwoju duſchu a njewohladaj ßo ſ wopjecžizu (1. Mójſ. 19, 17) a: cžěkajcże ſ Babela, ſo by kóždy ßwoju duſchu wumohł, ſo byſchcże ßo w jeho ſłóſczi njeſkaſyli (Jerem. 51, 6): pſchetož ſchto pomha cžlowjekej, hdy by runje zyły ßwět dobył a pak na ßwojej duſchi ſchkodował? abo ſchto móže cžlowjek k wumoženju ßwojeje duſche dacź? Haj:

Schtóž ßwoju duſchu ſhubi,
Tón ſhubi wſchitko ſ njej,
A wyſchſche teho rubi
Wón Knjeſej Jeſußej,
Schtož tola jemu ßłuſcha,
Schtož wón ßej warbowa.
Ach, to je naſcha duſcha,
Tak droho kupjena!

Duž dha njech je to naſcha wobſtajna próſtwa: wumož moju duſchu wot mjecža! njech je to naſche wſchědne heßło: ja noſchu ßwoju duſchu ſtajnje we ßwojimaj rukomaj, ſo bychmy junu pſches hnadu teho, w kotrehož ruzy je duſcha wot wſchitkeho, ſchtož žiwe je, a kiž je naſche duſche wutrobnje lubował, njeßeni byli wot jandźelow do Abrahamoweho klina. Hamjeń.

Räda-Budyſki.

Sprawnoſcź dowjedże k dobremu kónzej.

3. Ssudźenje.

(Pokracžowanje.)

Ssudniſtwo ſtejeſche na hornim torhoſchcźu pódla khlěbownje, hdźež Freibergſzy pjekarjo ßwoje pjecžwa pſchedawachu. „Tamne ſchtyri ławki nětko“, tak powjeda khronika, „ſa kotrymiž ßo ßudźeſche, a kotrež běchu w ſchtyriróžkowzu ſeſtajane, ſo bychu tu tak trěbne wobhrodźenja ſa poßłucharjow byłe, ſtejachu ſemi rune, hewak by ſ cžežka móžno było, konje a kruwy pſched ßud pſchiwjeſcź. Sſo wě, hłowna woßoba bě tu ßudnik.“ Waſchnje bě, ſo ßo w tym cžaßu ßudźeſche, hdyž ßłónczko najwyſchſche na njebju ſtejeſche, a tak dha ßo też ſta, ſo Handrika wokoło pſchipołdnja ſ jaſtwa k tamnym ſchtyrjom ławkam dowjedźechu.

Mnoſy ludžo běchu ßo hižo pſched ßudnym domom ſeſchli a poſtrowichu ſwjaſaneho ſ hrožazym, dźiwim wołanjom. Wſchitzy běchu dźenßa hiſchcże bóle na njeho, dokelž běſche wón hiſchcże wſchón krwawy, a ani wottruhany, ani ſcżeßany. Wobſkorženjow pak ſ cžłowjekom ſe ſawjaſanej hłowu a ſ korcžmarjom jako ßwědkow witachu ſe ßobucžucžom. Woßebitu kedźbliwoſcź wubudźi też piſkań, kotryž ßyku wobſkorženjow nawjedowaſche. Dźenßa pak běſche ßo też wot nohow hacž do hłowy nowu draſtu ſwoblekał, hdyž też běſche hewak ſtajnje we wjetkej draſcże khodźił. Sa powjas mějeſche pißany židźany bant, nohajzy a też dołhe pyſkojte cžrije běchu ſe židu rjenje wuſchite. Runje tak nowy ſdaſche ßo jeho kwicź, kotryž mějeſche na ramjenjomaj wißajo, ſe ſchtyri a dwazecźoreho wſchelakeho ßuknja běſche wón ſeſchity, wuſko na žiwot ſeſchity módry jiplk a ſchěroki cžerwjeny klobuk na hłowje, wupyſcheny ſ pißanymi pawołymi pjerjemi a židźanymi bantami, kotrež kaž hadźiki pſches dołhe kudźerjawe włoßy doßahachu; do bantowych kónzow njeběſche ßebi dźenßa lěßne worjeſchki ſaſchił, ale dobre a prawdźite muſkatowe worjeſchki. S brónjemi ßo piſkarjo a ſpěwarjo ženje njedebichu, khiba na pucźowanju; wón pak pſchińdźe też bjes hußlow, bjeſe kotrychž wón hewak ženje pſches próh njeſtupi. Tak dha njemějeſche jeho dźenßa nichtó ſa cžłowjeka, kotryž „kubło prjedy cžeſcże“ woſmje. Wſchako też njeběſche ßem pſchiſchoł, ſo by tu ſaſpěwał abo ſapiſkał; k temu, kaž też k wjeßołemu piczu po wußudźenju běſche korcžma na hoſpodźe pſchihotowana.

Skóncžnje pſchińdźe ßudnik, běſche to prěni hejtman, ſ mjenom Hendrich, ſprawny cžłowjek we wſchěm ßwojim ſmyßlenju, ſa nim pſchińdźechu ławnizy. To běchu ważni mužojo pſchi wußudźenju, hdźež dyrbjeſche kóždy — a na to běſche khoſtanje poſtajene — ſarěcžerja měcź. Běſche też ßudnik hłowna woßoba pſchi wußudźenju, dha wón tola, tak rucże hacž wón na ßudnym ſtole ßedźeſche, žane wußudźenje ßam poſtajicź njeßmědźeſche, wón mějeſche ßo jenož ſa wußudźenjom praſchecź a njeßmědźeſche wo wußudźenju, tak rucże hacž běſche wone wuprajene, ani rěcžecź abo je jako njeprawe ſaßudźicź.

Hdyž běchu ßo wſchitzy, kotſiž běchu ßo tu wußudźenja dla ſeſchli, na tamne ſchtyri ławki ſeßydali, a hdyž Handrik ſ měſchczańſkim wotroczkom ßrjedźa ſtejeſche, ſarěcža ßudnik k ławnikam:

„Ja ßo waß praſcham dla wußudźenja, jeli ſo je tu jena ſ tſjoch pſchicžinow, hacž dyrbimy tu po prawu też ßudźicź?“

Hdyž běchu jemu pſchihłoßowali, rěcžeſche wón dale tak: „Duž dha ßudźmy naſchu wěz po ßudniſkim prawu, ſo dyrbi tu kóždy cžłowjek po cžeſcźi ſkoržicź, a ſo kóždy, ſchtóž tu też ſkoržicź ma, ßebi muža woſmje, kotryž ßłowczka ſa njeho rěcži, kaž je po prawu. Duž dha kaſamy naſchej wězy měr a pokoj. Schtóž měr kaſy ſe ßłowami, tón hladaj ßo ßwojeho kubła, a ſchtóž jón kaſy ſe ſkutkami, tón hladaj ßo ßwojeje ſchije.“

Duž ſarěcža korcžmař: „Knjes ßudniko! Nadźam ßo, ſo ßwoju ſkórżbu k dobremu kónzej dowjedu, dokelž mnoſy cžeſtni ludžo wo mojej wězy wjedźa, a dokelž ßu ßo ßem ſeſchli, wo mojej ſkórżbnej wězy wuprajicź, kaž je ßo podała, a dokelž tu też tutón rosraženy cžłowjek pſched wami ſteji, ſo by wón ßwoju ranu pokaſał, kotruž ßym ja po waſchej pſchikaſni wot tſjoch ßußodow wobhladacź dał, hacž je wona ſ mjecžom ſražena. Duž dha ja wobſkorżu tuteho ßem pſchiwjedźeneho, ſwjaſaneho cžłowjeka, kotryž ßo Handrik mjenuje, ſo je wón patorżizu wjecžor do mojeho domu pſchiſchoł a ſo je wón, jako ja ſa njeho póßłanje pſchihotowach, ſ mojimi hoſcźemi, hacž dotal měrnje w mojim cžeſtnym domje pſchebywazymi, ſwadu ſapocžał a ſ mjecžom ranu ſraſył a też mojej domownoſczi ſ tutym domapytanjom ſchkodu nahotował. Knjes ßudniko! praſchecże ßo tutych ludźi, ſchto woni wo tym wjedźa!“

„Ssy ty Handrik?“ woprascha ßo ßudnik wobſkorženeho.

„Ssym Pawoł Handrik, rodźeny Freibergcžan“, běſche jeho wotmołwjenje.

Mjes tym běchu tamni tſjo mjenowani ßußodża do prědka ſtupili a tamny mjes wobſkorženjemi ſtejazy muž ſe ſawjaſanej hłowu běſche ßwoju wobałku wotwjaſał, ſo móżeſche kóždy jeho ranu wohladacź. Wo ßrjedź cžoła ſdaſche ßo wona wo wjele hórſcha, dyžli wo wjele wjetſcha Handrikowa wo ßrjedź hłowy.

„Schtó wot ßudniſkich knjeſow rukuje ſa tutych ßwědcžazych ßußodow, ſo ßu wſchitzy tſjo ſaßydleni ſe ßwojim khadołbom, hacž też bydła w ſchtwórtej abo ſcheſtej haßy?“ woprascha ßo ßudnik.

Běſche to Jakub Mudracžk, kotryž jako pſchitomny ßudniſki knjes poſtaže a rukowaſche. Po ſdacźu ßo Handrik ſa tehole rukowarja ſajimowaſche. Wón pohlada krucże na njeho a kedźbowaſche na ſynk jeho hłoßa.

Jako ßudnik nětko tutych tſjoch ßwědkow napominaſche, ſo bychu po prawdźe a wěrnoſczi wuprajili, hacž je rana „ſ mjecžom rubnjena“ była, dha wotmołwi jedyn ſ nich hnydom ßobu ſa druheju:

„My hinak njemóżemy, hacž ſo tu tak ßwědcžimy, jako ßebi to wěrnoſcź žada, ſo ßmy prěni dźeń hodow rano po waſchej pſchikaſni, knjes ßudniko, ranu tehole ſranjeneho muža wobhladowali a ſo ßmy ju jako njedawno ſ mjecžom narubnjenu ſpóſnali.“

„Duž dha praſcham ßo ja waß wſchitkich, kotſiž ſcże ßem pſchiſchli, ſo byſchcże tu ſkorżili“, tak ſarěcža ßudnik, „hacž móże něchtó ſ waß dopokaſacź, ſo ſpomnjene domapytanje wot tuteho muža wukhadźuje, kotryž ßo Handrik mjenuje?“

Duž dha wschitzy ßwoje ruzy posběhnychu, kotsiž běchu tehdy piskarjowi towarschojo byli, a tón sarěcža, so by s dołhej, hładkej rěczu, s kotrejž ßebi też pschißławu sady ławkow stejazych pschipoßłucharjow dobycź wjedźesche, swjasaneho Handrika domapytanja winował, wustojnje ßobu sapleczíwschi, so je zyłe město wo tym pscheßwědčene, so je wobskorzeny wobhonjeŕ s Czech, kotremuž ma ßo po wschej prawdźe schija pschikrótschicź.

Ssudnik pak jemu tajkele ßłowa sakasa, dokelž ßo teho dla hischcźe žana skórźba pola njeho njeběsche sapołożiła.

Hdyž běsche hischcźe korczmař wo tym rosprawił, schtož běsche wo zyłej swadźe widźał, rěczesche ßudnik k wobskorzenemu:

„Handriko, tuczi ludźo, wobßedźeni a njewobßedźeni, skorźa Bohu, naschemu Knjesej, a naschemu markhrabi, hdźež wón też je, a mi jako ßudnikej a wschěm tym, kotsiž ßebi měr a hnadu pscheja, a wobskorźuja tebje, kotryž tudy psched nami stejisch, so ßy pschischoł do tamneje hospody a ßy měr kasył korczmarjej a hosczom a jich domapytał s wobrónjenej ruku a s błyskotazym mjeczom, doniž ßo njeje rana rubnyła, kotraž je ßo wobhładowała a spósnała jako s mjeczom srubana. Chzesch ty k temu stejecź abo chzesch saprěwacź, abo masch ty ßwědka a rukowarja, kotryž twoju njewinu dopokaże?“

Nětko běsche Handrikej dowolene rěczecź, hacž runjež mějesche kóždy domapytanje sa hižo dopokasane. Jeho prózstwu, so bychu swudowjenu Pjenjeżnikowu ßo wopraschełi, hacž wón njeje Handrik a rodźeny s Freiberga, hnydom wotpokasachu: žony njemóża pshed ßudom ßwědczicź a rukowacź. Duž dha žadasche wón ßebi Jana Pjenjeżnika sa rukowarja. Ważny by sa njeho było, hdy by ßo pschipósnało, so je wón s Freiberga rodźeny. Dokelž běchu jeho hłowni wobskorźerjo s njesaßydleneho pucźowanskeho luda.

Ssudnik póßła hnydom měschczańskeho wotroczka s poruczznoscźu, so by knjesa Pjenjeżnika do spomnjenych schtyri ławkow žadał. A nětko powjedasche Handrik ßwoje podeńdźenja. Jemu ßnano bychu skerje hischcźe wěrili, njebychuli ludźo a ławnizy pschecźiwo njemu roshorjeni byli. Běsche ßo tola ßamemu ßudnikej krute napominanje se strony tachanta dostało, kotreż njemóżesche bjes wliwa wostacź. Jako ßo měschczański wotroczk wot Pjenjeżnika wrócźiwschi powjescź pschinjeßy, so wón njecha měrkażerja a cźeskeho wobhonjerja dła pshed ßud pschińcź a pshed tymi ßudnikami, kotsiž ßo tu wuwopraschuja, a tych rěczow dła, kotreż ßo tu rěcża, sakitowacź, dha pschihłoßowachu mnosy wonka pshed ławkami, a Jukubej Mudraczkej ßo lohko poradźi, wobskorźeneho jako pschekłepaneho jebaka wosnamjenicź, kotryž druhich wobskorźuje, hdźež to tola knjes ßudnik ženje prjedy dowolicź njeßmě, doniž njeje prěnja skórźba skónczena.

(Pokraczowanje.)

Ssylsowy karanczk.

We małej jstwiczźy, w nusy ßedźi —
Macź płacże jara srudnuschka,
Sa ßwojim lubym ßynkom žedźi
Ssmjercź wjedźesche joh' do njebja.

Tsi dny ßu nětko hižo saschłe —
Nóz tsecża bliži srudna ßo,
So je ßo jemu wóczko samkło
Na wěczne sańdźelilo jo.

O hdy by jeho saßo měła
Toh' luboh' ßynka jeniczkoh',
S nim sbožowna by jeno była,
Nětk w rowje sbóžnje khowa ßo.

Jej' hórka skórźba, a jej' žadoscź
Sso pschezo saßo wonowja,
A jeje ßylsow połna staroscź —
Nóz płacże a dźeń wote dnja. — —

Poßłuchaj jako nětko bije
Hodźina nózna dwanata,
Kaž Boži hłóß ßo dele lije
Nad wjeß tam s wěże do doma.

Sso durje cźicho wotewrichu;
Nuts stupi mały jandźelk k njej,
Wón duchownu ma jaßnu pychu
A hlada, kaž chzył rěczecź s njej.

Jom' s wobliczа ßo jaßnoscź ßwěcźi
A na macź miły shladuje,
Pschi durjach steji tam, nětk rěcźi:
O luba mamka, snajesch mje?

Macź pohladacź ßej lědma swěri;
Pak widźi, so je jejny ßyn.
Schtó móhł joh' póßłacź? njeje k wěri,
Je wěrnoscź? abo je ßnadź ßón?

A hlaj — nětk cźische postupuje
Tón jandźelk, a ßo bliži k njej
A wot njeje ßej wuproschuje:
O njepłacź — mamka — njepłacź hlej!

We ßwojich małych ruczkach staji
Karanczk, kiž rjany pyschny bě,
Pshed macź, a jej tak pschi tym praji:
„Tu hladaj mamka, nětk je doscź!“

Macź ßłyschi to, duž cźische praji:
„Cźi njerosymju, ßynko mój!“
„Ssym hromadźił,“ wón snapschecźiwi,
„Wschě twoje ßylsy, hladacź pój.“

Hlaj hacź na kromku pjelnja nětko
Tón karanczk twoje ßylsyczki;
Staj twoje ßylsy, zyle wschitko,
So karanczk njepscheběži mi.

Pschetoż, hdyž jena jeńczka kapka
'Schcźe panje do toh' karanczka,
Dha na dobo tón sky duch kłapa
Do mojoh' cźichoh' rowiczka.

S tym ßym ja jemu sapanjeny
Do wscheje wěczнej wěczнoscźe,
Se ßwjatych honow wustorceny
S tej njebjeskeje kraßnoscźe.

Też Boži troscht a Boże ßłowo
A měr b'dźe cźěkacź pschede mnu,
Ja srudny dyrbju cźahnycź wokło
Wot jenoh' města k druhemu.

Duž proschu cźe, — o luba mama —
Chzesch dacź mi sboże wużiwacź,
Sdźerž ßylsow ßo, cźe proschu mama —
Ssej njedaj s wóczkow wuliwacź.

We tamnym, swětkych hwězdow raju
Mi jara — jara derje je,
Tam ja se jandźelemi hraju
A Boha khwalu wutrobnje

My rjany spěwy sanoschamy
Wschě Bohu k czesczi, w luboscźi
Sso Bohu stajnje dźakujemy,
Je człowjske wucho njeßłyschi.

Tón dźak sa wulku luboscź waschu,
Kiž nade mnu scźe czinili,
Ja dawam Bohu prózstwu naschu:
Bóh swarnuj wschitkich hromadźi.

Do wulkej sahrody naß scźele
Bóh wschitke dźěcźi hromadźe,
Hdźež je tych kraßnych kwětkow wjele,
Kiž wohladamy wjeßele.

A hdyž je rjenje wothladamy
Wón wot nich jara kraßny dźe,
Hdyž wone nam tu srostu rjane,
Dha ßo wam w ßwěcźe derje dźe.

Tak ßmy my derje sakhowani,
Naß luboscź junu sjenocźi,
Pshed njepschecźelom swarnowani,
Duž „mamka“ njebudź w staroscźi.

O njepłacź wjazy, ja cźe schkitam
Kaž ty mje, tak ja tebje saß',
O njepłacź, ja cźe junu witam,
Sa tebje proschu kóždy czaß.

Mi luba mamka njesańdźeja
Te kwětki rjane luboſne,
Sso widźimy ſaßo, hdyž h'ſchcźe kcźěja,
A potom wſchitko derje je.

Ty cźežkoty ßy wjele měła,
Hdyž žiwy běch, bě w ſtaroſcźi,
Ssy mje dla wjele ſnjeſcź tu měła
Wſcho cźinjeſche pak w luboſcźi.

Ty njejßy chzyła wotpocžowacź,
Hdyž domach leżach w khoroſcźi.
Bóh chzył cźe ſa to požohnowacź,
Scžiń poßlednje mi k luboſcźi.

A njedaj twojim ßylſam kapacź
Se twojich wócžkow w ſrudnoſcźi,
So móžu w mojim ſbožu ſkakacź
A ßłodźicź ſbóžnoſcź w kraßnoſcźi.

Nětk macź je ſrosymiła wſchitko,
Schtož lube dźěcźo proſcheſche,
A cźiſche, kaž bě pſchiſchło nětko,
Sso jandźelk wot njej' posběže.

Njej' cźežki ßón mje wobjał tudy?
Bě błud a myßle ſjebane.
A tola widźu njejßu błudy,
Tu ſteji karancžk ßylſowy.

Haj! lube dźěcźo, dyrbiſch wužicź,
Te ſbóžne ßwětko njebjeſke,
Ja chzu wſchě moje ßylſy ſtužicź
Nětk njeb'dźa wjazy płakane.

To prajo dźeržała je ßwěru
Schtož luboſcź k dźěſcźu ſamóže.
Po ßmjercźi je h'ſchcźe chzyła ßwěru
Jom' popſchecź ſbóžne woßebje.

Ssej lube dźěcźi pomjatkujcźe,
Sso ßwěru ſtara ſa waß macź,
Jej ſ luboſcźu ßo podźakujcźe,
Waß Bóh b'dźe ſa to žohnowacź.

Haj budźcźe pſchezo dobre, ſprawne
So macź nad wami wjeßle ma,
Dha bórſy wohladacźe ſjawnje,
Schto cźini luboſcź macźerna.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Poßwjecźenje prěnjeje evangelſkeje zyrkwje w Jeruſalemje je ßo reformazyſki ßwjedźeń měko w pſchitomnoſcźi naſcheho lubowaneho khejžora. Te ßłowa, kotrež je wón pſchi tym rěcžał, ßu ſawěſcźe wopomnjenja hódne ſa wſchitkich evangelſkich kſcheſcźanow. Duž je lubym cźitarjam tudy podamy: „Ani błyſchcź a móz, ani cźeſcź, ani ſeńſke kubło njeje, ſchtož my jow pytamy, my jow pytamy, my proßymy a bědźimy ßo wo to jene, to najwyſchſche kubło, wo ſboźe naſchiſch duſchow. A kaž ja to ßlubjenje mojich w Bosy wotpocžowazych prjedownikow: „Ja a mój dom my chzemy temu Knjeſej ßłužicź", na tymle ßwjedźeńſkim dnju wospjetuju, tak ja waß wſchitkich k temu ßamemu ßlubjenu napominam. Kóždy njech ßo ſtara w ßwojim ſchtancźe a powołanju, ſo wſchitzy, kiž ßo po mjenje naſcheho kſchižowaneho knjeſa mjenuja, w tym ſnamjenju teho wyßoko khwaleneho mjena ßwoje žiwjenje wjedu k dobycźu nade wſchitkimi ſ hrěcha a ßebicźnoſcźe wukhadźazymi cźěmnymi mozami. Bóh chzył dacź, ſo bychu wot jow bohate rěki žohnowanja ßo wuliwale do zyłkeho kſcheſcźijanſtwa, ſo na trónje kaž w hěcźe, domach a w zuſbje dowěra k Bohu, luboſcź k bližſchemu, ſcźerpliwoſcź w cźerpjenju a dźěło bychu woſtałe naſcheho luda najſdobniſcha pycha, ſo by duch měra evangelſku zyrkej pſchezo bóle a bóle napjelnjał a ßwjecźił." To ßu kraßne ßłowa ſ wyßokeho horta, ßłowa, kajkež móža jenož ſ wěry do žiwjenja Božeje luboſcźe w Khryſtußu, wo kotrejž Jeruſalem a Golgatha ßwědcžitej, kaž ſłote, cźiſty parle cźłowſkeho myßlenja a ſacźuwanja wukhodźecź. Duž tež pſchejemy, ſo bychu tele ßłowa žiwy wothłoß namakałe we wutrobach wſchitkich evangelſkich a ſo bychu ßo te pſchecźa w nich wuprajene tež dopjelniłe.

— Pſchichodny ſchtwórtk 10. novembra ſměje ßerbſka prědarſka konferenza ßwoje poßedźenje w Budyſchinje.

— Sa fararja ſekundarija w Budyſchinje je ßo ſańdźenu wutoru knjes farař Gäbler ſ Delnich Oderwitzow wuſwolił.

— Naſch wjeleſaßłužbny zyrkwiny wucžeŕ knjes Sarjeńk 31. oktobra ßwój 25-lětny jubilej jako zyrkwiny wucžeŕ w Hrodźiſchcźu ßwjecźeſche. Kralowſke miniſterſtwo zyrkwinych a ſchulſkich należnoſcźow je jeho ßwěrne a ßwědomłe ſaſtojuſke ſkutkowanje pſchipoſnawſchi jemu cźeßne mjeno „kantor" ſpožcźiło. Tutón cźeßny wukas je jemu w mjenje ſchulſkeje wyſchnoſcźe knjes farař Mrózak w pſchitomnoſcźi ſaſtupjerjow ſchulſkeho a zyrkwineho pſchedſtejicźerſtwa ßwjedźeńſzy pſchepodał. Tež naſcha woßada je ßwojemu kantorej ßwoju luboſcź a dźakomnoſcź ſ wutrobnym ſbožopſchecźom, tak woßebje tež ſe ßwjedźeńſkimi darami wobßwědcźiła. Tak doſta wón kraßny cźaßnik, regulator, rjany kaſchcźik ſ 6 ßlěbornymi łžicami a dwojimi widlicžkami a nožemi, kaſchcźik ſ 12 ßlěbornymi łžicžkami a wjetſchi pjenjes (60 hr.) ſa ſpěchowanje zyrkwineje hudźby; dale wukładowanje noweho ſakonja wot Couarda w 3 ſwjaſkach. Bóh ſpožcź naſchemu jubilarej ſtrowoſcź a móz k dalſchemu žohnowanemu ſkutkowanju!

— Wobſamkło je ßo nětko wot ßudniſtwa w Pariſu, ſo ma ßo wěz pſchecźiwo Dreifußej, kiž krajneje pſcherady dla na cźertowej kupje ßo jaty dźerži, ſ nowa pſchepytowacź. Hacź runje ßo prěcź njeda ſo je Dreifus do wſchelakich wězow ſapleceny a ſaſchmjatany był, je tola to ßurowe wuſtupjenje pſchecźiwo njemu pſche wſchu měru a te dopokaſma, na kotrež je ßo prěni ßud ſłožował, ßu tola khětro ßłabuſchke, ſo njeby jeho ßud k tajkemu cźwilowazemu khoſtanju ſaßudźicź ßměł, kotrež je ßamo hórſche, hacź ßmjertne khoſtanje. Pſchetož na cźertowej kupje dyrbi cźłowjek po něcźim wotemrěcź; powětr je tam tajki, ſo cźłowjek to dołho ſnjeſcź njemóže. Najſkerje je Dreifus hižom ßmjercźi bliſko abo ſ najmjeńſcha khětro khorowaty. Pſchetož pſched tróttkim je depeſcha dóſchła, w kotrejž ßu lěkarjo Dreifußa pſchepytowazy ßo wuprajili, ſo wjazy ſa jeho žiwjenje njeſteja. Měſto teho, ſo by ßo khoremu nětkajke połóženje poſtiźiło, je miniſterſtwo te njeluboſcźiwe wotwołwjenje dało: „Je-li ſo Dreifus wumrje, damy jeho cźěło balſamirowacź a do Pariſa póßłacź." A ſawěſcźe łódź ſ Franzowſkeje, kiž je tam prěnja pſchijěła, je wězy k temu balſamirowanju ßobu pſchinjeßła. S teho je widźicź, kak Franzowſkej wyſchnoſcźi na tym leži, ſo by Dreifus wumrjeł. S tym by wona na najlěpſche waſchnje zyku wěz wotbyła. Duž by ſawěſcźe ſa Dreyfußa wulke ſboże było, hdyž by ßo žiwy hiſchcźe do Franzowſkeje wrócźił. Srudne pak je to wopokaſmo wo wobſtejnoſcźach, kotrež w Franzowſkej knježa.

— Naſcha ßerbſka protyka na lěto 1899 je wuſchła. Wona nam ſaßo kaž kóžde lěto ſ wuſtojneho pjera woßebje tež rjany roshlad po naſchich Sserbach podawa Woßebje wěßo ſpomina na naſcheho njeſapomniteho wótcźinza Jmiſcha. Duž lubi Sserbja, dźicźe ßebi po ßwój Pſchedźenak. Pſchetož wón ßłuſcha do kóždeho ßerbſkeho doma.

— Wólby do pruſkeho ßejma wotpóßłanzow maja ßo w bližſchim dnjach, hdyž ßu ßo w tamnym tydźenju wólbni mužoje wuſwolili. Kaž ßo nětko ſda, njeſměje wólba pſcheměnjenje ſa ßejm po jeho wobßadźenju. Jenož konſervatiwni njebudźa w ßamej liczbje do ßejma ſaſtupicź. W naſchich ßerbſkich wólbnych wokrjeßach ßo pak nadźijomnje konſervatiwni wuſwola. Dobra konſervatiwna myßl hłuboko w naſchej ludowej wutrobje tcźi. Duž pak móže ßebi tež naſch lud ſ dobrym prawom žadacź, ſo by ßo jemu to ßame dowěrjenje napſchecźiwo njeßło.

Porjedźenje ſtajerſkich a cźiſchcźerſkich ſmyłkow w ſpěwje „Kidron" w tydźeńſkim cźißle „Pomhaj Bóh."

W prěnjej ſchtucžzy dyrbi poßledni ryncžk rěkacź: Kidron, „**rěka**" kralowſka, niz „ruka".

W 2. ſchtucžzy w 6. ryncžku dyrbi rěkacź: „Potulen**je**" měſto „Potuleny".

W 9. ryncžku 7. ſchtucžki dyrbi rěkacź: Ssyn ßo „**prawny**", niz „ſprawny", rechtmäßig, niz rechtſchaffen.

W 5. ryncžku 11. ſchtucžki cźitaj: „**Rěcźecź**" měſto „Sswěcźecź".

S 12. ſchtucžku ßo ſpěw ſkónczi. Potom ßłowa: Dodawk, 11. oktobra atd. Skónczńje ſchtucžka: „Kidronje, ach kajke ſboże".

B.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 47.
20. nov.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjedzeń femrjetych.

Sjew. Jana 14, 13.

Sbóżni ßu czi morwi, kotsiż w tym Knjesu wumru.

Wumrjecz dyrbimy wschitzy, ale czężko je wumrjecz, czężko je, wscho, schtoż snajemy, schtoż widzimy a ßłyschimy, wopuschczicz, wscho semske żiwjenje a żadanje, wscho czaßne hubjenstwo a swjeßelenje, wscho hibanje a dźěłanje wostajicz. Woczi njebudzetaj wjazy s luboszu hladacz ani rt wjazy rěczecz, wutroba je słamana a duscha wuduta, ßylsy ßo ronja, sawostajeni płakajo steja pschi rowje a semja pschikryje teho, kotrehoż ßu k měrej pschewodzeli. — A tych rowow bywa pschezo wjazy, wosada morwych roscze kóżde lěto. Dźěczi a stari, bohaczi a khudźi, wschitzy bydla směrom hromadze na czichim pohrjebnischczu. Dźeń pschińdze, hdzeż też tebje khowaja; městno je, hdzeż też twoje czěło junu wotpoczink namaka. „Czaß minje ßo, ßmjercz pschikhadza.“ — Schtóż sbóżnje wußnycz chze, tón dyrbi w tym Knjesu wumrjecz. My ßo narodźimy a ßmy żiwi, my ßmy żiwi a wumrjemy. Schto pomha nam to zyłe żiwjenje, hdyż sbóżnje njewumrjemy? Najlěpsche ßwjeczenje ßmjertneje njedzele je spominanje na ßmjercz a row, je to modlenje: Knjeże wucz naß wopomnicz, so wumrjecz dyrbimy, so bychmy mudri byli! Mudrje pak je, ßo modlicz a ßo pschihotowacz prjedy hacz ßmjercz pschińdze, a niz czakacz a ßebi myßlicz: Ja mam hischcze khwile, duż hischcze wo ßmjerczi niczo ßłyschecz nochzu. Mudrje je, kónz womnicz a tak żiwy bycz, so směrom wotßal czahnycz możemy: „Njech s czaßom sa ßwój dom ßo staram, so bych był stajnje hotowy. A rjeknył, hdyż ßo bliżi k maram: Czińsom mnu Knjeże, każ ty chzesch!“

Mudry je tón muż, kiż w żiwjenju tajki steji, każ by kóżdu hodźinu ßwět wopuschczicz dyrbjał. Mudrje je, sa to czaßne a wěczne w prawym czaßu ßo staracz. Schto pomha semske bohatstwo? Mole a serßawz jo skaża, ludźo móża jo wsacz. Schto móże nusa a khoroscz nam schkodzicz? Czěło sańdze a hubjenstwo njewostanje. Kajki wużitk pschinjeße ßwětny lóscht a czaßna czescz? Trawa swjadnje a kwětka wotpadnje. Schtóż pak Bożu wolu czini, tón wostanje wěczinje. Spomńcze na kónz, dokelż żiwi scze: krótke żiwjenje, nahła ßmjercz; dołhe lěta, wjele hrěchow! Na tón czaß pschińdze wěcznoscz, na wjeßele tón ßud. — Jenoż jene je, schtoż móże nasche żiwjenje ßłódke czinicz, to je kschescżijanska luboscz, a jenoż jene, schtoż troscht dawa sa ßmjercz a row, to je wěra a nadźija. Wscho druhe sańdze, te tsi wostanu. My njeßmy niczo na ßwět pschinjeßli, po tajkim njebudźemy niczo s njeho wunjescz. Ale my chzyli radźi jene měcz a dostacz, to je: dobry, měrny kónz. To pak je jenoż móżno, hdyż w tym Knjesu wumrjemy: Sbóżni ßu czi, kotsiż w tym Knjesu wumru, to je napominanje, ale to je też nasch troscht, dokelż do Khrystußa wěrimy. Wón je, kiż nam wěru, luboscz a nadźiju dawa, wón je, kiż ßmjercz je pschewinył a żiwjenje a njesachodnoscz na ßwětło je pschinjeßł. Jeho kschiż na Golgatha je najmóznischi troscht wschitkich mrěja-

zych. Njeby-li wón wumrjeł, tež njeby ſ rowa ſtanyćź mohł, a njeby-li ſtanył, kak bychmy ßo žiwjenja a horjeſtacźa nadźecź mohli? Ale wón je ſtanył a je ßmjercź pſchewinył, my tež wěmy, ſo wón to je cźinił ſ luboſcźu k nam, njeßměmy my wěricź, ſo tež naß ſe ßobu pſchiwjedźe, hdźež wón je? — Tón kſchiž na Golgatha a tón kſchiž na rowach naſchich ſemrjetych je ſnamjo dobycźa a prědař wěcźneho troſchta, ale je tež napominanje k pokućźe a dopomnjenje na ßmjercź. My njemóžemy w Khryſtußowym kraleſtwje žiwi bycź, hdyž jemu ßwěrni a poddani njewoſtanjemy. Ssmjercź je hrěchow mſda, a ſchtóž we ßwojich hrěchach wumrje, tón woſtanje w ßmjercźi. Sbóžny je jenož tón, kiž w tym Knjeſu wumrje, we wěrje do njeho, w jeho měrje a w požadanju po nim. Schtóž do teho Knjeſa ſ zyłej wutrobu wěri, tón ßamy je tón ßwět wopuſchcźił hižo pſchi cźělnym žiwjenju. Wón ßo hiſchcźe ſa tych ßwojich ſtara a cźini, ſchtož ma po ßwojim powołanju cźinicź, wón lubuje bratrow a ſwjeßeli ßo wſcheho dobreho a cźeſtneho, ale temu ßwětej a hrěchej wjazy njeßłuži. Wſcho, ſchtož cźini, to cźini teho Knjeſa dla. Jeho duſcha wotpocźuje we ßwojim ſbóžniku a ma teho dla wulki měr. Sbóžni ßmy, hdyž tajku wěru mamy. Ssmjercź njebudźe naß wot Boha dźělicź, ale naß k njemu dowjedźe. Teho dla, ſbóžni ßu cźi, kotſiž w tym Knjeſu wumru. — Lubowani, ſa tydźeń ßo ſapocźnje nowe zyrkwine lěto: To ſtare ßłowo wot kſchiža budźe ßo ſ nowa prědowacź, to dobre ßymjo ſaßo wußyte, budźe wono rolu namakacź, kotraž płody pſchinjeße? Boże blido je hotowane wſchitkim, my pſchińdźemy a temu Knjeſej budźemy ſpěwacź w nowym lěcźe. Dźenßa pak, ßmjertnu njedźelu, chzemy to ſtare lěto wobſamknycź ſ tej próſtwu:

Daj ſo bych troſchtnje widźił
W tej ßmjertnej žałoſcźi,
Kak ßy ßo ſa mnje bědźił
A wumrjeł w ßwojej krwi,
Dha na tebje chzu hladacź,
Cźe dźeržecź ſ wutrobu
A twoju pomoz žadacź,
Tak wſchitzy ſbóžnje mru.

Hamjeń. H. H.

Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokracźowanje.)

4. Saſtorcźenaj.

„W lěcźe 1171 ßu Sakſzy wjeß Kſcheſcźanezy pſchi nětcźiſchej pjenježnej rěcźzy w twarjenjach porjedźili, ſo je ßo nowemu měſtej runała, kaž ßu tež poſdźiſcho tejle wßy „Sakſke měſto“ narjekli“. Tak powjeda ßo w ſtarych Freibergſkich ſtawiſnach. Shonimy tež ſ teho, ſo je „Sakſke měſto“ najſtarſchi dźěl měſta Freiberga, dha tola njechamy po tym měnicź, ſo je tutón dźěl hdy rjeńſchi był, hacź někotry druhi dźěl měſta. S měſchcźanſkej rjanoſcźu — a w Freibergu njeběſche to hinak — njetrjebaſch ßo w tehdomniſchich cźaßach daloko ſameričź. Schtož Freiberg naſtupa, dha běſche ßama wokolina tehdy tajka a hinaſcha.

Woßrjedź wulkeho, njehoſpodliweho lěßa leżeſche měſto Freiberg ſa ſchěrymi, ſ krutymi wrotami a wěžami wobronjenymi murjemi. Tele murje ſchkitowachu měſto pſched dźiwjej lěßnej ſwěrinu, kaž tež pſched rubježnymi cźrjódami. Sa to pak ßo tež měſto pſches nje cźěmnemu jaſtwu runaſche.

Wobhladniwje łakachu ſ wuſkich woknjeſchkow wrótnizy wo dnjo a w nozy do wſchěch kónzow, ſo bychu wſchón ſtrach, ßo měſtej bližazy, ſe ſchkrěcźazym ſapiſkanjom woſjewili. Samknjene woſtachu wrota tež wo dnjo; ſchtóž chzyſche do měſta, dyrbjeſche najprjedy wrótnikow ſawołacź, a běſche-li wón jim ſnaty abo mějeſche cźłowjek hewak někak hódny napohlad, dha jemu wrótnizy wrota wotewrichu. Sa cźaßy, ſo wójna hrożeſche, běſche zuſym bjes měry cźežko, do města pſchińcź; ſtaroſcźiwe mjeſwocźa łakachu potom ſ kukacźkow pſchi wrotach. Jenož jenotliwe měſchcźanſke haßy (wulizy) woſnamjenichu ßo pſches ßwoju ſchěrokoſcź jako hłowne dróhi; wſchě pak běchu njepleſtrowane, a hdyž běſche ßo dlěſchi cźaß deſchcźik ſchoł, běſche cźežko ßo po tutych haßach pſchedobycź. Dołhi cźaß mějachu měſchcźenjo woßebite ſchtabry na ſtupnjach, ſo móhli ßo bjes ſtracha, ſo bychu w błócźe na haßach tcźazy woſtali, po něcźim pſchewlez. Hdyž ßo hdy dlěſche cźaßy deſchcźik dźěſche, njeběſche woßebnym žónſkim ani móžno, dom wopuſchcźicź. S błótom na haßach ſtowarſchi ßo wſchě móžne ßmjecźe a wotpadanki ſ domow; wſcho ßo tu, kaž ßo to tež tak w druhich měſtach mějeſche, runu ßmuhu na haßu mjecźeſche abo mjetaſche. Hdyž pak běſche ßo někajka knjeżerſka woßoba do města na wopyt pſchipowjedźiła, mějeſche měſchcźanſke ſarjadniſtwo do prědka wulke wucźiſcźenje torhoſchcźow a haßow poruczecź. Schoßy, na pſchiſjeńſki domowy ſchoß natwarjeny, běchu pſches pſchiſjeńſki ſchoß do haßy nuts wutwarjeny a to po ſakonju hacź do połſchtwórta ſtołpnja. Tak běchu najſtwy wo wjele wjetſche, ſtwy pak pſchi ſemi běchu ſa to cźěmne a njeſtrowe. Pódła teho ſameſcźichu ßo pod tutymi, ſa wóhnje pſchihódnymi wutwarkami, pſchedkhlamy, hdźež měſchcźanſzy rjemjeßlnizy ßwoje twory pſchedawachu. By to hiſchcźe trjeba było, ſo ßo mjes tutymi wutwarkami pßycźe hěty poſtajichu a ßwinjaze khlěwy natwarichu, ſo njeby pſchewjele ruma na haßach woſtało? Pódła njecźiſtoſcźe a njeſtrowocźe ſwjedźechu tajke wobſtejnoſcźe hiſchcźe mnohe druhe njedoſtatki. Sa to ßwědcźa tež mnohe ſakońſke wukaſy, kotrež běchu ßo bórſy ſa nuſne a trěbne wupokaſake. Stawiſnaŕ piſche: „Mějeſche cźłowjek pßa, kotryž ludźi ſkuża abo na nich ſchcźowkaſche, dha běſche jemu dowolene, ßo ſa to ſamolwjecź, tola mějeſche ßo bjeſe ßmilnoſcźe ſamolwjecź, běſche-li wón pßa na ludźi honił. Sswinjom běſche dowolene, ſo po měſcźe broſdźachu, tola wobſchkodźichu wone pódła ßadowe ſchtomy abo žito na polach, abo hewak něſchto druhe, dha njemějeſche wobßedźeŕ ßwinjecźa ſchkodu ſarunacź, dokelž je ßwinjo hłupe ſkocźo, a dokelž móže ßo kóždy cźłowjek ſ kijom na nje ſameričź a je domoj honicź.“ W Freibergu mějeſche kóždy cźłowjek tak daloko móz a měr, kaž daloko deſchcźik ſ jeho tſěchi kapaſche. Tam njeßmědźiſche zuſy cźłowjek ani ſtejecź, ani jěſdźicź, ani jeho na druhe waſchnje mylicź. Bórſy běſche teho dla tež wukaſnja trěbna, kak daloko ßmě deſchcźik ſ tſěchi na haßu dele kapacź.

Rospſcheſcźěraſche ßo woheń ſ khwatkom błyſka wot doma k domej a ſapuſcźi huſto doſcź měſto, dha njeběſche bohużel tež mór žadyn porědki hóſcź, a huſto doſcź żałoſcźachu ludźo po wuſkich, ſtuchłych haßach wulkeho mrěcźa dla. Nimo wſcheho teho pak mějeſche kóždy Freiberg ſa rjane a bohate měſto, jako paczeŕku ſakſkeho kraja, a daloko a ſchěroko ßławjeſche ßo jeho kraßnoſcź.

Woßebje běſche to nawjecźorny dźěl města, kotryž ßo pſches rjane, nahladne twary wuſnamjenjeſche, mjes tym, ſo běſche ſakſke měſto na tamnym brjoſy rěcźki ſe ßwojej měſcheńzu małych khěžkow ßydło mnohich khudych ludźi. Hórje pak běſche ſa tych, kotſiž na podróżſtwje bydlachu. Tak, kaž ßo tehdy wobydlenja ſameſcźichu, dyrbjachu wſchitzy w jenym domje bydlazy bóle abo mjenje hromadu bydlicź. Pſches to běchu podróżnizy wot wobßedźerja doma mjenje abo bóle wotwißni. Stowarſchi ßo ſ tym hiſchcźe njeſawinowana nuſa, ßnano ſwjedźena ſ khoroſcźu abo ſe ßmjercźu ſeźiwjerja, dha běchu tajzy ludźo jara wobżaromni. Kelko ßrědkow a pucźow ßo poſdźiſcho tež wußlědźi, ſo bychu ßo hódni khudźi podpjerali, dha ßo tola ſapočatk 13. lětſtotetka tajke wuſtajenja ani powſchitkomne, ani woßebite hiſchcźe njenadeńdźichu. Pódła teho ma ßo hiſchcźe wopomnicź, ſo lohke a wulke dobycźe ßwětnych kubłow mnohu wutrobu ſtwjerdnje, hdyž wona zuſu nuſu ſetka. Tak njeſroſymi bjes dwěła Hilža Pjenježnikowa luboſcźiwe prózowanje pobożneho duchowneho Volkmara, kotryž hižo dźeń a lětko ſa to rěcźeſche, ſo by ßo wuſtaw ſa wudowy a ßyrotki ſałożił. Wona běſche, kotraž ßwojeho muża ßylnjeſche, ſo ßo dale a bóle po ßwojim heßłu ſłożowaſche: „Kóżdy ſtaraj ßo ßam ſa ßo!“

Kak pak dyrbjeſche ßo Khata ſa ßo a ſa ßwojeho ßyna ſtaracź? Krjudowaza ſtyſknoſcź běſche jej do wutroby ſacźahnyła, a w nozy, hdyž Jurij w ſtrowym ſpanju młodźenza wſchě žiwjenſke ſtaroſcźe a ſtyſknoſcźe ſaponni, maczeſche wona ſe ßylſami ßwoje łožo, pódła ſtwy ſa drjewjanej ſcźěnu ſtejaze. Wobydlenje běſche jara wuſke, a tola běſchtej ſtaroſcź a ſrudoba ſacźahnyłoj a běſchtej tu rumnoſcźe nadoſcź naſchłoj. S tym minje ßo jej wſchě dalſche wjeßele k žiwjenju!

Khata běſche ſtajnje ßo ſcźerpliwje do wſchěch žiwjeńſkich hórkoſcźow podała; ßo na krute ſkutki ſhrabacź, njeběſche ſa nju.

Teho dla tyschachu ju też tak hórko staroscże, kak ſa nju a ſa ßyna budże w pschichodnych dnjach.

Staroscźiwy a luboscźiwy nan běſche ſe ßmjercźu woteſchoł, a tamny pſchecźel, kotryż běſche ßo w ſrudnej hodźinje dźělenja jako troſchtowazy jandźel pokaſał, njeběſche ßo po ßwojim ßlubjenju měł, — wón njeběſche ßo bórſy k nimaj wrócźił. Sdaſche ßo, běſche pſchiſchoł a woteſchoł jako rjany nózny ßón. Hacž runjeż ßo wona ßama wospjet podarmo ſtyſknjwje praſchesche, kak běſche ßo Handrikej ſeſchło, dha jej tola njechaſche do wutroby, ſo by ßynej dowolika, ſo by ßo ſchoł ſa Handrikom napraſchowacź. Wona poda ßo pſche lohko do potajnych, njeſbožowěſchcźatych cźucźow. Žadny pſchecźel njeběſche ßo hacž k wopuſchcźenemu dopraſchował, też niz tamón ſnaty duchowny, kotryż běſche ßwjate dny ſ zyrkwinſkimi ßłužbami wſchón napinjeny.

Tak dha ßedźeſchtaj macž a ßyn też ſchtwórty ßwjaty dźeń ßamajlutkaj w ſymnej ſtwje; wonaj běſchtaj ßwojej ſtólcźkaj do ßłóncźka ſtajiłoj, kotreż ßo ſ mozu do jſtwy dobywaſche pſches tolſte kulojte ſchkleńzy jeniczkeho woknjeſchka a kotreż młodeho cźłowjeka ſe wſchej mozu won wabjeſche na rjanu Božu ßwobodu. Ssyn liſchcźeſche ßo k macźeri, proſcheſche ju a ßlubi jej, ſo chze wſchón wobhladniwy bycź, ſo njecha ßo pſchekhwatajo ßo napraſchowacź a ßlědźicź; tola macźeŕna ſtyſkniwa wutroba njechaſche do niczeho ſwolicź, dokelž měnjeſche we ßwojej bojoſcźi, ſo wudowy a ßyroty njenadeńdu ſchkitowanja pſched hroſnymi cźłowjekami, kotſiž nimaju žaneho cźucźa.

W ßamym cźaßu ſahnachu jeju pſchecźela ſe ßurowym, njeſprawnym wußudźenjom do ſadwělowanja. Dobrocźiwy ßudnik njeběſche na ßwoje ßlubjenje ſapomnił; hnydom běſche měſchcźanſkemu wotroczkej porucził, ſo by ßo ſa wudowu a jeje ßynom, kotrejuż Handrik ſnajeſche, napraſchował a jimaj nězhnje jeho dóńt a jeho próſtwu ſdźělił. Ssudnik pak njeběſche ßwojeho póßka po ßwojej luboscźiwej wutrobje wubrał; hacž jeho traſch hněwaſche, ſo njemóżeſche tuteje pſchikaſnje dla pſchi cźłowſkej hońtwje pſchihladowacź a mějeſche wón traſch hinaſchi rosßud hacž ßudnik, kak ma ßo ſ khudymi ludźimi wobkhadźecź, ſ krótka, wón mějeſche wo ßłowczku „nězhnje“ ßwoje woßebite měnjenje.

Sdychnywſchi ſamkny runje Khata ßwoju poßlednju ſchkrenczku ßucheho jeczneho khlěba do kamorczka; potom roshladowaſche ßo po jſtwje; wjele nadoby pak tu njewuhlada.

„Sa cźo by drje“, tak wopraſcha ßo ßama ſ cźicha, „ſkupy wikował najwjazy dał? telko, ſo mohła dań ſa ſtwu dopłacźicź? To wſchak niczo njepomha“, doręcźa wona ſkóncźnje ſe ßobu, „cźeſtne dopomnjecźe na njeboh nana dyrbju pſchedacź. Tu ſrudobu mohła ja Handrijej ſalutowacź.“

„Njewoteńdź pak wot doma“, rjekny wona k proſchazemu Handrijej, „ſo mohła tebje hnydom ſawołacź, hdyž potom woteńdu, ſo bych ßebi něſchto wobſtarała; njepraſchej ßo a njeßlědź njewobhladniwje ſa naſchim pſchecźelom, ßnano pſchinjeßu ßama powjeſcź ßobu. Tak dha dźi, mój ßyno!“ To prajiwſchi wona jeho wokoſcha. „Swjeßel ßo nad Božim ßłóncźku a daj ßo wot njeho wokſchewicź; jutſje rano ſahe chzemoj ßo ſaßo na naju dźěło pſchi klepanſkej ławzy podacź.“

Hólzowej woczi ßo ſabłyſknyſchtej a ſ hubu macźeri wſcho hiſchcźe ßlubjo pſchimaſche ruka hižo ſa cźapku ſ cźoplej koczej kožu wuſchitej, a potom běſche ßo też ſa durjemi ſhubił a běſche po ſkhodźe dele kaž wjewjerćzka.

Macź dóńdźe k pißanej, rjenje molowanej kſchini. To běſche poßledni kruch jeje domjazeje nadoby, kotryż mějeſche hiſchcźe po něcźim někajkeho napohlada, kotryż běſche hiſchcźe ſ cźaßa młodeho mandźelſtwa wobkhowała. Bórſy wucźeże jeje pytaza ruka ßłěborny rjecźas, kotryż běſche ßo nanej ſa dołholětnu, woßebje ßwěrnu a k woporam ſtajnje hotowu ßłužbu ſa měſchcźanſki měr a pokoj wot měſchcźanſkeho ſarjadniſtwa doſtał.

„Kaž rucźe ßo mi hodźi, jón ſaßo wróczo kupju“, rjekny wona, na njón ſ luboscźu a ſe ßylſami hladajo, „wſchako móżu ßama hłódna bycź a ßo ſ małom ſpokojicź, jenož ſo ma Handrij k jědźi doſcź, wſchako je dźěło ſa njeho cźeżke.“

(Pokracźowanje.)

Poßwjecźenje evangelſkeje wumožnikoweje zyrkwje w Jeruſalemje.

Rjane ßłóncźne ranje ſkhadźeſche. W rjanej ſybolinje leżeſche ßwjate měſto pſched nami ſe ßwojimi cźeſcźedoſtojnymi měſtnami a hórkami pſched naſchimi woczemi. Wóczko też dźenſa tule kraßnoſcź widźi; tola pſches duſchu cźahnu cźiſcźe druhe myßle. Wona je ßo dotal naßyczíła ſe ßłódkimi wopomnjecźemi a nimo ßebje cźahnycź daka tej wulkej ßwjatej, ale tak krwawnej hiſtoriji. My dźěchmy horje k hórzy Morija, k temu měſtnu, hdźež bu wot Abrahama najcźeżſche žadane, woprowanje jeho jeniczkeho ßyna. Se želniwoſcźu ßej wutroba pomyßli dopjelnjenja tehole wěſchcźenja, kotreż je ßo ſtało pſches wopor na Golgatha. Zion powjedaſche nam wo wulkich cźaßach kralowſkeje majeſtoſcźe a měſtno ſtareho templa, wo Salomonowej mudroſcźi a wulkoſcźi, kiž chzyſche w ponižnoſcźi a dźakownoſcźi natwaricź, hdźež by kſchina Boża ßwoje měſtno namakała. Jenož ſbytk je hiſchcźe ſawoſtał wot taminych dźiwow twarſkeho wumělſtwa a wot pſchichodnych templow, ßamotna murja žarowanja — ßamotna tola tak huſto wopytana, něma — a tola žiwje powjedaza: ßwědczaza, ſo njeje w žanym druhim ta ſbóżnoſcź, hacž w tym jenym ſbóżniku. K cźichej nutrnoſcźi naß pſchezo ſaßo Gethſemane wabjeſche, ſo bychmy tu cźeżku modlitwu nawukli: Wótcże, niz moja, ale twoja wola ßo ſtań“. Hdyž pak ßo ßłóncźko ſ ranjom ſběha, ßo naſche wóczko wobrocźi na naſch ßwjedźeń. Sswjedźeńſke cźahi cźiſchcźa ßo k bliſkej zyrkwi. Na haßach pokaſuja ßo waſchnja rańſcheho kraja. K nutrnoſcźi naß wabicź njeſamóże, pſchetož ludowe hromady ßo wot ßwojich nahladowarjow ſ mozu a ſ pukami ſ wuſkich haßow cźěrja; wě ßo lědy na bok ſcźiſchcźane ßo ſ nowa won žołmja. Pſched Božim domom hromada ßwjedźeńſkich hoſcźow cźaka pódla duchownych w měſchniſkej draſcźe, ßylne poſtawy naſchich wojakow ſ naſcheho połnózneho wótzneho kraja wobleczeni draſtu wyſchſchich rjada Johannitarjow — hacž dotal njewohladani w Jeruſalemſkich murjach. Naſche wóczko pak žedźiwje ſhladuje do ſnutſkowneje zyrkwje, kiž je hiſchcźe ſamknjena — kotraž pak ßo nam na dobo wotewri. Schtož chze evangelſki Boži dom bycź, tu wohladamy: wyßoka jednoroſcź a ſdobne wumělſtwo ßamej wot ßebje duſchu k nutrnoſcźi wabitej; jow njewohladaſch njenuſnu pychu, ale też niz podcźiſchcźowazu próſdnotu a khudobu. Kaž ma mjeno naſcheho khěžorſtwa w rańſchim kraju tajki dobry ſynk, ſo ßo jemu ßamo ſamknjene wrota wotewrja, tak wohlada Jeruſalem w tym lubym Božim domje prěni krócź wuras evangelſkeho kſcheſcźijanſtwa a naſcheje wěry — měſtno modlenja k Bohu w duchu a wo prawdźe. Wutrobny dźak a wutrobna radoſcź napjelnitej wutrobu we wokomiknjenjach cźicheho cźakanja, hdyž wróczo khwata do ſańdźenoſcźe. Nimale 800 lět je ßo minyło, ſo wołanje po wußwobodźenju ßwjateho kraja wotucźi jako ſdychowanje naſcheho kſcheſcźijanſkeho ßwědomja we wjecźornym kraju. A tola wſcho ßwjate ſahorjenje wuſpěcha njemějeſche, dokelž tam, hdźež běſche tón Knjes prajił: „Tykń twój mjecź do nóżnjow“, ßo dobycźe ſ mjeczom žadaſche. Nětko pak cźehnjeſche tam wěrny kſchižny cźah měſtno poßwjecźicź, hdźež dyrbi evangelijón teho wumožnika wo wumoženju ſ hnadu a k měrej ſaklinczecź a troſchtowacź. Wutrobny dźak a radoſcź pſches naſchu wutrobu cźehnjetej, ſo je evangelſki khěžor, do noweho Božeho doma ſaſtupił. Wutrobny dźak duwa pſches naſchu duſchu, dokelž pſched lěta dźeßatkami ſapocźany ſkutk nětko dokonjany pſched nami ſteji na ßwoje poßwjecźenje cźakajo.

Wutrobna radoſcźiwa nutrnoſcź běſche na wobliczomaj wobeju majeſtoſcźow, khěžora a khěžorki, wotpocźowaſchtej, jako wonaj wot ßwjedźeńſkich ſynkow khěrluſcha: „Wjeßel ßo, duſcha Zionſka“ do Božeho doma ſaſtupiſchtaj. Byrgle hiſchcźe mjelczachu; piſkazy hudźbniczy ſpěwanje ſawodneho khěrluſcha: Budź khwalba Bohu ßamemu — prěni němſki khěrluſch w tych wyßokich rumach, runjeż pſchitomnym zuſym zuſy, pſchewodźachu. Woßadu poſtrowjo ſe ßłowami 100. pßalma: Wyſkajcźe temu Knjeſej wſchitkón ßwět, ßłužcźe temu Knjeſej ſ wjeßelom, pſchikhadźujcźe pſched jeho wobliczo ſe ſradowanjom dźerżeſche generalny ſuperintendenta Dr. Dryander poßwjecźeńſku rěcź na ſałožku teju ſpruchow, kotrejž běſche khěžorka do wołtaŕneje biblije ſapißała: 1 Kor. 3, 11: Žadyn druhi grunt nichtó njemóże ſałożicź, khiba tón, kiž je ſałożeny, kotryż je Jeſuß Khryſtuß, a Matth. 21, 42: „Kamjeń, kotryż cźeßlojo ßu ſacźißnyli, tón je k rózknemu kamjenjej ſcźinjeny.“ S dźakom ſapocźa ßo rěcź dźiwajo na hiſtoriju Jeruſalema, teho ßwjateho kraja a tejele zyrkwje, kotraž dyrbi měſtno bycź, hdźež ßo wo hnady bohatej wopornej krwi Jeſußa prěduje, wo tej krwi, kotraž naß wucźiſcźi wot wſchitkich hrěchow. W tym budźmy pſches jene pſchi wſchěm rospróſchenju wjele ſazpiwanych wuſnawarjow evangelija. Wón ßo dale podźakowa rjadej Johannitarjow a ßwěrnym pſchecźelam, kotſiž ßu natwarjenje Božeho doma do ſkutka ſtajili. Skóncźnje wobrocźi ßo na naſch reformazyſki ßwjedźeń, ſo je nam Luther naſch evangelij ſaßo pſchinjeßł: to ßłowo wo wěrje a luboscźi, kaž

wone klinczi pſches tón ſpruch, kaž je wot lubowaneho khěžora do biblije na klětzy napiſany: Wón je jedyn Bóh a ſrědnik mjes Bohom a cžlowjekami, tón cžlowjek Khryſtuß Jeſuß, kiž je ſo ſam dał ſa wſchitkich k wumoženju. Tónle evangelijon pak cžěri k rosſudženju a žada ſebi dźěło w ſłužbje teho Knjeſa. Kaž je w ſußodnej rowowej zyrkwi něhdy Hohenzollernſki rycžerſku ſwjecžiſnu doſtał, tak doſtawamy my wſchitzy tudy duchownu rycžerſku ſwjecžiſnu: „Bóh trjeba wjele wojowarjow“.

Na ſwjedźeń ſemrjetych.

Horza, horza ſylſa kapa
Dźenß na hórki rowowe,
Wutroba tak ſrudna klapa
Styſknjwje a želnjwje.

Pójcže dźenßa wſchitzy w duchu
Pójcže tam, hdźeſch naſchi ſpja,
Kiž tu lětſa wot naß dźěchu
A ſo ſaſchli do rowa.

Tam w hórkej, němej ſkóržbje
Naſche wóčžka ſylſuja.
Wot tych, kiž ſmy lubowali
Srudnje jich ſaß' wopomnja.

Hacž tež junu, junu ſaßo
Naſchi lubi wotzucža,
Tola nimo ſy, o cžaßo!
K nam ſo wjazy njewróčža.

Nětko pſches kraj ſymny, puſty,
K naſchim lubym dóńdźemy,
Dwaj, tſjo, abo tež ſam'lutzy
Pſchi jich rowach ſtejimy.

Duž tam k pohrjebniſchcžu dźemy,
Pſchi jich rowach płakamy,
K nim ſaß' luboſcž wobtwjerdźimy,
Hdyž ſo na row klaknjemy.

Horza, horza ſylſa kapa
Na tu ſemju ſymnu wſchu,
Wutroba tak ſtyſknje klapa,
Nam'kamy waß ſaßo tu.

Wutroby, hdźe ſcže wy ſwěrne,
Kiž tak ſa naß bijeſchcže,
A nam naſche horja měrnje
Sa naß ſwěrnje njeßeſchcže.

Ty najßwěrniſcha pſchede wſchěmi
Macžerna, o wutroba,
Hladaſch dźenßa ſ njebjeß dele
Na naß ſrudne dźěcžatka.

O wy wſchitzy, droſy lubi
Na naß ſ njebjeß hladacže,
Widźicže, kak ſmy tak ſrudni,
Naß pſchi rowach widźicže.

Kaž ta horza ſylſa kapa
Na tu ſemju naſymnu,
Wutroba ſo ſtruchła praſcha:
Widźimy waß we njebju?

Haj, ſcže žiwi w wěcžnym ſwětle,
W njebju ſcže we kraßnoſcži,
Wołacže k nam: Njepłakajcže,
Luboſcž wumrjecž njedyrbi.

Schtož jow duſcha lubowała,
To tam duſcha doſtanje,
Haj, ja wěrju: Jeſuß dawa
Wěcžnu luboſcž žiwjenja.

Njedajcže ßej ſadwělowacž,
Stacž pſchi rowach bjeſtroſchtnje,
Po dźělenju b'dźe naß wołacž
Jeſuß na ſaß'widźenje.

Schtóž chze Jeſußej tu wěricž,
Njech jom ruku podawa,
Wěcžnje ßmjercž nam njem'že rubicž,
Schtož je luboſcž ſwjaſała.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Na pruhowanju wólbokhmanoſcže wučerjow w Sakſkej ſtaj ßo tež dwaj ßerbſkaj wučerjej wobdźělikoj, knjes wučeř Petrik w Bórku a knjes wučeř Rybak w Khwacžizach. Wobaj ſtaj ßwoje pruhowanje khwalobnje wobſtałoj. Poßleńſchi je tež hudźbne pruhowanje cžinił a jo wobſtał, tak ſo ma prawo w pſchichodźe ſ zyrkwinſkim wučerjom bycž.

— Sa noweho wučerja w Roswodezach je ßo knjes wučeř Wróbl, kiž běſche hacž dotal ſ druhim wučerjom w Rakezach, poſtajił, a wón ſ nowym lětom ßwoje nowe ſaſtojnſtwo naſtupi.

— W Rakezach je ßo kermuſchnu njedźelu rjany zyrkwinſki konzert pod wodźenjom knjeſa zyrkwinſkeho wučerja Rjelki měł. Nowe byrgle mějachu pſchi nim ßo pokaſacž. Konzert je ßo wubjernje poradźił a ſpěwachu ßo nimo němſkich tež ßerbſke ſpěwy. Pſchi ſprózniwych pſchihotach běſche wěſcže wobžarowacž, ſo konzert bohacžiſcho wopytany njeběſche. Teho pak běſche wina, ſo běſche runje kermuſcha, a by ßo druha njedźela lěpje pſchihodźała, dokelž bychu woßadni njemoleni na konzert pſchińcž mohli.

— Kaž ßłyſchimy, budźe ßo w pſchichodnym lěcže w Maleſchezach druha ſchula ſa druheho wučerja twaricž. Jeno ſo bychu potom tež Maleſchezy ßerbſkeho wučerja doſtałe.

— Nowa Khwacžanſka zyrkej ſ rjaneje hórki do doliny naſcheje Łužizy ſtrowja. Najſkerje budźe ßo tež Wulka Dubrawa nětko hižo k nowej woßadźe pſchiſamknycž; duž budźe nowa Khwacžanſka woßada hižo nahladna ßerbſka woßada.

— Rjana narěcž, kotruž je khěžor pſchi poßwjecženju wumožnikoweje zyrkwje w Jeruſalemje dźeržał, je ßo w doſtojnym cžiſchcžu wudała, ſo by ßo na ßwjatym městnje, w zyrkwi abo draſtkomori abo w ſchuli khowacž mohła. Fabrika ſa zyrkwinſke wumělſtwo Aßmanowa w Barlinje je tole kopjeno wudźěłacž dała, kotrež dyrbi jako trajazy pomnik na kraßne dny w Jeruſalemje a na jich wyßoku wažnoſcž ſa evangelſku zyrkej dopominacž. Duž je tym evangelſkim woßadam, kotrež maja žadanje tajke rjenje wuhotowane kopjeno ſa ßwój Boži dom měcž, ſkładnoſcž poſkicžena je ßebi ſ tejele fabriki wobſtaracž. Dokelž bu w ßerbſkej hłownej konferenzy tole žadanje wuprajene, my na tym městnje ſ nowa na to pokaſujemy.

— Khěžor a Khěžorka ſtaj na dompucžu ſ Paläſtiny. Wonaj wjeſetaj ßo po dalſchim mórſkim pucžu pſches ßrjedźnokrajne morjo wokoło Schpaniſkeje. Najprjedy ßo piſßaſche, ſo chzetaj Schpaniſku kralownu wopytacž, kotraž ma tu khwilu cžežke běděenje ſ Ameriku dla ßo wobſamkowazeho měra, ſo byſchtaj jej ſe ßwojim wopytom ßwoju pſchikhilnoſcž ſjewiłoj. Wěſcže by tónle wopyt kaž ſymna woda na ßo w hordoſcži a pſchesběhnjenju pyrjaze amerikanſke hłowy był. Pſchetož amerikanſzy njechadźa nětko ſ kupami we amerikanſkim morju leżaze ſpokojom bycž, ale ßebi tež wot Schpaniſkich ßamo Philippinſke kupy, kotrež ani po prawdźe we wójnje dobyli njeſßu, pſchi Aſiſkim brjoſy žadaja. S tym pak bychu ßo Amerikanſzy w naſchej bliſkoſcži ſaßydlili a Enropiſke mozy maja dobru pſchicžinu tónle poſpyt Amerikanſkeje hordoſcže wotpokaſacž woßebje dokelž Amerikanſzy po ludowym prawje k temu prawa nimaja. Nowſche powjeſcže pak woſjewja, ſo khěžor a khěžorka wot tehole wopyta wothladujetaj a ſo ßo po runym pucžu domoj wrócžitaj. Nadźijomnje 29. t. m. ſaßo do wótzneho kraja pſchijěcžetaj, dokelž chze khěžor pſchi wotewrjenju khěžorſtwoweho ßejma pódla bycž a tón ſměje ßo ſapočatk dezembra. Naſch lud budźe jeju wutrobnje domoj witacž ſ teho ſa naſch lud a woßebje ſa naſchu evangelſku zyrkej wulzy wažneho pucžowanja. Tele pucžowanja na wſchón pſchichod do hiſtorije naſcheje evangelſkeje zyrkwje ſapißany woſtanje.

Porjedźenje ſ poßlednjeho cžiſßła: W rosprawje wo ßerbſkej prědarſkej konferenzy nima rěkacž na 23/24. ryncžku, ſo je knjes pſchedßyda konferenzy redaktora „ſakſkich zyrkwinſkich a ſchulſkich nowinow“ pokhoſtacž dał — ale wón je jemu jeho njeprawdu „raſnje porokował“, pokaſujo na heßło tehole cžaßopiſa atd. — Dale budźe na jubelſkim kemſchenju w Draždźanach knjes farař rycžeř Jakub prědowacž a knjes farař Räda ſpowjednu rěcž dźeržecž.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!



Čzißło 49.

4. dez.

Lětnik 8.

1898.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela adventa.

1. Mójſ. 49, 18.

O Knjeże, ja wočzakuju na twoje ſbožo.

Tak prajesche patriarcha a dostojny starz Jakub, jako w egyptowskim zusbnistwje ßwoje wojowanjow a bědźenjow połne žiwjenje dokonja. „Knjeże, ja wočzakuju na twoje ſbožo“, — to běsche jeho poßledne ſdychowanje, prjedy hacź ßo w ßmjerczi jeho wóczko sańdźeli. S tutymi ßłowami pak wupraji myßlenje a žedźenje, próstwu a nadźiju wschitkich woprawdźe pobožnych człowjekow wot Habela ßem, kotryž je pod kijom Kainowym najprjódzy hórkosczź ßmjercze woptacź dyrbjał, hacź na tamnu mału woßadu, kotrejž ßo Jesuß sjewi, dokelž wona na „Jsraelowy trosch czakasche.“

Stawy Božeho luda móża ßo na dwěmaj ſnamjenjomaj pósnacź. To jene je, ſo je jim hrěch najwjetscha hubjenosczź, niz tyßazkróczna nusa w žiwjenju, niz to, schtoż swonkownje wot człowjekow na nich khodźi, niz to, schtoż w nich je, schtoż ßo jako jědojta móz też do najczišczischich myßlow a najſprawnischich měnjenjow nuts czischczi, — schtoż ßo drje na mału khwilu wotstronicź hodźi, ale naß pschezo saßo wobdawa, kaž stadło hadow, kotrychž też psches naschu ßamßnu móz wotbycź njemóżemy. — To druhe ſnamjo je to, ſo wumoženje a ſboże wot horkach doczakuja, wot teho Boha, kotryž je nam ßwoje ſboża połne ßlubjenja dał, a kotryž khacź njemóże, hacź runje ßo husto ſe ßwojej pomozu dlěji.

Wěrni a wěrjazy człowjekojo Boži hladachu kóždy czaß do wyßokosczże, ſtonajo, proscho a czakajo na Boże ſboże, na Meßiaßa, kotrehoż wón běsche ßlubił. Tak wulke, kaž spósnacze ſnutskowneho hubjeństwa běsche, tak horze a hobrske běsche też jich žedźenje po wumoženju. Czim sprawnischi do ßo hladachu, czim wěry polnischi a stroschtniwischi mózachu też k njehju horje pohladacź. — Niz, ſo by jim to ßwětne něschto było, schtoż sazpiwachu! O ně, woni wjedźichu, ſo móże Bóh ßwoje ſboże jenoż tajkemu ludej dacź, kotryž je na njoh' pschihotowany. Teho dla dźělachu hacź na poßledniu kapku krwě, ſo bychu woni, kaž jich zyły lud, pschezo pschiběrał na ſnutskownym polěpschowanju, na pobožnosczi a wußwjeczenju ßwojeho žiwjenja.

Ale bjes dwěla běsche jim, ſo ſbožo ßame niz wot delkach, niz wot człowjekow, wot ßwětnych a semſkich mozow, niz wot wumělſtwa, ani wot wunamakanjow, ani wot wójnow ani wot měra w ßwěcze njewotwißuje, ale ſo ma wot horka pschikhadźecź, ſ ruki wschehomózneho.

Kak nětko ſ tobu ſteji, luby pschecźelo, kiž ty to czitasch? Sbožo, na kotrež mrějazy Jakub czakasche, je ßo ſjewiło a ſ ruki pschekraßnjeneho Khryſtußa mózesch dostacź, schtoż k twojemu měrej ßłuži. Ale dźiw njeje, ſo jenoż tak mało jich tuteho ſboża dźělomni ßu, dokelž mała je czrjódka tych, w kotrychž spósnacze jich ſnutskowneje khorosczże a žedźenje po njebjeſkim lěkarju žiwe je. Pschezo hischcze kaž w prjedawschi czaßach doczaka najwjazy człowjekow ſbožo wot delkach, wot teho, schtoż jim ßwět poſkicźuje. Lěpscha saßłużba, dobra ſtrowosczź, rjane khěže,

bohate herbſtwo, mózne pſcheczelſtwo, ſboże we wikowanju a khodzenju wſchědneho žiwjenja —, to dyrbi jo czinicz. A hacz runje ßu doſtali, ſchtoż ßebi žadachu, dyrbja potom tola ſhonicz, ſo ßu ſa knicžomnymi wězami ſtali a ſo ßu ßami ßo ſjebali. Skónczńje jich tola žana wěz woprawdże ſpokojicz njemóże, kotruż jim ßwět w jebatym błyſchczu pſched woczi ſtaja. Khutne bědzenje pſchecziwo ſłym žadanjam wutroby a nutrne czakanje na adventſke ſbožo jenicžzy prawy měr duſche pſchinjeße.

Hdzež pak człowjekojo ßu, kotſiž kaž Jakub ßwojich hrěchow dla ſ Bohom ßu wojowali, kotſiž kaž Jakub ßwoju zyłu wutrobu a wobliczo na Boże ſbožo ßu ſłożili, czi móża ßo też teho troſchtowacz, ſo w Jeſußu Boże dźěczi ßu, a ſo žana móz hrěcha, ani ßwět ani hela, jich wot Khryſtußoweje luboſcze dźělicz njemóże, haj ſo budże wón wſchitko w nich dokonjecz hacz na ßwój wulki dźeń. Tehodla podaj też ty zyle ßwoju wutrobu temu Knjeſej, twojemu Bohu. Ma-li pak Jeſuß woprawdże w tebi ßwoje bydło, knježi-li wón na tebi, na twojim zyłym myßlenju a czinjenju, a potom ſmějeſch też ty jako Boże wobſbožene dźěczo klobuk ſboża a bróń wěry a mózeſch ſ hłubokoſcze ßwojemu adventſkemu kralej napſchecziwo wołacz:

Ja dżeržu cże, o mózne poßylnjenje!
Ty wokſchewiſch a pomhacz chzeſch,
Hdyž we mni widżu wěry poßłabnjenje,
Hdyž khoroſcz na mnje dże a czěło ßłabe je,
Dha duſcha ſdychuje:
O mózne poßylnjenje, ja dżeržu cże.

M. Rencz.

Sprawnoſcz dowjedże k dobremu kónzej.

4. Saſtorczenaj.

(Pokraczowanje.)

Duchowneho ſeſchědźiwjena maminka ßedżeſche pſchi wóhnju, czopły wobjed hotujo a ßo pódla na czopłocze ſradujo. Pſchecželniwje poſkicži wona najczopliſche městno pſchi wóhnju wudowje; też poda wona jej a hólzej nawarjeny wobjed. Mjes tym wſa duchowny ſ kamorczka w ſcženje kamjeńtny karan a liny ſ njeho dżěl do hlinjaneho hornza, ſo by to pſchi wóhnju ſhrěł. Běſche to wino, ſ kotrymž dyrbjeſche ßo wudowa dale poßylnicz. Nětko wona hakle ſaczu, kak hubjenje běſche ſ njej a ſa nju; ßylſy lijachu ßo jej ſ woczow. Naſhonita ſtara duchowneho macz pokiwny jemu, ſo by wbohej dał ßo wuplakacz.

Tak nadeńdże krjudowana człowſka wutroba najprjedy położenje. Mjes tym pſchinoſchowaſche Jurij jich khuduſchku domjazu nadobu, kotruż běchu jim na haßu ſmjetali. Wón ſkorżeſche, kak ßu jim wſcho ſkónzowali a kelko je ßo ſhubiło. Tehdy ſdaſche ßo, ſo macz ßwoje dowěrjenje do Boha ſhubi. Wupſcheſtrěwſchi ruzy ſa ßwojim ßynom, ſapocża wona ßyna wobjimujo ſ hłoßom ſkorżicz dla ßwojeho njeſboża a ſ nowa ſ hłoßom płakacz.

„Nětko chzemoj też wumrjecz a k nanej dóńcz, Jurjo, Bóh je naju wopuſchcził“, tak ſkorżeſche wona we ßwojej ſrudobje.

„Njedwěluj nad Knjeſom a jeho miłoſczi“, napominaſche ju duchowny, „kotryž je prajił: »Wołaj ßo ke mni w czaßu teje nuſy, dha chzu ja tebje wumoz a ty dyrbiſch mje khwalicz!« Njeſadwěluj wbohuſchka, ſkrobl ßo twojeho ßyna dla, ſo njeby wón też ßwoju macz ſhubił. Bóh budże moje ßłowa ßylnicz, ſo wamaj wutroby waſchich pſchiwuſnych dobudże. Ja tam nětkole dóńdu a pſchinjeßu wamaj, je-li to Boża wola, ſa hodżinu wjeßołu powjeſcz.“

To prajiwſchi roſßwětli ßo jeho ſprawne mjeſwoczo, jako by je njepowalomna wěra pſchekraßniła, a te ßwěczeſche poraženej, kotraž na njeho ſhladowaſche, kaž by ju Boża ßwjatoſcz wobdawała. Tak móznje ſkutkuje ßłowo njepowalomneje wěry, kotraž je ſtowařſchena ſ luboſczu, k ſkutkam hotowej. Na dołhi, kruty kij ßo ſepjerajo dżěſche wón nětko pſches haßy, tónle jandżel wſchitkich khudych.

„Bóh tebje pſchewodź, tebje nadobneho człowjeka!“ pſchejeſche jemu ſ czicha jeho macz, jeho ſ macžernej luboſczu požohnowawſchi.

Jako Jurij ſkorżeſche, kak hroſni ßu tola ludźo, ſo ßu jeho macżeri też poßlednje poßleſchczo rubili, dha pokaſa wona jeho jako prawa macżeř we ßwojej ſrudobje na druhe pucże.

„Njeſkorž dale wjazy, Jurjo“, napominaſche wona, „njewěſch ty, ſchtó je hiſchcże njeſbožowniſchi, dyžli mój, kotrajž ßmój tola hiſchcże tak luboſcziweju pſchecželow nadeſchkoj? Naju luby pſchecżel Handrik nima nikoho wjazy, a ßwoje nózne lěhwo budże dyrbjecz dźiwjej ſwěrinje wotmozowacz.“

* * *

Jako bychu jeho někajzy ſli duchojo honili, tak běżeſche wuſchwikany a wuſtorczeny dale a dale, na ßwój pucz ani njekedźbujo. Do mjeſwocża běchu jeho bili, do mjeſwocża běchu ßo jemu wuplunyli, ſ lodom běchu do njeho mjetali. Hiſchcże běchu jemu włoßy ſ krwju na czoku pſchilěpjene; k temu jeho woheńßapazej wóczzy, jeho roſtorhana draſta; naſtróżecz by ßo jeho mohł; kaž błudnik, kotryž je wot doma czeknył: tajki ßo wón ſdaſche. Njeby-li we waczoku, kotryž pſchecziwo ßwojej woli pſched wrotami ſa nim czißnychu, mjecz tczał, nihdy na nihdy njeby wón ßo ſa nim ſkhilił, tola — jeho mjecz, telko běſche jemu pſchi wſchej měſcheńzy ßwojich myßlow jaßne, jeho mjecz běſche jemu jara trěbny: bjes mjecża njemóżeſche ßo na nikim wjecziczz. A tola chzyſche wón ßo wjecziczz nad tak mnohimi. Kak móżachu woni czerpicz, też ßudnik, ſo jeho tak ßurowje jaßudźichu, ſo jeho tak po jich ßamßnej woli do tak wonjeczeſczowazeho pokhoſtanja ſatamachu, do hórſcheho hacz do ßmjercze! Wjecziczz chzyſche ßo nad tymi, kotſiž běchu jeho prali, kotſiž běchu jeho ſ města wuhnali, jako by był ſkażeny wjelk abo poż, wjecziczz chzyſche ßo nad ſtarymi a młodymi, wjecziczz ßo nad městom, kotrež czerpjeſche, ſo móże ßo tajka njeprawda ſa jeho murjemi ſtawacz, wjeczenje dychaſche jeho wutroba, wjeczenje wobknježi jeho wutrobu a jeho hłowu. Žana troſchtowaza, ſpokojaza myßl njedobu ßo do jeho duſche; běda! byli wón móz měk, ßwojemu hněwu ſczěhowacz! —

Hanijſch ty jeho teho dla, luby czitarjo? Ssy ty hdy luboſnje a pſchecželniwje někoho ſtrowił? Ssy ty hdy město luboſneho dźakowanja ſazpiwanje, wußměchowanje abo hidżenje žnjał? Ssu tebi hdy twoju ruku, k pomozy ſwólniwu, ſ wußměchowanjom wotpokaſali? Jenoż jenotliwi nadeńdu w tajkich czaßach pucz k najrjeniſchemu wjeczenju: k luboſczi, pſches kotruż żehliwe wuhło twojemu njepſchecželej na hłowu nakopiſch. Tajki pucz pak dowjedże Bóh po ßwojej hnadże a ßmilnoſczi ßuroweho człowjeka. —

„Njech woheń ſady mje ſ njebja pada a njech město ſahubi kaž něhdy Sodom a Gomorhu; njech ſaražu roſpadaze murje a wěże njeſprawny narod, kotryž jenicžzy praweho Boha a jeho hnadneho a miłoſcziweho Ssyna, naſcheho Sbóżnika, ſe ßwojimi modlitwami hani, ani wohladał ßo njebych, a by-li ßo też ſemja wotewrika a by-li ſpóżeraka wſcho, ſchtoż ma hiſchcże żiwjenje we ßebi; o, ſo by ßo tola wſcho ponuriło do podkopkow, ſo by ßo wſcho ſhubiło, kaž ſ pſchikhadżazym nalěczom ßněh ſe ſemje; hdy bychu ßo tola żiły ßlěbora jako żahke rěki ſ horow wuvaliłe, ſo bychu ſe ßwojimi żehliwymi żołmami hejchlerjow pohrjebałe!“

Tak rosnjemdrił běſche ßo Handrik, ßo ſ dobom roshoriwſchi, ſo je jebanſkim Pjenježnikowym ßłowam wěrił. Khětſje wutorhnywſchi ſchěroki mjecz ſ nóżnjemi ſ waczoka, pruhowaſche ßebi ſehrajo jeho wotmach; potom pſchipaßa jón ſa powjas nad kabacże. Pjenježnikowe mjeno dopominaſche jeho na tamneju, kotrajž běſchtaj jeho ſchkitowanju poruczenaj a na jeju hubjenſtwo. Nimale chzyſche ßo jemu ßmjecz, hdyž ßebi pomyßli, ſo mohł hiſchcże něchtó wot njeho pomoz a ſchkitowanje woczakowacz. Nětko hakle kedźbowaſche na pucz. Sſłónczko, ßo k khowanju nakhilowaze, ßwěczeſche jemu runu ßmuhu do mjeſwocża; dróha, na kotruż běſche ßo naſtajił, wjedżeſche potajkim k wjecżoru, a to runu ßmuhu do Frankenberga. S mnohimi prózami běchu ju někak pſches dźiwi lěß wurunali; ſ hłubokeho ßněha, kotryž jemu pucz żałoßnje wobczeżowaſche, poſběhowachu ßo po bokomaj dróhi wulke kamjenje, podobne czěmnym, ſe ßněhom pokrytym poſtawam.

„Njeje to pucz ſa prozeßiony?“ rjekny wón ßam k ßebi, „jeli ſo by ßo jim moja njewinowatoſcz wukopała, jeli ſo bychu ßnano rjeczas namakali a ja bych putnikow na tutym puczu a na požohnowanym kónzu jich pucża woczakał?“

Drje ßebi ßamemu njeby k temu ſtał, ſo by ßo hdy ſwažił, tole wěricz abo tehole ßo nadżecz, dha ſdobywa ßo tola ſkónczńje tale myßl — hdyž też czicho a bojaſliwje — do jeho wutroby

Wſchako cžlowjek ßamón pódla rowa hiſchcže nadžiju wěſcha! Tola kak by wón ſamohł, ßo pſched putnikami pokaſacź, ſ kotrychž běchu jeho bjes dwěla mnoſy ßobu wonjecžeſcžili abo tola jeho hanibu ßobu wohladali! Dokelž ßo wjecžor ſe ſpěſchnymi krocželemi pſchibližowaſche, měješche wón ſa najſprawniſche, hdyž by do bliſkeje wuhlerjoweje hěty pſchi pucžu ſaſtupił a tam pohladał, hacž mohła wona jeho traſch w nozy po něcžim hoſpodowacź. Wſchako ßo też njechaſche we ßwojich njeporjadnych wobſtejnoſcžach ludžom pokaſacź, kotſiž bychu ßo jeho jenož praſcheli a njewuſchnje na njeho hladali.

Scžěny a durje wopuſchcženeho wobydlencžka ſdachu ßo doſcź krute, ſo njeby ſahłódnjenym dźiwim ſwěriſkam mózno było, ßo nuts ſdobycź. Pſches mólcžku ſchkałbiſnu w durjach wuſběhny wón ſ małej prózu ſaßuwadło a potom mózeſche bjeſe wſcheje prózy durje do nuts wocžinicź. Hěta běſche próſdna, ſo tu njeběſche ani koßmika nadeńcź, a poßlednje pruhi wotkhadźazeho dnja rosjaßnichu hětu hiſchcže nadoſcź, ſo běſche do zyła pſchewidźomna. Wona njewuſnamjenjeſche ßo pſcheſe niczo pſched ßwojim runjecžom. Wo ßrjedźa běchu někotre kamjenje nakkadźene: to běſche wuhlerjowe wohniſchcžo. Kótlik nad nim tu wjazy njewißaſche. Wobhladniwy wuhleŕ njeběſche ßwoje létne wobydlenje ſa doſcź krute pſched paduchami měł. W jenym kucže nadeńdže ßo doſcź ßucheho drjewa k podtepjenju, w druhim kucže leżeſche ßuche liſcže a ßłoma, na kotruž mózeſche ßo mucžny pucžowaŕ wupſcheſtrěcź. S kamjeſchkom a želežkom, kotrejž wón ßwěru pſchi ßebi noſcheſche, ſatepi wón ßebi bórſy na wohniſchcžu a po krótkim cžaßu praſkotaſche tam mózny woheń. Ssněh na ponoſchku běſche bórſy rostaty a tak wucžeže kur ſ hěty. Nětko ſawrje Handrik durje a kuli wulki pjeńk do duri, ſo njeby ßo žadyn zuſy do hěty dacź mohł. Hłód ſpokoji wón ſ khlěbom we ßwojim wacžoku, lacžnoſcź ſe ßněhom, pſchi wohnju rostatym. Tak mózeſche ßo też po dołhim cžaßu ſaßo ras wumycź. Nětko měješche khwile, ßebi na ßwoje hubjenſtwo pomyßlicź. Tola bórſy wotwjedźe miłe ſpanje ſprózneho wot wſcheje ſrudoby; pſchitomnoſcź ſminy ßo pſched jeho duſchu; ſbóžne wobraſy ſe ſtarodawnych cžaßow ßwjedźechu jemu miłe ßony. — Wonka pak rujachu hłódne wjelki po lěßu.

(Pokracžowanje.)

Łužiſke hory.

Łužiſke hory,
Wy woltarje Bože,
Rano ßo kryjo
S wopornej ßlěbornej mhły.
Wjecžor pak žehło
W ſerach ßo purpurojtych,
Wjeßele witam
A dźakownje ſtrowju
Nětko a ſtajnje ja waß.

Kak huſto ßym na tužnych dnjach
S Delanow ſhladował k wam
A ſ měſchcźanſkich cžěßniwych dróhow!
Kak cžaſto je ſnoſchowało
K wam wócžko ßo žedźiwe moje
A k ßłónzownym wjerſchinam waſchim!
Kak rady, hdyž wotbi mi ßwobodny cžaß,
Ssym wopytał ſ wutrobnej radoſcžu waß
A wokhłódnił cžoło ßej horze.
Na Cžornoboſy ßym ſtał,
Na wyßokej wopornej ſkale,
Hdźež ßwjecžili něhdy ßu Sserbjo
Sswoje najſbóžniſche dny.
Žmórz, Pichow a Mniſchonſka hora
Ssu nurike mje
Do wjecžornych ſerow tych ſlotych,
A duſcha je moja
We njebjeſkim ßwětle
Tam kupała ßo.

Cžiſchina ßwjata
Je ſ bydłom na horach,
A płoninow hara
K nim njedoßaha.

Hołk měſchcźanſkich ſabawow dźiwich
Wucho tam njeſaßłyſchi.
Schtož pak tam pſchebywaŕ ßłyſchi,
Zyrkwinſkich ſwonow je ſwuk
A ßonaŕſzy ſcheptaty wětſik
A ſchmrěcžiny hnujazy hłóß.
Haj cžiſchinu ßwjatu,
Hdžeżkuli ju žedźiwje pytach,
Na horach ßym namakał ju.
Sa wutrobu měr
Hory mi ſchcźedriwje dachu.
Tam žadoſcže lehnychu ßo
A ſtaroſcžow njeſměrne žołmy.
Schtož w nižinach delka
Běch nimale ſhubił —
Ssam ßebje a Boha —
Na ßamotnych ſchcžežkach
Saß' namakach tam.
A ßlěborny měßacžk
Mje ſe ßwětkom ßwojim
Pobóžniſcheho,
Hacž horje běch krocžił,
Dom pſchewodźeſche.

Cžiſty a cžerſtwy
Powětr kraßny
Na horach knježi.
Słych bahnow jědojty dym
A měſchcźanſki njeſtrowy proch
— Wſchelakich khoroſcžow hnězdže —
Tam horje ßej njeſwěritej.
Rychliſcho bije
Cži wutroba tam,
A jaßniſcho ßwěcžitej
Wócžzy ßo twojej.
Tam jandźelſki balſam cži wuhoji hrudź
A ſpróznotu žanu tam njeſacžujeſch,
Dych Boži,
Njepoßrědny,
Cži wußrèba ju.

Kraßne nam daliny
Na horach wotewrja ßo,
Spodźiwnoſcź wulka ſa wócžko,
Kiž ſměrownje do dala hlada.
Bycź małotne horka ßo ſda,
Schtož daloko delka je wulke.
Sahrody, pola a łuki,
Khěže a měſta
Dźěcźaze hrajki ßo ſdadźa,
A cžłowjekow njeſměrny hibot
Sso wulkemu mrowiſchcžu runa.
W módrej ſchěrje
Sso ßokoł nam ſkſchidłany ſhubi,
A kralowſki worjoł,
Kiž k ßłónzu horje ßo ſběha,
Do njebjeſkich myßli naß nuri.

Najmłódniſcha ſelina na horach roſcže,
Strowotna ludźom
A wužiwna ſkotej.
Tam wita cže ſkhróſcženy ſeleny haj,
A ſchtomy kaž ßwězy tam ſteja.
A krónu ßwoju, tu jehlinojtu,
Sběha do módriny njebjeſkeje
Schwižna tam jědła.
Do ſchkałobow ſkaliny ſarywatej
Kralowſki dub a jadriwy buk
Korjenje ßwoje.
Na ſchěrych ſkalinach błyſchcža ßo
Dźiwich tam nalikow ſcharlatne hwězdy.
A ſłotobruny luboſny moch.
Najbohatſchu paſtwu dawa tam pcžołam
S mjedowej brěcžku cžecžaty wrjóß.

Tam ſkſchidłani herzy cźi wuhotuja
Se ßwojim cźikotom, fifolenjom
Darmo najrjeńſche konzerty.
Kuſk honjeŕſkich rózkow
Tam wo nahe ſkały ßo kama,
A ßornik ſe ßornami naſtróżeny
Cźi ſpłóſchiły pſcheběhnje pucź.
Tež na khudych ludźi ßu njeſabyłe
Łużiſke hory:
Jim wobradźa jahodow bohate žně
S kóżdźiczkim lětom.

Duż wjeßele witam
A dźakownje ſtrowju
Waß, Łużiſke hory
Nětko a kóżdy cźaß.
Dale pak dźeja mi putniſke żady:
Rady bych wohladał
S woczomaj ßwojimaj
Hobrſke Alpy
W rózojtych płomjenjach żehlicź ßo.
Radſcho pak hiſchcźe
Bych wopytał
Tamne hory,
Te hory Boże,
S kotrychż je pomoz nam pſchiſchła
Do ſeńſkeho, hrěſchneho doła,
Te ßwjate hory,
Kotrež ßu witałe njebjeſkich hoſcźi
Na khribjecźe ßwojim;
Do kotrychż je ſacźiſchcźał
Bóh wjerſchny ßam
Sswoje najßwjecźiſche ſtopy:
Sinai a Golgatha,
Wobeju teſtamentow ßwědkow;
Nebo, Horeb a Tabor
A ßyłu wſchitkich druhich
Pſches Mójſaßa, wotroczka Bożeho,
A Jeſom Khryſta, Bożeho ßyna
Poßwjecźenu.

Bartko.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Redaktor doſta pſchipiß ſ Wulkeje Dubrawy ſ tej próſtwu, ſo by jón tudy wotcźiſchcźał. To ßo ſ tym ſtanje. Pſchipiß ma ßo tak: „K naſchemu wobżarowanju namaka ßo w pſchedpoßlednim cźißle Pomhaj Bóha ßada, ſo budźa Wulko-Dubrawcźenjo k nowej Khwacźanſkej woßadźe pſchiſtupicź. Jow ßebi nichtó na to njemyßli. Na dwěmaj woßadnymaj ſhromadźiſnomaj njeje ßo nichtó ſa to, ale wſchitzy ßu ßo pſchecźiwo temu wuprajili. S poczeſcźowanjom Jan Auguſt Schkoda“. Hdyż my tónle pſchipiß podawamy, njechamy tola tež ßwoje nahlady ſamjelczecź. Hdyż Wulko-Dubrawcźanow woßebite ſnutskowne pſchiczźiny njewotdźerżuja, dyrbjeli ßo dźiwacź, ſo woni njechadźa k nowej woßadźe pſchiſtupicź, pſchetoż do Khwacźiz bychu wo poł pucźa bliże ke mſchi měli hacź maja nětko do Klukſcha. Duż by jim to tola dyrbjała wulka dobrota bycź. Nam pak je ßo tež ſ jeneje ſtrony prajiło, ſo ßu we Wulkej Dubrawje tajzy, kiż ßu hinaſcheho ſmyßlenja a njejßu pſchecźiwo pſchiſamknjenju ke Khwacźizam. Hdyż dyrbjała tale powieſcź, kotraż je ßo nam doſtała, wopacźna bycź, my to wobżarujemy, naſcha wina pak to njeje.

— Sańdźenu njedźelu ßwjecźeſche knjes farař Jakub-Njeßwacźidliſki ßwój 25lětny jubilej ßwojeho żohnowaneho ſkutkowanja w ßwojej Njeßwacźidliſkej woßadźe. Wopokaſma luboſcźe a poczeſcźowanja pokaſaja, kak je woßada ßwojemu duſchow paſtyrjej ſ zyłej wutrobu pſchikhilena. Ssobotu dopołdnja poſtrowichu jeho ſchulſke dźěcźi woßadnych ſchulow. Knjes wucźeŕ Hilbrig wupraji wulzyczeſcźenemu lokalnemu ſchulſkemu inſpektorej hnute ſbożepſchecźa a dźěcźi pſchepodachu rjane dary. Wjecźor pſchepoda wóhnjowa wobora wumělſzy wudźěłany cźeſtny diplom. Na to wuſtupichu ſtawy ßerbſkeho towaŕſtwa młodych holzow w rjanej ßerbſkej draſcźe a wuprajichu ßwoje pſchecźa w rjanym khěrluſchu wot fararja Waktarja ſpěßnjenym. Saſtupjeŕka ſkhorjeneje woßadneje diakoniży kraßne woktaŕne wodźecźe darjeſche. Hdyż běſche rano hoſpoſa, kotruż je jubilaŕ prěnju pſched 25 lětami ſchcźił, wěnz pſchepodała a mużſke ſpěwanſke towaŕſtwo khěrluſch pſched faru wuſpěwało, ſapocźa ßo Boża ßłużba. Do Bożeho domu běchu ßo ſa tón dźeń rjane dary dariłe. Kraßne wobleczenje ſa woktaŕ a klětku, ſa dupu ſ tymi ßłowami: „Dajcźe dźěcźatkam ke mni pſchincź.“ atd. Po woktaŕnej Bożej ßłużbje, kotruż mějeſche knjes jubilaŕ ßam, ſtupi knjes faraŕ Waktaŕ-Wóßlinczański na woktaŕ a mějeſche hłuboko-hnujazu naręcź na ßwjedźeńſkeho jubilara na ſałożku 1. Mójſ. 12, 2: „Ja chzu tebje pożohnowacź a ty budźeſch pożohnowany“. Knjes faraŕ Jakub prědowaſche na to hłuboko hnuty wo Eph. 3, 20—21. Wón ſwopſchija ßwoje myßle do teho ßłowa: Bohu ßamemu budź cźeſcź. Po kemſchach doſtachu ßo jemu wſchelake ſbożepſchecźa a kraßne dary — wot zyrkwinſkeho pſchedſtejeŕſtwa, wot knjeſa kollatora, wot krajneho towaŕſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo. Popołdnju wopyta knjes jubilar to měſtno we Łomſku, hdźež bu pſched 25 lětami ßwjedźeńſzy poſtrowjeny. Tež tam běchu ßo cźeßne wrota poſtajiłe. Popołdnju w 3 h. ſeſtupa ßo pſchi dwórniſchcźu ßwjedźeńſki cźah wobſtejazy ſ wóhnjoweje wobory, ſe ſpěwanſkeho towaŕſtwa, ſ hudźby, ſ zyrkwinſkich, ſchulſkich a gmejnſkich pſchedſtejicźerjow, ſ towaŕſtwa ſa młode holzy w ßerbſkej draſcźe, ſ doroſcźeneje młodoſcźe, ſ wojeŕſkeho towaŕſtwa, atd. a cźehnjeſche k farje, hdźež ßo ſjawne ſbożepſchecźe knjeſej jubilarej wupraji. Knjes kollator cźitaſche pißmo wokrjeßneho hejtmanſtwa jako kollaturneje wyſchnoſcźe, w kotrymż ßo w cźopłych ßłowach ßwěrne a ßwědomliwe a żohnowane ſkutkowanje knjeſa fararja Jakuba pſchipóſnawa. Knjes kollator pſchepoda jako dar dźakowneje Njeßwacźidliſkeje woßady ßlěbornu votivnu taflu a kraßny wyßoki cźaßnik. Popołdnju w 5 h. wuwjedźeſchtej wóhnjowa wobora a wojeŕſke towaŕſtwo faklowy cźah. Hdyż běſche cźah pſched faru pſchicźahnył, wunjeße ßo ßława na knjeſa jubilara, do kotrehoż wſchitzy ſ móznym hłoßom ſahłoßowachu a w bliſkim parku ßo böllery wutſělichu. Wjecźor w 7 h. běſche w knjeźim hoſcźenzu ßwjedźeńſka hoſcźina, pſchi kotrejż ßo na 140 woßobow wobdźěli. Knjes kollator wuſběhowaſche w dleſchej, na ſapißkach ſałożenej rěcźi na wulke ſaßłużby knjeſa jubilara. Knjes jubilar ßo ßwojim woßadnym ſ hłubokoſacźutymi ßłowami ſa wulke jemu pſchihotowane poczeſcźowanja podźakowa a jubelſki ßwjedźeń ßo ſ wuſpěwanjom ſchtucźki „My Bohu, Wótzewi a Ssynej khwalbu damy“ ſkónczi. My pak pſchejemy jubilarej ſ zyłej wutrobu, ſo by hiſchcźe dołhe lèta w ßwojej woßadźe w duchownej żiwoſcźi a cźiłoſcźi pod Bożim ſchkitowanjom a żohnowanjom ſkutkowacź móhł.

Nèſchto k roſpominanju.

Wuſpěch na ſemi płacźi huſto jara mało ſa njebjeßa.

* * *

Schtóż błóto na druhich mjeta, ßo ßam cźiſcźiſchi njecźini.

* * *

Muż kamjenje pſchinoſchuje, ale żona je k muri twari.

* * *

My njeſamóżemy mjelczecź, hdźež bychmy mjelczecź dyrbjeli, bjes pomozy Bożeje.

* * *

Nichtó nima ßylneje wěry, kiż njewě, ſo ma ßylneho Boha.

* * *

Chzeſchli běżecź ſ wulkej hromadu, potom ty ſ nim do ſkażenja běżiſch.

* * *

To najßłabſcheho poßylni, hdyż wón cźuje, ſo Boże ſpodobanje na nim wotpocźuje.

* * *

Bóh móże nam na khorołożu wěcźy ſdźělicź, kotrež nam hewak nihdźe ſdźělicź njemóże.

* * *

Wjeßele a ſrudoba ſtej wobej wobſamknjenej do dźiwneje wěrnoſcźe: „Schtoż cźłowjek ßyje, to budźe wón tež żnjecź.“

* * *

Schtóż prawe lubuje, hidźi njeprawe.

* * *

Hroſne mjaßo dobru juſchku njedawa.

* * *

Pokłady w njebjeßach noſcha dań na ſemi.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!



Czißło 50.
11. dez.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedzela adventa.

1. Mójs. 49, 18.

Knjeże, ja wocżakuju na twoje sboże. Tak něhdy Jakub sawoła spominajo na ßwoju ßmjercz a proßy, so by Bóh tón Knjes jemu sbóżne wotsalczehnjenje wobradźił a tež w poßlednjej hodźinje ßwój advent pola njeho dżerżał. Njedyrbjeli dha pak tež my tajnu próstwu k Bohu horje póßłacz, każ husto wjeczor lehnycz dźemy? Wschak njemóżemy żenje wjedżecz, hacż budźemy rano saßo strowi stanycz se ßwojeho łoża. Kak cżeżke a hórke je pak někomuschkuliż tole ßmjertne łożo! Pak wobcżeżuja jeho cżělne bolosczże, tak so ßebi rady njewě, pak jemu s cżělnej ßłabosczu też wěra ßłabnje, kak husto tyscha jeho wschitke te hrěchi a pschestupjenja, s kotrymiż bě ßo wón na Bosy pschehrěschił. To pósnaczże, so ßmy hrěschnizy a so mamy wulku winu psched Bohom, je spodobne na sczin. Każ je tón ßamy rano dołhi, pschipołdnju pak krótki a wjeczor saßo dołhi, tak też my na ranju nascheho żiwjenja, to je sa nasche dźěczaze lěta wulki styск mamy někajkeho hrěcha a pschestupjenja dla, haj hrěch je ßo nam druhdy we wutrobje a ßwědomnju palił. Posdźischo na pschipołdnju nascheho żiwjenja, sa nasche młode lěta ßebi wulke staroscże njeczinimy hrěcha dla, a sapomnimy husto na ßwoju winu s hordej a lohkomyßlnej wutobu, ale na wjeczor nascheho żiwjenja, dha je tón sczin naschich hrěchow saßo dołhi. Hdyż ßmy ßo sestarili, hdyż budźemy leżecz na khorym a ßmjertnym łożu, dha potom hrěchi zyłeho żiwjenja cżlowjekej s nowej mozu psched duschu stupaja a cżinja jemu husto doscz dołhu ßmjertnu nóz sa żałoßnu nóz. Tehdy pokasuja ßo jemu hrěchi też w zyle hinaschim schtalcże. Hrěchi, kotrež prjedy sa ßnadne mějachmy, leża nam potom cżeżko na wutrobje a wołaju wo wjeczenje k njebju horje a napjelnjeja duschu s wulkej styskнosczu a hrosu a se sadwělowanjom. Wschitke samolwjenje, s kotrymż chzemy ßwoje hrěchi samolwjecz, shubja ßo każ dym psched wětrom, pschetoż wutroha cżuje, so tón ßwjaty a prawy Bóh ßam ßo pschibliżuje. Schtó pak chze se ßwojej prawdosczu psched nim wobstacz, schtó chze prajicz, ja ßo ujeboju, pschetoż ja ßym kóżdy cżaß sprawne żiwjenje wjedł? Njeklinczi dha nam se wschěch stronow to ßłowo hrimanja napschecziwo: myßl cżłowjeje wutroby je sła wot młodosczże ßem a też myßl twojeje wutroby? Hdyż naß tak nóz a cżěmnosczż wobdawa a ßo nam żana hwězda njeswěri, hdże dha chzemy ßebi wukhowanje pytacz? Knjeże, ja wocżakuju na twoje sboże, ty ßy pschi mni wostał jako hwězda s Jakuba, ty ßy moja prawdosczż, twoja hnada je moja pomoz, mój schkit a kryw, na tebje Khryschcże ßameho wschu nadżijn ja staju, ty ßy mój troscht, o sbóżniko, ja druhoh' njepósnaju.

Jenoż tajzy móżemy stroschtnje stupicz psched Bożi ßudny stoł. Abo hdże dha chzemy hewak tón schkit namakacz, kiż naß pschikryje w hodźinje ßudźenja? Hdy bychmy ßwoje żiwjenje sa tajki schkit chzyli trjebacz, bychmy hubjenje wobstali psched tym, kiż rosesnaje myßle a sdacże nascheje wutroby. Ně, we wěrje chzemy proßycz: Knjeże, ja wocżakuju na twoje sboże. Ty ßy sa mnje

žiwy był, ty ßy ſa mnje wumrjeł, ty ßy ſ lutej njeſaßłużenej hnadu mi twoju prawdoſcź darił. Twoja prawdoſcź je mój ſchkit a kryw, ſa kotrymž chzu ßebi wukhowanje pytacź, pſchetož njeje w žanym druhim ta ſbóžnoſcź a njeje cźłowjekam žane druhe mjeno date, w kotrymž bychu ſbóžni byli, khiba to mjeno Jeſom Khryſta, a w nim mamy měr też w najwjetſchej nuſy. Ssmy dha też my hižo doſtali tutón ſbóžny měr, kiž ßo nam pſches wěru do wutroby wuliwa, tutón měr, kotryž tehdy też Jakubowu wutrobu napjelni?

Hdyž wón tehdy ſdychowaſche: Knježe, ja wočakuju na twoje ſbože, dha njeſpomni wón pſchi tym jenož na ſemſke a cźaßne ſbože, ale na wěcźne njebjeſke ſbože a hdyž wón mrějazy to wupraji, dha wón ßebi też hiſchcźe po ßmjercźi ſbože wot Boha wočakuje. S wjele tajkej nadźiju a wjeßeloſcźu ßměmy pak my dźěcźi noweho ßluba wočakowacź to ſbože teho Knjeſa, tamne wěcźne herbſtwo, kotrež je nam ſkhowane w njebjeßach, tamne ſelene łuki, hdźež budźe tón dobry paſtyŕ ßwojich paſcź a wodźicź k cźerſtwej wodźe wěcźneho žiwjenja. To je też to najlěpſche a najwyſchſche tuteho ßłowa Božeho, ſo naß pokaſuje pſches tutu ſemju njebjeſku domiſnu. To je to poßlednje a najſbóžniſche ſaſtojnſtwo dobreho paſtyrja, ſo wón ßwojich woſmje na ßwoje ramjenja a je ſ wjeßeloſcźu domoj njeße ſ wěcźnym wjeßelom. Hdyž ja po tajkim ſteju pſchi rowje, pſched wrotami wěcźnoſcźe ſabłudźeny a ſhubjeny, też tehdy wěm, tón dobry paſtyŕ mje njewopuſchcźi. Hacž runje khodźu w cźěmnym dole, njeboju ßo žaneho njeſboža, pſchetož ty ßy pſchi mni, twój prut a kij troſchtujetej mje, Knježe, ja wočakuju na twoje ſbože w žiwjenju a wurjecźu, dźěławy dźeń a ßwjaty dźeń a woßebje też w tutym adventſkim cźaßu, ſo by ty był a woſtał naſche ßwětło w žiwjenju, naſch troſcht w cźerpjenju, naſcha nadźija we wumrjecźu, naſche ſbože we wěcźnoſcźi. Tak chzył tón Knjes ßwój advent dźeržecź też pola naß. Hamjeń.

Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokračźowanje.)

5. Słote wrota.

Pycha Freibergſkeje zyrkwje, něhduſcheje prěnjeje farſkeje zyrkwje „Naſcheje lubeje Knjenje“ abo Marijinſkeje zyrkwje, běchu hižo ſaſtarſku „ſłote wrota“, pſches wſchě wóhnja a wójny w měſcźe hacž do dźenßniſcheho dnja derje wukhowane. Ssu to kraßne wrota w romanſkim ſtile na połodniſchej měſchcźanſkej ſtronje natwarjene.

Sa cźaß, hdyž je ßo naſche powjedancźko podało, dźěłaſche najſnamjenicźiſchi twarz hižo mnohe lěta na tutym wumělſkim dźěle, tola jenož jara ſ porědka běſche někomu dowolił, ſo by ßměł na jeho twarbu, derje ſ deſkami ſabitu, pohladacź. Wſchelako powjedaſche ßo w měſcźe wo ſpodźiwnej twarbje; jenož ſ tym běchu wſchitzy pſchesjene, ſo ßo podobne wumělſke dźěło ſ cźeźka hdźe na ſemi nadeńdźe, a ſo běchu wumělz a ſ nim jeho wumělſzy pomoznizy ludźo, kotſiž ßo ſe ßłowami bjes měry jara komdźachu, a pſchi tym doſcź hordźi. Nětko mějeſche jich dźěło bórſy k kónzej dóńcź. Dźeń 30. hodownika mějeſche ßo poßwjecźenje ſ wulkimi ßwjecźiſnami ſtacź a dźeń po tym hotowachu ßo k cźeſcźi knježny Marije, macźerje Božeje, pod kotrejež ſchkitom běſche ßo dźěło k dobremu kónzej ſwjedło, na prozeßion k jeje dźiwy tworjazemu wobraſej w Ebersdorfje. Cźi darniwi pſchecźeljo zyrkwje a wumělſtwa, kotſiž běchu ſbože měli, ſo běſche jim tachant ſłote wrota pokaſał a ſo móžachu ßo nad jejnymi rjanoſcźemi dźiwacź, njemóžachu kraßnoſcź tutych wrotow ſ kraßnymi pißanymi barbami a ſ bohatym poſłoženjom doſcź wukhwalicź.

Pjenježnika ſ někotrymi woßobnymi knjeſami ſ měſta, też ſ Mudraczkom, běſche tachant pſcheproßył, ſo bychu ßebi nowe wrota tamny dźeń na popołdnje wobhladali, hdyž na ßudniſtwje Handrika ſaßudźichu. Teho dła też njeběſche nikomu nadpadne, ſo ßobuwinik po njeho pſchińdźe a ſo ßo pſches njeho Pjenježnikej a jeho mandźelſkej powjeſcź wo wußudźenju a wo wukonjenju ßudźenja doſta. Słoty rjecźas běſche wón hižo prjedy teho Pjenježnikez mandźelſkimaj pſchepodał.

„S cźeźka bychmy jeho wotbyli“, dokónczi wón ßwoju powjeſcź, „ßudnik běſche ſpodźiwnje jemu pſchikhileny, njeby-li lud tak powſchitkownje krute khoſtanje ſa tajkeho měrkažerja a wobhonjerja ßebi žadał; to pola mojich bojaſliwych towaŕſchow pomhaſche, a tak dha dyrbjeſche ßudnik do teho ſwolicź. To běſche kraßny pſchipad, cźeſcźena knjeni“, wobrocźi wón ßo k Pjenježnikowej mandźelſkej, „ſo wy ſkórźbu ſ tukanjom wobhonjerſtwa dła podpjeraſchcźe. Haj, najnežniſchej ruzy pſchedźetej najcźeńſchu nitku.“

„Derje to běſche“, ſarěcźa Pjenježnik, „ale bratſiko, tale kraßna myßl płacźi też drohotny ſłoty kſchiž.“

„Ach, njeſkorž tola teho dła“, ſarěcźa mandźelſka nahle, „wjeßel ßo tola, ſo ßmy tehole kažerja naſcheho měra pſches mje na wěcźnje wotbyli. Nětko póńdźeſch hiſchcźe ßobu ſ prozeßionom a tak wotbudźemy wohidneho pachoła, a ſe žónſku ßebi hižo ßami dopomhamy!“

Wjeßeła hladaſche ſa wotkhadźazymaj a dóńdźe potom do ſtwicźki, hdźež běſche ſwucźena wotpočźowacź. Tam chzyſche ßebi ßamalutka ſaradźicź, ſchto měło ßo hiſchcźe w pſchichodźe wobkedźbowacź.

* * *

Runje wuſtupi tachant ſe ßwojeho doma pódła zyrkwje a ſ nim wſchitzy pſcheproſcheni bohacźzy. S pſchecźelniwym poſtrowjenjom powita wón Pjenježnika a Mudracźka a dźěſche potom pſched ßwojimi hoſcźemi na južnu zyrkwinſku ſtronu. Wumělz jich tam hižo wočakowaſche pſched drjewjanej ſcźěnu, pſches kotruž nichtó hladacź njemóžeſche.

Knjeſojo jeho pſchecźelniwje poſtrowichu. Tola hroſnje wón na nich pohlada, jako jim radſcho njeby dowolił, ſo woni na jeho dźěło pohladnu. Jenož pſched tachantom, jeho ſe ſnamjom kſchiža žohnowazym, pokloni wón ßwoju hłowu, tak ſo jeho dołhe cźorne kudźerjawe włoßy, na hłowje ſ pißanje wuſchitej cźapku pſchikryte, daloko do prědka ßo ßunychu.

„Schto je to tola do ſaßakweho, naduteho cźłowjeka“, pſchiſchepta Pjenježnik ßwojemu pſchecźelej Mudracźkej, jako wumělz dźěru w drjewjanej ſcźěnje wotewri.

„Cźicho“, napominaſche hiſchcźe cźiſchiſcho tamny, „tón ſkóncźnje tebje a mje w poßlednim wokomiknjenju won pokaže.“

Mjelcźo ſaſtupichu knjeſojo jedyn po druhim pſches tamnu dźěru, kotruž wumělz hnydom ſaßo wobhladniwje ſawrje.

Nichtó ßebi njeſwaži pod ſacźiſchcźom tuteho wumělſkeho dźěła bjeſe wſcheho runjecźa też ani ßłowcźka prajicź. Wumělz ßam běſche drje też ſabył, ſo wſchitzy na jeho roſjaßnjaze ßłowo cźakaja. Połny ſahorjenja hladaſche wón ſ nowa na wumělſke dźěło ßwojeju rukow a ßwojeho ducha. S wurjadnej wobhladnoſcźu běſche wſcho dokonjane hacž na žilki na nahich rukach a porſtach, hacž na jenotliwe łopjeſchka ſ jich ſchiſchkami.

„Naſch wulzy waženy wumělz“, ſarěcźa tachant, „chze pſches tute njepſchetrjechomne dźěło kſcheſcźanſku woßadu na Božu hnadu pokaſacź, kotraž je ßo jej pſches ſbóžnikowy narod doſtała a pſches kotruž ßmě ßo ſeſtawanja cźěła k nowemu žiwjenju nadźecź. Hlejcźe, knježa, tu wyſche žyrkwinſkich durjow ßwjata macźeŕ Boža, kotrejž je tutón Boži dom poßwjecźeny.“

„Dowolcźe, wyßokodoſtojny knježe“, ſarěcźa jemu wumělz w njelepej rěcźi, „pohladajcźe najprjedy na delnje wodźělenje wrotow, tu na tele wóßom poſtawy mjes ſtołpami pſchi ſcźěnach. Woni pſchedſtaja ważnych mužow ſ cźaßa ſtareho ſakonja, kotſiž ßu mudroſcź jeniczkeho Boha pſchipowjedali, a kotſiž mějachu wočakowanemu ſbóžnikej pucźe pſchihotowacź. Najprjódzy ſteji tu lubosna poſtawa we woſpjet ſahornjenym kwiczu ſ paczeŕſkim bantom w ruzy a ſ cźapku ſe ßmuhami a kamjenjemi wupyſchenej; dyrbjała wam hakle lawſka hłowa pſchi jeho nohomaj tamneho pobožnoho muža pomjenowacź, kotrohož je ruka njebjeſkeho Wótza tak móznje w lawſkej jamje ſchkitała?“

Nadróbnje roſjaßni nětko wumělz wſchitke jenotliwoſcźe ßwojeho dźěła.

* * *

Hłuboke ſdychowanje a wuraſy pſchihłoßowanja dopomnichu wumělza, woſpróznjeneho ſe ßwojim roſprawjenjom, ſo ma tu

hischcźe mnohich pschitomnych, na kotrychž běsche wón samyßleny zyle sabył. Symnje pohlada jeho wóczko dale nich a na lawaj, nad prěnimaj wrotowymaj stołpomaj leżazeju, pokasawschi, dorěcža wón nimale hrožo:

„Taj staj kedźbowarjej pschi sakhodu do Božeje ßwjatnizy; jeje wotewrjenej khlamje hrožitej temu, kotryž s pobożnym waschnjom, ale s njesprawnej wutrobu ßebi swaži, hdy tu sastupicź. Wonaj wschitkim pschiwołatej: »Njemylcźe ßo, Bóh ßo njeda sa ßměch měcź!«“

Płaczesche trasch jeho pohladanje, jeho ßłowo też pschitomnymaj a sa tónle twar stajnje darniwymaj knjesomaj, Mudraczkej a Pjenjeżnikej, so wón tak njepscheczelszy na njeju pohlada? Samó dha twarz też ludźom do wutroby pohladacź? Splóschiwje sa dohladowarjomaj pschi wrotach pohladawschi, spěscheschtaj ßo s wopeńdźenjom. Mjes tym, so ßo druhi knjeża hischcźe dołho wótsje rosrěczowachu, woteńdźeschtaj tutaj cźicho a samyßlenaj domoj.

* * *

Do mjehkeho, pschihódneho stólczka slehnjena dokonja mjes tym Pjenjeżnikez macź ßwój swuczeny pschipołdnischi spar. Wokna běchu psches drohotne sawěschki hacž psches połojzu sapowěschane. Tak sdobywa ßo ßwětłoscź jenož jara ßnadnje hacž do jstwy, hacž runjež běchu Pjenjeżnikez wokna sa tehdomnische cźaßy hižo nimale wulke. Nosy běsche wußnjena na cźopke kože stajiła, k kotrymž běchu pißane płachty na semi wjazorje pokładźene. Też scźěny běchu s płachtami popowschane; wjerch běsche s pißanymi molowanjemi a s rěsbarskimi dźěłami popyscheny. Na blidko mjes woknomaj běsche psched schpihelom wschelaka pěkna nadoba nakładźena, kajkuž woßebna knjeni tehdomnischeho cźaßa trjebasche: pißane kaschcźiki a tyski s bantami, paczerjemi a pjerschcźenjemi a podobnymi pychami, s cźeßakami a se schcźětkami.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

S **Draždźan.** Sserbske Boże ßłużby w Draždźanach, ważne dobycźe ßerbskeho luda, lětßa druhu adventsku njedźelu ßwój połstalětny jubilej ßwjeczachu. W lěcźe 1848 ßo druhu adventsku njedźelu prěni krócź ßerbske Boże ßłużby se spowjedźu w Draždźanach w kschižnej zyrkwi wotměchu. Tehdy, hdyž sběžkarske hibanje psches zyłu Europu dźěsche, bě pobożna myßl ßerbskeho luda na to složena, so by ßo wjele stam Sserbow a Sserbowkow, w Draždźanach a wokolnoscźi bydlazych, dobrota Božich ßłużbow w ßerbskej maczerńej rěczi dostała. A Draždźanszy Sserbjo ßu ßo tejele dobroty hódni wopokasali. Woni ßu pschezo rad a s wulkej liczbu Boże ßłużby wopytali, w kotrychž jim měschnizy s Łużizy Boże ßłowo w ßerbskej rěczi pschipowjedachu. W běhu cźaßa njeje liczba kemscherjow a spowjednych wotebjerała, ale w pscherěsku skerje pschibywała. To ßmy woßebje na ßerbskej jubjelskej Božej ßłużbje sańdźenu njedźelu s wulkej wjeßełoscźu a radoscźu widźeli. Něhdźe 1600 Sserbow a Sserbowkow wobschěrnu nakhwilnu kschižnu zyrkej pjelnjesche, kotruž bě towarstwo „Cźornoboh“ s pletwami rjenje wudebiło. Rjany wěnz s liczbu 50, kotryž klětku pyschesche, bě jena njesnata pschecźelniza s Njeßwaczidliskeje woßady, dariła. S kemscherjow, 141 mużskich a 172 żónskich, hromadźe 313, k Božemu blidu pschińdźe, to je 94 wjazy dyżli psched 50 lětami. Boża ßłużba ßo po sawodnej wołtarnej ßłużbje s móznje jimazym němskim sbožopscheczom knjesa superintendenta Dibeliusa sapocża, na kotrež knjes farar ryczeŕ Jakub Sserbow dźak se „saplacź Boh a daj Boh sboże“ wupraji. Potom mějesche knjes farar Räda s Budyskeje Michalskeje woßady spowjednu rěcź a knjes farar ryczeŕ Jurij Jakub-Njeßwaczidlski jubjelske prědowanje na sałożku ßłowow Jer. 51, 50. 6, kotrež wón do ßadow sapschija: ßwjedźeński dźak a ßwjedźeńske ßlubjenje ßerbskeje woßady w zusbje. 1. naschi wótzojo ßu spominali na teho Knjesa w zusym kraju, 2. a nam njech wostanje Jerusalem we wutrobje. Wulka ßerbska woßada móznje hnuta na sahorjaze, s wótczinskim sapalom napjelnjene prědowanje poßłuchasche. Wyßokodostojny knjes prědar stawisny wo nastaczu ßerbskich Božich ßłużbow w Draždźanach, kotrež je jeho njebocźiczki nan, knjes farar Ernst Bohuwěr Jakub, sałożił, podawschi, Draždźansku ßerbsku woßadu napominasche, so by ßebi pschi wulkim hołku a naczischcźenju hrěchow wulkeho města Jerusalem we wutrobje sakhowała. K porjeńschenju Božeje ßłużby dwójny kwartett ßerbskich wucźerjow s Łużizy 23. psalm „Tón Knjes je mój pastyŕ“ (po Kleinje) na dokonjane waschnje jara kraßnje spěwasche.

Po Božej ßłużbje wulke ßyły kemscherjow cźicho do musowskeho doma cźehnjechu a tamnischu salu hacž na poßlednje městno wupjelnichu. Woni mějachu požadanje, hischcźe khwilu hromadźe bycź jako Draždźanska ßerbska woßada. Sswjedźeński ßwjatocźny duch ßo nad tejle shromadźisnu roslěhasche, duch bratrowskeje luboscźe, kotryž je w shromadźisnach prěnich kschescźijanow pschitomny był. Po wuspěwanju khěrluscha mějesche knjes farar ryczeŕ Jakub pschitomnych powitawschi rěcź wo sałożenju ßerbskich Božich ßłużbow w Draždźanach. Prěni nastork k nim bě wěsty Schwudrak w Draždźanach dał. Po jeho próstwje bě wucźeŕ Khorla Ssmoleŕ we Łasu, bratr Jana Ernsta Ssmolerja w Budyschinje, petiziju wo ßerbske Boże ßłużby w Draždźanach spisał. Farar Thiema w Barcźe je na to mjes Sserbami w Hornjej Łużizy podpißma sběrał, mjes tym so je nasch ßerbski wótczinz profeßor Pful w Draždźanach ßo prózował, pschikhilnoscź kultußoweho ministerstwa dobycź. Minister s Wietersheim ßo bórsy pscheßwědczicź da, so bychu Boże ßłużby w Draždźanach sa tamnischich Sserbow s wulkim wużitkom byłe. Wón ßo teho dla pola wokrjeßneje direkzije w Budyschinje sa tym wobhonjesche, kak a hdy mohłe ßo tajke ßerbske kemsche w Draždźanach wotměwacź. Wokrjeßna direkzija tu wěz knjesej fararjej E. B. Jakubej k rosßudźenju poda. Tutón wobscheŕny spiß wo nusnocźe a wużitnoscźi tajkich ßerbskich kemschow wudźeła, a jeho spiß mějesche wuspěch, so na měscźe do petizije swolichu a superintendentej a konsistorialnemu radźicźelej dr. Heymanej w Draždźanach poruczichu, so by wón s fararjom Jakubom dale wo tym wuradźował. Po dźewjecźměßaczbnym listowanju a wuradźowanju skónczbnje knjeżeŕstwo postaji, so ma ßo prěnja Boża ßłużba w Draždźanach w kschižnej zyrkwi druhu njedźelu adventa dopołdnja wot 11 hodźin wotměcź. Prěnje schěscź lět je farar E. B. Jakub w Budyschinje, po nim wóßom lět farar Th. Wjazka s Budyschina, potom schěscź lět farar Mjen s Bukez, a poßlednje 29 lět je knjes farar D. Imisch s Hodźija Draždźanske ßerbske Boże ßłużby wodźił. Po tutym je knjeżeŕstwo knjesej fararjej ryczerjej Jakubej jich wodźenje pschepodało se ßlubjenjom, so maja ßo wone tak dołho wotměwacź, hacž budźa Draždźanszy Sserbjo wo nje rodźicź. Na kónzu ßwojeje rěcże knjes farar Jakub wossjewi, so ßu w shromadźisnje pjecźo jubilarojo a jena jubilarka pschitomni, kotsiž ßu ßo psched połsta lětami pschi prěnich Draždźanskich ßerbskich kemschach wobdźělili. Wutrobu hnujaze bě, hdyž tucźi po jeho napominanju k blidu, psched kotrymž bě wulki s kwětkami wudebjeny wobras sałożerja Draždźanskich ßerbskich kemschow, njebo knjesa fararja E. B. Jakuba, postajeny, pschińdźechu a tam pschecźa jeho ßyna, knjesa fararja ryczerja Jakuba dostachu. Po narěczi knjesa fararja Rädy ßo pschedßyda towarstwa „Cźornoboha“, knjes Symuy, w mjenje Draždźanskich Sserbow knjesej fararjej Jakubej sa wotměwanje ßerbskich Božich ßłużbow dźakowasche. Knjes wucźeŕ Wróbl s Delnjeje Hórki knjesa fararja Jakuba jako pschecźela ßerbskich wucźerjow ßławjesche, mjes tym so ßo tutón hoscźom s Njeßwaczidlskeje woßady dźakowasche, kotsiž běchu hromadźe s wjetschej liczbu Sserbow s Łużizy do Draždźan k jubjelskemu ßwjedźenjej pschijěli. Skónczbnje hischcźe knjes farar Jakub wossjewi, so móże hischcźe někotre knihowe snamjenja rosdawacź, kotrež bě sa ßwoje pjenjesy shotowacź a psched durjemi nakhwilneje kschižneje zyrkwje mjes kemscherjow rosdźělicź dał. Wone ßu s módrej, cźerwjenej a słotej barbu cźischcźane. Na prědnim boku słoty kschiž a hrónczko „Tón Knjes je mój pastyŕ“ pokasuja. Na sadnjej stronje ßu njedźele wocźischcźane, na kotrychž ßo kóždołětnje Draždźanske ßerbske Boże ßłużby wotbywaju. Njech ßo wotpohlad, s kotrymž ßu ßo tele snamjenja dariłe, dopjelni, njech ßo s nimi jich wobßedźerjo pschezo dopomnicź dadźa, ßerbske Boże ßłużby w Draždźanach piluje wopytacź! Khěrlusch wuspěwawschi ßo shromadźeni w Božim mjenje roseńdźechu. Jubjelski ßwjedźeń Draždźanskich ßerbskich kemschenjow mjes nimi w žohnowanym a dźakownym wopomnjenju wostanje.

— Sakske konsistorstwo je pschehlad wo zyrkwinskim žiwjenju w lěcźe 1897 wudało. Wustupiło je s krajneje zyrkwje 711, to je 87 woßobow mjenje hacž prjedawsche lěto. Pschistupiło je k krajnej zyrkwi 354 pornjo 327 w tamnym lěcźe. Najwjazy je jich s katholskeje zyrkwje do evangelsko-lutherskeje pschestupiło, mjenujzy 183, město teho so je irwingianska woßada jich najwjazy stawow k ßebi cźahnyła, 299.

— Khěžorſtwowy ßejm je ßo wot khěžora ßameho ſ trónſkej rěczu wotewrił. Wón ſměje wſchelake ważne wuradźenja, woßebje też ſakoń wo powjetſchenju wójſka wuradźecź. Wot zentrumſkeje ſtrony wotwißuje, hacź ßo tónle ſakoń pſchiwoſmje.

Njebjeſke wjeßele!

Kak kraßne wjeßele
Je tam we Bożim raju,
Hdźeſch po wſchej ſrudobje
Cźi fromni ſbóżnoſcź maju,
Ssu wuſchli ſ hubjeńſtwa
Do wěcźnoh' wjeßela.

Kak kwaßne radoſcźe
Cźi wużiwaju nětko,
Hdźeſch ßyły jandźelſke
Jim podawaju wſchitko,
Schtoż Bóh je ſhotował
Tom, kiż je dokonjał.

Tam kraßna ßwětkoſcź je,
Tam njetrjebaju ßłónza,
Tam khwalbne ſpěwanje
Też nima żanoh' kónza,
Jim Jeſuß ßwěza je
Do wſcheje wěcźnoſcźe.

Tam rěki ſtrowotne
Też běża na wſchěch ſtronach,
Tam paſtwy ſelene,
Ssu na tych wěcźnych honach
Hdźeſch Jeſuß paſtyŕ ßam,
Je paße tu a tam.

Tam měſto luboſne,
Jeruſalem te nowe,
Je wjele kraßniſche
Każ w ßwěcźe njeje byłe,
Tam wſchitzy ſbóżni ßu
We kraßnym wjeßelu.

O pohladajcźe tam
Na ludźi w běłej draſcźi.
To ßu, kiż běchu nam
Tu husto k pſchecźiwnoſcźi
To ßu kiż ſ Krysta krwju
Ssej duſche cźiſcźachu.

O wukńcźe pſches wěru
Sa Jeſußom tu khodźicź,
Wón budźe ſ luboſcźu
Waß do njebja też wodźicź,
So pſchińdźecźe też tam
K tym wěcźnym wjeßelam. Ernſt Helaß.

Wſchelake ſchtanty.

W lěcźe 1830 na 3. advent bu w Budyſchinje wot duchownego Dreßlerja ſajimawe prědowanje dźerżane we tekſcźe Sirach 3, 19—24, w kotrymż wón dokładnje a raſnje wukładuje, kak wſchelake ſchtanty pſchecźiwo ßebi w ſawiſtnej myßli ſteja, njewjedźo, ſo ma kóżdy ſchtant ßwoju pſchiſłuſchnoſcź, hdźeż je wot Boha ſtajeny a powołany. Tele prědowanje, kotreż bu redaktorej wot ſtareho dobreho ßwěrneho ßerbſkeho kſcheſcźana pſchepodate ma telko ſawěſcźe dobrych myßlow a pohnuwanjow, kotreż hacź runje w lěcźe 1830 wuprajene maja ßwoju wulku ważnoſcź ſa naſch cźaß, dokelż teßame myßle w naſchim cźaßu żiwje a raſnje wuſtupuja a naſch lud wobjimaja. Duż je dobre, ſo ßo naſchemu ludej ſjawnje wupraji, ſo ßu te ßame nahlady hižom w ſańdźenych cźaßach runje tajke wuſtupowałe, kajkeż ßo nětko pokaſuja, ſo pak ſpokojnoſcź w tym njewotpoczuje, ſo je ſchtó wjetſcheho abo niżſcheho ſchtanta — ale w tym, ſo ma wutroba ßwoje ſpokojenje w tym Knjeſu, kotryż praji: „Mój měr wam ja dawam, mój měr wam woſtaju!“

Duż podamy lubym cźitarjam ſ tehole prědowanja ſe ſtareho cźaßa ſa naſch cźaß woßebje ważneho, ſchtoż móże a dyrbi naſch lud ſajimacź rucźe w naſchim njeměrnym cźaßu.

Prědowanje ſkłożuje ßo na Sirach 3, 18—24: Lube dźěcźo, woſtań rad w poniżnym ſchtancźe; to je lěpſche dyżli wſchitko, ſa cźimż tón ßwět ſteji. Cźim wyſchſchi ßy, cźim bóle ßo poniżuj; dha budźe tebi tón Knjes hnadny. Pſchetoż tón Knjes je tón najwyſchſchi a cźini wulke wězy pſches tych poniżnych. Njeſtej ſa wyßokimi wězami a njemyßl wyſche twojeho ſamożenja; ale ſchtoż cźi Bóh pſchikaſał je, na to ſpominaj ſtajnje. Pſchetoż tebi niczo njepomha, hdyż ſa tym hladaſch, ſchtoż cźi poruczene njeje. Schtoż tebje njenaſtupa, tam woſtaj ßo ßwojeho mudrowanja.

Jow mamy nahladya ßudźenja wo wſchelakoſcźi ſchtantow mjes cźłowjekami, kotraż je wuprajena rjenje a dokładnje w tym tekſcźe. Jow mamy prawidła ſa żiwjenje a poruczноſcźe, kotreż nam Sirach ſdźěluje, ſo bychmy ßo jako prawi kſcheſcźijenjo w żiwjenju wopokaſali. To wobhladajmy ßebi nětko bliże: Wona je wſchelakoſcź ſchtantow mjes cźłowjekami 1.) Wola a naprawjenje Boże; wona je 2.) ſa wulke a zyłe ważna a dobra; jednotliweho pak 3.) jeho ſchtant ani ſbożowneho ani njeſbożowneho njecźini; ale ſchtóż chże ſbożowny bycź, dyrbi 4.) ßwědomliwje pſchißłuſchnoſcźe ßwojeho ſchtanta a kſcheſcźijanſkeho powołanja dopjelnicź.

I.

Wſchelakoſcź ſchtantow mjes cźłowjekami je wola a naprawjenje Boże. Wſchelakoſcź a njerunoſcź ſchtantow je ßo husto ſa njeprawdoſcź wobhladowała; żadałej ſtej ßo ßwobodnoſcź a runoſcź ſa wſchitkich w ſtacźe a tale runoſcź chżyſche ſ mozu wunuſowana bycź. (Tale myßl ſaßo żiwje w naſchim cźaßu wuſtupuje.) Roſomny kſcheſcźijan hinak ßudźi. Wón praji: „Żadyn ſcźěhwk bjes pſchicżiny.“ Hdźeż ßo to dopjelni, ſo ma nješchto ßwoju nuſnu pſchicżinu, ßebi wón też ſcźěhwk teho derje lubicź dawa a namaka-li wón pſchicżinu w Boſy, je jeho pokorna poniżnoſcź, kotraż jeho to pſchipóſnacź wabi. To pak jow płacźi. Runoſcź ſchtantow by jenicżzy móżna była pſchi runoſcźi darow a mozow w cźłowjeku, a hdźe ju namakamy? Każ w cźělnym ßu też w duchownym dary a mozy duſche wſchelake. To nadeńdźeſch muża ſ raſnym roſomom, ſ dobrym pomjatkom, ſ mjehkim cźucźom. Druhich ſaßo nadeńdźeſch, kiż cźeżko myßla, kiż nihdy raſni w ßwojim rosßudźenju njebudźa, kiż maja ſtajnje ßłabu a lěnju wolu. Njech też derje myßla, ale woni we wſchěm naſad woſtanu; woni bychu rad wjazy dokonjeli, ale jich mozy ßobu njecżinja. S wotkel tale njerunoſcź? Wot cźłowjekow niz. Jow je porſt Boży. Wone ßu wſchelake dary, ale jedyn Bóh, kiż ſkutkuje wſchitko we wſchitkich. Schto by to było, hdy bychu ßo wſchitke ſchtanty na dobo ſběhnyłe? Ssylni na duchu bychu ßłabych bórſy pſchetrjechili; njewědomni bychu wróczo woſtali a tak by ta jena njewěrnoſcź pſchezo duchu wupłodźiła a wyſchſche a niżſche ſchtanty bychu tu ſaßo byłe. Każkuliż ßwobodny je też cźłowſki duch, wón je tola jenoż ßwobodny w tych mjeſach kotreż je Bóh jemu ſtajił; każ khětſje wón tele mjeſy pſchekrocźi, padnje wón do rukow Bożich, kiż jemu pſchiwoła: hacź jow je twój pucź a dale niz. Wěrne je tehodla, ſo je wſchelakoſcź ſchtantow bjes cźłowjekami Boża wola a my bychmy ßami ßwój roſom ſapřěli, hdyż njebychmy to pſchidacź chżyli. Schto pak nětko wo tych ßudźimy, kotſiż jenicżzy wumyßlenu runoſcź pſchipóſnaju, kotſiż jako woßebni niżſchiſch ſazpěwaju a kotſiż niżſchi wyſchſchich hidźa? Njeje to pſchecźiwo Bożej woli? Pſchetoż Bóh tón Knjes je tola wſchitko po ßwojej ßwjatej woli naprawił. Kak derje by było, hdyż bychu dźěcźi Boże ßwoje wóczko k njebjeßam poſběhnyłe a ßebi prajiłe, ſo ßmy my wſchitzy do ßwěta wołani a na ßwoje měſto ſtajeni. Pſched nim ßmy my wſchitzy runi, kajkehożkuliż powołanja a ſchtanta my ßmy. Pſches Bożu hnadu ßmy my wſchitzy, ſchtoż my ßmy a najwyſchſchi każ najniżſchi dyrbi wuſnacź: „Knjeże, ja njejßym doſtojny wſcheje ßmilnoſcźe a ßwěrnoſcźe, kiż ty na ßwojim wotroczku cźinił ßy.“ — Duż poniżnoſcź we wyſchſchim ſchtancźe a ſpokojnoſcź w niſkoſcźi! Cźim wyſchſchi ßy, cźim bóle ßo poniżuj, potom budźe tebi tón Knjes hnadny. Pſchetoż tón Knjes je tón najwyſchſchi a cźini tola wulke wězy pſches poniżnych. Wſchelakoſcź ſchtantow mjes cźłowjekami je wola a naprawjenje Boże.

(Pokracźowanje.)

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!



Czißło 51.
18. dez.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedzela adventa.

Psalm 100, 1. 2.

Wyskajcze temu Knjesej wschitkón ßwět, ßłużcze temu Knjesej s wjeßelom, pschikhadzujcze psched jeho wobliczo se sradowanjom. Kak njedyrbjeli wschitzy dzenßa tak s wjeßelej wutrobu rjez! Wschak najwjeßelscha a najsbóżnischa powjescz ßo w tutym czaßu pschipowjeda, kiż wschitkim bjes wuwsacza, wjeßełym każ srudnym, wyßokim każ niskim jenak płaczi. Tón Knjes pschikhadza, to je ta powjescz, kiż psches zyły adventski czaß klinczi wot prěnjeho adventa ßem, hdzież w ßwojich Bożich domach ßłyschachmy khwalbny spěw stareho Zachariaßa: Khwaleny budź tón Knjes, tón Bóh israelski, pschetoż wón je domapytał a wumóhł ßwój lud, hacz k dzenßnischemu poßlednjemu adventej, kotrehoż epistla nam praji: tón Knjes je bliško.

Tón Knjes pschikhadza, o kajka pschecźelniwoscź naschcho Boha, so je tón wěczny Bożi ßyn saschoł do naschcho cźěła, sastupił do naschcje niskoscze, pschischoł k nam do naschcho hubjenstwa! Zadyn njeběsche jemu pschenski. Runje k niskim a hubjenym je najpschecźelniwische ßłowa rěczał, runje po nich ßo najbóle horjebrał. Kak ßo wyßozy knjeza tuteho ßwěta husto khwala, hdyż ßu ras s niskimi někotre pschecźelniwe ßłowa porěczeli, ras do jich hěty sastupili. A tola ßu jenoż człowjekojo, kiż pschecźelniwi ßu pschecźiwo tajkim, kiż ßu jich runjecza. Wón njeje żaneho niskeho sastorcził, żaneho sazpiwał. Hdzież tajkich nadeńdze, je k nim schoł, je ßo po nich horjebrał a ßo nad nimi ßmilił. A żanych pschecźelniwischich ßłowow njeje żenje żadyn człowjek rěczał, pschecźelniwischi njeje żenje żadyn k druhemu był hacz wón k wschitkim. A wón njenjeběsche naschcho runjecza. Kak hłuboko dyrbjesche wón ßo ponižowacź, hdyż wón k nam chzyssche! S njebjeß dyrbjesche dele pschińcź na semju, s wyßokoscze ßwojeje ßwjatoscze dele do hłubiny hrěschnych człowjekow, se ßwojeje dospołnoscze a sbóżnoscze dele do człowjeskeje nusy a człowjskeho hubjenstwa. Woprawdze to je pschecźelniwoscź, hódna, so ju khwalimy. A wón chze pschezo saßo pschikhadźecź też k nam, też w tutym sbóżnym hodownym czaßu, chze ßo nakhilicź, na nasche khuduschke modlitwy poßłuchacź, naß s hłubokeho pada horje czahnycź, pschecźelniwje k nam rěczecź pschcs ßwoje ßłowo, sańcź pschcs ßwoju wjeczeŕ do naschich wutrobow, prawy pucź nam pokasacź, prawe ßwětło nam dawacź sa nasche semske dźěło a nasche semske podróżnistwo, so njebychmy ßo sabłudźili, ale domoj pschischli, prawdoscź a sboże, troscht a měr nam daricź, so by naß wokschewił jow, wobsbożił junu.

Tón Knjes pschikhadza, kak wótsje ßwědczi tuta powjescź pak też wo ßwěrnoscźi naschcho Boha. Schtoż psched lět stotetkami, haj psched wjele tyßaz lětami starym wótzam je ßlubił, njeje sabył, potomnikam dacź. Wón ßo teho njeje kał, so je człowjekam tajke wulke, ßwojeho ßyna, ßlubił, każ ßo człowjekojo husto kaja, so ßu něschto ßlubili. Hdyż ßu druheho we hłubokej nusy widźeli, ßlubja jemu drje, hnucźi wot jeho hubjenstwa, wulki dar. Abo woni ßebi, hnucźi wot mózneje rěcze, kotruż ßu ßnano ßłyscheli,

prjódk wosmu, sa Boże kraleſtwo, sa ßwjate mißionſtwo abo sa druhi ſkutk kſcheſczijanſkeje luboſcze wjele dacz, ale hdyž potom hnydom njedawaju, kaju ßo wyßokich pjenjes hižo w bližſchej hodžinje a myßla, połoja by drje tež doßahnyła. A czim dlěje czakaju, czim wjazy wotczahnu wot teho, ſchtož chzychu ſ woprědka dacz. A czakaju dołho, ſkónczńje niczo wjazy wyſche njewoſtanje. Hdze bychmy my woſtali, hdy by ßo naſch Bóh teho kał, to wulke, ſchtož je człowjekam ßlubił, dacz? Zenje njebychmy advent, zenje hody ßwjeczicz mohli, zenje njeby ßo naſche wumoženje dokonjało. Ale wón woſtanje, kajkiž je. Schtož wón ßlubi, to wón wěſcze dzerži a hdy by rnnjež najwjetſche było. Niczo njeſteji tak twjerdze kaž Boža ßwěrnoſcz, nichtó njeje teho dla tak derje twarił kaž tón, kiž na njeho twari. To pokaſa nam adventſka powjeſcz: tón Knjes pſchikhadza.

Duž dha wyſkajcze temu Knjeſej wſchitkón ßwět, pſchikhadzujcze pſched jeho wobliczo ſe ſradowanjom, kiž je tak ßwěrny pſchecziwo nam, tak pſchecželnjwje ßo k nam dele khila. K pſchecželnjwemu człowjekej khodzjiſch pſchezo rad. A k temu, kiž tak pſchecželnjwy je a kotrehož dobrota wěczńje traje, nochzył hicz? Wjele mil daloko khodza człowjekojo hewak, ſo bychu fěrſchtu abo ßławneho muža wohladali. A człowjeka widza, wot kotrehož wjele nimaja. A my nochzyli poſtanycz, ſo bychmy ſchli k temu Knjeſej wſchitkich knjeſow, „kotrehož wſchón ßwět njewopſchija, kiž w ßwojej mozy ſdzerži wſcho“, wot kotrehož niz jenož něſchto mamy, ale to najwyſchſche, najlěpſche doſtanjemy? Wón pſchikhadza k nam, ſo by naß wobſbožił, pſchińdze ſ njebjeß, ſo by naß do njebjeß ſe ßobu czahnył.

Poßledni krócz nam dzenßniſcha njedzela pſchiwoła: tón Knjes pſchikhadza, pſchetož bliſko je. Hižo ßłyſchimy naſdala khwalobny ſpěw njebjeſkich wójſkow, kiž pſches czichu nóz klinczeſche. Dze ßo nam kaž dzěczom, kotrychž wjeßele pſchiběra, czim bóle ßo ſbóžny ßwjedzeń bliži, kiž móza ſkónczńje jón lědy doczakacz? Wone wſchak njewjedza, ſchto ßo jim wobradzi, ale ſo ßwěrna luboſcz jim to najlěpſche wobradzicz budze, ſchtož ſamóze a ſchtož ßebi žadaju, teho ßu ßebi wěſte. Hdyž potom macz jim pſchiwoła: pójcze, wſchitko je hotowe, khwataju do jim hacž dotal ſamknjeneje jſtwy, na zyły ßwět ſabudu, jenož dary Božeho dzěſcza ßebi wobhladuja a wjeßela ßo nad nimi. Ach ſo bychmy byli jako dzěczi! My wěmy, wěczna wótzna luboſcz je nam to najlěpſche wobradziła, ſchtož wona ma a my ßebi žadacz móżemy, hacž dotal nam ſamknjeny paradies ßo nam ſaßo wotewri pſches Boże dzěczo. Hacž runje ßmy hižo huſto hody ßwjeczili, huſto tu ſbóžnu powjeſcz ßłyſcheli: dzenßa je ßo tón ſbóžnik narodził, tak huſto hacž ju ſ nowa ßłyſchimy, tak huſto hacž tutón hodowny dar: Boże dzěczo ſ nowa ßebi wobhladamy, wohladamy tež nowu kraßnoſcz na nim, pſchezo wjetſche budze nam, ſo tež ßwět ſ jeho wjeßelom a ſ jeho ſrudobu ſabudzemy a w ſbóžnym wjeßelu na Božim dzěſczu wyſkamy: dzakujcze ßo jemu, khwalcze jeho mjeno, wón je wulku wěz na naß czinił. Hamjeń.

Sprawnoſcz dowjedze k dobremu kónzej.

5. Słote wrota.

(Pokraczowanje.)

S czicha wotewrichu ßo durje; młoda ßłużobna ſaſtupi ſ njewěſtym pohladnjenjom njewjedžo, ſchto měła po prawym prajicz. Jenož bojaſliwje ſwěri ßebi, wußnjenu ſe ſpanja wubudzicz. Pſchecželnjwe a ſbožowne poßměwkowanje, kotrež běſche runje hiſchcze jeje mjeswoczo porjeńſchiło, ßo khětſje ſ njeho ſhubi.

„Schto ßebi ſwažiſch, njelepe holczińko?“ ſawoła wona hněwna, „njejßym ja tebi kaſała, ſo nimaſch mi zenje mój měr kaſycz, njelepe holczińko.“

Hroſnje hladajo poſkoczi wona ſe ßwojeho ßydła, ruku hrožo poſběhnywſchi, ſo mohła jej hnydom pliſtu wotkožicz.

„Ach, hnadna knjeni, wodajcze mi tola“, ſawoła tſchepotajo holczka na ſad ſtupjo; běſche wona tola bóle hiſchcze dźěczo, kotraž běſche hakle pſched krótkim pola Pjenjeżnikez knjenje na ßłużbu ſacżahnyła a, hacž runjež běſche wona dżowka khudeju, mało czeſczeneju ſtarſcheju, dha ßo tola na tak wótry hłóß a na tak ßwarjaze ßłowa ßwojeje knjenje ſwuczicz njemóżeſche.

„Nó, czeho dla mje tola mylisch? Dha rěcz mi tola!“

„Duchowny chze ſ knjeſom Pjenjeżnikom porěczecz, a dokelż tón doma njeje, dha wón mi kaſaſche, ſo bych waß ſawołała.“

„Duchowny? Kajki to duchowny?“ woprascha ßo Pjenjeżnikowa nětko khětſje, k blidku, hdżež běſche ſwuczena ßo pěſchicz, dokhwatawſchi. Wona myßleſche naměſcze na wopyt knjeſa tachanta, ßebi w khwatku hnydom njepſchemyßło, ſo ma wón nětkole jeje mandżelſkeho zyle w ßwojej bliſkoſczi a ſo tam ſ nim rěczecz móże, wothladane wot teho, ſo tutón doſtojny knjes jenož w poſtajenych hodżinach k knjeżim na wopyt dże. Tak dha wona tež njeběſche ſaßłyſchała, ſo běſche ſabycziwa ßłużobna holza jenož „knjes Pjenjeżnik“ prajiła a niz „hnadny knjes“, to běſche njekedżbliwoſcz, ſa kotruž by ju hnadna knjeni hewak krucze poßwariła.

„Wjeledoſtojny duchowny Volkmar, jandżel wſchěch khudych, kaž jemu wſchitzy ludżo narjeknu; ach, njeßwarcze mje, na jeho ſamołwjenje dyrbjach ja waß wubudzicz, wón nima dołho khwile.“

„Schto, tón ſtary proſcheŕ?“ ſawoła wona ſjebana w ßwojich myßlach, „ja niczo njedam ſa jeho dobroczerſki dom. To by hiſchcze brło, ſo bychmy lěnikam domy natwarili; njech jenož kóżdy pilnje dźěła. Tajkele ßměſchne hłupoſcze! Teho dla ßebi ſwažiſch a mje wubudżiſch! Praj jemu, ſo njech ſaßopſchińdze!“

„Wón praji, ſo dyrbi ſ wami porěczecz“, ſwaži ßebi holza ſnapſchecziwicz, „ſo ma ſ wami waſcheho pſchecželſtwa dla na tamnym kónzu města porěczecz.“

„Schto? Pſchecželſtwo? Czi na tamnym kónzu města? Ty njehańbite holczińko! Kak móżeſch ty ßwojich knježich wonjeczeſczicz a jich ſ tamnej żónſku a ſ tamnym hólzom pſchirunowacz? Ssnano ßy ty tež hiſchcze ſ mojeho pſchecželſtwa?“

Wſcha roshorjena pſchiſtupi wona k holzy, kotraž naſtrózena ſ durjemi won twóchny, hacž runjež běſche jej knjeni jaßnje doſcz kaſała, ſo ma czakacz. Wſcha czerwjena w mjeswoczu khwataſche roshorjena knjeni ſa nicj a ſaběża tak runje njewitanemu hoſczej, runje do pſchedſtwy ſaſtupazemu, do rukow. Pſched doſtojnym duchownym a jeho khutnym mjeswoczom hańbowaſche ßo wona tola ßwojeho hněwa. Tola pſchezo hiſchcze njepſchecželſzy doſcz woprascha ßo wona jeho, ſchto tu wón chze.

S proſtymi ßłowami wupowjeda jej nětko pobożny duchowny, kotremuž njehaſpodliwa żónſka zyły czaß ſtejecz daſche, ſchto je ßo jeje pſchecželſtwu — wona nětko tajkemu pomjenowanju napſchecziwo njerěczeſche — ſtało, a ſo ſtaj wuſtorczenaj bjeſe wſcheje hoſpody a ſo njewěſtaj, hdże mohłoj dzenßa ßwoju hłowu k wotpoczinkej położicz. S hnujazymi ßłowami rěczeſche wón wo njeſbożu, kotrež je ßo ſ tajkej mozu na njeſbożowneju nawaliło a kotrež móże ßo ſawěſcze lědma wot człowjeſkeje wutroby ſnjeſcz.

„Woſmicze ju tola do ßwojeho domu!“ ſkónczi wón proſcho ßwoju powjeſcz.

„Měnicze wy, ſo móżecze naſch dom do ſchpitala pſcheměnicz?“ ſawoła wona wußměchowajo ßo na jeho ſnate myßle ſamérjo, „a nima kóżdy człowjek to ſpokojnje ſnjeſcz, ſchtož Bóh jemu napoloži?“

„Budźcze ßmilna, jako waſch Wótcżez w njebjeßach je ßmilny“, napominaſche duchowny.

„Hdy ſměje tuta ßmilnoſcz kónza? Njejßmy my jim doſcz wopokaſali a doſcz dawali? Tež ſtudżeń ßo wucżerpa.“

„Doſcz?“ rjekny ſ pokhoſtazym ſynkom duchowny khutnje, „hdyž ſcze wſchitko dokonjeli, ſchtož běſche wam poruczene, dha rjekńcze: My ßmy njehódni wotroczży; dopomńcze ßo na farijſejſkeho w Božej ßwjatnizy!“

Tajke wucżby, ßo wě, njeběchu ſa wuſchi tuteje hordeje żónſkeje, a ſawěſcze by wona ſ hroſnymi ßłowami wotmolwiła, njeby-li runje hiſchcze w prawym czaßu jeje mandżelſki ſaſtupił.

Ssnadnje ßo poklóniwschi wuńdźe wona se jstwy, w ßwojej wutrobje tutemu khroblemu mużej wěczne njepschecźelstwo pschejo a ßo na ßo saroczo.

Mudry běsche Pjenjeżnik; kak by wón mohł tak, jako jeho njewobhladniwa mandźelska, tak wulzy waženemu, cześczenemu a lubowanemu wotroczkej Bożemu hnydom ßwój hněw pokasacź; s tym stowarschichu ßo tamne dźiwne czucźa, kotrež běsche wumělz w nim wubudźił. Drje běsche wón ßwojej mandźelskej ßlubił, so njecha ženje tamne hólczisko, tak narjekny wona Jurjej, do domu pschinjescź, tola wobstejnoscźe běchu wscho tak dospołnje pscheměniłe, so dyrbjesche temule wuměnjenju spadnycź dacź. Tak dha dozpi měschnik bjese wscheje prózy to, schtoż běsche ßebi wotmyßlił, a dosta ßlubjenje, so jeho hoscźej dźenßa hischcźe tudy hospodu dostanjetaj. So jimaj tu na róże póßłanje klascź njebudu, to běsche jemu wot wscheho spoczatka jaßne. Kak pak ßo mózachu tutymaj khudymaj wschě pucźe wurunacź? Khlěb hnady cźlowjekej s cźeźka seßłodźi.

Pschecźelniwje pschebźesche Pjenjeżnik ßwojeho hoscźa, kotrehoż sastojńske dźěła k pospěschenju honjachu, po wuskim, swinjenym skhodźe dele hacź k khěżnym durjam, se żelesom wobitym, jemu pschi tym prajo, so chze Jurja po njeboh nanowym pschecźu do Frankenberga do wucźby dacź, k bratrej ßwojeje mandźelskeje, a so chze ßo potom dale wo njeho staracź. S dobom ßo wón prózowasche, so by ßwoju mandźelsku psched tutym duchownym samołwił, so je wona wot wutroby zyle dobrocźiwa, so pak je dosćź hubjeneho nashoniła, hdyż ßo mnosy proscherjo k njej cźischcźa, a so je wjele, haj nadosćź njedźaka žnjała. Mùż ßo s tajkimi wobstejnoscźemi cźłowskeho żiwjenja lohscho wujedna, każ to tola bjes dwěla wjele dostojny duchowny tež ßam snaje.

Pjenjeżnik porěcźa po tym krucźe se ßwojej lubowanej Hilżu, a nadeńdźe s tym płódnu semju, dokelž běsche ßo Hilża ßama ßwojeho njemudreho waschnja domaßała, s cźimž ßebi móżesche bjes dwěla wschu nahladnoscź pschi wjele samożnym duchownym skasycź. Duż dha tež dale wjazy temu njewobarasche, so běschtaj wobaj wustorcźenaj na prósdnu łubicźku w sadnym twarjenju saczahnyłoj. Wschako dyrbjesche Jurij poßledni dźeń lěta ßobu do Frankenberga, wudowa pak běsche skónczinje w płokarni zyle witana dźěłaczerka. Jenoż jenu krutu pschikasnju da wona wjeczor na łubicźku, żane wjeßelo njeskicźazu, prajicź: nichtó nima bjes dowolnoscźe s domu wuńcź. Se ßłużobnej holzu pak póßła wona nowymaj podrożnikomaj wschelake stare wodźecźa a drastu, a holza wsa jimaj skradźu se ßwojeje komory mjehke poßleschczo ßobu.

Wot wschěch tsjóch sastorcźenych běsche Kata jeniczka, kotraż w tutej nozy ßwoje wóczko k spanju njesańdźeli, hacź runjeż běsche jej Jurij wótsje dobru nóż pschał a wótsje ßwoje pacźerje wuspěwał.

(Pokracźowanje.)

Advent.

Advent, ty wjeß'ky ßwjaty cźaßo,
Advent, ty pschikhad Jesußa;
Bóh ßwój lud domapyta saßo,
So by naß pschiwjedł do njebja.

Do Ziona kral cźehnje nětko,
Lud jemu wysha napschecźiwo,
Profetow rt je wěschcźił wschitko,
Nětk dopjelni ßo dźiwnje wscho.

Tón knjeżeŕ, kotroh'ž trón a knjejstwo
Sso sjewi w murjach Salemskich,
Tón knježi wysche wschitkich nětko,
Je kral wschěch kralow móznischich.

Na jeho hłowje njeje króna,
We jeho ruzy njeje mjecž,
Wón sdaluje ßo ßwětnoh' tróna,
Wón wutroby chze jeno měcź.

Wón ponižny je, zyle khudy
A hordoscźe ßo sdaluje,
Je w cźłowskim schtalcźe pschischoł tudy,
Duż ponižnych wón lubuje.

Duž, cźłowcże, jom' ßo podaj rady,
Jom' wotewŕ twoju wutrobu!
Wón pschińdźe k tebi połny hnady,
Cźi pomha k wěcznom' wjeßelu.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Luby hodowny ßwjedźeń ßo pschibliżuje. Młodźi a stari ßo na njón wjeßela a hotuja. Kóżdy chze druhemu wjeßele pschihotowacź. My dźemy na hodowny hermank, so bychmy dary nakupowali. Wěßo ßo też wjele njewuschnych darow kupuje. Lubi Sserbja njewobradź'my ßebi jenoż tajke dary, kotrež ßu sa wocźi a krótke swjeßelenje. Położcźe też dary, kotrež wam trajne wutrobne natwarjenje a roswjeßelenje poskicźuja, pod hodowny schtom. To macźe na prěnim měscźe nasche rjane knihe nascheho ßerbskeho evangelsko-lutherskeho knihowneho towarstwa. Domjazy woltaŕ, domjaza klětka, porst Boži, rjane prědowanja wo Božich dźeßacź kasnjach a artiklach, lěkarstwo dusche atd., schtó chzył je wschitke pomjenowacź te rjane natwarjaze knihe sa nasch luby ßerbski lud spißane? To ßu rjane dary na nasche hodowne blido. Wone ßu kóżdy cźaß dostacź pola knjesa Ssmolerja a kóżdy knjes duchowny wam je rad wobstara. Dale macźe „pruhi s Bożeho ßwětła“ wot knjesa fararja ryczerja Jakuba wudate. To je wubjerk hrónczkow se swjateho pißma a to ßebi s teho kaschcźika kóżdy dźeń ßwoje ßłowo jako pruhu se ßwjateho pißma na pucź podróżnistwa wucźehnjecźe. Dale ßu w Barlinje rjane wopißma na scźěnu w ßerbskej rěczi wudate. Wy je snajecźe: na cźornej tołstej papjerje w ßlěbornym pißmje pschihodne ßłowo ßwjateho pißma, kotrež chze wschědnje waß we waschej stwiczży do wutroby strowicź a k rospominanju wabicź. To ßu dary — woprawdźite hodowne dary, na kotrež sapomnicź njeßměcźe. Wschitko je dostacź pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje.

— Saska krajna kulturna rada je ßo w tych dnjach saßo k wuradźowanju sešła, so by sa nasche ratarske należnoscźe ßwoje mudre wuradźowanja wotměła. Woßebje ważne je sa nasch wjeßny lud to rospominanje, hacź ma ßo wot naschich burow na wßach wonka też dale żadacź, so bychu ßwoje pódlanske twarjenja, każ dyrbjachu to hacź dotal, wschitke maßiwne po tym ßamym sakonju każ w městach placźazym natwaricź dyrbjeli. Pschetoż to je tola wulke wobcźeżenje sa nasch wjeßny lud, hdyż dyrbja kóżdu kólniczku po tychle prawidłach natwaricź. Duż chze też kulturna rada namjetowacź, so by ßo naschim buram na wßach dowolilo, so bychu ßwoje pódlanske twarjeńczka lóże — na pschikład s hliny a s drjewa — natwaricź móhli a każ ßo sda, chze też wyschnoscź temule wobsamknjenju pschihłoßowacź. Nasch ratarski lud budźe wěscźe sa tole połóżenje wulzy jara dźakowny. Nadźijomnje budźa też druhe ważne wuradźowanja k sbożu nascheho burskeho luda.

— Khěżorstwowy ßejm je ßwoje prěnje wuradźowanja w Barlinje poměł. Sa pschedßydu ßu sapóßłanza zentrumskeje strony wuswolili, każ je to po prawdźe, dokelž je zentrumska strona najßylnischa na ßemje sastupjena. Sa druheho pschedßydu ßu konservativneho sapóßłanza s Frege wuswolili. Runjeż ßejm hischcźe ważnischich wuradźowanjow měł njeje, sda ßo tola, każ by wojowanje wo pschedpołożenych sakonjach pschehórke bycź nochzyło. Ssamo rěcźnik zentrumskeje strony w ßwojej prěnjej rěczi tak połnje pschecźiwo powyschenju wójska njewustupowasche, ale żadasche ßebi jenoż wěscźische wobkrucźenja pschicźinow sa tule żandanku. Duż wschak njeje njemóżne, so ßo wojerski sakoń pschiwosmje. So chzedźa nižschich sastojnikow, woßebje też listenoscherjow, msdy powyschecź, je żadanje, kotrež hižo dołhe lěta na ßo cźakacź da a kotrež dyrbi ßo nusnje dopjelnicź. Jow dyrbi stat ßwoju spomożazu ruku ßylnje sastajicź. Schtoż směje khěżorstwowy ßejm do zyła wucźinicź, hischcźe na cźiste njeje, dokelž sakojnowe naczinski hischcźe wuschłe njeßu. Mjes druhimi ßo nětko nadźijomnje shromadny wojerski khostanski sakoń sa nasche zyłe khěżorstwo pschiwosmje. Hacź dotal mějachu woßebity khostanski sakoń. Duż to srunanje pod jedyn sakoń wěscźe pschijomne a nusne. Rjanu wopomnjeńsku rěcź měješche präsidenta na nascheho njesapomniteho kanzlera fěrschtu Bismarcka. Wschitzy sapóßłanzy ßo k jeho pocześcźowanju posběhnychu — jenoż sozialdemotratojo njeběchu ßo hańbowali sjawnje se sale wuńcź — a njechachu ani w ßmjercźi temu wulkemu mużej cześcź wopokasacź. Sawěscźe srudne wopokasmo sa jich cźucźe!

— Měr mjes Schpanisku a Ameriku je nětko wobsamknjeny. Schpanisko je do wschěch żadanjow połnóznych amerikanskich statow swolika. Se schkodu běsche, so żadyn europisti stat ßłabu Schpa-

niſku njepodpjeraſch
ſtupi. Pſchetoż wu
dobycźe amerikanſkeho
nad Schpaniſkimi, kotſiž ſ zyłu ßo wjazy do wo,
licźa, to njeje. Schpaniſka wſchak je na wſchě cźaßy ſ kulturnoho wuſtupiła, ale Amerikanſka ſ tym hiſchcźe wulkomóz njeje, kotrejež bychmy ßo bojecź dyrbjeli. Duž by lěpje było, hdyž bychmy jim to nětko też ſacźucź dali.

Njedźelſke ranje.

(Trochu po Geroku.)

Kajka cźicha radoſcź mi
Wutrobu dźenß' wupjelni?
Kajke ſboże ßwěcźi ßo
Dźenßa ſ wócźka mojeho?

Ssu to ſera raniſche?
Je to ßłónza ſkhadźenje?
Ssu ßnadź hona kwětkojte?
Abo ſpěwy ptacźkaze?

Kraßny drje ßwět Boži je,
Kraßne ßłónza ſkhadźenje,
Rjane hona kcźějaze,
Rjane ptacźkow ſpěwanje.

Schtoż pak dźenß' mje ſahorja,
Njeje kraßnoſcź ſwonkowna;
Dźenßa je dźeń Knjeſowy
Pokoj Boži ſkicźaty.

Ssylniſcho hacź łukow kcźěw,
Móznſcho hacź ptacźkow ſpěw,
Swonow hłoßy njedźelſke
Pohnuwaja dźenßa mje.

Sahe hižo witaſche
Se ſpanja mój Jeſuß mje.
Nětk na pucźu kemſchazym
Pſchewodźa mje wjeßełym.

Jako roßa parlata
Stwjelzo, kwětku wokſchewja,
Tak we Božim domje chze
Wokſchewicź mój ſbóžnik mje.

Pſchemo lubych ſchkowroncźkow
Kliucźa pſalmy kemſcherjow,
Wutroby wſchě ſběhaja
S nimi ßo hacź do njebja.

Pſchemo rańſchich ſerow mi
Knjeſowy dźeń wokſchewi
Moju mucźnu wutrobu
S wotpocźinkom ſa prózu.

Rjeń'ſcho ßłónza ſkhadźenja
Powita mje ſerniczka,
Jandźel měra njebjeſki,
We tudomnej pſchekori.

Sboże paradiſiſke,
S hrěſchnym padom ſhubjene,
Wrócźa ßo do wutroby:
Bożo, kak ßym ſbožowny!

Troſchtuj wſchitkich ſrudźenych;
Wujednaj ßo wadźazych;
Sahoŕ wſchěch we luboſcźi
K tebi a też k bratrejwi.

Sswět, tón ßłabje wěrjazy,
Poſtrow ſ duchom ßwjatym ty;
Pſchiwołaj też ſ hnady mi,
So ßym lube dźěcźo cźi.

Bartko.

Něſchto po jubileju ſnutskowneho miſſionſtwa mjes Sserbami:

wo rosrěcźenju wo „ſałoženju ſaßydlenja diakoniße.“

A: Ssy ty hižo ßłyſchał, mój pſchecźelo, ſo w naſchej woßadźe budźe ßo ſaßydlenje ſa **diakonißu** naprawicź k cźeſcźi Wicherna, a k ßwjecźenju jubileja ſnutskowneho miſſionſtwa? a ty dyrbiſch też něſchto k temu dacź?

B: Nó jenoż pomału — ja ſ zyła hiſchcźe niczo njewěm, ale — k cźemu to, ſchto dha mamy my wot tajkeje woßoby?

A: Tak móżeſch ßo hiſchcźe praſchecź, to khwalba ſa tebje njeje. Ty móżeſch ßo praſchecź, kajki wužitk mamy wot tajkeje diakoniße, kiž pſchede wſchěm khorych hłada, a braſchnych a hubjenych, kiž pſchi kóždej khoroſcźi najlěpſchu pomoz ſkicźa ſe ßwojej radu, ſe ßwojim naſhonjenjom, kiž ßo ſa to ſtara, ſo wſchitke pſchikaſy lěkarja ßwěru a prawje a ſtaroſcźiwje ßo wuwjedźa, njech to je warjenje jědźow, abo wobalenje, wocźinjenje woknow, wucźiſcźenje jſtwy, a ſchto wěm wſcho. Njeje to niczo, njeje to njeſkónczna dobrota ſa kóždeho khoreho, kotſiž — ach — tak huſto dyrbja parowacź wſcheho dobreho hładanja, dokelž hładarjo niczo njeroſymja a ßebi žaneje rady njewjedźa a radſcho jo ſpytaju ſe wſchelakimi pſchiwěrnymi ßrědkami — ſchtoż wſchak tebi ſnate je. Móżu tebi wobßwědczicź, ſo tajka diakoniża ßo ani najniżſcheje ßłużby njehańbuje, ßo žaneje natykazeje khoroſcźe njeboji, ale ſ cźichej radoſcźu, ſe ßwjatej luboſcźu ßo ßwojemu rjanemu powołanju poda a ßwoje żiwjenje woprawdźe k woporej da w ßłużbje teho Knjeſa. — Njeby duſchne było, hdy bychmy w naſchej woßadźe też tajku měli?

B: Hdyž tak ßo ma, ßo ta wěz hižo hinak wobhładuje.

A: A jene hiſchcźe njecham ſabycź; ja wěm, ſo diakoniża też wubjernje ßo na to wuſteji, ſ małymi dźěcźimi wobkhadźecź, kiž hiſchcźe do ſchule njekhodźa, we woßebitej tak mjenowanej ſchuli ſa mólczke dźěcźi — a ty wſchak wěſch, kak wjele ſtarſchich w nětcźiſchim cźaßu hórka khutnoſcź żiwjenja ſe ßwojim dźěłanjom a ſtaranjom wo ſaßłużbu wot tych wbohich dźěcźi wjele hodźinow wſchědnje bjerje, a wone narostu bjes luboſneho hładanja — pola zuſych, kotſiž Bohu žel, — huſto żaneje wutroby ſa nje nimaja. — Ty njemózeſch ßebi wumyßlicź, ſ kajkej luboſcźu mólczke dźěcźi na diakoniży wißaja, a ſaßo kajke ſměrowanja ßo ſtarſchim ſkicźa, ßwojeho hólczka abo holczku tak derje wukhowane měcź. Njeje żałoſcź, ſo w naſchich woßadach tajke ſchule ſ wjetſcheho dźěła pobrachuja? — Hdy by nuſa a żałoſcź naſchich khorych a naſchich małych dźěcźi nam bóle k wutrobje ſchła a naß tak ſymnych njewoſtajiła, bychmy dawno diakoniżu pola naß měli, kiž tajkej nuſy po móżnoſcźi wotpomha. A hdyž ty wopomniſch, kak tajka żónſka naſchim młodym holzam, kotrychž tak wjele próſdne ſteji na torhoſchcźu żiwjenja, pokaże, kajke kraßne żohnowane dźěło a powołanje też jim wotewrjene ſteji a ſe ßwojim pſchikładom tu abo tamnu ſahori, też w tajkej ßłużbje luboſcźe ßwoje mozy nałożecź a w myßli ßwoje ſboże namakacź — móżeſch ty, mój luby, dale ßo komdźicź, kuſk hłubje pſchimacź do twojeje móſchniczki, a ßobu pomhacź ſa tón dobry wotpohlad, kotryž mamy?

B: Diakoniża je drje dobra, to ßym ſ twojeho cźopłeho rěcźenja ſpóſnał, — hdyž też pjenjeſy k temu trěbne ßu, hdyž .... a ja — mam wudawkow doſcź a dokhodow mało — a dawanja tola kónza njeje ... a ....

A: Poſaſtań, proſchu, żane wurěcźe! Njemóżeſch na porſtach ßebi wuliczicź, ſo diakoniża wot powětra ßameho żiwa bycź njemóże, runje tak mało, kaž ty? Ale tak ßu ludźo — woni drje ßo lohko wohrěju a ſahorja ſa dobru wěz — doniž nichtón ßo jich móſchnje njedótknje — hdyž rěka „wopor“ pſchinjeſcź, potom to kaž ſymna woda cźopku ſchkricźku rucźe wuhaſcha. — Ja pak ßebi myßlu, ſchtóż je jedyn ſkutk jako dobry ſpóſnał, kaž ty runje, tón njeßmě tak ſtyſknje, tak — dowol mi — na ßwoje pjenjeſy hładacź. Hdyž luboſcź naß k tutemu ſkutkej hnuje, dyrbi luboſcź też ruku wocźinicź. Luboſcź njeliczi. Ty wſchak ſnajeſch tamnu Marju w Bethaniji (Jan. 12.), budźiſche-li dołho rachnowała, wona njebudźiſche woprowała ßwój drohotny ſchaz, a njebudźiſche żnjała tu rjanu Knjeſowu khwalbu.

B: Ale ſchto dha ma tamna hiſtorija ſ naſchej wězu cźinicź?

A: Jara wjele, cźitaj, ſchtoż ſteji Mat. 25, 40: ſchtoż ſcźe wy cźinili jenemu mjes tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to ſcźe wy mi cźinili.

B: Ty maſch prawo, ja ßo dopomnju. Ale wopomń tola, kelko pjenjes k temu ßłuſcha, diakoniżu dźerżecź?

A: W powſchitkownym wobliczene 900 hacź 1000 hriwnow ſa lěto, a to ſa macźerny wuſtaw, w kotrymż diakoniża ßwoje wuwucźenje doſtawa, ſa bydlenje, ſa ſeżiwjenje, a ſa te wſchelake wudawki, totrež khorychhładanje ßebi żada.

B: To je jara wjele, kaž ßo mi ſda, je zyle njemóżne, kóżde lěto tak wjele ſwjeſcź.

A: Na żane waſchnje — hdźež wola je, tam ßo pucź namaka. (?) Połna dónza niczo njedawa, ty dyrbiſch ju najprjedy nawjercźecź, a někotre żórka hakle ßo żórła, hdyž ßo nawjercźeja. Daj ßebi někotre tajke żórka pomjenicź, kiž mi runje do myßlow pſchińdu: Dha ßo roſumi, ſo 1. zyrkwinſka pokładniza, a teho runja 2. te jenotliwe woßadne pokładnizy ßwój lětny pſchinoſchk dawaju, dha je 3. zyrkwinſka a 4. domjaza kollekta, kiž ma, kaž ßamo wot ßo ßo roſumi, jara bohaty wunoſchk, potom pomhaja 5. te khorowne pokładnizy, kiž bjes teho tak wjele wudawkow maja ſa khorychhładanje a ßo teho dla jara żiwje ſa diakoniżu ſajimacź dyrbja, dha ßu 6. wſchelake towaŕſtwa, kiž maja wotpohlad dobrocźiwje a rady něſchto dawacź, dha budźe ßo 7. ſchkliczka do zyrkwje powjeßnycź abo poſtajicź — kaž to hižo dawno ſ waſchnjom je ale ſwonkowne miſſionſtwo — to budźe ſchkliczka ſa ſnutskowne miſſionſtwo na woßadnych ſtawach a wyſche teho wſcheho cźuje ßo 8. někotry ſtaw naſcheje woßady cźerjeny, ſe ßwobodneje luboſcźe, woßebity dar woprowacź, hdyž je żohnowanje teho ſkutka ſpóſnał, abo na ßebi ßam ſhonił. Maſch ty nětko doſcź tajkich pjenjeżnych żórkow?

B: Woprawdźe to wſcho prawje wabjaze klinczi; ale njeczinja ßo ſ 1. a 2. dypkom ſaßo nowe dawki nuſne, zyrkwinſke a gmejnſke dawki? (Skónczenje pſchichodnje.)

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!



Czißło 52.
25. dez.

Letnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Boži dźeń.

1. Tim. 1, 15.

Powjesczi nam tu ßwjaty Pawoł pschipowjeda, kotraž je sawěsczje wěrna a jara dostojna, so je hódna, so ju s wjeßełej a dźakownej wutrobu pschijimasch. Woboje njepłaczi wo kóždej powjesczi. Někotra ßo rosnjeße a tež wěri a posdźischo ßo wukopa, so bě njewěrna, druha je wschak wěrna, njepschinjeße pak měr a wjeßele, ale stysk a srudobu do wutrobow a domow. Kak sbožowni ßmy, so ßměmy dźenßa s nowa wěrnu a wobsbožazu powjesczi ßłyschecz! Tu njeje człowjek ßebi wumyßlił, ale Bóh ßam je ju we ßwojej wěczjnej radźe wobsamknył, do skutka stajił a pschipowjedacz dał, wona je sawěsczje wěrna; tuta powjesczi njedźiwa jenož na poczaßne, nakhwilne swjeßelenje, ale na nasche czaßne a wěczne sboże, wotewr jej wutrobu!

A kotra je tuta powjesczi? Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóżnych sczinicz. Hlaj, to je ta powjesczi, kotruž Knjesowy jandźel na Bethlehemskich honach pastyrjam pschipowjeda: „Njebojcze ßo, hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, kotrež wschemu ludu ßo dostacz budże; pschetož wam je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił, kotryż je Khrystuß, tón Knjes w Davitowym měsczje.“ Tutón sbóżnik bě hižo, prjedy hacz je do tuteho ßwěta pschischoł. W spoczatku bě to ßłowo, a to ßłowo bě pola Boha, a Bóh bě to ßłowo. Wón běsche w Božim schtalczje, Bohu runy a w sjenoczenstwje s Bohom sbóżny. Ale ßwět běsche njesbožowny. Nóz leżesche na Bethlehemskich honach, jako tam pastyrjo ßwoje stadła strażachu, a nóz běsche też we hłowach a wutrobach człowjekow. Nóz njewědomosczje a pschiwěry, wotroczkowstwa a njespokojnosczje leżesche na Božim ludu, kiž běsche něhdy tak wyßoko wobhnadźeny, ale nětko tak hłuboko padnył, pschetož woni běchu sawutleni a rospróscheni jako wowzy, kiž žaneho pastyrja nimaju. Nóz leżesche też na pohanach, duchowna nóz njewěry, kotrejž niczo wjazy ßwjate njebě, pschiwěry, kotraž ßo wot kóždeho jebarja saßlepicz dasche, hrěschneje skaženosczje, kotruž žadyn błyschcz swonkowneje sdźěłanosczje njemóżesche pschikrycz. Czěmnosczi pschikrywasche semju a mrokota ludźi; wschitzy běchu wotstupili a wschitzy hrosni, žadyn njebě, so by dobre czinił, też niz jedyn. Njebudże ßo Boži hněw s njebjeß sjewicz na wschu bjesbóżnosczi a njeprawdosczi tych ludźi?

Bóh dźesche k ßwojemu ßynej:

Czaß żada moju hnadu;
Dźi na semju, mój najlubschi,
Daj khudym sbóżnu radu,
Jim pomhaj s hrěschnej' stysknosczje,
Wjedź jich s tej' ßmjertnej' hórkosczje,
So s tobu żiwi budża.

A Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóżnych sczinicz. Snajesch wjetsche wjeßele, kotrež mohło ßo człowjestwu dostacz? Hdyž khudy, kotryž ma ßo czaß żiwjenja s nusu bědźicz, powjesczi dostanje, so je bohaty

knjes jemu wulki pjenjes wo[illegible] wschědny khlěb nětko kónz, to je wěsćze sa njeho wulke wjeßele. Hdyž khory, kokryž hižo dołho we wulkich bolosćzach cźerpi a kotryž wschěmóżne ßrědki nałożiwschi tola żaneje pomozy njeje namakał, wo lěkarju ßłyschi, so jemu lěkarśtwo pschinjeße, kotrež s wěstosczu móz khorosćze slemi, njeje to sa njeho radosćz? Hdyž jaty, kotryž je s jastwom na czaß żiwjenja khostany, kotryž teho dla żaneje nadżije nima, so mohł hdy słoteje ßwobodnosćze saßo wużiwacź, kralowski wukas dostanje, so je khostanje jemu spuschczene, njeje to wulke wjeßele? Ale tola wschitko tuto wjeßele je jenoż ßnadne pornjo wjeßelu, kotrež hodowna powjesćz w naß sbudźi: Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóżnych sczinicź. Tamny khudy dyrbi ßwój wotkasany pjenjes wostajicź, hdyž tutón ßwět wopuschczi; tamny khory móże so ßwojeje saßo namakaneje strowosćze jenoż khwilu wjeßelicź, pschecźiwo ßmjerczi njeje żaneho lěkarśtwa; tamny wohnadżeny so ßwojeje ßwobody wěczńje njebudże khwalicź, w ßmjertnym bědżenju móznischi k njemu pschistupiwschi jeho powjedże, hdżeż ßnano njebudże hicź chzycź: ale sbóżnosćz, wot Khrystußa nam pschinjeßena, pschětraje wschitke pscheměnjenja czaßa, wona pschewodżuje naß do tamneje wěczńosćze, haj tam jeje kraßnosćz hakle połnje dostanjemy. Duž wjeßelcze so, wschitzy wěrni, wjeßel so, schtóż samóże, na naß Bóh wscho ważił je!

Ssmy tajkeho sboża něhdże saßłużili? Hrěschnik a sbóżny, to po naschim rosomje a shonjenju so njesnjeße; so je hrěschnik satamany, to sda so nam po prawje bycź. Schto bychmy ßebi wo cźłowśkim ßudniku myßlili, kotryž słóstnika, kotrehoż wina je zyle sjawna, puschczi, haj czesczi a jemu woßebite dobroty pschißudźi? A hlaj to cźini Jesuß. To je potajnstwo Bożeje hnady, kotrež je skhowane było wot spoczatka ßwěta, nětk pak je sjewjene jeho ßwjatym. Njechali tajkeje hnady so sradowacź? Wschitke dary, s kotrymiž je cźłowśka luboscź w tutych dnjach cźe wobsbożiła, su jenoż snamjo njewurjekniweho dara Bożeje luboscze, a njeby-li żadyn cźłowjek luboscźiwje so na tebje dopomnił, ty ßy tola bohaty, hdyž ßy we wěrje ßebi teho wěsty: Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, tež mje sbóżneho sczinicź.

Duž wjeßel so, ty kschesczanstwo
A sa to Bohu dźakuj so!
Budź bjes hrěchow a bjes słóscze,
Wot kotrychž wumożeny ßy.
Wjedź żiwjenje we ßwjatosczi
Tu temu dźěsczu k luboscźi.

Hamjeń. Mrósak-Hrodźischczanski.

Jesuß schkit wěry.

Hłóß: Jesuß moja nadżija.

Wěry ferschta, Jesußo,
Wěrny Bóh a cźłowjek wěrny,
Twojej' zyrkwje hrodźischczo,
Kiž ßy jej we nusach ßwěrny,
Duž so w twojim mjenje my
K wótzej w nusy wołamy.

O kak nusa wobdawa
Naß psches njepschecźelow leßnosćz,
S njej' nam nichtó njepomha,
Hacž ty Jesu, psches twoj' ßwěrnosćz.
Psches Jesußa proßymy:
Wótcze pomhaj we nusy.

Na twój hamt nětk sapominaj
A swjask, kiž ßy s nami cźinił,
Nam wschěm hnadnje aopomhaj,
Ssy so nad nami rad ßmilił!
Daj wschak twoje ßłowa ßam
Wěricź naschim wutrobam!

Twoje ßłowo wot naß dźe,
Dokelž ßmy so pschehrěschili;
Twoja hnada wjetscha je,
Hacž hrěch, kiž ßmy nacźinili:
Tón nam wodaj s luboscźu
S twojej wulkej ßmilnosćzu.

Njepschecźel saß' hordźi so.
Pomhaj, Jesu, jeho pobicź,
W wutrobje nam skasy wscho,
Duschu moricź a so słobicź;
Schtóž ma wěrnosćz, sbóżny je,
To wón hani, sazpije.

Swět so sa tym njeprascha,
Hacž je wěra cźista, prawa,
Haj so ßamón wußměscha,
By nam s wutroby ju wsał:
Jesu, pomhaj s hnadu nam,
Wobrocź falschne wucźby ßam!

Jesu, rosßwěcź wutroby
Psches toh' ducha 'twojej' hnady!
Wucźěř ducha njewěry,
Wodaj nam wschě hrěschne pady,
Tak so junu sbóżni my
K wěczńosczi dom dóńdźemy.

Ernst Helaß.

Hodowne napominanje!

Herock, tón ßławny prědar Bożeho ßłowa, prajesche we jenym hodownym prědowanju s klětki tele ßłowa: „Haj hischcze jene moji lubi, ja proschu, so ßo njebyschcze k temu ßmjeli! Hdyž cźi stari molerjo tu ßwjatu ßwójbu molowachu, we hródźi w Bethlehemje, woni njesapomnichu we cźmowej sadnej hródźi, teho wóßła a howjadła, na kotrychž tež kruch ßwětła teho dźiwneho ßwětła padasche. — Njedyrbjało to nam tež napominanje bycź na tym wulkim ßwjedżenju teje luboscze kschescźijanstwa? Njesapomńcze tež waschich domjazych němych wużiwarjow, ßmilcze so tež na tych sdychowazych wbohich stworjenjach, njesczelcze jenoż we symskim ßněhu tym hłodu cźerpjazym ptaczkam jich pizu psched wokna, ale kóżdy czaß ßebi pomyßlcze na te ßłowa: Prawy ßmili so na ßwojim skocze; njeczwilujcze żane Boże stworjenja a wsmicze tež te swěrjata pod ßwój schkit pschecźiwo njeczucźiwym cźwilowanju! Pschetož Bóh je ta luboscź, tak prědujuje nam dżenża ßwjedżeń hodow. Tón Knjes je wschitkim dobrocźiwy a ßmili so na wschitkich ßwojich skutkach."

Njeběsche to spodźiwnje?

Norwegiski łódźnik, kiž běsche psched jendynadwazycźi lětami ßwoju domisnu wopuschcził, a sa 16 lět ßwojej maczeri niczo wjazy pißał njeběsche, khodżesche na Boži dżeń rano we jara wulkich stysknosćzach we Cardiff, teje wulkeje morskeje pschistaui pschi brjohach Walaskeje wokoło. Wón pschińdże nimo zyrkwje, spěwanje we njej pschinucźi jeho sastupicź. Tam duchowne wosjewi, so budże na pschichodnym dnju ßwjedżeń sa morjakow (Seeleute) wotdżerżany, na kotryž wón wschitkich pschitomnych pschecźelnje pscheproschowasche. — We postajenej hodźinje pschińdże tež tón łódźnik. Papjerka bu jemu data, na kotrejž cźißło 400 stejesche. — Na tute cźißło dosta wón jene wołmjane schtrykowane rubjeschczo jako dar. Wone jemu żane wjeßele njeczinjesche, a wón je mało wobkedżbowasche, prjedy pak, hacž so wjeczor do łoża lehny, wsa je wón saßo do ruki, so by je wobhladał. Duž namaka list, kiž bě k njemu pschischity, a jako napißmo stejesche na nim: „Sa teho morjaka, kiž tutón dar dostanje", — wón tón list

Wón ßwjeczi ßwojich bratrow,
Jich mózhnje poßylnja,
Da njewinu jim ßaßo,
Kiž běſche ſhubjena.
We poczinkach tež khodźicź
Wón ßwój lud ſhotuje,
Jich na prawy pucź wodźicź
Nětk Bohu ſpodobnje.

Mój ſbóžnik narodźeny,
To moja czeſcź budź tu.
Tež ja ßym wuſwoleny
Nětk jeho ßwojomſtwu,
Se prócha ßym nětk ſtanył,
Nětk bójſku myßl tež mam.
Mje k njebjeßam je czahnył
K tej doſtojnoſczi tam.

Wón je mi wodźeŕ ßwěrny
Na ſchczeſchzy žiwjenja.
Mje woſmje junu ſ hnady
Dom k ßebi do njebja.
Mój troſcht je we czeŕpjenju,
Mi ßwětło w czěmnoſczi.
Mój ßrědnik we ßwědomnju,
Mi pomoz we ßmjerczi.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſchtanty.

(Pokracžowanje.)

II.

Wſchelakoſcź ſchtantow je wulzy ważne a dobre. Pſchetož ſo by ßebi Boža wola na ſchkodu cžłowjekow myßlicź móhła, je cžiſcze njemóžne. To ßo prěcź njehodźi, ſo ma wſchelakoſcź ſchtantow, kajkaž ßo huſto w žiwjenju ſjewi, něſchto wobczežneho a njepſchecželneho a ſo ma to ßwoje ſadźěwki.

Ale hdy bychmy na dobo njerunoſcź ſchtantow ſběhnyli, krala a proſcherja na tón ßamy ſkhodźenk poſtajili, jim jich myßl a cžucza woſtajili, kaž tež jich brachi, bychmy ßo ſbožowniſcho měli? Ssu to te ſwonkowne ſchtanty, kotrež naß njeſbožownych cžinja a niz wjele bóle ſnutskowne brachi, kiž na ludźoch wißaja? Kelko dobreho by ßo ſhubiło, hdy bychu wſchitke ſchtanty rune było? Nětko kóždy druhemu ſ tym darom ßłuži, kotryž je doſtał; nětko ßo dźěła a powołanja ßu tak rosdźělene, ſo ma kóždy ßwój dobytk; to by potom wſchitko njemóžne było. Rune ſchtanty maja te ßame prawa, te ßame pſchißłužnoſcze; kajki ſchtant byſchcze wuſwolili, ſo byſchcze do njeho wſchitko hromadźe ſczíſchczeli, ſchtož je k cžłowſkemu ſbožu trěbne? Njech je to ſchtant bjes wſcheje ſtaroſcze, njech je to ſchtant, kotryž by ßebi kóždy na prěnje pohladanje pſchał — ſchtó budźe potom waſche dźěczi roswuczowacź, wy ſtarſchi budźecze to ßami móz? Schtó budźe ßo ſa ſjawny porjad ſtaracź? Budźe to kóždemu ßamemu móžno abo budźe to ßnano cžiſcze wyſche? Schtó pſchinjeße pomoz pſchi cžežkich khoroſczach? móže kóždy ßam ßwój lěkaŕ bycź? Schtó budźe tyßazore, huſto mało widźane ßłużby na ßo wſacź, kotrež nětko nam wſchitkim k lěpſchemu pſchińdu? Móže jedyn wſchitko dokonjecź? Tola doſcź! Wy widźicze, to njebychmy hotowi byli, hdy bychmy tele praſchenja dale wjeſcź chzyli. Ssnano ſwonkowne derjehicze cžłowjekow by njemóžne było, hdy by njerunoſcź ſchtantow pſcheſtała; ale hiſchcze wjele bóle płacziło wo ſnutskownym, dnchownym ſbožu. Nětko nětotſii wumělſtwa a wědomnoſcze plahuja, druſy te ßwětło wužiwaja, kotryž wot teho wukhadźa. Nětko jedyn dźěl polo wobdźěła, druhi polo ducha a wutroby. Nětko wſchelakoſcź ſchtantow na to ſkutknje, ſo ludźo pſchißłuſchnoſcze bjes ßobu na ßo woſmu, ſo woni ſkutki dobroczíwoſcze a luboſcze dokonjeja, ſo ßwoje wutroby k dobrym poczinkam wobroczuja, ſo ßebi ſ tym wjeßela ducha a wutroby pſchihotuja, kotrež ſ tajkeho towaŕſchneho wobkhadźenja wukhadźeja. Schtó njechał póſnacź, kak by to cžiſcze hinak było, hdyž njeby žana ſwonkowna a ſnutskowna wſchelakoſcź wjazy była. Potom byſchtej njewědomnoſcź a pſchiwěra duch ſaczmikej; potom byſchtej njeczuczíwoſcź a ßebicznoſcź we wutrobje bydlikej, potom by ßo ſnutskowna ſbožownoſcź ſhubiła, kotraž wukhadźa ſ njeſkónczneje roswiwańſkeje khmanoſcze naſcheho cžłowſkeho bycza a hakle potom njeby we wſchitkich tychle ſadźěwkach rycź była, hdy bychmy pak jandźelja pak ſkocźata byli. Kaž dołho ßmy my cžłowjekoja, móže jenož wſchelakoſcź ſchtantow naſchej pſchirodźe (naturje) pſchimèrjene bycź, móže jenož wona nam woprawdźe te wužitki poſkicźecź, kotrež naß woprawdźe ſbožownych cžinja. To ßo prěcź njeda. To je nowa pſchicžina k dźakownoſczi pſchecźiwo Bohu, k luboſczi a cžeſczenju naſchich ßobucžłowjekow, k ſpokojnoſczi a k ßłużenju kóždemu. Jenož błaſni móża ßo njerunoſcze ſchtantow ſtorkacź; kotraž je ſa wulke a zyłe ważna, nuſna a dobra; jenož ßonjerjo pſcheja ßebi ßwětny porjad, kotryž móhł ßo jenož ſa jandźelow hodźicź. Mudry Kſcheſczijan ßłuži radſcho zyłemu ſ tym darom, kotryž je doſtał; wón cžini cžeſcź kóždemu, boji ßo Boha, lubuje bratrow, cžeſczi krala.

(Pokracžowanje.)

Na Hody.

Khlóß: Božo, Knježe teho ßwěta.
Kſcheſczijenjo teho ßwěta
Dźenß' ßo wſchitzy ſradujmy,
Dokelž je na kónzu lěta
Boži ßyn nam póßłany,
Kotryž ſ połnej luboſczu
Denß' k nam pſchiſchoł na ſemju.

Ach ſchto ßo nam dźenßa ſtało,
Chzemy ſ prawdu wopomnicź:
Bože dźěczo ßo k nam dało,
S Bohom chze naß ſjednocźicź,
Dokelž ßmy my ſ hrěchami
Boha Knjeſa ſrudźili.

W Bethlehemje tam w tym měſcze
Teho krala Davita,
Narodźeny budźe wěſcze,
Wěſchcził Micha propheta,
Bože dźěczo kiž ma pſchińcź
A ßwój lud b'dźe ſbóžny ſczin'cź.

Luby Jeſu! Bože dźěczo,
Kiž k nam dźenßa pſchiſchło ßy,
A wot doma k domej leczo
Wjeß'le wſchudźom njeßeſch ty,
A tu ſ twoj'mi darami
Wſchitkich kraßnje ſwjeßeliſch.

Boži jandźel, kiž ßo ſjewi
Tam na polu paſtyrjam,
Njech dźenß a tež pſchezo ſteji
Bliſko nam wſchěm hrěſchnikam,
So ſ nim hody ßwjeczimy,
Halleluja ſpěwamy.

Kaž ta hwězda wyſche doma,
Hdźež ßo Jeſuß narodźi,
Tak njech wyſche kóždoh' ſchtoma
Dźenß' ßo tež nam ſabłyſchczi,
Kiž ßo k hodam wupyſchi
K jeho cžeſczi ſaßwěczi.

Bohu cžeſcź we wyßokoſczi,
So nam ßyna wobradźił,
Kiž wot cžertowſkeje ſłóſcze
Naß by ßwěru wuczíſcźił,
A nam ßwój raj njebjeſki
Junu wſchitkim wobradźi.

Teutſcher w Porſchizach.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— My lubym cžitarjam lětuſche cžißło — 52. cžißło naſcheho „Pomhaj Bóh" pſchepodamy. Saßo je naſche njedźelſke kopjeno lěto do naſchich ßerbſkich domow khodźiło. 8. lěto je ßo nětko wobſamkło. A hdyž móżemy ſ radoſczu wuprajicź, ſo je ßebi na-

sche kopjeno lěto a wjazy pschecželow dobyło, je nam to spokojaze zwědčenje, so je tu potrjebnosć była, so bychu naschi Sserbja zwoje njedzelske natwarjaze cžitanje w zwojej lubej macžerinej rěcži měli. Do zerbskeho doma złuscha zerbski cžazopiz! „Němski zuzod“ w Hamburgu wukhadzazy je wěscže tež dobry njedzelski spiz — ale najprjedy za Němzow. To by tola jara njeprawje było, hdy bychu zebi Sserbja „zuzoda“ dzerželi a niz nasche zerbske „Pomhaj Bóh“. Hdyž chzedza zebi pódla tónle němski cžazopiz dzeržecž, so to wobaracž njemóže, ale na prěnim měscže złuscha do zerbskeho doma nasche zerbske kopjeno. K temu dže tež „Pomhaj Bóh“ wozebje na nasche zerbske wobstejnosćze dziwa a so na naschich zerbskich cžitarjow pschiprawuje. My prozymy lubych cžitarjow, so bychu nam tež na nowe lěto zwěrni wostali — ale niz jenož to — ale so bychu so mjes zwojimi pschecželemi a znatymi tež prózowali, nam nowych cžitarjow dobycž. My tule próstwu zwoje dla njewuprajimy, dokelž mamy pschi wudawanju nascheho kopjena pjenježnych woporowa a dokelž tež zami za so niczo njerodzimy za wschu prózu, ale lubych cžitarjow dla, so bychmy jim skerje a huscžischo rjane wobrazy podacž móhli, hdyž by jich liczba pschibjerała. Nasche wutrobne pschecže pak klincži do lubych zerbskich domow, do nascheho lubeho zerbskeho luda: Bóh daj sboże na to lube nowe lěto! — Nasche Pomhaj Bóh móže so skasacž pola kóždeho knjesa duchowneho, kaž tež w pschedawarnjach „Sserb. Now.“ na wšach wonkach, dale móže so tež se „Sserbskimi Nowinami“ hromadże jako „pschiloha“ žadacž a we wudawarni „Sserbskich Nowinow“ pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje je kóždu sobotu dostacž.

— Łužiske prědarske towarstwo w Lipsku je swoju lětnu rosprawu rosesłało. Swjeselaze je shonicž, so je Sorabikum pod wodzenjom knjesa Wicžasa pilnje dźełało. S hnutymi słowami spomina so tež na smjercž nascheho njesapomniteho wótcžinza Imischa.

— Bibliski pucžnik na nowe lěto je wuschoł. Knjes archidiakonus Guda je jón sazo naschemu zerbskemu ludej sestajał. Je to 37. lětnik. Pschedsyda nascheho zerbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa, knjes farar ryczeŕ Jakub podawa rosprawu wo naschim towarstwje. Najprjedy spomina so w luboscži na nascheho Imischa, kotryž je tež nasche knihowne towarstwo k žiwjenju zbudził. Hnute dźak so jemu do rowa praji. A nasch zyły zerbski lud runje w tych dnjach želniwje sapłakuje pschi rowje nascheho lubeho wótcžinza, hdyž je so lěto minyło, so Bóh jeho wotwoła z jeho swěrneho a njesprózniweho skutkowanja za jeho zerbski lud, kotryž z horzej luboscžu lubowasche. Posledni bibliski pucžnik je hischcže rosdźelował pschi Draždźanskim zerbskim kemschenju 2. adventa — a so tehdom wutrobnje wjeselesche na lětusche jubelske zerbske kemschenje. Bóh bě hinak wotmyślił a swón swjecži swoje Boże służby we tamnej wěcžnosci. Na jeho město je jako pschedsyda knihowneho towarstwa nasch drohi zerbski wodźeŕ farar Jakub stupił. Městopschedsyda je farar Gólcž w Budyschinku, pokładnik kaplan Sarjenk a pismowjedźeŕ farar Kschižan w Hodźiju. Dokelž so pódla pucžnika knihow wudało njeje, nimaja sobustawy na lěto 1898 pschinoschkow sapłacžicž. Pucžnik za nich na lěto 1898 bu wot njemjenowaneho pschecžela towarstwa sapłacženy. Na nowe lěto dostanu sobustawy rjane knihi wot knjesa fararja Waktarja we Wósłinku spisane, kotrež su hižo cžischcžane a so w prawym cžasu rosnoscha.

Něschto po jubileju snutskowneho misionstwa mjes Sserbami:

wo rosrěcženju wo „sałoženju sazydlenja diakonisy.“

(Pokracžowanje a skónczenje.)

A: Jeli so žane sbytkne danje hotowe njesu, to hinak móžno njebudże — a tola 1. a 2. njetrjebamy, hdyž druhe žórka bohacže so žórla — to pak mamy wocžakowacž. Hlowna wěz wostanje, so zami my swobodne dawki luboscže zebi nakładźemy.

B: Kak chzesch to cžinicž?

A: Sazo jara jednorje: ty kóždy dźeń 1 nowy pjenježk na bok wosmjesch, abo hdyž to tebi so njelubi, kóždy tydźeń 7 abo mojedła 5 abo 2 a dasch tute pjenježki dyz a dyz běžecž do domjazeje abo zyrkwinskeje kollekty abo do zyrkwinskeje „schkliczki“, schto měnisch ty, kajka rěka dyrbi nastacž z tutych wschěch krjepkow, hdyž jenož 500 sobustawow wozady po tym cžinja?

B: Wulkotna myzl, jenož so dźiwam, so na nju hischcže zenje pschischoł njesym. Měj dźak za nju, to njedyrbisch mi dwójzy prajicž. Nětk jazny pucž widźu a wschitke dwěły cžeknu — tola jene praschenje hischcže mi dowol: njebudże swonkowne mizionstwo psches to cžerpjecž, za kotrež w naschej wozadze dźaka hódna żiwa myzl knježi.

A: Prawje, so to pschispomnisch, ale k tajkemu wobmyślenju žana pschicžina njeje. Jow płacži Knjesowe słowo Math. 23, 23: To dyrbjało so cžinicž a to druhe njewostajicž.

B: Ja rozumju, to je ta prawa sazada. Kak móhł tež schtó prajicž, so cži pohanjo k jeho wutrobje bliže steja, hacž cži khori a cžerpjazy sobubratrja a sotry, w bližschej sudnej hěcže, w samsnej wzy, w tej samej wozadze. S najwyschscha móżemy prajicž: wobej stejitej mi blisko a stej mojeje pomozy a luboscže runje tak potrěbnej. — Na mni njebudże pobrachowacž, — a ja so hižo w duchu wjeselu na tón wokomik, w kotrymž te rjane wotmyślenje pod żiwym dźělbracžom — kaž so nadźiju, so do skutka staji. Kak budże potom nowy duch psches naschu wozadu sradowacž a wschitke stawy twjerdscho sjenocžicž w służazej luboscži, w radoscži na pomhanju, kak nětotre dźakne pohladanje prózu diakonisy sapłacžicž, kak nětotry rt ju żohnowacž! — Tola schto rěcžu, ja cžinju jako by wona hižo mjes nami skutkowała. —

A: Ja so nutrnje wjeselu, so moje słowa tajku khmanu rolu su pola tebje namakałe, hdyž tebje tak sahorjeneho rěcžecž słyschu, tak polneho dowěrjenja do pschichoda hladacž widźu. — A woprawdże: tež ja dźělu twoju dowěru. Moja khrobłosc hischcže kuzk dale dże, to nochzył pschi tej składnosci tebi samjelczecž: Ty wschak tež wěsch, kak druhdy kschesćijan abo kschesćijanka, tu khwalobnu myzl ma a tež wuwjedże, w swojim testamencže wjetschi kapital 100 abo 1000 abo wjazy hriwoow postajicž za dobre, smilne wotpohlady. — Budaŕ je jedyn z tajkich, kóždemu mjes nami znaty — a tajkich, kiž su żohnowani z cžazznymi kublami, ale znano niz z dźěcžimi, mamy tola tež mjes nami, hdyž su tež żadni, — ty hižo hudasch, schto ja měnju — kak duschnje by było, hdy bychmy ras w nowinach cžitali: N. N. z B... wozady je 1000 hr. postajił za skutk wozadneho hladanja khorych abo za snutskowne mizionstwo swojeje wozady — kajki pomnik, drohotnischi a wobstajnischi hacž marmorowy by sebi z tym sam stajił we wutrobach dźakowneje wozady! Potom njeby samo njemóżno było, teho abo tamneho khoreho k wotkhorjenju do kupjelow pósłacž. To pak je jenož tajka nakhwilna myzlicžka, kotruž ta dobra wěz w mojej wutrobje wubudźi. Prěnja praktiska krocžel nětko je, so moje dla wubjerk do żiwjenja swolamy, kiž pokładnizu załoži.

B: Tak wjele hacž w mojej mozy steji, chzu cžinicž. Do prědka na skutk, to dyrbi nětk nasche heżło rěkacž w Božim mjenje!

R. w B.

Pschispomnjenje redaktora: My dobru myzl spizacžela, kiž je nam nastawk pschipósłał, rad pschipósnawamy, ale dyrbimy tola wusnacž, so tež naschi Sserbja tak krótko njewidźa, so njebychu radscho diakonisy w swojich wozadach wohladali, ale ta wěz so tola praktiszy tak lóhko njepschewjedże a zyrkwinske pschedstejerstwo, kotrež mělo tu wěz wuwjesc, dyrbi tola pjenježny, za pschichod rukowazy podłožk w rukach měcž. My prozymy wo dalsche nahlady k rospominanju!

Něschto k rospominanju.

Hnadne durje pschezo wotewrjene steja, ale Boži wotpohlad njeje, ludźi z nimi nuts cžericž.

Dalische dobrowólne dary za wbohe armeniske zyroty:

N. N. w Hrodźischcžu 1 hr.

W mjenje wbohich zyrotow praji wutrobny dźak

Gólcž, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“** na wšach a w Budyschinje dostacž. **Na schtwórcž lěta** płacži wón **40 np., jenotliwe cžisła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcž w Budyschinku. Cžischcž a naklad Ssmolerjez knihicžischczeŕnje w Budyschinje.